

F. E. DZERJINSKI

OPERE ALESE

Proletari din toate țările, uniți-vă!

F. E. DZERJINSKI

OPERE ALESE

EDITURA POLITICĂ
București - 1959

Materialele cuprinse în prezenta culegere au fost traduse după ediția rusă a Operelor alese în două volume ale lui F. E. Dzerjinski, apărute în Editura de stat pentru literatură politică, Moscova, 1957

Dat la cules 5.09.59. Bun de tipar 19.10.59. Tiraaj 6.200. Hirtie semivelină de 65 gr./m², 540×840/16. Coll editoriale 22,40. Coll tipar 26,75. A. 01421/59. Indice de clasificare pentru biblioteci 3C5(S)–R.

Tiparul executat sub comanda nr. 4.162/91.172 de Combinatul Poligrafic Casa Scinteli „I. V. STALIN”,
Plața Scinteli nr. 1, București — R.P.R.

P R E F A Ț A

Volumul de față își propune să prezinte cititorului român operele alese ale unuia dintre eminenții militanți ai Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și Statului sovietic, discipol credincios și tovarăș de luptă apropiat al lui V. I. Lenin, luptător înflăcărat pentru comunism — Felix Edmundovici Dzerjinski.

Viața lui F. E. Dzerjinski a fost indisolubil legată de mișcarea muncitorească, căreia i s-a consacrat de tânăr. Născut la 11 septembrie 1877, F. E. Dzerjinski a intrat la vîrsta de 18 ani în organizația din Vilno a Social-democrației din Lituania, aderînd la aripa ei revoluționară. De atunci F. E. Dzerjinski a devenit un revoluționar de profesie.

Împreună cu R. Luxemburg, J. Marchlewski, A. Warski, L. Tyszka, Dzerjinski a fost unul dintre organizatorii partidului proletariatului polonez și lituanian, Social-democrația din Polonia și Lituania. El a fost membru al conducerii Social-democrației din Polonia și Lituania și al Comitetului ei din străinătate. F. E. Dzerjinski a militat cu hotărîre pentru unificarea tuturor organizațiilor socialiste din Rusia într-un singur partid social-democrat rus. Din inițiativa lui Dzerjinski, Congresul al IV-lea al Social-democrației din Polonia și Lituania, din iulie 1903, s-a pronunțat pentru unificarea cu P.M.S.D.R. La sfîrșitul anului 1904 F. E. Dzerjinski se înapoiază din emigrație la Varșovia și participă la conducerea luptei revoluționare a proletariatului polonez și lituanian în zilele primei revoluții ruse. F. E. Dzerjinski este organizatorul grandioasei demonstrații care a avut loc la Varșovia la 1 Mai 1905. El este prezent la

Lodz, unul din orașele în care muncitorii au dat lupte de stradă cu unitățile militare țariste, la Cześćochów, în bazinele minier Dombrowa, însuflețind și organizând pretutindeni demonstrațiile și grevele proletariatului polonez. În timpul insurecției armate a proletariatului din Moscova (decembrie 1905), F. E. Dzerjinski desfășoară o intensă activitate de susținere a luptei eroice a proletariatului din Moscova, cheamă proletariatul polonez la grevă generală pentru a împiedica transportarea trupelor țariste din Polonia spre Moscova, îndeamnă pe social-democrații polonezi să pregătească masele pentru insurecția armată.

Internaționalist consecvent, Dzerjinski a explicat întotdeauna muncitorilor polonezi necesitatea unei alianțe strânse cu proletariatul rus în lupta împotriva dușmanului comun — autocrația țaristă, moșierii și capitaliștii, arătând că interesele fundamentale ale proletariatului de toate naționalitățile sînt aceleași și constau în lupta pentru socialism. Deși în unele articole din tinerețe se resimte influența unor păreri greșite ale social-democraților din Polonia și Lituania (obiecții împotriva lozincii „dreptul națiunilor la autodeterminare”), Dzerjinski a fost chiar de la începutul activității sale un dușman al naționalismului promovat de conducerea partidului socialist polonez, a Social-democrației din Polonia și Lituania și a Bundului și a devenit un fervent propagandist al liniei leniniste în problema națională.

La Congresul al IV-lea al P.M.S.D.R. (1906), F. E. Dzerjinski se întâlnește pentru prima oară cu V. I. Lenin. La acest congres, Social-democrația din Polonia și Lituania a intrat în P.M.S.D.R., iar Dzerjinski a devenit membru al C.C. al P.M.S.D.R.

F. E. Dzerjinski a sprijinit ferm și consecvent linia bolșevicilor, în frunte cu V. I. Lenin, în toate problemele teoretice și tactice. În anii grei ai reacțiunii, ca și în perioada avîntului revoluționar care i-a urmat, F. E. Dzerjinski a dus o luptă hotărîtă împotriva menșevicilor-lichidatoriști, împotriva otzoviștilor și troțkiștilor, pentru întărirea organizațiilor social-democrate ilegale din Polonia, pentru folosirea tuturor posibilităților legale de activitate revoluționară.

În timpul activității sale revoluționare în condițiile absolutismului țarist, F. E. Dzerjinski a fost de șase ori arestat, a fugit din deportare de trei ori, dedicându-se din nou muncii revoluționare, a fost de două ori condamnat la muncă silnică pe viață. Unsprezece ani din viața sa, F. E. Dzerjinski i-a petrecut la închisoare, în ocnă sau în deportare, dar nici un fel de prigoană n-a putut distruge voința de luptă a inflexibilului revoluționar, încrederea lui nemărginită în victoria iminentă a revoluției, în cauza socialismului.

În emoționantul document uman „Din jurnalul unui deținut”, scris de F. E. Dzerjinski pe când se afla închis în forțarea din Varșovia în anii 1908—1909, neînfricatul revoluționar nota: „E ultima zi a anului 1908. Pentru a cincea oară fac Anul nou în închisoare (1898, 1901, 1902, 1907); prima oară acum 11 ani. În închisoare m-am maturizat în chinurile singurătății, ale dorului de lume și de viață. Și, cu toate acestea, niciodată nu mi-a încolțit în suflet îndoiala asupra justeței cauzei noastre. Astăzi, când toate speranțele sînt înecate, poate, pentru mulți ani în șuvoaie de sînge și răstignite pe stîlpii spînzurătorilor, când mii de luptători pentru libertate zac în temnițe sau sînt aruncați în tundrele înzăpezite ale Siberiei, eu sînt plin de mîndrie. Văd cum mase uriașe, puse în mișcare, zguduie vechea orînduire, văd cum în sînul lor se pregătesc noi forțe pentru lupta cea nouă. Sînt mîndru că mă aflu alături de aceste mase, că le văd, simt și înțeleg că și eu însumi am suferit mult laolaltă cu ele. Aici, în închisoare, este adesea greu, iar uneori chiar îngrozitor... Și, totuși, dacă ar fi să încep viața de la capăt, aș începe-o așa cum am început-o. Și aceasta nu din simțul datoriei sau din obligație, ci pentru că o asemenea viață este pentru mine o necesitate organică” *.

Eliberat din închisoarea Butîrki din Moscova în urma victoriei revoluției burghezo-democratice din februarie 1917, F. E. Dzerjinski participă la munca organizației bolșevice din acest oraș, ia parte la Conferința a VII-a din aprilie a P.M.S.D. (b) din Rusia și la Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia, la care este ales membru al Comitetului Central, ia parte activă la lichidarea rebeliunii lui Kornilov.

* Vezi volumul de față, pag. 72.

În timpul pregătirii și înlăptuirii Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, Dzerjinski a fost ales în Centrul de partid pentru conducerea insurecției armate, a fost membru al Comitetului militar-revoluționar, îndeplinind cele mai de răspundere sarcini ale Comitetului Central al partidului. La Congresul al II-lea al Sovietelor, care s-a ținut în octombrie 1917, F. E. Dzerjinski a fost ales membru al Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia. În vederea apărării Puterii sovietice și a cuceririlor revoluției socialiste împotriva atacurilor furibunde ale dușmanilor ei interni și ale agenților imperialiștilor străini, în decembrie 1917 a fost creată Comisia extraordinară din Rusia pentru lupta împotriva contrarevoluției, sabotajului și speculei (Ceka), în fruntea căreia partidul bolșevic l-a pus pe unul dintre cei mai vajnici luptători ai săi — pe F. E. Dzerjinski.

Dzerjinski a deținut funcția de președinte al Cekăi până la sfârșitul vieții sale, ducând o luptă neîmpăcată împotriva dușmanilor revoluției proletare. Sub conducerea lui F. E. Dzerjinski, Ceka a devenit o armă puternică în mâinile proletariatului, îndreptată împotriva comploturilor și atentatelor dușmanilor revoluției și ai Puterii sovietice.

Concomitent cu conducerea Cekăi, F. E. Dzerjinski îndeplinește în timpul războiului civil o serie de sarcini de răspundere trasate de partid și de guvernul sovietic. În vara anului 1920, în timpul războiului cu Polonia burghezo-moșierească, a fost creat la Bielostok Comitetul revoluționar provizoriu al Poloniei, din care, alături de Marchlewski, F. Kon, I. Unschlicht, E. Ruzniak, făcea parte și F. E. Dzerjinski.

În perioada trecerii la munca pașnică pentru refacerea economiei naționale, din inițiativa lui V. I. Lenin, la 14 aprilie 1921 F. E. Dzerjinski a fost numit comisar al poporului pentru căile de comunicație, păstrînd în același timp funcția de președinte al Cekăi și de comisar al poporului pentru afacerile interne. Dzerjinski a depus o muncă uriașă pentru refacerea și dezvoltarea căilor ferate sovietice.

La 2 februarie 1924, Comitetul Executiv al U.R.S.S. l-a numit pe F. E. Dzerjinski într-un post de o deosebit de mare răspundere — președinte al Consiliului superior al economiei naționale. În această perioadă producția industrială a Uniunii Sovietice nu atinsese nici 50% din producția antebelică.

În calitate de conducător al industriei sovietice, Dzerjinski a dus o luptă energică pentru înlăptuirea liniei generale a partidului — industrializarea socialistă a țării și asigurarea independenței ei economice —, luînd toate măsurile necesare în vederea refacerii rapide și a creșterii continue a producției industriale, în vederea realizării de economii și a scăderii prețului de cost al producției industriale, în vederea întăririi disciplinei în muncă. Bazîndu-se pe indicațiile leniniste cu privire la necesitatea dezvoltării cu precădere a industriei grele, F. E. Dzerjinski arată în articolele sale din această perioadă că fără o metalurgie dezvoltată nu sînt posibile avîntul industriei și întărirea capacității de apărare a Statului sovietic. F. E. Dzerjinski subliniază în repetate rînduri că ridicarea productivității muncii și scăderea prețului de cost reprezintă singura cale de mărire a producției și de întărire a economiei naționale. În procesul de realizare a unui puternic avînt al producției, Dzerjinski atribuia un hotărîtor rol cadrelor partidului. „Bolșevicul — spunea cu mîndrie F. E. Dzerjinski — este și el un fapt determinat, dar și un fapt determinant” *, arătînd prin aceasta că partidului comunist îi este străină atitudinea pasivă în fața faptelor, că el intervine activ în desfășurarea evenimentelor prin energia și inițiativa lui revoluționară, prin îndrumarea și conducerea luptei maselor. Entuziast al industrializării țării, plin de încredere în forțele creatoare ale poporului sovietic, devotat pînă la capăt partidului bolșevic, Dzerjinski a dus o luptă intransigentă împotriva dușmanilor leninismului — troțkiștii și zinovieviștii —, împotriva tuturor celor care împiedicau construcția socialismului, și a demascat pînă la ultimele clipe ale vieții încercările lor de a submina unitatea partidului.

Prin calitățile sale morale, Dzerjinski și-a cîștigat profunda stimă și dragostea fierbinte a poporului, a partidului și a conducătorilor acestuia. Toți admirau fermitatea lui revoluționară, devotamentul față de cauza partidului, abnegația lui nemărginită îmbinată cu o uriașă capacitate de muncă în toate posturile unde îl trimitea partidul, încrederea în victoria comunismului, care nu l-a părăsit niciodată,

* Vezi volumul de față, pag. 193.

nici în anii cei mai grei de deportare și detențiune, nici în perioada cînd a fost ținta atacurilor furibunde ale opoziționiștilor antipartinici. Toate acestea, la care se adaugă modestia lui proverbială au făcut ca acest activist de tip leninist să rămînă un model de comportare pentru militanții mișcării muncitorești și constructorii socialismului din toate țările. Nu degeaba Maiakovski scria :

„Unui adolescent
cu viața netrăită,
care încearcă
să-și găsească drumul,
i-aș spune
fără șovăială :
— Ia-ți
pe tovarășul Dzerjinski drept normă.“

O trăsătură caracteristică a lui Dzerjinski era dragostea lui fierbinte pentru copii. Cu toate sarcinile uriașe pe care le avea de îndeplinit, F. E. Dzerjinski, în calitate de președinte al Comisiei de pe lîngă Comitetul Executiv Central al Sovietelor din Rusia pentru îmbunătățirea vieții copiilor, a desfășurat în perioada de refacere a țării o activitate intensă pentru salvarea de foamete și de boli a copiilor, pentru stîrpirea vagabondajului copiilor și a altor urmări ale războiului civil.

Din 1917 F. E. Dzerjinski a fost în permanență membru al Comitetului Central al partidului bolșevic, iar din 1924 membru supleant al Biroului Politic al Comitetului Central al partidului. În toate muncile de răspundere pe care le-a îndeplinit, F. E. Dzerjinski s-a sprijinit pe masele largi ale oamenilor muncii cu care ținea un contact strîns și de la care primea ajutor.

În apelul adresat de Comitetul Central și de Comisia centrală de control ale Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice muncitorilor, tuturor oamenilor muncii și efectivului Armatei Roșii la moartea lui Dzerjinski (20 iulie 1926) se spunea : „A murit subit în urma unui atac de cord tovarășul Dzerjinski, spaima burgheziei, luptător devotat pentru cauza proletariatului, unul dintre cei mai generoși combatanți ai cauzei revoluției comuniste, constructor neobosit al industriei noastre, omul care a muncit

o viață întreagă, soldatul neînfricat al marilor bătălii... Inima lui bolnavă și surmenată pînă la extrem n-a rezistat, și moartea l-a răpus brusc. O moarte glorioasă, la postul său de muncă!”

Lucrările lui F. E. Dzerjinski au o mare valoare pentru cunoașterea luptei revoluționare duse pe cuprinsul imperiului țarist, a activității desfășurate de partidul bolșevic în perioada războiului civil și a construcției economiei naționale în primul stat socialist din lume. Din paginile acestui volum se desprinde chipul luminos al unui luptător din vechea gardă bolșevică, militant de tip leninist, luptător neînfricat pentru eliberarea oamenilor muncii de sub jugul exploatării, a cărui viață constituie un exemplu de slujire a revoluției.

EDITURA POLITICĂ

AUTOBIOGRAFIA LUI F. E. DZERJINSKI¹

M-am născut în 1877. Am urmat liceul în orașul Vilno. În 1894, pe cînd eram în clasa a VII-a de liceu, am intrat într-un cerc de studiu social-democrat. În 1895 am intrat în rîndurile social-democrației lituaniene și am condus cercuri de elevi ai școlilor de meserii și de ucenici din fabrici, însușindu-mi în același timp eu însumi marxismul. Tot atunci am primit numele conspirativ de *Jacek*. Am părăsit liceul din proprie inițiativă, în 1896, considerînd că credința într-o idee trebuie să fie urmată de fapte și că trebuie să fiu mai aproape de mase și să învăț eu însumi împreună cu ele. Am rugat pe tovarăși să mă trimită în mijlocul maselor, pentru a nu mă mai mărgini doar la activitatea în cadrul cercurilor. În vremea aceea, în organizația noastră se ducea o luptă între intelectuali și vîrfurile muncitorești, care cereau intelectualilor să-i ajute să învețe carte, să capete cunoștințe generale etc., dar considerau că intelectualii nu trebuie să se țină de treburi care nu-i privesc, că nu au ce căuta în mase. Cu toate acestea, am reușit să devin agitator și să pătrund în masele, cu totul intacte, să vin în contact cu ele la reuniuni, în cîrciumi, acolo unde se adunau muncitorii.

La începutul anului 1897, partidul m-a trimis ca agitator și organizator la Kovno, oraș industrial, în care pe atunci nu exista o organizație social-democrată și în care nu de mult căzuse organizația P.P.S.* Aici am avut pri-

* P.P.S. — Partidul socialist polonez — partid naționalist mic-burghez, înființat în 1892. — *Nota Trad.*

lejul să pătrund în mijlocul maselor de muncitori din fabrici și să mă izbesc de o nemaipomenită mizerie și exploatare, în special a muncii femeilor. Atunci am învățat în practică să organizez o grevă.

În a doua jumătate a aceluiași an am fost arestat pe stradă, în urma denunțului unui tânăr muncitor ispitit de cele 10 ruble pe care i le făgăduiseră jandarmii. Nevrînd să-mi divulg adresa, le-am dat jandarmilor un nume fals — *Zebrowski*. În 1898 am fost deportat pe 3 ani în gubernia Veatka, la început la Nolinsk, iar după aceea cu 500 de verste mai la nord, în satul Kaigorodskoe, ca pedeapsă pentru caracterul meu recalcitrant și pentru scandalul cu poliția, precum și pentru faptul că începusem să lucrez la fabrica de mahorcă. În 1899 am fugit de acolo cu o barcă, deoarece mă chinuia nespus de mult nostalgia. M-am întors la Vilno, unde social-democrația lituaniană tocmai ducea tratative cu P.P.S. în vederea unificării. Eram dușmanul cel mai înverșunat al naționalismului și consideram drept unul dintre cele mai mari păcate faptul că în 1898, pe cînd eram la închisoare, social-democrația lituaniană nu intrase în Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia, lucru despre care am și scris din închisoare doctorului *Domaszewicz*, conducătorul de atunci al social-democrației lituaniene. Cînd am sosit la Vilno, vechii mei tovarăși erau deportați, iar conducerea se afla în mîinile tineretului studentesc. Aceștia nu mi-au îngăduit să iau contact cu muncitorii, ci s-au grăbit să mă expedieze peste graniță; în acest scop am fost pus în legătură cu niște contrabandiști, care m-au transportat într-o „balagolă” * evreiască pe șoseaua Wilkomirsk pînă la graniță. În această „balagolă” am făcut cunoștință cu un flăcău care pentru 10 ruble mi-a procurat într-un târgușor oarecare un act de identitate. Am mers pînă la stația de cale ferată, am luat bilet de tren și am plecat spre Varșovia, unde aveam adresa unui bundist.

La Varșovia nu exista pe atunci o organizație social-democrată, ci numai P.P.S. și Bundul. Organizația Partidului social-democrat fusese distrusă de poliție. Am reușit să stabilesc legături cu muncitorii și să reconstitui repede

* „balagolă” — căruță. — *Nota Trad.*

organizația noastră, desprinzînd de P.P.S. la început pe cizmari, iar după aceea grupuri întregi de tîmplari, metalurgiști, pielari și brutari. A început o luptă îndîrjită cu P.P.S., care se solda de fiecare dată cu victoria noastră, deși nu am avut nici mijloace, nici literatură, nici intelectuali. În vremea aceea eram cunoscut printre muncitori sub numele de *Astronomul* sau *Frank*.

În februarie 1900 am fost arestat la o adunare și ținut la început în pavilionul X al Citadelei din Varșovia, iar după aceea la închisoarea Siedlce.

În 1902 am fost deportat pe 5 ani în Siberia răsăriteană. În drum spre Viliuisk am fugit în vara aceluiași an cu barca de la Verholensk împreună cu socialistul-revoluționar Sladkopevțev. De data aceasta am plecat în străinătate; trecerea peste graniță mi-au aranjat-o niște bundiști care mă cunoșteau. Curînd după sosirea mea la Berlin, în august, a fost convocată conferința partidului nostru — Social-democrația din Polonia și Lituania — la care s-a hotărît tipărirea ziarului „Czerwony Sztandar”². M-am instalat la Cracovia, avînd ca sarcină să mențin legătura și să sprijin de dincoace de graniță partidul. În această perioadă am primit numele conspirativ de *Józef*.

Pînă în ianuarie 1905 plecam din cînd în cînd în Polonia rusească pentru muncă ilegală, iar în ianuarie m-am mutat definitiv acolo, lucrînd ca membru al Conducerii centrale a Social-democrației din Polonia și Lituania. În iulie am fost arestat la o adunare ținută afară din oraș, dar am fost eliberat cu prilejul amnistiei din octombrie.

În 1906 am fost delegat la Congresul de unificare de la Stockholm. Am intrat în C.C. al P.M.S.D.R. ca reprezentant al Social-democrației din Polonia și Lituania. În august-octombrie am lucrat la Petersburg, la sfîrșitul anului 1906 am fost arestat la Varșovia, iar în iunie 1907 am fost eliberat sub cauțiune.

După aceea am fost din nou arestat în aprilie 1908 și judecat în două rînduri, pentru faptele din dosarul vechi și cele din dosarul nou, fiind condamnat în ambele rînduri la deportare. La sfîrșitul anului 1909 am fost deportat în Siberia, la Taseevo. După 7 zile petrecute acolo am fugit, și, trecînd prin Varșovia, am plecat în străinătate. M-am

instalat din nou la Cracovia, deplasându-mă din cînd în cînd în Polonia rusească.

În 1912 m-am mutat la Varșovia, iar la 1 septembrie am fost arestat, judecat pentru că fugisem din deportare și condamnat la trei ani muncă silnică. În 1914, după izbucnirea războiului, am fost transferat la Orel, unde mi-am executat pedeapsa; după aceea am fost transferat la Moscova, unde în 1916 am fost judecat pentru munca de partid desfășurată în perioada 1910—1912 și condamnat la încă 6 ani muncă silnică. Am fost eliberat din închisoarea centrală din Moscova de revoluția din februarie. Am lucrat la Moscova pînă în august, cînd Moscova m-a delegat la congresul partidului³, la care am fost ales membru în Comitetul Central. Am rămas să activez la Petrograd.

Am participat la Revoluția din Octombrie ca membru al Comitetului militar revoluționar, iar ulterior, după dizolvarea acestuia (7 decembrie 1917), mi s-a încredințat sarcina să organizez Ceka din Rusia, organul de luptă împotriva contrarevoluției. Am fost numit președintele acestui organ.

Ulterior am fost numit comisar al poporului pentru afacerile interne, iar mai tîrziu, la 14 aprilie 1921, și comisar al poporului pentru căile de comunicație.

Publicat în 1926

*Se tipărește după manuscrisul
păstrat în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.*

CĂTRE TOȚI MUNCITORII DIN KOVNO *

Frați muncitori ! În lumea întreagă, în colțurile cele mai îndepărtate ale lumii unde există muncitori, a căror muncă și viață sînt exploatate de capitaliști și bogătași, pretutindeni, muncitorii devin conștienți că, dacă nu vor lupta pentru existența lor, pentru o bucată de pîine, pentru propria lor viață și pentru viața copiilor, soțiilor și părinților lor, nevoia și mizeria îi vor strînge astfel în gheare, încît vor trebui să piară de foame.

Viața a oferit însă muncitorilor destule învățăminte practice care le arată că ei nu pot să spere în mila cuiva. Cine ne va ajuta ? Cui îi va fi oare milă de noi ? Fabricanților, care prin înfometare ne silesc să muncim pentru ei toată viața, din zori și pînă-n noapte, pentru cîtiva gologani ? Sau poate guvernului, care promulgă legi drastice împotriva noastră și care, prin legile și forța sa, sprijină pe fabricanți împotriva noastră, silindu-ne să-i plătim impozite tot mai mari ? Sau popilor, care proclamă : muncește și vei avea, supune-te, căci aceasta e plăcut domnului, dă-mi chiar și ultimul tău gologan și vei ajunge în împărăția cerurilor. Ei au transformat religia într-un instrument de înșelătorie, pentru a ne jefui și mai mult.

Așadar, nu avem în cine să ne punem nădejdea decît în noi înșine !!!

Muncitorii din întreaga lume au și înțeles că numai ei înșiși pot să-și îmbunătățească situația, și aceasta doar printr-o luptă dîrză, perseverentă și solidară. Ei au luptat și continuă să lupte, smulgînd din ce în ce mai multe concesii.

Să ne întoarcem privirea și către noi înșine, muncitori din Kovno. Oare noi o ducem bine și nu domnesc oare și la noi exploatarea și mizeria la fel ca și în alte orașe în care nevoia i-a învățat pe oameni minte și i-a silit să lupte și să se unească?

Pretutindeni în străinătate muncitorii au propriile lor ziare. Din ziare ei află ce se întâmplă în lume, care este situația muncitorilor din alte întreprinderi, din alte orașe și sate, ce drepturi au cucerit muncitorii în alte părți, pentru ce se poate și trebuie să se lupte. Din aceste ziare muncitorii află unde au loc greve și pentru cine trebuie să strângă bani. Noi însă aici adesea nici nu știm măcar ce se petrece într-o altă întreprindere din același oraș, și de aceea nici nu putem să ne sprijinim frații în luptă, nici să-i îndemnăm la luptă. Scopul acestui ziar constă tocmai în a examina în primul rînd propria noastră situație, situația din diferite întreprinderi și felul în care ne putem ajuta unul pe altul, iar după aceea în a arăta cum luptă tovarășii noștri din alte orașe și de peste hotare. Într-un cuvînt, scopul ziarului este să ne ajute să ne orientăm în lupta noastră și să ne sprijinim reciproc.

Nu trebuie totuși să uităm că, atunci cînd ne gîndim la situația noastră, cînd vorbim și scriem despre situația noastră, guvernul țarist consideră acest lucru drept o crimă mai gravă decît jaful și hoția. Să fim dar prudenți, pentru ca fabricantul sau jandarmul, sau careva din polițiști să nu vadă ziarul în mîinile noastre. Prin urmare: să fim prudenți! Aceasta nu înseamnă totuși că nu trebuie să ne gîndim la situația noastră, căci, oricum ar fi, nu avem ce pierde, în timp ce chibzuind și luptînd ne putem îmbunătăți soarta.

„Kowiński Robotnik” („Muncitorul din Kovno”) nr. 1 din 1 aprilie 1897

Se tipărește după textul apărut
în ziar
Originalul în limba polonă

Моя работа началась и продолжалась до
сих пор в том же направлении - укрепление
и развитие революционной дисциплины - укрепление
выдержанности, контроль, раскрытие всех
заговоров, извержения, похищений, казней,
убийств и т. д. и т. п. Это работа требует
завоевания доверия, упорной, самоотверженной,
полной энергии борьбы - в результате
которой ВКП стала главной организацией
и Работы. Крестьянской власти. Контроль
революция у нас разделила, но она имеет
свою, свою силу, свою энергию и свою
мысль, свою мировую революционную борьбу
и энергию, возмущающуюся буржуазией.

Нынешнее ВКП и сейчас стоит на энергии
и преданности делу Работы Революции и Кос.
мысли, которую добавляет Доверие, работа
и крепкая для окончательной победы
над всем миром мировой революционной и
для окончательной победы Советской России и
наша работа продолжается, разрываясь, разрываясь.
13.12.22 В. Дзержинский

Sfârșitul interviului acordat unui corespondent
al ziarului „Pravda” intitulat „Cinci ani de activitate”.
Scris de mînd de F. E. Dzerjinski
13 decembrie 1922

FABRICA „REKOSZ“

La noi, în Kovno, sînt 4 fabrici metalurgice : „Schmidt“, „Thielmans“, „Rekosz“ și „Petrowski“ ; nicăieri însă situația muncitorilor nu este atît de jalnică ca în fabrica noastră. Aici lucrează aproape 200 de oameni ; muncim, ca și în alte întreprinderi, cîte 13 ore pe zi. Cu toate acestea, salariile noastre sînt extrem de mici, cu atît mai mult cu cît lucrăm în acord, cu bucata, și aproape că nu există sîmbătă în care să nu i se taie din salariu vreunui din noi. Acest lucru se repetă într-una. Muncești pînă nu mai poți, îți încordezi toată puterea numai ca să produci mai mult și să cîștigi ceva în plus ; te bucuri că o să primești mai mult de 10 ruble și, cînd vine ziua de plată, ce capeți ? — exact jumătate. Te duci la administrație cu rugămintea să ți se plătească tot ce ți se cuvine, dar ești ocărît ca un cîine, și cu asta basta. Dacă nu-ți place, poți să pleci, ți se spune. Mai poți să spui ceva ? Unii muncitori s-au plîns în mai multe rînduri inspectorului, dar fără nici un folos, căci și el e un tîlhar, care-ți răspunde la fel : dacă nu-ți place, nu lucra. Aceasta este cea mai mare pacoste pe capul nostru. Așa, nu demult, unul din noi a muncit pentru 15 ruble, dar nu a primit decît 7 ruble și 50 de copeici.

După ce că sîntem jefuiți și prădați cu atîta nerușinare, mai trebuie să plătim și cîte o copeică de fiecare rublă pentru casa de ajutor pentru caz de boală. Oare ajung toți banii acolo ? Nu nimeresc ei oare și în altă parte ? Nu știm acest lucru, și doar trebuie să se fi adunat pînă acum mulți bani acolo. De la casa de ajutor pentru caz de boală primim bani pentru ajutor medical și pentru spitalizare,

iar dacă cineva suferă un accident, fabricantul îi plătește din aceeași casă de ajutor jumătate din salariu. În felul acesta el săvârșește împotriva noastră o dublă fărâdelege: în primul rînd, el plătește toate acestea din casa de ajutor pentru caz de boală, adică tot din banii noștri, în timp ce după lege trebuie să plătească din banii lui, iar în al doilea rînd nu plătește victimelor accidentelor salariul întreg, ci numai jumătate.

În afară de aceasta, sîntem nevoiți să suportăm aici insultele permanente din partea lui Rekosz, care ne jignește demnitatea muncitorească. Dacă vreunul dintre muncitori ne-ar înjura în halul ăsta, desigur că nu i-am iertat-o. Și atunci, de ce să i-o iertăm lui Rekosz?

Pe lîngă că sîntem exploatați în așa hal, maistrul Bogdanowicz împreună cu „cîinele” de Adamowicz se străduiesc să ne jecmănească și mai mult, silindu-ne să dăm bani, cînd pentru o familie săracă, cînd pentru biserică, iar muncitorii, de teamă să nu-și atragă asupra lor mînia acestora, dau, deși ei înșiși ar avea nevoie de ajutor. Nu încapе îndoială că o parte din banii adunați rămîn în buzunarele maistrului și ale lui Adamowicz.

Să ne ridicăm dar și noi, tovarăși, la luptă, după exemplul muncitorilor din Petersburg și să-i prezentăm lui Rekosz revendicările noastre:

1) pentru fiecare lucrare să rămînă tarifele dinainte și să nu se taie nimănui din salariu;

2) să se introducă, conform legii, ziua de lucru de 10¹/₂ ore, mărindu-se în același timp salariul în acord;

3) fabricantul să dea din buzunarul său, și nu din fondurile casei de ajutor pentru caz de boală, banii pentru ajutorul medical, pentru spitalizare, pentru ajutoare acordate bolnavilor și victimelor accidentelor; să plătească salariul întreg, și nu jumătate;

4) să nu mai fim siliți să dăm bani pentru casa de ajutor pentru caz de boală împotriva voinței noastre;

5) să nu fim tratați ca niște cîini.

Trebuie să obținem neapărat satisfacerea revendicărilor noastre!

16 APRILIE

Se apropie ziua de 16 (28) aprilie. Ce însemnătate are această zi? În vara anului 1896, 30.000—40.000 de muncitori din Petersburg au încetat lucrul, cerînd reducerea zilei de muncă, mărirea salariului și înlăturarea diferitelor nereguli. Ei s-au purtat bărbătește, au fost plini de dîrzenie, dar n-au reușit să cîștige greva în întregime, deoarece guvernul, văzînd că la Petersburg, orașul în care se află puterea supremă, mișcarea muncitorească a luat proporții atît de mari, a recurs la toate măsurile posibile numai ca să înnăbușe această mișcare. Peste 1.000 de oameni, dintre cei mai curajoși, au fost obligați să părăsească Piterul. Dar a folosit oare asta guvernului? A lichidat aceasta într-adevăr mișcarea și însăși ideea luptei pentru îmbunătățirea situației muncitorilor? Nu, cîtuși de puțin! Sub influența acestor persecuții, conștiința necesității luptei a cuprins mase tot mai largi și din ce în ce mai mulți muncitori s-au convins că e timpul să se trezească și că trebuie să lupte pe viață și pe moarte.

Guvernul și fabricanții, care la început susțineau că situația muncitorilor este întru totul satisfăcătoare, acum, speriați de poziția amenințătoare a muncitorilor conștienți, care nu mai distrug mașinile, ci luptă cu îndîrjire, au început să scrie în ziarele lor că ziua de lucru trebuie într-adevăr redusă. Ei au crezut că, prin vorbăria lor, vor reuși să adoarmă vigilența și conștiința muncitorilor, că patronii vor palavragi cîtva timp în jurul acestei chestiuni fără să facă nimic concret, iar muncitorii își vor închipui că patronii sînt adevărații lor binefăcători și vor aștepta pînă

cînd aceștia își vor împlini promisiunile. E știut că făgăduielile lor rămîn totdeauna vorbe goale...

Iată însă că în timpul iernii, în ianuarie a.c., aproape 20.000 de muncitori au prezentat din nou revendicările lor. Guvernul și fabricanții și-au dat seama că de data asta nu vor mai putea s-o scoată la capăt numai cu promisiuni și că există pericolul ca muncitorii din întregul Petersburg, aproape 120.000 de oameni, să înceteze lucrul și să ceară satisfacerea revendicărilor lor. De aceea au fost nevoiți să adopte hotărîrea prin care, cu începere de la 16 (28) aprilie, în uzinele și fabricile din întreaga Rusie, și prin urmare și la noi, se introduce ziua de lucru de 10½ ore pentru muncitorii din întreprinderile mecanice, de 11½ ore pentru țesători și de 12 ore pentru ceilalți muncitori. Ei bine, fraților, și noi trebuie să cunoaștem acest lucru. Și la noi, conform acestei legi⁵, patronii sînt obligați să reducă în mod corespunzător ziua de lucru. Dar fiecare dintre noi știe că, dacă noi înșine nu vom lupta pentru a dobîndi drepturile noastre, dacă noi înșine nu-l vom sili pe patron să aplice legea, s-ar putea ca această lege să rămînă doar pe hîrtie. Guvernul se va preface că nu vede acest lucru. Nu avem oare destule exemple în acest sens? Astfel, de pildă, la „Rekosz” sau la „Thielmans” și la alții, conform legii, patronul trebuie să plătească ajutorul medical și spitalizarea muncitorilor, dar el nu are dreptul să ia banii din casa de ajutor pentru caz de boală, adică din banii muncitorilor. Ce se întîmplă însă la noi? Uneori nu se dă nici un ban, iar atunci cînd se dă, banii sînt luați din casa de ajutor pentru caz de boală. Pe de altă parte, împotriva voinței muncitorilor, li se reține din salariu pentru casa de ajutor pentru caz de boală, deși acest lucru este interzis prin lege. La fabrica lui Rekosz, toată lumea e nevoită să plătească, iar la Thielmans plătesc acum numai muncitorii căsătoriți. Mai departe. Cînd un muncitor suferă un accident în întreprindere, patronul nu are dreptul, după lege, să-l concedieze și să nu-i dea nimic. Dar cum stau lucrurile la Rosenblium la Aleksotta? Dacă vreo fată cade victima unui accident, Rosenblium nu-i dă nimic, ba-i plătește numai pentru acea parte a zilei pe care a lucrat-o. Iar Rekosz taie în permanență din salarii, ceea ce este de asemenea interzis de lege. Aceasta este situația la noi!

Este necesar de asemenea să știm că, dacă se reduce ziua de muncă, patronul nu are dreptul să reducă salariile și noi nu trebuie să-i îngăduim să facă acest lucru. Dacă plata se face cu bucata, trebuie să obținem neapărat mărirea salariului în acord, căci altfel nu vom câștiga nici măcar atîta cît câștigam înainte. Într-o zi de muncă redusă trebuie, în general, să câștigăm mai mult decît înainte, deoarece vom avea mai mult timp liber. Ce o să facem atunci? O să bem vodcă? Nu! Fiecare dintre noi o să vrea atunci să citească pentru a deveni un om mai luminat și să meargă la teatru. Într-un cuvînt, nevoile noastre vor crește, prin urmare și cheltuielile noastre vor fi mai mari, de aceea și trebuie să câștigăm mai mult. Să ținem minte acest lucru și să luptăm pentru reducerea zilei de muncă și în același timp pentru mărirea salariului.

Uzinele „Rekosz“, „Schmidt“, „Thielmans“ și „Petrowski“ sînt întreprinderi mecanice, să nu uităm deci că și la noi ziua de muncă trebuie să fie numai de 10½ ore, iar la celelalte întreprinderi de 12 ore. Să luptăm pentru aceasta în cazul cînd patronii vor refuza să aplice această lege!

„Kowienski Robotnik”
(„Muncitorul din Kovno”) nr. 1
din 1 aprilie 1897

Se tipărește după textul apărut în ziar
Originalul în limba polonă

1 MAI, SĂRBĂTOAREA MUNCITORILOR DIN ÎNTREAGA LUME *

Astăzi e 1 Mai, sărbătoarea muncitorilor din lumea întreagă. Care este însemnătatea acestei sărbători? Preoții nu ne-au vorbit nimic despre ea! De ce este aceasta o sărbătoare numai pentru muncitori și nu pentru toată lumea? Intr-adevăr, ea este o sărbătoare cu totul deosebită, exclusiv muncitorească, și nu una bisericească, la care preoții propovăduiesc de pe amvon smerenia, în timp ce ei huzuresc, iar noi nu avem ce mânca. 1 Mai este sărbătoarea luptei și a eliberării noastre din jugul bogătaşilor și guvernului, sărbătoarea înfrățirii muncitorilor din toate țările fără deosebire de religie în scopul luptei comune. Este sărbătoarea trezirii noastre din somnul secular, sărbătoarea adevărului, dar totodată această sărbătoare a noastră reprezintă o amenințare, un coșmar pentru stăpîni și guvern, pentru atotputernicia zilei, care ne sug sîngele de atîta amar de vreme.

Această zi a fost proclamată sărbătoare chiar de muncitori în 1889, la Congresul de la Paris, cînd au hotărît că în ziua de 1 Mai să nu se lucreze și muncitorii să prezinte domnilor fabricanți și guvernului revendicările lor: ziua de muncă de 8 ore și diferite alte revendicări. Muncitorii din lumea întreagă trebuie să sărbătorească această zi și să-și revendice drepturile pentru a dovedi că formează o singură familie muncitorească, pentru a demonstra în acest fel solidaritatea lor, pentru a arăta tuturor vampirilor că, atunci cînd acționăm strîns uniți, sîntem o forță puternică și uriașă și pentru a-i sili, în felul acesta, să facă concesii.

Tocmai astfel au procedat muncitorii de pretutindeni, care au înțeles cum trebuie să lupte împotriva sărăciei lor,

ce forță reprezintă și ce drepturi li se cuvin. În felul acesta ei au smuls multe concesii. Nu numai în străinătate, dar chiar în imperiul rus muncitorii au sărbătorit ziua de 1 Mai, formulând revendicări și obținând pînă acum numeroase concesii. Mai toți știu despre lupta ce se desfășoară în permanență la Petersburg, la Vilno, la Varșovia, la Riga, la Lodz și în alte orașe. În multe orașe muncitorii au cucerit o zi de lucru mai redusă, un salariu mai ridicat, un tratament mai omenesc etc.

La noi însă, la Kovno, chiar dacă pînă acum s-a dus o luptă în comun, fie că a fost dusă fără plan, fie că a fost de scurtă durată. N-a fost o luptă continuă, organizată, ci o luptă așa-numită spontană, care nu avea un caracter conștient, ceea ce face ca situația noastră, în loc să se îmbunătățească, să se înrăutățească. E timpul, deci, să ne alăturăm și noi muncitorilor conștienți, căci altfel nu vom cuceri libertatea deplină !

Fie ca sărbătoarea noastră 1 Mai — ziua în care milioane de muncitori încetează lucrul și își revendică drepturile — să ne ajute să devenim conștienți de cauza noastră, pentru ca astfel să nu mai rămînem în urma altora, ci să trecem la lupta care ne va duce spre izbîndă.

Oare noi nu avem pentru ce lupta ? Să ne gîndim cîte ore lucrăm : 13—14, dacă nu și mai mult, ca de pildă la fabricile de bere. Salariul este și el extrem de mic : de pildă, la Aleksotta fetele nu primesc pe lună decît vreo 5 ruble, iar zilerii din alte întreprinderi cîte 50 de copeici pe zi, sau chiar mai puțin. Cum să trăiești omeneste în condițiile unei astfel de munci și cu un astfel de salariu și cum să nu suferi de foame și de frig ! Și toate acestea trebuie să le înduri pentru a asigura luxul trîntorilor de patroni și al celor din guvern. Așa, de pildă, Rosenblum, care s-ar părea că nu este un boier dintre cei mai mari, stoarce în fiecare zi de pe urma muncii noastre un profit net de peste 100 de ruble, în timp ce toți muncitorii laolaltă (aproape 70 de oameni) cîștigă pe zi mai puțin de 25 de ruble.

Și atunci de ce nu luptăm ? Doar numai prin luptă putem să scăpăm de învoi. Așadar, începînd din ziua de astăzi, fiecare dintre noi să se preocupe de acest lucru, fiecare muncitor conștient să-i lămurească pe frații săi ce trebuie să facem, ce putem să obținem și cum putem să obți-

nem, ce forță vom deveni cînd vom înțelege cu toții cauza noastră și vom fi solidari, adică atunci cînd vom fi toți pentru unul și unul pentru toți. Fie ca această zi — sărbătoarea noastră — să ne ajute să devenim conștienți de cauza noastră și ca începînd de astăzi să se stabilească între noi legăturile frățești ale unității. Fie ca această sărbătoare să devină ziua reînvierii noastre! Să nu-și mai găsească loc printre noi trădători care să-și vîndă frații pentru un blid de linte, și atunci viitorul luminos nu va mai fi departe.

Să piară tiranii, să piară cei care sug sîngele poporului, să piară trădătorii și să trăiască sfînta noastră cauză muncitorească! La luptă cu mai multă îndrăzneală, și victoria va fi a noastră! Cu forțele unite, frați muncitori, înainte!

Se tipărește după fotocopla manifestului păstrată în arhiva Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.

Originalul în limba polonă

FABRICA „SCHMIDT“

Tirgul Szanczy in apropiere de Kovno. In fabrica noastră domnește o *mizerie și o exploatare cruntă*. Sîntem aproape 800 de muncitori, ceea ce reprezintă o forță însemnată. Din păcate însă, nu știm să folosim această forță, deoarece noi înșine nu sîntem conștienți de ea, deoarece nu există solidaritate între tovarășii noștri. Îngăduim să fim exploatați și, în loc să ne apărăm cu toții, purtăm cu resemnare jugul greu pe grumaz. Este necesar ca „Robotnik Litewski”⁷ să descrie situația noastră, iar atunci cînd tovarășii noștri vor citi și vor afla că ceilalți tovarăși îi cheamă la lupta sfîntă pentru cauza noastră, poate că se vor rușina și vor înțelege în sfîrșit necesitatea de a trece la propria lor apărare.

După cum am mai spus, sîntem aici aproape 800 de muncitori, printre care peste 50 de femei (de la 16 la 40 de ani) și vreo 20 de minori care abia au împlinit 12—13 ani. Munca noastră este foarte grea, căci producem tot felul de articole de fier și bronz. Dar asta pare să fie soarta muncitorului: cu cît munca este mai grea, cu atît trebuie să lucreze mai mult. Vara, bărbații lucrează de la 6 dimineața pînă la 7 seara, adică 13 ore pe zi, femeile sînt lăsate să plece cu 5 minute mai devreme, minorii lucrează de la 6 dimineața pînă la 7 seara, întrerupînd lucrul de la ora 9 pînă la ora 13. În timpul iernii lucrăm de la 7,30 dimineața pînă la 8 seara, adică 12½ ore pe zi. Pauzele pentru adulți sînt următoarele: vara — de la 7,30 la 8 dimineața, de la 12 la 13 și de la 16 la 16,30, în total 2 ore; iarna — de la 12 la 13 și de la 16 la 16,30, adică în total o oră și jumătate.

După cum vedeți, munca noastră este foarte grea și durează mult. O asemenea muncă are nevoie de o alimentație

bună, de odihnă și distracții plăcute, pentru că altfel omul ar putea să uite că este om și să devină asemenea unei vite. De unde să luăm însă bani pentru o mâncare substanțială, sau pentru distracție? Nu avem timp pentru distracții sănătoase și nici bani pentru o viață bună. După o muncă istovitoare de multe ore, muncitorul se întoarce acasă atât de obosit, încît abia mai are putere să se așeze la masă și, în loc să mai stea de vorbă cu tovarășii sau cu soția, sau să se mai joace cu copiii lui, se întinde ca un câine în culcușul său pentru a-și reface, cît de cît, forțele cheltuite și pentru a se întoarce dimineața la jug, asemenea unui sclav. Are oare careva dintre noi timp să citească un ziar sau o carte? Numai după cîteva rînduri, după cîteva minute de citit, ți se închid ochii de oboseală și adormi cu cartea în mînă. Nu avem nimic pentru a ne întări corpul și creierul chinuit. Spuneți și voi, cu ce bani să cumperi un ziar sau o carte, cînd salariul nu-ți ajunge nici pentru mâncare și îmbrăcăminte? Muncitorii zilieri cîștigă 20—80 de copeici pe zi, femeile — 20—50 de copeici, iar muncitorii care lucrează în acord — 80 de copeici, cel mult 1 rublă și 15 copeici pe zi. Un asemenea cîștig nu i-ar ajunge fabricantului nici măcar pentru îmbrăcăminte, deși el nu muncește de fel, ci trăiește din munca noastră!

La atelierul de lăcătușerie, maiștrii sînt aceia care îi angajează pe muncitori. Ei notează în carnet, după bunul lor plac, cîștigurile muncitorilor, și numai ei știu cum notează. Maiștrii care lucrează în acord cîștigă pînă la 30 de ruble în două săptămîni; și aceasta este o plată de mizerie pentru o muncă grea și, totuși, pentru atîta ei se vînd adeseori fabricantului și îi țin hangul.

Munca e grea, viața e mizerabilă, dar asta nu e încă totul! La toate acestea trebuie să mai adăugăm bolile, care sînt însoțitori nedespărțiți ai sărăciei și ai muncii grele. La noi în fabrică muncitorii se îmbolnăvesc foarte des, de cele mai multe ori de pneumonie. La secția de decapare, unde se decapează sîrma, munca este ucigătoare: din cauza soluției, sîngele se alterează, soluția atacă fierul, cum să nu atace corpul muncitorului! Aici nici să respiri nu poți și adesea îți țîșnește sîngele pe gură.

E bine însă dacă poți să lucrezi. Deși munca e grea, ea e totuși preferabilă bolii care-i urmează. Cînd ești bolnav

trebuie să te îngrijești și să te hrănești mai bine pentru a-ți reface sănătatea, iar soția și copiii trebuie și ei să trăiască. Or, tocmai atunci când avem nevoie mai mare de bani, avem mai puțin decît oricînd.

Noi toți, cu excepția minorilor, dăm bani pentru casa de ajutor pentru caz de boală. Cei care cîștigă pe zi pînă la 50 de copeici dau lunar 30 de copeici, iar cei care cîștigă pe zi 80 de copeici și pînă la 1 rublă dau lunar 50 de copeici. În felul acesta muncitorul își pierde sănătatea pentru fabricant, iar pentru caz de boală trebuie tot din banii săi să doteze și casa de ajutor.

Avem la noi un felcer și un medic pe nume Feinberg. Medicul este un ticălos care se poartă cu bolnavii ca o brută. Felcerul vine zilnic în fabrică, iar medicul de două ori pe săptămînă.

Munca grea, ziua de lucru lungă, cîștigul de mizerie și bolile nu sînt încă singurele noastre nenorociri. Mai există o nedreptate care ne roade: amenzile. Pentru orice fleac plătești amendă. Și de aceea plătim mereu: pentru fumat o amendă de la 50 de copeici pînă la 1 rublă, pentru întîrziere (înainte de micul dejun) — 5 copeici. Unde se duc acești bani, ce se face cu aceste copeici muncite în sudoarea frunții și furate de la noi? Despre aceasta întrebați-l pe domnul fabricant. Noi, muncitorii, nu știm, dar bănuim. Iată, de pildă, acum patru ani s-a prăpădit un cal de la fabrică și, deoarece această pagubă trebuia acoperită, au început să ne aplice amenzi fără milă pentru orice fleac; și ne-au jecmănit, punîndu-ne să plătim amenzi între 50 de copeici și 2 ruble.

Dar boala și amenzile nu sînt încă necazul cel mai mare. Chiar dacă ai de plătit o amendă, sau dacă ești bolnav cîtăva vreme, tot mai sperî că odată o să fie mai bine, că o să cîștigi mai mulți bani. Dacă însă, muncind pentru fabricant, ai fost victima unui accident, ia-ți adio, muncitorule, de la orice speranță și resemnează-te la o viață de iad, căci atunci o să fie iadul pe pămînt. Ai muncit ca un rob, iar roadele muncii tale au umplut buzunarele capitalistului; acum ești schilod, nu mai poți lucra, deci nu-l mai poți îmbogăți pe capitalist, și de aceea el nu mai are nevoie de tine. Te aruncă în stradă fără să-ți dea nimic, sau îți aruncă ceva ca unui cerșetor, iar după aceea nu-ți rămîne decît să

cerșești. Mai bine să mori atunci pe loc decît să devii schilod. Așa s-a prăpădit iarna trecută muncitorul Kitzelmann. Bietul om trebuia să schimbe cureaua de transmisie pe o altă șaibă, dar, pentru că fabricantul nu voise să cheltuiască bani pentru a ușura această muncă, Kitzelmann nu avea alt instrument decît o bară de fier. Din nenorocire însă, cînd a vîrît bara sub curea, ea a alunecat; Kitzelmann s-a aplecat înainte, capul i-a ajuns sub curea și, cît ai clipi din ochi, a fost zdrobit. Soția lui a căpătat un ajutor de 500 de ruble, iar fabricantul nu a fost condamnat la muncă silnică, deși lăcomia lui l-a ucis pe Kitzelmann. Dacă cureaua de transmisie ar fi fost apărută așa cum trebuie de o rețea de protecție și dacă ar fi existat uneltele necesare pentru schimbarea curelei de transmisie, de pildă o furcă, Kitzelmann nu ar fi fost nevoit să se folosească de o bară obișnuită, care să alunece și să-i aducă moartea. Fabricanții fac economie cînd este vorba de apărarea vieții și sănătății muncitorilor, iar guvernul țarist îi trimite la muncă silnică numai pe „criminalii” săraci, nu pe cei bogați.

Vara trecută muncitorul Bedarf a suferit un accident. Iată cum s-au petrecut lucrurile: la polizare a fost pusă o piatră nouă, mare, care în timpul rotației rapide a plesnit și o așchie a zdrobit dinții lui Bedarf. Bietul om a căpătat pentru dinți 150 de ruble și i s-a găsit de lucru, adică ocnă pe viață, căci altfel nu poate fi numită munca noastră. La 23 aprilie, rupîndu-se o curea, s-a prăbușit un ciocan, care i-a strivit muncitorului Gatt un deget de la mîna stîngă.

Aceasta este, pe scurt, descrierea soartei noastre. Uneori se naște în rîndurile noastre ideea de a opune rezistență, dar această idee nu dăinuie mult, deși, dacă muncitorii ar vrea, ar putea obține multe lucruri. Acum 10 ani nu lucrau în această fabrică decît 200 de muncitori. Pe atunci ziua de muncă era de 12 ore fără întrerupere. Muncitorii au hotărît atunci să reducă ziua de muncă la 11 ore, iar cînd fabricantul n-a vrut să consimtă de bunăvoie la aceasta, au făcut grevă: au lăsat cu toții lucrul în mod solidar și după cîteva zile de grevă li s-a dat cișlig de cauză. Cu 4 ani în urmă, muncitorilor de la polizare li s-a redus salariul tarifar; cu toții, în număr de 40, au încetat lucrul și după 2 săptămîni li s-au restabilit vechile tarife. Acum mizeria noastră cu greu poate fi descrisă. Munca

este grea, ziua de muncă durează 13 ore, primim un salariu de mizerie, dar nu sîntem în stare să ne ajutăm și îndurăm plecați mizeria, deși sîntem aproape 800 de oameni. Oare multă vreme va mai dăinui această stare de lucruri? Putem oare privi cu indiferență nu numai mizeria noastră, dar și mizeria în care trăiesc soțiile și copiii noștri? Dacă nu vrem să ne gîndim la noi înșine, avem o datorie sfîntă de a ne îngriji de copii, pentru ca ei să nu îndure lipsuri. Noi sîntem 800, iar împotriva noastră un singur fabricant. Și așa este pretutindeni. Milioane de muncitori, iar împotriva lor un pumn de capitaliști.

Atunci de ce oare poartă muncitorii jugul? Pentru că nu cunosc forța lor, pentru că nu se unesc laolaltă și nu luptă cu forțe comune pentru condiții mai bune de viață, pentru că nu-și apără interesele lor și nu poartă de grijă, după cit se vede, soartei propriilor lor copii. Ce-i drept, guvernul țarist este de partea capitaliștilor și nu ne permite să ne apărăm salariile, sănătatea și viața. Ce-i drept, guvernul țarist ne interzice să declarăm grevă, ne interzice să ne asociem, ne interzice să ne întrunim și să discutăm împreună despre condițiile noastre de viață. Toate acestea sînt adevărate. Dar cîți muncitori, fără să țină seama de guvernul țarist, nu au organizat greve, nu s-au asociat în taină, nu s-au sprijinit în taină unii pe alții și nu o dată au ieșit învingători în lupta împotriva capitaliștilor! Hai să facem și noi la fel și o să cucerim salarii mai bune și o zi de muncă mai redusă. Și hai să mergem să facem agitație printre tovarășii noștri, să le arătăm că guvernul țarist merge mină în mină cu capitaliștii, că îi sprijină și îi ajută să ne asuprească. Atunci cînd masele muncitorești își vor da seama că dușmanii lor sînt capitaliștii și guvernul țarist, vor începe să ceară tot mai insistent și cu glas tare ca guvernul să nu le mai asuprească cu atîta nerușinare. Atunci ele vor cuceri, mai devreme ori mai tîrziu, drepturi politice și vor dobîndi posibilitatea de a se asocia, de a se aduna laolaltă și de a discuta împreună treburile lor.

Un salariu mai bun și o zi de muncă mai scurtă — aceasta este principala noastră lozincă în lupta împotriva capitaliștilor.

Libertate politică — aceasta este principala noastră lozincă în lupta împotriva guvernului.

După ce vom răsturna guvernul țarist și vom dobîndi posibilitatea de a ne asocia și a discuta deschis treburile noastre, după ce vom avea posibilitatea de a-i lămuri deschis pe tovarășii noștri aflați în întuneric, solidaritatea și forța clasei muncitoare vor crește și, punînd capăt dominației țarismului, vom pune mai tîrziu capăt și dominației capitaliștilor. Fabricile, uzinele, minele, căile ferate, întregul pămînt și uneltele de muncă vor deveni proprietatea tuturor, fiecare va munci atît cît va fi nevoie. Atunci va fi instaurat socialismul. (De pe acum întreaga lume muncitoarească năzuiește spre socialism — să luptăm și noi și vom dobîndi eliberarea noastră !

„Robotnik Litewski”
(„Muncitorul lituanian”) nr. 2
din 1897

Se tipărește după textul apărut
în ziar

Originalul în limba polonă

ANTON ROSOL

(*Amintiri*)

Dormi liniștit! Căci frații tăi de luptă,
Așa cum au jurat vor merge înainte.
De zeci de ori înfrinși de norii negri,
Din nou se vor scula și tot vor izbîndi!

Dormi în pace în mormîntul tău, prieten de neuitat, dragul nostru Anton Rosol! Țarul despot l-a supus la chinuri pentru că prin tinerețea, forța și credința sa a trezit la viață pe cei ce dormitau, a mobilizat la luptă pe cei indiferenți, a luminat pe cei aflați în întuneric și a insuflat credință într-un viitor mai bun celor ce șovăiau. El și-a dăruit întreaga tinerețe, toate forțele și toată energia cauzei eliberării omului muncitor de sub domnia întunericului, a cnutului țarist și a exploatării capitaliste, cauzei cuceririi unui viitor mai bun, în care a crezut neclintit pînă în ultima clipă a scurtei sale vieți.

Iubit de toți cei cărora le-a împărtășit cuvîntul adevărului, prețuit de toți cei care l-au cunoscut mai îndeaproape, care au luptat și au suferit împreună cu el, Anton Rosol a părăsit cîmpul de luptă, lăsînd în urma sa întristarea profundă a tovarășilor săi.

Acest tinăr muncitor de 18 ani, matur la această vîrstă, a observat foarte de timpuriu că relațiile sociale actuale sînt revoltător de inechitabile și a înțeles necesitatea de a lupta împotriva lor. Profund revoltat de starea de asuprire a poporului său și dispunînd de o colosală rezervă de energie, el nu a rămas pasiv, ci s-a aruncat în vîltoarea luptei. Ca muncitor și fiu de muncitor — era proletar pînă în măduva oaselor —, el nu purta povara vreunor tradiții „de șleahță”, sau a unei „spoieli aristocratice”. De aceea el și-a dat seama că lupta internațională de clasă a proletariatului împotriva clasei exploataților și asupritorilor este singurul mijloc de a cuceri un viitor mai bun pentru masele largi ale poporului. El și-a dat seama că, acolo

unde există un dușman comun — capitalismul și țarismul —, acolo trebuie să existe și o luptă comună, fără deosebire de naționalitate, acolo trebuie să existe o singură armată a muncitorilor. Rosol și-a dat seama că și asuprirea națională nu este pentru muncitori decât una din formele asupririi de clasă și că numai democratizarea întregii vieți politice și instaurarea puterii populare pe scară internațională, întemeiată pe solidaritatea dintre aceste popoare și pe autoadministrarea comunelor și țărilor, pot lichida orice asuprire și duce la egalitate și fraternitate. Nu este de mirare că, devenind conștient de acest țel al luptei proletare, Antek nu s-a lăsat influențat de lozincile naționaliste, care chemau muncitorii la luptă pentru restaurarea statului polonez independent.

Iată de ce, antrenându-se tot mai mult în activitatea organizației, Antek Rosol s-a afirmat ca un social-democrat convins.

L-am cunoscut în septembrie 1899 la Varșovia. Ne-am întâlnit ca social-democrați cu scopul de a ne cunoaște și a ne sfătui ce avem de făcut. Să fi văzut marea lui bucurie de a fi găsit în mine un tovarăș. „Acum să mi te ții! — spunea el cu înflăcărare —, trebuie să ne punem pe treabă și să nu ne omorâm timpul“.

Am fost nespus de surprins. Sosisem la Varșovia după o absență de ani de zile. Știam că după arestările din anii 1895—1896 organizația social-democrată de aici încetase să mai existe, și pe neașteptate dau de un social-democrat înflăcărat, plin de speranțe și încredere. Mi-am exprimat uimirea și am aflat atunci că vechile tradiții și idei inoculate muncitorilor de „Proletaryat“⁸, de Warynski⁹, de „Uniunea muncitorilor polonezi“¹⁰ și de „Social-democrația“ sînt vii printre muncitori, în ciuda lipsei de literatură corespunzătoare. Aceste tradiții și idei ale luptei internaționale se păstrasera, transmițându-se prin viu grai și răspîndindu-se în rîndurile maselor muncitoare. Am aflat că chiar și după 1896 mișcarea muncitorească a păstrat un caracter internaționalist, social-democrat, în ciuda tendinței P.P.S. de a impune muncitorilor lozincile sale naționaliste, și că mulți muncitori din Varșovia nu mai pot și nu mai vor să activeze în organizațiile P.P.S., deoarece acest partid a început să devieze în mod vădit de la principiile

socialismului proletar internațional, modificînd toate broșurile vechi potrivit liniei sale.

Antek și-a dat cel dintîi seama că aici este nevoie de o muncă vie, că nu ajunge numai să criticăm P.P.S. fără să depunem altă activitate. Sufletul lui înflăcărat, impresiabil și de o rară frumusețe nu se putea împăca cu starea de lucruri existentă. Or, situația era foarte tristă. Nu exista o organizație social-democrată puternică, în stare să adune forțele risipite, nu exista în Polonia o intelectualitate care să dorească în mod sincer să se apuce de treabă, nu exista nici un fel de literatură social-democrată, în timp ce P.P.S. desfășura o activitate editorială relativ importantă. Pentru a desfășura o activitate de sine stătătoare, pentru a te apuca de treabă, era nevoie de o uriașă rezervă de forțe vitale și ideologice. Antek, tînărul de 18 ani, a găsit în sine aceste forțe, deși pînă atunci nu fusese încă membru al vreunei organizații. El s-a apucat de treabă așa cum s-a priceput. A adunat tovarăși tineri și capabili și a creat un cerc de studiu, nădăjduind ca, cu ajutorul literaturii poloneze și ruse, legale și ilegale, ei să poată deveni agitatori și să pună bazele unei noi organizații social-democrate în regatul Poloniei.

În vremea aceasta am sosit la Varșovia și am făcut cunoștință cu el. Ne-am apucat cu entuziasm de treabă. Am reușit să procurăm cîteva cărți, vechi publicații poloneze: „Sprawa Robotnicza”, „Procesul-verbal al primului Congres muncitoresc al Social-democrației din regatul Poloniei din 1894”¹¹ etc. Atunci am avut prilejul să cunoaștem noi înșine mai îndeaproape istoria partidului nostru și am desfășurat o largă agitație. Antek găsea pentru toate timp, învăța zile întregi, iar seara fugea de la o adunare la alta, făcînd o agitație înflăcărată pentru cauza socialismului internațional. Datorită energiei sale inepuizabile, am înființat în scurt timp la Varșovia o organizație trainică. Muncitorii năzuiau tot mai intens spre stîndardul nostru. De lucru era berechet. Se făcea simțită necesitatea unei literaturi de partid proprie, pe care nu o aveam. Intelectualitatea, care teoretic ne simpatiza, era apatică, nu voia să se apuce serios de treabă și stătea în expectativă. A trebuit deci să ne scriem noi programul, să-l șapirografiem, să conducem noi cercurile muncitorești, să scriem

proclamații și să le multiplicăm, să compensăm lipsa cuvîntului tipărit prin agitație orală și prin texte scrise de mînă, să convocăm adunări muncitorești, să organizăm o campanie pentru comemorarea executării unor membri ai partidului „Proletaryat”¹². Antek știa să găsească timp pentru toate, deoarece el se dăruise cu trup și suflet cauzei și nu se cruța cîtuși de puțin.

De altfel, nici alții nu-l cruțau. Cei care nu vedeau cu ochi buni faptul că partidul social-democrat începe din nou să se organizeze, că nu fusese decît în letargie și acum începe să se trezească din amorțire s-au năpustit nebunește asupra lui Antek. Cînd nu găseau ce să răspundă la acușările și argumentele sale, invocau tinerețea lui, declarînd că un „mucos” ca el nu se bucură de dreptul de vot „nici măcar în Elveția”. Multe neplăceri a avut de îndurat din cauza aceasta, dar el își vedea de treabă, muncind cu aceeași pasiune.

Nu se gîndea că primejdia arestării plana asupra lui ca sabia lui Damocles. Fratele său mai mare era în închisoare, mama aștepta sentința într-un proces mai vechi, iar tatăl abia se întorsese de un an dintr-o deportare pe 5 ani în gubernia Arhanghelsk. Antek își adora părinții; datorită lor, de altfel, cunoscuse și îndrăgise încă din copilărie lumina adevărului.

Imi amintesc de următoarea scenă. Venisem acasă la familia Rosol pentru a merge împreună cu Antek la o adunare muncitorească. Părinții săi stăteau duși pe gînduri, se gîndeau poate la fiul lor mai mare, de care-i despărteau zidurile înalte ale închisorii și gratiile celulei. Cînd Antek a fost gata de plecare, părinții l-au privit cu atîta durere, ca și cînd ar fi presimțit că s-ar putea să-l piardă și pe acest copil iubit. Antek a tresărit, a stat o clipă, și-a privit părinții și a ieșit iute. Părinții nu l-au oprit: ei își dădeau seama că acolo unde se dă lupta trebuie să fie și victime și că pentru fericirea fraților lor trebuie să jertfească totul. Și, într-adevăr, l-au jertfit și pe acest fiu...

După cîteva zile, în noaptea de 4 spre 5 februarie 1900, Antek a fost arestat la locuința părinților săi. În aceeași zi mama sa a primit ordin să părăsească Varșovia și să

plece la Kovno, unde trebuia să rămână doi ani sub supravegherea poliției.

Nici în închisoare Antek nu și-a pierdut măcar pentru o singură clipă curajul. În pavilionul X și-a consacrat tot timpul învățaturii, citind cărți din bibliotecă; cu toate că era adesea nevoit să rabde de foame, era întotdeauna vesel, cînta, ciocănea în perete, purtînd discuții aprinse cu tovarășii care stăteau alături, și avea mereu conflicte neplăcute cu jandarmii. Așa, de pildă, cînd tatăl său a venit la vorbitor, ajutorul directorului a încercat să-l silească pe Antek să vorbească rusește. Antek a refuzat, ocărîndu-l pe ajutor și dîndu-l afară din celulă. Ca pedeapsă i s-a interzis pe timp de 6 luni „vorbitorul”. Cînd jandarmii din pavilionul X s-au plictisit să se mai hărțuiască cu el l-au mutat în închisoarea „Pawiak”¹³. Aici nu mai era bibliotecă, celula era mică și întunecoasă, patul era scos ziua din celulă, mîncarea era proastă. Antek nu avea nici un ban; adesea nu avea nici măcar cu ce să cumpere luminări și trebuia să stea seri întregi pe întuneric. În această închisoare a aflat că tatăl său a fost din nou arestat. Organismul său sensibil nu a mai putut rezista la asemenea torturi fizice și morale. Antek s-a îmbolnăvit de tuberculoză; nemaiputînd să suporte acest regim, a încercat să obțină de la directorul închisorii condiții mai bune.

În sfîrșit, în martie 1901 a fost mutat la Siedlce. Aici putea respira mai în voie, se întâlnea cu tovarăși de-ai săi, se plimba mai mult. Boala însă evolua fără încetare. La Siedlce se bucura de mai multă libertate, dar mîncarea era tot atît de proastă, celula mică și întunecoasă, cu o fereastră mică. Medicul închisorii a hotărît ca piciorul bolnav al lui Antek să fie operat. Operația a fost făcută într-un mod atît de barbar, încît după operație aproape că nu mai speram să mai trăiască. În iulie 1901 l-au eliberat, în sfîrșit, din închisoare mai mult mort decît viu și l-au trimis la Kovno, la mama sa. Era pe atunci numai piele și oase. După ce i-au luat viața, i-au dat drumul pentru a scăpa de necazuri.

Dar chiar și în timpul bolii Antek nu s-a descurajat. Îi plăcea să viseze la ce va face atunci cînd va fi sănătos, iar adesea spunea: „dac-o fi să mor, ce să-i faci!” Nici odată însă nu se lăsa stăpînit prea multă vreme de acest

gînd, el era însetat de viață, de luptă, de învățătură, de un viitor luminos.

Din Kovno îmi scria că-i este dor de Varșovia, de o viață mai intensă și că boala nu cedează, ba, dimpotrivă, îl încheștează din ce în ce mai mult.

S-a stins din viață la 20 iunie 1902. Pînă în ceasul morții a trăit pentru cauza cea scumpă, iar ultimele sale cuvinte au fost: „Trăiască uniunea muncitorească a social-democrației! Blestemată să fie puterea țaristă!”

Astronom

„Czerwony Szlendar”
(„Steagul roșu”) nr. 3 din 1903

Se tipărește după textul apărut
în ziar

Originalul în limba polonă

DIN SCRISOAREA CĂTRE C. VOJNAROWSKA ¹⁴

(Cracovia, 13 februarie, 1903)

Dragă Cezarina! Nu ți-am mai scris de un car de ani și nu mai știu nimic unul de altul. Voiam de multă vreme să-ți scriu, iar dacă n-am făcut-o, vina este a d-tale; de ce nu mi-ai răspuns la scrisorile din Cracovia? Pe de altă parte, și eu sînt vinovat în fața d-tale și în fața partidului, căci timp de cîteva luni am fost în Elveția și în acest răstimp am pierdut legătura cu tovarășii. Am stat în munți și n-am scris aproape nimănui, deși intenționez tot timpul să scriu tuturor. De cîteva zile m-am întors din sînul naturii în sînul partidului și îți promit în modul cel mai solemn că-ți voi scrie și te voi informa despre tot ceea ce se petrece în partid.

La ordinea zilei stă astăzi problema congresului, sau a propriei noastre conferințe, lucru care este cerut cu insistență și de către organizațiile din provincie. Pe lîngă aceasta trebuie să punem ordine în relațiile noastre cu străinătatea, care nu merg atît de bine cum am presupus după conferința de anul trecut. În afară de aceasta, Congresul pe întreaga Rusie și unificarea partidului cer ca să ne întrunim cît mai curînd și să luăm anumite hotărîri. La acest congres va trebui să participi neapărat și d-ta, altfel nu vom reuși niciodată să ajungem la un acord. De aceea poate că plecarea d-tale la Bruxelles este într-adevăr inoportună, cu atît mai mult cu cît avem foarte puțini bani, iar congresul nostru propriu va necesita sume atît de mari, încît nici nu știu de unde le vom procura. Propriul nostru congres este cu mult mai important pentru partidul nostru decît ședințele Biroului ¹⁵. Cred că ești de acord cu această apreciere.

La congresul nostru va trebui să fii neapărat prezentă, deoarece acest congres este chemat să rezolve numeroase probleme principiale: atitudinea față de un partid unic pe întreaga Rusie, față de Bund, față de „Proletaryat”; problema organizațiilor noastre din țară și din străinătate, problema programului și a publicațiilor etc. etc. Nu știm încă la ce dată va avea loc congresul, întrucât acest lucru depinde de tovarășii care se află în țară și cu care purtăm corespondență despre aceasta. Firește că îți vom comunica de îndată ce vom ști ceva. De ce n-ai cerut de la Czarnetcki (Turski) bani pentru cheltuielile pe care le-ai făcut în cadrul Biroului? Doar nu poți cheltui banii d-tale, care și așa abia îți ajung pentru viață.

Munca noastră în țară progresează, dar nu atât de rapid cum am dori-o. Este adevărat că a fost organizat comitetul de conducere și că transportul este bine pus la punct, toate materialele ajungând cu regularitate la destinație; totuși, organizațiile locale sînt destul de slabe și nu se pricep încă să lucreze independent. Cu toate acestea, munca avansează. Există organizații bune la Varșovia și la Bielostok. În perioada aceasta, în afară de altă literatură, au fost răspîndite trei manifeste, care au plăcut foarte mult; literatura se difuzează în toate orașele într-un număr suficient de exemplare. Nu înaintăm destul de repede, deoarece, pe de o parte, resimțim în permanență lipsa de fonduri, care ne poate duce în pragul falimentului (transportul înghite foarte mult) în cazul că nu vom găsi noi surse de fonduri, iar pe de altă parte ne dăunează fărîmîțarea în social-democrație evreiască, poloneză și chiar germană (la Lodz). Este incontestabil că Bundul frînează dezvoltarea social-democrației. S-ar putea ca acest lucru să te mire, totuși aceasta este realitatea, aspră și tristă. Bundul subliniază pretutindeni și întotdeauna caracterul său evreiesc și înțelepciunea sa și își limitează activitatea la un cadru îngust național-evreiesc. Bundul a încetat de a mai fi o organizație politică social-democrată al cărei scop îl constituie răsturnarea țarismului; el urmărește un obiectiv îngust, și anume agitația evreiască și organizarea exclusivă a maselor evreiești. În felul acesta el dă apă la moară antisemiților și tuturor dușmanilor revoluției, care caută să prezinte întreaga mișcare social-democrată

ca pe o mișcare evreiască, lipsită de caracter de clasă. Da, Bundul dă apă la moară Partidului socialist polonez și guvernului. Ceea ce spun nu sînt vorbe goale. Ultima demonstrație care a avut loc la Lodz și despre care ei scriu în nr. 134 al Buletinului¹⁶ poate servi drept o dovadă vie a exactității afirmațiilor de mai sus. Iată cum s-au petrecut lucrurile: în joia dinaintea demonstrației, bundiștii s-au adresat tovarășilor noștri, spunîndu-le că au hotărît să organizeze duminică o demonstrație împotriva actelor de violență care au loc la comisariatele de poliție. Au cerut ca oamenii noștri să vină la demonstrație și au declarat că Bundul a și pregătit manifeste în limba idiș și în limba poloneză prin care cheamă poporul muncitor să protesteze. Tovarășii noștri au fost foarte surprinși că bundiștii nu le-au anunțat acest lucru mai din timp și au arătat că o asemenea demonstrație trebuie să aibă un caracter social-democrat general, și nu numai evreiesc, iar manifestele trebuie să fie semnate și de partidul nostru, deoarece altfel demonstrația nu va avea importanța cuvenită etc. etc. La aceasta li s-a răspuns: „La comisariatele de poliție sînt schingiuiți numai muncitorii evrei, de aceea Bundul este singurul îndreptățit să cheme poporul să protesteze!”. Iată pînă la ce aberații au ajuns!

În genere, ei sînt absolut indiferenți față de dezvoltarea întregii mișcări social-democrate la noi în țară, și singurul lucru pe care îl fac în această direcție (și despre care trîmbează în lumea întreagă) se reduce la transformarea cîtorva „creștini” în slujitori ai mișcării lor *evreiești*. Ai observat, probabil, cum subliniază în permanență că la demonstrația lor (evreiască) au participat atîția și atîția „creștini”. La noi în țară nu există o social-democrație unică, nu există o politică și o luptă social-democrată unitară, ci există o politică evreiască, alta poloneză, lituaniană, germană, bielorusă. Bundiștii consideră acest lucru ca pe un fenomen firesc, îl folosesc ca punct de plecare, și, deoarece sînt mai puternici decît celelalte organizații, au față de acestea o atitudine de desconsiderare, socotindu-le drept o anexă a mișcării evreiești. Citește cu atenție „Ultimele știri” ale lor și vei remarca acest lucru în fiecare număr.

Așa stau lucrurile în țară. În străinătate se resimte aceeași lipsă de fonduri, pasivitatea oamenilor, absența unei discipline de partid. Adolf trebuie să pregătească aproape singur toate publicațiile. El scrie, traduce, poartă corespondența, luptînd neîncetat pentru o bucată de pîine, muncind într-un birou oribil, veșnic flămînd și nedormit. Nu avem oameni care să adune bani, să scrie și să colaboreze cu noi. Roza este singura care lucrează pentru noi foarte mult și sînt de-a dreptul uimit de energia și talentul ei creator. Dalski „studiază”, visează să ajungă savant. Turski este preocupat de problemele tehnice, iar eu stau la Cracovia, unde m-am ocupat și mă ocup în continuare de „Sztandar”¹⁷, ducînd în același timp și corespondența.

Firește că nu toate merg cum trebuie, dar, dacă ar fi să comparăm situația actuală cu cea de anul trecut, este limpede că am făcut un mare pas înainte atît în țară cît și în străinătate.

Oricum ar fi, am scos multe publicații, avem tineri noi care dau speranțe pentru viitor și am început, într-o anumită măsură, să fim luați în seamă. Muncitorii sînt entuziasmați de „Sztandar”, care și-a cucerit prestigiu în rîndurile lor. „Przegłąd”¹⁸ se bucură de considerație datorită seriozității și profunzimii de gîndire și contribuie la curățirea minților intelectualilor noștri. Facem progrese, iar sarcina noastră primordială este astăzi să procurăm bani, să antrenăm oamenii la muncă, să realizăm unitatea tuturor social-democraților și unirea cu partidul social-democrat din întreaga Rusie. Congresul nostru trebuie să aducă la îndeplinire această sarcină.

Aș mai vrea să vorbesc cu d-ta despre „Proletaryat”. Prietenia noastră cu cei de la „Proletaryat” începe să devină compromițătoare pentru noi. În ultimul lor număr (numărul 12), ei scriu asemenea prostii despre „autonomia” noastră, despre independența și autodeterminarea lor, precum și despre Bund, încît cred că nici vorbă nu mai poate fi de unire cu ei. În capul lor este un adevărat ghi-veci. Sînt niște adepți de cea mai pură speță ai Partidului socialist polonez, de care însă se consideră nedreptățiți. S-au despărțit de Partidul socialist polonez avînd divergențe în chestiunea terorii. Acum au lăsat teroarea deo-parte. Cine sînt ei de fapt? O secesiune¹⁹ a Partidului

socialist polonez care încearcă să elaboreze „mici teorii pentru micul lor partid”. Kulczicki²⁰ a colindat țara pălăvrăgind despre unire și despre prietenie. Dar ce dracu au ei de gând și ce-și închipuie? Li se pare că pentru a se uni cu noi nu trebuie să renunțe de fel la prostiile lor... Acum trebuie să fim mai prudenți în relațiile cu ei. Ei sînt călăuziți doar de ura față de Partidul socialist polonez și nici nu-și dau seama măcar că acesta este în realitate părintele lor. Ei, dar m-am întins prea mult la vorbă; te îmbrățișez cu multă dragoste. Scrie-mi ce crezi despre toate acestea.

Al d-tale, *Bătrînul*

Eu locuiesc la Adolf, unde intenționez să rămîn destul de multă vreme. Acum nu pot pleca la Paris, dar mă voi duce probabil pentru un timp mai tîrziu.

Adolf și soția lui te îmbrățișează din toată inima și te roagă să le trimiți neapărat ziare socialiste.

Al d-tale, *Józef*

*Se tipărește pentru prima oară
după manuscrisul păstrat în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.*

Originalul în limba polonă

DIN SCRISOAREA CĂTRE O SIMPATIZANTĂ A MIȘCĂRII REVOLUȚIONARE DIN POLONIA ²¹

München, iunie 1903

Scumpă doamnă !

Sînt nevoit să mă adresez iarăși domniei-voastre cu o rugămintă. Fondurile noastre sînt aproape cu desăvîrșire epuizate ; veniturile permanente pe care le avem din patrie și de peste hotare sînt atît de mici, încît acoperă o parte cu totul neînsemnată din cheltuielile noastre. De aceea nu ne putem îndeplini cum se cuvine îndatoririle. O dată cu dezvoltarea activității noastre, cresc tot mai mult și cheltuielile. De pretutindeni auzim manifestîndu-se nemulțumiri în legătură cu apariția neregulată a lui „Czerwony Sztandar” și „Przegląd”, în legătură cu lipsa de broșuri cu caracter agitatoric și programatic.

Neavînd suficiente fonduri, nu ne putem aduce la îndeplinire sarcinile. Abia acum o săptămînă a apărut nr. 5 din „Przegląd”, iar peste o săptămînă va apărea nr. 7 din „Czerwony Sztandar”. Transportul și tipărirea lor înghit sume care pentru noi sînt colosale. Pe de altă parte, foarte curînd va trebui să publicăm : un volum cuprinzînd programul nostru, o broșură despre relațiile polono-ruse, o broșură despre istoria socialismului în Polonia, va trebui, în sfîrșit, să terminăm odată cu problema poloneză și să scoatem o carte despre Polonia, va trebui să edităm o serie întreagă de broșuri de agitație, va trebui... foarte multe lucruri va trebui să facem.

Aproape că te apucă desperarea cînd vezi cît de mari sînt sarcinile noastre și cît de puțin sîntem în stare să facem. Gîndiți-vă numai la ultima demonstrație de la Lodz, la care au participat 1.500 de muncitori evrei într-un oraș unde proletariatul numără 120.000 de oameni. Demonstrația s-a încheiat cu maltratări groaznice, deși ea a avut ca

scop tocmai să pună capăt banditismului poliției. Ți se face părul măciucă și te îngrozești numai cînd te gîndești ce s-a petrecut acolo.

Toate acestea s-au întîmplat deoarece nu poate să existe o mișcare proletară împărțită pe naționalități, ci trebuie să existe o *singură* mișcare proletară, un *singur* partid social-democrat, care să tindă să cuprindă întregul proletariat, fără deosebire de naționalitate. Bundul spune că nu este în măsură să exercite o influență asupra muncitorilor polonezi. În cazul acesta de ce și-a adresat manifestul și muncitorilor polonezi? Deoarece, în momentul cînd a fost vorba de luptă, Bundul a simțit instinctiv că lupta nu poate fi fărîmițată pe naționalități. În asemenea cazuri Bundul procedează foarte adesea fără logică și, în loc să contribuie în realitate la unirea în cadrul unui singur partid, se adresează aceluiași polonezi pe care el însuși îi acuză de antisemitism.

În ceea ce ne privește, nu avem în momentul de față puterea necesară pentru a influența starea de spirit a întregului proletariat. În perioada cînd organizația noastră din rîndurile muncitorilor din Polonia era puternică (în anii 1900—1902), noi n-am fost în stare să creăm o temelie pentru această mișcare a noastră, să elaborăm o teorie care să sporească forța organizațiilor noastre muncitorești, dîndu-le un caracter politic, un caracter cu adevărat social-democrat. Pe vremea aceea intelectualitatea „noastră” era indiferentă față de organizațiile noastre și nu ne punea la dispoziție nici fonduri, nici oameni. La rîndul său, Bundul se retrăgea tot mai mult în/găoacea organizației sale evreiești, dezințindu-se de la sarcinile de mai mare amploare, limitîndu-și activitatea la mediul evreiesc și devenind în mod conștient o organizație evreiască. El nu și-a dat seama că această autoîngrădire însemna moartea lui ca organizație de clasă, moartea lui politică. Guvernul însă a știut să folosească acest lucru, ca și național-democrații și ugodoviștii²².

Cine știe cîte eforturi va mai cere trezirea mișcării în Lituania și în Polonia, nu a mișcării unui grup evreiesc, ci a întregului proletariat. Lodz și Czeszochow ne-au arătat ce înseamnă o mișcare limitată numai la proletariatul evreiesc; aceasta echivalează cu o picătură în mare. Sarcina

social-democraților trebuie să fie aceea de a trezi la luptă întregul proletariat. Numai atunci vom deveni o forță.

Organizațiile noastre muncitorești din anii 1901 și 1902 au fost nimicite. Nu aveam teorie și nu aveam literatură. Din această cauză munca organizațiilor era o muncă sterilă. Fără literatură și fără teorie ești lipsit de viitor, nu poți pregăti schimbul de mâine. De aceea, în actualele împrejurări am fost luați prin surprindere de evenimentele din Lodz și Czeszochow și de răsunetul pe care l-a avut măcelul de la Chișinău²³. Guvernul *poate* acum să prezinte întreaga noastră luptă de clasă ca pe o luptă evreiască. Politica Bundului îi îngăduie s-o facă. Ea duce la șovinism, la lupta dintre naționalități, care constituie, de altfel, însuși punctul de plecare al Bundului. N-aș vrea să fac afirmații gratuite. La Lodz, înainte de organizarea demonstrației, ai noștri au cerut ca proclamațiile să fie semnate și de noi, pentru ca cel puțin în felul acesta să ne exprimăm solidaritatea și unitatea. Organizațiile Bundului din Lodz și Varșovia au refuzat, pretextând că e prea târziu, deși cel mai bun lucru ar fi fost să se amâne demonstrația pentru duminica următoare. Am fost înștiințați despre demonstrație numai cu trei zile înainte, când atît manifestele în limba poloneză cît și cele în limba idiș erau deja tipărite de Bund. Reprezentantul comitetului din Lodz al Bundului a mers chiar pînă acolo încît a motivat acest refuz declarînd că la comisariatele de poliție sînt schingiuiți evreii, și nu polonezii, și ca atare numai organizația evreiască este îndreptățită să cheme populația să protesteze. Toate acestea par de domeniul basmului, totuși dispun de date incontestabile că așa s-au petrecut lucrurile și sînt gata să port răspunderea pentru exactitatea acestor informații. Firește că Bundul nu răspunde de imbecilitatea unor reprezentanți ai săi. Totuși faptul este foarte caracteristic și arată direcția în care se dezvoltă bundiștii.

Bundul a încetat de a se mai gîndi la necesitatea luptei politice a proletariatului. Pentru el importantă este doar înflorirea organizației evreiești, și în acest scop el luptă acum împotriva participării noastre la congresul pe întreaga Rusie. El procedează astfel nu pentru că nu ne consideră social-democrați sau pentru că participarea noastră ar putea dăuna unificării, ci pur și simplu pentru că nu

sîntem de acord cu el în problema organizatorică. În felul acesta el speră să-și consolideze poziția în sinul partidului, în loc să dorească întărirea întregii social-democrații din Rusia. Tocmai de aceea (ca și Partidul socialist polonez) el nu răspunde la criticile pe care i le aduce presa noastră și nu vrea să discute împreună cu noi problemele. Unii dintre membrii Bundului ajung pînă la asemenea absurdități, încît ne contestă dreptul de a rezolva problema evreiască. Asemenea tuturor oportuniștilor, ei nu ne răspund pentru că nu știu ce să ne răspundă. Pentru ei, întreaga muncă social-democrată se reduce la politica îngustă a parohiei lor. Nici nu se gîndesc la răsturnarea țarismului și la întărirea întregului proletariat conștient; singurul lucru care îi interesează este forța organizației lor evreiești, forța Bundului.

Vă scriu toate acestea nu pentru a vă incita împotriva Bundului și nici pentru a-l calomnia. De asemenea nu exprim punctul de vedere al partidului nostru, ci scriu pur și simplu pentru că vă stimez prea mult ca să vă mint și să vă solicit bani amăgindu-vă. Nu vreau să fiu fățarnic, căci cauza noastră cîștigă numai atunci cînd toți tovarășii noștri și toți sincerii simpatizanți ne ajută în mod conștient. Sarcinile noastre sînt uriașe, iar noi sîntem cu totul izolați și trebuie să organizăm și să pregătim proletariatul pentru revoluție. P.P.S., în cei zece ani de activitate zgomotoasă, nu a făcut nimic în această direcție și nici nu putea să facă. El a pregătit răscoala poloneză, atunci cînd în fața noastră stă perspectiva revoluției în întreaga Rusie, și nu răscoala poloneză. De aceea activitatea acestui partid a fost sterilă.

Bundul s-a privat el însuși de posibilitatea de a îndeplini această sarcină, deoarece și-a limitat activitatea numai la proletariatul evreiesc. Prin urmare, sarcina ne revine nouă cu întreaga ei greutate. Poate că Polonia și Lituania încă nu sînt coapte pentru revoluție, și atunci vom pieri în luptă; revoluția va trece ocolind Polonia și vom căpăta în acest caz numai ceea ce ne vor acorda liberalii ruși. Totuși nu vom coborî steagul decît după ce vom pieri cu toții.

Nu demult a fugit din Siberia Zalewski, dar a fost arestat în Lituania. Mulți dintre ai noștri au fost arestați, totuși munca noastră nu va suferi prea mult de pe urma acestui lucru.

Inchei, deoarece sint foarte ocupat.

Sănătatea mea se îndreaptă repede sub îngrijirea familiei Warszawski.

Cu salutări social-democrate,

Józef

P.S. Am scris nu demult o scrisoare către Drzewecka, rugînd-o să ne trimită cele 100 de ruble.

Adresa mea este : Adolf Warszawski.

München, Hohenzollernstrasse, 7a (pentru Józef).

*Se tipărește pentru prima oară
după o copie dactilografată
păstrată în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.
Originalul în limba polonă*

**RAPORTUL DE ACTIVITATE
AL CONDUCERII CENTRALE
PREZENTAT LA CONGRESUL AL V-LEA
AL SOCIAL-DEMOCRAȚIEI DIN POLONIA
ȘI LITUANIA ²⁴**

18 iunie 1906

**CADRUL GENERAL ÎN CARE S-A DESFAȘURAT
ACTIVITATEA PARTIDULUI**

În raportul prezentat în numele Conducerii centrale, tov. Frankowski* a făcut în primul rînd o *analiză* destul de amplă a *desfășurării evenimentelor la care partidul nostru a luat parte* în perioada cuprinsă în raport. Perioada de acalmie politică dintre 1903 și începutul anului 1904, cînd a izbucnit războiul cu Japonia, a cedat locul unei perioade de puternică agitație în legătură cu acest război.

Lozinca hotărîtă și clară „război războiului”, pe care social-democrația a lansat-o de la bun început, a delimitat net social-democrația nu numai de partidele burgheze, dar și de cele „socialiste și ele”, de tipul P.P.S. După cum se știe, acesta din urmă a văzut în japonezi pe singurii salvatori din robia absolutismului țarist și și-a pus toate nădejtile în război, unindu-și glasul într-un cor comun cu acela al național-democrației. Situația creată de război, criza industrială, șomajul de masă și frămîntările revoluționare crescînde din Rusia au întărit cu fiecare zi poziția partidului nostru, care a exercitat o influență tot mai mare asupra maselor muncitoare.

Momentul de cotitură, care a provocat la Varșovia și în întreaga țară o efervescență revoluționară ce nu s-a potolit nici pînă în prezent, l-a constituit rezistența eroică opusă de Kasprzak la 27 aprilie 1904 cu prilejul ocupării tipografiei social-democrate de către zbirii țarului. Focurile de revolver trase de Kasprzak au aprins, asemenea unei scînteii, masele muncitoare, chemîndu-le sub stindardul luptei active.

* F. E. Dzerjinski. — *Nota Red.*

După luna mai 1904, cînd organizația noastră a fost puternic zdruncinată de arestările în masă, ideile social-democrate continuă totuși să găsească un teren tot mai favorabil, în timp ce social-naționalismul suferă un eșec evident.

Evenimentele din ianuarie, care au căzut ca un trăsnet din senin asupra organizațiilor social-patriotarde, asupra întregii societăți burgheze și asupra absolutismului țarist, pe noi, dimpotrivă, ne-au găsit pe deplin pregătiți atît din punctul de vedere al tezelor fundamentale ale programului, proclamate cu multă vreme în urmă, cît și din punctul de vedere al tacticii pe care noi am aplicat-o de-a lungul multor ani.

Agitația desfășurată cu energie și pe scară largă în timpul acestor evenimente a creat în scurt timp o uriașă mișcare de masă, care s-a cristalizat în cursul anului 1905 într-un partid muncitoresc cu o largă bază de masă.

Partidul participă deosebit de activ la evenimentele din 1905 și la cele din prima jumătate a anului 1906, iar influența lui asupra maselor se manifestă limpede prin spiritul de disciplină cu care muncitorii din întreaga Polonie s-au ridicat la luptă la fiecare chemare a sa. O mărturie evidentă și puternică a triumfului social-democrației a constituit-o memorabila sărbătorire a zilei de 1 Mai 1905 la Varșovia; prin proporțiile sale colosale, ea a depășit toate demonstrațiile de pînă atunci din țară și, întrucît fusese organizată exclusiv cu forțele partidului nostru, ea a arătat strînsa lui legătură cu masa muncitorească.

FORMELE DE LUPȚĂ

Asupra evenimentelor din 1905 nu ne vom opri mai mult, deoarece ele sînt încă prea proaspete în mintea fiecăruia. În schimb, se cuvine să acordăm atenție dezvoltării *formelor de luptă*.

Pînă în 1905 demonstrațiile au fost singura formă de luptă activă. Ținînd seama de starea de spirit care domnea pe atunci, de gradul de conștiință al maselor, precum și de situația generală, aceste demonstrații nu puteau avea decît un caracter pașnic. Din această cauză, partidul nostru a

combătut în modul cel mai categoric încercările P.P.S. de a trece la organizarea de demonstrații armate și ciocniri într-o perioadă cînd nu existau încă condițiile corespunzătoare și cînd aceste demonstrații nu ar fi reprezentat, așa-dar, demonstrații ale maselor muncitorești, ci manifestări artificiale, mai mult sau mai puțin aventuriere, ale unui grup de revoluționari organizați și gata la orice, și care nu provocau în rîndurile maselor decît confuzie și o stare de deprimare. În timp ce aceste „demonstrații armate”, ca și încercările teroriste neizbutite care nu exprimau starea de spirit și inițiativa maselor, nu au prins de loc rădăcini, demonstrațiile pașnice, începînd cu aceea din mai 1904, se repetă tot mai des, luînd proporții din ce în ce mai mari, și, în strînsă legătură cu desfășurarea evenimentelor, aduc treptat masele largi la convingerea că absolutismul nu poate fi răsturnat altfel decît pe calea luptei politice de masă, fățișe, împotriva guvernului.

Demonstrația de 1 Mai 1905 de la Varșovia, la care au luat parte 20.000 de oameni, precum și cele două demonstrații din iunie 1905 de la Lodz, la care au participat 60.000, respectiv 100.000 de oameni, au constituit punctul culminant în dezvoltarea demonstrațiilor. De la aceste uriașe acțiuni populare și pînă la acțiunile de masă cu arma în mînă, pînă la insurecția armată, nu mai era decît un singur pas. Cîntea de a fi făcut prima încercare de insurecție, de a fi dat prima luptă de masă pe baricade în statul țarilor îi revine proletariatului polonez din orașul Lodz, unde în iunie 1905, timp de 3 zile, a avut loc, sub conducerea social-democrației și în ciuda împotrivirii desperate, dar neputincioase a P.P.S., drama luptei revoluționare armate.

De atunci demonstrațiile cedează locul unor noi forme de luptă, cucerind din nou dreptul de cetățenie pentru scurtă vreme în zilele din noiembrie.

După cum se știe, în 1905 *grevele generale* au constituit noua formă de luptă împotriva guvernului țarist. De la grevele semispontane, prin care partidul nu dădea decît o expresie imediată stării de spirit a maselor, noi am trecut la grevele care se desfășurau cu respectarea strictă a disciplinei organizatorice. În unele cazuri, ca, de pildă, la 1 și 4 mai anul trecut la Varșovia, la 23 iunie la Lodz, la 19

august la Varșovia cu prilejul măcelului din Bielostok, la 22 ianuarie cu prilejul aniversării insurecției revoluționare a proletariatului din Petersburg și la 1 Mai a.c. în întreaga țară, grevele generale s-au desfășurat într-un spirit de disciplină și unitate fără precedent. În toate celelalte cazuri, și anume în cazurile în care grevele erau o manifestare a unei lupte mai spontane a poporului împotriva guvernului țarist, masele muncitorești au dat dovadă de o uimitoare fermitate, iar în cursul luptei de o puternică disciplină față de partid.

Înaltul spirit de disciplină, marea importanță și influență pe care le dobândisem ca partid proletar s-au manifestat în mod evident în zilele din octombrie și noiembrie. Forța grevei din octombrie a produs o impresie puternică asupra burgheziei. Burghezia a fost nevoită să recunoască că proletariatul nostru este forța care a cucerit pentru întreaga țară libertatea politică și singura forță în stare să apere această libertate. De aici importanța colosală a proletariatului, și prin urmare și a partidului nostru, în viața societății. Folosindu-se de totala pasivitate a autorităților țariste, partidul proletar a luat în mâinile sale cîrma, iar acolo unde această pasivitate s-a manifestat deosebit de limpede, ca, de pildă, în bazinul Dombrowski, acolo timp de peste 10 zile a existat de fapt o singură putere — puterea în frunte cu social-democrația.

Etapa următoare în dezvoltarea luptei cu ajutorul grevelor generale a fost marcată de greva din decembrie. Această grevă merită o atenție deosebită, deoarece de data aceasta proletariatul nostru, în frunte cu partidul nostru, a trebuit să lupte împotriva unei extrem de puternice activități contrarevoluționare și contraagitații a burgheziei, condusă de național-democrație. Cu toate acestea, greva s-a desfășurat și acum într-un spirit de disciplină exemplară; zile în șir proletariatul polonez își face cu fidelitate datoria de aliat al proletariatului din Rusia, iar partidul nostru, desfășurînd o agitație susținută, continuă să ridice moralul maselor, slăbit de contraagitația trădătoare și mîrșavă a burgheziei, pe de o parte, și de sălbaticile represii ale guvernului, pe de altă parte.

După înăbușirea insurecției din decembrie începe o nouă etapă în desfășurarea luptei. Începe campania electorală,

iar guvernul în frunte cu Witte și Durnovo dezlanțuie o campanie de represiuni fără precedent. În această perioadă partidul nostru folosește o nouă armă de luptă împotriva guvernului și a burgheziei, și anume *boicotul activ*. Acesta înseamnă pe de o parte, agitație extrem de largă pentru neparticipare la alegeri și împiedicarea acestora, iar pe de altă parte încercări active de zădărniciere a întrunirilor electorale. Acolo unde șefii național-democrați * nu s-au străduit să păstreze cel puțin aparența unei decențe politice, acolo unde întrunirile au luat prea evident caracterul unor tainice comploturi la care „patrioții” național-democrați se sfătuiau cu ușile închise asupra „eliberării patriei” și asupra nimicirii socialismului, partidul nostru a încercat să-și croiască drum spre masele muncitorești prin luptă și a împiedicat fără șovăire aceste întruniri, învingând împotrivirea zbirilor „naționali”.

Astfel de ciocniri cu național-democrația la așa-numitele „întruniri electorale” ale ei au avut loc în repetate rânduri la Varșovia, Lodz, Pabianice, Lublin, Nowo-Radomsko, Będzin, Sosnowiec.

În urma acestor acțiuni masele largi proletare au înțeles că în lupta pentru libertate și drepturi proletariatul nostru este cu totul izolat. De atunci s-a înrădăcinat în conștiința muncitorilor convingerea justă că întreaga burghezie poloneză, inclusiv mica burghezie, este ostilă mișcării de eliberare, este reacționară pînă în măduva oaselor.

ACTIVITATEA ORGANIZATORICĂ

Vorbind despre *activitatea organizatorică*, Tov. Frankowski a subliniat uriașa creștere a organizației, evidentă chiar din compararea a două cifre. Pe la mijlocul anului 1903, în timpul celui de-al IV-lea Congres al partidului nostru, numărul membrilor era doar de cîteva sute, în timp ce în prezent el se ridică la 30.000, socotind numai membrii permanenți ai organizațiilor politice.

* *Narodowa demokracja* (național-democrația, narodovți, democrați-populiști) — partid reacționar, șovin al burgheziei poloneze; a fost constituit în 1897. În perioada revoluției din 1905—1907, narodovți au fost principalul partid al contrarevoluției poloneze, sutele negre poloneze — cum îi numea Lenin. — *Nota Trad.*

Pe atunci, veniturile lunare ale unei organizații de ținut nu depășeau cîteva zeci de ruble, în momentul de față însă numai cheltuielile Conducerii centrale însumează anual cîteva zeci de mii de ruble, iar cheltuielile a două comitete, ca cele din Varșovia și Lodz, reprezintă împreună cel puțin tot atîta.

Pînă la începutul anului 1905, activitatea de editare și într-o anumită măsură și conducerea politică se sprijineau pe Comitetul din străinătate.

Chiar și în perioada ianuarie—noiembrie ziarele și broșurile de partid erau redactate și editate în străinătate și abia în zilele din noiembrie întreaga activitate de partid a fost transferată în Polonia.

Editarea ziarului „Czerwony Sztandar” și a întregii literaturi de partid se transferă în Polonia și exclusiv tot aici se concentrează acum și conducerea politică.

O dată cu dezvoltarea progresivă a mișcării se dezvoltă cu tot mai mult succes și organizația de partid; apare un nou tip de organizare, sînt create noi forme ale organizației de partid — organizațiile raionale. Concomitent progresează și procesul de democratizare a organizației, proces care se manifestă prin antrenarea unor cercuri tot mai largi de muncitori la viața de partid și prin introducerea unor metode democratice în crearea prin alegeri a unor organizații mai înguste.

Dezvoltarea organizației de partid are loc nu numai în adîncime, ci și în lărgime. Pînă la începutul anului 1905, partidul nostru se sprijinea mai ales pe trei organizații: organizația din Varșovia, din Lodz și din Cześćochowa; organizațiile din Vilno și Bielostok, deși, în general, existau ca atare, totuși nu puteau constitui o bază temeinică pentru existența partidului. O dată cu izbucnirea revoluției, apar repede organizații social-democrate în întreaga țară, iar ideile social-democrate pătrund și la sate. Apar și se dezvoltă organizații în orașul și districtul Radom, în orașul și districtul Lublin, la Kalisz și în împrejurimi, la Pabianice, la Zgierz și Tomaszów, la Siedlce, Pock, Nowo-Radomsko, Zawiercie și într-o serie întreagă de alte centre.

În frunte pășește, atît prin numărul de membri cît și prin gradul de dezvoltare a organizației, *Varșovia*, inima țării și a mișcării noastre. Laolaltă cu împrejurimile ea

numără aproximativ 9.000 de membri, este împărțită în 5 raioane (inclusiv raionul Praga) și are în plus următoarele organizații: evreiască, militară, a funcționarilor comerciali și a tineretului studios. Cu toate acestea, într-un viitor foarte apropiat, Varșovia va fi depășită, probabil, ca forță a organizației, de *Lodzul* roșu, centrul industriei noastre și totodată unul dintre cele mai puternice centre ale mișcării muncitorești. Acesta număra peste 9.000 de membri organizați în 7 raioane, din care unul evreiesc. Ca și cea din Varșovia, ea cuprinde organizația funcționarilor comerciali, organizația de tineret și militară. Districtul Lodz — *Pabianice, Zgierz, Kalisz, Petrokov, Tomaszów* — numără în total aproape 2.000 de membri organizați.

După Lodz urmează, în ordine descreșcândă, organizația din bazinul Dombrowski, care numără 2.050 de muncitori organizați în patru raioane (dintre care unul evreiesc).

Pe locul al patrulea se situează *Częstochowa* cu împrejurimile sale. Această organizație are 1.585 de membri, fiind considerați ca atare numai aceia care plătesc cotizațiile de partid și frecventează cercurile, deoarece organizația numără aproximativ 2.000 de oameni, iar influența ei se extinde asupra a 4.000 de oameni. În afară de aceasta, Nowo-Radomsko și Zawiercie din districtul *Częstochowa* numără 240 de membri organizați.

Locul următor ca număr de membri îl ocupă organizația din *Lublin*. În orașul Lublin, partidul nostru are aproximativ 300 de membri, în schimb în împrejurimile acestuia — la Pulawy, Chelm, Lubartów, Hrubieszów și în alte județe — avem 1.150 de membri.

Printre organizațiile slabe se numără cele din Radom, Bielostok, Vilno și altele. Numărul membrilor din Radom și împrejurimi nu ne-a fost comunicat cu exactitate, în orice caz nu este mai mic de 150; în Bielostok și în împrejurimile acestuia (Krynki, Lapy, Starosielce, Wasilków, Michajłow) el ajunge la aproape 200 și cam tot atîta numără organizația din Vilno. Celelalte organizații, despre care s-a vorbit mai sus, au sub 200 de membri. Organizațiile locale consideră ca membri mai cu seamă pe cei care își plătesc regulat cotizațiile de partid.

Lărgindu-se, organizația noastră a cuprins nu numai păturile de oameni ai muncii, asupra antrenării cărora

ne-am concentrat inițial toate forțele, adică proletariatul polonez din fabrici, dar a inclus treptat în rîndurile sale cercuri noi și tot mai largi de exploatați. Anul trecut a reprezentat o serioasă perioadă de desfășurare a activității noastre în rîndurile *muncitorilor evrei și germani și în rîndurile țăranilor*.

În 1905 s-au afiliat la organizația evreiască din Czestochowa, care are o existență mai veche, organizațiile evreiești înființate în ultima vreme la Będzin și Sosnowice, la Varșovia și Lodz. Mai avem muncitori evrei organizați la Lublin și Bielostok. La Varșovia organizația evreiască s-a întărit prin afilierea la ea a organizației „iskriste”²⁵ și, fără îndoială, că într-un viitor apropiat își va întări atît de mult forțele, încît va fi în stare să-și asume rolul de centru de agitație al activității noastre în rîndurile muncitorilor evrei pe întreaga țară. La Lodz organizația evreiască a luat naștere din grupul care s-a desprins de Bund; tot astfel, în bazinul Dombrowski, la Puławy și în alte cîteva centre, muncitorii evrei au aderat la organizația noastră. Cu toate acestea, numărul membrilor nu este mare, așa că pînă în prezent organizația evreiască nu are o mare importanță.

O importanță incomparabil mai mare are organizația *germană*, concentrată aproape exclusiv în orașul și districtul Lodz. În mai puțin de un an ea s-a dezvoltat admirabil și în prezent numără cîteva mii de membri care se remarcă vizibil, chiar și printre tovarășii polonezi, prin zelul cu care-și îndeplinesc îndatoririle de partid. La Lodz muncitorii germani reprezintă mai mult de jumătate din numărul total al membrilor organizației.

Vorbind despre activitatea organizatorică în rîndurile *țăranilor*, trebuie să arătăm că, cu excepția districtului Lublin, în care organizația noastră de partid se sprijină aproape exclusiv pe țărani, nicăieri încă nu există o *organizație* corespunzătoare a muncitorilor rurali. Cu toate acestea, se poate spune că nu există un colț al țării în care să nu fi pătruns publicațiile și agitația social-democrată. Crearea unei organizații care să cuprindă într-o singură rețea întreaga țară este sarcina pentru viitorul apropiat; în orice caz, cerințele agitației impun cu insistență acest lucru.

În sfârșit, trebuie să menționăm organizațiile *militare* ca importantă parte integrantă a organizației de partid. O primă organizație de acest fel a luat ființă la Varșovia. Ea a funcționat acolo ca o organizație a P.M.S.D.R., dar de mai bine de un an ea a stabilit legături strânse cu partidul nostru. Justețea acestei măsuri este confirmată nu numai de unitatea de principii, dar și de faptul că organizația militară-revoluționară a lucrat cu mijloace procurate aproape exclusiv de organizația noastră. Ceva mai târziu au luat naștere organizațiile militare de la Lodz și Cześćchowa; de asemenea se desfășoară o muncă mai mult sau mai puțin sistematică în rândurile soldaților din bazinul Dombrowski, din Nowo-Radomsko, Petrokow, Radom, Puławy și în taberele din împrejurimile Varșoviei. La Puławy a existat înainte vreme prima noastră organizație militară; fiind însă distrusă în urma încercării neizbutite de insurecție din aprilie 1905, ea este acum destul de slabă.

Creșterea puternică a mișcării muncitorești sub steagul social-democrației a atras de partea noastră adepți și din alte grupuri sociale. Oamenii muncii intelectuale și tinerețul, care pînă în prezent erau aproape exclusiv sub influența ideilor social-patriotarde, au început să încline spre organizația noastră. În 1905 se creează organizații de *tinereț* la Varșovia și Lodz. Astfel de organizații se dezvoltă cu mai mult sau mai puțin succes pretutindeni unde există organizații muncitorești. Din rândurile oamenilor muncii intelectuale am atras de partea noastră mai întîi pe *funcționarii din comerț*. O organizație a funcționarilor din comerț se creează în mai 1905 la Varșovia, iar în lunile următoare și la Lodz.

Se cuvine să mai menționăm o altă formă de manifestare a dezvoltării organizației. Ea demonstrează noua cerință a epocii revoluționare, care, pe de o parte, ne impune nu numai să extindem agitația și organizarea, ci și să apărăm libertatea reală de îndeplinire a acestei sarcini, iar pe de altă parte ne cere să ducem o luptă activă împotriva zbiriilor țarului. Este vorba de așa-numitele *drujine** de luptă,

* Formații. — *Nota Trad.*

care există pe lângă toate organizațiile mari ale partidului nostru și au rolul unui scut de apărare a organizației de partid împotriva tentativelor de atac ale dușmanilor săi.

ORGANIZAȚIA PROFESIONALĂ

Proporțiile uriașe pe care le-au luat luptele economice în anul revoluției reclamă din ce în ce mai imperios crearea unor organizații corespunzătoare pentru conducerea acestei lupte. Organizația politică, dată fiind amploarea sarcinilor sale generale, nu poate să facă față tuturor cerințelor.

Există, ce-i drept, în cadrul organizației de partid anumite cercuri profesionale, dar ele nu mai corespund sarcinilor puse de viață. Tot mai puternic se face simțită necesitatea unei *organizații profesionale* mai largi.

O dată cu primele licăriri de libertate „constituțională” s-a desfășurat o vie activitate de agitație pentru crearea de sindicate. După cum se știe, ele au luat ființă ca sindicate social-democrate care recunosc principiile și reprezentanța politică a social-democrației, se obligă să sprijine activ partidul și au o anumită legătură organizatorică, deși nu prea strânsă, cu partidul. În prezent aceste sindicate au atins un grad destul de înalt de dezvoltare, destul de înalt dacă luăm în considerare condițiile și momentul când s-au format. În total, sindicatele social-democrate au, după datele furnizate de ele însele, 10.400 de membri. Cel mai puternic este sindicatul muncitorilor din industria textilă, care numără peste 4.000 de membri, celelalte sindicate au între 100 și 1.600 de membri, și anume: sindicatul legătorilor de cărți are 100 de membri, al croitoreșelor — 250, al feroviarilor — 340, al metalurgiștilor — 600, al funcționarilor din comerț — 850, al pielarilor — 628, al lemnarilor — 632, al muncitorilor din construcții — 1.324, al muncitorilor din industria morăritului — 1.629. Cel mai bine lucrează sindicatele din Varșovia; aceasta se datorește faptului că aici terenul a fost foarte bine pregătit prin larga răspândire a ideilor social-democrate, precum și faptului că Varșovia are cel mai mare număr de agitatori. Iată de ce sindicatele numără aici peste 5.200

de membri, iar unele din ele, ca de pildă sindicatul muncitorilor din industria morăritului, dispun de însemnate mijloace bănești. Datorită existenței unei puternice industrii textile, numărul membrilor sindicatelor din Lodz este aproape egal cu acela al sindicatelor din Varșovia, și anume se apropie de 4.900. La Czestochowa și în bazinul Dombrowski organizația sindicală este încă slabă.

AGITAȚIA

Trecînd de la activitatea organizatorică la *agitație*, vom găsi în perioada cuprinsă în raport aceeași creștere neobișnuit de puternică în epoca revoluției pe care am constatat-o și în activitatea organizatorică. În primul rînd, ne vom referi de bună seamă la proporțiile adunărilor. Înainte de 1905 numărul participanților la adunări era de cel mult 100—200; doar uneori se întîmpla să fie mai mulți, și anume la sărbătorirea zilei de 1 Mai. După izbucnirea revoluției, mai exact după zilele din octombrie, au loc uriașe adunări în fabrici, iar în anumite momente și grandioase mitinguri de stradă. Numărul participanților la aceste mitinguri atinge în iunie la Lodz impunătoarea cifră de 60.000—100.000. Mitingurile la care au participat mii și zeci de mii de oameni au reprezentat un fenomen foarte frecvent în zilele libertăților din octombrie și noiembrie.

Însuși caracterul agitației s-a schimbat. Pînă în 1905 am făcut cu precădere propagandă în cadrul cercurilor; în cursul ultimului an, pe primul plan se situează tot mai mult agitația de masă.

După 30 octombrie ea absoarbe aproape toate forțele noastre. În această perioadă, agitația s-a axat, pe de o parte, pe problema Adunării constituante, iar pe de altă parte pe problema legăturii dintre syndicate și partid. Numai după cîteva luni „febra” agitatorică începe să cedeze și organizațiile se întorc treptat la o propagandă mai profundă în cadrul unor adunări mai restrînse.

În perioada campaniei electorale, agitația de masă ia din nou o puternică dezvoltare. Oratorii social-democrați rostesc sute de cuvîntări în fabrici și ateliere; din cînd în cînd glasul lor răsună și la întrunirile electorale ale par-

tidelor burgheze, acolo unde acestea din urmă n-au avut grijă să încercuiască cu trupe sediile întrunirilor. În perioada februarie-mai 1906, agitația pentru boicotarea alegerilor în Dumă reprezintă unul dintre cele mai importante sectoare ale activității partidului și, a avut după cum atestă însăși presa burgheză, proporții de masă.

În afară de agitația orală, se dezvoltă cu succes și *agitația* cu ajutorul cuvîntului tipărit. Pînă la începutul anului 1905, din cauza insuficienței de mijloace tehnice, manifestele erau în Polonia o raritate; de la cel de-al IV-lea Congres pînă în mai-iunie 1904, ele au apărut cel mult o dată pe lună, dar de cele mai multe ori mult mai rar. Pe de altă parte, ele sînt difuzate într-un număr atît de neînsemnat, încît nici nu poate fi vorba de a răspîndi cu ajutorul lor ideile social-democrației în sinul maselor largi muncitorești.

De la prima grevă generală încoace însă partidul nostru a desfășurat, în condiții care se schimbaseră pe neașteptate și în funcție de noile cerințe ale luptei, o extrem de vie activitate de tipărire, inundînd literalmente țara cu manifeste în legătură cu fiecare eveniment mai mult sau mai puțin important. De la sfîrșitul lunii ianuarie pînă la sfîrșitul lunii aprilie, adică în decurs de trei luni, Conducerea centrală a tipărit anul trecut 16 manifeste diferite, fiecare în zeci de mii de exemplare. Din luna mai, paralel cu Conducerea centrală, încep și comitetele locale să tipărească.

De 1 Mai au apărut, pentru prima oară în perioada cuprinsă în raport, tipărituri ale partidului în limba germană (scrisoarea deschisă a lui Bebel și manifestul de 1 Mai al Conducerii centrale). Din mai pînă în octombrie activitatea în domeniul tipăriturilor a Conducerii centrale a continuat să se dezvolte; pe lîngă aceasta, după cum s-a mai arătat, comitetele locale încep și ele să tipărească tot mai sistematic manifeste. Deocamdată nu dăm o statistică exactă a tipăriturilor, deoarece întocmirea unei astfel de situații prezintă dificultăți destul de mari.

După cum se știe, în zilele din noiembrie literatura social-democrată aproape că a devenit un fenomen mai obișnuit decît ziarele burgheze. Organizațiile noastre din Varșovia, din Lodz și din bazinul Dombrowski se adresează aproape zilnic celor mai largi cercuri publice, cuvîntul viu

al social-democrației pătrunzînd pînă în cele mai îndepărtate colțuri.

Totodată se schimbă simțitor și caracterul activității editoriale. Pînă acum materialul de agitație al partidului îl constituiau manifestele tipărite săptămînal în Polonia, uneori mai des, alteori mai rar, și cele două ziare: „Czerwony Sztandar” („Steagul roșu”), și „Z Pola Walki” („De pe cîmpul de luptă”), tipărite în străinătate, precum și organul teoretic „Przegląd Socjaldemokratyczny” („Revista social-democrată”). Tipărirea ziarului „Z Pola Walki” este creația actualei revoluții. Primul număr a analizat evenimentele din ianuarie, iar numerele următoare au prezentat un tablou al luptei care se desfășoară în țară. În mai puțin de 9 luni (din ianuarie pînă în septembrie) au apărut 13 numere din acest ziar. Pe măsură ce mișcarea se dezvoltă, crește și tirajul ziarului, ridicîndu-se treptat de la 2.000 la 7.500 de exemplare. După transferarea în Polonia a tuturor publicațiilor noastre din străinătate, „Z Pola Walki” și-a încetat apariția. Asupra ziarului „Czerwony Sztandar”, dezvoltarea mișcării a avut aceeași înrîurire ca și asupra ziarului „Z Pola Walki”. În timp ce din septembrie 1903 pînă în februarie 1905 din „Czerwony Sztandar” au apărut 13 numere, în următoarele 5 luni au apărut 7 numere cu un format dublu față de cel din trecut. Tirajul a sporit de asemenea de cîteva ori în perioada ianuarie-octombrie 1905. Dar necesitatea de a îndruma spre activitatea cotidiană de publicistică și agitație toate forțele literare de care dispunea partidul nu a mai îngăduit să se continue în acest timp publicarea organului științific al partidului „Przegląd Socjaldemokratyczny”, care jucase un rol atît de însemnat în dezvoltarea teoretică a intelectualității. În locul lui se tipărește ca organ teoretic de popularizare „Przegląd Robotniczy”, care înregistrează un mare succes; în perioada cuprinsă în darea de seamă au apărut două numere avînd un volum considerabil.

După ce grupul literar a fost transferat în Polonia, partidul, folosindu-se de „constituția” provizorie, începe să editeze la Varșovia Organul Central. Acesta apare la început sub forma unui ziar „legal” intitulat „Trybuna Ludowa” („Tribuna populară”), care, fiind confiscat la primul număr, cade victima reacțiunii tot mai puternice la cel de-al

patrulea număr; în locul lui curînd începe să apară din nou ca organ ilegal al partidului „Czerwony Sztandar”, în ianuarie de cîteva ori pe săptămîină, iar în februarie zilnic, apărînd în total, în ultimele şase luni, 53 de numere. În acelaşi timp începe tipărirea ziarului german „Vorwärts” („Înainte”), din care au apărut 5 numere, iar organizaţia din Lodz începe să-şi tipărească organul local „Do Walki” („La luptă”), suspendat temporar după numărul 3. După Lodz urmează Varşovia, care începe de asemenea să-şi tipărească un organ local „Gazeta Robotnicza” („Gazeta muncitorească”); de la jumătatea lunii mai aceasta apare săptămînal.

În perioada campaniei electorale în alegerile pentru Dumă, partidul nostru a desfăşurat o vastă activitate editorială cu caracter special. Şirul de publicaţii volante (apărute sub titlul „Duma cnutului”) pentru muncitori şi ţărani, zecile de proclamaţii şi manifeste au terorizat într-o anumită măsură moraliceşte burghezia poloneză şi au explicat proletariatului de ce este necesar să lupte pentru drepturi şi libertate prin alte mijloace decît cu ajutorul Dumei ţariste. Nici în acest caz nu sîntem în măsură să dăm statistica acestor publicaţii; totuşi, următoarea cifră ne arată cît de vastă a fost în această perioadă activitatea editorială a partidului: la Lodz între 1 şi 15 ianuarie a.c., adică timp de 2 săptămîni, au fost răspîndite peste 100.000 de exemplare de tipărituri, iar în aprilie acest număr a fost, poate, de două ori mai mare!

Pentru a completa cu cîteva trăsături esenţiale acest tablou al activităţii editoriale a partidului, care este de parte de a fi exact, Conducerea centrală anexează lista ziarelor şi broşurilor difuzate în perioada de care se ocupă raportul.

Din martie pînă în septembrie 1905.

Broşuri :

„Ce va urma ?”	— nr. 1	700 exemplare
„ ”	— nr. 2	3.540 „
„Independenţa Poloniei” . . .	584	„
„Muştele şi păianjenii”	2.171	„
„Din revoluţia franceză” . . .	1.741	„

„Sărbătorirea zilei de 1 Mai 1905“	1.942	exemplare
„Din ce trăiește fiecine“	670	„
„Jos cu social-democrații“	2.563	„
„Biserica și socialismul“	2.525	„
„Lupta muncitorească sub țarism“	3.040	„

Au mai fost tipărite și difuzate în aceeași perioadă următoarele lucrări mai importante :

„Problema poloneză și socialismul“, „Europa sau Buczacș“, „Începutul revoluției în Rusia țaristă“.

Ziare și reviste :

„Z Pola Walki“ nr. 1—9	18.630	exemplare
„Czerwony Sztandar“ nr. 22—27	15.200	„
„Przegląd Robotniczy“ nr. 5	1.064	„

In plus, organizațiile de partid au difuzat :

Broșuri germane	440	„
Broșuri rusești	900	„
Ziare și reviste ale social- democrației ruse	2.387	„
Broșuri în limba evreiască	229	„
Diferite alte publicații (pu- blicații periodice ale Bun- dului, „Eliberarea“, procla- mații rusești etc.)	2.332	„

In septembrie și octombrie 1905 au mai fost difuzate :

Broșuri :

„Cîntece de muncă și de luptă“	10.000	exemplare
„Cum să luptăm și pentru ce să luptăm“	6.000	„

Din ziare și reviste :

„Czerwony Sztandar“ nr. 28	6.000	„
„Z Pola Walki“ nr. 11 și 12 cîte	6.000	„
„ „ „ nr. 13	7.500	„
„Przegląd Robotniczy“ nr. 6	3.000	„

Din decembrie 1905, după transferarea grupei editoriale în Polonia, partidul nostru a editat și a difuzat următoarele publicații :

Broșuri :

„Sindicatele“	50.000	exemplare
„Biserica și socialismul“ (ediția a 3-a)	15.000	„
„Ce vrem ?“	20.000	„
„Jos cu social-democrații“ . .	15.000	„
„Duma țaristă și lipsa de drept de vot“	20.000	„
„Programul federației“	15.000	„
„Problema Adunării constitu- ante și a Guvernului pro- vizoriu“	23.000	„
„In apărarea adevărului“ . .	18.000	„
„Ce va urma ?“ nr. 3	10.000	„
„Zilele din iunie“	16.000	„
„Adunarea constituantă“ (în limba evreiască)	4.000	„

Ziare și reviste :

„Trybuna Ludowa“ nr. 1—4	225.000	„
„Czerwony Sztandar“ nr. 29—81 cîte	16.000	„
„Gazeta Robotnicza“ nr. 1—7 cîte	6.000	„
„Do Walki“ nr. 1—3 cîte . .	5.000	„
„Vorwärts“ nr. 1—5 cîte . . .	6.000	„
„Die Rote Fahne“ (în limba evreiască) nr. 1	6.000	„
„Foaia ostășească“ nr. 1—9 cîte	10.000	„

Întreaga listă de mai sus este departe de a fi exactă și nu dă decît cifre minime, deoarece e lesne de înțeles că, în condițiile în care lucrează o organizație revoluționară, nu este o treabă ușoară să se organizeze o statistică care să fie exactă.

SECTORUL TEHNIC ȘI FINANȚELE PARTIDULUI

Pentru a avea o imagine asupra dezvoltării partidului în perioada cuprinsă în raport, ne vom mai opri o clipă asupra unui amănunt privind dezvoltarea sectorului *tehnice* al partidului, precum și asupra *finanțelor* partidului. În ceea ce privește sectorul tehnic, trebuie spus că pînă în 1905 înființarea unei tipografii în Polonia s-a lovit de greutăți de neînvins. Chiar și încercările izolate de a tipări proclamații au dus la „căderi”, așa cum s-a întîmplat, de pildă, în aprilie 1904, cînd neuitatul nostru Kasprzak, apărînd tipografia, a omorît 4 zbiri și a rănit pe al cincilea. Spre sfîrșitul lunii ianuarie 1905, organizația a încercat din nou să înființeze o tipografie, dar de data aceasta cu succes. După prima tipografie ia ființă a doua, după ea a treia și așa mai departe. În zilele din octombrie, fiecare din marile organizații a avut o tipografie a sa, iar în unele cazuri chiar două tipografii. Unele tipografii aveau nu numai caractere poloneze, dar și caractere ruse, germane și evreiești. Toate tipografiile au lucrat cu un succes deplin pînă în ultima vreme, cînd o parte din ele au fost închise, pentru că între timp condițiile se schimbaseră din nou și pentru că s-au putut folosi în mare măsură tipografiile legale pentru nevoile partidului.

În ceea ce privește situația financiară a partidului, o oarecare imagine ne-o vor da următoarele cifre. În 1906 cheltuielile Conducerii centrale au reprezentat în decurs de 5 luni, din ianuarie pînă în iunie, 26.994 de ruble și 29 de copeici, în afară de cele 10.000 de ruble pentru arme. Pentru aceeași perioadă a anului 1905 cheltuielile nu au reprezentat decît 6.120 de ruble și 55 de copeici *. O foarte mare parte din cheltuielile Conducerii centrale au reprezentat-o publicațiile, căci în perioada ianuarie—iunie Conducerea centrală a cheltuit în acest scop 12.910 ruble și 65 de copeici. Totuși, pentru a avea o imagine mai exactă asupra situației financiare a partidului, trebuie să ținem seama și

* Pentru a ne da seama de situația reală a finanțelor partidului în anii aceia, trebuie să adăugăm la bugetul Conducerii centrale și bugetul Comitetului din străinătate, pe care în momentul de față nu-l avem la îndemînă.

de faptul că veniturile și cheltuielile pe cîteva luni ale unor comitete ca acela din Varșovia sau din Lodz aproape că sînt egale cu bugetul Conducerii centrale. Astfel, de pildă, din ianuarie pînă în martie 1906, adică în decurs de 3 luni, cheltuielile comitetului din Lodz s-au cifrat la 18.150 de ruble și 33 de copeici, iar veniturile la 11.220 de ruble și 34,5 copeici ; cheltuielile comitetului din Varșovia, în decurs de 3 luni, din aprilie pînă în iulie, au fost de 6.586 de ruble și 78,5 copeici.

UNIFICAREA CU PARTIDUL MUNCITORESC SOCIAL-DEMOCRAT DIN RUSIA

Vom trece acum de la situația internă a partidului la *problemele lui externe*. Una din principalele probleme ale politicii externe a partidului nostru a fost problema unificării noastre cu P.M.S.D.R. Principiul că în statul rus trebuie să existe numai un singur partid al clasei muncitoare și precizarea de către ambele părți a faptului că cele două organizații se situează net pe poziții de clasă, pe terenul socialismului proletar —, aceasta a fost de ajuns pentru ca partidul nostru să facă ceea ce-i stă în putință pentru unificarea cu Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia. Un prim pas spre această unificare a fost făcut, dar nu a fost dus pînă la capăt la Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., deoarece între noi și tovarășii ruși s-a ivit o anumită neînțelegere în problema națională. Deși întru totul de acord cu noi în privința punctului de vedere asupra sarcinilor și tacticii proletariatului polonez, precum și asupra social-patriotismului, totuși tovarășii ruși au formulat rezolvarea problemei naționale într-un mod prea vag, care putea fi comentat în mod arbitrar și care, după părerea delegațiilor noastre, prezenta în condițiile de atunci dezavantaje serioase pentru agitația noastră. Delegații nostri au părăsit congresul — care s-a terminat, de altfel, după cum se știe, prin scindarea a însuși partidului din Rusia —, declarînd următoarele :

„De aceea considerăm că, independent de cele trei condiții fundamentale prezentate de noi mai înainte pentru unirea cu social-democrația din întreaga Rusie, această unire

nu va fi realizabilă decît dacă congresul va considera posibilă adoptarea punctului 7 din program * în formularea propusă de noi, sau în altă formulare care să coincidă ca sens, *sau cel puțin dacă congresul va fi de acord să lase deocamdată problema deschisă și să amîne formularea ei pînă la congresul viitor, după ce chestiunea va fi fost corespunzător clarificată în presă*".

După ce s-a dat citire declarației delegației noastre, congresul a adoptat următoarea rezoluție :

„Exprimîndu-și regretul că părăsirea congresului de către tovarășii polonezi, provocată de împrejurări întîmplătoare, a lipsit congresul de posibilitatea de a încheia discuțiile în problema unificării Social-democrației din Polonia și Lituania cu P.M.S.D.R. și sperînd că această unificare nu este decît o chestiune de timp, congresul însărcinează Comitetul Central să continue tratativele începute la congres" ²⁶.

În ce-l privește, congresul a însărcinat Comitetul Central să ducă pînă la capăt tratativele cu partidul nostru cu privire la unificare. Această sarcină nu a fost însă îndeplinită, din cauză că, în perioada 1903—1906, însăși organizația tovarășilor ruși a fost sfîșiată de lupta internă dintre cele două tabere, sau fracțiuni adverse, așa-numita „minoritate” și „majoritate”. Din această cauză au rămas fără rezultat și bunele noastre intenții în această direcție pînă în momentul cînd în partidul din Rusia s-au creat condițiile pentru unificarea celor două fracțiuni prin crearea unui Comitet Central comun și a unor organizații locale comune. Numai atunci, adică la începutul anului 1906, au fost re-luate tratativele dintre Conducerea noastră centrală și Co-

* Acest punct (în prezent punctul 9 din programul P.M.S.D.R.), după cum se știe, este astfel formulat :

„Dreptul la autodeterminare pentru toate națiunile care intră în componența statului”.

Delegația noastră a propus ca acest punct să fie înlocuit prin punctul următor :

„Instituții care să garanteze tuturor naționalităților ce intră în componența statului deplina libertate de dezvoltare culturală” ²⁷.

Prin acceptarea cererii noastre de autonomie pentru Polonia, ultimul Congres al P.M.S.D.R. (Congresul de unificare) a recunoscut de fapt că, potrivit intereselor proletariatului, autonomia este forma politică în care poate fi realizat în momentul de față „dreptul la autodeterminare al poporului polonez”.

mitetul Central rus unificat. Condițiile acordului, elaborate de cel de-al IV-lea Congres al nostru și adaptate la condițiile momentului, pe baza directivelor date tot atunci Conducerii centrale, au fost în întregime acceptate de Comitetul Central; totuși, pentru a se da acestui acord o mai mare importanță și pentru a se realiza o mai mare unitate în jurul însăși problemei unificării, tovarășii ruși au propus ca acordul să fie aprobat în mod definitiv de către congresul partidului. La acest congres, care a avut loc, după cum se știe, în aprilie 1906, acordul a fost aprobat în unanimitate.

Este necesar să mai abordăm încă o chestiune, și anume aceea a participării partidului nostru la diferitele *conferințe ale organizațiilor revoluționare* care au avut loc în perioada cuprinsă în raport și a atitudinii față de ele.

La sfârșitul anului 1904 a avut loc conferința tuturor organizațiilor revoluționare și de opoziție din statul rus. Inițiativa a pornit de la partidul radical din Finlanda, precum și de la P.P.S. La această conferință au participat organizații burgheze ca grupul rus „Eliberarea”, Liga națională poloneză (N. D.), „Partidul rezistenței active” din Finlanda. Partidul nostru a refuzat categoric să ia parte la această conferință; la fel au procedat P.M.S.D.R. și Bundul. În schimb, au participat organizații „socialiste” ca partidul socialiștilor-revoluționari din Rusia și P.P.S. de la noi, care, de altfel, au creat împreună cu partidele burgheze un „bloc”, sau o uniune „revoluționară”. Cam în aceeași vreme, Consiliul P.M.S.D.R. a pus problema convocării unei conferințe a organizațiilor social-democrate din întreaga țară care să contracareze blocul de la Paris. O inițiativă asemănătoare a luat Bundul în Polonia, și conferința a avut loc la sfârșitul lunii ianuarie 1905. În ciuda inițiativei luate la început de către Bund, P.P.S. a fost exclus de la această conferință, ca urmare a dorinței-exprimate de P.M.S.D.R. La această conferință au fost elaborate câteva rezoluții, precum și o proclamație către proletariatul din întregul stat rus, semnată de toate organizațiile social-democrate, inclusiv de a noastră²⁸. Conferința sus-menționată trebuia să pună bazele unei apropieri tot mai mari între organizațiile social-democrate și să ducă la unificarea lor definitivă într-un singur partid. Cu toate acestea, nici măcar conferința următoare (din februarie) nu a putut avea loc din cauza ne-

prezentării delegaților P.M.S.D.R.; de atunci asemenea conferințe nu au mai fost convocate pînă în septembrie, adică pînă la conferința organizată în legătură cu adoptarea unei tactici unice față de Duma lui Bulîghin. Această ultimă conferință a elaborat o rezoluție în problema Dumei care a servit apoi drept bază pentru agitația împotriva „constituției” lui Bulîghin.

În sfîrșit, trebuie să menționăm că în vara anului 1905 a mai avut loc o conferință a organizațiilor revoluționare la care a fost invitat partidul nostru. Este vorba de conferința convocată de Gapon pentru tratative în problema înarmării. Conducerea centrală nu a dat nici un răspuns direct invitației lui Gapon, ci numai a explicat în „Czerwony Sztandar” cauzele pentru care a refuzat să participe la conferință. Frațiunea rusă a „minorității” a refuzat de asemenea să ia parte, iar reprezentanții „majorității” și ai Bundului au părăsit conferința îndată după deschidere; a participat în schimb P.P.S.

Partidul nostru a luat parte la activitatea *Internaționalei Socialiste* prin intermediul reprezentantului său în Biroul acesteia. În două rînduri Conducerea centrală s-a adresat Biroului, protestînd împotriva orgiilor sălbatice ale guvernului țarist: în mai 1905 în legătură cu măcelul de la Varșovia din aceeași lună și în iunie 1906 în legătură cu pogromul de la Bielostok.

Pentru a completa acest tablou — de altfel, foarte succint — al vieții partidului nostru în ultimii trei ani, vom mai spune cîteva cuvinte despre *victimele luptei sîngeroase* duse în această perioadă.

Au fost *spînzurați* tovarășii noștri: *Marcin Kasprzak* (la 8 septembrie 1905 pentru rezistență armată împotriva atacului zbirilor țarului asupra tipografiei), *Ziernicki* (la 4 martie 1906, acuzat de omorîrea unui polițist). Au pierit de gloanțele soldaților la demonstrații sau în împrejurări asemănătoare: *Józef Kozierski, Fedor Eljinski, Mieczysław Wyszomirski, Karol Szonert, Zygmunt Kempa, Mojzesz Przybylski, Kanus, Valeria Gunert, Juziak, Jan Spsychalski.*

A pierit de mîna național-democraților *Ignacy Kornacki*.
În închisoare a murit *Józef Birenzweig*.

În afară de cei enumerați, au mai pierit în împrejurări diferite tovarășii: *Mihail Cajler*, *Jan Schmidt*, *Mieczysław Pawłowski*, *Burley*, *Majdykowski*, *Wacław Białkowski*.

A fost condamnat la muncă silnică tovarășul *Benedykt Gurcman*.

Se înțelege de la sine că această listă nu oferă decît o palidă imagine a jertfelor reale în oameni aduse de partid în ultimii ani de luptă. Dar chiar și această listă vorbește de lacrimile și sîngele vărsat.

Nu avem nici o posibilitate să calculăm cîte luni și cîți ani au petrecut tovarășii noștri îndărătul gratiilor. Ne putem forma o imagine a jertfelor aduse de partid în acest sens reamintindu-ne principalele arestări. Pentru a ilustra, vom arăta cîte luni au stat în închisoare participanții la cel de-al V-lea Congres. Astfel, printre principalele arestări se numără: arestările din 27 aprilie 1904 și din zilele următoare, cînd peste 30 de oameni au căzut în mîinile poliției în diferite orașe; la 4 martie 1905 peste 10 tovarăși au fost arestați la Varșovia; în aprilie au fost arestați cei 15 agitari care au alcătuit conferința de la Varșovia; la 30 iulie, la Demby, lîngă Varșovia, au fost arestați cele cîteva zeci de tovarăși care alcătuiau conferința agitatorilor; în septembrie a fost arestat un cerc de agitatori la Bielostok; în decembrie au fost arestați cîteva zeci de tovarăși de-ai noștri la Lodz; în februarie 1906, în același oraș au fost arestați cei 40 de tovarăși care alcătuiau adunarea de agitatori; tot atîția tovarăși au fost arestați în mai la o altă adunare a agitatorilor. Nu mai pomenim de arestările mai mărunte și mai puțin grave prin consecințele lor. Cu toate acestea, faptele menționate în legătură cu dezvoltarea neîntreruptă a organizației noastre constituie o dovadă incontestabilă a rădăcinilor adînci pe care organizația social-democrată le are în mișcarea muncitorească de masă, de vreme ce astfel de lovituri n-au putut să țină în loc nici o singură clipă dezvoltarea ei.

Cît privește „pedepsele“ pe care le-au suferit în anii lor de luptă revoluționară participanții la ultimul congres, ele reprezintă pentru cei 69 de participanți la congres în total 40 de ani și 2 luni de exil și 47 de ani și 3½ luni de închisoare.

Publicat în 1906 în cartea:
„Sprawozdanie z V-go Zjazdu So-
cjaldemokracji Królestwa Polskiego i
Litwy“ („Raport cu privire la Con-
gresul al V-lea al Social-democrației
din Regatul Poloniei și Lituaniei“).
Varșovia

Se tipărește după textul apărut
în carte

Originalul în limba polonă

CONDUCERII CENTRALE A SOCIAL-DEMOCRAȚIEI DIN POLONIA ȘI LITUANIA

Lodz, 23 septembrie 1907

Astăzi la ora 6 dimineața au fost împușcați fără nici un fel de judecată, ci numai pe baza ordinului dat de actualul guvernator general militar Kaznakov, 7 muncitori și 1 muncitoare de la fabrica lui Silberstein. Țarul i-a acordat lui Kaznakov puteri nelimitate, iar Stolîpin i-a telegrafiat „să acționeze fără milă”. Au fost arestați toți muncitorii și toate muncitoarele de la fabrica lui Silberstein, adică aproape 1.000 de oameni. Funcționarii din administrație au fost și ei arestați, dar între timp au fost eliberați. Cu Silberstein lucrurile stăteau astfel: era un ticălos și un nemernic care la fiecare pas îi sîcîia și îi batjocorea pe muncitori. Îi trata întotdeauna disprețuitor și-i insulta. Cînd a izbucnit greva, a refuzat să ducă tratative. Pe reprezentanții sindicatului i-a ocărît cu cele mai murdare cuvinte și i-a gonit, amenințîndu-i cu browningul. Muncitorii din fabrică erau în cel mai înalt grad revoltați. Din mijlocul lor se azeau neîncetat glasuri care cereau ca acest cîine să fie ucis. La miting, cînd delegații partidului social-democrat și ai P.P.S. au încercat cu toată energia să-i convingă pe muncitori ca să nu facă acest lucru, toți au început să strige, național-democrații în primul rînd, să nu li se dea ascultare și să fie ucis cîinele de Silberstein. Revendicarea ca muncitorii să fie plătiți pentru zilele de grevă a fost doar un ultim impuls. Această revendicare, în treacăt fie zis, a fost sugerată muncitorilor de către uniunea național-democrată „Jednosc” („Unitatea”). După asasinarea fabricantului, la rugămintea Uniunii fabricanților și a mamei lui Silberstein, a venit Nabokov, procurorul general al tribunalului din Varșovia, și Kaznakov, numit de Petersburg guvernator general al

judetelor Lodz și Laski din guvernământul general Kalisz.

Execuțiile de astăzi nu sînt decît începutul represiunilor care vor urma. Cei împușcați fac parte din grupul de 54 care au fost interogați; restul grupului va fi deportat, sau a și fost deportat. Pentru mîine, poimîine se așteaptă noi execuții din rîndurile celorlalți. Muncitorii au fost torturați într-un mod îngrozitor și siliți să dea mărturii prin schingiuri infernale. Mulți dintre ei — vreo 48 — au trebuit să fie transportați la spital. Kaznakov a făgăduit să-i zdrobească pe muncitori, deportîndu-i cu miile în Siberia și împușcîndu-i sau spînzurîndu-i cu sutele. Iar burghezia întreagă — fabricanții și mica burghezie — își arată deschis, strigînd în gura mare, bucuria de care e cuprinsă, în trenuri și în tramvaie, pe stradă și în restaurante. Muncitorii sînt nespuse de indignați. Se aud glasuri care spun că pentru o asemenea faptă fabricanții ar trebui exterminați. Vă trimit un ziar în care veți citi despre ajutorul pe care îl dau fabricanții guvernului: 732.700 de ruble pentru poliție ca să lupte împotriva muncitorilor. Mîine, probabil, va izbucni o grevă spontană. Cine știe ce se va întîmpla? Noi lansăm lozinca grevei pașnice de protest, pentru a arăta că proletariatul din Lodz nu se lasă intimidat de aceste crime. Această grevă este chemarea proletariatului din Lodz către proletariatul din întreaga țară și din întreaga lume, pentru ca acesta să sprijine lupta muncitorilor din Lodz. Noi prevenim masele, le avertizăm să nu se lase provocate, să nu încerce să se răzbune pe burghezie, să nu constrîngă pe nimeni să participe la grevă.

Vă vom trimite de îndată această proclamație. Vă rugăm să trimiteți imediat corespondența respectivă presei poloneze, iar prin Rosa presei vieneze și germane. Faceți de îndată acest lucru, fără să pierdeți nici o clipă. Crimele care s-au săvîrșit, care se săvîrșesc și se vor săvîrși aici trebuie să provoace în Galiția și în întreaga Europă mitinguri de protest. Este singura noastră salvare și în același timp o datorie a socialismului internațional.

„Z Pola Walki”
(„De pe timpul de luptă”)
nr. 5-6 din 1929

Se tipărește după manuscrisul
păstrat în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.
Originalul în limba polonă

DIN JURNALUL UNUI DEȚINUT ²⁹

30 aprilie 1908

Sînt numai două săptămîni de cînd mă aflu în afara lumii vii și parcă au trecut veacuri întregi. Mîntea lucrează, îmbrățișînd trecutul — epoca de activitate febrilă —, cău-tînd să descopere conținutul, esența vieții. În suflet stăruie liniștea, o liniște stranie care nu se potrivește nici pe de parte cu zidurile închisorii, sau cu lucrurile de dincolo de ele pe care eu le-am părăsit. S-ar părea că viața a cedat locul unei stări de vegetare, iar acțiunea — unei cufundări în tine însuși.

Am căpătat astăzi acest caiet, cerneală și un toc. Aș vrea să scriu un jurnal, să stau de vorbă cu mine însumi, să meditez asupra vieții și să culeg din ea toate învățămințele posibile, folositoare mie însumi și, poate, într-o măsură mai mică prietenilor care, dincolo de zidurile închisorii, se gîndesc la mine, sînt cu sufletul alături de mine. Așa îmi voi păstra forțele pînă la întoarcerea în libertate.

Mîine e 1 Mai. La ohrană un ofițer m-a întrebat, zîmbindu-mi dulceag: „Ați auzit că în ajunul sărbătorii voastre strîngem foarte mulți de-ai voștri?” Astăzi a intrat la mine în celulă colonelul de jandarmi Ivanenko pentru a vedea dacă sînt un social-democrat convins și a-mi propune, eventual, să intru în serviciul lor... „Sînteți poate dez-amăgit?” L-am întrebat atunci dacă el nu a ascultat nicio dată glasul conștiinței și dacă nu și-a dat seama măcar o singură dată că apără o cauză nedreaptă...

Pe același coridor cu mine se află un trădător, muncitorul lăcătuș Mihail Wohlgemut, membru al organizației de luptă a P.P.S., arestat lîngă Sokolowo după un atac sîngeros asupra poștei, în cursul căruia au fost uciși 6 sau

7 soldați. După ce jandarmii au interceptat bilețelul în care-și ruga tovarășii să-l salveze, Zavarzin, șeful ohranei, a stat să-l înduplece timp de zece ore, făgăduindu-i libertatea ca răsplată a trădării. Și astfel a devenit un trădător. În proces au fost implicate 27 de persoane, printre care tineri și tinere de 17 ani. Il văd la plimbare, merge posomorît, e copleșit; după cîte am putut observa, nu vorbește niciodată cu tovarășii la plimbare, nici nu ciocănește cuiva în perete...

Unde se află oare ieșirea din infernul acestei vieți, în care domnește legea sălbatică a exploatării, asupririi și violenței? Ieșirea o constituie ideea vieții bazate pe armonie, o viață intensă care să cuprindă întreaga societate și întreaga omenire; ieșirea o constituie ideea socialismului, a solidarității celor ce muncesc. Această idee este pe cale să se înfăptuiască, poporul este gata s-o primească cu inima deschisă. Vremea pentru aceasta a sosit. Trebuie strînse rîndurile celor ce propovăduiesc această idee și trebuie ridicat sus stindardul pentru ca poporul să-l vadă și să-l urmeze. Aceasta este în prezent sarcina imperioasă a social-democrației, sarcina acelei mîini de oameni care va supra-viețui.

Socialismul trebuie să înceteze de a mai fi doar o previziune științifică a viitorului. El trebuie să devină o făclie care să aprindă în sufletele oamenilor încrederea nestrămutată și energia...

Acea mînă de oameni, puțin numeroasă, dar puternică prin ideile de care este însoțită, va strînge în jurul său masele, dîndu-le tocmai ceea ce le lipsește, ceea ce le va înviora și, insuflîndu-le o nouă speranță, va risipi această atmosferă îngrozitoare de neîncredere și sete a răzbunării sîngeroase ce se întoarce împotriva poporului însuși.

Guvernul de ucigași nu va restabili ordinea și nu va readuce viața în vechea ei matcă. Sîngele vărsat de oameni cu totul nevinovați, foametea și suferințele maselor populare, plîsetele copiilor și disperarea mamelor, sacrificiile pe care trebuie să le facă poporul pentru a rezista dușmanului și a-l învinge nu vor fi zadarnice.

E tîrziu. Chiar și aici vreau să duc o viață regulată ca să nu-mi irosesc forțele. Simt în mine atîtea puteri, încît mi se pare că voi suporta totul și mă voi întoarce. Dar,

chiar dacă nu mă voi mai întoarce, acest jurnal va ajunge poate în mîinile prietenilor mei, care vor avea astfel cel puțin o părticică din „eu” meu, precum și certitudinea că am fost calm, că i-am chemat în clipele de liniște, de tristețe și de gînduri bune și că mă simt bine, în măsura în care te poți simți bine aici în liniște și singurătate, cu gîndurile la primăvară, la natură, la prieteni, aici unde domnește uneori o tăcere atît de adîncă, încît îți poți imagina ca ceva viu zîmbetul prietenilor...

13 mai

Acum o oră se învîrtejea furtuna. Tunetele făceau să se cutremure totul, iar jalnicul nostru pavilion era zgîlțit din temelii. Fulgerele luminoase străpungeau întunericul și reflexele lor trandafirii pătrundeau în celulă; ploua cu găleata, iar vîntul clătina copacul din fața ferestrei, se lovea de ziduri și urla. Acum totul s-a liniștit; învăluită în ceață, luna privește cu indiferență; nu se aud nici pașii santinelei, nici ai jandarmului, nici cîntecul vecinei, nici zurelul călușelor. Doar cîte o picătură de ploaie cade din cînd în cînd pe cornișa ferestrei, și de departe se aude fluieratul locomotivei. O tristețe nelămurită mi se strecoară în suflet, dar nu este tristețea întemnițatului. Și atunci cînd eram liber mi se întîmpla uneori să fiu cuprins de o asemenea tristețe, o tristețe izvorită din viață, dorul după ceva inezisabil și în același timp necesar vieții, ca aerul și dragostea.

Astăzi doi deținuți au fost puși în lanțuri. De la fierărie au fost aduși înapoi pe lîngă ferestrele noastre. Vecina mea, i-a salutat pe fiecare strigînd: „Trăiască revoluția!” Încurajați, ei au răspuns cu aceleași cuvinte. Mi se pare că au fost condamnați astăzi, poate chiar la spînzurătoare. Cînd am ieșit la plimbare, am observat pe unul din coridoare — pe coridorul condamnaților la moarte — o oarecare mișcare. Am trecut de mai multe ori pe acest coridor cînd eram dus la cancelarie, și, deși nu cunoșteam destinația lui, aveam parcă senzația morții. Nu este un coridor întunecos, ci, dimpotrivă, e mai luminos decît celelalte, căci are trei ferestre mari. Pe acest coridor sînt cu totul 6 celule, de la numărul 45 pînă la 50 inclusiv; ușile lor parcă nu se deosebesc cu nimic de ale noastre, sînt tot galbene și au pete de rugină, și totuși arată altfel. Pe ușa uneia din celule

am zărit un lacăt ruginit, iar pe ușa alteia o gaură mare bătută în scânduri; ai fi spus că acolo s-a dat o luptă pe viață și pe moarte cu un condamnat care s-a împotrivit cu desperare.

Acum două zile, după cum mi s-a comunicat, guvernatorul, șeful ohranei și șeful jandarmeriei au intrat în celula vecinei mele și au amenințat-o, spunându-i că atât pe ea cât și pe fratele ei îi așteaptă spânzurătoarea și că ea poate scăpa numai dacă-i denunță pe ceilalți și divulgă locul unde se află depozitul de arme. Ei spuneau că și ea fusese trădată de alții și că numai trădarea o mai poate salva.

Zilele acestea am descoperit că pe perete era scris: „Teodor Jablonski, condamnat la moarte. Celula nr. 48 (pentru condamnării la moarte). Medicul a și fost pe aici. Astăzi va avea loc execuția. Adio, viață! Adio, tovarăși! Trăiască revoluția!” Iar alături era scris de altă mână: „Funia a fost înlocuită cu 10 ani de muncă silnică. Acum este judecat în alt proces: pentru omorîrea unui provocator în închisoarea din Plock. Astăzi IV.08”.

23 mai

Astăzi am avut pentru prima oară vorbitor. A venit soția fratelui meu cu micuța Wanda. Fetița se juca cu plasa de sîrmă, îmi arăta mingea și mă striga: „Vino, nene!”. Sînt foarte bucurosi că i-am văzut, căci îi iubesc nespus de mult. Mi-au adus flori, care acum îmi împodobesc masa. Cumnata a fost bucuroasă că arăt bine, iar eu am încredințat-o că o duc foarte bine aici. I-am spus că mă așteaptă, probabil, munca silnică.

Astăzi am fost de două ori la cancelarie (o dată pentru a-l vedea pe avocat și a doua oară la vorbitor) și de fiecare dată am trecut pe coridorul condamnaților la moarte. Acolo stau cei împotriva cărora s-a dat sentința. Se pare că sînt doi, pentru că tennicerul duce două prînzuri. Sînt sigur că sînt condamnați la moarte, deoarece pe coridor, în afară de jandarmi, mai e de gardă și un soldat înarmat.

Iar de acolo, de afară, oameni care-mi sînt dragi îmi trimit salutări și, în ciuda jugului vieții, pășesc înainte cu îndrăzneală, îndeplinindu-și misiunea. Îi văd. Sînt mulți, foarte mulți: unii se află în aceeași situație ca și mine, alții sînt liberi, dar unii sînt departe, și totuși ei sînt aproape și

cu gîndul, și cu inima, și cu fapta. Îi văd și pe cei dragi inimii mele, care-mi luminează viața, umplînd-o de fericire, de energie și dîrzenie.

5 iunie

Acum o jumătate de oră (trebuie să fie aproape 11 noaptea) au fost aduși de la tribunal pe coridorul nostru doi tovarăși din Radom. Amîndoi sînt condamnați la moarte.

Cine trăiește trebuie să moară, iar cel care a știut să iubească într-atîta viața va ști și să moară fără să-și otrăvească ultimele clipe cu veninul disperării. Dacă s-ar găsi cineva care să descrie grozăvia vieții în această casă a morții, lupta, deznădejdea și elanul celor îngropați aici între ziduri pentru a fi executați, dacă s-ar găsi cineva care să reproducă ceea ce se petrece în sufletul eroilor întemnițați, ca și în sufletul unor oameni mărunți și josnici care nimeresc aici, ceea ce se petrece în sufletul condamnaților duși la locul de execuție, atunci viața acestei case și a celor ce locuiesc în ea ar deveni o armă puternică și o făclie luminoasă în lupta viitoare. Iată de ce nu este de ajuns să se adune date și să se comunice oamenilor o simplă cronică a condamnaților și a jertfelor. Trebuie redat tabloul vieții lor, stările sufletești, avînturile nobile și josnicia mîrșavă, marile suferințe și bucuriile care există, în ciuda chinurilor; trebuie reconstituit adevărul, întregul adevăr, care își transmite puterea atunci cînd e măreț și puternic și trezește disprețul și dezgustul față de cei ce se lasă zdrobiți și decad pînă la mîrșăvie. Acest lucru l-ar putea face numai acela care a suferit el însuși și a iubit nespuse de mult; numai el ar putea dezvălui aceste frămîntări și lupta sufletească, iar nu cei care la noi scriu necrologuri.

16 august

Se spune că Stanislawski ar fi fost achitat. Malewski a fost judecat vineri: el și cu încă doi acuzați au fost condamnați la spînzurătoare, iar un altul la 20 de ani muncă silnică. Toată ziua Malewski a fost în delir; după proces ne-a spus că e nevinovat. Jandarmul de serviciu i-a spus că guvernatorul general i-a comutat pedeapsa cu moartea în 15 ani muncă silnică, dar i-a zîmbit în așa fel, încît Malew-

ski nu i-a dat crezare. Judecătorul i-a spus lui Malewski că are dreptul să facă în termen de 24 de ore recurs la Curtea de casație, iar el nu știa ce să facă : să aștepte avocatul sau să întreprindă el însuși ceva ; cum vremea trecea, a trimis o telegramă mamei sale să vină pentru a face demersuri și a cere anularea sentinței de condamnare la moarte. Astăzi e mai liniștit, probabil că sentința a fost schimbată.

Acum cîteva săptămîni s-a judecat procesul organizației de luptă a P.P.S. Toată lumea este surprinsă de blîndețea sentinței : numai Montville a fost condamnat la 15 ani muncă silnică ; 5 inși au fost achitați, iar cîteva au fost condamnați la 8 ani (Zipko, Iastrzembski și Piotrowski). Unui condamnat i s-a comutat pedeapsa de doi ani și opt luni muncă silnică în 6 luni de închisoare. Circulă zvonul că sentința de deportare pronunțată împotriva lui Mankowski a fost schimbată în o lună de închisoare. Aceiași modificare s-a adus și sentinței unei femei. Toată lumea e uluită ; cîte unii sînt gata să creadă că perioada represiunilor a luat sfîrșit.

Pentru că la ferestre au fost bătute scînduri, una din femei a propus să spargem toate geamurile, dar propunerea a fost respinsă. Alții au propus să declarăm greva foamei, cerînd totodată să se acorde tuturor o alocație de 37 de copeici pentru hrană, dar nici această propunere nu a fost primită. Aproape nici o grevă a foamei nu s-a terminat cu victorie. Anul trecut, în septembrie, Waterlos a declarat de două ori greva foamei : o dată pe 15 zile, iar a doua oară pe 8 zile ; i s-a dat cuvîntul de onoare că toate cererile îi vor fi satisfăcute, dar nici una nu a fost rezolvată. Kilaiczicki a declarat de două ori greva foamei, cerînd să-i fie scoase cătușele. În cea de-a șasea zi de grevă i s-au scos lanțurile, pentru ca după o săptămînă să-i fie puse din nou.

Protestele exprimate prin greva foamei nu mai impresionează. Autoritățile știu că asemenea acțiuni nu pot dura mult și că nu toți sînt în stare să participe la ele. Numai cei mai dîrji rezistă la foame, dar și ei suferă foarte mult.

Se spune că noul șef ar fi un om „cumsecade”. El vrea să împace și capra și varza : ferestrele au rămas mai departe bătute în scînduri, dar în timpul plimbării ușile celulelor ce dau în coridor rămîn deschise. În ceea ce privește

hrana, s-a permis deținuților care au mijloace să cedeze o parte din porția lor acelor care nu primesc pentru hrană decît 11 copeici. Cu timpul s-ar putea ca din aceasta să rezulte o reducere generală a porției și hoția să fie mai mare. Acum — trebuie să recunoaștem — nu ni se caută nod în papură și administrația se poartă bine cu noi. În ultima vreme nu se mai aud nici înjurăturile de altădată ale jandarmilor, care ne urăsc și se bucură foarte mult cînd ne pot umili în vreun fel. Dacă nu s-ar fi produs aceste schimbări, condițiile ar fi fost insuportabile și s-ar fi ajuns la conflicte dintre cele mai acute. Este știut că de aici oamenii merg la spînzurătoare, sau la muncă silnică pe mulți ani, dar ei n-au uitat încă zilele de libertate și nu se pot împăca cu gîndul că totul s-a sfîrșit pentru totdeauna, sau pentru foarte multă vreme.

Ceea ce te apasă mai mult decît orice, lucrul cu care deținuții nu se pot împăca este misterul ce învăluie această clădire, misterul vieții dinăuntru ei, regimul prin care se urmărește ca deținutul să fie izolat de lume, să nu știe decît ceea ce-l privește pe el, și încă nu totul, ci cît mai puțin. Deținuții însă luptă cu îndîrjire pentru a distruge acest mister; de aici această continuă corespondență, căutarea celor mai ingenioase procedee de a-și trimite scrisori unul altuia, tușitul pe coridor, cîntatul și fluieratul în celule. S-a creat un întreg sistem de semnalizare. Atunci cînd vechile „cutii poștale” sînt descoperite, se nascocesc altele noi. Unii deținuți au reușit să perfecționeze la maximum procedeele de stabilire a contactului cu ceilalți, dedicîndu-se în întregime acestei preocupări și trăind numai prin ea. Conducerea închisorii îi transferă dintr-o celulă în alta, se străduie să-i reducă la tăcere, dar nimic nu le poate tempera elanul. Atunci cînd nu mai există nici o altă posibilitate, ei fac tot felul de semne prin ferestrele care dau în curțică, sau chiar din closet, comunicînd astfel cu cei scoși la plimbare. Jandarmii nu pot s-o scoată la capăt cu ei și înclină să-i lase în plata domnului, știind că pînă la urmă tot vor fi luați de aici. Acești deținuți știu totul. Adesea, cînd nu dispun de informații complete, nu se jenează să scornească. Așa se face că există informații plăsmuite, luate din vînt sau născocite. Se face uz de toate acestea numai pentru a se atenua misterul ce învăluie această casă.

Pînă la noi a ajuns știrea că ohrana ar fi introdus printre noi șase spioni și că în rîndurile deținuților s-ar găsi provocatori. A început filarea. Se întîmpla uneori să fie descoperiți adevărații provocatori, dar alte ori bănuiala cădea pe oameni care erau, poate, cu totul nevinovați. Acum cîtăva vreme, cînd un ofițer a fost scos la plimbare cu un alt deținut proaspăt venit, unul din deținuți i-a strigat prin fereastra closetului: „E un spion!”. Hanka mi-a vorbit despre Ov. și Sm. ca despre niște trădătoare inveterate, pentru ca pe urmă, ca și cum n-ar fi fost nimic, să stea cu Ov. în aceeași celulă, și la plimbare să vorbească și să glumească cu ea. De altfel, se pare că iarăși s-au certat, căci nu mai stau împreună. În noaptea trecută nu știu de ce, Hanka a fost ținută la carceră. Se creează o atmosferă de neîncredere, care distruge viața colectivă: fiecare, pe cît e cu putință, se închide în sine.

Într-adevăr sînt mulți spioni. Aici tovarășii de celulă sînt atît de des schimbați (rareori se întîmplă ca cineva să stea singur, de cele mai multe ori stau cîte doi, iar în unele celule stau cîte trei și chiar mai mulți), încît scopul acestor schimbări devine limpede: să se permită spionilor nedemascați de a afla cît mai multe lucruri. Acum cîteva zile, uitîndu-mă pe fereastră, am zărit plimbîndu-se în curte un deținut demascat ca provocator alături de un deținut adus de curînd din provincie. Provocatorul era un intelectual. Am strigat pe fereastră: „Tovarășe! Cel care se plimbă cu tine este un ticălos bine cunoscut, un provocator”. A doua zi nu se mai plimbau împreună...

Acum mă încearcă o altă bănuială. Încă de pe vremea cînd mă găseam în libertate, cunoșteam numele de familie al unei trădătoare. Și iată că aflu acum că una din deținute, care aici se poartă ireproșabil, are același nume de familie; mai tîrziu aflu întîmplător că ea cunoaște îndeaproape oameni pe care și trădătoarea aceea îi cunoștea și că are trăsături de caracter asemănătoare cu ale aceleia. În pofida voinței mele, simt că îndoiala care a încolțit în mine și pe care la început o înnăbușeam se transformă tot mai mult în certitudine. Este de la sine înțeles că nu am împărtășit nimănui bănuielile mele și că fac totul pentru a lămuri această chestiune.

De cîteva zile, vecina mea, Sulima, stă iarăşi singură ; Kalaf, prietena ei, a fost transferată în altă celulă. Peste cîteva zile are procesul. Wierzbicki din Radom a fost dus de aici.

12 noiembrie

Trei zile în şir (7, 8 şi 9 noiembrie) s-a dezbătut procesul meu şi al tovarăşilor mei ; timp de trei zile m-am amuzat de minune. Procesul se judeca la Palatul de justiţie. Pînă acolo am fost dus într-o trăsură, cu cătuşe la mîini. Eram agitat şi mă bucuram că văd circulaţia pe stradă, feţele oamenilor liberi, firmele şi anunţurile magazinelor, tramvaiele. M-am bucurat că m-am întîlnit cu tovarăşi şi că am văzut cîteva cunoscuţi. Iată şi sala de judecată cu ferestre mari, cu tot felul de accesorii şi, în sfîrşit, completul de judecată format din 7 persoane, procurorul, experţii, preotul ortodox şi cel catolic, martorii, avocaţii, oamenii apropiaţi, rudele. Urmează depunerea jurămîntului de către martori, experţi şi traducători, depozitiile martorilor, rechizitoriul procurorului, cerînd pedeapsa supremă, conform părţii a doua din art. 126, şi declarînd totodată că sîntem pedepsiţi nu pentru a fi îndreptaţi, ci pentru a fi înlăturaţi. A luat apoi cuvîntul Rotsztat, care s-a apărut singur, după care au urmat pledoariile avocaţilor. După o oră şi ceva de deliberări s-a pronunţat sentinţa. Eu am fost condamnat la deportare, Rotsztat şi Aussem la cîte 4 ani muncă silnică, iar Landau la un an detenţiune în fortăreaţă... Am fost totuşi declaraţi vinovaţi conform părţii a doua a art. 126, cu toate că a fost dovedit că Social-democraţia din Polonia şi Lituania nu dispunea de depozite de arme şi de substanţe explozibile, cu toate că nu existau probe suficiente asupra apartenenţei mele şi a lui Aussem la acest partid (încă în mai Tribunalul din Lublin condamnase pe Rotsztat la 6 ani muncă silnică ; el recunoscuse că era membru de partid, negînd însă că partidul ar avea depozite de arme), cu toate că în legătură cu Landau nu exista nici o dovadă că întîlnirea celor 5 persoane la el acasă ar fi avut caracterul unei şedinţe de partid şi că el ar fi ştiut de acest lucru. Cei care au rostit sentinţa s-au călăuzit exclusiv de „glasul conştiinţei”, iar această „conştiinţă” s-a dovedit a fi la fel de sensibilă la cerinţele auto-

rităților ca și „conștiința” tribunalelor militare. Dintre toți, numai eu am fost condamnat la deportare; știau probabil că mai sînt implicat într-un proces, la care îmi vor putea da muncă silnică. Se spune că jandarmii sînt pe cale de a-mi intenta un al treilea proces. De acum înainte toate procesele intentate social-democraților vor fi încadrate de tribunal în art. 102.

În timpul procesului nu mă gîndeam cîtuși de puțin că noi sîntem cei judecați și că ne așteaptă ani grei de închisoare. Nu mă gîndeam la acest lucru, deși nu-mi făceam nici un fel de iluzii cu privire la sentință. Îi priveam pe judecători, pe procuror, pe toți cei prezenți la proces, mă uitam la tablourile de pe pereți, priveam totul cu deosebit interes și cu o mare bucurie că văd culori proaspete și alți oameni, alte chipuri. Aveam impresia că asist la o solemnitate care nu era tristă și nici îngrozitoare, la o solemnitate care nu mă privea cîtuși de puțin. Impresii noi îmi încîntau ochii, mă bucuram și aș fi vrut să spun fiecăruia ceva plăcut.

A fost totuși un moment cînd am avut senzația că asist la înmormîntarea cuiva. Aceasta s-a întîmplat atunci cînd am fost aduși în sala de judecată pentru a auzi sentința și cînd, înconjurați deodată de 15—20 de jandarmi, am văzut scăpărîndu-ne în față săbiile lor scoase din teacă. Dar n-am mai văzut nimic din toate astea de îndată ce președintele a început să citească sentința: „Din ordinul maiestății-sale imperiale” etc.

Astăzi sînt din nou singur în celulă. Nu mă îndoiesc că mă așteaptă munca silnică. Voi rezista oare? Atunci cînd încep să mă gîndesc că voi fi nevoit să stau atîta vreme în închisoare, zi de zi și oră de oră, după toate probabilitățile tot aici în pavilionul X, mă cuprinde groaza și din piept izbucnește strigătul: „Nu mai pot!” Și totuși voi putea, trebuie să pot, așa cum pot și alții, așa cum au putut mulți alții să suporte chinuri și suferințe cu mult mai cumplite. Cu mintea nu sînt în stare să înțeleg cum pot fi suportate toate acestea, dar sînt conștient că acest lucru e posibil, și atunci simt plin de mîndrie dorința de a rezista. Setea năvalnică de viață se ascunde undeva în străfunduri, nemairămînînd decît o liniște de mormînt. Atunci cînd forțele mă vor părăsi, va veni moartea, care mă va elibera de

sentimentul neputinței și va rezolva totul. Și astfel mă liniștesc.

Deocamdată sînt absolut singur. Nu corespund cu nimeni de pe coridor și sînt izolat de întregul pavilion. Avem un vagmistru nou, cel vechi a fost, din fericire, transferat. Era de o răutate insuportabilă. Noul vagmistru pare a fi mai de treabă; încă nu-l cunosc. În general, noii jandarmi nu ne caută nod în papură. Numai cu unul din ei am avut un conflict. Era noaptea tîrziu, iar eu citeam. El trecea mereu pe lîngă ușa mea, se freca de ea, ridica capacul „ferestruicii”, se uita înăuntru, trîntea zgomotos capacul și, fără a se îndepărta de ușă, îl ridica din nou. L-am rugat să nu mai facă asta; să se uite cît o vrea, dacă aceasta îi face plăcere, dar să nu trîntească capacul și să nu se frece de ușă. După o clipă a început într-adins să trîntească capacul. Am făcut scandal. M-a înfuriat în așa hal, încît eram în stare să mă năpustesc asupra lui, dar a venit ofițerul de gardă și i-a ordonat să înceteze cu această joacă.

31 decembrie

E ultima zi a anului 1908. Pentru a cincea oară fac Anul nou în închisoare (1898, 1901, 1902, 1907); prima oară acum 11 ani. În închisoare m-am maturizat în chinurile singurătății, ale dorului de lume și de viață. Și, cu toate acestea, niciodată nu mi-a încolțit în suflet îndoiala asupra justetei cauzei noastre. Astăzi, cînd toate speranțele sînt înecate, poate, pentru mulți ani în șuvoaie de sînge și răstignite pe stîlpii spînzurătorilor, cînd mii de luptători pentru libertate zac în temnițe, sau sînt aruncați în tundrele înzăpezite ale Siberiei, eu sînt plin de mîndrie. Văd cum mase uriașe, puse în mișcare, zguduie vechea orînduire, văd cum în sînul lor se pregătesc noi forțe pentru lupta cea nouă. Sînt mîndru că mă aflu alături de aceste mase, că le văd, simt și înțeleg că și eu însumi am suferit mult laolaltă cu ele. Aici în închisoare este adesea greu, iar uneori chiar îngrozitor... Și, totuși, dacă ar fi să încep viața de la capăt, aș începe-o așa cum am început-o. Și aceasta nu din simțul datoriei sau din obligație, ci pentru că o asemenea viață este pentru mine o necesitate organică.

Datorită închisorii cauza noastră a devenit pentru mine ceva palpabil, real, așa cum devine pentru o mamă copilul pe care îl poartă, hrănindu-l din carnea și sîngele ei. Închisoarea m-a lipsit de foarte multe lucruri: nu numai de condițiile obișnuite de viață, fără care omul devine cel mai nefericit dintre nefericiți, dar și de însăși posibilitatea de a mă bucura de aceste condiții, de a desfășura o activitate intelectuală rodnică... Ațiția ani de închisoare, petrecuți în majoritatea cazurilor în detențiune celulară, nu au putut trece fără să lase urme. Atunci însă cînd în conștiința și în sufletul meu pun în balanță ceea ce închisoarea mi-a răpit și ceea ce mi-a dat, deși nu aș putea spune ce anume ar precumpăni în mod obiectiv în ochii unui observator din afară, personal nu-mi blestem niciodată nici soarta și nici anii lungi de închisoare, deoarece știu că acest lucru este necesar pentru a dărîma o altă închisoare uriașă care se află dincolo de zidurile acestui pavilion îngrozitor. Acestea nu sînt raționamente deșarte și nici calcule reci, ci rezultatul năzuinței de nebîruit spre libertate și spre o viață activă. Acum tovarășii și prietenii mei care se află în libertate beau în sănătatea noastră, iar eu aici, singur în celulă, mă gîndesc la ei: fiți sănătoși, făuriți-vă arme și fiți demni de cauza pentru care se duce lupta.

Astăzi mi s-a comunicat că procesul meu va avea loc peste patru săptămîni — la 15 (28) ianuarie 1909. De data asta n-am să mai scap de muncă silnică și atunci voi fi nevoit să stau aici 4—6 ani. Brr!... Această perspectivă nu-mi surîde de fel. De ieri stau iarăși singur în celulă. Tovarășul meu a fost transferat, la rugămintea lui, într-o altă celulă, pe coridorul nr. 2, mai aproape de tovarășii săi de proces, de la care voia să aștepte date noi în legătură cu procesul său. Tot timpul a fost agitat. La plecare Rudnicka ne-a spus că a fost condamnată la deportare pe 5 ani în regiunea Iakută, într-un vechi proces în care era implicat și K. (este inexact: probabil că nici Rudnicka nu a înțeles ce i-a spus comandantul închisorii atunci cînd a trimis-o de aici). Soția lui Denel (tovarășul K.) cînd s-a întors din Petersburg ne-a dat de știre la început că toți vor fi eliberați și expulzați din țară, pentru ca mai tîrziu să ne comunice că a primit din Petersburg o telegramă din care reiese că nu se știe încă nimic. Iată de ce era omul

atît de agitat, încît nu era în stare nici să citească, nici să facă ceva și umbla încolo și încoace prin celulă și aștepta, ascultînd cu atenție cel mai mic zgomot de pe coridor. De fiecare dată cînd se auzea deschizîndu-se ușa cancelariei și cînd cineva ieșea de acolo, el se emoționa, aștepta cu atenția încordată și apoi se enerva. În minte i se învîlmășeau aceleași gînduri — gînduri lipsite aproape de orice conținut și pe care era imposibil să le alunge.

Acest lucru se întîmplă aici aproape cu toți. Uneori este de-a dreptul inexplicabil ce anume determină o asemenea așteptare încordată a unui lucru extrem de neplăcut, ce-ți amintește de așteptarea trenului undeva într-un sat, toamna, cînd afară e frig, umezeală și ploaie. Aici însă această stare este cu mult mai grea. Umbli dintr-un colț într-altul al celei, încerci din cînd în cînd să citești ceva, dar nu înțelegi nici un cuvînt, și atunci arunci cartea, începi din nou să umbli prin celulă, trăgînd cu urechea la trîntitul ușilor și avînd totuși în adîncul sufletului speranța că dintr-o clipă într-alta o să vină cineva și o să-ți comunice ceva deosebit de important. Așa se întîmplă de obicei în zilele cînd este vorbitor, sau cînd aștepti cărți, cînd trebuie să vină comandantul închisorii, sau altceva asemănător. În asemenea cazuri, deși așteptarea este extrem de grea și tensiunea nu corespunde cîtuși de puțin rezultatelor scontate, există totuși un anumit scop care-ți ușurează întrucîtva starea ta. Așteptarea lipsită însă de un țel este groaznică uneori.

De cînd am scris ultima oară în acest jurnal, au fost executați 5 oameni. Seara între 4 și 6 au fost transferați în celula nr. 29, situată sub noi, și noaptea între 12 și 1 au fost duși la locul de execuție...

De cîteva zile, din coridorul nr. 2, răsună într-una cîntecul lui Marczewska. A început să mă enerveze. Ea se află în celula nr. 20, unde a fost transferată probabil în urma scandalurilor pe care le făcea.

A început din nou să se vorbească despre demascarea unui provocator din rîndurile P.P.S. E aici de multă vreme; a fost arestat în februarie 1907. Este vorba de un oărecare Rom, un țîngău.

Deținuții sînt revoltați din cauza comportării lui Waterlos, din a cărui imprudență a fost arestat soldatul

Lobanov. Waterlos corespunda cu acesta, dar nu ardea scrisorile; în timpul unei percheziții ele au fost găsite în celulă. Acum stă în celula nr. 50 singur și din nou cu cătușe la picioare.

10 mai 1909

Astăzi urmează să fie executați doi tovarăși: Grabowski și Potasiński. Potasiński stă într-o celulă situată sub noi și nu știe încă nimic; spunea doar că astăzi dimineață i s-a propus să i se trimită un preot pentru spovedanie. El nu bănuiește nimic și a cerut să vină avocatul; crede că recursul său a fost trimis la Petersburg. Peste o oră vor fi ridicați. Acum o oră Frendzel a aflat că pedeapsa de 4 ani muncă silnică i-a fost comutată în 8 luni închisoare, iar pedeapsa cu muncă silnică dată lui V. Czekajska, M. Czekajska și Laskowska a fost comutată în deportare. Ea nu știa că astăzi vor fi spânzurați niște tovarăși și de bucurie râdea și palavragea pe coridor. Toate patru au fost judecate sîmbătă, acum cîteva zile, și condamnate la patru ani muncă silnică pentru că erau membre ale „Leviței” P.P.S.*. Singura vină a lui Frendzel era de a fi locuit în același apartament, deși într-o cameră separată, cu Grietzendler, care fusese deportată în Siberia și fugise. La Grietzendler s-a găsit literatură ilegală. Astăzi a avut loc procesul a 8 sau 9 tovarăși din Lublin; toți, cu excepția unei femei, au fost condamnați la moarte. Femeia a fost condamnată la 15 ani muncă silnică.

3 iunie

Astăzi mi-e cu neputință să adorm. Încă de o oră ni s-a luat lampa; afară s-a luminat de ziuă, păsărelele ciripesc zgomotos, iar din cînd în cînd croncăne cîte o cioară. Tovarășul meu de celulă are un somn agitat. Am aflat că au fost confirmate două sentințe de condamnare la moarte; în noaptea aceasta condamnații n-au fost ridicați, ceea ce

* În 1906 P.P.S. s-a scindat în două partide: „levița” (stînga) P.P.S. și „pravîța” (dreapta) P.P.S. În timpul primului război mondial, majoritatea „leviței” s-a apropiat treptat de Social-democrația Poloniei și Lituaniei. Prin unificarea acestor două partide s-a format, în decembrie 1918, Partidul muncitoresc comunist din Polonia. — *Nota Trad.*

înseamnă că vor fi ridicați mâine. Fiecare din ei are, desigur, părinți, prieteni, o logodnică. Ultimele clipe... Sînt sănătoși, plini de forțe și neputincioși. Vor veni jandarmii, îi vor ridica, îi vor lega și îi vor duce la locul de execuție. De jur împrejur doar chipuri de dușmani sau de lași; lovitura călăului, cea din urmă privire aruncată asupra lumii, giulgiul și sfîrșitul... Numai de 's-ar termina mai degrabă, să nu mai gîndești, să nu mai simți; doar o singură idee va mai țîșni: trăiască revoluția, și apoi adio, pe veci, pentru totdeauna.

Iar pentru cei rămași în viață, ziua de mâine va fi la fel ca și pînă acum. Cîți oameni n-au străbătut acest drum. S-ar părea că oamenii nu mai simt, că s-au obișnuit și că nu mai sînt de loc impresionați de acest lucru. Oamenii? Dar și eu mă număr printre ei. Eu nu le sînt judecător: îi judec după mine. Sînt calm, nu mă revolt, sufletul nu-mi mai sîngerează ca pînă nu demult. În aparență sînt liniștit. Aflu ceva, tresar... încă o zvicnire, și totul se potolește. Dar dincolo de limitele conștientului sufletu-mi trece printr-un întreg proces care s-a repetat de atîtea ori; simt cum se acumulează mînia, iar atunci cînd va sosi timpul flacăra răzbunării o va aprinde și nu va permite călăilor care triumfă astăzi să cunoască bucuria victoriei. Îndărătul acestei aparente indifferențe a oamenilor se ascunde, poate, lupta înfricoșătoare pentru viață și eroism. A trăi nu înseamnă oare a nutri încrederea de neclintit în victorie? Acum, chiar și aceia care se gîdeau la omoruri ca o răzbunare pentru aceste crime simt că asemenea năzuințe nu pot fi un răspuns la crimele săvîrșite în permanență, că de acum înainte nimic nu va șterge din suflet petele rușinoase ale acestor crime. Aceste năzuințe atestă doar încrederea nestrămutată în victoria poporului, răzbunarea îngrozitoare pe care și-o pregătesc călăii de astăzi. În inimile contemporanilor însă se acumulează și colcăie tot mai chinuitor durerea și groaza, mascate de o nepăsare aparentă, pînă în clipa cînd va izbucni pîrjolul cumplit care-i va răzbuna pe cei ce n-au putut răbda să rămînă nepăsători și au renunțat la viață, care-i va pedepsi pe șacalii ce aștează la instinctul vieții, instinctul suprem al omului, și va răscumpăra grozăvia prin care oamenii au trebuit să treacă.

16 iulie

Acuzații în procesul de la Lublin au fost judecați și executați nu aici, ci la Lublin. Procesul de la Włocławek s-a încheiat cu șase ștreanguri. Skalon³⁰ a plecat. Uthof a comutat tuturor pedeapsa cu spânzurătoarea în muncă silnică. Rogow a lăsat următoarea scrisoare: „Dragi tovarăși! N-au mai rămas decît cîteva ore de așteptare a morții, de gînduri și amintiri ale trecutului, încă atît de apropiat pentru mine, căci ieri mai păstram încă speranța că mă voi întoarce în mijlocul vostru și că voi intra din nou în rîndurile voastre. Vreau ca ultimele clipe să îmi le închin tot vouă și cauzei căreia mi-am dăruit întreaga viață. Am luptat așa cum m-am priceput, răspîndind cuvîntul viu, și am muncit așa cum am putut. Tovarăși! Am fost condamnat pentru acțiuni ce-mi sînt străine*, pentru acțiuni al căror dușman am fost și la care n-am participat cîtuși de puțin. Puțin îmi pasă însă de toate acestea guvernului de călăi! S-a întîmplat ceea ce nu o dată am avut prilejul să vedem, ceea ce întîlnim la fiecare pas în viața de stat a Rusiei contemporane. Crime, crime și iar crime. Iar victima acestor crime este proletariatul și fiii săi cei mai conștienți. Momentul de față este un moment de stagnare în mișcarea noastră, și în acest moment vreau să vă adresez cîteva cuvinte de la tribuna mea, de astăzi, din celula condamnaților la moarte: La lucru, tovarăși! E timpul! De mult e timpul! Crimele care se comit acum să vă fie îndemn pentru a intensifica lupta, lupta care nu poate să înceteze.

Tovarăși! Voi toți cei care vă odihniți după o muncă îndelungată și grea, în străinătate și în patrie, e posibil oare ca voi să rămîneți și acum nepăsători? Nu! Cobor în groapa frățească de lîngă meterezul fortăreței cu această credință în suflet, cu încrederea nețărmurită în viitorul nostru, cu încredere în victoria noastră și strig: «Trăiască revoluția! Trăiască socialismul! Rămîneți cu bine, voi toți!».

Atîta doar a rămas de la dînsul! Iar într-o cărticică i-am văzut semnătura: „Hersz Rogow în clipele chinurilor dinaintea morții“. Au ucis un om nevinovat. De fapt pentru

* Pentru acte teroriste. — *Nota Red.*

Koziołkin este un asasinat obișnuit. Deși Skalon i-a cerut de două ori părerea, el a răspuns de fiecare dată că instanța judecătorească nu a avut nici cea mai mică îndoială asupra vinii lui Rogow.

În pavilion domnește acum o atmosferă de tăcere, tristețe și moarte. Nu se mai aud ca înainte cîntece; nu mai are loc corespondența însuflețită de altădată: nici nu știm măcar cine stă pe același coridor cu noi. Și oamenii sînt alții. Mulți au fost duși, au venit alții noi, iar cei mai vechi s-au liniștit, s-au astîmpărat. Nu se mai bate în uși. Deținuta Glikson de pe coridorul nostru aproape că nu mai iese la plimbare. Jandarmii tot mai sînt înfricoșați. Acum nu mai vorbesc de fel cu noi, se tem chiar să ne arunce o privire prietenoasă, ca nu cumva să intrăm în vorbă cu ei; caută scrisori, iar cînd dau de urma lor, cei care sînt mai buni le distrug chiar ei, cei mai răi și mai fricoși însă le predau la cancelarie. Și de noi se tem, deoarece știu că aici sînt și spioni; le e frică de asemenea să nu pomenim de ei în scrisori, care ar putea fi confiscate. Unul dintre ei care înainte intra singur în vorbă cu noi și ne solicita să discutăm cu el a venit deunăzi să mă ia de la plimbare la cancelarie. Mi-am luat rămas bun de la tovarășii de plimbare și am pornit fluturîndu-mi pălăria. Pe jandarm îl indignă acest gest și, la replica mea, mă amenință că va da ordin soldatului să mă bată cu patul puștii. Revoltat și fiind încă sub impresia celor petrecute, m-am plîns comandantului, care tocmai trecea pe acolo... Jandarmul se buimăcise de-a binelea și se justifica în fața comandantului repetînd într-una: „E interzis să salute, e interzis să salute”. Ceilalți jandarmi spuneau și înainte că nu e om rău, dar că e un prostănac. Pentru orice fleac jandarmii sînt pedepsiți cu carceră, sau sînt puși să stea cîte două ore în cancelarie în poziție de drepti și cu sabia scoasă din teacă. Într-un rînd am văzut doi jandarmi stînd alături în poziție de drepti, la o jumătate de pas de perete; de teama unei pedepse mai drastice, ei nu îndrăzneau nici să se rezeme, nici să se odihnească, ci își schimbau doar poziția corpului de pe un picior pe altul. În ochii unuia din ei am zărit o scăpărare de ură, iar în ochii celuilalt o teamă animalică, de moarte. Da, e liniște și trist la noi. Doar prin fereastră răzbat de undeva, de dincolo de zidurile în-

chisorii, împușcături răzlețe și salve; sînt soldații care fac exerciții pe poligon. Doar în ajunul sărbătorilor și de sărbători se aude muzica militară. La plimbare ne mai înviorăm și noi un pic. Sînt trei luni de cînd stau împreună cu Warden. Ne simțim destul de bine împreună și, cu toate acestea, cînd și cînd, ceva ne tulbură parcă și ne îndeamnă să ne spunem răutăți, să ne facem în necaz, deși ne-am obișnuit unul cu altul. Uneori, un cuvînt, o glumă, umblatul prin celulă, sau chiar simpla prezență a celuilalt te enervează îngrozitor și atunci ești gata să scapi cîte un cuvînt răutăcios. Avem încă destulă tărie să ne stăpînim, să înnăbușim în germen aceste vorbe răutăcioase. Poate ne ajută și faptul că căutăm să nu ne deranjăm unul pe altul, că fiecare din noi are posibilitatea de a trăi în sine însuși, fără a-l observa pe celălalt; adesea nici nu simțim prezența celuilalt. E greu însă că în momentul de față soarta noastră nu este aceeași: soarta mea e mai ușoară, sper să fiu curînd eliberat, în timp ce Warden are în perspectivă munca silnică și detențiune îndelungată, lucru cu care el nu se poate împăca. Pe lîngă toate astea, el e singur, de afară nu capătă nimic, ceea ce este foarte greu de suportat. Tovarăși, aduceți-vă aminte de deținuți! Fiecare manifestare de atenție este rază de soare și speranța învierii din morți.

20 iulie

Iată scrisoarea de adio a lui Piekarski („Rydz”), executat la 4 iulie: „E greu să te desparți de viață atunci cînd simți că ai încă putere ca să slujești cauza, dar, de vreme ce la loteria vieții am tras acest bilet, mă resemnez. Atîția oameni doar au pierit pentru cauza noastră în această luptă. N-am nici un fel de pretenții la nimeni. Plec cu credința în suflet că în țara noastră se va face cîndva lumină și atunci spiritul meu va sălășlui în inimile pline de bucurie ale fraților noștri. Adio tuturor. Vă doresc sincer succes în luptă și izbîndă. Fiți fericiți!”

8 august

Acum trei luni (la 8 mai) Tribunalul a pronunțat împotriva mea sentința în formă definitivă. La 9 iunie sentința a fost înaintată țarului spre aprobare și abia zilele

acestea a fost trimisă înapoi de la Petersburg. S-ar putea să fiu deportat abia peste o lună. În orice caz, în curînd îmi voi lua rămas bun de la pavilionul X. 16 luni am petrecut aici și acum mi se pare ciudat că trebuie să plec de aici, sau mai exact că voi fi dus de aici, din această casă groaznică și tristă. Siberia, unde voi fi deportat, îmi apare ca o țară a libertății, ca un vis de basm, ca un țel dorit.

Simt cum îmi încolțește în suflet neliniștea. Eu voi pleca, dar aici viața aceasta îngrozitoare va continua ca și pînă acum. E un lucru ciudat și de neînțeles. Nu grozăviile acestei case întunecate te leagă de ea, ci sentimentele față de tovarăși, față de prieteni, de vecinii necunoscuți, străini și totuși apropiați. Aici am simțit și am înțeles cît de necesar este omul omului, ce reprezintă omul pentru om. Aici am învățat nu numai să iubim femeia, dar și să nu ne rușinăm de sentimentele noastre și de dorința de a-i face pe oameni fericiți... Cred că relațiile dintre oameni sînt complexe și că sentimentul, în ciuda faptului că este o necesitate înăscută a omului, a devenit un privilegiu doar al celor aleși. Dacă aici tînjim după flori, tot aici am învățat să iubim oamenii așa cum iubim florile. Tocmai aici, unde nu există lupta disperată pentru o bucată de pîine și unde apare la suprafață ceea ce dincolo de zidurile închisorii era în mod necesar tănuit în adîncul sufletului omenesc. Iubim acest lăcaș al chinurilor noastre fiindcă am înțeles că lupta care ne-a adus aici este în același timp lupta pentru fericirea noastră personală, pentru eliberarea de violența exercitată asupra noastră, de lanțurile care ne apasă!

„Przegląd Socjaldemokratyczny”
(„Revistă social-democrată”)
nr. 16, 17-18 din 1909 și nr. 19
din 1910

Se tipărește după textul apărut
în revistă

Originalul în limba polonă

CĂTRE L. TYSZKA

Capri, 11 februarie 1910

Scumpe tovarăşe !

Imi închipui cît de obosit trebuie să fii după o lună întreagă de asemenea muncă şi cînd te mai aşteaptă o sumedenie de treburi de-ale noastre. Sînt cu atît mai mişcat la gîndul că nu m-ai dat uitării. Astăzi am primit Organul Central şi „Proletarii” şi trebuie să mărturisesc, spre ruşinea mea, că pînă acum am făcut prea puţin pentru a cunoaşte viaţa din ultimii doi ani.

Aici totul este atît de încîntător şi minunat, încît mă aflu şi astăzi în aceeaşi stare de „extaz” şi privesc la toate cu ochii larg deschişi. Totul este aici atît de frumos, încît nu mă pot concentra şi nu mă pot hotărî să stau pironit asupra cărţii. Prefer să hoinăresc, să privesc şi să-l ascult pe Gorki şi povestirile lui, să admir tarantella dansată de Carolina şi Enrico, să visez despre socialism ca izvor de frumuseţe şi forţă a vieţii, în loc să mă înfund în litigiile şi discuţiile ortodoxe dintre menşevicii, bolşevicii, otzoviştii şi lichidatoriştii din Polonia. Îţi aminteşti cum odată, după cîteva pănărele, discutam despre frumuseţe şi socialism. Acum aproape că nu beau vin, dar vreau să vorbesc despre această temă şi vorbesc şi mă gîndesc la ea. Pentru că aici sînt ca şi beat, sînt cuprins de o îmbătare. Mă întîlnesc destul de des cu Gorki, pe care-l vizitez şi cu care ies uneori la plimbare. El a produs asupra mea o impresie extraordinară prin simplitatea lui, prin vitalitatea şi dragostea lui de viaţă. „Nu există reacţiune” — a spus el cuiva care se plîngea de intensificarea reacţiunii —, este o afirmaţie inexactă. Şi a început să povestească despre bogăţia vieţii de astăzi, despre ceea ce se petrece acum în sufletul oamenilor şi al poporului, şi ceea ce spunea el era

adevărul adevărat. Gorki manifestă interes pentru orice, vrea să-și însușească totul și își însușește totul într-un mod specific, sincer și cu tot sufletul. Este evident că îl chinuie exilul și de aceea se interesează de orice manifestare a vieții care-i parvine din patrie, reconstituind tablouri întregi ale satelor și orașelor și trăind prin aceasta. În asemenea clipe el se află cu închipuirea acolo; Gorki este sufletul poporului, poetul său, glasul și speranța sa.

Gorki privește cu scepticism intelectualitatea și tot ceea ce întreprinde ea, considerînd-o insuficient de socialistă, prea puțin romantică, prea plîngăreață, individualistă și vanitoasă. El este poetul proletariatului, exponentul sufletului colectiv al acestuia și poate sacerdotul aceluia dumnezeu care este poporul. Toate cele bune, te salut și îți strîng mîna cu toată căldura.

Al d-tale, Józef

P.S. În ultimele zile ale lunii februarie mă voi întoarce; marți voi pleca pentru o săptămînă la Nervi.

*Se tipărește pentru prima oară,
după un manuscris păstrat în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.*

Originalul în limba polonă

CĂTRE A. WARSKI

Lodz, 4 ianuarie 1912

Dragul meu !

Astăzi am expediat o scrisoare lungă la Cracovia. Scrisoarea de față am s-o trimit abia mâine. Acum vreau să-ți spun că ar fi foarte indicat să se publice în numărul viitor un scurt articol despre importanța și necesitatea pe care o prezintă pentru noi organizarea unei campanii de protest. Imi imaginez articolul cam în felul următor. În prezent, aproape nici una din organizațiile noastre, și în special cea din Varșovia, nu este legată de *mase* prin vreo muncă politică, prin răspîndirea ideilor politice și educarea conștiinței de clasă și nu antrenează aceste mase (sau măcar pături cîtuși de puțin largi) la vreo campanie politică. Organizațiile noastre s-au transformat în grupe tehnice de difuzare exclusivă a literaturii ilegale, care, după cum e și firesc, apare în prezent atît de rar. În afară de aceasta, organizațiile „așteaptă fără nici un rost” sau se izolează, limitîndu-se la interesele înguste de cerc, devenind o pradă ușoară în mîinile tuturor intriganților (lucrurile au ajuns pînă acolo, încît dezertorii de la munca de partid foloseau organizațiile drept instrument de luptă împotriva Conducerii centrale). În trecut, înainte de 1905, cînd de asemenea nu exista o viață publică a maselor, fiecare cerc era animat de spiritul muncii de anvergură, de spiritul gîndirii politice, nu privea înapoi, dorea sincer și năzuia să antreneze masele. Pe atunci se organizau greve, mitînguri, demonstrații, care antrenau masele, aducîndu-le pe arena vieții publice. Astăzi acest spirit a mai slăbit și în organizațiile noastre nu mai există. Intre altele, cauza rezidă în faptul că organizațiile noastre nu și-au dat seama de schimbările care s-au produs și n-au aplicat

mijloace de muncă noi, care trebuie aplicate în actualele condiții. Grevele și demonstrațiile politice nu pot fi folosite deocamdată ca mijloc de răspîndire a ideilor politice. După 1905—1906 grevele și demonstrațiile au devenit un instrument al luptei politice nemijlocite a maselor: ele trebuie și pot fi folosite numai atunci cînd spiritul combativ al maselor atinge o înaltă tensiune. În momentul de față lipsește un astfel de spirit combativ și nu de dorința sau voința noastră depinde acest lucru.

Din aceasta nu rezultă însă că ne putem neglija sarcinile și îndatoririle noastre, că putem îngrădi munca organizațiilor noastre, reducînd-o doar la activitatea în cercuri. Trebuie să folosim un mijloc nou, și anume hîrtia cu rezoluții — disprețuită de către unii cvasirevoluționari —, rezoluții care expun problemele politice curente de pe poziția clasei muncitoare, exprimînd interesele acesteia. Prin urmare, sarcina de zi cu zi a organizațiilor noastre și conținutul muncii lor ar fi continua unire a maselor muncitorești în jurul acestor rezoluții, cîștigarea acestor mase de partea lozincilor noastre și, în felul acesta, crearea unei tribune noi, nu pentru ideologi și cercuri, ci pentru masele largi.

Astfel, partidul nostru va depăși din nou spiritul îngust de cerc și va antrena din nou masele, deși nu în cadrul organizației de partid, care în actualele condiții nu le poate cuprinde. Aceste cercuri — organizațiile noastre — vor deveni atunci centrul vieții maselor largi și, sub influența acestor mase, vor înceta de a mai fi izolate.

În rezumat, importanța unei asemenea campanii permanente, de zi cu zi, în fiecare problemă care interesează clasa muncitoare, poate fi exprimată în următoarele puncte:

- 1) Organizează masele sub steagul nostru.
- 2) Educă și instruește pe scară largă masele în spiritul nostru și antrenează însuși partidul la această muncă în rîndurile maselor celor mai largi.
- 3) Mobilizează masele pe arena vieții politice.
- 4) Preîntîmpină stagnarea și izolarea cercurilor noastre, dîndu-le o uriașă forță politică.

Consider că un astfel de articol ar fi extrem de util. Am văzut ce impresie puternică a produs la Czestochowa mica mea expunere făcută în acest sens.

Trebuie pregătite și expediate pretutindeni rezoluții în problema autoadministrării, în problema regiunii Holm etc. Nu trebuie neapărat tipărite. Fiecare organizație le poate multiplica la șapirograf.

Ce se aude cu chemarea pentru ziua de 22? Poate că vom reuși s-o tipărim în țară.

Teodor îți va scrie zilele acestea. Florian îți va trimite adresa unde urmează să expediezi direct chemarea. Este necesar totuși ca ea să arate exact ca o scrisoare. Dacă vei primi de la mine o scrisoare ininteligibilă, să știi că e scrisă cu cerneală simpatcă.

Mîine plec la Ernest³¹. Cu Jan nu intenționez să mă văd, nu știu ce va ieși de aici. El este acela care împreună cu Marcin a pus toate acestea la cale. Nu știu cînd mă voi întoarce acasă, probabil peste vreo două săptămîni.

Te îmbrățișez cu drag. Al tău

„Proletarskaia Revoliuția”
(„Revoluția proletară”) nr. 7 (66)
din 1927

Se tipărește după manuscrisul
păstrat în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.
Originalul în limba polonă

CĂTRE B. M. SCHWARZ

Sanatoriul pentru cură de cumfs,
gubernia Orenburg, 7 (20) iunie 1917

Dragă tovarășe! Trimit concomitent la Petrograd o scrisoare al cărei conținut ți-l redau textual: „Am primit acum de la Moscova o scrisoare cu privire la proiectul de organizare în Rusia a unei Conduceri centrale provizorii. Trebuie să protestez împotriva acestui proiect, care este inacceptabil pentru noi. Nu putem lua ca exemplu acțiuni similare ale P.P.S. și Bundului. Poziția noastră principială este în contradicție flagrantă cu acest proiect. În general nu putem avea în Rusia o Conducere centrală și, prin urmare, nici una provizorie. Am putea avea aici Conducerea centrală dacă am fi un partid. De fapt sîntem o parte organică a P.M.S.D.R., fiind uniți cu acesta sub raport teritorial. Trebuie să avem aici un «Organ executiv al grupurilor Social-democrației din Polonia și Lituania în Rusia», sub conducerea Comitetului Central al partidului. Acest organ executiv trebuie să-și aroge dreptul de a reprezenta Social-democrația din Polonia și Lituania acolo unde organizația de ținut nu are posibilitatea să-și trimită reprezentanții. Existența Conducerii centrale presupune promovarea unei politici independente în cadrul unității partidului. Poziția noastră este însă diametral opusă: pentru noi linia politică este stabilită nu în grupurile noastre, ci în cadrul întregii organizații de partid în ansamblu. Organizația noastră are un caracter auxiliar, organizatoric-agitatoric. Prin natura sa, Conducerea centrală este un organ legat cu partidul în țară. Nu avem nici un fel de drept la o asemenea denumire. În limba rusă organul nostru executiv s-ar numi astfel: «Comitetul executiv al grupurilor Social-democrației din Polonia și

Lituania în Rusia». În privința componenței lui, personal mă abțin de la vot. Consider că este de dorit să se creeze această instituție de îndată, fără a se mai aștepta congresul grupurilor. Mi se pare potrivit ca acest comitet să aibă 5 membri. Cît privește competența lui, am putea s-o stabilim la congres; acum scopul și sarcina lui este de a ne reprezenta (pe noi, social-democrații polonezi) și de a organiza noi grupuri și congresul lor. Dacă am putea trimite la Stockholm delegați numai din partea Conducerii centrale, și nu din partea grupurilor sau a Comitetului lor executiv, ar trebui să ne adresăm Comitetului Central cu rugămintea să includă în componența delegației sale pe tovarășii noștri, care, din punct de vedere juridic, ar fi membri ai delegației P.M.S.D.R., iar din punct de vedere *politic și moral* delegați ai Social-democrației din Polonia și Lituania. Cam asta ar fi tot ceea ce aș putea spune în această chestiune. Cred că principalul nu este denumirea de «Conducere centrală» și că denumirea de «Comitet executiv al grupurilor» nu va întâmpina obiecții din partea d-tale. În felul acesta vom evita reproșurile și vom ușura lupta împotriva «levitei» și a «Bundului».

N-am primit „Pravda” și „Soțial-Demokrat”, ci numai „Izvestiia”, „Tribuna” și chemarea membrilor „levitei”; ieri am primit împreună cu o carte poștală o scrisoare recomandată (de la Zosia). Din păcate, „Tribuna” este foarte aridă. M-a supărat declarația „Din partea redacției” că ziarul nostru „va merge pe urmele ziarului «Nașa Tribuna»”. În felul acesta ei vor să facă din „Tribuna” un organ al grupului „Rozłam”. Acești nemernici nu au nici un pic de tact și în viitor vor deveni niște sabotori. Va trebui să reacționez la aceasta după ce mă voi fi înțeles cu d-ta (la întoarcere). În scrisoarea de la Zosia nu am găsit scrisoarea de la Marylka despre treburile noastre de partid. Ai reținut-o d-ta? sau s-a pierdut? Constat că s-a confirmat întru totul părerea mea că nu există Conducerea centrală și că în străinătate nu se cunoaște situația noastră internă. Acțiunile comune cu „levița”, care au fost posibile la timpul său în Polonia, sînt posibile acum numai în condițiile aderării membrilor „levitei” la bolșevici, și, din moment ce ei nu aderă, trebuie combătuți, deoarece acum, în perioada luptei revoluționare, cine nu este cu

noi este împotriva noastră. Atitudinea față de Lenin și față de partid nu poate fi aici aceeași cu atitudinea din trecut a partidului nostru în țară. *Aici* această poziție ar constitui o sciziune, deoarece aici, în perioada revoluției, bolșevicii reprezintă unica organizație social-democrată activă a *proletariatului*, iar dacă ne-am situa în afara ei, am fi în afara luptei revoluționare proletare. Unirea cu cei de la Zimmerwald nu este posibilă decât exclusiv pe baza rupturii cu lichidatoriștii, cu plehanoviștii, cu defensiștii, cu narodnicii etc. Fără aceasta, unitatea noastră cu ei ar fi un lanț care ar încătușa lupta revoluționară, căci acum a sosit timpul nu numai pentru cuvinte și propagandă, ci și pentru acțiune. De aceea sînt cu totul de acord cu faptul că va trebui, de pildă, să părăsim uniunea de la Zimmerwald dacă conferința celor de la Zimmerwald se va situa pe poziția negocierilor și convorbirilor cu scheidemanii. — Nu are rost să plec la Stockholm, deoarece întîlnirea cu tovarășii noștri răzleți din străinătate nu este pentru noi un scop politic și nu prezintă importanță. Această întîlnire nu ne va da nimic. Delegații noștri la Stockholm trebuie să ocupe aceeași poziție cu partidul nostru: *P.M.S.D.R.* Ca delegat trebuie trimis un om care cunoaște limba germană sau franceză. Bobinski este foarte indicat. În problema poloneză avem astăzi o poziție unitară: împotriva lozincii independenței Poloniei.

Mă voi întoarce, din păcate, abia în primele zile ale lunii iulie; vreau să prind forțe pentru a putea porni apoi cu tot elanul.

Te îmbrățișez cu drag,
Józef

*Se tipărește pentru prima oară după
manuscrisul păstrat în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.
Originalul în limba polonă*

ALIAȚII POLONEZI AI LUI KORNILOV ³²

Contrarevoluția poloneză, ca și cea rusă, n-a stat cu mîinile în sîn. Cercuri largi ale moșierilor și burgheziei poloneze din Rusia și-au mobilizat forțele în lupta împotriva revoluției în Polonia, sprijinindu-se pe clasele contrarevoluționare ale țării.

Am semnalat de multă vreme acest lucru. Iată de ce după zilele din 3—5 iulie presa „democrației naționale” s-a năpustit asupra noastră cu atîta înverșunare.

Contrarevoluția poloneză nu este o născocire, ea este o realitate de care trebuie să țină seama nu numai democrația revoluționară poloneză, ci și cea rusă.

Centrul ei politic este așa-numitul „Consiliu polonez interpartinic”, iar centrul militar — „Comitetul militar suprem polonez” din Petrograd. Și într-un caz și în celălalt rolul de vioara întii îl joacă, desigur, „democrația națională”, citadela reacțiunii și a huliganismului polonez.

Firește că sarcina primordială a acestui partid a fost de a organiza trupe poloneze, de a realiza ideea „baionetelor proprii”, pe care să se poată sprijini la întoarcerea în Polonia, sau în cazul unei eventuale *revoluții* în Rusia.

Comitetul militar suprem polonez a început să acționeze tocmai în această direcție. O oarecare piedică a constituit-o neîncrederea manifestată față de el de către Kerenski, pe care nu-l entuziasma prea mult ideea organizării unei armate poloneze separate. Și iată că nu demult acest „Comitet suprem” a adresat în numele „tuturor soldaților (!) și ofițerilor polonezi” o scrisoare deschisă „președintelui miniștrilor”, cerînd să fie recunoscut ca „organ împuternicit” al soldaților polonezi și amenințînd că, în

caz contrar, comitetul va fi nevoit „să treacă în opoziție“, sau chiar „să detașeze cu de la sine putere pe polonezi într-o unitate de luptă separată“.

Necesitatea detașării se impune și „se pune pe tapet din cauza neîncrederii (!) în trupele rusești“. De aceea, „pentru a crea o unitate de luptă poloneză cu adevărat capabilă să lupte, comitetul trebuie să dispună de toate posibilitățile de a *înlătura* din rândurile cadrelor poloneze, care se creează, *persoanele nedorite și necorespunzătoare*“.

Pe cine subînțeleg ei prin aceste persoane?

Răspunsul la această întrebare ni-l dă un document publicat în numărul precedent al ziarului „Trybuna“. Comitetul principal al Uniunii ofițerilor din armată și flotă aduce în mod secret la cunoștința Comitetului militar suprem polonez că „și el consideră drept una din sarcinile sale lupta împotriva bolșevismului în armată și împotriva agitației defetiste“... În acest sens Comitetul Uniunii ofițerilor din armată și flotă invită Comitetul suprem polonez „să lucreze în comun“, oferindu-se să-i „comunique numele militarilor polonezi care s-au compromis prin demagogie, propagandă și activitate bolșevică“.

Iată în ce trebuia să conștie schimbul de servicii dintre ofițerimea contrarevoluționară poloneză și cea rusă.

În rândurile Uniunii cavalerilor ordinului Sfântul Gheorghe, pe care se sprijină Kornilov, s-a găsit de asemenea un mare număr de polonezi instalați în posturi înalte.

Iată ce scrie „Forțele armate poloneze“, organul Comitetului militar suprem despre „dictatorul“ Kornilov:

„Kornilov este bărbatul care a câștigat încrederea a tot ce este cavaleresc și cinstit în Rusia. Acest om legendar, de origine pe jumătate asiatică, divinizat de soldații din regimentele techine* cu săbiile lor încovoiate și căciulile lor enorme, este venerat de 95% din ofițerimea rusă, cazacă și poloneză, precum și de majoritatea covârșitoare a armatei. Generalul Kornilov se distinge nu numai prin vitejie uimitoare și talente de conducător, dar și printr-un calm profund. El este înțelepciunea care organizează

* *Techini* — unul din marile triburi turcmene; în prezent — o parte a națiunii socialiste turcmene. — *Nota Trad.*

totul în jurul său, deoarece în sinea sa a și organizat totul. El este conducătorul.

De el depinde astăzi dacă Rusia va fi o Mongolie republicană, condusă de sute de satrapi și hani numiți de comitete, sau o nouă Romă republicană în curs de făurire.

„Sutele de satrapi și hani numiți de comitete” sînt, firește, membrii Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților.

Comitetul militar suprem a avut în Kornilov un prieten. Așa se explică imnul pe care „cavalerii polonezi” îl înalță „conducătorului pe jumătate asiatic”.

Cele două forțe contrarevoluționare au simțit de îndată o simpatie reciprocă. Viitorul apropiat va arăta dacă printre tehinii cu căciulile lor înalte se vor găsi și „de-ai noștri”.

„Trybuna” nr. 14 din 2 (15)
septembrie 1917

Se tipărește după textul apărut
în ziar

Originalul în limba polonă

**CUVINTAREA ROSTITĂ
LA CEL DE-AL II-LEA CONGRES GENERAL
AL SOVIETELOR DE DEPUTAȚI
AI MUNCITORILOR ȘI SOLDAȚILOR DIN RUSIA
26 octombrie (8 noiembrie) 1917**

Proletariatul polonez a fost întotdeauna alături de cel rus. Social-democrația din Polonia și Lituania primește cu entuziasm Decretul*. Știm că proletariatul, care luptă pentru socialism, este singura forță în stare să elibereze lumea. Atunci când socialismul va triumfa, capitalismul va fi zdrobit, iar asuprirea națională va fi lichidată.

Aceia în numele cărora este propusă această declarație pășesc în rîndurile proletariatului și țăranimii sărace; toți cei care, în aceste clipe tragice, au părăsit această sală nu sînt prieteni, ci dușmani ai revoluției și ai proletariatului. Nu la ei veți găsi ecou la acest apel, ci în inimile proletariatului din toate țările. Avînd un asemenea aliat, vom obține pacea.

Nu cerem separarea noastră de Rusia revoluționară. Cu ea vom cădea întotdeauna la înțelegere. Vom fi o singură familie de popoare înfrățite, fără disensiuni și discordie.

„Cel de-al II-lea Congres general
al Sovietelor de deputați
ai muncitorilor și soldaților
din Rusia”, 1928

Se tipărește după textul
din volum

* Decretul asupra păcii, adoptat de cel de-al II-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. — *Nota Red.*

CU PRIVIRE LA DEZARMAREA ANARHIȘTILOR

*Interviul acordat unui colaborator
al ziarului „Izvestia”*

Un corespondent al ziarului nostru a luat un interviu tov. F. E. Dzerjinski, președintele Comisiei extraordinare pentru luptă împotriva contrarevoluției, în legătură cu motivele care au provocat dezarmarea anarhiștilor.

Sarcina noastră, a spus tov. Dzerjinski, chiar din momentul creării Comisiei extraordinare ca organ de luptă împotriva fenomenelor antirevoluționare a fost lupta împotriva criminalității în toate manifestările ei. De aceea acțiunea de curățire a orașului pe care am efectuat-o în noaptea de 12 aprilie trebuie considerată ca una din măsurile noastre realizate pe scară largă.

În chemarea specială lansată de comisie cu câțiva timp înainte de dezarmarea anarhiștilor am declarat război necruțător tuturor elementelor criminale, iar cei care nu părăsiseră Moscova trebuiau, bine înțeles, să se aștepte la intervenția noastră. Cât privește organizațiile anarhiste propriu-zise, deși anarhiștii principali au promis că se vor separa și izola de elementele criminale care au pătruns în mare număr în federația anarhiștilor, totuși, pînă în ultima vreme această promisiune nu a fost îndeplinită. În afară de aceasta, afacerea cu vânzarea opiului care fusese luat, chipurile, pentru a fi ars, dar care a fost vîndut, după aceea afacerea Mamontov-Dalski și, în sfîrșit, afacerea Quebourier, toate acestea au arătat pe deplin că anarhiștii convinși din organizațiile anarhiste nu numai că nu sînt în stare să curețe organizația de elementele criminale, dar ei înșiși sînt prizonierii acestora.

Trebuie să declar, a continuat tov. Dzerjinski, și de data aceasta categoric că sînt cu totul false zvonurile apărute

în presă potrivit căroră Comisia extraordinară ar fi intervenit pe lângă Consiliul Comisarilor Poporului pentru a i se acorda puteri depline în lupta împotriva anarhiștilor. În nici un caz nu am avut în vedere și nu am dorit să ducem lupta împotriva anarhiștilor convinși, iar în prezent îi eliberăm pe toți anarhiștii convinși arestați în noaptea de 12 aprilie. Dacă unii dintre ei vor fi poate trași la răspundere, aceasta se va întâmpla numai pentru tăinuirea crimelor săvârșite de elementele criminale care au pătruns în organizațiile anarhiste. Printre persoanele arestate de noi sînt foarte puțini anarhiști convinși, printre sute de arestați ici-colo cîte unul.

În continuare, tov. Dzerjinski s-a referit la împrejurările care au însoțit acțiunea de lichidare a grupurilor anarhiste. Este interesant de menționat, a spus el, că mulți arestați au pretins că nu sînt anarhiști, ci pur și simplu șomeri, dar majoritatea acestor „șomeri” s-au dovedit a avea cazier. Printre ei se găsesc indivizi care sînt niște contrarevoluționari notorii. Am căpătat informații precise că conducătorii contrarevoluției intenționează să se folosească de elementele criminale strînse în jurul grupurilor federației pentru a acționa împotriva Puterii sovietice. Acest din urmă fapt este confirmat și de criteriile specifice după care s-au călăuzit grupurile anarhiste la ocuparea vilelor, alegînd puncte strategice situate chiar în fața celor mai importante instituții sovietice din oraș. De aceea am fost îndreptățiți să presupunem că așa-numitele organizații anarhiste sînt conduse de mîna încercată a contrarevoluției. Și, într-adevăr, așa cum o dovedesc instrucțiunile găsite cu prilejul arestării „anarhiștilor”, alegerea vilelor n-a fost de loc întâmplătoare. În instrucțiuni se arată precis în care anume raioane urmează să fie ocupate vilele. Asemenea instrucțiuni au fost tipărite în multe exemplare și s-au găsit la multe persoane. Iată textul uneia din aceste instrucțiuni :

„1. Să se găsească vile în zona străzii Measnițkaia și a străzilor Ciudovskaia, Malaia Haritonievskaia sau Bolșaiia Haritonievskaia.

2. Să se găsească o vilă în zona străzii Neglinaia, în fața B.S. (Băncii de stat).

3. Strada Mohovaia nr. 6, vila lui Krasilșcikova (să se afle totul cu privire la această casă).

4. Cheiul Precistenskaia, să se găsească o vilă peste drum de A. D. (în dreptul acestui punct sînt desenate tunuri).

Tov. Nelidov în zona străzii Measnițkaia, în strada Malaia Haritonievskaia, vila d-lui Zutter (peste drum de Politehniceski ostrov), etajul II. În casă nu există pază (paza se află în casa vecină). În strada Ciudovskaia nr. 5, casa lui Pastuhova, etajul II, nu există pază, locuința are 4 apartamente, nu este locuită (garaj). Casa de la nr. 6, Vîsoțki, etajul III, paza nu este numeroasă.

La sediul unuia dintre grupuri s-a găsit un ordin în care se cerea schimbarea sediului și găsirea unei vile situate la colț de stradă, pentru a avea o poziție strategică mai bună. În noaptea de 12 aprilie, la ora 2, unul din grupurile de anarhiști a ocupat o vilă; la protestul proprietarilor ei, care ceruseră să vadă autorizația emisă de Puterea sovietică, s-a răspuns că Puterea sovietică e cu un picior în groapă.

În prezent continuăm să ducem pînă la capăt cu energia cuvenită acțiunea începută de curățire a orașului de elementele criminale. În viitorul apropiat vom organiza o subsecție specială care se va ocupa sistematic cu lupta împotriva elementelor criminale.

În încheiere, tov. Dzerjinski a dezmințit categoric știrile publicate în ziarul „Vpered” nr. 63 potrivit cărora persoanele arestate de Comisia extraordinară ar fi ținute în condiții groaznice, într-un subsol, și ar fi supuse unui tratament brutal.

— În prezent avem sub arest în total 66 de persoane, și nu 126, cum se arată în ziarul „Vpered”, și acestea nu sînt ținute în subsol, ci într-o încăpere bună și uscată; toate au fost interogate și tuturor li s-au dresat acte de dare în judecată.

La confruntarea persoanelor arestate în noaptea de 12 aprilie cu persoanele care au suferit de pe urma jafurilor, o parte din bandiți au fost recunoscuți. Între altele, membrul unui artel a recunoscut pe criminalul care-l jefuise de 300.000 de ruble.

CĂTRE PREZIDIUL COMITETULUI EXECUTIV CENTRAL DIN RUSIA

Tovarăși !

Asumîndu-și sarcina grea și de răspundere de a lupta împotriva dușmanilor revoluției și a sabotorilor de tot felul ai acesteia, Comisia extraordinară din Rusia prin activiștii săi a mers ferm și neabătut, pe măsura forțelor și posibilităților sale, pe calea îndeplinirii obiectivelor ce le avea în față.

În prezent, datorită condițiilor externe și interne, avem în față perspectiva unei creșteri colosale a muncii, atît în ceea ce privește amplexarea cît și intensitatea ei.

Pe de o parte, contrarevoluția din țară, în colaborare și cu sprijinul aproape fățiș al imperialismului mondial, iar pe de altă parte capitaliștii și speculanții, atît cei din țară cît și cei din străinătate, care caută în mod vădit să ne împingă țara spre totală ruină și spre înrobire economică, și, în sfîrșit, atitudinea neconștiincioasă, criminală față de îndatoririle lor a unor funcționari care s-au strecurat în partidele revoluționare și în organele Puterii sovietice, — iată principalii factori care fac ca în momentul actual activitatea Comisiei extraordinare din Rusia să aibă nu numai o amplexare considerabilă, dar și o importanță excepțională pentru întregul stat.

Poate că însăși existența Republicii sovietice depinde de amplexarea, intensitatea și promptitudinea măsurilor pe care le ia Comisia extraordinară.

Activiștii Comisiei, fiind supraîncărcați cu munca, sînt de cîteva luni lipsiți de orice contact cu partidul lor, cu Sovietele, cu masele. Or, această legătură este necesară și pentru ca lucrările Comisiei să fie încununare de succes

și pentru a antrena și masele la această muncă, căci fără aceasta eforturile Comisiei nu pot fi rodnice.

Vă rugăm, tovarăși, să apreciați lucid cele expuse mai sus, să vă pătrundeți de importanța lor și să ne dați un sprijin frățesc prin trimiterea unor noi cadre în Comisia noastră.

Știm că nici voi nu sînteți bogați în cadre, dar sîntem convinși că cele expuse mai sus ne dau dreptul să contăm și să fim siguri că nu veți refuza să ne ajutați și ne veți trimite, chiar cu prețul încordării propriilor voastre eforturi, întăriri din rîndurile voastre și anume tovarăși cu o pregătire ideologică deosebită pentru munca grea, dar necesară, de apărare a orînduirii noi, a revoluției noastre muncitorești.

Cu salutări tovarășești,
în numele întregii Comisii,

Președinte, *F. Dzerjinski*

29.IV.1918

*Publicat parțial în 1937
în „Pravda”
nr. 251 din 11 septembrie*

*Se tipărește după o copie dactilografată păstrată în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.*

DESPRE REBELIUNEA SOCIALIȘTILOR-REVOLUȚIONARI DE STINGA

Raport adresat Consiliului Comisarilor Poporului

De îndată ce am sosit la locul crimei și am văzut documentele false atribuite Comisiei extraordinare, mi-am dat seama că aceasta putea fi opera socialiștilor-revoluționari. Trebuia să plec imediat, chiar în clipa aceea, la detașamentul lui Popov (detașamentul Comisiei extraordinare condus de socialistul-revoluționar de stînga Popov), unde s-ar fi putut ascunde asasinul. Fără a bănuî o trădare, am plecat acolo însoțit doar de trei tovarăși, nu de un detașament înarmat, cu convingerea că voi reuși să-l descopăr pe asasin. Sverdlov, președintele Comitetului Executiv Central, era de asemenea sigur că deplasarea mea personală la detașamentul lui Popov nu numai că va permite să se stabilească locul unde se află asasinul, dar va clarifica și în ce măsură acest asasinat nu este un act personal al unui socialist-revoluționar, ci un complot al întregului partid. În detașamentul lui Popov, la întrebarea mea unde se află Bliumkin, mi s-a răspuns că nu e în detașament, că e plecat la nu știu care spital. Am cerut să fie aduși oamenii care făceau de gardă la intrare ca să confirme că într-adevăr Bliumkin plecase cu trăsura, dar n-a venit nimeni. Observînd șovăiala lui Popov și zărind pe masă căciula lui Bliumkin, mi-am dat seama că acesta se ascunsese și am cerut să se deschidă toate camerele, ordonînd detașamentului înarmat din creștet pînă în tălpi să rămîină pe locul său. Însoțit de cei trei tovarăși cu care venisem, am început să cercetez camerele. În acest timp s-au apropiat de mine Proșian și Karelin, socialiști-revoluționari de stînga, membri ai C.C., însoțiți de cîteva zeci de marinari înarmați, spunîndu-mi că în zadar îl caut pe

Bliumkin și că acesta a asasinat pe contele Mirbach în baza dispoziției C.C. al partidului socialiștilor-revoluționari. Drept răspuns, i-am declarat arestați pe Proșian și Karelin, iar lui Popov, șeful detașamentului, care era de față, i-am spus că, dacă el ca subaltern al meu nu se va supune și nu mi-i va preda, îi voi trage pe loc un glonte în cap, omorîndu-l ca pe un trădător.

Proșian și Karelin au declarat că se supun ordinului dat de mine, dar, în loc să se urce în automobilul meu, au intrat în camera vecină în care ținea ședință Comitetul central, chemînd de acolo pe Spiridonova, Sablin, Kamkov, Cerepanov, Aleksandrovici, Trutovski, pe Fișman, șeful formației lor de luptă, și pe alții. Am fost înconjurat din toate părțile de marinari, iar Sablin a ieșit în față și mi-a ordonat să predau arma. M-am adresat atunci marinarilor din jur, spunîndu-le: veți îngădui voi ca un domn oarecare să mă dezarmeze pe mine, președintele Comisiei extraordinare, din detașamentul căreia faceți parte? Marinarii avură o clipă de ezitare. Atunci, Sablin, care adusese din camera vecină 50 de marinari, mă dezarmă, ajutat fiind de Proșian (care mă apucase de mîini). După ce ni s-au luat armele, Cerepanov și Sablin declarară triumfători: vă aflați în fața unui fapt împlinit. Tratatul de la Brest a fost zădărnicit și războiul cu Germania este inevitabil. Noi nu dorim puterea, n-are decît să fie și aici ca în Ucraina, vom intra în ilegalitate. Voi puteți rămîne la putere, dar trebuie să încetați a vă ploconi în fața lui Mirbach. *Germania n-are decît să ocupe Rusia pînă la Volga*; Muraviev vine la noi, la Moscova, letonii din primul regiment de pușcași sînt alături de noi, delegații lor au fost aici. Avem de partea noastră cazărmile Pokrovski, întreg detașamentul lui Venglinski, unitățile de aviație; au sosit acum delegați din partea a 2.000 de cazaci de pe Don veniți de la Voronej, întreaga Zamoskvorecie este de partea noastră. Toți muncitorii și ostașii roșii din Moscova sînt alături de noi.

Atunci cînd am început să le arăt că ei nu fac decît să îndeplinească dorințele și planurile bancherilor englezi și francezi și că sînt trădători ai revoluției, a venit dintr-o altă cameră Spiridonova, care, vrînd să susțină moralul marinarilor, le-a ținut o cuvîntare, spunînd că bolșevicii

sînt trădătorii revoluției, deoarece se ploconesc în fața lui Mirbach și îi îndeplinesc voința.

I-am spus lui Popov că este un trădător, la care el mi-a răspuns: „M-am supus și am îndeplinit dispozițiile d-tale atîta timp cît n-am primit ordinul C.C. al partidului nostru, căruia trebuie să mă supun“.

Trebuie spus că majoritatea rebelilor sînt marinari demoralizați din flota Mării Negre și foști anarhiști dezarmați. Popov împreună cu Aleksandrovici i-a recrutat acționînd în numele Comisiei și i-a primit în detașamentul nostru, ascunzîndu-ne efectivul lui. Detașamentul nostru era format din ostași roșii finlandezi. Majoritatea acestora erau plecați pe frontul cehoslovac, pe mulți îi îndepărtase Popov, astfel că nu mai rămăseseră decît vreo 200 de oameni. În timpul rebeliunii însă s-a văzut că detașamentul numără în total aproximativ 2.000 de oameni. Văzînd totuși nehotărîrea lor, Spiridonova și alții organizară un miting în camera alăturată, iar magazinerul le eliberă cîte două perechi de cizme, conserve, covrigi și zahăr. Curînd falsitatea informațiilor lor ieși la iveală; în fața noastră fu adus Venglinski, dar ca prizonier. Din detașamentul acestuia Popov ademini 20—40 de oameni promițîndu-le conserve. Apoi însă fuseseră reținuți sub amenințarea cu moartea. A mai fost adus un comandant din cazărmiile Pokrovski, care a arătat că ostașii din aceste cazărmi au rămas credincioși Puterii sovietice. Pentru a se ridica moralul rebelilor, li se dăduse vodcă, și mai toți erau beți. Chiar și Popov a băut un pahar de spirt în văzul tuturor și în prezența unuia din tovarășii noștri. În ce hal erau de beți se poate vedea și din faptul că le-a explodat o bombă, rănind mortal pe doi dintre ei. Armamentul lor era format din trei mașini blindate și trei mortiere; li se distribuiseră 3.000 de bombe.

În cursul zilei rebelii au început să tragă în podurile tuturor caselor nelocuite și să împuște pe toți cei care încercau să fugă de patrulele lor, omorîndu-i pe loc. Astfel l-au împușcat, de pildă, pe unul din cei trei cercetași trimiși de la Kremlin. Din povestirile oamenilor care au scăpat de la această canoadă rezultă că au suferit o mulțime

de persoane particulare. Trebuie spus că toți finlandezii și soldații din detașamentul lui Venglinski, care deserveau două tunuri mici, erau în întregime de partea noastră, dar erau terorizați de majoritatea covârșitoare, formată din marinari din flota Mării Negre. Aceștia din urmă, temîndu-se de ceilalți tovarăși ai lor, nu ne puteau sfida, deși printre ei se auzeau cîte unii spunînd că trebuie să fim lichidați fără jenă, atît noi cît și Puterea sovietică. Ei își dădeau deja seama că se află într-o situație desperată. Atunci cînd le spuneam că ei sînt aceia care îi cheamă pe nemți, că numai căpeteniile pot intra în ilegalitate și că venirea nemților înseamnă înrobirea totală a poporului, ei repetau într-una fraza învățată pe dinafară de la Spiridonova: nu vrem să ne ploconim în fața lui Mirbach.

Seara au venit la noi Sablin și Popov, care era complet dezorientat. Ei ne-au comunicat că la congres fusese adoptată o rezoluție cu privire la reprimarea socialiștilor-revoluționari de stînga. După aceea Popov a spus: fracțiunea socialiștilor-revoluționari de stînga a fost arestată și împreună cu ea și Spiridonova. El amenință că va arunca în aer jumătate din Kremlin, jumătate din teatru și jumătate din Lubeanka. Cu fiecare știre nouă, starea de deprimare în detașament creștea tot mai mult. Cînd tunurile au început să bubuie și primul obuz a căzut în statul lor major, întregul Comitet central a defilat prin fața ferestruicilor noastre, fugind (erau îmbrăcați civil, își aruncaseră uniforma militară). „Lașii mîrșavi și trădătorii o iau la fugă” — am strigat în urma lor.

Cu fiecare nouă împușcătură rămîneau tot mai puțini marinari în curte, deoarece după distrugerea clădirii statului-major obuzele au început să cadă în casa în care ne aflam. Am organizat o gardă din soldați finlandezi și alții care erau de partea noastră și împreună cu ei am trecut în atelier. Ne-am adresat soldaților adunați aici, arătîndu-le că este o rușine să-i sprijine pe trădătorii revoluției. Atunci sări Sablin și, înjurîndu-i, începu să-i amenințe, ordonîndu-le să-și ocupe posturile. Soldații din atelier ne predară armele și bombele.

După ce au distrus casa în care ne aflam, socialiștii-revoluționari au luat caii și tunurile, ale căror închizătoare fuseseră scoase de soldații care simpatizau cu noi, și au declarat că pornesc spre gara Kursk. Printre cei arestați erau și membrii ambasadei germane și ai celei daneze, care arboraseră steaguri albe.

„Pravda” nr. 139 din 8 iulie 1918.

Se tipărește după textul apărut
în ziar

COMISIA EXTRAORDINARĂ DIN RUSIA

*De la secția pentru lupta împotriva speculei
de pe lângă Ceka din Rusia*

CĂTRE ÎNTREAGA POPULAȚIE

Prin hotărîrea Prezidiului Sovietului din Moscova s-a aprobat muncitorilor și populației sărace să aducă la Moscova cîte 1,5 puduri de produse alimentare.

Speculanții și profitorii, spoliatorii lacomi nu vor întîrzia să se folosească de această măsură în scopurile lor prădalnice.

Profitorii de tot felul, speculanții, desăgarii de meserie vor inunda județele, cumpărînd făina pentru a o ascunde și a o revinde atunci cînd le va conveni. Contrarevoluționarii și agenții lor nu vor întîrzia să-i folosească pe toți năimiții lor pentru a dezorganiza transporturile noastre prin supraîncărcarea trenurilor. Comisia extraordinară, care apără interesele oamenilor muncii, îi avertizează pe toți dușmanii muncitorilor și ai populației sărace că îi așteaptă o aspră și necruțătoare pedeapsă pentru cea mai mică încercare de a se folosi de drepturile acordate oamenilor muncii. Toți aceia care vor fi prinși că cumpără și revînd produse pentru speculă, desăgarii care dezorganizează sistematic transporturile și spoliatorii de tot felul, vor fi aspru pedepsiți.

Totodată Comisia extraordinară se adresează tuturor tovarășilor muncitori, precum și populației sărace, cerîndu-le să urmărească cu vigilență ca măsura luată în scopul ușurării vieții oamenilor muncii să nu fie folosită de dușmanii revoluției muncitorești-țărănești.

Președintele Comisiei, *Dzerjinski*

DESPRE ACTIVITATEA COMISIEI EXTRAORDINARE DIN RUSIA

*Raport prezentat la ședința C. E. C din Rusia
17 februarie 1919*

Dare de seamă pentru presă

Iniințarea Cekăi a coincis cu dizolvarea Comitetului revoluționar din Petrograd, cu alte cuvinte comisia a luat ființă într-un moment cînd nu exista un organ care să ia asupra sa lupta împotriva contrarevoluției, sabotajului și speculei.

Prin hotărîrea Consiliului Comisarilor Poporului din 7 decembrie 1917 a fost creat Colegiul Cekăi pentru lupta necruțătoare împotriva contrarevoluției.

În acel timp exista un sabotaj fără precedent din partea vechilor funcționari, care nu voiau să ne recunoască și care frînau întreaga viață economică a țării. În instituțiile noastre năpădiseră o mulțime de aventurieri dornici să-și aranjeze treburile, beneficiind de faptul că nu eram în stare să organizăm un control. Avînd în vedere acest lucru, a fost necesar să începem o luptă hotărîtă pentru a curăți instituțiile noastre de elementele criminale.

În același timp a trebuit să dezarmăm unitățile cu totul demoralizate, să luptăm împotriva comploturilor contrarevoluționare, banditismului etc.

O dată cu mutarea de la Petrograd la Moscova a trebuit să acordăm o atenție deosebită luptei împotriva ofițerimii albgardiste și contrarevoluției, care devenea din ce în ce mai insolentă.

Pentru a zdrobi această masă de contrarevoluționari a trebuit într-adevăr să fim necruțători; pe de o parte, am trecut la înregistrarea ofițerilor, iar pe de altă parte i-am nimicit pe toți cei demascați ca făcînd parte din organizații albgardiste.

Sub raport organizatoric, aceasta a fost perioada cînd Ceka s-a dezvoltat și s-a extins înființînd o serie întreagă de comisii extraordinare pe gubernii.

Momentul următor corespunde rebeliunii socialiștilor-revoluționari de stînga și frontului cehoslovac. Era momentul cînd se crease un front nou, intern, care, ocupînd regiunea Volgăi și izolîndu-ne de regiunile cerealiere, amenința inima Rusiei — Moscova. În același timp, toți dușmanii noștri din interior lucrau cu înfrigurare pentru a zădărnici eforturile noastre de creare a Armatei noastre Roșii, armata muncitorilor și țăranilor. În această perioadă a frontului cehoslovac, a rebeliunii socialiștilor-revoluționari de stînga și a terorii albe față de conducătorii noștri a trebuit să chemăm întreaga populație, pentru ca acestei terori să-i răspundem cu teroarea noastră roșie. Teroarea roșie nu a fost decît expresia voinței neclintite a țăraninii sărace și a proletariatului de a nimici orice încercări de răscoală împotriva noastră. În prezent situația este cu totul deosebită de cea din trecut. Acum nu mai există masa foștilor ofițeri, care să organizeze împotriva noastră comploturi, deoarece i-am zdrobit și i-am împrăștiat. O dată cu lichidarea lor, nu mai există lupta de masă desfășurată în trecut de Comisia extraordinară, nici condițiile care impuseseră crearea în județe de organe locale cu puteri extraordinare.

Iată de ce comisiile trebuie acum să pună capăt perioadei de dezvoltare și să se restrîngă, desființînd organele inutile. În legătură cu aceasta, Comisia extraordinară din Rusia s-a și adresat Prezidiului Comitetului Executiv Central; pe baza hotărîrii acestuia au fost desființate comisiile extraordinare județene.

Repet că acum nu mai e necesar să reprimăm aglomerații compacte, grupuri. Acum sistemul de luptă al dușmanilor împotriva noastră s-a schimbat. Toate strădaniile lor sînt îndreptate, pe de o parte, spre infiltrarea în instituțiile noastre sovietice, pentru ca, lucrînd în rîndurile noastre, să aștepte clipa cînd forțele externe ale adversarilor noștri ne vor doborî, și să ne arunce în aer din interior; pe de altă parte, ei organizează spionajul, pentru trădarea Armatei noastre Roșii. Știm că aproape în toate instituțiile noastre există dușmani, dar nu putem desființa instituțiile noastre,

ci trebuie să găsim firul și să prindem dușmanii în flagrant delict. În acest sens, metoda de luptă de urmărire și anchetă trebuie să fie cu totul diferită.

În același timp însă trebuie să spunem dușmanilor că dacă vor îndrăzni să acționeze, dacă ne vom afla în fața unor acțiuni armate, atunci comisiile extraordinare vor recăpăta toate împuternicirile pe care le-au avut în trecut.

„Izvestiia” nr. 37 din 18 februarie
1919

Se tipărește după textul apărut
în ziar

ORDINUL nr. 174***Către toate Comisiile extraordinare guberniale***

Anexînd la ordinul de față hotărîrea din 22 iunie a.c. a Comitetului Executiv Central pe întreaga Rusie, Comisia extraordinară pe întreaga Rusie consideră necesar să vă atragă atenția că, prin prezentul decret, Comisiile extraordinare sînt puse în fața unei sarcini mai grele ca oricînd, și anume aceea de a curăți Republica sovietică de toți dușmanii Rusiei muncitorești-țărănești. În timp ce Armata Roșie apără frontul nostru extern, în interiorul țării albgardiștii, profitînd de unele insuccese ale noastre, ridică capul și caută să se pună în legătură cu dușmanii blestemați ai proletariatului, cu alde Kolceak, Denikin, albgardiștii din Finlanda, Polonia și alții. În spatele imediat al armatei noastre, poduri și depozite sînt aruncate în aer, iar armamentul atît de necesar armatei noastre este furat sau dosit etc. etc. Albgardiștii folosesc și elementele infracționiste în scopurile lor. În multe locuri se constată că au luat proporții banditismul, hoția, jefuirea transporturilor de mărfuri etc. etc. În clipele de față, atît de grele pentru noi, Comisiile extraordinare trebuie să dea dovadă de maximum de energie și de maximum de eforturi pentru a asigura spatele armatei noastre. Toate Comisiile extraordinare trebuie să se transforme în tabere de luptă, gata în orice clipă să zădărnicească planurile conspiratorilor din rîndurile albgardiștilor. Toți dușmanii vădiți și ascunși ai Rusiei Sovietice trebuie să se afle sub supravegherea Comisiei extraordinare și să fie pedepsiți cu cea mai mare asprime la cea mai mică încercare de a dăuna revoluției. Prin publicarea decretului de față se acordă Comisiilor extraordinare puteri largi, dar în același timp cresc și

cerințele față de ele. Comisiilor extraordinare le revine răspunderea pentru liniștea și ordinea revoluționară în spatele frontului. Să fim cu toții la postul de luptă pentru apărarea revoluției, — iată care trebuie să fie astăzi lozinca Comisiilor extraordinare. Pe de altă parte, Comisia extraordinară pe întreaga Rusie socotește necesar să atragă atenția că vor fi aspru pedepsiți toți aceia care vor încerca să abuzeze de drepturile acordate Comisiilor extraordinare. Cei care se vor dovedi vinovați de aplicarea prezentului decret împotriva anumitor persoane în scopuri necinstite vor fi împușcați. Răspunderea pentru justa aplicare a decretului de față revine colegiilor locale ale Comisiilor extraordinare și fiecărui președinte de Comisie extraordinară.

Președintele Comisiei extraordinare
pe întreaga Rusie,
F. Dzerjinski

Moscova, 23 iunie 1919

„*Vlast Sovetov*” („*Puterea Sovietelor*”) nr. 8-9 din 1919

Se tipărește după textul adăruit
în revistă

DIN PARTEA COMISIEI EXTRAORDINARE PENTRU LUPTA ÎMPOTRIVA CONTRAREVOLUȚIEI

Experiența de un an și jumătate de război civil a arătat că imperialiștii de peste hotare și cei autohtoni nu speră să învingă revoluția în luptă deschisă. Trupele străine din sud și din nord refuză să lupte pentru interesele capitalului împotriva armatei muncitorești-țărănești. Contrarevoluția rusă nu are atît de multe forțe armate proprii pentru a putea nădăjdui că va avea succes. Unul din principalele mijloace de luptă ale contrarevoluției îl constituie dezorganizarea apărării noastre, dezorganizarea spatelui frontului nostru.

Cazurile recente de trădare de lîngă Petrograd, de la Krasnaia Gorka și de pe sectorul Kareliei al Frontului de nord au arătat deosebit de limpede pe ce contează albgardiștii. Ei pătrund în posturile de conducere, în diferite instituții de stat care deservește armata și de acolo caută să zdrobească revoluția fie prin trădare directă, fie prin dezorganizarea spatelui frontului și a frontului.

Pierzîndu-și speranța de a obține victorie prin luptă deschisă, contrarevoluția încearcă să-i învingă pe muncitori și pe țărani prin comploturi și trădare, prin perfidie și spionaj.

Tocmai din această cauză Comisia extraordinară din Rusia, ca organ de luptă împotriva contrarevoluției, consideră de datoria sa să intensifice represiunea împotriva celor vinovați de asemenea crime. Comisia extraordinară din Rusia își dă foarte bine seama că, prin descoperirea și reprimarea tuturor comploturilor, trădărilor și provocărilor, ea ajută eroica noastră Armată Roșie să isprăvească cît mai degrabă cu răpunerea dușmanilor din afară și

dinăuntru și să dea poporului chinuit tihna și posibilitatea unei munci pașnice și creatoare.

Vom fi necruțători cu cei demascați ca participanți la comploturi și organizații albgardiste.

În ultimele săptămîni, organele Puterii sovietice au reușit să pună mîna pe conducătorii organizațiilor militare albgardiste, care au pregătit și în parte au și încercat să realizeze o acțiune armată în scopul de a ușura victoria imperialiștilor ruși și străini în nord și în alte regiuni. Trădătorii albgardiști au fost nimiciți. Printre ei se aflau: *Budkevici A. V.* (șef de stat-major în fortăreața Kronstadt); *Ribaltovski A. I.* (șef de stat-major în fortăreața Kronstadt); *Grițai S. A.* (ajutorul inginerului-șef din portul Kronstadt); *Anurov A. M.* (inginer mecanic pe torpilorul „Dostoinii”); *Livanov A. A.* (secund pe distrugătorul „Ukraina”); *Sellinga S. A.* (timonier-șef pe cuirasatul „Petropavlovsk”); *Kuleș V. I.* (funcționar în portul Kronstadt, socialist-revoluționar).

În afară de criminalii enumerați mai sus, au fost arestate și împușcate un mare număr de persoane demascate că au participat la activitatea unor organizații albgardiste cu caracter militar (o parte din ele și-au recunoscut vina). În legătură cu alte persoane, se face o anchetă care furnizează un material abundent pentru descoperirea organizațiilor albgardiste din diferite orașe și raioane.

Comisia extraordinară din Rusia declară că, apărînd revoluția, va reprima fără cruțare pe toți cei care au făcut parte din asemenea organizații. Dat fiind că din materialele anchetei a rezultat cît se poate de evident că căpeteniile albgardiștilor atrag în organizație numeroase persoane care nici nu bănuiesc măcar de existența ei, iar albgardiștii nu se dau în lături de la nici un fel de minciună, Comisia extraordinară din Rusia dă prin prezenta un ultim avertisment tuturor acelor care, din imprudență sau din exces de credulitate, s-au lăsat atrași în organizațiile albgardiste.

Comisia extraordinară din Rusia propune acestor persoane ca în termen de o săptămînă să se prezinte în fața Comisiei și garantează totala absolvire de pedeapsă a celor care se vor prezenta și-și vor recunoaște greșeala. După

expirarea acestui termen, chiar și cele mai superficiale relații cu membrii organizațiilor albgardiste vor atrage după sine, în mod irevocabil, pedeapsa supremă — împușcarea, confiscarea averii și internarea în lagăr a membrilor adulți ai familiei.

Avertismentul de față intră în vigoare din ziua publicării lui în „Izvestiia C.E.C. din Rusia”.

Președintele Cekăi din Rusia,
F. Dzerjinski

11 iulie 1919

„Pravda” nr. 151 din 12 iulie 1919

Se tipărește după textul apărut
în ziar

CATRE TOȚI CETĂȚENII DIN RUSIA SOVIETICĂ !

Comisia extraordinară din Rusia a zdrobit încă o dată pe dușmanii muncitorilor și țăranilor. În timp ce Republica sovietică, încercuită pe uscat și pe mare, lupta pe toate fronturile cu oastea dușmanilor fără de număr, în spatele frontului trădătorii poporului, mercenarii capitalului străin, își ascuțeau cuțitele de canibali pentru a înjunghia proletariatul atacându-l prin surprindere, pe la spate.

Agenții și spionii au făcut să piară mulți oameni. Prin trădările lor ei au contribuit la măcelărirea celor mai buni muncitori și ostași roșii. Ascunzându-se asemenea unor păianjeni setoși de sânge, ei își întindeau plasele pretutindeni, începînd cu Armata Roșie și terminînd cu universitatea și școala. Nu există încă posibilitatea de a se stabili cîți muncitori și cîți țărani au pierit din cauza acestor trădători; poate că numai urmașii noștri vor cunoaște acest lucru. Totuși sângele celor răpuși constituie un avertisment pentru cei aflați în viață !

Acum, cînd hoardele lui Denikin încearcă să-și croiască drum spre centrul Rusiei Sovietice, spionii Antantei și ai generalului de cazaci pregătesc răscoala la Moscova. Așa cum pe frontul Petersburgului predaseră Krasnaia Gorka și fuseseră gata să predea Kronstadtul și Piterul, tot astfel au încercat acum să deschidă dușmanului porțile Moscovei. Acești ticăloși erau foarte grăbiți. Ei pregătiseră chiar „organele puterii” pentru cazul cînd ar fi reușit, iar „Centrul” lor „național”, vîndut englezilor, trebuia să apară la suprafață de îndată ce organizația complotistă a generalilor ar fi pus mîna pe Moscova.

Dar trădătorii și spionii au greșit socotelile! Mîna proletariatului revoluționar i-a înșăcat de guler și i-a aruncat în prăpastia din care nu mai există întoarcere. Organizația de spioni a fost descoperită în parte în timpul rebeliunii ofițerilor de la Krasnaia Gorka. De acolo firele porneau în diferite direcții, inclusiv spre Moscova. Drept urmare au fost arestați membrii „Centrului național” din Moscova și Petrograd, această „viitoare putere” a lepădăturilor burgheze, membrii organizației lor militare-tehnice, agenții lor auxiliari etc.

Striviți de pumnul proletariatului, ei au început să se denunțe unul pe altul ca niște lași vrednici de dispreț. În felul acesta Comisia extraordinară a descoperit toate viziunile subterane mai importante ale conspiratorilor.

Muncitori! Uitați-vă la acești oameni! Cine se pregătea să vă vîndă și să vă trădeze? Printre ei sînt proprietari de case ca deți și pedagogi „distingiți” avînd pe frunte pecetea spionului, ofițeri și generali, ingineri și foști prinți, baroni și menșevici de dreapta becisnici. Prințul Andronnikov, prietenul lui Rasputin și Nikolai, acuzat de spionaj în favoarea Germaniei, cadetul Șcepkin, președintele „Centrului național”, generalul Mahov, baronul Ștremberg și menșevicul Rozanov, prins în cursă la locuința spionului autentic rus Wilhelm Steiniger, — cu toții s-au amestecat într-un vîlmășag detestabil de tîlhari, spioni, trădători, slugi vîndute Băncii Angliei.

Majoritatea celor arestați au fost prinși în flagrant delict. Agenții revoluționari ai proletariatului au pus mîna pe zeci de rapoarte ale spionilor, pe informații despre trupele noastre, pe ordine și instrucțiuni emise de armata de „voluntari” a lui Denikin, însemnări cifrate, adrese și arme.

Comisia extraordinară din Rusia se adresează tuturor tovarășilor muncitori și țărani:

Tovarăși! Fiți cu ochii în patru! Stați zi și noapte de strajă Republicii. Dușmanul nu a fost încă complet nimicit. Nu-l slăbiți din ochi!

Comisia extraordinară din Rusia se adresează celorlalți cetățeni, spunîndu-le:

Cetățeni! Să știți că proletariatul e la postul său. Să știți că oricine va atenta la Republica proletariatului va fi exterminat fără cruțare. La război, ca la război. Pentru

spionaj, pentru complicitate la spionaj și pentru participare la o organizație complotistă nu va exista decît o singură pedeapsă: împușcarea.

Respingînd atacul turbat al dușmanilor, Comisia extraordinară din Rusia a condamnat la împușcare pe următorii spioni și trădători³³. Sentința împotriva acestora a fost executată.

„Pravda” nr. 211
din 23 septembrie 1919

Se tipărește după textul apărut
în ziar

**RAPORT PREZENTAT
LA CONFERINȚA ORĂȘENEASCĂ
A ORGANIZAȚIEI DIN MOSCOVA
A PARTIDULUI COMUNIST (bolșevic) DIN RUSIA**

Dare de seamă publicată în presă

Activitatea Comisiei extraordinare pe întreaga Rusie a fost deosebit de rodnică în ultimele săptămîni. Încă cu prilejul descoperirii complotului de spionaj, am primit informații cu privire la existența unei conspirații de mai mare amploare la Moscova. După aceea, în urma unei activități intense, am reușit nu numai să descoperim căpeteniile complotului, dar să și lichidăm întreaga organizație, în frunte cu faimosul „Centru național”. Șcepkin, președintele „Centrului național”, a fost prins în momentul cînd primea un mesaj de la curierul lui Denikin. Au fost capturate documente foarte prețioase, care vor fi date publicității. Ulterior am ajuns pe urmele unei organizații militare care era în legătură cu „Centrul național”, dar care își avea propriul său stat-major al armatei de voluntari în raionul Moscova. Și această conspirație militară a fost lichidată. La aceste comploturi au luat parte atît cadeți cît și membri ai partidelor ultrareacționare, precum și socialiști-revoluționari de dreapta. Orientarea politică generală era dată de cadeți. Au fost arestate circa 700 de persoane. Complotiștii urmăreau să pună mîna pe Moscova și să dezorganizeze centrul nostru. La ultimele lor ședințe, ei pregătiseră definitiv atacul. Fixaseră chiar și ora: ora 6 seara.

Ei nădăjduiau să pună stăpînire pe Moscova cel puțin pentru cîteva ore, să ia cu asalt postul de radiodifuziune și telegraful și să comunice pe fronturi că Puterea sovietică a căzut, provocînd în felul acesta panică și dezorganizînd armata. Pentru realizarea acestui plan, ei și-au acumulat aici forțele ofițerești și au avut în mîinile lor trei din școlile

noastre militare. Ei intenționau să înceapă acțiunea la Vișneaki, Volokolamsk și Kunțevo, pentru a atrage într-ocolo forțele noastre și a porni apoi rebeliunea chiar în oraș. Planul de acțiune pe care-l elaboraseră era foarte detaliat. Moscova era împărțită în sectoare legate prin bulevardul circular Sadovaia; pe străzile aflate dincolo de acest bulevard urma să se ridice baricade. După fortificarea pozițiilor pe bulevardul circular Sadovaia trebuia să se pornească atacul spre centru în câteva direcții. Vă voi citi acum notele explicative la plan, care arată cât de precis și de amănunțit era planul lor de acțiune. (Dzerjinski citește documentul). Aceste note vor fi date publicității.

Complotiștii erau atât de siguri de victorie, încât pregătiseră chiar o serie întreagă de proclamații și ordine. Aceste documente sînt deosebit de interesante, deoarece scot în evidență caracterul „Centrului național” și al statului-major al armatei de voluntari din raionul Moscova. „Centrul național” era condus de cadeți, în timp ce statul-major era format în majoritatea lui din membri ai partidelor ultrareacționare.

Această compoziție s-a răsfrînt și asupra caracterului proclamațiilor lor. (Dzerjinski citește proclamațiile „Centrului național”). Aceste documente vor fi date, de asemenea, publicității.

Pentru a-și aduce planul la îndeplinire, ei aveau nevoie de arme. Armele au fost adunate în mod ilegal în școlile care se aflau sub influența lor, iar în parte cumpărate din depozitele noastre. În felul acesta complotiștii și-au format depozite proprii de armament.

Forțele lor numărau 800 de ofițeri de profesie; în afară de aceasta, ei mai contau pe unele unități în care reușiseră să-și trimită oamenii pentru pregătirea terenului. Datorită legăturilor numeroase pe care le aveau în statele-majore, reușeau să-și trimită oamenii pretutindeni unde aveau nevoie. În acest scop au folosit și pe unii dintre tovarășii noștri, profitînd de lipsa lor de vigilență și de obiceiul de a-și aranja cunoștințele.

După ce a înșirat o serie întreagă de fapte și unele lipsuri ale noastre și după ce a expus măsurile trasate de Comitetul de apărare, tovarășul Dzerjinski a adăugat:

Succesul luptei noastre împotriva comploturilor este posibil numai dacă toate măsurile preconizate se vor bucura de sprijinul de zi de zi al fiecărui tovarăș membru de partid.

„Pravda” nr. 215
din 27 septembrie 1919

Se tipărește după textul apărut
în ziar

NOILE CONDIȚII DE LUPTĂ IMPOTRIVA CONTRAREVOLUȚIEI

Către toate Comisiile extraordinare guberniale

Zdrobirea lui Iudenici, Kolceak și Denikin, ocuparea orașelor Rostov, Novocerkassk și Krasnoiarsk și capturarea „cîrmuitorului suprem” creează noi condiții de luptă împotriva contrarevoluției.

Victoria repurtată asupra armatelor organizate ale contrarevoluției zădărnicește complet planurile diferitor grupuri de contrarevoluționari dinăuntrul Rusiei Sovietice care sperau să răstoarne puterea muncitorilor și țăranilor prin comploturi, rebeliuni și activitate teroristă. În condițiile autoapărării Republicii sovietice împotriva forțelor contrarevoluționare trimise contra ei de Antantă, guvernul muncitoresc-țăranesc a fost nevoit să recurgă la măsurile cele mai drastice pentru a înnăbuși activitatea de spionaj, de dezorganizare și rebeliune dusă în spatele Armatei Roșii de agenții Antantei și de generalii țariști aflați în slujba acesteia.

Zdrobirea contrarevoluției din afară și din interior, lichidarea celor mai mari organizații secrete ale contrarevoluționarilor și bandiților și consolidarea Puterii sovietice, realizată în felul acesta, ne dau astăzi posibilitatea de a renunța la aplicarea pedepsei supreme (adică împușcarea) împotriva dușmanilor Puterii sovietice.

Proletariatul revoluționar și guvernul revoluționar al Rusiei Sovietice constată cu satisfacție că ocuparea Rostovului și luarea lui Kolceak ca prizonier le dau posibilitatea de a renunța la arma terorii.

Numai dacă Antanta va mai încerca să tulbure din nou — prin intervenție armată sau prin sprijinirea materială a generalilor țariști rebeli — situația stabilă a Puterii

sovietice și munca pașnică a muncitorilor și țăranilor de construire a economiei socialiste vom fi inevitabil constrinși să reluăm metodele de teroare.

Prin urmare, de astăzi înainte răspunderea pentru eventuala întoarcere a Puterii sovietice la metoda cruntă a terorii roșii revine în întregime și exclusiv guvernelor și claselor guvernante din țările Antantei, precum și capitaliștilor ruși, prietenii lor.

În același timp comisiile extraordinare au posibilitatea și obligația de a acorda o atenție sporită luptei împotriva principalului nostru dușman din momentul de față — ruina economică, specula și infracțiunile de servicii —, contribuind prin toate mijloacele de care dispun la reglementarea vieții economice și înlăturând toate piedicile pe care le creează sabotajul, lipsa de disciplină sau reaua intenție.

Pornind de la cele expuse mai sus, Ceka din Rusia hotărăște:

1. Se încetează din momentul publicării acestei hotărâri aplicarea pedepsei supreme (împușcarea) pe baza sentințelor Cekăi din Rusia și ale tuturor organelor ei locale.

2. Tov. Dzerjinski este însărcinat să prezinte Consiliului Comisarilor Poporului și C.E.C. din Rusia propuneri privind desființarea pedepsei supreme nu numai în baza sentințelor comisiilor extraordinare, ci și a sentințelor tribunalelor revoluționare, orășenești, guberniale, precum și ale Tribunalului Suprem de pe lângă C.E.C. din Rusia.

3. Hotărârea de față intră în vigoare pe baza comunicării telegrafice.

Președintele Cekăi din Rusia,
F. Dzerjinski

„*Pravda*” nr. 9
din 15 ianuarie 1920

Se tipărește după textul apărut
în ziar

DESPRE SUBOTNICUL DE 1 MAI

Potrivit hotărîrii Prezidiului C.E.C. din Rusia în legătură cu concentrarea principalelor eforturi ale țării pe frontul muncii, sărbătorirea zilei de 1 Mai se transformă într-un subotnic al întregii Rusii.

Treceți de îndată la pregătiri :

1. Să se creeze pe lângă Comitetul executiv gubernial o comisie specială, iar comisii asemănătoare să se organizeze pretutindeni, inclusiv la sate.

2. Subotnicul trebuie să reprezinte o muncă colectivă de masă de cel puțin 6 ore de lucru efectiv.

3. La întocmirea programului subotnicului de 1 Mai trebuie să se prevadă o lucrare realizabilă prin munca de masă și avînd o vădită utilitate publică, astfel încît efectuarea ei să reprezinte un monument al muncii comuniste, de pildă construirea sau punerea temeliiilor unui pod, a unei linii înguste de cale ferată, a unui stăvilar, a unui baraj, construirea unui drum, punerea temeliei unui spital, a unei case a poporului, a unei școli, a unei cantine, plantarea unei grădini de zarzavat comunale etc. Lucrarea începută de 1 Mai ar putea fi continuată în alte subotnice, sau pe cale obișnuită și ar putea căpăta denumirea de „1 Mai“ („Podul 1 Mai“) etc.

4. Trebuie cîntărite însă cu grijă dificultățile organizatorice și de altă natură și, în cazul cînd acestea ar fi de neînlăturat, trebuie să ne concentrăm asupra lucrărilor celor mai simple și de vădită utilitate publică, de pildă curățirea orașului, curățirea unor terenuri virane, repararea drumurilor etc. Să nu fie luați oamenii de la muncile de

importanță excepțională, de pildă din transporturi; aici subotnicul se va desfășura în cadrul muncii respective.

5. La subotnic trebuie antrenate masele cele mai largi ale populației de la orașe și sate. Locurile trebuie pregătite din timp și cu minuțiozitate, asigurându-se forțele organizatorice, materialele și uneltele.

6. Planul de muncă trebuie elaborat și realizat cu multă grijă. Este necesar să se verifice gradul de pregătire a organelor locale pentru folosirea brațelor de muncă. Sarcinile trebuie bine precizate și considerate ca sarcini minime. În muncă trebuie să domnească o disciplină severă. Se va organiza o inspecție fulger, formată din oameni pregătiți din punct de vedere tehnic, care să verifice în cursul desfășurării lucrărilor gradul de folosire a brațelor de muncă. În toate cazurile în care se va dovedi nepăsare și neglijență din partea organelor sovietice, se vor întocmi procese-verbale pentru tragerea la răspundere a persoanelor vinovate. Comisarii muncii trebuie să acorde o deosebită atenție atragerii funcționarilor sovietici la realizarea subotnicului.

7. Este de dorit ca subotnicul să fie însoțit de concerte-cori, care să se deplaseze din loc în loc, și de orchestre care să execute imnuri revoluționare.

8. Înfăptuirea subotnicului nu exclude organizarea în cursul serii a unor concerte-mitinguri și a unor spectacole cu un program bine ales, care să aibă în vedere propaganda muncii comuniste; este necesar să se ducă această propagandă cu munca și cu cuvântul pînă la satele cele mai îndepărtate.

9. Pentru copii trebuie să se organizeze sărbătorirea zilei de 1 Mai. Este de dorit să-i antrenăm pe copiii mai mari la munci ușoare, cu caracter festiv solemn, de pildă plantarea pomilor, organizarea unei grădinițe de copii etc.

10. Trebuie să se țină o evidență strictă a muncii depuse. Rapoartele exacte cu privire la munca desfășurată trebuie prezentate Comitetului principal pentru munca obștească cel mai târziu la 15 mai. Comitetele executive

guberniale care se vor evidenția prin cantitatea și calitatea muncii efectuate în această zi vor fi evidențiate în mod special de C.E.C. din Rusia.

Președintele Comitetului principal
pentru munca obștească,
Dzerjinski

„Izvestia” nr. 78
din 14 aprilie 1920

Se tipărește după textul apărut
în ziar

COOPERATORII ALBGARDIȘTI

De la Comisia extraordinară din Rusia

În perioada de normalizare a vieții economice a țării, Puterea sovietică a trebuit să recurgă, în mod firesc și inevitabil, în domeniul aprovizionării populației și repartiției în rîndurile ei a articolelor de primă necesitate, la serviciile și experiența vechilor operatori. Bucurîndu-se, cîteodată, de o încredere imensă din partea organelor puterii noastre și lucrînd în aparență mînă în mînă cu ele, aceste persoane subliniau în permanență că, în ciuda deosebirii dintre convingerile politice și părerile asupra evenimentelor mondiale actuale și asupra mersului revoluției noastre, ele pot totuși să conlucreze în mod cinstit cu comuniștii pe tărîmul cooperației, deoarece aceasta din urmă este absolut neutră. Trăsăturile principale ale acestei cooperații vechi, care și-a trăit traiul, trăsături care justifică existența ei, sînt, după ei, caracterul apolitic al cooperației, un rol asemănător cu al Crucii Roșii, neamestecul în politica de stat a puterii etc. Toate acestea însă nu erau decît vorbe goale. De fapt „neutralitatea” față de Puterea sovietică se transformase în interiorul țării într-o luptă subterană, surdă împotriva liniei politicii noastre economice, în timp ce dincolo de teritoriul controlat de Puterea sovietică cooperația, intrînd în sfera de influență a albgardiștilor, își lepădase de îndată masca „neutralității”, contopindu-și forțele, de data aceasta sincer și cu entuziasm, cu frontul unic al dușmanilor bolșevismului. Astfel, de pildă, în raportul înaintat lui Denikin și publicat în nr. 2 din 10 decembrie 1919 al „Buletinului cooperației din sudul Rusiei”, N. M. Mihailov, membru în conducerea Uniunii Centrale a cooperativelor de consum, declara următoarele :

„Pretutindeni unde organizațiile cooperatiste au intrat în sfera de influență a armatei de voluntari, ele au stabilit imediat — și de data aceasta sincer și cu bucurie — legături strânse cu ea, suferind uneori crunt din partea bolșevicilor atunci când aceștia dețineau temporar puterea“.

În prezent Ceka din Rusia dispune de suficiente materiale care dezvăluie cu o claritate incontestabilă această latură ilegală a activității grupului de vechi cooperatori rămas în conducerea Uniunii centrale a cooperativelor de consum. Prin ancheta făcută în procesul numeroaselor abuzuri săvârșite în filialele din Petrograd ale Uniunii centrale a cooperativelor de consum și ale Secției centrale (înainte încă de contopirea acestor două organizații) s-a stabilit că acest grup a dus fără știrea restului conducerii o politică de culise ce contravenea intereselor și sarcinilor Puterii sovietice. Avînd legături prin A. M. Berkenheim — care fugise demult în Anglia și jucase un rol „răsunător“ în problema schimbului de mărfuri — cu Uniunea cooperatorilor ruși din străinătate condusă de el, aceste persoane primeau de la Berkenheim instrucțiuni și directive care, în ultimă instanță, se reduceau la restabilirea comerțului liber în Rusia, la deznaționalizarea băncilor etc. etc., cu alte cuvinte la răsturnarea Puterii sovietice pe cale economică, ceea ce coincide pe deplin cu tezele expuse de Mihailov în raportul înaintat lui Denikin.

Asfel, anul trecut, cînd se aștepta ocuparea Petrogradului, grupul amintit din conducerea Uniunii centrale a cooperativelor de consum i-a dat — potrivit instrucțiunilor primite din Anglia de la Berkenheim — directive lui V. N. Krohmal, directorul filialei din Petrograd a Uniunii centrale a cooperativelor de consum (fost membru al C.C. al menșevicilor), cu privire la o serie de operații financiare și la viitoarea activitate a filialei în eventualitatea ocupării Petrogradului de către albi. În aceste directive se simte mîna adevăraților lor inspiratori din culise, adică a capitalului străin. Printre altele se spun următoarele:

„Căutați mărfuri de export, cheltuiți pentru cumpărarea lor toate fondurile de care dispuneți, cheltuiți tot ce veți încasa din vînzarea mărfurilor noastre și trimiteți-ne nouă toate acestea. De realizarea unui profit să nu vă îngrijiți prea mult. Vindeți la prețurile pe care le puteți obține și

cumpărați la prețurile la care găsiți, iar profiturile și pierderile le vom calcula după aceea.

Nu fiți prea pretențioși nici în ceea ce privește mărfurile. Lână, fibre de cânepă, lemn, aici toate ne sînt de trebuință, inclusiv cărțile. (Am auzit că la Petrograd se găsesc la un preț relativ ieftin ediții ale clasicilor ruși, marfă care aici este mult cerută. De aceea vă recomandăm să vă gîndiți serios la acest lucru).

Pentru procurarea mărfurilor de export nu vă limitați la Petrograd, ci cercetați și ținutul, lăsînd, firește, o cantitate de mărfuri pentru nevoile lui. Atunci cînd este necesar, luați contact și lucrați și prin alte organizații cooperatiste.

De fapt, aceasta este problema cea mai importantă și de rezolvarea/ei favorabilă depinde întregul viitor al relațiilor noastre“.

Pe baza acestor date, Comisia extraordinară din Rusia a considerat necesar să-i aresteze pe membrii conducerii Uniunii centrale a cooperativelor de consum: D. S. Koro-bov, V. A. Kuznețov și A. N. Lavruhin și să procedeze la o anchetă minuțioasă.

Președintele Cekăi din Rusia,
F. Dzerjinski

„Pravda“ nr. 90
din 28 aprilie 1920

Se tipărește după textul apărut
în ziar

TELEGRAMA CĂTRE V. I. LENIN

6 august 1920

[Bielostok]

Potrivit ultimelor știri primite din Varșovia, în Polonia a avut loc o schimbare de guvern. A fost creat un guvern de coaliție în care puterea aparține în întregime grupului de patru format din Vitos, Daszinski, Sapięga și Grabski. În comandament s-au produs următoarele schimbări: Szeptycki a ieșit la pensie, iar în locul său a venit Galler; pe frontul de nord-vest, Iwaszkiewici, creatura național-democraților, se întoarce pe frontul Voliniei. P.P.S. se scindează, întrucât o parte a partidului este împotriva cabinetului de coaliție. Burghezia se simte neputincioasă, închide școlile pentru a atrage tineretul în armata de voluntari, primind chiar copii în vîrstă de 12 ani. Armata de voluntari era destinată frontului intern, datorită însă situației create este trimisă pe frontul de luptă. Capitalurile sînt evacuate din Varșovia, iar burghezia pleacă în masă la Poznan; după informațiile primite, guvernul intenționează și el să se evacueze acolo. Armata, cu excepția trupelor din Poznan, este în descompunere; numărul dezertorilor este extrem de mare. Muncitorii sînt slăbiți, se fac numeroase arestări, persoanele arestate sînt duse la Poznan. Partidul continuă să lucreze, în ciuda faptului că i s-au smuls conducătorii și cei mai buni activiști, duc muncă de agitație și se pronunță oficial în favoarea Armatei Roșii, văzînd în venirea ei un act de unitate internațională și un ajutor acordat proletariatului polonez. Încunoștința de tratativele lui Ganecki, considerăm și noi aceasta drept o dorință a lui Pilsudski de a se salva, deoarece situația creată îl înlătură tot mai mult din arena politică. Comitetul revoluționar polonez a trecut la activitate. În afară de

raionul Bielostok, s-a acordat atenție muncii activiștilor polonezi din armate și s-au trimis împuterniciți în armatele a 16-a, a 3-a și a 4-a. Se trimit activiști în aceste armate pe măsură ce sosesc; munca este frînată de insuficiența mijloacelor de deplasare din Vilno. S-au tipărit următoarele apeluri: primul — către armata polonă, al doilea — către Armata Roșie, al treilea — către muncitorii agricoli, al patrulea — către țăranii cu pământ puțin, al cincilea — către proletarii din lumea întreagă, precum și instrucțiuni în problema agrară pentru lucrătorii politici. Instruim organele sovietice din Bielostok, am trimis un lucrător cu muncă de răspundere la Lomza. Am trimis curieri și am luat măsuri pentru răspîndirea manifestului și a apelurilor Comitetului revoluționar polonez. Considerăm drept una dintre cele mai importante sarcini organizarea Armatei roșii poloneze și credem că printr-o bună organizare vom crea rapid armata proletară.

Dzerjinski

*Se tipărește pentru prima oară
după manuscrisul păstrat în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.*

TELEGRAMĂ ADRESATĂ COMITETULUI CENTRAL AL P.C. (b) DIN RUSIA

[Bielostok, 18 august 1920]

Ieri a avut loc la Bielostok conferința muncitorilor agricoli de pe moșiile din împrejurimi. Atitudinea lor este admirabilă; mulți au venit pe jos de la o distanță de 20 de verste. Aprovizionarea orașului cu produse alimentare se normalizează. De pe moșiile din împrejurimi au și fost aduse 2.000 de puduri de cereale, iar zilele acestea sperăm să mai primim încă câteva mii. Treptat, muncile agricole își reiau cursul normal. Au și început să are câteva pluguri trase de tractoare cu aburi. Se resimte lipsa cailor. Vite cornute avem. Pe vineri-sîmbătă intenționăm să distribuim rația de pîine la 15.000 de muncitori prin Biroul central al sindicatelor și cooperativele muncitorești. Avem rezerve de sare, scrumbii, chibrituri, tutun și țigări. Incepînd de ieri, prețul pîinii a fost redus cu 50%. Opt fabrici au reluat lucrul. Zilele acestea se vor deschide alte cinci fabrici.

Dzerjinski

*Publicat în 1951 în albumul
„Felix Edmundovici Dzerjinski”*

*Se tipărește după manuscrisul
păstrat în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.*

**RAPORT PREZENTAT
LA PLENARA SOVIETULUI DIN MOSCOVA
CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA
CONSILIULUI APĂRĂRII DIN ORAȘUL MOSCOVA**

26 octombrie 1920

Dare de seamă publicată în presă

La începutul raportului său, tovarășul Dzerjinski comunică unele știri transmise de posturile de radio din Londra și Riga cu privire la imaginare rebeliuni în Rusia Sovietică. Anul trecut, continuă tovarășul Dzerjinski, cu prilejul lichidării complotului albgardist din Moscova și Petrograd, în presa din străinătate au apărut știri absolut analoge celor pe care vi le-am citit acum. În prezent însă comunicațiile cu străinătatea sînt foarte ușoare, datorită faptului că avem în țară o misiune străină. Se pune întrebarea ce se urmărește prin răspîndirea unor asemenea minciuni, ce rost au ele. Știm pentru ce au fost răspîndite aceste minciuni în urmă cu un an. Știm că ei sperau că minciuna se va transforma în adevăr. În timp ce armatele lui Iudenici și Denikin se apropiau de Petrograd și de Tula, se pregătea o lovitură pe la spate împotriva Armatei Roșii, și anume imobilizarea noastră prin grevă. Această acțiune nu le-a reușit, deoarece clasa muncitoare a dat dovadă de vigilență și a știut să-i zdrobească pe complotiști. Și, totuși, același lucru se repetă și acum. Ei nădăjduiau să pregătească opinia publică pe scară internațională, informînd pe muncitorii englezi etc. că răscoala nu este organizată de agenți, ci de muncitori și de muncitoare, după cum se spune în telegramele lor, și că pentru restabilirea ordinii s-au ridicat nu muncitorii și țăranii ruși, ci chinezi, cehoslovaci, unguri și alte unități militare. Aceste telegrame ne-au făcut să ne alarmăm întrucîtva, deoarece din unele informații pe care le aveam rezulta că speranțele lor se bazează pe anumite fapte. Faptele erau următoarele: încă

după zdrobirea complotului din luna septembrie a anului trecut, Antanta și-a concentrat un timp întreaga sa atenție asupra sprijinirii dușmanilor noștri din afară și a organizațiilor albgardiste care s-au aciuat în străinătate. La începutul primului semestru al acestui an, ele³⁴ au pus la dispoziția lui Krivoșein și a altor albgardiști, cadeți și socialiști-revoluționari sume colosale în scopul de a reînvia în Rusia Sovietică „Centrul național”, „Uniunea renașterii” și alte organizații. Încă din luna iunie am fost informați că în gubernii s-au înjghebat într-un mod foarte conspirativ și abil centre secrete a căror sarcină inițială era de a-și recruta agenți în instituțiile civile și militare, pentru ca la momentul oportun să-și pună în mișcare forțele într-un mod organizat și să distrugă spatele frontului nostru. Pe lângă aceasta, agenții lor, recrutați cu banii Antantei, au fost trimiși peste frontul lui Vranghel. În afară de agenți se organizează concomitent uniunea monarhistă, care visează la reînvierea Rusiei Romanovilor, se pronunță pentru restaurarea Germaniei Hohenzollernilor, își înființează aici celule și-și trimite reprezentanți. Pe de altă parte, ei au hotărât să influențeze în primul rând pe țărani, elementul pe care speră să-l ridice cel mai ușor împotriva Rusiei Sovietice, datorită dificultăților de aprovizionare, secetei, dezorganizării economice. Pentru a-și atinge țelurile, ei caută să trimită la sate rămășițele armatelor albgardiste ale lui Iudenici spre a organiza celule care să poată acționa la momentul cuvenit. Persoanele aparținând acestor organizații³⁵ sînt pătrunse, mai presus de orice, de un spirit naționalist și, pornind de la ideea că bolșevicii lucrează într-o oarecare măsură pentru reîntregirea Rusiei, s-au abținut — pînă la retragerea noastră — de la orice acțiuni concrete. O dată însă cu retragerea armatelor noastre pe frontul polonez, ei au luat hotărîrea de a acționa asupra ofițerimii și de a descompune spatele frontului nostru și Armata Roșie, pentru a răsturna orînduirea sovietică. În instrucțiunile pe care centrul le trimite în provincie se spune: „Să se provoace în Armata Roșie haos și descompunere”. După cum știți din ziare, organizația lui Savinkov sprijină tot timpul Polonia albă. Pe de o parte, el se străduiește să organizeze o nouă armată albă și să formeze în felul acesta un nou front extern. Pe de altă parte, ca specialist în atentate și

autor al atentatului din 1918 împotriva lui Vladimir Ilici și al asasinării lui Urițki, el organizează concomitent comploturi punînd la cale atentate și înjghebează organizații în vederea unei rebeliuni.

Foarte recent a trecut de partea noastră organizația poloneză P.O.V., care a activat aici în Rusia. Din ea făceau parte mulți tovarăși care se considerau socialiști. În momentul cînd armata poloneză și-a manifestat tendințele imperialiste, de cotropire, invadînd Kievul, membrii mai de seamă ai P.O.V.-ului aflați în Rusia au trecut definitiv de partea noastră. Aceasta a însemnat un triumf al comunismului asupra imperialismului. Șeful grupului care a trecut de partea noastră a prins la granița cu Estonia agenți de-ai lui Savinkov care aveau sarcini foarte precise de a organiza comploturi și atentate. Cu o lună și jumătate în urmă a avut loc la Paris o conferință la care au participat elemente apropiate de Savinkov și de socialiștii-revoluționari de dreapta. La această conferință s-a hotărît să se treacă la activitatea teroristă. În urma acestei hotărîri și ca rezultat al activității lui Savinkov, am fost martorii unui șir întreg de încercări de rebeliune — care au fost deja lichidate —, în frunte cu aceea a socialistului-revoluționar Antonov, în gubernia Tambov. Pe lîngă aceasta mai există o serie întreagă de tot felul de grupuri care acționează în aceeași direcție, dar asupra lor nu este cazul să insistăm. În felul acesta, noi, adică organele Comisiei extraordinare pe întreaga Rusie, am reușit să scoatem la lumină cu toată claritatea și evidența activitatea alb-gardiștilor în țară. Am stabilit atît la Moscova cît și la Petrograd că s-au trimis agenți să lucreze la Kronstadt; într-o telegramă se vorbește tocmai despre rebeliunea de la Kronstadt și despre unele rebeliuni în marile centre ale Siberiei.

Recent un agent special al lui Savinkov a avut o consfătuire cu unii membri ai partidului socialiștilor-revoluționari de dreapta. La această consfătuire s-a luat hotărîrea de a se organiza comploturi, de a se zădărnici încheierea păcii cu Polonia și de a se trece din nou și fără zăbavă la acte teroriste împotriva conducătorilor noștri, care au stat tot timpul și se află și acum în fruntea revoluției ruse și mondiale. Dintr-o serie întreagă de informații, despre

care în prezent nu pot vorbi încă, rezultă că intrarea în acțiune trebuia să aibă loc în noaptea de 19 spre 20 octombrie. Se pune întrebarea: pe ce puteau conta complotiștii? Vă amintiți și știți ce anume călăuzește și călăuzea pe complotiști și pe imperialiștii din străinătate. Scopul acelora care dădeau ordine era de a-l ajuta pe Vranghel pe toate căile și cu orice preț, căci singele care se v'arsă nu era al lor, ci al nostru. Ei au înțeles că a sosit momentul când Rusia Sovietică își încordează toate forțele pentru a termina războiul și a trece la construcția economică și au considerat că nu există un moment mai potrivit pentru a răsturna Puterea sovietică. Ei au contat pe faptul că, în urma înfrîngerii noastre pe frontul polonez, o parte dintre cei care ne erau ostili, dar nu s-au manifestat din cauza sentimentelor lor șovine, se vor întoarce acum împotriva noastră. Ținînd seama de oboseala enormă a maselor și de efortul extraordinar pe care l-a făcut și trebuia să-l facă partidul, precum și de dificultățile de aprovizionare în fața cărora ne aflăm, ei sperau că, o dată cu apropierea iernii și a gerurilor, în condițiile economiei noastre ruinate, ale dezorganizării, ale aprovizionării defectuoase, vor reuși ușor să trezească nemulțumiri în Armata Roșie, în parte prost îmbrăcată. Ei au fixat data de 19 octombrie, deoarece, potrivit ordinului dat unor unități, aceasta era data la care ele trebuiau să pornească pe frontul de sud împotriva lui Vranghel.

Cum trebuia dar să procedăm ținînd seama de toate aceste împrejurări? În lumina faptelor arătate, telegramele primite din străinătate și difuzate prin presa străină capătă un anumit conținut. Este limpede că nu puteam reacționa decît într-un singur fel, și anume arătînd că sîntem destul de puternici. Tocmai așa am și procedat. Atunci cînd Consiliul Muncii și al Apărării m-a numit președinte al Comitetului apărării din Moscova și din districtul Moscova, el a urmărit tocmai concentrarea într-o singură mîină a tuturor organelor care răspund de menținerea ordinii revoluționare, și anume în cadrul Sovietului din Moscova. Trebuia să ne trecem în revistă forțele. Și am făcut acest lucru. A fost suficient să arestăm un mic număr de persoane complice sau apropiate de cercurile de complotiști pentru a zădărnici orice acțiune. Trecerea în revistă a forțelor noastre

a arătat că atât ostașii Armatei Roșii cât și unitățile muncitorești stau de strajă revoluției. Comitetului apărării nu i-a rămas decât un singur lucru: să mențină vigilența și să mărească capacitatea de luptă a unităților noastre muncitorești și a regimentelor Armatei Roșii. Noi am luat măsuri pentru a înlătura lipsurile din aprovizionare pe care contau dușmanii noștri, pentru a crea asemenea condiții de viață în care energia revoluționară a maselor muncitorești și țărănești să nu se stingă, ci să ardă cu flacăra vie.

„Izvestiia” nr. 240
din 27 octombrie 1920

Se tipărește după textul apărut
în ziar

IMBUNĂȚIREA TRAIULUI MUNCITORILOR

Interolu acordat unui colaborator al ziarului „Izvestia“

Posibilitățile de îmbunătățire a traiului muncitorilor sînt destul de mari dacă munca în această direcție nu va fi frînată de o atitudine formală, birocratică din partea instituțiilor sovietice. Desigur că trebuie să ținem seama cu toată seriozitatea de caracterul limitat al resurselor materiale ale țării. Comisiile de îmbunătățire a traiului muncitorilor pot satisface nevoile urgente, imediate ale muncitorilor aproape exclusiv prin găsirea materialelor și bunurilor risipite, neluate în evidență, sau nerațional folosite. Dar și din aceste resurse se poate obține foarte mult dacă chemăm masele muncitorești largi să-și desfășoare inițiativa și le dăm posibilitatea să ia parte activă la îmbunătățirea traiului lor.

Din păcate, la noi principiul incontestabil că socialismul înseamnă evidență și că fără plan nu se poate acționa ia uneori forma unei caricaturi răutăcioase la adresa planului și a evidenței. În loc ca din resursele existente să se satisfacă nevoile cele mai elementare ale muncitorilor prin procedeul cel mai simplu, se creează un plan grandios și extrem de complex, care prevede rezolvarea chestiunii respective aproape pe scară mondială. Potrivit acestui sistem, procedeele de satisfacere a nevoilor muncitorilor sînt și ele extrem de confuze și complicate. Datorită acestui sistem de planificare și evidență, multe articole de primă necesitate au devenit adesea inutilizabile mai înainte chiar de a fi putut fi distribuite. În schimb, triumfa sistemul (mai exact parodia sistemului) care apără, chipurile, resursele de stat împotriva repartiției întîmplătoare, nechibzuite. Aceasta este valabil nu numai în legătură directă cu distribuirea unor articole, dar în parte și cu organizarea deservirii muncitorilor în di-

ferite domenii: în școli, spitale, băi, spălătorii, ateliere de reparații etc.

Comisia trebuie să săvârșească anumite abateri de la aceste planuri rigide și prea închistate. Pentru a fi îndreptățite să comită asemenea abateri, comisiile trebuie, în termenul cel mai scurt, să scoată la iveală și să predea organelor de repartitie tot ceea ce acestea nu au putut pînă în prezent să ia în evidență și să strîngă, iar după aceea să urmărească ca aceste bunuri să fie folosite exclusiv pentru satisfacerea nevoilor deosebit de stringente ale muncitorilor.

Problema locuințelor cere cea mai mare atenție din partea comisiilor. Pînă acum, în repartitia locuințelor s-a făcut simțită tendința birocratică (pentru momentul de față) a unei repartitii „echitabile” și „juste” a locuințelor, fără a se ține seama de criteriul de clasă, ceea ce acum este practic irealizabil. Comisia din Moscova, care și-a pus ca sarcină să facă o nouă repartitie a locuințelor și să dea muncitorilor casele naționalizate care le-au fost de mult afectate, întîmpină greutăți în munca sa. Ea nu se izbește numai de rezistența tradițională sub forma reproșurilor din partea departamentelor și a unor tovarăși, care o acuză de dezorganizarea industriei și a teatrelor atunci cînd este vorba de mutarea unui specialist sau a unui artist, dar și de împotrivirea îndîrjită și ascunsă a unor forțe obscure care dispun de fonduri acumulate prin speculă și pe alte căi îndoielnice și care corup prin mită și alte mijloace similare verigile inferioare din aparatul spațiului locativ începînd cu responsabilii de bloc și administratorii de imobile pînă la salariații cu funcții secundare ai secțiilor spațiului locativ. Printre aceste forțe obscure se află și foștii proprietari și administratorii lor care au ajuns în comitetele de bloc și în funcțiile de administratori de imobile. Datorită acestei împotriviri, comisia din Moscova se lovește de asemenea cazuri ca acela cînd într-un imobil, cercetîndu-se surplusul de spațiu, s-au descoperit 15 camere disponibile care au putut fi acordate unor locatari. Niciodată nu vom putea lichida acest rău pe cale departamentală, birocratică; numai antrenînd în luptă masele largi muncitorești, direct interesate în reușita acestei lupte, se poate realiza ceva.

Predarea efectivă a caselor naționalizate în mâinile muncitorilor este cu atât mai necesară, cu cât e neîndoielnic faptul că fabricile și uzinele vor avea mai multă grijă de aceste locuințe decît niște chiriași oarecare. Reparațiile necesare vor fi efectuate de către muncitori; ei vor ști să găsească materiale de construcție risipite și nefolosite, aruncate sau ascunse prin diferite colțuri ale Moscovei.

La întrebarea dacă activitatea comisiilor nu va tulbura în practică planurile de aprovizionare și de deservire a muncitorilor de către instituțiile sovietice, tov. Dzerjinski a răspuns următoarele: în unele cazuri, și în special la început, așa se va și întîmpla. Planurile instituțiilor sovietice sînt însă prea puțin adaptate la planul economic real al țării. În acțiunea de deservire a muncitorilor vom porni mai ales de la aprecierea importanței ramurii industriale sau a întreprinderii în economia țării și le vom deservi cu precădere pe cele mai importante. Aici va trebui să fim îndrumați de syndicate, fără de care în genere comisia nu-și concepe munca. De altfel noi privim îmbunătățirea traiului nu numai sub aspectul dreptului general al muncitorilor la îmbunătățirea situației, dar și sub aspectul măririi producției în ramurile cele mai importante. De aceea trebuie să ducem lupta împotriva metodelor înapoiate de muncă ale unor instituții sovietice care au o atitudine formală și nu știu încă să se adapteze la sarcinile momentului.

Numai cu sprijinul muncitorilor înaintați va putea obține comisia o schimbare radicală și un progres în metodele de muncă ale instituțiilor noastre. Comisia, ca organ temporar, trebuie să asigure această cotitură, adaptarea organelor sovietice la nevoile muncitorilor și la sarcinile refacerii economiei.

TOVARAȘI MUNCITORI DIN TRANSPORTURILE FEROVIARE ȘI NAVALE!

Asupra patriei noastre socialiste s-a abătut o calamitate cumplită. Regiunea Volgăi, grînarul Rusiei, a fost lovită de o secetă fără precedent. Sub razele dogoritoare ale soarelui regiunea cea mai fertilă s-a transformat într-un pustiu. Milioane de țărani muncitori din regiunea Volgăi împreună cu soțiile și cu copiii lor sînt amenințați de moarte prin inaniție, iar gospodăriile lor — de ruină.

Mîna în mîna cu foametea merge groaznicul ei tovarăș de drum — holera, care secără mii de vieți omenești în rîndurile țăranilor săraci și ale muncitorilor.

Trebuie să le dăm un ajutor imediat!

Guvernul nostru a și luat toate măsurile pentru a ajuta pe cei înfometați, dar nenorocirea este atît de mare, încît *numai încordarea tuturor forțelor țării poate atenua suferințele regiunii înfometate a Volgăi.*

Lucrători din transporturi!

Deși sînteți lipsiți de mijloace, voi prin aparatul vostru uriaș puteți și trebuie să-i ajutați pe cei flămînzi. Nu este vorba de a jertfi prisosul, ci de a împărți cu ei ultima bucățică și a salva astfel de la pieire regiunea cea mai rodnică a Rusiei, salvîndu-vă de la moartea ce vă amenință în viitor pe voi, pe soțiile și pe copiii voștri.

Tovarăși! De voi depinde *terminarea grabnică a reparațiilor locomotivelor și vagoanelor care transportă semințe și cereale pentru cei înfometați.* Numai voi puteți trimite fără cea mai mică întîrziere alimente și semințe în sprijinul celor ce mor de foame.

Tovarăși !

Sub conducerea Comisiei centrale, creată de colegiul Comisariatului poporului pentru căile de comunicație și de Tektran³⁶, înființați comisii locale și prin intermediul lor folosiți toate mijloacele — donații, colecte de bani, de produse alimentare și de articole de larg consum, organizați excursii, concerte, mitinguri și spectacole cu plată, organizați ateliere de lucru — grăbindu-vă să veniți în ajutorul fraților voștri flămânzi.

Cu toții la lucru ! Cu toții la lupta împotriva noului și cumplitului dușman !

„Gudok” („Sirena”) nr. 362
din 30 iulie 1921

Se tipărește după textul apărut
în ziar

CETAȚENI ! FEROVIIARI !

Plaga Rusiei țariste — sistemul mitei, al șperțului și al bacșișului — s-a încuibat în sectorul cel mai sensibil al organismului nostru economic, în economia feroviară. Șperțul pe căile ferate a devenit un fenomen atît de „normal“, încît sensibilitatea multor tovarăși feroviiari s-a tocit.

Pe căile ferate se poate cumpăra și vinde orice în schimbul unui anumit șperț care este proporțional împărțit de mîinile abile și josnice ale corupătorului, între acar și rangurile superioare. Plătind șperțuri, speculanții umplu vagoanele rezervate și străbat Rusia în lung și-n lat, acoperind tînăra Republică sovietică cu pînza lor de păianjen. Fiecare remorcare, sau detașare de vagoane și deplasarea, chiar și a unui singur vagon rezervat, a unei garnituri de refugiați sau a unui transport de alimente pentru o organizație — totul depinde direct de șperț.

Suferințele provocate de acest rău statului sînt incalculabile și reprezintă prin consecințele lor un adevărat coșmar.

Refugiații din regiunea înfometată a Volgăi, care se deplasează pe baza dispozițiilor emise de Centrul de evacuare, rămîn prin nodurile de cale ferată, unde sînt condamnați la chinuri groaznice ; reprezentanții organizațiilor muncitorești trimiși să achiziționeze cereale pentru familiile flămînde rătăcesc luni de-a rîndul „din lipsă de material rulant“ ; alimentele trimise pentru a salva copiii și femeile din regiunea Volgăi circulă pe undeva sau zac uitate pe o linie moartă, „din lipsă de locomotive“.

Iar îndărătul acestei cortine sumbre au loc scene de corupție josnică și nerușinată și de desfrîu deșănțat al unei

clici care vinde Rusia muncitoare sleită de puteri, de încercuirea dușmană și de ruina economică și acoperă de o rușine fără margini numele glorios al proletariatului feroviar.

Organele de stat — tribunalele și comisiile extraordinare din transporturi — chemate să lupte împotriva mitei nu vor mai admite o asemenea rușine.

Mita trebuie stîrpită și va fi stîrpită pe căile ferate.

Aparatul comisiilor extraordinare din transporturi nu a slăbit. El are la dispoziția sa suficiente mijloace pentru a-i descoperi pe șperțari.

Oriunde s-ar afla ticălosul — în cabinet la biroul acoperit cu postav verde, sau în ghereta paznicului —, el va fi scos afară și adus în fața Tribunalului revoluționar, al cărui pumn de fier se va abate asupra-i cu toată puterea și minia de care este capabil, deoarece nu există cruțare pentru dușmanii de moarte ai refacerii noastre. Nu se vor lua în considerare nici un fel de circumstanțe la pronunțarea sentinței împotriva șperțarului. Pedepsa cea mai aspră îl așteaptă.

În același timp Puterea sovietică cheamă pe toți cetățenii cinstiți, în care este vie conștiința apăsătoare a rușinii de neșters și a influenței nefaste a șperțului, să vină în ajutor pentru a descoperi și a scoate la lumină pe șperțarii ticăloși.

Fiți atenți și vigilenți! Mîinile proletare nu trebuie și nu pot să fie mînjite de șperț!

„Gudok” („Strena”) nr. 471
din 6 decembrie 1921

Se tipărește după textul apărut
în ziar

SA FIM NECRUȚĂTORI CU DELAPIDATORII ȘI HOȚII DE BUNURI PUBLICE!

Acum, cînd toate eforturile poporului muncitor sînt îndreptate spre lupta împotriva ruinei și a foametei, această calamitate care s-a abătut asupra-ne, acum, cînd e prețioasă fiecare bucățică de pîine procurată și trimisă la timp celor nevoiași și flămînzi, acum, cînd e prețios fiecare pud de cereale pentru însămînțarea ogoarelor întinse din regiunea Volgăi lovită de secetă, — se găsesc paraziți și canali care pradă avutul poporului din vagoane, antrepozite și depozite.

Jefuitorii se folosesc de tot felul de mijloace pentru a-și clădi bunăstarea pe seama nenorocirii altora, jefuind pe alții.

Lor nu le pasă de milioanele de copii care suferă și de țărani din guberniile infometate.

Lor nu le pasă de privațiunile și suferințele pe care le îndură întreaga populație muncitoare de la orașe.

Adesea ei nu pot fi descoperiți, deoarece se ascund sub masca funcționarilor care iau parte la încărcarea, descărcarea, păstrarea și transportul mărfurilor pe calea ferată.

Ei nu numai că fură, dar îi acoperă și pe bandiții și hoții dinafară, ștergînd urmele acțiunilor lor criminale.

În apărarea intereselor maselor muncitoare, Puterea sovietică va lua toate măsurile pentru a pune capăt acestor crime.

Se vor aplica pedepse drastice, inclusiv pedeapsa supremă — împușcarea —, nu numai participanților direcți la jafurile din transporturi, dar și complicilor lor și cum-părătorilor de bunuri furate.

Puterea sovietică cheamă pe toți cetățenii cinstiți la lupta împotriva elementelor parazitare, împotriva hoților și bandiților, care distrug bunăstarea republicii.

Toți lucrătorii cinstiți din transporturi trebuie să ia parte la această luptă alături de organele de represiune.

Fiți vigilenți și luptați fără cruțare alături de puterea muncitorească-țărănească împotriva lupilor și a jefuitorilor avutului poporului.

Președintele Cekăi din Rusia și comisar
al poporului pentru căile de comunicații,

F. Dzerjinski

*Se tipărește după textul apelului
păstrat în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.*

ORDINUL nr. 6***Către toți muncitorii și funcționarii
de la căile ferate ale Siberiei***

Vouă, muncitori și funcționari de la căile ferate ale Siberiei, mă adresez din împuternicirea Consiliului Muncii și al Apărării al R.S.F.S.R. și a Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia în clipe grele și amenințătoare pentru întreaga noastră țară.

Cu toții știți cât de limitate sînt sursele noastre de produse alimentare, ce dificultăți provoacă fiecare pud de cereale predat sub plan, ce chinuri mari și ce suferințe indescriptibile îndură populația înfometată din sud-estul Rusiei, în special din regiunea Volgăi, din cauză că ajutorul merge încet, că nu vine la timp.

Viața celor mai importante întreprinderi industriale ale noastre, a mării noastre industrii, care a trecut în subzistența statului, depinde acum de aducerea la timp a cerealelor și a cărnii colectate în Siberia. Circulația pe căile ferate ale republicii depinde de același lucru. Însămînțările de primăvară în regiunile înfometate depind de asemenea de aducerea grîului de sămînță din Siberia și a pîinii pentru cei înfomețați. Prin urmare, de aceasta depinde însăși existența Republicii Sovietelor, deoarece dușmanii urmăresc în fiecare clipă dificultățile noastre și orice moment de slăbiciune din partea noastră ; pe aceasta își construiesc ei planurile de înăbușire a Rusiei muncitoare.

În Siberia campania de strîngere a impozitului în natură se apropie de sfîrșit ; țăranul din Siberia și-a făcut datoria față de republică, dînd aproape în întregime ceea ce l-a cerut statul pentru hrănirea Armatei Roșii, a copiilor, a bolnavilor, a invalizilor și a armatei industriale de muncitori și funcționari, rămași în subzistența statului. Cerealele

și carnea au fost transportate pînă la stațiile de cale ferată pentru a fi încărcate și trimise în regiunile lipsite ale republicii. Nu se îndeplinește însă sarcina dată pe republică în privința transportului alimentelor din Siberia. Cerealele se adună în puțuri de fîn presat și, dacă nu sînt transportate, se pot încinge și putrezi. În decembrie s-a încărcat și s-a transportat mai puțin de 20%, mai puțin de o cincime din normă.

Produsele colectate pentru schimbul de mărfuri aproape că nu se mai transportă, iar centrul, temîndu-se să nu se altereze carnea pe drum, nu mai colectează carne.

Muncitori și funcționari de la căile ferate ale Siberiei! După cum vedeți, de munca voastră depinde soarta întregii republici: o cincime din rezervele alimentare ale republicii vin din Siberia. Congresul al IX-lea al Sovietelor a dezvăluit în fața țării situația profund disperată a locuitorilor înfomețați din regiunea Volgăi, unde deocamdată numai unul din zece capătă un ajutor cît de cît îndestulător; de munca voastră depinde ca și ceilalți nouă să fie hrăniți. Ogoarele vor rămîne neînsămîntate dacă nu vom aduce cereale din Siberia. Inviorarea, avîntul care a început în marea noastră industrie, primele noastre succese în această direcție vor fi compromise dacă nu vom avea destule alimente, și nu vom avea destule alimente dacă căile ferate ale Siberiei nu vor funcționa normal.

În aceste clipe de primejdie, cînd la răsărit Japonia încearcă să folosească slăbiciunea noastră și să ne facă neputincioși în fața pretențiilor rechinilor imperialiști din Apus, mă adresez vouă, tuturor, de la muncitor necalificat pînă la cadrele cu cea mai mare răspundere, cerînd ca imediat și cu forțe unite să se creeze pe căile ferate ale Siberiei o ordine revoluționară exemplară, ca sarcinile și cerințele republicii în legătură cu repararea liniilor ferate și a materialului rulant, ca încărcarea și transportul alimentelor să fie îndeplinite în proporție de 100%. Fac apel la toți și la fiecare în parte să-mi aducă la cunoștință toate piedicile cunoscute, procedeele și măsurile pentru înlăturarea lor, precum și toate cazurile de abuzuri, sabotaj și neglijență pe căile ferate. Țara nu poate îngădui ca opera de consolidare a republicii muncitorești-țărănești a

Sovietelor să fie compromisă din cauza unor asemenea fenomene.

Mă adresez tuturor organelor Comisariatului poporului pentru căile de comunicații, tuturor organizațiilor sindicale ale Tektran-ului și tuturor celulelor de partid și comsomoliste, chemându-le să vină în ajutor în această chestiune. Se vor lua toate măsurile în vederea înlăturării celorlalte cauze care împiedică funcționarea normală a căilor ferate. Comisii speciale vor ancheta sub toate aspectele atât starea căilor ferate și a materialului rulant, a utilajelor și a instalațiilor pentru reparații, cât și situația muncitorilor și funcționarilor.

Guvernul R.S.F.S.R. va face tot posibilul pentru a îmbunătăți această situație. În numele lui, ordon să se execute în termenul cel mai scurt toate lucrările urgente de care depinde transportarea la timp a alimentelor și materiilor prime din Siberia.

Întregii lumi îi este cunoscut rolul revoluționar covârșitor pe care l-au jucat feroviarii din Siberia. Toată lumea știe ce eforturi colosale au depus feroviarii siberieni pentru refacerea căilor ferate din Siberia distruse în timpul dictaturii militare contrarevoluționare a lui Kolceak. Sunt convinși că feroviarii din Siberia vor menține și acum această reputație și nu vor îngădui nimănui să spună că opera de ajutorare a înfometaiților, opera de refacere a mării industrii, opera de consolidare a R.S.F.S.R. a fost zădărnicită de munca proastă a căilor ferate siberiene.

Comisarul poporului pentru căile de comunicații
și împuternicit al C.E.C. din Rusia și al Consiliului
Muncii și al Apărării din R.S.F.S.R.,

F. Dzerjinski

10 ianuarie 1922

„Rabocli Puti” (Omsk) nr. 11
din 14 ianuarie 1922

Se tipărește după textul apărut
în ziar

**SALUT ADRESAT
CELUI DE-AL DOILEA CONGRES GENERAL
AL LUCRĂTORILOR DIN TRANSPORTURILE
FEROVIARE ȘI NAVALE**

2 octombrie 1922

Colegiul Comisariatului poporului pentru căile de comunicații m-a însărcinat să transmit salutul său celui de-al doilea Congres al lucrătorilor din transporturile feroviare și navale.

De la ultimul congres a trecut o întreagă perioadă, în care proletariatul din transporturi a dus o luptă grea și încordată, care nu este mai puțin importantă și prețioasă pentru republica muncitorilor și țăranilor decât aceea din timpul epopeii noastre militare, când proletariatul feroviar și-a adus aportul eroic la victoria asupra tuturor dușmanilor noștri. Și așa cum în zilele epopeii militare munca plină de abnegație a lucrătorilor din transporturi a contribuit la victoria muncitorilor și țăranilor din Rusia, la victoria Armatei Roșii, tot astfel și în perioada recentă a bătăliei împotriva secetei, care a lovit milioane de țărani din Rusia Sovietică, s-a repurtat succes în luptă numai datorită muncii încordate și pline de abnegație a feroviarilor.

La Congresul al IX-lea al Sovietelor, tov. Kalinin, președintele Comitetului Executiv Central din Rusia, a relevat în fața delegaților sosiți din întreaga Rusie Sovietică lupta plină de abnegație a lucrătorilor din transporturi. Întreaga cantitate de grâne destinată celor înfometați a fost transportată la timp, întreaga cantitate de semințe necesară ogoarelor nelucrate a fost adusă la termen. Dușmanii noștri — albgardiștii, capitaliștii și moșierii —, ca și imperialiștii din Europa occidentală, sperau că transporturile noastre au fost complet distruse și că nu vor putea nici să asigure transportul trupelor la linia frontului, nici să aprovizioneze armata cu obuze, muniții și cu alimente. Mulțumită însă

eforturilor depuse de proletariatul din transporturi, ei au fost înșelați în speranțele lor ; și, cu toate că în timpul retragerii ei au avariat căile de transport, materialul rulant și podurile, eroicii noștri muncitori din transporturi au izbutit să refacă distrugerile și au ajutat Armata Roșie să-i zdrobească pe dușmani. Cum s-au mai bucurat dușmanii noștri când, după terminarea războiului, asupra țării noastre s-a abătut o secetă nemaipomenită ! Albgardiștii, cadeții, socialiștii-revoluționari, oamenii lui Vranghel și monarhiștii — toți într-un glas căutau să convingă pe proletarii care voiau să ne dea o mână de ajutor : n-are rost să ajutați țărănimea rusă, căci transporturile tot nu vor putea să facă față situației.

Voi însă, lucrători din transporturi, ați dovedit ce se poate face prin eforturile proletare. Voi ați îndeplinit în mod strălucit misiunea ce vi s-a încredințat și ați spulberat basmele răspîndite de dușmanii noștri, care voiau să ne lipsească de ajutorul muncitorilor și țăranilor din Europa occidentală.

În prezent transporturile rezolvă de minune noua sarcină ce le-a fost trasată în urma strîngerii recoltei. Ca și toate însărcinările din trecut, noua sarcină de transportare a cerealelor va fi îndeplinită cu succes.

Viața lucrătorilor din transporturi este grea și plină de lipsuri, dar voința lor de a învinge piedicile ce le stau în cale este de neînfrînt. „Prorocirile” dușmanilor noștri nu vădesc decît incapacitatea lor de a înțelege forța proletariatului eliberat, care este în stare să măture din cale toate piedicile.

Înainte proletariatul din întreaga lume a urmărit cu atenția încordată victoriile Armatei Roșii și lupta dîrză a muncitorilor din întreaga Rusie, printre care și a celor din transporturi, pentru doborîrea și nimicirea forțelor unite ale capitaliștilor. Intocmai ca pe vremea luptelor armate, proletariatul din Europa occidentală, care n-a aruncat încă de pe umerii săi jugul capitalismului, urmărește cu luare aminte succesele noastre pe frontul luptei împotriva ruinei economice. Congresul vostru va demonstra încă o dată, prin activitatea sa concretă și prin rezolvarea problemelor puse de viață în ultimul an și jumătate, că lucrătorii din transporturile Rusiei sînt fermi și se află la postul lor.

Ce anume dă putere și forță proletariatului rus? Este țelul pe care și l-a propus, este spiritul care însuflețește toate acțiunile și proiectele proletariatului Rusiei, este spiritul comunist, care-i dă puteri de neînvins și reprezintă izvorul forțelor sale inepuizabile. Proletariatul a lăsat în urmă sclavia capitalismului și în față îi strălucește soarele comunismului, al epocii în care nu vor mai exista nici asupriți, nici asupritori. Dușmanii noștri sînt ca orbii care nu pot înțelege culorile; nimeni nu va putea explica unui orb din naștere întreaga frumusețe și varietate a culorilor din lume. La fel și capitaliștii, obișnuiți să fie stăpîni de robi și să domine, nu pot înțelege de unde vine forța spiritului comunist. Ei ne privesc și cred că forța noastră nu se află în izvorul de care vorbeam — în spiritul comunist —, ci în alți factori, care, de fapt, derivă din el. Spiritul nostru comunist este unitatea noastră, unitatea de năzuințe, unitatea de voință a proletariatului, care ne învață cum să trăim și cu ajutorul căreia învingem toate piedicile.

Unitatea de voință a proletariatului se manifestă în făurirea unui partid liber — partidul comunist —, în crearea Comitetului său Central, care conduce acțiunile și voința acestui proletariat, strîns unit prin spiritul comunist. Cînd dușmanii văd fricțiunile sau divergențele noastre lăuntrice, ei caută să le exagereze, considerîndu-le un puternic motiv de sciziune. Dacă citiți și urmăriți presa din străinătate, ziarele dușmanilor noștri, puteți vedea cum ei prind orice zvon, orice minciună și o exagerează, afirmînd că partidului nostru i-a sunat ceasul, că se descompune, că în partid nu există și nu va exista unitatea de care vorbim, că sfîrșitul bolșevicilor se apropie. Acest lucru trebuie să-l înțelegem, trebuie să prețuim unitatea noastră și să fim conștienți că spiritul comunist, care însuflețește întreaga clasă muncitoare, i-a dat forță să suporte nenumăratele eforturi eroice pentru a-și putea consolida victoria.

Indurăm multe suferințe și avem multe lipsuri. Voi, delegați ai căilor ferate, ai căilor fluviale și maritime, v-ați adunat aici tocmai pentru a vorbi de aceste lipsuri și greșeli, pentru a arăta cum pot fi înlăturate privațiunile noastre și privațiunile proletariatului din transporturi.

În calitate mea de comisar al poporului pentru căile de comunicații, vă salut și vă urez succes în muncă. Ținînd

seamă de practica de pînă acum la locurile voastre de muncă, veți arăta lipsurile ce trebuie îndreptate și lichidate și veți indica calea ce trebuie urmată pentru a ușura povara și privațiunile care apasă pe umerii proletariatului din transporturi.

Numai dacă organizația noastră sindicală va fi puternică, dacă se va bucura de prestigiu, dacă va fi strîns unită și legată de întregul proletariat rus, hotărîrile pe care le veți lua vor strînge și mai mult rîndurile proletariatului din transporturi în jurul lozincii refacerii.

Inchei salutul meu strigînd: „Trăiască comunismul, trăiască transporturile roșii, trăiască cel de-al doilea Congres al lucrătorilor din transporturile feroviare și navale!”

„Gudok” („Sirena”) nr. 716
din 3 octombrie 1922

Se tipărește după textul cărții:
„Stenograma celui de-al 2-lea Congres general al Sindicatului lucrătorilor din transporturile feroviare. 2—6 octombrie 1922”.
Moscova, 1922

CINCI ANI DE ACTIVITATE

*Interviu acordat unui corespondent
al ziarului „Pravda“*

Crearea Cekăi din Rusia a fost răspunsul la rezistența organizată a cercurilor burghezo-moșierești împotriva Puterii sovietice. Teroarea albă, sabotajul, gloanțele trase în conducătorii revoluției, comploturile împotriva construcției sovietice și atentatul la însăși existența dictaturii proletariatului au transformat Ceka din Rusia într-un organ de luptă al revoluției și l-au situat în primele rînduri ale luptei clasei muncitoare împotriva capitalului.

Ceka din Rusia a devenit un simbol înfricoșător pentru toți cei care nu voiau să se împace cu cuceririle oamenilor muncii, care doreau învierea vechiului regim și pregăteau lațul pentru muncitori și țărani. Ceka din Rusia a stat de strajă revoluției și a îndeplinit cu cinste sarcina grea ce i-a fost încredințată.

În plin război civil, pe cînd ne aflam în cercul de foc al blocadei, cînd foametea, frigul și ruina ne copleșeau, cînd albgardiștii dinăuntru și imperialiștii dinafară amenințau inima republicii, Ceka și organele sale locale au desfășurat o muncă energică și plină de abnegație.

Ceka a descoperit o serie de comploturi și tentative de rebeliune. Privirea sa vigilantă pătrundea pretutindeni. Ceka a fost o armă a dictaturii proletariatului. Proletariatul a trimis pe cei mai buni fii ai săi să lucreze în organele Comisiei extraordinare. Și nu e de mirare că dușmanii noștri nutresc o ură neîmpăcată împotriva Comisiei extraordinare și a cekiștilor. Ura lor este pe deplin justificată și Ceka poate fi mîndră că este obiectul unor atacuri fără seamăn din partea burgheziei. Ceka este mîndră de eroii și martirii săi căzuți în luptă.

łączcie się!

Kowieński robotnik

Do wszystkich kowieńskich robotników

Bracia robotnicy! Na całym świecie bożym w najgłębszym kącie, gdzie tylko są robotnicy, pracę i życie krótych wyzyskują kapitaliści i bogaci tego świata, wszędzie robotnicy przebudowują świadomość, że jeżeli oni nie będą walczyli o swój byt, o kawałek chleba, o życie swe własne i swych dzieci, żon i rodziców, to będzie na nich w swe szpony wzięta, że setkami i tysiącami będzie ich dziećmi i swych dzieci, by samym nauką z głodem przeżyć i ostatecznie zginąć, jak bydło.

Życie zaś dla robotników dosyć praktyki, czy mogą oni spodziewać się na łaskę czyjaś łaski? Kto nam pomoże, kto nad nami się zlituje? Czy ci fabrykanci, którzy zmuszają nas głodem na siebie za ogryzki pracować całe swe życie od rana do nocy? Czy rząd, który na nas surowe prawa wydaje, który prawami, który siłą podlegamy fabrykantów przeciwko nam, który zmusza nas najwięcej poddać płacić sobie? Czy też księża, którzy głoszą: pracuj a będziesz miał, bądź pokorny - to jest fuga, dawajcie ostatecznie i grzechy wasze, straszą do nieba? Jak! czy ha nigdy on nie pomyślał o tem, czy sam on trafi do nieba; on natomiast nie zapomni o słowach Chrystusa, że przedaj wielką przysięgę pierzuchę i ty, nie bogactwo trafigo do nieba - to znaczy, że bogactwo straszy. Zrobili oni z religii oręż, by nas ogłupić i tym języczkiem nas obdusić.

Więc niema na kogo rachować. Musimy tylko na samych siebie!!!

Zrozumieć już to robotnicy całego świata, że tylko sami oni mogą sobie polepszyć byt; to tylko walkę, najwzrostając i najsolidarniejszą. I walczyć i walczyć i dużo już, dużo usiłowań wykonać sobie.

Spójrzmyż i my, kowieńscy robotnicy, na siebie. Czy nam dobrze i czy nas wyżyki i żłoda też nie opowiadają tak samo, jak i innych miast, gdzie bieda ludzi rozumnie nauczyła i pobudziła ich do walki, do jednności.

Zagranicą wszędzie robotnicy mają swą własną gazetę, dowiadują się z niej o tem, gdzie coś słychać, jakie jest położenie ich, robotników w innych fabrykach i innych miastach, co gdzie już wywalczyli, o co im trzeba i można walczyć. Dzięki tej gazecie robotnicy wszystkich innych braci dowiadują się, gdzie stoją, dla kogo pieniądze trzeba zbierać. Na razie tutaj niezadługo nawet nie wiemy, co dzieje się w innych nawet fabrykach tego samego miasta, nie możemy więc ani podtrzymać swych braci w walce, ani też pobudzić do niej, więc ta gazeta i ma na celu przedstawiać nam rozpatrywać nasze własne, jakim ono jest w różnych fabrykach i jak możemy sobie poradzić, a także jak walczyć nasi towarzysze w innych miastach i zagranicą, jednym słowem, cel gazety, ten, by nam bliżej było orientować się w walce swojej i by jedni drugimi do pomocy.

Musimy jednakże nie zapominać o tem, że myślenie mówić i pisać nam o swym położeniu jest to według carskiego urzędu gorzej, niż wzbić łut i krzyk; bądźmy więc ostrożni, by nie zdradzić w następnych urzędach fabrykantów, lub izmurn, lub kłopotliwych. Jeszcze raz więc bądźmy ostrożni, lecz to nie znaczy, byśmy nie myśleli o swym położeniu, bo wszystko jedno tracić nie mamy czego, a myślenie i walczyć, możemy poprawić swój los.

Prima pagină a primului număr al ziarului

„Kowieński Robotnik” din 1 aprilie 1897.

Scrisă și tipărită la hectograf personal
de F. E. Dzerjinski

Războiul s-a terminat. A început perioada construcției pașnice și, o dată cu ea, s-a pus problema restructurării organelor noastre extraordinare. Acum se organizează G.P.U. Sarcina noastră de astăzi este de a urmări cu deosebită vigilență curențele și grupările antisovietice.

G.P.U. și-a redus aparatul, dar l-a întărit calitativ. G.P.U. este conștient că sarcinile pe care le are de rezolvat sînt uriașe, dar încrederea maselor largi proletare dă lucrătorilor din G.P.U. convingerea fermă că-și vor îndeplini misiunea.

Numai încrederea muncitorilor și țăranilor a dat Cekăi și apoi G.P.U.-ului forța necesară pentru a îndeplini sarcina ce le-a fost trasată de revoluție — de a zdrobi contrarevoluția internă, de a descoperi toate comploturile moșierilor și capitaliștilor doborîți și ale lacheilor lor. Această încredere, ei au cîștigat-o printr-o luptă dîrză și îndelungată, o luptă plină de abnegație și de jertfe, în urma căreia Ceka a devenit apărătoarea temută a puterii muncitorești-țăărănești. Contrarevoluția a fost doborîtă, dar este încă puternică, fiind ajutată de forțele, mijloacele și planurile contrarevoluției mondiale și de burghezia care-și ridică iarăși capul.

G.P.U. va căuta, cu aceeași energie și devotament pentru cauza revoluției muncitorești, pentru comunism, să cîștige încrederea muncitorilor și țăranilor pentru a obține victoria definitivă asupra uneltirilor contrarevoluției mondiale și pentru a asigura victoria republicilor sovietice pe frontul pașnic al refacerii economiei distruse.

F. Dzerjinski

13 decembrie 1922

„Pravda” nr. 286
din 17 decembrie 1922

Se lipărește două textul apărut
în ziar

CATRE G. M. KRJIJANOVSKI

Scumpe Gleb Maksimilianovici !

Anexez o copie a hotărîrii Colegiului Comisariatului poporului pentru căile de comunicații din 17 februarie și a procesului-verbal al ședinței din 8 februarie a secției C.T.S. * în problema locomotivei diesel, brevetul ing. A. I. Șelest.

C.T.S. a considerat util ca această locomotivă să fie construită în străinătate. Consider hotărîrea insuficient fundamentată și cred că trebuie să se găsească neapărat o posibilitate de a o construi la noi, în Rusia. Iată de ce mă adresez dv., cerîndu-vă ajutorul. Construirea și de altfel înșăși încercarea de a construi locomotiva diesel în Rusia ar însemna :

1) că la noi s-ar crea un centru de activitate teoretică și practică în problema fundamentală a economiei noastre de tracțiune. O dată cu rezolvarea acestei probleme fundamentale s-ar rezolva și problemele adiacente, dar tot atît de importante ;

2) că uzinele noastre înapoiate s-ar adapta la cerințele tehnicii în dezvoltare. Dacă această muncă nu se va duce, vom ajunge în situația de a închide fabricile și de a deveni robii capitalului străin ;

3) că am verifica „somitățile” noastre în domeniul tehnicii, căci pînă în prezent, puzderia aceasta de „somități” (firește, la scara noastră de oameni nevoiași), mănîncă de fapt de pomană pîinea sovietică, aducînd chiar prejudicii republicii. Întreaga mea experiență de doi ani de zile mi-a dovedit aceasta. Ei trebuie puși să muncească, să rezolve o sarcină concretă, sau să fie alungați.

* C.T.S. — Comitetul tehnic superior. — *Nota Trad.*

Nu mai vorbesc de motivele politice... Lomonosov să construiască două locomotive diesel în străinătate, dar Șelest trebuie să construiască la noi. Cred că pentru acest lucru nu trebuie cruțate fondurile. Sînt convins că, dacă i-am chema pe inginerii din fabricile noastre legați cu trup și suflet de aceste fabrici, ei ar dovedi netemeinicia argumentelor inginerilor de la căile ferate. Putem importa din străinătate toate piesele, tot ce nu putem face la noi. Putem trimite în străinătate specialiști pentru o anumită problemă, pentru studierea teoretică a problemei, dar de construit trebuie să construim aici.

Construirea locomotivei diesel n-ar fi numai o problemă a inginerului Șelest, sau a unui alt inginer, ci o problemă actuală a întregului Comitet de Stat al Planificării, a întregului Comisariat al poporului pentru căile de comunicații, a întregului Consiliu superior al economiei naționale și a întregului nostru partid. Pe cînd în străinătate mă tem că ar fi o chestiune de luptă și intrigă între doi oameni: Șelest — Lomonosov.

F. Dzerjinski

18 februarie 1923

Publicat în 1936 în cartea:
G. M. Kriljanovski, Opere, vol. III,
„Construcția socialistă”,
Moscova-Leningrad, 1936

Se tipărește după manuscrisul
păstrat în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.

CU TOȚII IN AJUTORUL COPIILOR

*Apelul Comisiei C.E.C. din Rusia pentru îmbunătățirea
vieții copiilor*

*Către toți oamenii muncii din U.R.S.S.,
către Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste,
către Internaționala Sindicală Roșie,
către Internaționala Comunistă a Tineretului,
către Ajutorul Muncitoresc Internațional*

Tovarăși !

Tinăra noastră republică muncitorească a ieșit învingătoare din lupta sîngeroasă și crîncenă împotriva dușmanilor ei de moarte: contrarevoluția dinăuntru și dinafară. Cu forțe noi, necunoscute lumii burgheze muribunde, a început să bată pulsul vieții sociale muncitorești, au pornit să duduie strungurile, să huruie mașinile, să taie slobod plugul brazdă adîncă, răsturnînd pămîntul mînos.

Dar această măreață victorie a oamenilor muncii nu a fost dobîndită cu ușurință. Lupta aceasta titanică a lăsat pe trupul țării răni adînci, pentru a căror vindecare vor fi necesare încă multă vreme eforturi uriașe din partea muncitorilor și țăranilor din Rusia Sovietică. Una din aceste răni este situația copiilor din țara noastră, care este încă departe de a fi bună.

Prima republică din lume a muncii a preluat o grea moștenire de la orînduirea țaristă, iar războaiele și foamea au înrăutățit și mai mult situația, astfel încît, cu toate eforturile eroice depuse de Puterea sovietică pentru a asigura cu toate bunurile materiale necesare, pentru a-i educa pe copii, a le ocroti viața și sănătatea, pe teritoriul Uniunii Republicilor Socialiste au rămas încă nenumărați copii orfani fără adăpost și supraveghere. Cîteva milioane de copii orfani au nevoie de un ajutor real și neîntîrziat.

Vagabondajul copiilor, care adesea îmbracă formele cele mai monstruoase și mai îngrozitoare, cum sînt criminalitatea infantilă și prostituția, amenință tinăra generație cu urmări extrem de grave și ne obligă să dăm alarma.

Reteaua existentă a instituțiilor pentru copii nu este în stare să cuprindă întreaga armată de copii vagabonzi, iar ca să înființăm instituții noi nu avem destule mijloace.

Mai mult decît atît: chiar și instituțiile existente, care adăpostesc peste un milion de copii orfani, nu au tot ceea ce le trebuie, ca hrană dietetică, rufe, încălțăminte, echipament etc.

În afară de copiii vagabonzi, de care am vorbit, mai există și un alt mare contingent de copii care au nevoie de ajutor, și anume copiii ai căror părinți sau rude au o situație economică precară din pricina războiului și a foametei (invalidi, evacuați din regiunea frontului și din regiunile înfometate, șomeri). Și acești copii au nevoie de un ajutor grabnic și eficace.

Pe lîngă aceasta, în general toți copiii au nevoie de asistență medicală organizată. Diferite epidemii seceră viața copiilor. Ca și pînă la război, și acum încă, spre marele nostru regret, mortalitatea infantilă rămîne extrem de ridicată, iar în unele locuri primejdios de *mare*. Nu putem închide ochii în fața acestei primejdii, care ne amenință copiii. Trebuie s-o înlăturăm cu forțe unite chiar acum, imediat, atîta timp cît nu este încă prea tîrziu.

Ținînd seamă de situația grea în care se află un număr uriaș de copii și de toate urmările ei înfricoșătoare, Comisia C.E.C. din Rusia pentru îmbunătățirea vieții copiilor a organizat, între 30 aprilie și 6 mai a.c., în colaborare cu Comisariatul poporului pentru învățămîntul public și Comisariatul poporului pentru ocrotirea sănătății și cu participarea activă a organizațiilor de partid și sindicale, „Săptămîna copilului vagabond și bolnav”. Ne adresăm tuturor muncitorilor și țăranilor, tuturor oamenilor muncii din Republica sovietică, chemîndu-i fierbinte să vină în ajutorul copiilor în cursul acestei săptămîni.

Nu vă simțiți stingheriți nici de forma, nici de proporțiile modeste ale ajutorului vostru. Țineți minte doar că numai prin forțele comune unite ale maselor largi muncitorești-țăărănești putem încheia cu cinste lupta pe frontul atît de greu al vagabondajului infantil.

Totodată, Comisia C.E.C. din Rusia pentru copii roagă Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste, Internaționala Sindicală Roșie, Internaționala Comunistă a Tine-

retului și Ajutorul Muncitoresc Internațional să-i informeze pe tovarășii noștri muncitori și țărani din străinătate despre scopurile și sarcinile actualei campanii și să-i antreneze în această campanie.

Comisia pentru copii nădăjduiește că oamenii muncii din străinătate vor răspunde la chemarea ei printr-o contribuție materială-financiară și o vor ajuta în lupta pentru lichidarea vagabondajului copiilor din Rusia.

Comisia pentru copii se adresează de asemenea tuturor organizațiilor din străinătate de ajutorare a înfometaților din Rusia cu rugămintea de a-și intensifica la maximum munca de ajutorare a copiilor.

Cu toții în ajutorul copiilor!

Președintele Comisiei C.E.C. din Rusia,
pentru îmbunătățirea vieții copiilor,

F. Dzerjinski

„Izvestia” nr. 71
din 31 martie 1923

Se tipărește după textul apărut
în ziar

CĂTRE BIROUL POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA

Cu privire la ședința din 3 octombrie 1923

La paragraful 19 din ordinea de zi a ședinței Biroului Politic, tov. Molotov a pus chestiunea concediului meu. Următoarele considerente mă fac să cred că a mi se da acum concediu este dăunător și pentru cauză, și pentru mine personal.

Pe linia O.G.P.U.: datorită situației interne și internaționale, precum și reducerii schemei noastre, O.G.P.U. va trece printr-o perioadă foarte grea tocmai acum, când importanța politică a muncii sale și răspunderea sa cresc nemăsurat de mult. Prezența mea este necesară atât pentru a asigura legătura deplină cu Comitetul Central cât și pentru însăși activitatea desfășurată de O.G.P.U. Ea trebuie să asigure, totodată, reducerea cât mai puțin dureroasă a aparatului O.G.P.U., acțiuni care se realizează acum din inițiativa mea (desființarea statelor-majore ale trupelor G.P.U., desprinderea și lichidarea întreprinderilor economice care s-au înmulțit ca ciupercile în cadrul O.G.P.U. în perioada de pace).

Pe linia Comisariatului poporului pentru căile de comunicații: aici prezența mea este absolut indispensabilă. Ni se reduc fondurile în asemenea măsură, încât ni se cere ca din veniturile căilor ferate să întreținem uzinele de construcție de locomotive cu comenzi de care nu avem absolut nici o nevoie. Din aceleași venituri trebuie să întreținem șoselele, căile de apă, să efectuăm lucrări de refacere, să nu uităm de porturi și să îndeplinim în același timp programul de mărire a salariului. Pe de altă parte, obligațiile noastre internaționale cer ca transporturile să funcționeze

fără întrerupere și să îndeplinească întocmai cerințele exportului și ale mobilizării.

O asemenea situație cere colegiului Comisariatului poporului pentru căile de comunicații o încordare deosebită, cu atât mai mult cu cât de aproape 3 ani partidul nu a mai întărit transporturile cu membri de partid. Starea de spirit a muncitorilor în legătură cu nivelul salariilor este bine cunoscută. Atitudinea aparatului nostru, în care aproape că nu există comuniști, este de asemenea natură, încît acest aparat trebuie împins de la spate. Iată un exemplu: după calculele făcute de aparatul nostru rezultă că în 1923—1924 este necesară o subvenție din partea statului de 500.000.000 de ruble. Fără îndoială că acest aparat duce o linie contrarie intereselor noastre și caută să ne submineze întreaga activitate.

Intr-un asemenea moment critic ar fi o crimă să părăsesc Moscova și munca.

Pe linie de partid, în legătură cu problema — încă nelichidată — a „Grupului muncitoresc”, iarăși nu este cazul să plec, deoarece prezența mea ar putea fi necesară.

Tot astfel aș putea fi de folos și în chestiunea „foarfecelui”³⁷ și a comprimării aparatului de stat.

Toate aceste probleme, în complexul actualei situații internaționale, cer un ritm intens și o încordare uriașă a tuturor forțelor partidului. Și din punct de vedere psihologic mi-ar fi foarte greu să plec acum la odihnă; de altfel, concediul nici nu mi-ar da ceea ce trebuie să dea, cu atât mai mult cu cât sănătatea mea nu necesită un concediu, ci reducerea zilei de muncă cu câteva ore, lucru pentru care și cer aprobare.

Avînd în vedere cele de mai sus, rog să se scoată de pe ordinea de zi chestiunea concediului meu.

F. Dzerjinski

2 octombrie 1923

*Se tipărește pentru prima oară
după manuscrisul păstrat în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.*

CUVINTARE ROSTITĂ LA PLENARA CONSILIULUI CONGRESELOR INDUSTRIEI ȘI COMERȚULUI DE STAT

23 februarie 1924

La această plenară îmi revine doar sarcina de a vă adresa un scurt salut și de a vă ura succese în muncă.

După cum ați aflat, postul de președinte al Consiliului superior al economiei naționale l-am primit abia cu două săptămîni în urmă; este limpede că numai în două săptămîni nu te poți familiariza cu problemele complexe, de răspundere de care se ocupă Consiliul superior al economiei naționale. În interesul muncii este mai indicat la început să ascult și să mă informez decît să vorbesc și să dau dispoziții. Iată de ce sînt foarte bucuros că tocmai acum s-a întrunit plenara voastră, ceea ce îmi va îngădui să vă cunosc îndeaproape, să cunosc ramurile industriei și trusturile pe care le reprezentați aici.

În cuvîntul de salut aș vrea să vă spun cum văd eu sarcinile pe care trebuie să și le pună și să le rezolve Consiliul superior al economiei naționale în ansamblu și organele sale, trusturile și sindicatele*.

Trăsătura esențială care caracterizează actuala situație, cînd statul muncitoresc sovietic nu este încă destul de puternic, este că industria și transporturile noastre, reunite în acest congres, sînt deficitare. Aceasta înseamnă că industria și transporturile nu constituie acea bază materială de nădejde care determină întreaga forță a statului nostru și, prin urmare, indicațiile lui Vladimir Ilici în problema

* În U.R.S.S. Sindicatele erau niște organizații economice create în prima perioadă a n.e.p.-ului. Ele vindeau cu ridicata produsele unor trusturi dintr-o anumită ramură industrială, aprovizionau aceste trusturi cu materii prime, planificau operațiile lor comerciale. Aceste sindicate au fost lichidate în anii 1929—1930. — *Nota Trad.*

alianței dintre muncitori și țărani, pe care întregul nostru partid le-a adoptat, au rămas neîndeplinite.

Anul trecut transporturile au înghițit subvenții de stat în valoare de 126.000.000 de ruble. Potrivit informațiilor date în noiembrie de Comisariatul poporului pentru finanțe, industria a înghițit 175.000.000 de ruble ale statului, ceea ce a constituit o povară uriașă pe umerii țării. Dacă vom ține seamă de nivelul scăzut al salariului și de faptul că pînă în ultima vreme prețurile produselor industriale sînt, în raport cu prețurile produselor agricole, mult mai ridicate decît înainte de război, vom avea în fața noastră în întreaga ei amploare problema uriașă pe care dacă nu o rezolvăm nu putem fi liniștiți că statul nostru este destul de puternic.

lichidarea izolariei departamentale

Mi se pare că una dintre cauzele acestei situații economice este faptul că lucrătorii noștri cu munci de mare răspundere pe tărîm economic nu au înțeles în măsură suficientă caracterul unitar al întregii industrii de stat și al transporturilor. Aceasta a fost lipsa noastră esențială. De asemenea, și acest lucru trebuie să-l spunem deschis, trusturile, syndicatele și alte organe economice, încleștate în lupta împotriva condițiilor nespuse de grele în care trebuiau și trebuie să pună pe picioare munca încredințată, au uitat adesea că noi nu refacem numai o anumită întreprindere, o anumită cale ferată, ci construim un stat nou. Consecința acestei atitudini a fost un patriotism local, o orientare departamentală, datorită căreia organele economice nu au căutat căile pentru a înlătura contradicțiile apărute în practică între interesele unui trust și ale altuia, între interesele unei ramuri a industriei și ale alteia, între cele ale industriei și ale transporturilor. Ele nu s-au străduit să rezolve aceste contradicții, ci, dimpotrivă, au aplicat metoda opunerii intereselor, care este o moștenire a unui trecut recent, o moștenire a statului capitalist.

După ce am lucrat aproape trei ani în domeniul transporturilor, m-am convins că transporturile și căile ferate nu pot fi refăcute fără a se rezolva problemele metalului

și combustibilului, fără a se rezolva problemele schimbului de mărfuri dintre oraș și sat. Din păcate, printre lucrătorii noștri cu munci de mare răspundere nu am putea spune că domină această concepție și, ca urmare, apare contradicția de interese dintre industrie și transporturi, dintre industria ușoară și industria grea. Tot de aceea întâmpinăm și dificultățile fără precedent în anumite ramuri ale economiei, care apoi, după o vreme, se răsfrâng inevitabil și asupra altor ramuri. Încă nu există coordonare în problema salarizării, în problema ritmului lucrărilor de refacere etc.

Și nu mă refer numai la voi, deoarece chiar din activitatea mea personală știu cum apare în practica noastră de zi cu zi opunerea intereselor muncii care ți-a fost încredințată față de interesele genérale.

De aceea trebuie să stimulăm prin toate mijloacele și să salutăm apariția unor forme și metode de lichidare a acestei izolări, de folosire optimă a energiei uriașe necesare pentru a organiza cum trebuie munca ce ni s-a încredințat.

MANIPULAREA MIJLOACELOR INDUSTRIEI

Plenara voastră, a Consiliului congreselor, este una dintre acele adunări unde examinați toate problemele pe care le ridică viața și le rezolvați prin prisma mijloacelor și forțelor de care dispuneți cu toții la un loc.

Momentul în care v-ați întrunit este unul dintre cele mai grele în viața economică a țării noastre. Ne pregătim să înlăptuim reforma monetară. Pe ordinea de zi există un referat special în această problemă, dar trebuie să fim conștienți că nu este vorba de o reformă pur monetară. Pentru a înlăptui reforma monetară, pentru a ajunge să avem valută forte, singurul mijloc eficace care duce spre scop este de a face ca economia noastră națională, economia statului, să nu fie deficitară. Aceasta înseamnă că venitul unei ramuri nu poate fi considerat ca venitul ei exclusiv. Trebuie să se formeze o anumită psihologie cu privire la repartiția, în conformitate cu momentul de față și cu actuala noastră politică, a mijloacelor dobândite de întreaga noastră industrie.

Deseori problema creditului și a mijloacelor circulante se pune astfel: am putea să ridicăm nivelul muncii și să desfășurăm o activitate uriașă dacă am avea mijloace circulante; am pregătit totul cum nu se poate mai bine, dar nu avem mijloace circulante, ne sufocă lipsa de credite. Un asemenea fel de a pune problema atunci când nu este vorba de anumite unități ale economiei noastre, ci de industria noastră în general, este profund greșit și în discordanță cu concepția noastră.

Dacă am sta să calculăm nevoile noastre, firește, ele ar fi destul de mari. De exemplu, la ultima ședință a Prezidiului Consiliului superior al economiei naționale a fost prezentat raportul lui Ghinzburg, în care s-a arătat că în trimestrul în curs necesitățile de credit ale industriei noastre nu vor putea fi satisfăcute prin creditele normale. Dacă așa stau lucrurile, industria trebuie să fie astfel reorganizată încât să se poată dezvolta fără credite. Este limpede că pentru aceasta trebuie să se ia anumite măsuri, să se întreprindă anumite acțiuni, să se creeze oarecare perspective, pentru ca oamenii să nu-și încrucișeze brațele pierzând orice speranță.

LUPTA PENTRU CUCERIREA PIETEI

O dată cu problema caracterului unitar al industriei noastre de stat putem și trebuie să punem și o altă problemă, și anume: realizările obținute prin munca muncitorului și țăranului în Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste nu trebuie să ajungă în mâinile celor care nu creează nici un fel de valori. În urma luptei economice a industriei noastre de stat și a capitalismului nostru de stat împotriva capitalului privat, trebuie să putem transmite muncitorului și țăranului toate rezultatele muncii lor. În condițiile circulației banilor, aceasta înseamnă *cucerirea aparatului comercial și influențarea comerțului*.

Nu putem să ne eschivăm în nici un fel de la această problemă. Dacă vom compara prețurile cu ridicata cu prețurile pe care le plătește consumatorul, vom vedea că între ele există o diferență colosală, o diferență prin nimic justificată, decât doar prin incapacitatea noastră de a ne ocupa

de această treabă. Este tributul pe care-l plătim pentru înapoierea noastră culturală, pentru că nu învățăm destul de repede să facem comerț, așa cum ne-a indicat Vladimir Ilici.

Dacă nu vom rezolva această problemă, nu vom putea nicidecum rezolva sarcinile care stau în fața industriei noastre de stat. Vom nimeri astfel într-un cerc vicios: am redus (de fapt criza ne-a redus) prețurile produselor industriale, dar, pe de altă parte, prețul materiilor prime și al altor produse, care constituie unul dintre elementele fundamentale ale prețului de cost și determină salariul real, crește nemăsurat de mult, fără a da un folos suficient țăranului și lăsînd cea mai mare parte în mîinile intermediarului sau în mîinile aparatului nostru umflat, uriaș, inutil din punctul de vedere al clasei muncitoare.

DESPRE COMISARIATUL COMERȚULUI ȘI AL INDUSTRIEI

S-a discutat aici dacă trebuie să existe un comisariat comun al comerțului și al industriei. De altfel, în această chestiune se desfășoară de multă vreme o polemică aprigă. Dar cine a condus comerțul în tot timpul acesta? Un organ puternic care să conducă comerțul n-a existat; am scăpat din mîini produsele industriei noastre tot așteptînd să se hotărască cine anume trebuie să se ocupe de comerț.

Este necesar să se pună capăt acestei stări de lucruri. Personal, nu sînt adeptul unui singur comisariat — Consiliul superior al economiei naționale și al comerțului — deoarece un asemenea *comisariat ar trebui să știe nu numai să producă, ci să și facă comerț cu ceea ce produce.*

Noi nu știm să facem comerț: nu știm nici să vindem, nici să cumpărăm ce ne trebuie. Iată un exemplu: acum trei zile, căile ferate s-au adresat, prin intermediul meu, industriei de stat a metalelor neferoase, oferindu-se să cumpere 100.000 de puduri de babil. Și ce constatăm? Industria de stat a metalelor neferoase nu poate vinde pudul de babil decît cu 20 de ruble, în timp ce pe piața liberă el se vinde cu 12 ruble. Firește că există un temei și o explicație a acestui fenomen, dar, tovarăși, împotriva oricăror explicații și temeuri există voința omului, ener-

gia omului, care pot să rezolve aceste sarcini. Dacă noi, adică industria de stat — trusturile, syndicatele —, nu sîntem în stare să cucerim piața și să impunem negusturilor cu amănuntul prețurile noastre — prețuri reduse, și nu ridicate, nu 20 de ruble, ci 12 ruble — este limpede că nici vorbă nu poate fi să ni se încredințeze sarcina de a reglementa întregul comerț, de a răspunde pentru întreaga alianță dintre oraș și sat.

Trebuie să o spun deschis: *rezolvarea acestei sarcini depășește puterile noastre, dar trebuie să avem un organ de conducere fermă din partea Consiliului superior al economiei naționale în domeniul organizării și reglementării comerțului* cu produsele din sfera noastră de activitate, pentru a reduce diferența dintre prețurile cu ridicata și cele cu amănuntul, și anume prin reducerea prețurilor în folosul consumatorului, adică al muncitorului și țăranelui, în folosul producătorului.

ECONOMIA LA MĂRUNȚIȘURI

În domeniul reducerii prețurilor de producție n-am făcut încă tot ceea ce se putea realiza. Greșit se consideră că la prețul cu ridicata al unui produs o diferență de cîteva copeici la un pud nu are o importanță tot atît de considerabilă ca diferența de cîteva zeci de copeici la prețurile cu amănuntul. Dacă cercetăm deficitul și cheltuielile statului nostru în domeniul transporturilor și în industrie, vom vedea că diferența de 1—2 copeici la un pud de cărbune se transformă în bugetul de stat în milioane de ruble. Economisirea unei copeici la pudul de cărbune va da economii uriașe la prețurile metalelor, întrucît la calcularea acestora cărbunele și cocsul dețin un rol covârșitor.

LEGATURA DINTRE INDUSTRIE ȘI TRANSPORTURI

Există, prin urmare, o dependență între toate ramurile economiei naționale, între industria de stat și transporturi. Acesta este unul dintre aspectele care trebuie să de-

termine pe reprezentanții industriei de stat să mențină și să întărească legăturile cu transporturile, legături ce se realizează prin organizarea Consiliului comun al congreselor.

Aici va putea fi de folos și experiența pe care am acumulat-o personal în trei ani de zile în domeniul transporturilor. Sînt convins că în condițiile actuale rezolvarea crizei de desfacere a combustibilului și reducerea prețurilor la combustibil pot fi realizate numai atunci cînd transporturile vor fi antrenate organic în viața industriei noastre.

Transporturile constituie unul dintre principalii consumatori atît de combustibil cît și de metal. Pe de altă parte, transporturile, unde lucrează aproape 900.000 de muncitori, reprezintă un important consumator pentru industria ușoară, în special pentru produsele textile. Transporturile ar putea ajuta industria textilă în lupta ei împotriva intermediarilor; ele sprijină reducerea prețurilor combustibilului prin reducerea propriilor lor tarife, care în anumite cazuri ar putea merge pînă acolo încît să ducă la înlocuirea lemnului prin cărbune. Într-o vreme cînd presa preconizează separarea organelor reprezentative ale industriei și comerțului de cele ale transporturilor, eu — care am învățat din munca mea în transporturi să țin seama de interesele industriei — consider că pentru noi ar fi deosebit de dăunător dacă nu ar exista legătura cea mai strînsă între industrie și transporturi. Iată un exemplu: pentru a putea conserva traversele de la căile ferate, am fost nevoiți să ne ocupăm de problema întreprinderilor de impregnat traverse. Această chestiune a fost rezolvată de Comisariatul poporului pentru căile de comunicații împreună cu prezidiul Consiliului superior al economiei naționale. Mai departe s-a pus problema antisepticelor chimice, problemă care a putut fi rezolvată de asemenea numai pe scară unională.

Încrederea reciprocă trebuie să devină un fapt pe care să punem preț; trebuie să cultivăm această prietenie pe baza îndeplinirii directivelor generale ale statului.

Socot că o dată cu numirea mea ca președinte al Consiliului superior al economiei naționale, o serie de probleme, de conflicte pe care înainte le rezolva Consiliul

Muncii și al Apărării vor fi rezolvate acum de mine, de comun acord și în înțelegere cu tov. Rudzutak.

DESPRE ÎNCREDEREA ÎN CADRELE CONDUCĂTOARE DIN ECONOMIE

Pentru a îndeplini sarcina pe care ne-a încredințat-o statul trebuie să ne bucurăm de o anumită încredere. În această primăvară și pînă în toamnă, cînd syndicatele au manifestat o anumită tendință spre majorarea prețurilor, îndepărtîndu-se de alianța cu satul, în loc să se apropie de ea — și asemenea tendințe mai stăruie și în momentul de față —, încrederea în cadrele conducătoare din economie a fost — trebuie s-o spunem deschis — zdruncinată, iar fără această încredere este imposibil de lucrat.

Se întîmplă ca un președinte de trust care lucrează în provincie să apere interesele generale ale statului independent de situația geografică a fabricii respective și acționînd nu numai în folosul intereselor locale, dar avînd în vedere și interesele generale ale statului. Foarte adesea asemenea oameni sînt nevoiți să străbată un drum destul de greu, un calvar; de multe ori li se arată neîncredere și se încearcă îndepărtarea lor prin acușări meschine. Există însă și un alt fel de neîncredere: neîncredere față de acele cadre din economie care nu au grijă de interesele generale, ci doar de propriile lor interese. A. D. Tiurupa mi-a declarat nu o dată că, ascultînd rapoartele unor cadre conducătoare din economie, atît la Consiliul Muncii și al Apărării cît și la Consiliul Comisarilor Poporului, nu știe dacă aceste cadre spun întregul adevăr sau caută doar să-și îndeplinească cu succes sarcina, fără a ține seama că pretențiile lor pot avea rezultate nefaste pentru alte ramuri de activitate. Aceasta este o politică departamentală și este limpede că, pe de o parte trebuie să luăm apărarea celor persecutați din motive de ordin îngust local, pe de altă parte trebuie să apărăm și să ne apărăm cu toată energia și să fim noi înșine necruțători față de cei care de pe pozițiile lor înguste fac calcule false, greșite. Toată lumea trebuie să știe că-i așteaptă pedepse grele pe cei ce nu înțeleg că au datoria să ridice edificiul

măreț al statului muncitoresc, care trebuie opus întregii lumi capitaliste.

Numai atunci cînd noi înșine vom fi conștienți de necesitatea de a alege lucrători care au o atitudine cinstită față de sarcina ce li se încredințează, numai atunci vom dispune de acea armă puternică care se numește încrederea guvernului, încrederea partidului și încrederea țării întregi, manifestată atît față de întreaga instituție cît și față de fiecare detașament al ei în parte.

Ne aflăm acum în fața uneia dintre cele mai grele sarcini. Creditele vor fi restrînse, iar bugetul și subvențiile vor fi reduse la minimum. În unitățile locale se va manifesta tendința de a atinge așa-numitul indice-marfă. Trebuie să terminăm odată pentru totdeauna cu acest indice, să terminăm cu rubla comercială, care nu înseamnă altceva decît negarea lozincii alianței cu țărănimea și trecerea tuturor poverilor pe umerii țărănimii. Pentru a înfăptui reforma monetară va trebui să luptăm pe viață și pe moarte împotriva capitalului privat, împotriva intermediarilor particulari, așa cum foarte just a menționat în articolul său I. T. Smilga, președintele Consiliului congreselor comerțului, industriei și transporturilor. Trebuie să terminăm cu ei și nădăjduiesc că în urma lucrărilor congresului nostru vom adopta ca îndreptar linia și sarcinile ce ne-au fost trasate de guvern și ne vom strădui să le realizăm.

LINIA PE CARE O VA URMA PREZIDIUL CONSILIULUI SUPERIOR AL ECONOMIEI NAȚIONALE

Aș vrea să mă opresc puțin asupra felului cum concep conducerea Consiliului superior al economiei naționale.

Fără un aparat de funcționari care să lucreze cu precizia unui ceasornic nu se poate conduce. Consiliul superior al economiei naționale trebuie să fie un asemenea aparat precis. El trebuie consolidat, dar în același timp nu trebuie să uităm că nu aparatul creează viața. Viața e creată de gîndire și de voință, de voința comunistă, voința sovietică și conștiința sarcinii ce stă în fața noastră. Iată

de ce nu poate exista nici un aparat fără această gândire, fără această inițiativă, fără această forță a voinței lucrătorului. Nici un aparat nu poate realiza ceea ce poate îndeplini numai această voință, numai această gândire.

Iată pentru ce consider că un organism atît de uriaș ca al Consiliului superior al economiei naționale nu poate fi condus decît dacă există o încredere totală în lucrătorii din cadrul ei, care sînt răspunzători pentru sectorul de activitate de sub conducerea lor. Aici trebuie aplicat principiul centralizării uriașe a gândirii și respectării liniei fundamentale, fără nici un fel de devieri. Această linie trebuie introdusă prin intermediul Prezidiului Consiliului superior al economiei naționale și ea trebuie să unească toate cadrele conducătoare din economie. Cine urmează altă linie nu poate rămîne în fruntea unei ramuri a industriei.

Vorbesc despre linia generală. Aici centralismul trebuie să fie riguros, dar în același timp sistemul de conducere nu poate fi realizat prin ordine. Linia trebuie să se sprijine pe încredere, adică pe descentralizare. Cel în-sărcinat să conducă un trust sau să organizeze un anumit organ local trebuie să se bucure de întreaga încredere, să aibă întreaga răspundere, precum și posibilitatea de a-și manifesta inițiativa. Politica de realizare a liniei generale, de conducere atît a treburilor economice cît și a celor generale, nu se poate limita la severul ordin „așa am hotărît“.

Pentru ca aparatul nostru central să poată acționa cu precizia unui ceasornic, unitățile locale trebuie să aibă dreptul de a-și spune părerea și de a obiecta atunci cînd consideră că lucrurile nu merg bine, cînd locul organizării îl ia dezorganizarea. Nu se poate accepta orbește drept bun tot ce vine de la centru. Pe vremea cînd lucram în transporturi, am arătat împuterniciților Comisariatului poporului pentru căile de comunicații că au dreptul de a se adresa comisarului poporului și adjunctului său și, în genere, oricui este necesar, pentru a putea acționa nu în litera ordinului, ci așa cum sugerează viața și practica. E știut că adesea se întîmplă ca un ordin să dea cu totul alte rezultate decît cele scontate.

Aceste drepturi nu trebuie să fie înscrise în constituție, să derive din clauze contractuale, ci trebuie să decurgă din conștiința responsabilității totale. În cazul de față răspunderea trebuie să fie foarte mare; la noi însă, pînă în prezent, lucrurile nu s-au desfășurat normal în această privință. Pleca un președinte de trust și nimeni nu știa de ce a plecat. Cred că, dacă un președinte de trust sau un alt lucrător cu muncă de răspundere care a avut o sarcină importantă pleacă nu din întîmplare, pentru că e bolnav sau surmenat, sau din alte motive personale (să zicem că nu s-a putut adapta la mediul respectiv), ci pentru că nu este în stare să răspundă de sectorul său, acest lucru trebuie spus cu toată sinceritatea. După părerea mea Consiliul congreselor și alte forme ale organizațiilor noastre publice sînt prețioase în primul rînd tocmai pentru că prin ele opinia publică trebuie să-și formeze aprecieri asupra cadrelor conducătoare din economie.

În încheiere aș vrea să spun cîteva cuvinte despre mine. Acum trebuie să mă familiarizez cu problemele, să învăț de la voi. Dacă voi reuși să învăț, voi justifica încrederea pe care mi-a arătat-o guvernul. Aceasta este posibil numai dacă și voi mă veți ajuta să dobîndesc cunoștințele fără care nu poți conduce un comisariat atît de mare.

Nădăjduiesc că noi toți, călăuziți de ideea comună a refacerii industriei noastre de stat și de dorința de a alcătui pe această bază o familie unită de tovarăși cărora li s-a încredințat o sarcină de mare răspundere, vom fi în stare să facem față sarcinilor.

„Torgovo-Promışlennaja Gazeta”
(„Ziarul industriei și comerțului”)
nr. 45 din 24 februarie 1924

Se tipărește după textul apărut
în ziar

CATRE DIRECTORUL TRUSTULUI GROZNEFT *

Stimate tovarășe!

Vă sînt foarte recunoscător pentru scrisoarea dv. și mă voi strădui să vă răspund tot atît de deschis. Informația că aș avea o atitudine negativă față de Grozneft este exagerată și greșită. Dimpotrivă, după toate datele care mi-au parvenit, am impresia că putem să ne mîndrim în fața unei lumi întregi cu Grozneft care și-a refăcut întreprinderile, și că acesta este tocmai meritul dv. Pe de altă parte însă am impresia că ritmul de refacere la Grozneft nu corespunde ritmului refacerii întregii noastre economii, că acest ritm este exagerat de rapid și că prețurile petrolului, în special pentru consumatorii de stat (în primul rînd Comisariatul poporului pentru căile de comunicații), sînt prea ridicate, ceea ce împovărează bugetul statului, duce la majorarea tarifelor etc. Am impresia că Grozneft ca și Azneft** s-au izolat prea mult de restul economiei noastre naționale, creîndu-și imperii independente, prea închise. Scriu că am impresia, deoarece am preluat de puțină vreme munca la Consiliul superior al economiei naționale și trebuie să cunosc mai întîi situația reală și să-mi formeze o convingere. Iată de ce m-a bucurat atît de mult scrisoarea dv., căci cel mai bine voi putea afla totul direct de la dv.

Părerea mea este că întreaga noastră industrie naționalizată și cea trecută la hozrasciot, în special industria de bază: a combustibilului, metalurgică, întreaga indus-

* Grozneft — Trustul petrolifer din Groznii. — *Nota Trad.*

** Azneft — Trustul petrolifer din Azerbaigean. — *Nota Trad.*

trie grea, precum și transporturile, trebuie să le considerăm din punctul de vedere al statului muncitoresc ca un tot unic, legat organic prin interesele dezvoltării sale, deși descentralizat pe ramuri și uneori pe întreprinderi, conform principiului hozrasciotului. Este vorba însă de un hozrasciot al statului muncitoresc, și cei care conduc ramura respectivă, cei care răspund în întregime de ea sînt nu numai constructorii acestei ramuri, ci și constructorii întregului stat, ai întregii economii. Consider că petrolul nostru, „norocul” nostru (sondele) ar putea fi un izvor mult mai puternic de refacere a întregii noastre economii naționale decît este astăzi, deși are și astăzi un rol foarte important. Mi s-a comunicat că dv. ați construit circa 100 de verste de cale ferată și ați făcut construcții capitale exagerate în raport cu nevoile noastre generale.

Nu demult ați mărit salariile cu 30% și ați majorat alocațiile pentru nevoile culturale și pentru comitetele de fabrică și uzină. În același timp, într-o serie de ramuri, în ramurile de bază ale industriei noastre, ca de pildă în Donbass, noi ne zbatem pentru a găsi fonduri ca să plătim la timp salariile după indici „ciunțiți”. De fapt noi nu am avut un Consiliu superior al economiei naționale. Fiecare trust și sindicat face cum îl taie capul. Și aceasta aproape în toate chestiunile: în ceea ce privește salariile, lucrări de refacere, concentrarea, cucerirea pieței. Fiecare caută să folosească „norocul” său numai pentru sine și să treacă asupra statului „nenorocirile”, cerînd subvenții, credite și aprobare pentru prețuri ridicate. Nu este adevărat? Dv. comparați prețurile dv. cu cele dinainte de război. Dar aceasta este greșit, deoarece sînt două mărimi incomparabile. Eu v-aș ruga să-mi trimiteți un calcul comparativ la *toate* elementele *prețului de cost* și *prețului de vînzare* înainte de război și acum. Atunci totul va fi limpede. Și în această privință dv. sînteți cu mult deasupra altor ramuri, dar — după părerea mea — ați putea fi la un nivel și mai ridicat.

Aș dori ca toți conducătorii principalelor trusturi, — fiecare la postul său — să reprezinte un singur tot, o linie unică de stat, un țel unic al statului, un bloc unit, în frunte cu mine, de vreme ce am fost numit președinte al Consiliului superior al economiei naționale. Iată de ce sînt

bucuros că am stabilit o corespondență directă, căci numai această legătură poate făuri această linie unică. Deocamdată eu mai trebuie să învăț și de aceea vă rog să rețineți acest lucru și să mă ajutați. Pentru un conducător este dezastruos să privească totul cu ochii aparatului său. Rugămintea mea este să-mi trimiteți aprecieri asupra aparatului central al Consiliului superior al economiei naționale, așa cum îl vedeți dv. de la Grozneft.

Politica de forare pe care o promovați mi se pare justă, dar pentru a o putea aprecia în cadrul programului concret va trebui să o analizez amănunțit, ținând seamă de întreaga conjunctură, lucru pe care acum nu sînt în stare să-l fac.

Voi căuta să vă trimit curînd o notă cu rugămintea de a-mi trimite date esențiale asupra lucrărilor și programului de la Grozneft.

Cu salutări comuniste,

F. Dzerjinski

*Publicat în 1927 în revista
„Proletarskaja Revoluția” nr. 7 (66)*

*Se tipărește după o copie
dactilografată păstrată în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.*

PROBLEMA METALULUI

*Raport prezentat la 21 iunie 1924, la plenara a IV-a
a Comitetului Central al sindicatului metalurgiștilor*

Importanța industriei metalurgice este evidentă: pe ea se sprijină puterea întregului stat. Într-un stat muncitoresc însă importanța ei crește și mai mult, întrucît metalurgiștii reprezintă cadrele de bază ale proletariatului, iar produsele industriei metalurgice au un rol considerabil în realizarea alianței dintre clasa muncitoare și țărănime. Industria metalurgică se poate însă dezvolta normal numai atunci cînd întreaga țară va ajunge la o anumită putere, deoarece industria metalurgică are nevoie de importante capitaluri fixe și de o populație prosperă.

Acum, cînd am rezolvat nevoile cele mai acute, în fața noastră se pune în toată amploarea problema dezvoltării industriei metalurgice, sarcină subliniată de Congresul al XIII-lea al partidului³⁸. Dezvoltarea industriei metalurgice este însă de o sută de ori mai grea decît dezvoltarea altor ramuri ale industriei. Industria metalurgică din Rusia a fost creată într-o epocă în care trebuia să răspundă unor obiective imperialiste și nu este adaptată nevoilor statului muncitoresc. Pe lângă aceasta, industria metalurgică se caracterizează printr-o circulație lentă. Capitalurile cheltuite pe produsele metalurgice nu revin mai repede decît după 9—12 luni. De aceea, pentru dezvoltarea industriei metalurgice sînt necesare fonduri cu mult mai mari decît pentru industria ușoară, unde capitalul are o circulație mult mai rapidă. Pentru a ieftini producția metalurgică trebuie să ieftinim în primul rînd produsele care o alimentează, și anume combustibilul. Dar chiar și după ieftinirea combustibilului industria metalurgică va necesita fonduri uriașe. Pentru a obține

aceste fonduri și pentru a asigura comenzi industriei metalurgice, trebuie să lichidăm în primul rînd atitudinea departamentală, tendința de a vedea și de a fi preocupat numai de interesele departamentale. Trebuie să facem astfel încît toate departamentele să înțeleagă că reprezintă o parte dintr-un întreg și să curmăm ignorarea legăturilor reciproce și cu toții împreună, cu gîndul la interesele întregii noastre industrii, să întocmim un plan care să asigure dezvoltarea industriei metalurgice. Un plan real de dezvoltare a industriei metalurgice poate fi lăurit numai dacă toate celulele economiei naționale vor lua parte la întocmirea lui. De fapt, orientarea departamentală se face simțită, în primul rînd, la Comisariatul poporului pentru căile de comunicații, care este un sector esențial pentru industria metalurgică.

Uzinele noastre metalurgice s-au orientat spre intensificarea construcției de locomotive și vagoane. Iată însă că deodată Comisariatul poporului pentru căile de comunicații anunță că are un prisos de locomotive și că nu este în măsură să folosească noua producție a uzinelor constructoare de locomotive. Ca urmare, se ajunge în mod inevitabil la închiderea unor uzine. Considerăm absolut inadmisibil să închidem uzinele și să împrăștiem forța de muncă calificată. Este adevărat că transporturile noastre dispun în prezent de 2.700 de locomotive neutilizate la o circulație a mărfurilor de numai 40% din cea dinainte de război, în timp ce în perioada antebelică căile ferate aveau numai 2.000 de locomotive în rezervă. Acesta este, firește, un fapt incontestabil, dar nu poate constitui un argument împotriva dezvoltării construcției de locomotive. Economia noastră se dezvoltă neîncetat. Transporturile înseși constituie un indice al avîntului economiei noastre. Capacitatea căilor ferate de a transporta mărfuri crește, și de aceea nu putem vorbi decît despre un prisos relativ de locomotive. Un singur an sau doi de recolte bune pot ridica nivelul dezvoltării noastre în progresie geometrică, determinînd un adevărat salt. În noiembrie anul trecut eram alarmați de o criză de desfacere. Depozitele noastre gemeau de unelte agricole. Iată însă că acum depozitele sînt goale și trebuie să importăm din străinătate unelte agricole. Dacă vom înceta acum construcția de locomotive,

tive, cum vom reuși să organizăm o producție normală de locomotive atunci cînd va fi nevoie de ele? Știm doar că, înainte de a pune pe picioare o anumită producție, este nevoie de o întreagă perioadă de adaptare. Este neîndoielnic că peste cîțiva ani Comisariatul poporului pentru căile de comunicații va avea nevoie anual de 600 și chiar de 800 de locomotive.

A doua problemă este aceea a construcțiilor navale. Pînă la război, la noi aproape că nu se construiau de loc vase comerciale. Șantierele navale cele mai importante erau șantierele militare. Nici acum nu dispunem de organe care să aibă o bază financiară specială pentru un program important de construcții navale. Iată de ce, personal, am avut o atitudine negativă față de planul cincinal de construcții navale, elaborat de Direcția generală a industriei metalurgice, și consider că deocamdată trebuie să menținem șantierele principale adaptate la construcții navale și să menținem și cadrele de muncitori calificați. Peste 2—3 ani, cînd în țara noastră acumulările vor ajunge la un nivel corespunzător, vom găsi fonduri și vom dezvolta construcțiile navale.

În prezent principala noastră sarcină este de a reface capitalurile fixe ale industriei metalurgice și de a alocă sume pentru amortizarea industriei constructoare de mașini. Dezvoltarea construcțiilor comunale și generale va fi una dintre bazele dezvoltării noastre. Sarcina noastră primordială este de a întocmi un plan real și just de credite, astfel încît industria metalurgică să fie aprovizionată cu suficiente mijloace circulante pentru a pune pe picioare producția. Din cauza datoriilor uriașe pe care le-au contractat principalii clienți ai industriei metalurgice, trebuie să folosim sumele primite de la Banca industrială direct pentru exploatare, în loc să le alocăm pentru utilarea și creditarea consumatorilor de articole de larg consum.

În domeniul finanțelor trebuie să ne orientăm spre crearea unui buget industrial unic. Industria grea se poate dezvolta numai dacă se bazează pe fondurile acumulate de industria ușoară. Consiliul superior al economiei naționale, care conduce întreaga industrie, trebuie să aibă un buget unic al industriei, care să intre în bugetul general al statului cu soldurile veniturilor și cheltuielilor

sale. Numai în acest caz el va putea să îndrumeze fondurile în mod planificat, și nu pe apucate. Numai în acest fel va îndrepta el fondurile în direcția cerută de interesele generale și de situația industriei. Atunci va fi posibilă și o politică unică de salarizare, iar Consiliul Central al Sindicatelor din U.R.S.S. va putea duce o politică de reglementare a salariilor conformă cu interesele economice. Cît privește salariile, industria ușoară a luat-o cu mult înainte, ceea ce nu corespunde nici încordării muncii în acest domeniu, nici rolului acestei ramuri în sistemul general al economiei naționale. Cînd va exista un buget unic pe întreaga industrie, industria metalurgică va trebui să stea în centrul atenției. Atenția tuturor, atît a cadrelor conducătoare din economie cît și a activiștilor sindicali, va trebui s-o concentrăm asupra acestei probleme esențiale.

În sfîrșit, tovarăși, elementul esențial fără de care nu poate progresa nimic este plata la timp a salariilor. Actuala situație este absolut inadmisibilă. Pentru a organiza plata la timp a salariilor este necesar ca Comisariatul poporului pentru căile de comunicații și celelalte departamente să-și propună ca sarcină fundamentală reglementarea plății pentru comenzile executate.

O altă problemă importantă este aceea a organizării raționale a producției și a muncii. În prezent, la noi se polemizează în legătură cu raportul dintre productivitatea muncii și nivelul salariilor. Că caracterul polemicii, în care cadrele conducătoare din economie și activiștii sindicatelor se acuză reciproc, împiedică clarificarea problemei. Trebuie să înțelegem că singura bază, singura sursă a acumulărilor noastre este în prezent productivitatea muncii, rezultatul energiei depuse în muncă. Principala problemă, pe care trebuie s-o punem fără nici un fel de polemică și cu care trebuie să fim cu toții de acord, este aceea a productivității muncii și a rezultatelor ei. Productivitatea muncii nu înseamnă numai intensitatea muncii, ci rezultatul general obținut prin eforturi comune. Atunci cînd organizarea muncii este defectuoasă, chiar și o intensitate maximă a muncii nu poate da rezultate. Intensitatea muncii poate fi colosală, și totuși productivitatea muncii să rămînă redusă. În acest domeniu consider

că are o importanță uriașă participarea sindicatelor și a maselor muncitorești largi la organizarea producției. Fără această participare, fără acest ajutor conștient, nu ne vom putea reface industria.

Ultima problemă privește conducerea organizatorică a industriei metalurgice. S-a propus să se desființeze Direcția generală a industriei metalurgice. Asemenea discuții nu au nici un rost. Atunci cînd în fața industriei metalurgice stau sarcini atît de importante și de dificile, rezolvarea lor este posibilă numai dacă totul va fi concentrat într-un organ unic. Această direcție generală nu trebuie să fie un organ de conducere birocratică. Forța ei trebuie să rezide în cunoașterea experienței locale și în menținerea legăturii cu terenul. Principiul centralizării trebuie îmbinat cu principiul descentralizării, în condiții de încredere în unitățile locale și într-o atmosferă de încredere reciprocă între unități și centru.

Oricît de mari și de grele ar fi sarcinile ce stau în fața industriei metalurgice, noi le vom rezolva. În industria ușoară s-a și conturat un anumit ritm de acumulări, transporturile se dezvoltă și putem afirma că există o bază obiectivă pentru dezvoltarea industriei metalurgice. Este necesară o strînsă legătură între activiștii sindicatelor și cadrele conducătoare din economie, pentru a realiza linia trasată de partid. Cînd vom lichida spiritul îngust departamental și vom fi cu toții conștienți de importanța industriei metalurgice pentru întreaga noastră țară, cînd o vom pune în centrul atenției tuturor departamentelor, succesul va fi asigurat.

„Izvestiia” nr. 140 din 22 iunie 1924

Se tipărește după textul apărut
în ziar

**CUVINTARE LA PLENARA COMITETULUI CENTRAL
AL PARTIDULUI COMUNIST (BOLȘEVIC)
DIN RUSIA ³⁹**

16 august 1924

Tovarăși, din raportul lui Dogadov am dedus un singur lucru, și anume că Dogadov nu a înțeles de loc miezul problemei. Care este problema? Raportul a redus-o exclusiv la intensitatea individuală a muncii, confundând această chestiune cu problema generală — de importanță uriașă — a productivității muncii. În această privință, Dogadov nu putea invoca nici cuvântările mele — deși la multe dintre ele a fost prezent —, nici articolele mele, puține la număr, publicate în ziare.

Nu am spus pînă acum nici un singur cuvînt despre intensitatea individuală a muncii, ci am vorbit exclusiv despre productivitatea muncii. Fiecare din voi înțelege cît se poate de clar deosebirea dintre aceste două noțiuni. Intensitatea individuală a muncii poate fi gigantică, dar în același timp productivitatea ei să rămînă neînsemnată; lucrul acesta îl știm, de altfel, din ședințele noastre, unde consumăm o cantitate colosală de energie. (*Risete*). Nu mă refer, firește, la ședința de față, ci la nenumăratele ședințe la care avem prilejul să participăm. Tocmai de la asemenea considerente a pornit și Dogadov cînd a propus să se desființeze comisia Comitetului Central și a Comisiei centrale de control în problema salarizării. El a pornit de la un lucru adevărat, și anume că munca noastră intensă, pentru care am cheltuit în această comisie o cantitate uriașă de energie, a fost, după părerea sa, inutilă (*Dogadov*: „Exact!“). Iată de ce atunci cînd punem problema productivității muncii nu trebuie să substituim acestei probleme de importanță covîrșitoare chestiunea minoră a intensității individuale a muncii. Noi am cucerit ziua de

muncă de 8 ore și cerem ca această zi de muncă de 8 ore, cu un consum normal de energie fizică, să fie o zi de muncă — nici mai mult nici mai puțin. Aceasta este o realizare a noastră. Nu vom putea însă rezolva nici una dintre problemele pe care ni le pune în față dezvoltarea revoluției pînă cînd nu vom rezolva problema fundamentală, aceea a rezultatelor muncii, în primul rînd problema productivității muncii. Acest lucru ar fi trebuit să-l înțeleagă activiștii din sindicate pe care îi reprezintă aici Dogadov. Intr-adevăr, cum veți putea satisface nevoile crescînde ale muncitorilor și să măriți salariul real fără a ridica productivitatea muncii? Vedeți oare vreo altă cale? Voi, care sînteți marxiști, care sînteți activiști ai sindicatelor, răspundeți! La aceasta nu veți putea răspunde altfel decît așa cum pun eu problema, așa cum o pune orice marxist. Nici nu trebuie să avem alte izvoare și alte mijloace. Baza, criteriul de apreciere a orînduirii noastre față de orînduirea pe care am răsturnat-o și față de aceea pe care o combatem la vecinii noștri trebuie să-l dea răspunsul la întrebarea: care sînt rezultatele muncii noastre? Cîtă muncă consumați și cît produceți cu această muncă? Aceasta este problema centrală.

Iar dacă abordăm cealaltă problemă fundamentală, legată de însăși existența Puterii noastre sovietice, problema alianței dintre muncitori și țărani, sîntem nevoiți să punem aceeași întrebare: oare fără sporirea productivității muncii vom putea îndeplini cerințele pe care le ridică în față noastră, în fața clasei muncitoare, alianța dintre muncitori și țărani? Numai pe această cale vom putea rezolva această problemă, ca și problema noastră financiară, problema valutei ferme. Este limpede că, atunci cînd Consiliul Central al Sindicatelor abordează problemele din punctul său de vedere îngust departamental și consideră modul nostru de a pune problema un atentat împotriva salariului, el nu face decît să dovedească acest spirit îngust departamental. Cei de la Consiliul Central al Sindicatelor nu sînt în stare să vadă lucrurile altfel, deși eu susțin că, dacă nu vom mări salariul, nu vom exista ca Putere sovietică, deoarece nevoile mereu crescînde ale muncitorilor reprezintă unul dintre principalii factori de dezvoltare a culturii proletare și a puterii noastre. Or, de

vreme ce nevoile cresc, ele trebuie să fie satisfăcute, cu atât mai mult cu cât uneltele de producție și toate bunurile și mijloacele se află în mâinile noastre, în mâinile clasei muncitoare.

Care este situația reală în problema salariilor? Situația este cât se poate de grea, deoarece pînă în prezent nu am fost în stare să asigurăm plata la timp a salariilor în principalele noastre ramuri, ai căror muncitori constituie baza Puterii sovietice. Mă refer la mineri și la metalurgiști. Iar Dogadov spune: „Acest lucru este valabil *numai* pentru mineri și pentru metalurgiști“. Halal „numai“!

Iată cîteva date cu privire la restanțele de plată a salariilor. În principalele uniuni ale Direcției generale a industriei metalurgice, la 15 august datoriile erau de 4/200.000 de ruble. La jumătatea lunii iunie, principalele trusturi de importanță unională, avînd 313.664 de muncitori, făcuseră datorii de peste 12.000.000 de ruble. Pînă în prezent aceste datorii în genere n-au scăzut, deși ne zbatem în fiecare săptămînă, de la o plată la alta, să lichidăm aceste datorii, să găsim fondurile necesare. În aceste condiții munca nu se poate desfășura normal nici în întreprinderi, și nici la noi, la centru.

Nu putem spune în nici un caz așa cum a spus Dogadov: „acest lucru este valabil numai pentru industria grea“, deoarece întreaga noastră industrie de stat reprezintă un singur tot. Salariile joase din industria grea și plata lor neregulată sînt o consecință a salariilor mari, uneori exagerat de mari, din industria ușoară. Să luăm, de pildă, industria alimentară. Dogadov îmi reproșează că sînt birocrat, și acuză de același lucru Consiliul superior al economiei naționale, numai pentru că am cerut să ni se trimită spre aprobare contractul cu muncitorii din industria alimentară și apoi nu l-am aprobat. Este vorba de un contract dintr-o ramură în care salariile au ajuns să reprezinte 117% față de cele dinainte de război. Și atunci cine din noi este birocrat? Dogadov sau Consiliul superior al economiei naționale? Acela care, de fapt, nu vrea să sporească salariile acolo unde ele nici nu trebuie mărite, sau acela care susține că trebuie sporit salariul, deși acesta reprezintă 117% față de salariile dinainte de

război, în timp ce în ramurile de bază ale industriei nu ajunge nici pe aproape la 100%, reprezentînd doar 50—55%? Este limpede că nivelul ridicat al salariilor în industria ușoară determină nivelul redus al salariilor în industria noastră grea, care mai trebuie să fie întreținută încă din bugetul statului.

Pe ce se bazează salariul relativ ridicat din industria noastră ușoară? Nu voi afirma că se bazează pe o înaltă productivitate a muncii, deoarece ea nu există. Salariul ridicat din industria ușoară se datorește situației de monopol a acestei ramuri și lipsei acute de produse pe care o resimte țara noastră în această ramură. Nivelul salariilor este determinat aici de „situația comercială”. Aceasta înseamnă că noi stabilim prețul produselor nu după timpul socialmente necesar pentru producerea lor, ci folosind dreptul de proprietate monopolistă asupra lor, adică obținem o plusvaloare de la țărani prin fixarea unor prețuri ridicate. Tocmai aceste salarii ridicate din industria ușoară, nejustificate printr-o productivitate înaltă a muncii, ne fac să încălcăm legea de bază a Statului sovietic: alianța dintre clasa muncitoare și țărănime. În același timp o parte a clasei muncitoare încalcă legea întregii clase muncitoare și nu dă posibilitate statului să găsească în țară mijloace pentru refacerea industriei fundamentale, industria grea.

Voi arăta acum în ce mod noi, industria de stat, clasa muncitoare, satisfacem nevoile țării. Iată o serie de cifre care vorbesc de la sine: în 1923—1924, de exemplu, aprovizionarea populației cu petrol pe cap de locuitor reprezintă 39% în comparație cu 1913, aprovizionarea cu fontă — 14%, cu oțel — 22%, cu produse de bumbac — 39%, cu galoși — 30%, cu zahăr — 33%, cu hîrtie — 36%. Ve-deți deci cu ce rații neîndestulătoare aprovizionăm populația.

Este interesant acum să știm cum se repartizează producția orășenească în rîndurile populației, adică să vedem cît capătă orașul și cît satul? I-am cerut lui Popov să-mi comunice datele cu privire la repartiția producției noastre industriale pe orașe și sate. După datele lui Popov, înainte de război, produsele industriei mari și mijlocii se repartizau astfel: din cantitatea totală orașul primea 63%,

iar satul 37%. Astăzi situația este următoarea: orașul primește 75% din producție, iar satul numai 25%. Acestea sînt datele pe anul trecut. Ce înseamnă aceste date? Că orașul capătă 75% în loc de 63% cît primea înainte de război, iar satul numai 25% în loc de 37%. Să analizăm aceste cifre și să pătrundem în conținutul și în semnificația lor politică. Anul trecut producția industrială reprezenta 35% față de cea dinaintea de război. Prin urmare, în 1922—1923, orașul a primit, în loc de 63 de unități de produse, 26,25, adică 42%, iar satul, în loc de 37 de unități de produse, 8,75, adică 24%.

De aici rezultă în mod evident că producția noastră este absolut insuficientă pentru a satisface nevoile minime ale țării, atît la orașe cît și la sate, dar mai ales la sate. Și, cu toate acestea, ca o ironie a soartei, reprezentantul Comisariatului poporului pentru finanțe publică cu ușurință în presa noastră date cu totul inexacte despre salarii și productivitatea muncii în articolul de fond din „*Ekonomiceskaia Jizn*” („Viața economică”). În acest articol se poate citi că salariile reprezintă 65% față de nivelul antebelic, în timp ce productivitatea muncii, concepută ca rezultat al activității tuturor celor ce lucrează, adică producția globală medie pe participant la producție, este de 75%. — Este limpede pentru oricine nu jonglează cu cifrele și are contact cu viața reală că, după reducerea zilei de muncă la 8 ore față de ziua de muncă din perioada antebelică, în condiții cînd disciplina în muncă nu s-a înrădăcinat încă și nici nu a ajuns măcar la nivelul disciplinei de sub regimul burghez, cînd folosirea capacității uzinelor noastre nu atinge uneori nici 30% față de perioada antebelică și cînd utilajul fabricilor noastre este extrem de uzat, cel care spune că productivitatea muncii a ajuns la 75%, acela spune un neadevăr, acela adună, împarte și înmulțește cifre incommensurabile, trăgînd apoi concluzii absurde. La noi, un savant care cunoaște cele patru operații aritmetice și mai are în plus o riglă de calcul, se apucă cîteodată de statistică, și ne prezintă numere de echilibristică. Apoi Dogadov citează aceste cifre la sesiunea plenarei Consiliului Central al Sindicatelor, prezentîndu-le ca o descoperire a C.C.S. Noi l-am ascultat aici pe Dogadov, dar nu l-am auzit vorbind așa ca la ple-

nara C.C.S. El a invocat instituția „de înalt prestigiu” T.O.S. (Departamentul central al statisticii) din Consiliul superior al economiei naționale. Este într-adevăr un progres, dar prestigiul T.O.S. nu-l poate salva, pentru că, din păcate, T.O.S. nu și-a cucerit încă autoritate în domeniul evidenței și al productivității muncii.

Care este în realitate situația statisticii noastre? Mulți au arătat — și tovarășul Stalin la congresul partidului, și alții în presă — care este situația. Voi da un exemplu pentru a caracteriza statistica noastră. Pentru a calcula balanța pe anul 1922—1923, unii au adunat rublele sovietice din ianuarie cu rublele din decembrie și au obținut o sumă rezultînd dintr-o adunare cît se poate de corectă. De fapt însă au fost adunate mărimi ce nu pot fi considerate echivalente. Dacă nu mă înșală memoria, au existat cazuri cînd la Comisariatul poporului pentru afacerile externe s-au adunat dolari, mărci și ruble. În aceeași situație se află statistica noastră. Se ține evidența în rublele de dinainte de război, pe bază de cataloage, prețuri curente și metode diferite. Toate acestea au fost adunate și împărțite și s-au obținut, pînă la urmă, faimoasele „medii” pentru toate ramurile din industrie, pentru toate produsele cu sute de mii de nomenclaturi.

Vă amintiți de polemica dintre Mihailovski și Groman? Nu știu dacă ați urmărit-o cu toții. Direcția generală a statisticii a publicat o culegere în care datele din prima pagină contrazic cele scrise pe pagina a treia, iar datele din pagina a treia cele din pagina a cincea etc., ca pînă la urmă să reiasă că culegerea a apărut din greșeală, deși a fost publicată sub forma unui tom voluminos. Iată, deci, în ce situație se află statistica noastră. Este absolut limpede că Dogadov se cramponează de orice fel de statistică de acest gen, deoarece el vrea să demonstreze o idee preconcepută, și anume că la noi totul este cum nu se poate mai bine. În felul acesta însă adormim vigilența muncitorilor și nu le arătăm care este situația adevărată. De ce procedează oare Dogadov în felul acesta? Pentru că el consideră statul nostru ca o bancă cu fonduri nelimitate, pentru că el consideră organele noastre economice ca pe niște capitaliști, de la care se pot obține bani dacă știi să-i prezezi cum trebuie.

După cele scrise de Reingold în „Economicskaia Jizn” și după expunerea lui Dogadov în legătură cu productivitatea medie pe întreaga industrie, am cercetat datele anumitor uzine, și aceste date au arătat și au demonstrat, după cum știți, că lucrurile stau tocmai pe dos. Am constatat că productivitatea muncii este catastrofal de redusă și că acest cuvânt trebuie să-l înțelegem în adevăratul său sens. Care au fost cifrele obținute? Vi le reamintesc: la Uzina din Kolomna productivitatea muncii pe cap de om nu reprezintă decât 39% față de cea dinainte de război, în timp ce salariul pe unitatea de produs în ruble-aur sovietice este de 397%, adică de aproape patru ori mai mare. (Nu le-am calculat în ruble-marfă, ci am socotit salariul în ruble-aur sovietice și l-am comparat cu salariul din 1913, în rublele dinainte de război; ori cine vrea le poate recalcula după un anumit coeficient și poate face corectivele corespunzătoare). La uzina din Kolciughino productivitatea muncii reprezintă 36,5%, iar salariul pe unitatea de produs — 500%. La țesăturile de bumbac productivitatea muncii este de 60%, iar salariul — de 291% (aici situația este ceva mai bună). La produsele de in productivitatea muncii este de 64%, iar salariul — de 334%, în industria hîrtiei productivitatea muncii este de 50%, iar salariul — de 529%. La uzina de armament din Tula, productivitatea muncii este de 19%, iar salariul — de 661%. Singurele ramuri unde există un salariu redus pe unitatea de produs și apropiat de cel dinainte de război sînt industria minieră din Donbass și căile ferate (*Șvart*: „Dar de ce nu indicați și productivitatea muncii?”) La minerii din Donbass, salariul pe unitatea de produs este de 222%, iar dacă folosim coeficientul de recalculare ajungem aproape la nivelul dinainte de război. La feroviari, salariul pe unitatea de produs este de 239%. Aceasta înseamnă că la o muncă pentru care în 1913 minerii din Donbass primeau 100 de ruble dinainte de război, ei primesc acum 222 de ruble-aur sovietice, iar feroviarii — 239 de ruble-aur sovietice. Dacă în toate ramurile ar exista asemenea proporții, am dispune de fonduri pentru a putea lărgi producția, pentru a mări productivitatea muncii, pentru a ieftini întreaga viață și pentru a ridica salariul real. (*Șvart*: „Nu primim decât 38% în raport cu salariile dinainte de război“.) Vor-

besc chiar pe baza datelor dv. Productivitatea muncii la Donugol* este de 53,3%, iar la căile ferate de 39% în raport cu cea dinainte de război.

Și iată că, pentru dezmințirea acestor date incontestabile, verificate în uzine și de necontestat tocmai pentru că oricine le poate controla și pentru că elementele tuturor acestor calcule sînt la îndemîna oricui, fiind și puține la număr, s-a pornit o campanie în presă, în primul rînd în „Trud”, organul Consiliului Central al Sindicatelor. Așa cum a făcut-o și Dogadov aici, s-au contestat cele afirmate de mine, fără a se pune problema din punct de vedere politic și economic, ci substituindu-i problema intensității individuale a muncii și reproșîndu-mi că nu țin seama de sarcini, de organizarea muncii etc. Și toate acestea deși expunerea mea urmărea, în esență, tocmai să concentreze întreaga atenție a partidului, a cadrelor conducătoare din economie, a activiștilor sindicatelor și a întregii clase muncitoare asupra acestor probleme, în vederea rezolvării lor.

Pe de altă parte, în presă apar o serie de articole care încearcă să demonstreze că, în ceea ce privește productivitatea muncii, am depășit nivelul dinainte de război. Se dă ca exemplu chiar uzina din Kolomna. Un oarecare A.G-vici, bine cunoscut de Comitetul Central al sindicatului metalurgistilor, scrie în ziarul „Trud”: „În 1924 productivitatea muncii în uzină este cu 20—25% mai ridicată decît cea dinainte de război”. Oare, dv., tovarășe Lepse, puteți fi de acord cu o asemenea fanfaronadă? Doar ni se spune o minciună sfruntată! A.G-vici încearcă să demonstreze prin două exemple afirmația sa referitoare la întreaga uzină. Pentru fabricarea locomotivei „Malet”, în perioada dinainte de război era nevoie de 62.000 ore/om, în timp ce acum sînt necesare doar 45.000 ore/om. Pentru fabricarea unui vagon de marfă fără frîne, înainte de război era nevoie de 800 ore/om, iar acum numai de 545 ore/om. S-ar părea că avem de-a face cu realizări într-adevăr colosale. De ce comenzile Comisariatului poporului pentru căile de comunicații costă însă atît de scump la uzinele noastre, mult mai scump decît înainte de război? Foarte simplu.

* Donugol — Trustul carbonifer din bazinul Donețului.

Pentru că Comisariatul poporului pentru căile de comunicații nu are nevoie de locomotive „Malet” și nu face asemenea comenzi. Dar lucrul principal este că toate aceste calcule asupra timpului necesar — și înainte de război și acum — nu reprezintă decît o pură teorie. L-am întrebat pe Tolokonțev dacă toate acestea corespund realității și el mi-a răspuns oficial că este vorba de calcule contabile făcute în uzina din Kolomna. Aceasta înseamnă că, după calculele lor, ar fi necesare atîtea ore de muncă *pură*, dar că în realitate pe lîngă cele 545 de ore de muncă pură consumate se mai pot pierde neproductiv alte 545 de ore.

Tot în ziarul „Trud”, Ciunosov vrea să demonstreze că în industria textilă salariile reprezintă astăzi numai 73% față de cele dinainte de război. De ce? Ciunosov susține că greșesc acele cadre conducătoare din economie care afirmă că salariile au ajuns la 102% față de cele dinainte de război, deoarece atît aceste cadre cît și Comitetul de Stat al Planificării au stabilit acest procent pornind de la salariile textiliștilor de dinainte de război, adică de la 17 ruble 90 de copeici. Dar, spune Ciunosov, se poate oare porni de la acest salariu? Oare nu reprezenta el atunci o cruntă exploatare? Este o greșeală să se pornească de la acest salariu. Trebuie să pornim, continuă Ciunosov, nu de la salariul dinainte de război al textiliștilor, ci de la salariul mediu al tuturor muncitorilor industriali, corectîndu-l întrucîtva chiar și pe acesta. Cu toate că, potrivit datelor dinainte de război, acest salariu era de 22 de ruble, noi îl vom corecta după metodele Consiliului Central al Sindicatelor, transformîndu-l în 25 de ruble. Și atunci reiese că greșesc cadrele conducătoare din economie care afirmă că textiliștii primesc 102% în comparație cu salariul dinainte de război, deoarece în realitate ei primesc numai 73%. După cum vedeți, un calcul absolut arbitrar și un joc de-a v-ați ascunselea!

Cercetările pe care le-am întreprins ne înfățișează un tablou cu totul diferit al productivității muncii și al salariului. Noi am publicat datele noastre și ele nu au fost dezmințite. În numărul 7—8 din „Bolșevik”, aceste date au apărut în articolul lui I. Kraval. În revista „Promîșlenosti i trgovlea” („Industria și comerțul”) a apărut un articol semnat de Lobov, care, împreună cu Glebov, a exa-

minat situația industriei din Leningrad, obținînd un tabel caracteristic. Aproape în toate uzinele salariile sînt procentual mai ridicate decît productivitatea muncii în raport cu situația dinainte de război. La Halturin⁴⁰ însă productivitatea muncii este mai ridicată (pe cap de lucrător ea a ajuns la 83%, iar salariile la 65%). Acest exemplu indică drumul just pe care trebuie să mergem: aici s-a făcut electrificarea.

Dacă vom analiza în continuare datele obținute cu prilejul studierii industriei din Moscova, subordonată Consiliului din Moscova al economiei naționale, vom constata următoarele: în industria textilă productivitatea muncii este de 63%, iar salariul de 90%; în industria metalurgică — 71%, respectiv — 89%; în industria de pielărie — 95% și 134%; în industria alimentară — 64% și 181%; în industria chimică — 75% și 127%; în industria poligrafică — 64% și 103%. După cum vedem, în multe ramuri salariul a depășit nivelul dinainte de război, în timp ce productivitatea muncii nu a depășit în nici o ramură acest nivel.

Aceeași situație o constatăm și în industria de stat din Siberia: din octombrie 1923 pînă în martie 1924 inclusiv, productivitatea muncii a crescut cu 23%, iar salariile cu 53% față de aceeași perioadă a anilor 1922—1923. Și dacă ținem seama nu numai de salariul pur, bănesc, ci și de salariul primit sub diferite forme disimulate, vom vedea că salariul real este mult mai ridicat decît cel nominal. Iată cîteva date asupra salariului care păcătuiesc doar prin aceea că prezintă micșorate adaosurile suplimentare: în trustul din Presnea — 44%, în cel din Vladimir — 42%, în cel de bumbac din Moscova — 44%, în industria metalurgică — între 19% și 63%.

Examinînd acum cauzele care au determinat această productivitate scăzută a muncii, putem menționa următoarele cauze mai importante: tehnica insuficientă, slaba organizare a producției, folosirea nesatisfăcătoare a muncii și organizarea ei defectuoasă și, în sfîrșit, faptul că la noi nu există o disciplină a muncii și că nu știm să facem economii de materiale și de timp. Iată, de exemplu, ce putem citi în articolul tov. Kaliș, directorul fabricii „Munca eli-

berată", publicat în „Torgovo-Promişlenaia Gazeta” („Gazeta industriei şi comerţului”):

„Muncitorul s-a obişnuit să considere firească părăsirea locului de muncă pentru a merge la comitetul de fabrică sau la celula de partid. Am încercat să calculez cantitatea de timp pe care o pierde un muncitor în fabrică deplasându-se la organizaţii şi am obţinut cifre impresionante. Cu tot controlul riguros care se face în întreprindere, un muncitor înregistrat în statele de plată (avem 1.500 de oameni) pierde în medie «cu plimbările» pînă la 11 minute, adică în total 16.500 de minute/om, sau 275 de ore/om, sau 34,4 zile/om.

Acesta este însă un calcul pur aritmetic; dar calculaţi aceste pierderi din punctul de vedere al procesului de producţie: dacă ba plec de la locul de muncă, ba mă întorc, cum mai pot să lucrez? Nu mai sînt în stare să fac nimic. Adică nu se mai poate vorbi despre o pierdere de 11 minute, ci despre una de o jumătate de zi, deoarece de fiecare dată trebuie să mă adaptez din nou la procesul de muncă etc.”

Aici trebuie să mai menţionăm şi un alt element pe care multe cadre conducătoare din economie şi mulţi activişti sindicali nu-l iau în seamă atunci cînd stabilesc nivelul productivităţii muncii. Cînd luăm întreaga noastră industrie şi calculăm producţia globală, adunînd laolaltă producţia tuturor ramurilor: combustibilul extras, minele, fonta şi alte materii prime industriale cu produsele finite — maşini, locomotive, ţesături, încălţăminte etc. — şi împărţim producţia globală astfel obţinută la numărul participanţilor, pentru a căpăta productivitatea medie a muncii pe cap de om, ometem cu totul risipa de-a dreptul barbară a materiilor prime, a combustibilului şi materialelor. După asemenea calcule reiese că, cu cît aruncăm mai mult în vînt, cu atît avem o producţie mai mare şi o productivitate mai mare. Tocmai de această risipă nu ţinem noi seama şi foarte adesea industria noastră petrolieră, carboniferă, metalurgică etc. lucrează nu pentru a se produce obiecte şi produse utile, ci pentru ca alţii să arunce apoi în vînt această producţie. (*Svarţ din sală*: „Şi ce legătură au toate acestea cu productivitatea muncii?”). Dacă te apuci să dai foc casei, ce obţii? Productivitate mărită sau distrugerea ei? (*Risete*). Dacă

pentru a produce un obiect te apuci să distrugi în mod inutil alte obiecte, nu micșorezi oare prin această productivitatea generală? Dacă dv. nu înțelegeți acest lucru, în schimb economia țării îl înțelege pe propria sa piele (*Șvarț*: „Dv. confundați lucrurile. Productivitatea nu are nici o legătură cu aceasta”). Voi fi foarte încîntat dacă Șvarț va lua cuvîntul și va demonstra că, cu cît se consumă mai multe materiale pentru un produs, cu atît productivitatea este mai mare. (*Risete*).

Să trecem acum la următoarea chestiune. Dogadov nu poate dezminți datele citate de comisia de pe lîngă Comisia centrală de control cu privire la creșterea producției globale pe zi a unui muncitor de la 4,38 ruble în octombrie 1922 la 5,40 ruble în ianuarie 1924, adică cu 23,3%, salariul crescînd în aceeași perioadă de la 37,8 copeici la 71,9 copeici, adică cu 90%. Dogadov nu poate dezminți fățiș aceste date, pentru că ele au fost întocmite de tov. Strumilin, care conduce secția de evidență atît la Comitetul de Stat al Planificării cît și la Consiliul Central al Sindicatelor. Iată de ce a început Dogadov să vorbească despre brichetele din 1921. Tov. Dogadov, datele citate nu sînt totuși din 1921, ci începînd din octombrie 1922! Oare astăzi nu mai sînt brichete? (*Dogadov*: „Mai puține!”). Acum avem altfel de brichete. Mihailov îmi spunea astăzi că în industria poligrafică muncitorii ar trebui să primească mai mult, întrucît ei nu-și pot întregi salariile prin produsele producției lor. Ei nu capătă cărți, în timp ce textiliștii primesc la prețuri de fabrică mărfuri textile, ceea ce reprezintă tot un fel de brichete. Este interesant însă că Dogadov, căutînd să atenueze semnificația acestor cifre — 4,38 și 5,40 — pentru perioada la care ne referim, se străduiește să le folosească pentru a dovedi că productivitatea muncii a ajuns la peste 70% din nivelul dinainte de război. El pornește de la faptul că înainte de război producția globală era pe cap de muncitor de 8 ruble. Dogadov uită că această cifră nu poate fi comparată cu cifrele 4,38 și 5,40. Ea a fost calculată după alte metode și de fiecare dată și în toate întreprinderile s-a dovedit că ea nu poate fi comparată cu cifrele actuale. Tov. Strumilin, care este un oracol în problemele muncii atît pentru Comitetul de Stat al Planificării cît și pentru Consiliul Central al Sindicatelor,

înțelegînd ce neplăcută este nepotrivirea flagrantă — atît de evidentă în propriile sale date — dintre creșterea productivității muncii și aceea a salariului, dîndu-și seama că aceasta contrazice net afirmația sa că productivitatea muncii, raportată la cea dinainte de război, este mai ridicată decît salariul (70—75%), caută o salvare, inventînd și introducînd în calcule un coeficient de corectare a productivității muncii care ridică productivitatea în aceeași perioadă de la 23,3% la 40,3%. În acest scop, tov. Strumilin a născocit un indice aritmetic mediu (cu unele rezerve însă, în sensul că ar fi fost mai indicat un indice geometric).

În Biroul Politic am arătat despre ce este vorba. Vă pot ilustra metoda printr-o analogie folosită astăzi de Peatakov într-o discuție pe care am avut-o cu el și care este mai elocventă. Să zicem, de pildă, că în două fabrici lucrează cîte 100 de oameni care produc: în prima uzină 100 de unități de produse, iar în a doua 10 unități. În felul acesta, întreaga producție este egală cu 110 unități, sau 0,55 pe cap de om. Să presupunem că în altă perioadă cei 100 de oameni de la prima fabrică produc în total numai 50 de unități, adică de 2 ori mai puțin, iar cei 100 de oameni de la a doua fabrică — 40 de unități, adică de 4 ori mai mult. Comparînd producția din aceste două perioade, vom constata că în prima perioadă s-au produs 110 unități, iar în a doua perioadă 90, adică rezultatul muncii s-a redus, iar pe cap de om s-a produs numai 0,45 în loc de 0,55, adică productivitatea a scăzut cu 18%. Strumilin însă spune: prima fabrică produce 50% față de prima perioadă, iar a doua 400%. Prin urmare, productivitatea medie a muncii este egală cu 50 plus 400, adică 450, împărțit la 2, adică 225%. Așadar, productivitatea generală a muncii a sporit de 2,5 ori. Firește, asemenea calcule fac parte din domeniul magiei.

Voi trece acum la măsurile care trebuie luate și pe care comisia le supune atenției dv. Principala problemă, fără de care tot restul rămîne pură scriptologie, este că clasa muncitoare trebuie să devină conștientă de faptul că salariul nu poate fi ridicat și că nici una dintre sarcinile pe care le-a trasat istoria în fața clasei muncitoare din Uniunea Sovietică nu poate fi îndeplinită dacă problema

productivității muncii nu va fi rezolvată prin voința, atenția, mușchii și mintea clasei muncitoare, prin toate mijloacele care stau la dispoziția ei. Cel mai important lucru este ca oamenii să fie conștienți de acest adevăr. De aceea trebuie să se pună capăt campaniei idilice din presa noastră, care afirmă că totul merge cum nu se poate mai bine. În acest domeniu trebuie să arătăm care este adevărul. Desigur că, atunci cînd spui adevărul, te așteaptă și unele neplăceri. Știți că presa albgardiștilor a scris despre mine că pe neașteptate m-am transformat dintr-un călău taciturn într-un palavragiu, care dezvăluie productivitatea scăzută a muncii. Iată ce scriu ei: „Forțele noastre au sporit. Călăul Dzerjinski confirmă ceea ce noi am demonstrat mereu”. Adversarii noștri, care scot în evidență toate slăbiciunile noastre, caută să paralizeze progresul nostru și încearcă să ne sperie atunci cînd noi ne străduim să ne punem pe picioare dezvăluind noi înșine aceste slăbiciuni. Mai departe, este cît se poate de limpede că, pentru a îmbunătăți organizarea producției, trebuie să terminăm cu „mahaievismul”*, care s-a păstrat încă în mare măsură în uzinele noastre. Trebuie, de asemenea, să punem capăt „îngîmfării comuniste.” Dacă vrem ca fabricile și uzinele să progreseze trebuie să legăm în așa fel elementele de care depinde conducerea producției, încît ele să constituie un tot unic. Numai în aceste condiții vom putea obține rezultate. Aș vrea să citez un caz. Un oarecare tov. Glinskih din Extremul Nord, care conduce acolo industria de platină, scrie că a obținut rezultate importante folosind tocmai metoda despre care am vorbit, și anume metoda de îmbinare a tuturor elementelor. La început s-au iscat conflicte serioase între administrație și muncitori, dar apoi neîncrederea reciprocă a început să slăbească, s-a produs o sudare pe baza ridicării producției, și acum s-au stabilit relații normale.

Consider primejdios faptul că unii dintre cei care au datoria să controleze, să ridice și să îmbunătățească aparatul de stat și cel economic ne ignorează, ne uită pe noi, cadrele conducătoare din economie, uită că noi trebuie să

* Curent anarhist ostil marxismului care încerca să învrjbească clasa muncitoare cu intelectualitatea sovietică. (Curentul poartă numele lui Mahaiski). — *Nota Trad.*

fim în centrul atenției și să ocupăm un anumit loc în toate chestiunile legate de îmbunătățirea producției și a aparatului. Mă refer la consfăturile de producție și la comisii. Pentru a ridica și a îmbunătăți productivitatea muncii trebuie să existe o justă colaborare între toate aceste elemente: cadrele conducătoare din economie, sindicat, Comisia centrală de control și organele de partid.

Trebuie să-i mai răspund lui Dogadov în problema normelor de producție. Dogadov consideră că schimbarea normelor de producție și mărirea lor înseamnă mărirea intensității individuale a muncii. Se înșală amarnic. Dacă nu am putea mări sistematic normele de producție, am fi lipsiți de posibilitatea oricărui progres și a oricărei dezvoltări. Este știut doar că orice îmbunătățire a formelor de organizare și orice perfecționare a tehnicii trebuie să ducă, de îndată, la mărirea productivității muncii muncitorului, fără a-i cere un consum suplimentar de energie. De vreme ce astfel stau lucrurile — și altfel nici nu se poate —, urmează că trebuie să fie revizuite normele de producție și retribuirea acestor norme. Firește, această revizuire trebuie reglementată în cadrul unor anumite reguli, unui acord etc., dar aceasta trebuie să ajungă ideea centrală a clasei noastre muncitoare, care nu se poate să nu înțeleagă că progresul și dezvoltarea productivității muncii pot fi tehnic concepute numai ca o modificare a normelor de producție în sensul măririi lor.

Vreau să mă mai opresc asupra unei sarcini pe care nu o putem trece în nici un caz cu vederea când vorbim de salarii. Clasa muncitoare trebuie să rezolve această sarcină, dar pentru aceasta ea este încă insuficient organizată în toate celulele sale, este încă prea puțin pregătită. Este vorba de necesitatea de a ieftini prețurile, atât la produsele agricole cât și la produsele industriale. Acesta este un lucru fundamental. Atunci când Glebov-Avilov polemizează cu mine, spunându-mi: d-ta arăți în rezoluție că salariul trebuie să crească cel puțin cu 10% prin ieftinire, în timp ce la noi, la Leningrad, prețurile au crescut în cutare interval de timp cu 11%, eu susțin că Glebov-Avilov n-ar trebui să fie, dacă mă pot exprima astfel, un rob al faptelor, adică n-ar trebui să capituleze în fața lor. (Tomski: „Trebuie oare să te situezi deasupra faptelor?“).

Față de fapte trebuie să ai o atitudine de om politic, de militant. Dacă considerăm, de pildă, un burghez, ne aflăm în fața unui fapt. Un burghez și un bolșevic — iată două fapte. Bolșevicul este și el un fapt determinat, dar și un fapt determinant. Eu afirm, tovarășe Glebov-Avilov, că, dacă nu vom ști să organizăm cu adevărat clasa muncitoare în lupta pentru reducerea prețului de cost, iar apoi și a prețului cu amănuntul în concordanță cu reducerea prețurilor cu ridicata, este sigur că vom eșua. Vom eșua lamentabil dacă nu vom fi în stare să facem acest lucru cu produsele noastre, ale industriei noastre de stat. Noi am început să reducem prețurile cu ridicata: între 21 februarie și 1 august le-am redus cu 10,7% la produsele industriale, iar pînă la 1 februarie — cu 15%, adică în total cu 25,7%. Dacă nu vom fi în stare să reducem prețurile la produsele agricole în caz de secetă în sud-estul țării, salariul real al muncitorilor va scădea inevitabil, și atunci nu va fi de folos nici o presiune a lui Dogadov asupra noastră și asupra statului.

Popov mi-a prezentat un calcul extrem de interesant care arată că, dacă prețurile la produsele agricole se măjorează cu 20%, celelalte condiții menținîndu-se neschimbate, bunuri în valoare de 110.000.000 trec de la oraș la sat. Este limpede că vom putea lupta împotriva prețului ridicat al pîinii nu numai reducînd sau desființînd cu totul exportul, dar și micșorînd cu hotărîre prețurile la produsele industriei de stat. Iată de ce problema ieftinirii produselor este singurul mijloc eficace și accesibil de mărire a salariului real.

În încheiere aș vrea să mai spun cîteva cuvinte despre unele afirmații făcute de Dogadov în legătură cu necesitatea de a desființa — după părerea lui — comisia de salarizare de pe lîngă Comitetul Central și Comisia centrală de control. Foarte adesea unii confundă cauza cu efectul. Dogadov afirmă că, din moment ce există comisia de salarizare de pe lîngă Comitetul Central și Comisia centrală de control, Comisariatul poporului pentru problemele de muncă este slab. Cred că ar trebui să ne exprimăm altfel: deoarece Comisariatul poporului pentru problemele muncii este slab, tocmai de aceea există comisia de salarizare de pe lîngă Comitetul Central și Comisia centrală de

control. Și aș adăuga: și deoarece Consiliul superior al economiei naționale este foarte slab. Cred că, dacă ați înțări organizația Consiliului superior al economiei naționale cu comuniști, și nu cu foști menșevici, care există și la mine și la Dogadov și se ocupă de problemele muncii... (Dogadov: „La dv. sînt mai mulți”). (Risete). Se poate, dv. știți mai bine și nu vă voi contrazice, — ...atunci, într-adevăr, colaborarea noastră cu Consiliul Central al Sindicatelor ar putea rezolva pe deplin și satisfăcător toate problemele. Atîta timp însă cît Consiliul superior al economiei naționale și Comisariatul poporului pentru problemele muncii sînt slabe, comisia trebuie menținută.

Pe baza celor spuse, consider că rezoluția Comitetului Central și a Comisiei centrale de control, aprobată de către Biroul Politic, trebuie să fie confirmată de plenara Comitetului Central. Propunerea lui Dogadov cu privire la modalitatea de încheiere a contractelor trebuie respinsă. În esență ea înseamnă anularea completă a rolului Comitetului Central și al Consiliului superior al economiei naționale într-o chestiune atît de importantă ca aceasta. Dogadov ar vrea ca Consiliul superior al economiei naționale să se transforme într-o instituție de directive și, în același timp, se ridică împotriva directivei pe care am dat-o confidențial cadrelor conducătoare din economie și care repetă textual directiva Comitetului Central și pe aceea a comisiei de pe lîngă Comisia centrală de control. Această ultimă directivă a fost publicată și în presă. Este limpede că propunerea lui Dogadov caută să înlăture Consiliul superior al economiei naționale de la rezolvarea problemelor ridicate de încheierea contractelor colective.

*Se tipărește pentru prima oară,
după un document păstrat în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.*

DE LA VORBE LA FAPTE

Timpul disputelor verbale a trecut. Plenara Comitetului Central al partidului nostru a dat în unanimitate o directivă precisă, cerînd ca ridicarea productivității muncii să devină sarcina noastră fundamentală. Acum trebuie să trecem la fapte. Toată răspunderea pentru îndeplinirea acestei sarcini ne revine nouă, cadrelor conducătoare din economie, tuturor acelorora cărora Puterea sovietică le-a încredințat conducerea industriei noastre de stat. Este o muncă grea, gigantică, care urmează să se desfășoare de-a lungul unei perioade îndelungate de luptă dîră, de manifestare a inițiativei și de învingere a nenumărate piedici. Este o muncă migăloasă de planificare, cuprinzînd întreaga industrie, fiecare ramură, fiecare trust și fiecare fabrică, și în același timp o muncă ce trebuie să pătrundă în fiecare detaliu. În perspectivă vedem însă noua noastră orînduire puternică prin existența unui plan bine chibzuit și prin creația și voința colectivă, depășind, prin productivitatea muncii și prin victoria asupra forțelor naturii, lumea veche, burgheză, anarhică, învingînd-o odată pentru totdeauna.

Întreaga esență a comunismului și a puterii muncitorilor rezidă în ridicarea productivității muncii pe o treaptă superioară față de cea din orînduirea capitalistă.

În prezent noi nu ne-am vindecat încă rănille provocate de războiul imperialist și de generalii albgardiști ai moșierilor, capitaliștilor și intervenționiștilor, care au dezlănțuit războiul civil pentru a nu lăsa statului muncitorilor și țăranilor decît o țară pustiită.

Aceste răni nu sînt numai de natură materială. Ele privesc și organizarea producției, și repartiția, și calificarea cadrelor.

Noi ne găsim în situația de a crea totul din nou, și acest lucru nu trebuie să-l uităm. Oricît de scăzut ar fi nivelul pe care l-am atins, noi am obținut totuși succese uriașe dacă ținem seamă de pustiirile fără precedent pe care le-am suferit. Aceste succese constituie o cheazășie că Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste va atinge scopul pe care și l-a propus, oricît de greu ne va veni. De vreme ce primejdia a fost precizată și dezvăluită, de vreme ce sarcina a fost stabilită și înțeleasă, succesul cauzei noastre este asigurat. Primejdia pe care am descoperit-o este creșterea lentă a productivității muncii — această singură sursă a noastră de mijloace și de forță —, a productivității, care acum nu este în stare să satisfacă cerințele crescînde ale țării muncitorilor și țăranilor, să asigure creșterea salariului real și a unui consum sporit al țăranilor prin ieftinirea produselor industriale, atît a celor ce servesc ca mijloace de producție în domeniul agriculturii cît și a articolelor de consum individual. Această primejdie descoperită amenință pe muncitori și pe țărani, ca și alianța dintre ei, dacă nu se vor lua măsuri. Sarcina a fost stabilită: *clasa muncitoare, care deține puterea în stat, să-și ridice prin toate mijloacele de care dispune productivitatea muncii, să-și lărgască și să-și ieftinească producția.*

Măsurile care trebuie să fie luate au fost schițate în tezele noastre publicate în culegerea de față⁴¹. Tezele nu pot epuiza însă toate măsurile și nu pot prevedea toate detaliile și condițiile concrete ale conjuncturii noastre economice, extrem de complexe și variate. Măsurile fixate și propuse de noi servesc doar ca o orientare, ca o linie pentru viitoarele căutări. Dar *sarcina independentă a fiecărui lucrător cu muncă de răspundere din economie* este de a găsi măsurile reale care se pot aplica în întreprinderea respectivă, în trustul respectiv, fără a necesita mijloace care deocamdată nu există în țară. El are datoria nu numai de a manifesta el însuși inițiativă în acest domeniu, dar și de a contribui prin toate mijloacele la apariția și folosirea inițiativei creatoare colective a celor care lucrează la mașină și care în cursul celor 8 ore de muncă grea se

gîndesc cum să îmbunătățească munca, cum să dea o producție mai mare în același interval de timp și cu aceeași cheltuială de forțe și materiale. Fiecare lucrător cu muncă de răspundere din domeniul economiei trebuie să cunoască personal munca ce i s-a încredințat, să știe care este productivitatea în unitatea sa, ce cheltuieli și ce prețuri există, să poată face comparație cu perioada dinainte de război, fără să uite că el produce pentru satisfacerea nevoilor țării, fără să uite sarcinile pe care țara i le pune în față. La noi mai există însă adesea conducători care nu cunosc și nu studiază temeinic problemele de care răspund, aceste probleme fiind cunoscute numai de aparatul lor și de birourile în care se păstrează grămezi de referate voluminoase.

Cine vrea să obțină rezultate reale trebuie să cunoască el însuși toate problemele, să le studieze, să nu ascundă lipsurile și deficiențele, să nu închidă ochii asupra lor, ci să le dezvăluie și să le înlăture. Luptătorii noștri de pe frontul economic nu trebuie să fie intimidați de furia neputincioasă și de croncănitul dușmanilor noștri — alb-gardiștii de toate nuanțele, de la sutele negre pînă la menșevici —, care încearcă să folosească lipsurile descoperite de noi înșine pentru a ne ponegri orînduirea și a-i prezice pieirea. Furia lor este sterilă. *Întreaga vigoare a puterii noastre proletare constă tocmai în faptul că noi nu ne ascundem greșelile și lipsurile*, ci, dimpotrivă, le dezvăluim noi înșine și le analizăm în mod public. Bizuîndu-ne pe conștiința și pe voința milioaneilor de oameni, antrenînd în procesul de creație aceste mase, noi înlăturăm greșelile și lipsurile și ieșim învingători, înaintînd într-un ritm rapid, în timp ce dușmanii noștri se descompun tot mai mult, asemenea unui cadavru în putrefacție.

În campania pentru ridicarea productivității muncii, pe care am inițiat-o, *trebuie să ne ferim de tendința de a întocmi proiecte fanteziste, nerealizabile*. Această tendință poate să ducă totul de rîpă. Lozinca ce ne-a fost trasată: „*atenție la lucrurile mărunte*”, „*grijă de detalii*”, dar *totodată conștiința clară a mărețului nostru scop final*, trebuie să devină în această campanie lozinca tuturor cadrelor conducătoare din economie. Ne găsim încă la un nivel atît de scăzut și datorită faptului că dăm dovadă de prea multă

neglijență față de aceste lucruri mărunte. În realitate totalitatea acestor lucruri mărunte face ca munca să-și piardă valoarea, ca rezultatul ei să fie disproporționat de mic față de forțele și materialele consumate, ca acest rezultat să fie anihilat de lucrurile mărunte. Tocmai aceste „lucruri mărunte“ duc la noi la cele mai mari deficiențe. Le cunoaște toată lumea. Voi cita, ca exemplu, un singur fapt: într-o uzină din sud care cerea statului subvenții și sacrificii uriașe am avut multă vreme o pierdere neobservată de aproape 2.000 de ruble pe zi pentru că cazangeria nu era supravegheată. Cauza? Nepăsarea oamenilor. Datorită unei asemenea nepăsări, datorită lipsei de atenție față de lucrurile mărunte, pierdem sute de milioane de ruble și este atât de redusă productivitatea.

Auzim adesea pe unii spunînd: dați-mi atîtea și atîtea milioane fonduri circulante, dați-mi atîta și atîta pentru îmbunătățirea și refacerea utilajului tehnic și vă voi da rezultatul pe care-l doriți. Un asemenea mod de a pune problema este fundamental greșit și arată că acești tovarăși nu-și dau seama de situația reală și nu-și cunosc sarcinile. Acum noi nu avem aceste mijloace. Ele trebuie de-abia să fie create, și tocmai aceasta este sarcina noastră. Iar pentru aceasta singura sursă este ridicarea productivității muncii cu tehnica și cu mijloacele de care dispunem. Trebuie să perfecționăm organizarea muncii și a producției pe bazele tehnice și financiare existente, care se vor lărgi și se vor consolida tocmai în acest proces de perfecționare. Pe ce căi? Pe această temă unii provoacă *discuții absolut sterile* despre intensitatea muncii sau despre introducerea de perfecționări tehnice. Tov. Sarabeanov a avut perfectă dreptate în articolul său din „Pravda“ cînd a calificat drept metafizic acest fel de a pune problema: „sau—sau“. Dar orice metafizică, ca și orice confuzii și încercări de a pescui în apă tulbure, *nu face decît să dăuneze cauzei proletariatului*. Intr-adevăr, dacă așa ar sta lucrurile, îndeplinirea sarcinii trasate ar fi irealizabilă. Am ajunge într-un cerc vicios: nu avem mijloace pentru perfecționări tehnice, iar intensitatea și inițiativa individuală au atins limita extremă. Prin urmare nu mai există nici o speranță, lucru care nu corespunde de loc adevărului vieții! Pentru a obține mijloacele necesare perfecționărilor tehnicii, trebuie

să se sporească eforturile individuale ale tuturor participanților la producție, *atît* în înțelesul intensității directe a muncii *cît* și în sensul unei mai bune organizări și unei mai ample pregătiri profesionale individuale, adică a unei mai serioase calificări. Cine afirmă că, în general, am atins limita extremă în ceea ce privește intensitatea individuală, acela spune o minciună crasă. Oricine știe acest lucru din viața de toate zilele. Întrebați-i pe muncitorii din străinătate, comparați intensitatea muncii lor cu a noastră și veți vedea că intensitatea muncii noastre este, față de a lor, surprinzător de redusă. Nu putem justifica intensitatea atît de scăzută a muncii noastre prin afirmații că în străinătate există o orînduire capitalistă, iar la noi una sovietică, deoarece noi trebuie să refacem prin munca noastră economia și forța Statului sovietic, adică a înșiși muncitorilor și țăranilor, și nu a capitaliștilor. Cu cît o orînduire socială este mai înaltă, cu atît mai mare trebuie să fie și productivitatea muncii. Intensitatea scăzută a muncii noastre aduce prejudicii tot muncitorilor și țăranilor și folosește dușmanilor noștri, capitaliștilor, care ne înconjură cu un cerc de oțel. Ziua de muncă de 8 ore, această măreață cucerire a revoluției, care trebuie să dea o producție mai mare decît cea de 10—12 ore de muncă de sclav, nu este folosită la noi întotdeauna pentru muncă utilă, ea este neproductiv folosită la începutul și la sfîrșitul ei, se reduce datorită întreruperilor lucrului în mijlocul zilei, se fragmentează din această cauză și, în consecință, productivitatea acestei zile de muncă nu numai că nu este în general mai mare decît a zilei de muncă de sclav de 10—12 ore, ci este mult mai scăzută, în parte ea este mai mică chiar decît producția a 8 ore din cele 10—12 ore de muncă de sclav. A mai spune în asemenea condiții că, în linii mari, am atins intensitatea dinainte de război și chiar limitele ei este un neadevăr evident, un neadevăr dăunător, care ne duce la pasivitate, la concluzia că nu avem de unde lua forțele și mijloacele necesare pentru satisfacerea nevoilor crescînde ale muncitorilor, ale întregii populații. Acele cadre conducătoare din economie care, făcînd comparație între intensitatea și productivitatea muncii din zilele noastre și dinainte de război, compară producția pe oră, și nu pe întreaga zi de muncă, nu pe toată luna sau

pe tot anul, săvârşesc o mare greşeală. Ziua noastră scurtă de 8 ore nu trebuie să dea mai puțin decît vechea zi de 10—12 ore, ci *mai mult*, deoarece lucrînd 8 ore pe zi, iar sîmbătă și mai puțin, muncitorul își conservă mai bine forțele și poate să se concentreze mai bine asupra muncii. Ziua de muncă de 8 ore trebuie să dea nu mai puțin, ci mai mult, deoarece această muncă trebuie să asigure nevoile muncitorului și ale statului, ale căror viață și cerințe nu s-au redus în condițiile zilei de muncă de 8 ore, pentru că ziua continuă să aibă 24 de ore. Ziua de muncă de 8 ore trebuie să ne dea *mai mult*, deoarece trebuie să refacem, în folosul muncitorilor și al țăranilor, statul distrus de războaie.

Problema intensității muncii a fost analizată și formulată foarte limpede și pe larg în raportul tov. Kuibișev la cea de-a II-a Conferință unională pentru organizarea științifică a muncii. Punctul de vedere exprimat s-a bucurat de sprijinul unanim al tuturor lucrătorilor prezenți la conferință, atît pe linie economică cît și pe linie sindicală. Iată ce s-a spus la conferință :

„Trăim... în condiții cînd se duce lupta de concurență între capitalul de stat și cel particular și cînd forța industriei naționalizate, și așa destul de imperfectă din punct de vedere tehnic, a fost subminată de războiul mondial și de războiul civil. Ținînd seamă de lupta economică extrem de grea, statul proletar a fost nevoit să preia o serie întreagă de sarcini, fără a căror îndeplinire nu ar putea fi un stat proletar și n-ar putea exista ca atare. Sîntem constrînși să luptăm (și nu să colaborăm) pe plan economic cu Occidentul capitalist, trebuie să luăm asupra noastră sarcina realizării alianței dintre industria de stat și agricultură, care reflectă alianța celor două clase ce asigură succesul victoriei revoluției. Într-o asemenea situație politică și economică, cine rămîne indiferent la problemele sporirii productivității muncii umane vii, într-o țară în care, datorită slabei dezvoltări a tehnicii, această muncă vie joacă un rol uriaș, sau dă dovadă de atitudine copilărească, adică că nu înțelege sarcinile clasei muncitoare, sau duce o luptă ascunsă împotriva dictaturii proletariatului.

În aceste condiții, statul muncitoresc trebuie să-și însușească toate laturile pozitive ale activității inginerilor din America și Europa occidentală, înlăturînd tarele capitaliste din munca lor. Tovarășul Lenin a arătat aceasta încă în 1918. Iată ce scria el în «Sarcinile imediate ale Puterii sovietice»: «Trebuie să punem la ordinea zilei, să aplicăm în practică și să experimentăm plata în acord, să aplicăm tot ce este științific și progresist în sistemul Taylor...». Iar mai departe: «Trebuie să organizăm în Rusia studierea și predarea sistemului Taylor, experimentarea și adaptarea lui sistematică» *. Firește, în

* V.I. Lenin, Opere, vol 27, E.S.P.L.P., pag. 242.

Statul sovietic, în activitatea de sporire a productivității muncii umane vii trebuie să punem accentul pe ridicarea calificării muncii și pe îmbunătățirea calității sale prin aplicarea metodelor de lucru dobândite cu ajutorul științei și al practicii, care economisesc cheltuielile de energie umană. Ar fi însă o greșeală să negăm principal posibilitatea intensificării muncii în acele ramuri ale industriei unde actualul nivel al intensității muncii a rămas în urmă față de nivelul respectiv din țările capitaliste. În condițiile dictaturii proletariatului, intensificarea muncii nu reprezintă o exploatare a clasei muncitoare, ci doar eforturile făcute de însăși clasa muncitoare pentru apărarea pozițiilor economice smulse de la burghezie”.

Fără îndoială că de productivitatea redusă a muncii și de intensitatea ei nesatisfăcătoare sînt vinovați într-o mare măsură cei cărora li s-a încredințat conducerea și organizarea industriei noastre pe toate treptele, începînd cu maistrul de secție și terminînd cu conducătorii trustului și cu președintele lui. Adesea, pentru a evita neplăcerile personale mai mici sau mai mari, se nesocotesc interesele cauzei generale, interesele clasei și ale statului și se trec cu vederea lipsuri care nu pot fi îndreptate decît dacă cerem categoric de la cei ce lucrează să-și facă datoria. Foarte adesea aceste neajunsuri se descoperă, dar ele nu se semnalează, deși se știe că pentru a curma răul adesea este suficient să-l semnalezi. Într-adevăr, dacă noi, cadrele conducătoare din economie, am fi la înălțimea sarcinii în această chestiune, oare ar fi trebuit să se piardă atîta timp și atîtea forțe cu discuțiile, pentru a demonstra un adevăr incontestabil pentru orice practician, și anume că la noi productivitatea muncii este nepermis de redusă și că creșterea ei a rămas cu mult în urma creșterii salariilor? Cadrele conducătoare din economie — în orice funcție s-ar afla — trebuie să aibă curajul *de a spune cu glas tare adevărul, trebuie să lupte pentru statul muncitoresc-țărănesc, să creeze baza materială pentru satisfacerea nevoilor muncitorilor și țăranilor și pentru făurirea puterii materiale a statului. Aceasta este sarcina noastră directă, care nu poate fi îndeplinită fără luptă.*

În sfîrșit, nu trebuie să uităm nici o clipă că productivitatea și intensitatea muncii, folosirea zilei de muncă depind nu numai de voința muncitorilor, ci într-o foarte mare măsură și de justa organizare a muncii și producției, și anume prevăzîndu-se toate detaliile și condițiile și îmbinîndu-le astfel încît să dea rezultate optime. Răspunderea

pentru această organizare ne revine în întregime, și acest lucru nu trebuie să-l uităm. Noi, cadrele conducătoare din economie, nu avem dreptul să aruncăm vina asupra altcuiva pentru munca nesatisfăcătoare dusă în acest domeniu sau pentru nereușita ei. *Statul muncitoresc ne-a trasat nouă această sarcină și noi trebuie să o îndeplinim.* Am primit acum un sprijin suprem în această muncă, *sprijinul partidului; trebuie să cucerim și sprijinul maselor și al sindicatelor,* să-l cucerim prin perseverența și devotamentul nostru pentru cauza refacerii și dezvoltării industriei proletare.

Tovarăși, înainte, pentru o cauză mareață!

„Pravda” nr. 199 din 3 septembrie
1924

Se tipărește după textul apărut
în ziar

CATRE PRIMA PROMOTIE A ŞCOLII SUPERIOARE DE GRĂNICERI

Prin voi, frontierele ţării noastre capătă comandanţi cekişti, primii care au dobândit o pregătire teoretică în condiţiile noastre.

Republica socoteşte apărarea graniţelor ca o sarcină nobilă şi de mare răspundere. Mai ales acum, când, după înfrîngerea duşmanilor pe fronturile externe ale războiului, după zdrobirea contrarevoluţiei interne şi a încercărilor de a submina Puterea sovietică din interior, a început o perioadă de recunoaştere a Uniunii Sovietice de către statele capitaliste şi când mulţi cred că toate greutăţile au fost învinse, depăşite şi că a sosit vremea pentru o muncă creatoare, în condiţii mai favorabile şi mai liniştite. Tocmai în asemenea momente organele noastre şi în special paza la frontiere trebuie să fie deosebit de vigilente.

Aventura din Gruzia ⁴² arată odată mai mult cum capitalul internaţional îşi continuă încercările de a submina munca noastră grea şi migăloasă de refacere a economiei unionale.

Să apăraţi ţara de infiltrarea agenţilor capitalului internaţional, a spionilor lor, a organizatorilor de rebeliuni, a incendiatorilor şi a teroriştilor; să curmaţi de la rădăcină încercările de a compromite prin contrabandă economică monopolul comerţului exterior, — iată principalele sarcini care stau în faţa voastră şi, în genere, în faţa apărătorilor graniţelor noastre.

Vă întoarceţi la frontieră când partea cea mai dificilă în organizarea apărării graniţelor a fost îndeplinită. Totuşi va trebui încă multă vreme să munciţi în condiţii grele, cu o energie înzecită, cu cheltuieli minime de mijloace materiale

(căci republica noastră are atît de puține mijloace materiale) și, economisind fiecare copeică, să ridicați în cel mai scurt timp paza frontierelor la nivelul cuvenit.

Partidul și Puterea sovietică vor ca fiecare dintre voi să fie un comandant-cekist și un comisar politic, un model de atașament față de cauza clasei muncitoare, care să transmită cunoștințele sale tovarășilor mai tineri, care să-și completeze neobosit propriile cunoștințe pentru a îndeplini cît mai bine sarcinile încredințate și care să nu uite nici o clipă că se află în slujba clasei muncitoare și că reprezintă organul de luptă al dictaturii proletariatului.

F. Dzerjinski

Moscova,
septembrie 1924

*Apărut în 1947 în cartea :
F. E. Dzerjinski. „Articole
și cuvîntări alese. 1908-1926”*

*Se tipărește după textul apărut
în carte*

**CĂTRE CEA DE-A XVIII-a CONFERINȚĂ SINDICALĂ
ȘI CĂTRE ADUNAREA GENERALĂ A MUNCITORILOR,
MUNCITOARELOR ȘI FUNCȚIONARILOR
DE LA UZINELE DIN ORAȘUL VIKSA,
DISTRICTUL MUNTOS DE PE OKA**

Scumpi tovarăși ! Boala m-a împiedicat pînă acum să vă răspund la salutul pe care mi l-ați trimis cu prilejul celei de-a șaptea aniversări a O.G.P.U. și să vă mulțumesc pentru darul oferit — „Nicovala și ciocanul”. Ne este deosebit de prețios sprijinul vostru, sprijinul miilor de muncitori. Tocmai acest sprijin, constant de-a lungul anilor revoluției, ne-a dat pînă acum puterea de a lupta cu succes împotriva dușmanilor revoluției, împotriva dușmanilor Puterii sovietice a muncitorilor și țăranilor. Mai avem de luptat mult și cu dîrzenie pînă cînd puterea muncitorilor va triumfa pretutindeni, pînă cînd vor fi lichidate pentru totdeauna uneltirile imperialiștilor din statele burgheze ce ne înconjură, pînă cînd vor fi definitiv zdrobiți albgardiștii, menșevicii și ceilalți contrarevoluționari dinăuntru țării. În această luptă, sprijinul vostru va fi și de astăzi înainte cheazășia succeselor viitoare.

Dar principalul front de luptă împotriva dușmanilor noștri și, totodată, frontul cel mai greu trece acum nu atît pe linia O.G.P.U. cît în primul rînd pe linia refacerii economice a Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste. Cu alte cuvinte, tovarăși, voi vă aflați acum în sectorul cel mai important, de cea mai mare răspundere pe frontul de luptă. Dacă veți reface industria metalurgică, veți ridica productivitatea muncii, veți ieftini produsele, propunîndu-vă să atingeți nu numai normele dinainte de război, ci și cele din străinătate, dacă veți îmbunătăți neconținut situația și traiul muncitorilor și țăranilor și veți întări alianța indisolubilă dintre ei, veți făuri arma care va asigura cu certitudine vic-

toria deplină, definitivă a alianței dintre muncitori și țărani asupra tuturor dușmanilor.

O.G.P.U., care este puternic mulțumită sprijinului și încrederii voastre, va fi întotdeauna vigilent și va sta de veghe ca dușmanii Puterii sovietice să nu vă stînjenească activitatea în acest sector al frontului de luptă atît de important pentru cauza muncitorilor și țăranilor.

Cu salutări comuniste,

Președintele O.G.P.U.,

F. Dzerjinski

28 decembrie 1924

*Apărut în 1927 în revista
„Proletarskaja Revoliușila” nr. 7 (66)*

*Se tipărește după manuscrisul
păstrat în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.*

DESPRE INVENȚIILE ȘI INOVAȚIILE MUNCITORILOR

*Circulara nr. 34 din 11 aprilie 1925
a Consiliului superior al economiei naționale
a U. R. S. S.*

După ce mijloacele de producție au fost preluate de guvernul sovietic muncitoresc-țăranesc, în fața muncitorului de la mașină s-au deschis perspective cu totul noi în domeniul valorificării spiritului inventiv care îi este propriu. Aducându-și aportul la perfecționarea metodelor de muncă, muncitorul știe acum că nu lucrează pentru a întări superioritatea dușmanului său de clasă — capitalistul —, că nu-i furnizează noi mijloace de intensificare a exploatarei și asupririi muncitorilor, ci, dimpotrivă, oferă *propriului* său stat, *propriei* sale clase posibilitatea de a ridica productivitatea muncii, de a spori cantitatea bunurilor produse, de a ușura munca grea a oamenilor muncii și de a le îmbunătăți situația.

Conștiința acestui fapt creează un puternic stimulent pentru activitatea creatoare a muncitorilor și tehnicienilor inovatori. Conducătorii trusturilor, directorii fabricilor și uzinelor au datoria sfântă față de Statul sovietic, care i-a pus în aceste funcții, de a manifesta o grijă deosebită față de inovațiile lucrătorilor lor. Ei trebuie să sprijine cât mai activ realizarea oricărei propuneri concrete, a oricărei inovații și invenții. Muncitorii inventatori, care au dovedit aptitudini certe în domeniul inovațiilor, dar care nu și le pot dezvolta în fabrica respectivă, trebuie să fie puși la dispoziția organelor economice superioare, pentru a fi acolo folosiți cum se cuvine. Pentru a stimula creația colectivă largă a muncitorilor de la mașină este indicat să se premieze fiecare perfecționare propusă și introdusă de muncitori în uzină. Esențialul este ca *muncitorul inovator să fie ajutat*

să înlăture greutățile care stau în calea realizării invenției sale din cauza cunoștințelor științifice-tehnice insuficiente. Chiar și atunci când muncitorul inovator „inventează” ceva ce a mai fost inventat și chiar se aplică în altă parte, invenția lui nu este inutilă : acest lucru va scoate la iveală starea de înapoiere de la noi în ceea ce privește utilarea tehnică modernă a întreprinderilor industriale și va stimula înlăturarea ei.

Ca și oricare altă activitate, munca de inovație a muncitorilor necesită adesea o perioadă îndelungată de experimentare pentru atingerea scopului urmărit. Uneori întruchiparea materială a ideii inovației cere o perfecționare de ani de zile. O asemenea muncă poate necesita cheltuieli financiare considerabile. În astfel de cazuri trebuie să se cerceteze amănunțit posibilitățile de realizare a invenției, atât din punct de vedere tehnic cât și din punct de vedere economic. Pe plan tehnic, industria noastră va fi ajutată de Biroul pentru invenții și patente și de institutele tehnice-științifice de pe lângă Consiliul superior al economiei naționale. Pe plan economic însă, problema trebuie studiată de fiecare dată când este vorba de cheltuieli financiare mai mari de organele conducătoare ale industriei (Direcția centrală a industriei de stat, Direcția generală a industriei metalurgice, Direcția generală a industriei electrotehnice). Cu toate că trebuie să dovedim o prudență maximă când se pune problema realizării unor invenții încă insuficient experimentate, se impune totuși să manifestăm suficientă inițiativă atunci când, prin cheltuieli relativ neînsemnate, se pot obține succese aproape neîndoielnice în producție. *Țara construcției sovietice comuniste muncitorești-țărănești trebuie să fie totodată țara creației colective în domeniul tehnicii și al îmbunătățirii metodelor de muncă.*

O dată cu stimularea spiritului inventiv al muncitorului strâns legat de procesul de producție, trebuie să fim însă și foarte prudenți față de activitatea sterilă, uneori dăunătoare care îmbracă masca inovației, dar în realitate nu se manifestă decât sub forma cerșirii de ajutoare. Lozinca noastră trebuie să fie : *locul muncitorului inventator este în producție*. Aici trebuie el să se releve, aici trebuie să-și găsească aplicare aptitudinile sale de inovator. Avem datoria să sprijinim prin toate mijloacele năzuințele inventatorilor care se

manifestă în mod concret ; dar sîntem prea săraci ca să cheltuim fonduri pentru realizarea a tot felul de idei deșarte, apărute în capetele unor oameni care se întitulează inventatori.

Pentru a apăra interesele legitime ale inventatorului, propunem ca în legătură cu orice invenție care poate fi patentată să fie înștiințat Comitetul pentru invenții (Leningrad, Fontanka 76/78). Pentru o folosire cît mai largă a invențiilor în toată Uniunea Sovietică, propunem ca despre fiecare invenție să fie înștiințat organul respectiv de conducere a industriei, iar prin presă să fie informată și ramura corespunzătoare din industrie.

Președintele Consiliului superior
al economiei naționale a U.R.S.S.,

F. Dzerjinski

*„Torgovo-Promișlennaia Gazeta”
(„Gazeta comerțului și industriei”)
nr. 84 din 12 aprilie 1925*

*Să lipărește după textul apărut
în culegerea „Contribuții
la problema productivității muncii”,
fasc. IV, 1925*

SCRISOARE CĂTRE MUNCITORII DIN DOVBIȘ

Dragi tovarăși !

Din păcate, nu mi-a parvenit nici telegrama voastră din ianuarie, nici scrisoarea din 18 iulie, ci am aflat numai din numărul 29 al ziarului „Serp” („Secera”) că mi-ați scris și că ați dat numele meu clubului vostru. Vă mulțumesc din inimă pentru aceasta.

În activitatea mea de revoluționar și în condițiile grele ale muncii revoluționare am căutat întotdeauna sprijin, izvor de noi eforturi în conștiința că această activitate slujește cauzei eliberării maselor muncitoare și duce la comunism. Munca pe care am desfășurat-o a fost rodnică numai în măsura în care am izbutit să stabilesc legătura cu masa muncitorească, care a fost de fapt singura forță reală în lupta și în revoluția noastră, împreună cu masa țărănească, pe care clasa muncitoare și partidul său au știut s-o ducă după sine datorită politicii lor juste și înțelepte.

Puterea fostei Ceka, actualmente G.P.U., în lupta împotriva forțelor și comploturilor contrarevoluției a constatat în ajutorul pe care i l-au acordat întotdeauna masele de oameni ai muncii. Forța conducerii supreme a economiei naționale a fost și rămîne legătura pe care o avem cu clasa muncitoare. Lozinca noastră de mărire a productivității muncii a găsit ecou în rîndurile maselor muncitorești și, ca urmare, asistăm astăzi la o dezvoltare furtunoasă a industriei noastre.

Faptul că ați dat clubului vostru numele meu constituie pentru mine o dovadă că munca pe care o desfășor este utilă clasei muncitoare și că legătura dătătoare de viață

dintre fiecare revoluţionar comunist şi clasa muncitoare este trainică.

Aş vrea cu acest prilej, dragi tovarăşi, să vă împărtăşesc unele gânduri despre importanţa muncii voastre, despre importanţa raionului vostru polonez pentru cauza proletariatului polonez.

S-ar părea că nu am putea compara între ele micul raion polonez sovietic din Volînia şi uriaşa Polonie burghezo-mosierească. În realitate lucrurile stau altfel. Partidul nostru bolşevic a fost şi el cândva mic şi slab în comparaţie cu puterea ţarului şi cu Rusia lui, şi totuşi acest partid nu numai că l-a răsturnat pe ţar şi capitalismul rus, dar a zguduit din temelii întreaga lume capitalistă.

Soarta actualilor stăpîni ai Poloniei va fi aceeaşi ca şi a ţarului, căci politica lor nu se deosebeşte cu nimic de cea a ţarismului : împilare fără precedent a clasei muncitoare şi a naţionalităţilor conlocuitoare ; teroare albă faţă de comunişti şi de luptătorii pentru eliberarea naţională a bielorusilor şi ucrainenilor, care a depăşit prin cruzimile şi torturile rafinate chiar şi teroarea ţaristă. Partidul Comunist din Polonia, care luptă acum în Polonia, pare şi el mic şi slab, dar, asemenea partidului rus, el are menirea să îndeplinească misiunea istorică a eliberării Poloniei.

Munca voastră în micul raion polonez poate avea o importanţă covârşitoare pentru cauza eliberării proletariatului şi ţărănimii din Polonia. Voi puteţi demonstra în fapte, şi nu în vorbe, că lozinca bolşevică a alianţei proletariatului cu ţărănimea nu este o vorbă goală ; şi aceasta o puteţi dovedi în raionul vostru, sub conducerea partidului nostru. Voi puteţi lichida birocratismul şi mita, aceste rămăşiţe ale capitalismului şi ale rînduielilor ţariste, voi trebuie să stabiliţi o legătură indisolubilă între muncitorul proletar şi majoritatea ţăranilor — mijlocaşii şi ţăranii săraci — în lupta pentru ridicarea nivelului general al vieţii culturale şi materiale.

Este o sarcină grea, căci sîntem încă teribil de săraci, dar, mergînd pe această cale, pas cu pas şi fără să ne abatem de la drumul drept, ne vom atinge repede scopul. Exemplul viu al muncii voastre şi al rezultatelor ei îi va convinge mai bine decît orice pe muncitorii şi ţăranii din Polonia.

Ați aflat din presă ce uriaș factor de revoluționare l-au constituit în Anglia și în Germania dărilor de seamă ale delegațiilor de muncitori despre călătoria lor în Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste. Ele au spus numai adevărul, numai ce au văzut ; voi trebuie să vă gândiți la aceasta și să munciți în așa fel, încît să putem invita la voi o delegație de muncitori și țărani din Polonia, care să aibă ce povesti apoi muncitorilor și țăranilor polonezi. Importanța muncii voastre este cu atît mai mare cu cît voi vă găsiți în zona de frontieră, unde chiar și fără nici o delegație polonezii care se găsesc de partea cealaltă află cum lucrați.

Pentru Polonia și soarta ei, alianța muncitorului și țăranului, sub conducerea partidului comunist, reprezintă un factor hotărîtor. Dacă am fi înțeles în timpul războiului imperialist această învățătură leninistă, poate că alta ar fi fost soarta Poloniei și am fi avut o Polonie socialistă liberă și independentă de puterile capitaliste, puternică prin alianța sa cu Uniunea Republicilor Sovietice. Iată un lucru pe care nu trebuie să-l uităm.

Nu mai puțin importantă este a doua problemă, problema națională. Și în cazul acesta munca voastră poate avea o importanță deosebită ; și în acest domeniu trebuie să mergem pe căile indicate de Lenin.

Greșeala noastră (a fostei Social-democrații din Polonia și Lituania) a fost că am negat independența Poloniei, și această greșeală ne-a reproșat-o întotdeauna Lenin. Noi credeam că între capitalism și socialism nu va exista o perioadă de trecere și că, prin urmare, nu sînt necesare state independente, pentru că, în general, în socialism nu vor exista state. Noi n-am înțeles că între capitalism și socialism va exista o perioadă de trecere destul de îndelungată, în cursul căreia, în condițiile dictaturii proletariatului, clasele nu vor fi dispărut încă, iar statul muncitoresc va exista pe baza alianței cu țăranimea. În această perioadă vor exista vreme îndelungată diferite forme ale economiei : marea industrie naționalizată, mica gospodărie țărănească particulară și mica industrie. Negînd, în general, independența statului, noi n-am înțeles acest lucru, și de aceea am eșuat în lupta pentru crearea unei Polonii socialiste independente. Numai dacă vom înțelege greșeala noastră și o vom în-

dreptă, numai dacă vom ști să aplicăm învățătura lui Lenin, vom repurta victoria.

Luînd conducerea Republicii sovietice, Lenin și bolșevicii, au proclamat pentru prima oară în istorie dreptul fiecărei națiuni la autodeterminare, mergînd pînă la despărțirea de stat. Numai legea fundamentală (Constituția) Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste glăsuiește (la punctul 4) că oricare dintre republicile sovietice are dreptul să iasă din Uniune. Nici o altă constituție din lume nu prevede o asemenea libertate a națiunilor, nici un stat burghez nu a îndrăznit să proclame dreptul popoarelor sale la despărțirea de stat.

Chiar și numai acest lucru ar trebui să-i convingă pe oamenii muncii polonezi că, dacă pe viitor cauza libertății și independenței Poloniei va fi amenințată, primejdia nu va veni în nici un caz din partea statului muncitoresc-țărănesc, care a întruchipat în Constituția sa principiile libertății și fraternității popoarelor.

Organizînd în cadrul Republicii Sovietice Ucrainene viața raionului vostru polonez în așa fel încît conviețuirea diferitelor naționalități să se desfășoare în armonie, fără să vă asupriți unii pe alții și fără să luptați unii împotriva altora, bazîndu-vă pe fraternitatea dintre popoare și pe dezvoltarea liberă a fiecărei naționalități, voi veți oferi un exemplu de modul în care trebuie rezolvate contradicțiile naționale, nu prin gloanțe, spînzurători și închisori, cum fac statele burgheze, ci prin alianța dintre muncitori și țărani.

Cu salutări cordiale.

Al vostru, *F. Dzerjinski*

3 octombrie 1925

„Serp”, Kiev, nr. 46
din 29 noiembrie 1925

Se tipărește după un manuscris
păstrat în arhiva Institutului de
marxism-leninism de pe lângă C.C.
al P.C.U.S.

Traducere din limba polonă

**CĂTRE TOATE DIRECȚIILE
ȘI SECȚIILE CONSILIULUI SUPERIOR
AL ECONOMIEI NAȚIONALE AL U.R.S.S
ȘI ALE CONSILIILOR SUPERIOARE
ALE ECONOMIEI NAȚIONALE
DIN REPUBLICILE UNIONALE,
CĂTRE SINDICATELE * ȘI FILIALELE LOR,
CĂTRE TRUSTURILE ȘI ORGANIZAȚIILE
COMERCIALE**

Trebuie să se pună capăt dezmățului creșterii prețurilor de vânzare cu amănuntul.

Indicele prețurilor de vânzare cu amănuntul în 80—100 de orașe din U.R.S.S. a crescut în august cu 2,4%, iar în septembrie cu 5,3% ; la Moscova indicele bugetar a crescut în aceeași perioadă cu 2,8%, respectiv 6,7%. La sate, indicele a crescut și mai mult, și sporul reprezintă deja sute de procente. În felul acesta, salariul real al muncitorilor scade, țăranii sînt jefuiți, iar speculanții se îmbogățesc. Dacă acest dezmăț va continua, va fi pusă în primejdie întreaga noastră politică de reglementare a pieței și politica prețurilor, stabilitatea valutei noastre, va fi frînată dezvoltarea industriei noastre și dezorganizat aparatul său comercial. Argumentul că, în condițiile actualei lipse de mărfuri, nu se poate lupta împotriva speculei criminale care tinde să ridice prețurile este neîntemeiat.

Lipsa de mărfuri nu este decît un paravan îndărătul căruia se ascund tendințele speculative.

Desigur că, dacă ar exista abundență de mărfuri, ar fi mai greu să se speculeze. Totuși, noi trăim într-un stat sovietic, unde marea industrie este în întregime naționalizată, și noi sîntem aceia care hotărîm cui să vindem produsele noastre, speculanților sau adevăraților consumatori, oamenilor muncii. Acest lucru trebuie să-l facem, și-l vom face, la fel cum am reușit să stabilim prețuri ferme de livrare pentru produsele trusturilor și sindicatelor. Cu toată lipsa de mărfuri, am fost în stare să reducem prețurile de livrare ale produselor industriei de stat. Trebuie să punem frîu

* Vezi nota din pagina 159. — *Nota Trad.*

speculanților de pe piața de vânzare cu amănuntul, și aceasta ne va fi cu atât mai ușor, cu cât producția noastră se lărgeste pe lună ce trece. Numai într-o singură lună, septembrie, producția țesăturilor de bumbac a crescut cu 34.000.000 m, adică cu 33% față de luna august. În afară de aceasta, cantități considerabile de manufactură au fost importate și continuă să se importe din străinătate.

Toate organele Consiliului superior al economiei naționale, atât unionale cât și republicane, trebuie să ia toate măsurile care depind de ele în lupta pentru reducerea prețurilor cu amănuntul la produsele industriei de stat: „*Jos speculanții și specula, jos intermediarii dintre industria de stat și masele largi de consumatori — muncitorii și țăranii!*”. Specula și speculanții s-au infiltrat și în organele noastre, și în organele cooperației, căutând să profite cât mai mult.

Inspectoratul din Moscova al Comisariatului pentru comerțul interior al R.S.F.S.R. a constatat că într-un singur trimestru la Moscova a fost vîndută speculanților o cantitate de 550 de vagoane de mărfuri manufacturiere în valoare de 22.000.000 de ruble. Organizațiile comerciale, trusturile, cooperativele, băncile au cumpărat aceste mărfuri de la trusturi și sindicate la prețurile de livrare și le-au revîndut pentru a obține profituri, mărinđ astfel prețurile. Ceea ce a constatat la Moscova Inspectoratul Comisariatului poporului pentru comerțul interior nu reprezintă decît o mică parte din abuzurile care se fac. În loc să ajungă pe calea cea mai scurtă la consumator, produsele circulă în mîinile speculanților, se opresc în diferite canale de trecere, mărinđ astfel lipsa de mărfuri în folosul speculanților. În fața populației muncitorești și țărănești a U.R.S.S., răspunderea pentru această speculă ne revine și nouă, aceloră căroră Puterea sovietică ne-a încredințat sarcina de a conduce întreaga industrie naționalizată, dîndu-ne directiva fermă de a respecta alianța dintre industrie și agricultură, de a reduce prețurile și de a lărgi producția. Or, specula la vînzarea cu amănuntul umflă prețurile în proporții nemaipomenite, sapă o prăpastie între noi și țărănime, micșorează salariile, mărește prețurile la pîine și la produsele agricole, subminează planul nostru de export și import, amenință valuta noastră și dezorganizează întreaga economie națională. Lupta împotriva acestui dezmăț la vînzarea cu amănuntul trebuie să

devină astăzi principala preocupare a tuturor organelor noastre.

În legătură cu toate acestea, ordon pe linia Consiliului superior al economiei naționale următoarele :

1. Toate organele comerciale ale Consiliului superior al economiei naționale să facă o curățire generală, adică să cerceteze activitatea aparatului lor și a organelor comerciale subordonate și să le curețe de orice speculă și speculanți, predînd justiției pe cei vinovați de speculă, ca aceștia să fie pedepsiți cît mai repede și fără cruțare.

2. Toate trusturile producătoare și toate sindicatele și organizațiile comerciale să urmărească mișcarea produselor lor și prețurile acestora în toate stadiile, pînă la consumator, pentru a lua măsuri în caz de speculă și de majorare excesivă a prețurilor. Aceste măsuri trebuie să meargă pînă la anularea contractelor și la organizarea unor organe proprii de comerț cu amănuntul și de mic-gros, cît mai aproape de consumatorul direct.

3. Să se lichideze odată pentru totdeauna în practica organelor Consiliului superior al economiei naționale sortimentele obligatorii și să fie trase la răspundere persoanele care folosesc acest sistem.

4. Să se urmărească semnalările din presă cu privire la abuzurile săvîrșite de diferite organe ale Consiliului superior al economiei naționale (trusturi, sindicate, filiale, organizații comerciale), să se facă imediat cercetări și să se comunice ziarului respectiv rezultatele cercetării și măsurile luate.

5. În lupta pentru reducerea prețurilor cu amănuntul să se ceară ajutor organizațiilor sindicale și consfăturilor de producție.

6 Urmărirea și conducerea întregii campanii pe linia Consiliului superior al economiei naționale se încredințează unei comisii comerciale prezidate de V. N. Maņev, care va elabora un plan de luptă amănunțit și concret.

7. Conducerile tuturor sindicatelor să convoace cît mai curînd o consfătuire a reprezentanților trusturilor, pentru a stabili măsurile și planul campaniei, conform prezentei circulări.

8. Trusturile care produc articole deficitare pe piață trebuie să ia toate măsurile pentru a-și îndeplini planurile de producție în proporție de 100%.

9. Consiliile superioare ale economiei naționale din republicile unionale vor lua măsuri potrivit prezentei circulări.

Președintele Consiliului superior
al economiei naționale al U.R.S.S.,
F. Dzerjinski

Pe linia O.G.P.U. ordon următoarele :

1. Să se acorde organelor Consiliului superior al economiei naționale tot sprijinul posibil pentru aducerea la îndeplinire a prezentei circulări.

2. Să se intensifice urmărirea abuzurilor și infracțiunilor în domeniul comerțului; șeful direcției economice a O.G.P.U. îmi va prezenta personal rapoarte săptămânale.

Președintele O.G.P.U.,
F. Dzerjinski

**CUVINT DE SALUT ROSTIT
LA CEL DE-AL VII-LEA CONGRES
AL SINDICATULUI METALURGIȘTILOR
DIN UNIUNEA SOVIETICĂ**

17 noiembrie 1925

Tovarăși, în curînd vă voi prezenta raportul în calitatea mea de președinte al Direcției generale a industriei metalurgice. — Ingăduiți-mi însă astăzi, ca reprezentant al Consiliului superior al economiei naționale, să vă salut pe voi, reprezentanții armatei de 700.000 de metalurgiști ai U.R.S.S. (*Aplauze*).

Tovarăși, congresul vostru are o importanță covîrșitoare nu numai pentru industria noastră metalurgică, nu numai pentru întreaga economie națională a primei republici a muncitorilor și țăranilor din lume, ci și pentru tot proletariatul mondial. Industria metalurgică determină întregul nivel al vieții, întreaga putere a statului. În orînduirea capitalistă, industria metalurgică este un izvor al puterii burgheziei. Într-o orînduire unde muncitorii au luat puterea în mîinile lor, industria metalurgică reprezintă principalul instrument de eliberare a întregii clase muncitoare, a tuturor celor ce muncesc, a întregii omeniri. Nu în zadar metalurgiștii noștri au străbătut în acești 8 ani un drum uriaș, aproape neverosimil, un drum care pare mai presus de forțele omenеști. În timpul Marii Revoluții din Octombrie, metalurgiștii au fost în primele rînduri ale proletariatului; în timpul războiului civil i-am văzut pe metalurgiști tot în primele rînduri pe fronturi, în sectoarele primejdioase și în organele de conducere ale Puterii sovietice. Și acum găsești printre membrii guvernului, în funcțiile cele mai înalte, pînă la funcția de președinte al Consiliului militar revoluționar, foști metalurgiști. Și, bineînțeles, acest lucru nu este întîmplător. Industria metalurgică este temelia viitorului nostru.

Dușmanii noștri, care prin intervenția lor ne-au distrus întreaga industrie, au prezis că nu vom fi în stare să refacem industria grea, să construim bazele economiei naționale a popoarelor eliberate din fosta Rusie. Or, fără o industrie grea dezvoltată, fără o industrie metalurgică, nu poate să se dezvolte nici o ramură a economiei. O țară agrară ca a noastră își va putea dezvolta forțele de producție numai atunci cînd industria metalurgică îi va pune la dispoziție suficient metal, suficiente mașini și unelte. Industria noastră ușoară, care confecționează nemijlocit articole de consum, nu va putea satisface cerințele oamenilor și nu va putea învinge forțele naturii dacă industria metalurgică nu-i va da mașini. Fără o industrie metalurgică nu vom fi în stare să învingem distanțele uriașe din țara noastră, deoarece fără o asemenea industrie nu poate exista nici transportul fluvial, nici cel feroviar, nici cel aerian. Industria metalurgică constituie baza întregii noastre vieți. Ni s-a spus că nu vom face față și, într-adevăr, după victoria de pe front, cînd muncitorii și țăranii s-au apucat să facă ordine în viața economică, ridicarea sectorului metalurgic s-a dovedit lucrul cel mai greu.

Industria metalurgică era mai ruinată și mai dezorganizată decît toate celelalte ramuri ale industriei, iar noi am fost nevoiți să ne concentrăm toate forțele pentru a reface transporturile și bazele noastre de combustibil și, în același timp, să asigurăm populației alimente, măcar minimul necesar. Cu toate că industria metalurgică a pășit ultima pe drumul dezvoltării, ea a străbătut în ultimii doi ani un drum pe care celelalte ramuri l-au parcurs în mult mai mult timp. Cum s-a întîmplat aceasta, de unde atîta forță, de ce prezicerile dușmanilor noștri nu s-au adevărit? Această forță, necunoscută țărilor burgheze și trădătorilor clasei muncitoare, este voința muncitorilor, atunci cînd această voință este fecundată și însuflețită de mărețele idei ale comunismului.

În prezent, în industria noastră metalurgică am ajuns în situația de a folosi mai tot ce a rămas de la vechea orînduire. Una dintre principalele probleme pe care va trebui s-o examinați și s-o rezolvați la acest congres este de a găsi mijloacele pentru a depăși nivelul dinainte de război, pentru a putea trece la construirea de noi fabrici

și uzine. Avem sarcina de a reconstrui capitalul fix, de a-l lărgi, de a aplica în condițiile noastre cuceririle tehnicii și științei etc. Dacă voi fi întrebat ce perspective, ce posibilități există pentru realizarea sarcinilor care ne stau în față, voi răspunde că există forțele necesare pentru realizarea acestui obiectiv.

Ni s-a prezis că nu ne vom putea reface industria fără împrumuturi din străinătate, și totuși am refăcut-o. Acum ni se spune că nu vom putea îndeplini sarcinile pe care ni le-am pus și pe care trebuie să ni le punem, și anume lărgirea industriei fără a recurge la împrumuturi. La aceasta răspundem: toți cei care ne-au distrus industria ar trebui să se grăbească să ne vină în ajutor, pentru a se putea reface mai rapid această industrie. Dacă însă, în ciuda intereselor clasei muncitoare internaționale, aceste împrumuturi nu ne vor fi acordate, noi ne vom îndeplini totuși sarcinile. Proletariatul mondial a înțeles acum cât se poate de limpede că economia noastră, economia Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, nu poate fi izolată, nu poate fi ruptă de întreaga economie mondială. În timp ce industria noastră metalurgică și în genere întreaga noastră industrie duce lipsă de ultimele tipuri de mașini și de utilaj modern, în Anglia mii de metalurgiști nu au de lucru, iar fabricile și uzinele stagnează. Se părea că este în interesul ambelor țări să ni se acorde un împrumut, pentru a putea da de lucru muncitorilor englezi. Totuși ura dușmanilor noștri este atât de puternică, încât n-am obținut aceste împrumuturi.

Trebuie să spunem totuși cu toată tăria că și fără aceste împrumuturi, dacă ele ni se refuză în detrimentul industriei engleze și al industriei din alte țări care ar fi putut colabora cu noi, vom îndeplini sarcinile pe care viața ni le-a pus în față, deși poate într-un termen ceva mai lung. În ce constă forța noastră? În conștiința și în voința clasei muncitoare. Dar conștiința și voința clasei muncitoare nu reprezintă ceva abstract.

Munca pe frontul economic cere jertfe nu mai mici decât pe frontul de război. Știm cât de mici sînt salariile la noi, cât de grele sînt condițiile de locuit și celelalte condiții de trai. Cu prețul acestor sacrificii, noi ne asigurăm însă viitorul.

Forța noastră mai constă și în alianța dintre muncitori și țărani. Atunci cînd muncitorii trasează sarcina de a lărgi industria, ei se gîndesc la nevoile populației noastre de 140.000.000, pe care trebuie să le satisfacă. Știți bine că orice măsură care se reazemă pe masele largi — acest lucru ni l-au arătat și Marx și Lenin — găsește în aceste mase și sprijinul și forțele pentru realizarea ei. De aceea putem privi cu încredere viitorul. Oricît de grele ar fi sarcinile, ele sînt totuși ușoare față de calea pe care am parcurs-o pînă acum.

Un alt element care poate și trebuie să asigure îndeplinirea sarcinilor noastre îl constituie relațiile dintre membrii de partid și nemembrii de partid din rîndurile clasei muncitoare și personalului tehnic. În acest domeniu sîntem puternici și clasa muncitoare este unitară. Membrii de partid și nemembrii de partid, muncitorii de la strung și personalul tehnic sînt cu toții strîns uniți între ei. Ați citit probabil în ziare, ca despre un eveniment nu prea însemnat petrecut recent la noi la Direcția generală a industriei metalurgice, că la adunarea deschisă a colectivului de partid la care s-a examinat problema dezvoltării industriei metalurgice în conformitate cu indicațiile celei de-a XIV-a Conferințe a partidului au participat toți specialiștii care lucrează la Direcția generală a industriei metalurgice, luînd parte activă la dezbaterile acestei probleme.

Am ajuns acum în perioada cînd perspectivele de viitor au început să fie înțelese și de acea parte a personalului tehnic care nu se zisa în trecut marea semnificație istorică a Revoluției din Octombrie.

Voința unică a clasei muncitoare și conștiința ei sînt o cheazășie că toate sarcinile, fie ele cît de grele, ce ne stau în față în industria metalurgică, în domeniul raționalizării și specializării uzinelor, al introducerii tehnicii noi etc. vor fi îndeplinite.

Clasa muncitoare din U.R.S.S. este pătrunsă de ideile mărețe ale comunismului. Comunismul unește pe toți și își pune ca sarcină desființarea claselor, atît a claselor asupritoare cît și a celor asuprite. Comunismul își pune ca sarcină ca în munca de zi cu zi să se sprijine pe întreaga clasă muncitoare. Comunismul și partidul comunist, care conduce clasa muncitoare și este detașamentul ei cel mai înaintat,

care unește întreaga clasă muncitoare, iată forța care ne asigură victoria.

În această luptă, detașamentul de avangardă este format din metalurgiști. De aceea îngăduiți-mi să închei cuvântul meu de salut cu urarea: „Trăiască metalurgistul, ostaș al comunismului!” (Aplauze).

„Torgovo-Promtšlennaja Gazeta”
nr. 263 din 18 noiembrie 1925

Se tipărește după textul broșurii
„Cel. de-al VII-lea Congres
al sindicatului metalurgiștilor
din Uniunea Sovietică
(17—26 noiembrie 1925)
Stenogramă”. 1926

INDUSTRIA U.R.S.S. — BAZA CONSTRUCȚIEI SOCIALISTE

*Raportul prezentat la Conferința a XIV-a
gubernială din Moscova
a Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia
11 decembrie 1925*

REALIZARILE DIN ANUL 1924—1925 ȘI PERSPECTIVELE DEZVOLTĂRII

Tovarăși, dezvoltarea impetuoasă a industriei noastre de stat și a întregii economii naționale, la care asistăm și participăm cu toții, este rezultatul liniei juste, trasate de partidul nostru și aplicate în practică de întreaga clasă muncitoare, care luptă cu dârzenie pentru a întări elementele socialiste din economia noastră națională. Trebuie să spun aici că una dintre cele mai mari cuceriri ale clasei noastre muncitoare este trimiterea de către partid la muncă în industrie a cadrelor necesare de lucrători competenți în probleme economice, atât membri de partid cât și nemembri de partid. În urma eforturilor întregii clase muncitoare și ale cadrelor noastre din economie, sub conducerea partidului, *am atins în industrie un nivel care a depășit cu mult previziunile noastre cele mai îndrăznețe, făcute numai cu un an în urmă. În cursul acestui an, industria noastră a crescut cu 62% în comparație cu anul precedent, 1923—1924.* Or, în proiectele și în planurile noastre am prevăzut că în 1924—1925 ea va crește cu 20—30%. După cum vedeți, ne-am înșelat asupra procentului, dar nu ne-am înșelat în politica noastră de întărire a elementelor socialiste din economia noastră, ridicând astfel întreaga noastră economie pe o treaptă de dezvoltare mai înaltă.

În ce a constatat această linie, această politică? Linia a constatat, în primul rînd, în aceea că nu am considerat industria ca ceva izolat, ca ceva existînd doar pentru sine, ci ca un instrument deosebit de important smuls de clasa muncitoare burgheziei pentru a asigura întreaga populație cu produsele necesare, pentru a ridica forțele de producție ale întregii țări, pentru a întări întreaga noastră economie. În mîinile clasei muncitoare, industria este un mijloc de-

osebit de important de satisfacere a nevoilor întregii populații. După cum vedem, *în ciuda prezicerilor dușmanilor noștri, în ciuda așteptărilor lor, am atins nivelul de acum fără nici un ajutor străin, ci numai prin propriile noastre forțe.*

Politica noastră care ne-a ajutat să atingem acest nivel a constatat în aceea că am pornit întotdeauna de la premisa că forța motrice a revoluției noastre și a succeselor noastre este directiva fundamentală dată de conducătorul nostru, Lenin: *alianța cu țărănimea, satisfacerea nevoilor ei, găsirea mijloacelor și a măsurilor care să permită satisfacerea atât a cerințelor țărănimii cât și a cerințelor clasei muncitoare.*

Vă amintiți că acum doi ani, în toamnă (octombrie 1923), am avut de a face cu un fenomen denumit „foarfece“, o nepotrivire între prețurile mărfurilor industriale și ale celor agricole insuportabilă pentru țărănimea noastră. Atunci partidul nostru a pornit o campanie pentru reducerea prețurilor la produsele industriale, pentru efectuarea reformei monetare, care trebuia să ducă la consolidarea valutei noastre, pentru reducerea prețului de cost și ridicarea productivității muncii. Prin toate aceste măsuri am obținut rezultatele pe care le avem astăzi.

Care sînt aceste rezultate? Dacă urmărim creșterea industriei noastre în fiecare an, situația se prezintă astfel:

Tabelul 1

Creșterea producției marii industrii

Anii	Productia * în milioane de ruble dinainte de război	În % față de anul precedent	Observatii
1921—1922	850	150,0	*în afară de circulația mărfurilor din cadrul trusturilor
1922—1923	1.239	145,8	
1923—1924	1.621	130,8	
1924—1925	2.616	161,4	
1925—1926	3.872	148,0	

După cum se știe, anul 1924—1925 a fost un an de secetă parțială, *și tocmai pentru a înlătura urmările acestei secete* partidul nostru a dat indicația nu numai să nu se slăbească dezvoltarea industriei noastre, ci, dimpotrivă, să

se compenseze daunele provocate de secetă economiei naționale în primul rînd printr-o producție industrială mai intensă, iar în al doilea rînd prin ieftinirea producției. În felul acesta, populația țărănească, care formează majoritatea covârșitoare a țării, putea să achiziționeze mai ușor produsele noastre. *Pentru anul în curs (1925—1926) am prevăzut ca producția industriei noastre să reprezinte numai 3.872.000.000, adică un spor de numai 48% față de producția anului precedent.*

Am putea fi întrebați de ce încetăm ritmul de dezvoltare în acest an în comparație cu anul trecut. Trebuie să ținem seamă că am ajuns în situația de a folosi aproape întregul nostru capital fix, întregul utilaj moștenit de la orînduirea burgheză.

RECONSTRUCȚIA INDUSTRIEI — CEA MAI IMPORTANTĂ SARCINĂ A MOMENTULUI DE FAȚĂ

În prezent ne aflăm în fața sarcinii reconstrucției, a reînnoirii și lărgirii acestui capital fix. Pînă acum ne-am ocupat de refacerea a tot ceea ce fusese distrus fie în întregime, fie numai în parte, a tot ceea ce ne-a rămas în urma luptelor și victoriilor noastre. Am epuizat însă în prezent mai toate posibilitățile de folosire a capitalului fix și trebuie să ne punem sarcini mai largi de perspectivă: să construim industria noastră pe o bază tehnică nouă, superioară, prin folosirea tuturor realizărilor tehnice din lumea burgheză, care în condițiile orînduirii noastre sovietice și ale dictaturii muncitorești trebuie să ne asigure înfăptuirea socialismului.

Pentru a arăta în ce ritm rapid am crescut, voi menționa următorul fapt. De la ultimul congres al partidului, de la Congresul al XIII-lea, din mai 1924, producția lunară a industriei noastre de stat a crescut de peste 2 ori (2,17 ori). În mai 1924, producția lunară era de 132.000.000, iar în octombrie 1925 — de 286.000.000, ceea ce reprezintă deja 88% față de producția din anul 1913. Prin urmare, chiar dacă în tot anul 1925—1926 nivelul ar rămîne același ca în octombrie 1925, și încă am depăși anul acesta producția anului trecut cu 32%. Iar dacă ne vom îndeplini în întregime pro-

gramul propus, vom ajunge la 100—102% față de producția antebelică. După cum am arătat însă, acest program nu este determinat de gradul de satisfacere a nevoilor țării, ci de posibilitățile noastre tehnice și economice. Numai în cazul când vom reuși să investim din economiile și acumulările întregii țări o cantitate suficientă de fonduri pentru reutilizarea uzinelor noastre, pentru construirea unor noi uzine în ramurile în care capitalul fix s-a uzat complet, numai atunci vom putea atinge în anul viitor, 1926—1927, o creștere a producției de maximum 20% față de anul curent.

Acestui fapt trebuie să-i acordăm o deosebită atenție, deoarece dacă noi, partidul nostru și guvernul nostru, nu vom lua măsuri pentru a găsi și a spori mijloacele pentru reconstruirea și reutilizarea noilor construcții și fabrici, s-ar putea ca în anii următori să fim condamnați la o foamete de măruri fără precedent, foamete care a început să se manifeste de pe acum.

Dacă vom compara producția actuală a celor mai importante produse cu aceea dinainte de război, vom vedea că, cu toată creșterea puternică a industriei noastre, într-o serie întreagă de ramuri nu am atins încă producția pe cap de locuitor din fostul Imperiu Rus. (Vezi tabelul 2). Nu trebuie să uităm că fostul Imperiu Rus cuprindea și Polonia și Țările baltice, care produceau pentru piața comună. Dacă luăm producția pe cap de locuitor din imperiul țarist și din actuala Uniune Sovietică, vedem că producția de fontă era de 72 de funți, pe când la noi este de 43 de funți, conform planului pe 1925—1926. Cât privește articolele de pielărie, în anul acesta vom produce numai 78% pe cap de locuitor față de perioada antebelică. La sticlă, cifra este și mai mică: numai 57%. Or, chiar pentru îndeplinirea acestui plan, care nu satisface încă cererile și nevoile țării, va trebui să punem anul acesta în funcțiune pe întreaga Uniune Sovietică pînă la 400 de uzine care stagnează, să mărim numărul minelor de cărbune în funcțiune de la 250 la 289 și să ridicăm gradul de utilizare a capacității uzinelor noastre pînă la 90—93%. Se poate vedea de aici ce greutatea uriașă împlinim chiar pentru îndeplinirea acestui plan. Într-adevăr, este limpede că într-o serie întreagă de ramuri, ca industria electrotehnică, industria carboniferă, forestieră, industria sticlei, a hîrtiei, a bumbacului și în mare măsură în

industria metalurgică și de încălțăminte, nu mai avem nici un fel de posibilități tehnice de a lărgi producția fără a construi noi fabrici și uzine.

Tabelul 2

Producția industrială pe cap de locuitor

Ramurile industriale	Înainte de război	În 1924-1925, conform datelor din raport	În 1925-1926, conform planului	Producția pe cap de locuitor în 1925—1926 în % față de normele dinainte de război
Fontă	72 funți	22,4 funți	43 funți	60
Țesături de bumbac	21 m.	12,7 m.	17,5 m.	84
Încălțăminte de piele	0,33 per.	0,22 per.	0,27 per.	78
Chibrituri	25 cutii	21,3 cutii	25 cutii	100
Sticlă	8 funți	2,7 funți	4,6 funți	57
Petrol lampant ..	14 funți	10 funți	11 funți	80

CREȘTEREA GREUTĂȚII SPECIFICE A INDUSTRIEI DE STAT

Tovarășii, la această conferință trebuie să răspundem la întrebarea dacă creșterea industriei noastre s-a făcut în direcția consolidării socialismului, sau, dimpotrivă, în direcția întăririi elementelor capitaliste. Răspunsul îl dau următoarele cifre, care arată greutatea specifică a industriei de stat în cadrul întregii noastre industrii (vezi tabelul 3). Dacă comparăm dinamica producției industriale din 1923—1924 cu aceea pe 1925—1926, vom vedea că industria de stat a crescut în această perioadă cu 117%, adică socotind producția industriei de stat în 1923—1924 egală cu 100%, în 1925—1926 ea va fi de 217%. Industria cooperatistă crește de la 100% pînă la 245%, adică avem un spor de 145% — mai mare chiar decît în industria de stat. Industria cooperatistă a crescut mai mult decît cea de stat, deși ea ocupă un loc relativ foarte redus: astfel, în 1925—1926 industria de stat va reprezenta 71% din întreaga industrie, în timp ce industria cooperatistă nu va reprezenta decît 4,5%. Cît privește mica industrie meșteșugărească, ea crește de la 100% la 140%, adică numai cu 40%. În 1923—1924, ea constituie aproape o treime din întreaga industrie, iar acum, deși crește cu 40%, va reprezenta nu-

mai o cincime (21%) din întreaga industrie. Greutatea specifică a industriei particulare, așa-numita industrie cenzitară, scade de la 3,5% la 2,7%.

Tabelul 3

Greutatea specifică a industriei de stat

Anii	Întreaga industrie	În % față de întreaga industrie			
		Industria de stat	Industria cooperatistă	Mica industrie meșteșugărească	Industria particulară
1923—1924	100	63,5	3,6	29,4	3,5
		100	100	100	100
1924—1925	100	67,8	4,9	24,2	3,1
		150	493	117	128
1925—1926	100	71,5	4,6	21,2	2,7
		217	245	140	148

După cum vedem, în această perioadă, partea înfrimă care se mai află în miinile industriei particulare, deși s-a dezvoltat, a crescut în proporții atât de neînsemnate, încît greutatea ei specifică în întreaga noastră industrie scade pe an ce trece.

SITUAȚIA ÎN DOMENIUL METALELOR

Industria metalurgică, minieră, electrotehnică, industria combustibilului, forestieră, chimică și a materialelor de construcție sînt ramurile care determină posibilitățile unei mai largi dezvoltări a celorlalte ramuri ale industriei. Îngăduiți-mi, de aceea, să mă opresc mai mult asupra ramurilor enumerate. Ceea ce caracterizează și este comun tuturor acestor ramuri este că la sfîrșitul anului 1924—1925 cele mai multe dintre ele își vînduseră anticipat cea mai mare parte a producției pe anul următor. Astfel, în domeniul industriei metalurgice, de pildă, Iugostal a reușit să vîndă spre sfîrșitul anului 1924—1925 cu 12% mai mult decît întregul său plan pe 1925—1926. Pe de o parte, aceasta dovedește că aparatul comercial la Iugostal lucrează defec-tuos, dar pe de altă parte arată *cît de mari sînt cerințele și nevoile de pe piață, de vreme ce produsele sînt cumpărate*

pe un an înainte și întreaga producție planificată este dinainte vîndută. Pînă în 1923—1924, industria metalurgică ocupa ultimul loc în privința realizării producției din perioada antebelică. Dar, după ce am antrenat în producție capitalul fix al industriei ușoare, s-a simțit de îndată nevoia reînnoirii acestui capital fix, atît în industria ușoară cît și în transporturi și agricultură. În felul acesta, nevoia de metal a început să crească vertiginos, pentru a se recupera tot ceea ce s-a pierdut în anii precedenți. În timp ce anul trecut creșterea globală a industriei era de 62%, în industria metalurgică creșterea a fost într-un singur an de peste 100%.

Se știe că am resimțit și continuăm să resimțim o mare lipsă de metale neferoase. Într-adevăr, în domeniul metalurgiei metalelor neferoase, anul trecut creșterea a fost în comparație cu anul precedent de 120%, adică producția a crescut de peste două ori. Creșterea cea mai însemnată, care caracterizează și întreaga noastră politică, întreaga linie trasată de partidul nostru, este în construcția de mașini agricole. Anul trecut creșterea în această ramură a fost de 132%, adică producția de mașini agricole a sporit aproape de două ori și jumătate. Pentru anul în curs planul prevăzut este iarăși de două ori mai mare (cu 92%) decît în anul precedent, atîngînd cifra uriașă de 83.000.000 de ruble pe an, *ceea ce înseamnă o depășire cu 23% a nivelului dinainte de război.* Am izbutit să obținem aceasta numai datorită faptului că am luat măsuri de raționalizare și standardizare a producției în domeniul construcției de mașini agricole.

NEVOILE TRANSPORTURILOR ȘI ALE TRAFICULUI DE MĂRFURI

Cu tot ritmul rapid de dezvoltare a industriei metalurgice, constatăm — potrivit calculelor pe care am reușit să le facem la Direcția generală a industriei metalurgice — că nu vom putea realiza necesarul de metale, care se ridică la 30.000.000 de puduri. Aici este deosebit de mare primejdia neîndeplinirii sarcinilor privind aprovizionarea transporturilor. *Dacă nu vom satisface nevoile transporturilor și acestea, la rîndul lor, nu vor putea satisface nevoile*

traficului de mărfuri, transporturile vor ajunge să înrîneze dezvoltarea întregii vieți economice a țării. Anul trecut, cu toată încordarea industriei noastre metalurgice, am îndeplinit planul Comisariatului poporului pentru căile de comunicații numai în proporție de 75%. Mai mult nu am putut realiza, iar în anul curent, 1925—1926, am primit de la Comisariatul poporului pentru căile de comunicații comenzi de două ori mai mari decât anul trecut. Și, totuși, nici chiar aceste comenzi nu satisfac nevoile de reînnoire a capitalului fix, a materialului rulant din transporturi, ci corespund numai posibilităților financiare ale transporturilor noastre. Trebuie să atrag atenția că linia justă a partidului nostru în dezvoltarea forțelor de producție ale întregii noastre economii naționale a dus la creșterea alit de rapidă a traficului de mărfuri, încît, dacă spuneam cîndva că transporturile și căile ferate vor putea atinge nivelul antebelic abia în 41 de ani, iar apoi am redus această cifră la 35 de ani, acum vedem că în anumite zile s-a ajuns la 29.000 de vagoane încărcate zilnic, ceea ce reprezintă 85% din nivelul dinainte de război. De aceea sarcina noastră de astăzi este de a satisface traficul de mărfuri cu vagoanele și locomotivele necesare. Ca să putem da într-un an-doi transporturilor pentru traficul de mărfuri 35.000 de vagoane și pînă la 1.000—1.200 de locomotive anual, trebuie să investim anul acesta o cantitate uriașă de fonduri și eforturi, să aducem în stare de funcționare uzinele de locomotive și de vagoane distruse în anii aceștia. Iată sarcina grea care ne stă în față în acest domeniu.

TREBUIE SĂ INTENSIFICĂM EXPLOATAREA SUBSOLULUI

Am datoria să vă atrag atenția asupra nevoilor noastre în domeniul metalelor neferoase. Pînă acum ne-am acoperit nevoile cu resturi, cu vechile rezerve, prin topirea metalului vechi, dar rezervele și metalul vechi s-au epuizat. Pornind de la necesitățile de apărare ale țării și ținînd seamă că trebuie să asigurăm baza de reconstrucție a capitalului nostru fix și să îndeplinim indicația lui Vladimir Ilici în legătură cu electrificarea țării, *este necesar să acordăm cea mai mare atenție folosirii uriașelor avuții de care dispune*

Uniunea Sovietică, republica noastră. Trebuie să spun că în această privință am realizat și realizăm cîte ceva. Un obiect de dispută îndelungată și de lungi tratative cu concesiionarii l-a constituit Karabașul, pe vremuri proprietatea lui Urquart. Este vorba de una dintre cele mai bogate mine de cupru. Ni s-au cerut 10.000.000 de ruble și ni s-a promis că, dacă vom semna contractul de concesiionare, mina va da după trei ani 300.000 de puduri anual. Am trimis acolo o comisie care a stabilit că, pentru a pune în funcțiune mina, e nevoie să se investească ceva mai mult de 5.000.000 de ruble. Statul nostru n-avea de unde da atîția bani, dar anul trecut a dat totuși peste 900.000 de ruble. După informațiile care ne vin de acolo rezultă că încă anul acesta, în iunie, mina va fi în întregime refăcută, iar spre sfîrșitul anului, și nu după trei ani, cum promitea Urquart, va da întreaga producție dinainte de război, adică pînă la 500.000 de puduri. (*Aplauze*). Iată ce înseamnă voința muncitorilor! Trebuie să spun că, dacă ar fi fost vorba de niște simpli muncitori salariați, dacă aici ar fi avut loc obișnuita exploatare, și nu lupta pentru construirea socialismului, în nici un caz nu s-ar fi ajuns la asemenea rezultate. *Doar voința și dorința muncitorilor nu numai de a nu ceda dușmanului avuțiile noastre, dar și de a arăta că sîntem constructori ai socialismului ne-au dus la rezultate atît de strălucite.*

În acest domeniu am mai făcut și alte descoperiri. Sîntem foarte săraci în metale neferoase, nu le avem la suprafață, dar în subsolul țării noastre zace o cantitate uriașă. Pot să vă anunț vestea îmbucurătoare că la o mină de plumb și zinc din nordul Caucazului Institutul de îngrășă-minte minerale a descoperit bogate zăcăminte de minereu de plumb și de zinc, de milioane de puduri. În afară de aceasta, am repus în funcțiune minele lui Reader, la care avea pretenții același Urquart, și sperăm că în cîtiva ani vom obține și în acest domeniu rezultate frumoase. Pentru aceasta însă trebuie să investim fonduri. Vă amintesc aceasta pentru ca să vă fie absolut clar că fiecare pas al nostru, fiecare sarcină ce ne-o punem, și care pentru noi este obligatorie deoarece tindem să satisfacem nevoile țării și să ne păstrăm independența și capacitatea de apărare, — toate acestea necesită fonduri uriașe și o încordare colo-

sală din partea tuturor oamenilor muncii. *În ceea ce privește minereul de fier, aici trebuie să desfășurăm o activitate intensă, cu atât mai mult cu cât minereul de fier, ca și minereul de mangan, de pildă, constituie una dintre principalele noastre resurse, pe care le putem exporta și în străinătate.*

Trebuie să spun (și asupra acestei chestiuni voi reveni mai amănunțit) că fără export nu putem nici importa, iar la import nu putem renunța. Am putea renunța la import numai dacă am accepta să reducem considerabil ritmul dezvoltării noastre.

Ca să importăm utilajul și materiile prime care ne lipsesc trebuie să exportăm o cantitate corespunzătoare de produse. Iată de ce extracția de minereu de fier — care constituie unul dintre articolele de export și de care noi înșine avem nevoie pentru dezvoltarea metalurgiei — trebuie să se dezvolte mai repede decât celelalte ramuri. Până în prezent însă, în ce privește minereul de fier, noi am folosit mai mult rezervele aflate la suprafață decât minereul care trebuie extras din pământ.

SUCCESELE NOASTRE ÎN DOMENIUL ELECTRIFICĂRII

Voi trece acum la industria electrotehnică.

Electrificarea este baza construcției socialismului. Tot ce am făcut și ce se face în acest domeniu poate fi caracterizat prin următoarele cifre. În perioada antebelică, și anume în anii 1911—1916, creșterea anuală medie de energie era de 100.000 kW. După Revoluția din Octombrie și până în octombrie 1925 am obținut în total un spor de numai 145.000 kW. *Dar iată că în 1925—1926, pe baza lucrărilor efectuate în anii precedenți, creșterea va fi de 300.000 kW, adică într-un singur an vom avea o creștere de trei ori mai mare decât creșterea anuală medie din perioada antebelică.*

Pentru ca să vedeți creșterea considerabilă și progresul realizat în această privință, voi cita următoarele cifre: producția de energie a centralelor noastre din Moscova a fost în 1913 de 154.000.000 kWh, iar în 1925—1926 ea va fi de 422.000.000 kWh. După cum vedeți am atins la Moscova o

producție de 422.000.000 kWh, ceea ce reprezintă o creștere de aproape trei ori față de 154.000.000, iar pînă în 1928 trebuie să mărim producția pînă la 1 miliard kWh.

Această realizare a devenit posibilă nu numai datorită fondurilor investite în electrificare (astfel, anul acesta, Consiliul Muncii și al Apărării a hotărît să aloce pentru electrificare 76.000.000 de ruble, față de 49.000.000 în anul trecut și 50.000.000 acum doi ani), ci și datorită rezolvării cu succes a unei serii de probleme tehnice. Înainte de război energia electrică se producea cu ajutorul combustibilului adus din alte țări, în cea mai mare parte petrol și cărbune, în timp ce astăzi centralele noastre folosesc rezervele colosale de turbă. Centrala de la Șatura, dată recent în folosință, care, după aprecierile tehnicienilor noștri, poate fi considerată din punct de vedere tehnic una dintre cele mai bune centrale din Europa, folosește combustibil cu un randament de 18%, în timp ce centralele din Moscova nu obțin un randament mai mare de 11%. Firește că în felul acesta obținem o ieftinire considerabilă a energiei electrice. Astfel, anul acesta prețul de cost mediu este la Moscova de 5,5 copeici, în timp ce la Șatura prețul de cost este de 2,5—3 copeici.

O dată cu dezvoltarea electrificării, trebuie ca și dezvoltarea industriei electrotehnice să meargă în același ritm, deoarece nu există electrificare fără o industrie electrotehnică. Sînt necesare mașini, becuri, cabluri etc. Într-adevăr, vedem că *industria electrotehnică se dezvoltă cu pași repezi. Anul trecut am atins nivelul dinainte de război, iar anul acesta, conform planului stabilit, vom realiza 165% în comparație cu anul 1913.*

Prin urmare, într-o serie de ramuri nu am atins încă nivelul dinainte de război, dar în unele ramuri l-am și depășit.

COORDONAREA BALANȚEI COMBUSTIBILULUI

Balanța combustibilului este un alt punct slab al economiei noastre. Este încă vie în mintea noastră acea vreme cînd lipsa de combustibil ne obliga să închidem fabricile și nu ne îngăduia să punem în funcțiune uzinele metalurgice, deoarece eram izolați de sursele de combustibil și nici

nu aveam rezerve suficiente. Spre sfârșitul anului 1923—1924 și în tot anul 1924—1925, situația s-a schimbat radical. În această perioadă am avut chiar un oarecare prisos de combustibil și am fost nevoiți să reducem producția de combustibil, din cauza neconcordanței dintre dezvoltarea industriei din Donbass și celelalte ramuri. Pentru că în Donbass producția a crescut și s-a lărgit prea repede, anul trecut am fost chiar nevoiți să reducem numărul muncitorilor ocupați în industria carboniferă. A trebuit să reducem numărul muncitorilor din minele din Donbass de la 156.000 la 1 octombrie 1924 la 118.000 la 1 aprilie 1925, adică cu 38.000.

Dar, după ce industria noastră metalurgică a început să-și revină și de îndată ce furnalele noastre au fost puse unul după altul în funcțiune, am căzut în extrema cealaltă — am ajuns să ducem lipsă de combustibil, de cocs. Surplusul de combustibil se explica prin dezvoltarea insuficientă a industriei metalurgice, ea fiind aceea care consumă cel mai mult combustibil.

Planul și producția pe anul trecut aproape că nu s-au deosebit de producția din 1923—1924, *dar anul acesta va trebui să mărim producția în Donbass cu 55% față de cea din anul trecut, astfel încât să atingă 77% din producția dinainte de război, iar întreaga industrie carboniferă — 83%.* Dar chiar dacă Donbassul va atinge numai 77% față de producția antebelică, și încă *capacitatea minelor ce pot fi puse în funcțiune va fi folosită la 100%.* Pentru a îndeplini planul de care vă vorbesc și care trebuie neapărat îndeplinit, va trebui să punem în funcțiune toate minele existente, iar pentru a asigura o creștere continuă va trebui ca anul acesta să începem construcția a 27 de mine noi.

Cît privește petrolul, anul trecut situația a fost aceeași ca și acum doi și trei ani. La fel ca la cărbune, nu am dus lipsă de petrol și de aceea am reușit să mărim exportul de la 43.000.000 de puduri de produse petrolifere, cît era în 1923—1924, pînă la 80.000.000 în 1924—1925. Pentru a satisface necesarul din acest an va trebui să atingem aproape nivelul dinainte de război. Producția antebelică era de 562.000.000 de puduri, iar anul acesta noi vom avea 512.000.000, adică 91%.

Cercetînd acum balanța combustibilului, vom vedea că *greutatea specifică a lemnului în balanța noastră de combustibil s-a redus, iar mineralizarea nu numai că a atins nivelul dinainte de război, dar l-a și depășit.*

Astfel, în perioada dinainte de război combustibilul mineral solid reprezenta 53% din balanța de combustibil, iar acum s-a ridicat la 57%. Cu toate acestea, rezervele de combustibil la căile ferate și în industrie se vor reduce anul acesta foarte mult, astfel încît ne va amenința lipsa de combustibil. *Aceasta silește industria noastră, transporturile și pe toți consumatorii de combustibil să facă maximum de economii și să introducă o raționalizare riguroasă în arderea și folosirea combustibilului.* În afară de aceasta, întrucît perioada următoare se va caracteriza prin lipsă de combustibil, se pune problema de a organiza coordonarea și dirijarea utilizării energiei de care dispunem, cu alte cuvinte se pune *problema creării unei Direcții generale de energetică*, care să se ocupe de repartizarea și folosirea justă atît a energiei electrice cît și a energiei combustibilului. În ceea ce privește perspectivele în domeniul combustibilului, semnalăm că ne așteaptă dificultăți în legătură cu transporturile. Dacă nu vom dezvolta și lărgi rețeaua de căi ferate în regiunea Donbass, regiunea unde se extrage cărbunele, și dacă nu vom spori materialul rulant, atît numărul vagoanelor cît și cel al locomotivelor, nu știu cum vom putea transporta combustibilul pe care trebuie să-l extragem și care este cerut de dezvoltarea necesităților. Prin urmare, punînd problema combustibilului, trebuie să o punem și pe aceea a transporturilor — acestea nu trebuie să rămînă în urmă față de nivelul general de dezvoltare a economiei noastre naționale.

MATERIALELE DE CONSTRUCȚIE ȘI MATERIILE PRIME

Dintre celelalte ramuri trebuie să mă opresc o clipă asupra producției materialelor de construcție. Și în acest domeniu ne așteaptă anul acesta foarte mari neplăceri și greutăți. Este vorba de materialul lemnos. Prin hotărîrea Comitetului Executiv Central al Uniunii Sovietice s-au organizat concursuri și licitații pentru repartiția de parchete,

dar lucrurile s-au desfășurat în așa fel, încît a ieșit cu totul altceva decît s-a așteptat Comitetul Executiv Central cînd a luat hotărîrea. Comitetul Executiv Central urmărea să mărească cam cu 14% veniturile locale la acest capitol. După organizarea campaniei de concursuri și licitații s-a ajuns însă la sporuri de cîteva sute de procente.

Dacă luăm prețul lemnului în picioare în medie la cele 11 trusturi ale noastre, vom vedea că în 1924—1925, înainte de licitații, el era de 8 ruble și 24 de copeici, în timp ce acum este de 24 de ruble și 50 de copeici, adică aproape de trei ori mai mare.

Această creștere a prețului la tulpină este rezultatul licitațiilor și concursurilor, adică consecința desființării parțiale a reglementării prețurilor de către stat și înlocuirea acesteia cu relații de piață în condițiile unui număr insuficient de parchete repartizate.

După terminarea acestor licitații s-a constatat că, față de nevoile absolut concrete și reale existente, ne lipsesc parchete într-un volum de 302.000 de stînjeni cubi de lemne și de 609.000 de stînjeni cubi de materiale. Ca urmare, prețul materialului lemnos a sporit cu 55%. Bineînțeles, creșterea prețului la materialul lemnos a atras după sine și mărirea prețului la hîrtie. Dacă analizăm prețul de cost al hîrtiei, care depinde în cea mai mare parte de prețul materialului lemnos, vom vedea că el a crescut cu 26%. Urmările scumpirii lemnului se constată într-o serie întregă de ramuri ale industriei legate de industria forestieră. Astfel, în industria cimentului, de pildă, prețul butoiașului pentru ambalaj a ajuns la 2 ruble, în timp ce înainte de război era de 35 de copeici.

Mai departe va trebui să acordăm atenție ramurilor de care depinde nivelul dezvoltării altor ramuri. Este vorba, în primul rînd, de industria chimică. Anul trecut am avut o cantitate suficientă de sodă și potasiu, astfel încît am putut să și exportăm, în timp ce în anul acesta nu sîntem în stare să asigurăm nici nevoile noastre interne. *În industria chimică am obținut rezultate însemnate în dezvoltarea producției de superfosfați.* În anul care s-a scurs s-au produs de două ori mai mulți superfosfați decît anul trecut (53.400 de tone în 1924—1925 față de 26.600 de tone în 1923—1924).

Ingăduiți-mi să trec acum la problema materiilor prime, una dintre problemele noastre fundamentale, deoarece *fără materii prime nu putem să dezvoltăm industria*. Mersul aprovizionării industriei cu materii prime se poate vedea din tabelul de mai jos :

Tabelul 4

Mersul aprovizionării industriei cu materii prime

	Suprafața cultivată (mii de descatine)	Anii	Recolta- marfă (mii de puduri)	Consumul industrial (mii de puduri)
Bumbac (fibre)...	641	1913-1914	14.606	25.872
	145	1923-1924	3.612	6.997
	461	1924-1925	6.197	12.200
	590	1925-1926	12.000	17.528
In	1.053	1913	15.000	5.000
	—		23.000	
	—	1923-1924	6.000	4.100
	649	1924-1925	8.000	4.700
	951	1925-1926	10.500	5.200
Sfeclă de zahăr (mii de berko- veți) *	516	1913	55.350	55.350
	—	1923-1924	13.168	13.168
	318	1924-1925	15.234	15.234
	440	1925-1926	35.992	35.992
Piei (mii buc.):				
mari... ..	—	1913	10.300	10.000
mici	—		41.000	24.000
mari... ..	—	1923-1924	4.600	5.000
mici	—		4.200	4.200
mari... ..	—	1924-1925	6.000	6.400
mici	—		6.300	6.300
mari... ..	—	1925-1926	12.500	8.000
mici	—		6.100	8.100
			(inclusiv pieile de viței)	(inclusiv pieile de viței)
Semințe oleagi- noase.....	—	1913	75.135	61.322
	—	1923-1924	109.426	24.968
	—	1924-1925	104.760	36.150
	—	1925-1926	183.000	58.128
Lână	—	1913	3.650	6.100
	—	1924-1925	780	1.500
	—	1925-1926	835	1.965

* Berkoveț — veche măsură rusească egală cu 10 puduri. —
Nota Trad.

Pe de altă parte, dezvoltarea culturilor care servesc ca materii prime, cumpărarea și consumul de materii prime arată cum influențează dezvoltarea industriei asupra agriculturii. *Am mărit suprafața însămînțată cu bumbac de la 145.000 pînă la 590.000 de deseatine, atîngînd aproape suprafața însămînțată din perioada antebelică. La fel și în ceea ce privește cultura inului și a sfecei de zahăr, unde mărirea suprafeței însămînțate cu aceasta din urmă a dus anul trecut la o creștere a recoltei de la 15.000 la 35.000 de berkoveți. La semințele oleaginoase am depășit nivelul dinainte de război.* În domeniul materiilor prime, situația este deosebit de grea în ceea ce privește lîna. Din inițiativa Consiliului superior al economiei naționale, au fost puse bazele unei societăți care să sprijine dezvoltarea creșterii oilor și, în același timp, să cumpere lînă din străinătate.

SITUAȚIA FINANCIARĂ A INDUSTRIEI

Trecînd la caracterizarea rezultatelor financiare ale activității noastre în domeniul industriei, trebuie să cităm următoarele date. Beneficiile industriei au crescut în fiecare an: în 1923—1924 ele reprezentau 160.000.000 de ruble, în 1924—1925 — 375.000.000, iar pentru 1925—1926 se prevăd circa 450.000.000 de ruble. După cum vedeți, cifra beneficiilor în anul curent este considerabilă. Cifra pierderilor a fost în 1923—1924 de 70.000.000 de ruble, anul trecut de 25.000.000 de ruble, iar în anul acesta — cu toate eforturile noastre — se prevăd pierderi de 15.000.000 de ruble, din care aproximativ 4.000.000 în gubernia Moscova. Din păcate, aici intră și trustul de automobile, care încă nu a pus la punct producția noilor mașini. Iată cum se repartizează beneficiile noastre: în industria metalurgică prelucrătoare — 25.000.000 de ruble, în industria petroliferă — 25.000.000 de ruble, iar în industria textilă — 115.000.000 de ruble. Nu trebuie să exagerăm însă importanța acestor beneficii, deoarece, dacă cercetăm mai atent modul cum se reface utilajul industriei, trebuie să spunem că *cotele de amortizare pe care le reținem sînt cu totul insuficiente pentru a reface ceea ce*

se uzează. Normele cotelor de amortizare au fost adoptate și stabilite de guvern într-o vreme când trebuia cu orice preț să reducem prețurile, când nu puteam face față situației, când „foarfeca” era deschisă la maximum. În acele condiții, pentru amortizare s-a prevăzut un procent absolut neînsemnat.

Așa a cerut situația din acea vreme, iar calculele s-au făcut ținând seama de o uzură normală. Astfel, dacă o fabrică urma să se amortizeze în 50 de ani de la data construirii ei, capitalul fix era calculat la prețurile dinainte de război și cota de amortizare se obținea împărțind suma rezultată la 50. Dacă vom continua și pe viitor să folosim aceeași metodă de amortizare a uzurii, vom ajunge să avem în loc de 1.000 de fuse numai 500. Nu trebuie să exagerăm în nici un caz importanța beneficiilor, deoarece cu ajutorul lor *trebuie* să ne refacem capitalul fix, fără de care nu putem lucra.

Situația financiară a industriei noastre se deosebește foarte mult de cea dinainte de război, lucru care reiese din următoarele date

În anii 1911—1913, la 1 rublă de producție-marfă reveneau 97 de copeici mijloace circulante. Anul trecut la noi reveneau însă numai 79 de copeici, iar anul acesta intenționăm să reducem cifra până la 75,5 copeici. Aceasta dovedește că, din punct de vedere financiar, lucrăm în condiții diferite față de cele din orînduirea burgheză, capitalistă. Se poate spune că, *mulțumită orînduirii noastre sovietice, mulțumită sistemului nostru de refacere a industriei, mulțumită tuturor acestor lucruri, noi putem obține cu mijloace mai puține rezultate mai mari decît orînduirea burgheză.*

Pentru noi, aceste 75 de copeici la 1 rublă, în loc de 97 de copeici, cît era înainte de război, reprezintă o încordare financiară extraordinară, cu atît mai mult, tovarăși, cu cît nu trebuie să uităm că este vorba de o cifră medie pe întreaga industrie. Dacă luăm diferitele ramuri ale industriei, în unele vom avea ceva mai mult, dar în altele cifra este chiar mai mică decît 75 de copeici la 1 rublă. Într-adevăr, anul acesta, într-o serie întreagă de ramuri nu ne ajung mijloacele circulante. Am calculat, deși s-ar putea ca aceste calcule să fie întrucîtva exagerate, că ne lipsesc circa 70.000.000 de ruble mijloace circulante. De unde să luăm

aceste sume? Fără îndoială că pentru unele ramuri va trebui să ne adresăm guvernului, dar pentru majoritatea lor va trebui să căutăm și să găsim aceste sume chiar în sînul industriei. *Trebuie să învățăm să rulăm mult mai repede capitalul.* Din acest punct de vedere, partidul va trebui să acorde un ajutor și sprijin uriaș întreprinderilor, pentru ca acestea să pună în circulație așa-numitele bunuri nelichide. La noi zac adesea nefolosite materii prime, materiale, pe care însă fabricile și uzinele nu vor să le cedeze sau să le vîndă celor care au nevoie de ele, socotind că s-ar putea să aibă odată nevoie de respectivele materiale. Dar cu asemenea metode se poate ajunge la un rezultat contrar. Unul păstrează în uzină așa-numitele bunuri nelichide, refuzînd să le cedeze celor care au nevoie de ele, ceea ce poate duce la dezorganizarea producției noastre, întrucît alte întreprinderi vor resimți tocmai lipsa acestor materiale.

În afară de aceasta, în acest domeniu avem în față o sarcină importantă, și anume organizarea așa-numitului fond industrial. Într-adevăr, o serie întreagă de uzine au prea multe bunuri, în timp ce altele au prea puține. Această problemă am pus-o în fața guvernului, și ea va fi examinată de Consiliul Muncii și al Apărării. Am propus să se acorde Consiliului superior al economiei naționale dreptul de a organiza sub conducerea sa o societate care, după ce va organiza un fond de credite pe termen lung, să poată manipula fondurile care zac în prezent în diferitele unități economice fără a fi îndeștate folosite.

Dacă analizăm acum problemele creditării industriei, la prima vedere vom avea impresia că sumele acordate industriei sub formă de credite sînt foarte însemnate. Într-adevăr, la 1 octombrie 1923 datoriile noastre la cele patru bănci erau de 162.000.000 de ruble, la 1 octombrie 1924 de 446.000.000 de ruble, iar la 1 octombrie 1925 de 962.000.000 de ruble. După cum vedem, a început să fie larg folosit instrumentul numit credit, adică au început să fie folosite mijloacele disponibile existente în alte ramuri care se păstrează la bancă. *Banca industrială, special înființată pentru a satisface nevoile industriei, se dezvoltă pe*

an ce trece. De la un bilanț de 87.500.000 de ruble, cît era la 1 octombrie 1923, ea a ajuns anul acesta, la 1 octombrie, la un bilanț de 571.200.000 de ruble, adică *bilanțul ei s-a mărit de șapte ori.* Reiese de aici că încetul cu încetul industria noastră învață să folosească un instrument înainte inaccessibil proletariatului, și anume finanțele, creditele și băncile. Totuși, după cum se vede din tabelul de mai jos, mijloacele de credit sînt încă insuficiente.

T a b e l u l 5

**Raportul dintre capitalurile proprii
și capitalurile circulante împrumutate**

	La 1 rublă capital propriu	Capitaluri împrumutate
În 1911—1912	1	2,5
1 octombrie 1924	1	0,52
1 octombrie 1925	1	0,54
1 octombrie 1926	1	0,75

În perioada antebelică, la 1 rublă de mijloace circulante proprii existau 2,5 ruble mijloace străine, sub formă de credite, în timp ce acum, la 1 rublă mijloace proprii se prevăd doar 75 de copeici credite. Marea deosebire este că în trecut suma totală a economiilor populației era mult mai importantă. Cu ajutorul zecilor și sutelor de bănci, ca și prin diferite alte metode, capitaliștii se pricepeau să atragă spre ei aceste economii. Firește, și noi putem face același lucru, și chiar într-o măsură mult mai mare, dar numai atunci cînd bunăstarea generală va crește, cînd în țară vor exista cu adevărat suficiente acumulări și economii.

Trebuie să arăt că tocmai anul acesta sperăm să obținem aproximativ 142.000.000 de ruble credite pe termen lung din împrumutul refacerii economiei lansat de Comisariatul poporului pentru finanțe și aprobat de Consiliul Muncii și al Apărării. Pînă astăzi noi nu am avut credite adevărate pe termen lung. Împrumutul refacerii economiei trebuie să facă începutul unui șir întreg de împrumuturi,

inclusiv industriale, pentru a atrage de la populație, prin împrumuturi pe termen lung, economiile de care dispune, în vederea unei asemenea dezvoltări a industriei încît să poată satisface toate nevoile populației.

NOILE CONSTRUCȚII ȘI INVESTIȚIILE CAPITALE

Tovarăși, din cele spuse pînă acum este limpede în ce măsură trebuie să lărgim în anul acesta lucrările noastre capitale, să reutilăm fabricile și să construim noi uzine. Cînd am contat pe o recoltă mai mare, am presupus că vom putea mări investițiile noastre capitale în acest an pînă la 1.040.000.000 de ruble, față de circa 370.000.000—400.000.000 de ruble în anul trecut. Dar, cum anul acesta sîntem puși în situația de a reface în mod necesar capitalul fix, pentru a nu frîna întregul ritm al dezvoltării, *a trebuit să extindem considerabil planul de refacere a utilajului uzat și de construire de utilaj nou.*

După ce am revizuit planurile și cererile noastre în lumina mijloacelor pe care țara le poate alocă industriei, am stabilit investițiile capitale la 896.000.000 de ruble, în loc de 1.040.000.000 de ruble. Aceste investiții trebuie folosite pentru reparații capitale, pentru reutilarea și lărgirea fabricilor, pentru construirea de noi fabrici și construcția de locuințe. Proiectul nu a fost încă definitivat de guvern și de aceea vorbesc despre el ca despre un proiect orientativ, care în nici un caz nu va fi majorat, ci, după toate probabilitățile, va suferi reduceri din cauza situației noastre financiare grele.

În varianta adoptată de Consiliul Muncii și al Apărării se alocă pentru reparații capitale, pentru reutilarea și lărgirea fabricilor și uzinelor 660.000.000 de ruble; din această sumă, o treime va fi folosită pentru reparații capitale obișnuite, iar două treimi — adică peste 400.000.000 de ruble — pentru reconstrucția și reînnoirea completă a utilajului uzat. Pentru construirea de fabrici noi se vor cheltui 151.000.000 de ruble, iar pentru construcția de locuințe

prin Consiliul superior al economiei naționale (nu pe întreaga republică) — 85.000.000, față de 118.000.000 de ruble cerute de noi. Iată repartitia sumelor pe principalele ramuri unde vor merge investițiile: industria metalurgică — 240.000.000 de ruble, industria petroliferă — 121.000.000, industria textilă — 158.000.000, industria chimică — 51.000.000, industria sticlei și porțelanurilor — 22.000.000, industria materialelor refractare — 22.000.000, industria electrotehnică — 16.000.000 și cea carboniferă — 64.000.000. Prin urmare, principalele fonduri au fost repartizate acelor ramuri despre care spuneam că hotărăsc nivelul tuturor celorlalte ramuri. În legătură cu cheltuielile pentru construcția de locuințe trebuie să spunem că, față de nevoia colosală de locuințe din prezent, suma de 85.000.000 reprezintă o cifră minimă. La congresul metalurgiștilor s-a stabilit că numai pentru industria metalurgică suma minimă ar fi de 60.000.000—70.000.000 de ruble. Dacă luăm, de pildă, industria textilă, constatăm că nevoia de locuințe este aici neînchipuit de mare. Or, dacă nu vom satisface nevoile în domeniul locuințelor, aceasta ar putea compromite programul nostru în privința atragerii de noi detașamente de muncitori. În această chestiune trebuie să ținem seama de faptul că abia anul trecut am început să ne ocupăm de reconstrucția locuințelor și, cum activitatea noastră în domeniul construcțiilor nu poate fi organizată ca o producție de masă, o producție de fabrică, care ar putea fi dirijată și concentrată, în industria de construcții se constată încă foarte mari lipsuri. Dacă luăm coeficienții de scumpire a prețurilor în toate ramurile și îi comparăm cu cel din construcții, observăm că aici coeficientul de scumpire este monstruos de mare. Anul trecut el a ajuns la 2,42, adică construcțiile sînt de două ori mai scumpe decît în perioada antebelică.

Intr-adevăr, dacă e să vorbim de delapidări, de starea de înapoiere a tehnicii și de spiritul meșteșugăresc, nici o ramură nu se poate lua la întrecere cu construcțiile. Iată de ce trebuie să facem acum, pînă la începerea sezonului de construcții, bilanțul campaniei de anul trecut, să ținem seama de lipsurile ce s-au ivit și să schițăm măsurile necesare. Trebuie să spun că, în calitatea mea de președinte al

O.G.P.U., am avut, din păcate, prilejul să cunosc foarte mulți lucrători de la Gosstroi *, Mosstroi ** etc., în timp ce ca președinte al Consiliului superior al economiei naționale nu aş putea să mă laud cu așa ceva. Noi am organizat într-adevăr o secție a construcțiilor, dar ea își dibuiește încă drumul. De aceea organizația noastră de partid trebuie să acorde o deosebită atenție acestei probleme, nu numai în ceea ce privește primirea fondurilor și alocarea lor, ci și în organizarea muncii în unități, astfel încât aceste fonduri să dea într-adevăr rezultatele scontate.

Cît privește construcția de uzine noi, vă pot comunica următoarele date: înainte de reducerea planului nostru prevăzusem să proiectăm și să începem să construim anul acesta 168 de uzine. Acum am redus cifra la 117, în afară de fabricile de cărămizi din gubernia Moscova și de 28 de mine care urmează a fi deschise. (Vezi tabelul 6).

Acestea sînt proiectele, dar mă tem că într-o anumită măsură ele vor suferi unele reduceri. Cît privește Moscova (care vă interesează pe dv.), trebuie să spun că, din suma totală de 896.000.000 de ruble, prevăzute pentru investițiile capitale, Moscovei și guberniei Moscova i se repartizează 118.000.000 de ruble, adică, după cum vedeți, un procent respectabil. Această sumă se repartizează în felul următor: 13.800.000 pentru construcția de locuințe, 95.500.000 pentru lucrări capitale și aproape 9.000.000 de ruble pentru uzine noi. Cheltuielile cele mai importante din gubernia Moscova revin industriei textile — 57.000.000 de ruble — și industriei metalurgice — 29.000.000 de ruble. Anul acesta se vor construi la Moscova următoarele fabrici.: va fi reutilată fosta întreprindere „Provodnik“, creîndu-se un combinat electrotehnic, pentru care se alocă peste 2.000.000 de ruble. Pe lîngă Moskvougol se vor construi o uscătorie și două uzine chimice (de superfosfați și de săpun). În plus se prevăd circa 2.000.000 de ruble pentru construirea unor fabrici de cărămidă roșie.

* Trustul de construcții de stat. — *Nota Trad.*

** Trustul de construcții al orașului Moscova. — *Nota Trad.*

Tabelul 6

Proiectarea și începerea construirii
de noi uzine și mine în 1925—1926

	Investiții în 1925—1926 (în mli de ruble)	Numărul uzi- nelor
Industria metalurgică	23.550	25
Industria electrotehnică	2.500	1
Industria carboniferă	12.360	1 + 28 mine noi
Industria petroliferă	16.394	7
Andvilan	2.750	1
Industria chimică	10.126	18
Industria forestieră	10.481	16
Industria hirtiei	13.368	6
Industria textilă	22.647	16
Industria sticlei	16.242	6
Industria de silicați	12.575	7 + fabrici de cără- midă roșie
Industria de pielărie	1.620	3
Industria de amidon și me- lasă	1.400	1
Industria tutunului	1.100	1
Industria de uleiuri	2.130	5
Industria piscicolă și de conserve	2.219	2
Diverse	210	1
	151.672 (în loc de 196.000.000 prevăzute)	117 uzine + fabrici de cărămidă roșie + 28 mine

Pentru a acoperi cele 896.000.000 de ruble la cît se ridică totalul investițiilor, noi am cerut din bugetul statului 157.000.000, iar din fondurile de refacere a economiei 148.000.000. Restul trebuie acoperit din beneficii, din cotele de amortizare, precum și din credite (pentru acestea din urmă se prevăd circa 100.000.000 de ruble).

INDUSTRIA ȘI BUGETUL STATULUI

Aici trebuie să ne punem întrebarea: va putea oare bugetul statului să aloce asemenea fonduri? După părerea mea, răspunsul nu poate fi decît unul singur: *bugetul statului nu poate să refuze și nu poate să nu găsească în*

fară fonduri pentru a satisface aceste nevoi ale dezvoltării industriei. Într-adevăr, dacă urmărim situația pieței în satele noastre, vedem că prețurile de livrare ale industriei noastre sînt foarte mici față de prețurile pe care le plătește populația pentru produsele industriale. Aceasta înseamnă că masa de consumatori plătește suplimentar sume colosale. Prin urmare, consumatorul posedă suficiente mijloace pentru a acoperi cheltuielile legate de extinderea și reînnoirea industriei cu ajutorul cărora se va putea lichida foamea de mărfuri, știut fiind că aceasta plus proasta funcționare a rețelei comerciale duc la prețurile umflate de astăzi.

La aceasta s-ar putea obiecta că alocarea unor fonduri atît de importante pentru industrie ar putea zdruncina situația valutei noastre ferme. Răspunsul pe care aş vrea să-l dau este cît se poate de limpede și precis.

Industria este pentru stat și pentru bugetul statului o sursă de completare a bugetului de stat. Dacă vom examina cifrele pentru a vedea ce rol joacă industria de stat în buget, vom vedea că aceste cifre ne arată următoarele (vezi tabelul nr. 7). Industria, cea unională, cea republicană și cea locală, a vărsat în mod direct în ultimii 2 ani în bugetul general al statului și în bugetele locale: 65.000.000 de ruble în 1923—1924 și 142.000.000 anul trecut. Anul acesta s-a prevăzut că va vărsa în bugetul statului și în bugetele locale 216.000.000. Greutatea specifică a veniturilor provenite din industrie crește an de an și prezintă un spor procentual în comparație cu toate veniturile obținute de stat de la celelalte ramuri ale economiei naționale.

Pe de altă parte, produsele noastre industriale dau bugetului de stat posibilitatea de a obține în fiecare an următoarea sumă (prin impozite directe și indirecte, prin taxe și venituri): 411.000.000 de ruble în 1923—1924, 804.000.000 în 1924—1925 și 1.341.000.000 de ruble în anul acesta. Astfel bugetul statului a căpătat direct din industrie și prin industrie 477.000.000 în 1923—1924 și peste 1,5 miliarde de ruble în anul acesta. În raport cu veniturile totale ale statului, aceasta reprezintă următoarele procente: în 1923—1924 — 18%¹ din totalul veniturilor statului, anul trecut — 26%, iar anul acesta — 32%. Dacă luăm suma globală a veniturilor obținute din industrie și prin inter-

mediul industriei, vedem că venitul Comisariatului poporului pentru căile de comunicații a fost în 1923—1924 de 725.000.000 de ruble, iar anul acesta — de 1,5 miliarde de ruble. Procentual, aceasta reprezintă 27% în 1923—1924 și 31% anul acesta.

Veniturile obținute din impozitul agricol au fost în 1923—1924 de 195.000.000, în 1924—1925 — de 322.000.000, iar anul acesta — de 235.000.000 de ruble. Procentual, aceasta ar însemna: 7% din toate veniturile în 1923—1924 și 5% anul acesta.

Examinînd sumele pe care statul le investește în industrie și calculînd toate cheltuielile, nu numai pentru refacerea industriei de pace, dar și pentru electrificare, pentru industria de apărare a țării, pentru întreținerea întregului nostru aparat administrativ și a institutelor științifice, vom vedea că în acești trei ani alocațiile au fost următoarele: 161.000.000 de ruble în 1923—1924, 210.000.000 în 1924—1925 și 359.000.000 de ruble în 1925—1926. Dacă vom raporta aceste sume la sumele obținute de bugetul de stat din industrie, vom avea în 1923—1924 un procent destul de însemnat (34%), în timp ce anul acesta, cu toate investițiile mari planificate pentru industrie, procentul este de numai 23%. Aceasta înseamnă că, *din 100 de ruble pe care statul le obține din industrie, 23 de ruble sînt date pentru refacerea și lărgirea industriei.*

După părerea mea, socoteala economică cea mai directă și mai simplă dovedește că aceste cheltuieli trebuie să fie făcute.

BALANȚA COMERȚULUI EXTERIOR ȘI INDUSTRIA NOASTRĂ

Se cuvine să mă opresc asupra unei probleme extrem de importante pentru industrie, și anume planul nostru de export. În mod obișnuit, mulți își închipuie că industria joacă un rol neînsemnat în export. Or, aceasta este o părere greșită. Acum doi ani producția industriei reprezenta 35% din întregul export, iar anul trecut — 45%. Anul acesta, în planul nostru de export au fost prevăzute produse industriale în valoare de 350.000.000 de ruble, adică cu 100.000.000 mai mult decît anul trecut. Ținînd seamă de

Tabelul 7

**Rolul industriei de stat în bugetul de stat
și în bugetele locale**

	1923—1924, în milioane de ruble, în % față de totalul veniturilor din buget	1924—1925	1925—1926, conf. hotărîrii Consiliului Muncii și al Apărării
<i>Partea de venituri a bugetului</i>			
<i>Provenite din industrie (vărsăminte din beneficiile impozitului pe venit.</i>			
Restituirea obligațiilor împrumutului de stat de 8%)	65,8—34%	142,8—41%	215,9—41%
<i>Provenite prin intermediul industriei (impozite directe, indirecte, taxe forestiere)</i>	411,8—40%	804,7—47%	1.341,1—56%
<i>Total</i>	477,6—18%	947,5—26%	1.557,0—32%
Comisariatul poporului pt. căile de comunicații și Comisariatul poporului pt. poștă și telegraf	725,7—27%	984,6—27%	1.513,7—31%
Bugetul general al statului	2.679,8—100%	3.578,9—100%	4.829,8—100%
Impozitul agricol	195,8—7%	321,8—9%	235—5%
<i>Partea de cheltuieli a bugetului</i>			
I. Industria de pace	76,9	98,5	157,6 (Consiliul Muncii și al Apărării)
Cheltuieli pentru operații de credit ale statului..	—	—	10 (Consiliul superior al ec. naț. și Comis. poporului pt. finanțe)
Cheltuieli ale Băncii comunale centrale	—	9	37,6 (Consiliul Muncii și al Apărării)
<i>Total</i>	76,9	107,5	205,2

Tabelul 7

(continuare)

	1923—1924, în milioane de ruble, în% față de totalul veniturilor din buget	1924—1925	1925—1926, conf. hotărîrii Consiliului Muncii și al Apărării
Sold în favoarea industriei din veniturile provenite din industrie	+11,1	—35,3	—10,7
II. Electrificare.....	50,8	49,9	76 (Consiliul Muncii și al Apărării)
Industria de apărare	15,5	23,5	34,4
Cons. sup. al ec. naț. și in- stitutele de cercetare ale Consiliului de stat pt. e- conomie națională....	18 84,3	29 102,4	43,1 153,5 (Cons. sup. al ec. naț. și Com. pop. pt. fin. — 41)
<i>Total</i>	<i>161,2</i>	<i>209,9</i>	<i>359.000.000</i> <i>ruble</i>
Procentul față de venitu- rile provenite din indus- trie	34% An de recoltă bună și export	22% An de secetă	23%

realizările anului precedent, putem considera că acest plan va fi depășit. Ce anume exportăm? În primul rînd, material lemnos. După cum am mai arătat, anul acesta ne putem aștepta la unele greutăți, datorită scumpirii materialului lemnos. În al doilea rînd, exportăm țitei, minereuri, ulei de floarea-soarelui, turte oleaginoase etc.

Paralel cu aceasta, pentru a putea menține la nivelul de acum producția și a păstra ritmul realizat, este necesar să importăm din străinătate materii prime, deoarece producem încă prea puține materii prime (bumbac, lînă, piei).

În 1923—1924 am adus din străinătate materii prime și semifabricate în valoare de 225.000.000 de ruble, iar în 1924—1925 — de 326.000.000 de ruble, care, după ce au fost prelucrate în fabricile noastre, au servit direct consumului maselor largi. Partea cea mai neînsemnată a importului nostru o constituie utilajul. Astfel, acum doi ani importul de utilaj a însemnat doar 32.000.000 de ruble, iar anul trecut 43.000.000, în timp ce înainte de război, când nevoile nu erau atît de mari ca acum, cînd utilajul nu era atît de uzat și nici construcțiile nu se planificau în proporțiile de acum, importul de utilaj străin se ridica pînă la 143.000.000 de ruble, față de o producție internă de 100.000.000 de ruble. Prin urmare, înainte de război sporul anual de utilaj reprezenta 243.000.000 de ruble. Anul acesta însă, din cauza nivelului nostru tehnic, producția noastră internă nu poate fi satisfăcută decît cu echivalentul unei sume de 60.000.000 de ruble.

Contînd pe exportul prisosului de grîne, anul acesta am cumpărat din străinătate produse finite în valoare de 84.000.000 de ruble. Acum însă trebuie să revizuim exportul de cereale în sensul unei reduceri serioase; totuși produsele finite au și fost cumpărate, deoarece firmele străine ne-au livrat produsele în cadrul unor credite pe termen scurt, cu plata după 6—8 luni. Ca urmare, anul acesta sîntem obligați să eliminăm din planul de import, și așa redus, o serie întreagă de articole din capitolul utilaj și materii prime. Firește, aceasta implică o anumită primejdie. Ne vom putea oare menține la nivelul la care se găsește astăzi industria noastră, vom putea oare menține la acest nivel ramurile industriei care se bazează pe materiile prime importate din străinătate, ca de pildă industria bumbacului, dacă, pe de o parte, în industrie nu se vor lua măsuri de economii severe la aceste materii prime, iar pe de altă parte nu vom depune eforturi susținute pentru a umple golul format prin reducerea exportului de cereale, înlocuindu-l cu exportul altor produse agricole sau industriale? Aceasta este o întrebare esențială, întrucît noi nu putem cunipăra din străinătate mai mult decît ne permit fondurile de care dispunem.

În legătură cu aceasta trebuie să abordăm problema balanței active și pasive. Unii susțin că directiva Biroului

Politic din noiembrie cu privire la menținerea cu orice preț a balanței active ar fi o directivă prea rigidă. Este un punct de vedere greșit. Ce înseamnă o balanță pasivă? Înseamnă să cumpărăm din străinătate mai mult decât vindem. Cu alte cuvinte să devenim atât din punct de vedere valutar cât și politic și economic dependenți de capitaliștii din străinătate. Or, știți cu toții în ce situație se află astăzi Polonia datorită acestei dependențe. Una dintre principalele cauze ale acestei situații este că Polonia avea o balanță pasivă, cumpăra din străinătate mai mult decât vindea, ajungând astfel cu totul aservită capitalismului străin. Căderea cursului valutei și, ca urmare, totala dezorganizare a producției și a pieței în Polonia se datoresc faptului că în băncile și în alte instituții din străinătate există pîrghia care pune în mișcare și produce aceste catastrofe, care-l răstoarnă pe Grabski și silește Polonia să recunoască pactul de la Locarno și să-și trimită reprezentanții la Londra pentru a cere împrumuturi. Noi sîntem destul de puternici pentru a nu recurge la așa ceva și, de aceea, trebuie să căutăm alte mijloace pentru a umple golul format în urma micșorării exportului nostru. Pe de altă parte, din experiența cu colectările de cereale, cînd s-a planificat una și a ieșit altceva, partidul nostru trebuie să învețe cum să facă munca de planificare sovietică socialistă.

Nu trebuie să vinzi pielea ursului din pădure, iar noi tocmai așa am făcut cu colectările de cereale și cu exportul. (*Aplauze*). Repet, greșeala noastră în ceea ce privește exportul nu ar fi fost prea primejdioasă dacă n-am fi efectuat cumpărături de produse finite în contul viitorului export. Procedînd așa, putem ajunge în situația că importăm produse de manufactură, dar trebuie să limităm activitatea fabricilor textile, să reducem numărul fabricilor textile, din cauza insuficienței materiilor prime importate. În condițiile noastre economice, munca de planificare nu trebuie să fie birocratică — dacă mă pot exprima astfel. Ea nu trebuie să se bazeze numai pe calcule. În munca noastră de planificare trebuie să urmăm principiul că este mai bine să facem doar un singur pas înainte, dar după ce l-am asigurat, cum bine spunea tovarășul de la uzina „Proletarul roșu” care a venit să salute conferința noastră. În domeniul colectării de cereale și în domeniul exportului,

noi am făcut însă un pas fără a chibzui destul încotro ne va duce acest pas. Tocmai aceasta a fost greșeala noastră. Planificarea numai atunci nu va fi izolată de viață când planul și planificarea vor deveni un principiu conducător în munca tuturor celulelor noastre economice, de partid, sovietice etc., începînd de la cele superioare și pînă la cele inferioare. Aceasta este prima învățătură pe care trebuie s-o tragem. Următoarea concluzie este că *trebuie să găsim cu orice preț fonduri proprii pentru a accelera dezvoltarea producției noastre, pentru a o lărgi*. Trebuie să găsim la noi aceste mijloace, și le vom găsi, așa cum am știut să le găsim și pînă astăzi. Pentru aceasta nu ne lipsesc forțele.

Anul trecut a trebuit să importăm bumbac în valoare de 129.000.000 de ruble. Oare n-avem noi în Azerbaigean și în Turkestan sau în alte republici terenuri fertile pentru dezvoltarea culturii bumbacului? Din cifrele pe care vi le-am comunicat ați văzut că ne dezvoltăm rapid; trebuie să ținem seamă însă și de aceste învățăminte. Asemenea materii prime, care se găsesc din belșug în țara noastră, pentru obținerea cărora avem cele mai mari posibilități latente (ca, de pildă, bumbacul, lîna, metalele neferoase, hîrtia; importăm din străinătate chiar și lemn, celuloză, deși țara noastră se caracterizează tocmai prin bogăția ei forestieră), repet asemenea materii prime trebuie să le găsim la noi. Trebuie să explicăm fiecărui muncitor, fiecărui țaran că *avem nevoie de fonduri pentru a ne dezvolta uzinele, că ne trebuie o cantitate suficientă de materii prime pentru a nu depinde de străinătate, că putem ajunge într-o asemenea stare de dependență dacă ne vom baza dezvoltarea economiei exclusiv pe importul din străinătate*.

N-aș vrea să se creadă că preconizez izolarea de străinătate. Aceasta este o absurditate și ceva cu totul inutil. Totuși, pentru a nu fi aserviți de capitaliștii străini, care ne urmăresc fiecare acțiune și caută să profite de în-dată de orice mișcare greșită a noastră, trebuie să muncim din răspuțeri. Este limpede că, atunci cînd celelalte țări nu ne vor mai fi dușmane, ci prietene, atunci cînd revoluția comunistă va triumfa, relațiile vor fi, firește, cu totul altele. În prezent însă trebuie să mergem pe această singură cale.

Pentru industria noastră, problema exportului și importului constituie una dintre problemele fundamentale. Ca președinte al Consiliului superior al economiei naționale, salut hotărîrea plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia cu privire la reorganizarea comerțului exterior, în care s-a arătat că în problema comerțului exterior este interesată întreaga industrie și că ea trebuie antrenată să participe la rezolvarea acestor probleme prin organizarea unor societăți de import și export în care influența organelor economice cointeresate să fie în mod satisfăcător asigurată. Problema exportului și importului este unul dintre cele mai dificile și mai primejdioase sectoare ale noastre.

PRODUCTIVITATEA MUNCII ȘI SALARIILE

Aș vrea să mă opresc acum, tovarăși, asupra problemelor de muncă. Aici pot să vă dau următoarea informație. De la ultimul congres al partidului (mai 1924) și pînă în prezent, numărul muncitorilor în marea industrie a crescut cu 525.000, fără a socoti muncitorii sezonieri și întreprinderile sezoniere (de pildă industria zahărului, construcțiile etc.), ci doar industriile care lucrează fără întrerupere tot anul. Adăugînd și muncile sezoniere, numărul total al muncitorilor va fi de peste 2.300.000. Care sînt ramurile care au crescut mai mult? Numărul metalurgiștilor a crescut cu 151.000; în mai 1924 numărul lor era de 278.000, iar acum este de 429.000. Numărul textiliștilor era de 380.000 și acum este de 587.000, cu alte cuvinte un spor de 207.000. Iată cum se dezvoltă forțele noastre proletare! Iată cum cresc masele cu care partidul nostru va trebui să ducă o muncă uriașă pentru a le antrena la viața obștească, pentru a le căli în spirit proletar etc.

Dacă trecem la problema mărimii salariilor și luăm datele Consiliului Central al Sindicatelor (intenționat nu am folosit datele furnizate de industrie, ci datele Consiliului Central al Sindicatelor, care în nici un caz nu pot fi puse în discuție), vom vedea că în august salariile în medie pe întreaga industrie au ajuns să reprezinte 94% față de cele dinainte de război. Există chiar ramuri unde salariile

au depășit cu mult nivelul antebelic. Astfel, în industria alimentară, salariile erau în august cu 46% superioare celor dinainte de război, iar în industria chimică cu 20%. Potrivit aceluiași date, în industria textilă salariile erau în august cu 16—17% mai mari decât înainte de război. În schimb, în industria minieră și în cea metalurgică nu a fost încă atins nivelul dinainte de război. Industria metalurgică și cea electrotehnică prezintă împreună 77,3% față de nivelul antebelic, iar industria metalurgică singură — 73%. În industria minieră s-a atins 67%. Aceste diferențe, tovarăși, nu sînt întîmplătoare. Constituie ele oare rezultatul unei planificări greșite din partea Consiliului Central al Sindicatelor, este vorba de o eroare? Nicidecum. Dacă analizăm ce reprezintă acești 77% la metalurgiști, vedem că în alte ramuri principale salariul în bani este inferior salariului metalurgiștilor. În medie un metalurgist primește în ruble convenționale moscovite 33 de ruble și 40 de copeici, în timp ce un textilst nu primea în august decât 23—24 de ruble, deși în industria textilă s-a depășit cu 16% nivelul salariilor dinainte de război. Firește, este absolut limpede că munca metalurgiștilor este mai grea decât a textiliștilor și că necesită o calificare superioară. Pe de altă parte, salariile textiliștilor în regimul trecut erau atît de reduse, încît a fost cu neputință să le menținem la același nivel.

Metalurgiștii nu au atins încă nivelul dinainte de război, deoarece industria metalurgică și minieră sînt asemenea ramuri industriale care, în condițiile de pînă acum și în momentul de față, nu dispun de mijloace care să permită o creștere rapidă a salariilor. De ce am rămas atît de mult în urmă în industria metalurgică și minieră? Pentru că aici au fost necesare fonduri colosale pentru investiții în vederea măririi capitalului fix. Este firesc să ne punem întrebarea: oare pe muncitor nu-l privește cîtuși de puțin capitalul fix? În prezent, în fața noastră și în fața întregii clase muncitoare se pune problema fundamentală: ce înseamnă pentru muncitori capitalul fix? Problema trebuie pusă pentru că, deși salariile au crescut cu 47—50%, totuși salariul real, nu cel nominal, este în medie de numai 28—29 de ruble. Bineînțeles, aceasta este puțin de tot, și dacă ar veni un muncitor de la Ford, sau

chiar Ford însuși, ar spune: ce salarii de mizerie primiți și în ce condiții grele munciți voi, mult mai grele decât la noi. La aceasta nu există însă decât un singur răspuns: muncitorul tău câștigă mai mult, dar nu are absolut nici o perspectivă. Noi câștigăm acum doar câteva copeici, dar ne făurim un viitor mai bun. Avem înaintea noastră lumea întreagă și înaintăm pas cu pas, construim socialismul. (*Aplauze*). Și atunci vă întreb ce înseamnă oare acest salariu în condițiile grele de astăzi, când nivelul general de trai s-a ridicat și necesitățile cresc mereu? Putem oare lansa lozinca măririi imediate a salariilor? Tovarăși, vă spun pe față: nu. Noi, partidul clasei muncitoare și avangarda ei, trebuie să atragem atenția clasei muncitoare că nu putem lansa în prezent această lozincă. De ce? Pentru că în fața noastră se pune o problemă fundamentală: problema existenței noastre, problema dezvoltării noastre — problema capitalului fix. Atunci când puneam întrebarea dacă statul dispune de suficiente mijloace pentru a construi fabrici noi și pentru a înlocui utilajul uzat cu utilaj nou spuneam că statul va trebui să găsească aceste mijloace. Unde? La singura sursă a oricăror valori și mijloace, adică la muncitori și la țărani. (*Aplauze*). Iată de ce trebuie să ne întrebăm cu toată luciditatea: cum stau lucrurile la noi cu productivitatea muncii?

În raportul pe care l-am prezentat în fața celui de-al III-lea Congres al Sovietelor cu privire la dezvoltarea industriei am citat în fața unui auditoriu uriaș de muncitori și de țărani cifre care arătau rolul proletariatului de adevărat conducător al muncitorilor și țăranilor. Am afirmat atunci că între octombrie 1923 și februarie 1925 productivitatea muncii în marea industrie de stat a crescut cu 54,5%, în timp ce salariile au crescut numai cu 27,5%, adică productivitatea muncii, producția pe cap de muncitor a crescut mai mult decât salariile. Aceasta era situația în februarie, și cifrele pe care le-am comunicat au stat la baza dezvoltării grandioase de anul acesta, determinând avântul care ne-a permis să mărim salariile. Care este însă situația în prezent? Observați că încă în iulie — de fapt o lună de vară, de concedii — acest raport s-a modificat întrucîtva. Iar dacă luăm ca punct de plecare ultimul nostru congres, adică luna mai 1924, vom vedea că pînă

în iulie a.c. productivitatea muncii a crescut cu 39%, în timp ce salariile au sporit cu 59%. Într-o anumită măsură aceasta se datorește faptului că ne aflăm în lunile de vară, în perioada concediilor etc. Dacă vom lua însă ultima lună din raport, pentru care avem date pe întreaga industrie, vom avea următoarele cifre: creșterea productivității muncii (începînd din mai 1924) este de 38,4%, iar creșterea salariilor — 49%. Aceasta trebuie să fie pentru noi, tovarăși, un avertisment. Fenomenul necesită o explicație. Se poate oare afirma că muncitorii au început să lucreze mai prost? Cîtuși de puțin. Adevărul este că în producția noastră în continuă dezvoltare au fost antrenate mase uriase de muncitori lipsiți încă de deprinderea în muncă. Pe de altă parte, în a doua jumătate a anului am fost nevoiți să punem în funcțiune uzinele și mașinile-unelte cele mai proaste, cu randament redus.

Ce trebuie, dar, să facem pentru a mări productivitatea muncii? Este absolut clar că, dacă creșterea salariilor va fi mai mare decît creșterea productivității muncii, nu vom putea asigura un salariu real corespunzător. Dar cum putem mări productivitatea muncii? Nu există decît o singură cale: *reinnoirea utilajului, reinnoirea capitalului nostru fix*. Pe baza tehnicii actuale nu mai putem rezolva sacinile pe care ni le-am pus în legătură cu satisfacerea nevoilor țării, a nevoilor culturale și a altor nevoi mereu crescînde ale clasei muncitoare. Dacă așa stau lucrurile, reiese că *problema reinnoirii capitalului fix, a reutilizării și raționalizării producției este problema fundamentală cea mai arzătoare în momentul de față*. Anul trecut și acum doi ani, cînd am pus problema productivității muncii, țineam seamă de starea noastră de dezorganizare. În fabrici și în uzine am obținut rezultate importante înlăturînd direct lipsurile. Acum însă, în general, nu mai putem obține rezultate doar pe această cale. Vom putea să ne atingem scopul numai dacă vom găsi mijloace și vom avea voința și posibilitățile de a reutiliza întreprinderile, de a înlocui mașinile și de a îmbunătăți organizarea producției. Aceasta este sarcina noastră cea mai importantă. Gîndiți-vă singuri, oare foamea de mărfuri și lipsa produselor ne lasă și o altă cale de mărire a salariilor? Foamea de mărfuri, lipsa lor se explică prin faptul că nu avem destule mijloace

pentru a produce aceste articole de consum. Nu avem suficiente mijloace de producție. De aceea trebuie să facem acum o cotitură. Adoptînd metoda măririi salariului nominal, n-am face ca acest salariu să devină un salariu real. Ce valoare are o mărire de salariu dacă nu avem cu ce să o plătim, dacă n-avem ce să dăm în mod material pentru ca rubla pe care o plătim să fie acoperită cu postav, pîine etc. ? Iată de ce problema aceasta este pentru noi fundamentală, lucru pe care îl atestă, de altfel, și structura bugetului. Pe de altă parte, într-o serie întreagă de mari trusturi se aud de acum glasuri și se exprimă temeri în legătură cu plata la timp a salariilor. Asemenea ecouri ne vin de la Iugostal și Iujmaștrest. A fost de ajuns să se producă o mică întîrziere a creditelor la Gomza, pentru ca imediat să fiu nevoit să mă duc împreună cu Tolokonțev la forurile superioare și la Biroul Politic și să ridic de urgență problema, ca să nu ajungem înainte de sărbători la o întîrziere a plății salariilor și, ca urmare, la o dezorganizare a producției. Am rezolvat cazurile ce s-au ivit, dar în genere n-am înlăturat primejdia. Nu cred să fie cineva care să nu înțeleagă că, dacă ne-am întoarce la situația de acum doi ani, cînd timp de o lună (în mai, în timpul congresului nostru) nu am putut plăti salariile, în sumă de 12.000.000 de ruble, am avea iarăși dificultăți uriașe, care ar duce la dezorganizarea producției.

PREGATIREA FORȚEI DE MUNCA CALIFICATE

Alături de problema refacerii capitalului fix și a reutilizării, *cu aceeași acuitate se pune și problema extrem de importantă a restabilirii calificării muncitorilor.* În acest domeniu situația este extrem de proastă. Dacă lucrurile vor merge în același ritm lent ca și pînă acum, nu ne vom îndeplini sarcinile ce ne stau în față. Care este ritmul în acest domeniu ? Școlile de pe lîngă fabrici și uzine ne-au dat în 1923—1924 o promoție de 8.000 de muncitori, anul trecut — 12.000, iar anul acesta ne vor da 20.000—25.000. Or, chiar fără a lua în considerare pierderile naturale, avem nevoie pentru întreaga industrie, aflată în evidența Consiliului superior al economiei naționale, de 303.000 de

muncitori. Dacă socotim și pierderile naturale, cifra se ridică la 370.000, din care 150.000 de muncitori calificați și 100.000 semicalificați. Cum în fiecare an pierdem circa 36.000 de muncitori calificați, reiese că școlile de pe lângă fabrici și uzine nu acoperă nici măcar pierderile naturale. Dar câți bani ne costă aceste școli? Dacă pentru a ne crea forța de muncă calificată ar trebui să cheltuim sume asemănătoare cu cele pe care le cheltuim cu școlile de pe lângă fabrici și uzine, ar trebui, în genere, să ne luăm nădejdea de a mai avea forța de muncă calificată. Fiecare elev din școlile de pe lângă fabrici și uzine ne costă pe lună (învățătura și întreținerea) 40—50 de ruble, deci pentru a forma muncitori de categoria a VI-a sau a VII-a ar trebui să cheltuim în 3—4 ani între 1.500 și 2.000 de ruble pentru fiecare om. Noi trebuie, împreună cu întregul partid, să urmărim cum se desfășoară lucrurile. După părerea mea, în acest domeniu *se impune să se dezvolte cu orice preț și în modul cel mai energic ucenicia individuală în cadrul brigăzii*. Trebuie să sprijinim Institutul central al muncii, care a dovedit că poate desfășura o activitate utilă. Institutul susține că poate pregăti muncitori cu calificarea de categoria a VI-a și are nevoie pentru aceasta de aproximativ 200 de ruble. Trebuie să ne ocupăm îndeaproape de această chestiune. Consider că în general problema calificării muncitorilor nu trebuie să fie atît o problemă de învățămînt, cît mai curînd una de producție, o sarcină economică. Această sarcină trebuie să se încadreze în programul de producție. (*Aplauze*). Socot că Comisariatul poporului pentru învățămîntul public are de îndeplinit o muncă gigantică pentru a ridica nivelul nostru cultural. O mulțime de copii nu merg încă la școală. În această privință noi, atît industria cît și partidul, trebuie să acordăm tot sprijinul nostru Comisariatului poporului pentru învățămîntul public, dar calificarea muncitorilor trebuie considerată ca o problemă de producție, economică.

RELĂȚIILE CU PERSONALUL TEHNIC

Am mai arătat că, pentru a îndeplini sarcinile de reorganizare a industriei noastre pe o bază nouă, trebuie să aducem la îndeplinire directiva Comitetului Central cu

privire la personalul tehnic. Această directivă trebuie sprijinită. Trebuie să spun deschis că, dacă am atins nivelul la care ne aflăm astăzi și la care nu nădăjduiam să ajungem, aceasta se datorește exclusiv partidului nostru, care, printr-o conducere justă, a știut să influențeze personalul tehnic fără partid și să-l antreneze în viața economică creatoare. La noi, între membrii de partid și nemembrii de partid, între specialiști și nespecialiști se creează relații care fac ca fabricile și uzinele să fie un tot unitar. Diferitele elemente componente se îmbină acum mult mai organic decît cu cîțiva ani în urmă. Se constată un progres uriaș în acest domeniu, și noi trebuie să adîncim și să sprijinim această linie. Menționez ca un fapt semnificativ că, atunci cînd celula noastră de partid de la Direcția generală a industriei metalurgice a discutat în ședință directivele celei de-a XIV-a Conferințe a partidului cu privire la industria metalurgică, toți specialiștii au venit la ședință, au participat activ la ea și au declarat: „A început perioada de creație, cînd, sub conducerea voastră, putem face și vom face o operă măreață, fără a ne considera niște slugi salariate, obligate să muncească”. Vladimir Ilici spunea că adevărații oameni de știință vor ajunge și ei acolo unde proletariatul a ajuns prin experiența sa amară. Ei sînt pe cale acum să ajungă. Aceasta se cuvine să fie apreciat și sprijinit, întrucît fără specialiști nu-i vom putea instrui pe membrii de partid și pe muncitori. Numai dacă vom realiza raționalizarea, standardizarea și îmbunătățirea tehnicii îi vom putea învinge pe adversarii noștri din străinătate, care ne sînt superiori numai pentru că nu sîntem în stare să preluăm de la ei această tehnică. Trebuie să spun că în domeniul raționalizării și al standardizării noi am și realizat cîte ceva.

Și pe această cale trebuie să mergem mai departe.

PREȚURILE CU RIDICATA ȘI PREȚURILE CU AMANUÎNTUL

Trec acum, tovarăși, la ultima chestiune, și anume la realizările noastre în domeniul comerțului, adică acel domeniu care face legătura directă dintre noi și țărănime, dintre noi și restul populației. Industria de stat a redus

în ultimii doi ani prețurile de livrare cu 30,8%, deși a lărgit producția și a majorat salariile. Aici însă, în sectorul comerțului, vreau să semnalez o primejdie foarte mare care ne amenință. *În prezent, în situația de acum, nu sîntem în stare să ducem pînă la consumator aceste prețuri de livrare ale industriei noastre.* Și dacă noi nu sîntem în stare să le ducem pînă la consumator, capitalul particular, acest intermediar care s-a plasat între noi și țărănime, va reuși să ne impună prețuri cu ridicata mari, deoarece nivelul coborît al prețurilor cu ridicata nu poate fi multă vreme menținut cînd prețurile cu amănuntul cresc și poate crește și prețul de cost. Unii nici nu-și dau seama ce proporții au luat aceste salturi ale prețurilor cu amănuntul. Voi da aici cîteva cifre concludente.

În octombrie 1923 a existat un decalaj uriaș între prețurile din industrie și cele din agricultură. La prețurile cu ridicata pentru produsele industriale, coeficientul era aproape de trei ori mai mare decît înainte de război (2,75), în timp ce în agricultură coeficientul prețului cu ridicata era de numai 0,88. În urma politicii partidului nostru, pe de o parte, și a secetei din 1924, pe de altă parte, prețurile la cereale au crescut extrem de mult. La 1 iulie 1924 prețurile cu ridicata la mărfurile industriale erau cu 31% mai reduse, în timp ce prețurile cu ridicata în agricultură se măriseră cu 110%, adică au devenit de peste două ori mai mari.

Dar în timp ce noi am redus prețurile cu ridicata cu 31%, prețurile cu amănuntul au scăzut numai cu 20%, prin urmare intermediarul și-a însușit 11%.

Dacă vom compara actuala situație cu cea de la 1 octombrie 1923, vom vedea că prețurile cu ridicata în industrie sînt cu 29% mai mici, în timp ce prețurile cu amănuntul au scăzut în aceeași perioadă numai cu 9%. În agricultură prețurile cu ridicata au crescut cu 83%, iar cele cu amănuntul cu 113%.

Trebuie să înțelegem semnificația acestor cifre. Se știe doar că țăranii vînd cu ridicata, la prețurile cu ridicata stabilite pentru agricultură, pe care le primesc direct. În același timp ei achiziționează mărfurile industriale la prețuri cu amănuntul. Dacă la orașe s-a făcut o reducere de 9% la aceste mărfuri, la țară nu există nici măcar această

reducere; dimpotrivă, în ultimii doi ani, la țară, prețurile cu amănuntul la produsele industriale au crescut.

Așadar, dacă vom cerceta cum se prezintă astăzi „foarfecele” pentru țărănime, adică dacă vom compara prețurile cu ridicata din agricultură nu cu prețurile cu ridicata din industrie, ci cu prețurile noastre cu amănuntul, iar pentru muncitori invers, prețurile cu ridicata din industrie cu prețul cu amănuntul la pâine, vom vedea că și muncitorii și țăranii au de suferit. Dar, cum acești indici se referă la oraș, și nu la piața de la sate, urmează că țăranii suferă și mai mult. Or, ce înseamnă aceasta? Înseamnă foarte mult. Țăranul nu ne vede pe noi, nu cunoaște bunele noastre intenții, iar dușmanii noștri îi spun: „În loc să dai crezare la poveștile frumoase despre socialism, privește mai bine cât trebuie să plătești ca să-ți cumperi cele necesare”. Iată primejdia și iată dușmanul de care trebuie să ținem seama în acest moment al foamei de mărfuri. Acesta este pentru noi dușmanul cel mai primejdios și, dacă lucrurile vor continua la fel și nu vom lua măsurile cuvenite pentru a curma această situație, este limpede că valuta noastră va fi în pericol. Dacă cu banii pe care-i ai nu poți cumpăra o cantitate suficientă de mărfuri, dacă mărfurile sînt scumpe, înseamnă că banii sînt ieftini. Această situație se va răsfrînge asupra valutei noastre; or, stabilitatea valutară este cheazălia alianței dintre muncitori și țărani. Numai într-un regim burghez valuta poate fi un mijloc de exploatare. Burghezii pot recurge și la scăderea cursului valutei pentru ca să ciuntească veniturile populației muncitoare. Noi însă nu putem tolera așa ceva, deoarece nu sîntem un stat al asupririi de clasă, ci un stat al alianței de clasă dintre muncitori și țărani. Valuta fermă este mijlocul care asigură înflorirea acestei alianțe. Iată de ce trebuie să ne îndreptăm toate forțele și toată atenția asupra acestui fenomen, cu atît mai mult cu cît anul acesta, între iulie și octombrie, industria noastră a sporit cu 40%, prin urmare, cantitatea de mărfuri a crescut, dar prețurile cu amănuntul au sporit mereu.

În afară de aceasta, dacă prețurile cu amănuntul vor crește, vor primejdi nu numai valuta, ci și întregul plan de producție, întregul plan financiar, și atunci toate programele noastre se vor prăbuși. Astfel să zicem că trebuie

să colectăm, de pildă, tutun. Anul acesta e recoltă bună, dar nu putem colecta în măsură suficientă tutun, deoarece noi vrem să cumpărăm la prețurile de livrare pe care le-am stabilit noi, în timp ce, în condițiile creșterii prețurilor cu amănuntul, persoanele particulare și intermediarii achiziționează tutunul la prețuri mai mari, revînzîndu-l apoi cu profituri însemnate.

Așadar, creșterea prețurilor cu amănuntul primejduiește și aprovizionarea mării noastre industrii, deoarece este suficient ca cineva să obțină un pud de fier, un pud de bumbac sau de lînă pentru ca să cîștige prin speculă apoi sume importante. În felul acesta, aparatul nostru de stat care se ocupă cu aprovizionarea cu materii prime este amenințat din toate părțile, deoarece speculanții ne pot sustrage pe vînzătorii acestor produse. Se pune chiar problema pericolului descompunerii clasei muncitoare însăși, deoarece știm că clasa muncitoare este încă departe de a fi în întregime suficient de conștientă și că mai avem de dus o muncă titanică în această privință. Dacă azi un muncitor își poate procura o bucată de stambă, el este tentat să o trimită la țară ca să obțină pentru ea la preț de speculă o sumă mare de bani.

Trebuie să ne punem întrebarea: ce-i de făcut? Unii ar putea propune să mărim și prețurile cu ridicata. Dacă am merge pe calea majorării prețurilor cu ridicata, am fi într-adevăr învinși și valuta noastră s-ar devaloriza efectiv.

Trebuie să vă spun că debandada la prețurile cu amănuntul se datorește nu numai foamei de mărfuri, ci și greșelii pe care am făcut-o în problema exportului și importului, greșelilor comise cu prilejul colectărilor de cereale. Ne așteptam la o recoltă bogată și, fără a fi controlat concret piața internă, am emis o cantitate prea mare de bani. Pe de altă parte însă n-am fost în stare să dăm pe piață cantitatea de mărfuri care să poată fi cumpărată cu acești bani. În prezent Banca de Stat se străduiește să restrîngă creditele, pentru a pompa de pe piață o anumită cantitate de bani, întrucît s-au aruncat pe piață mai mulți bani decît trebuia.

Principalul este însă să se pună just problema rețelei noastre comerciale, problema cooperăției și a comerțului de stat. Din păcate, pînă în prezent, la noi nu s-au stabilit raporturi juste între industria de stat și cooperăție. Preocupați să nu dăm cumva cu 1.000 de puduri mai mult sau mai puțin în cutare sau cutare condiție de acordare a creditelor, am neglijat esențialul: nu ne-am îngrijit îndeștul de modul în care lucrează verigile noastre de jos și nu le-am întărit suficient. Or, împotriva intermediarului particular, a capitalistului și negustorului particular, putem lupta cu succes numai prin cooperarea populației, numai printr-o justă cooperare. În această privință, deși am raportat unele succese, trebuie să mai facem eforturi mari. Circulația cooperatistă la vînzarea cu ridicata și cu amănuntul a fost în 1924—1925 de patru ori mai mare decît circulația în domeniul comerțului particular. În 1923—1924 acest raport a fost mai slab: la o rublă din circulația cooperatistă reveneau 90 de copeici din circulația comerțului particular. Aceste succese ale noastre trebuie puse însă pe seama comerțului cu ridicata. La sate, pînă la 60% și chiar mai mult din comerțul cu amănuntul este particular! Trebuie să privim cu atenție acest lucru, după cum cu atenție trebuie să urmărim îmbunătățirea și dezvoltarea sindicatelor * noastre, care s-au dezvoltat într-adevăr destul de bine, dar cărora trebuie să le dăm o *educație în spirit de partid, în spiritul intereselor politice și de stat.* Sindicatele trebuie să fie organele noastre care să lupte alături de cooperăție împotriva primejdiei ce ne amenință pe acest front.

ECONOMIA PLANIFICATA ASIGURĂ STABILITATEA VALUTEI

Aș vrea să mă opresc acum asupra problemei valutei ferme.

În condițiile orînduirii sovietice, zdruncinarea valutei ferme ar însemna pentru industria noastră dezorganizarea întregii economii naționale, ar însemna triumful capitalului

* Vezi nota de la pag. 159. — *Nota Trad.*

particular. Dar cum și ce anume poate zdruncina valuta fermă? Ea poate fi zdruncinată nu numai printr-o emisiune exagerată de bani, adică în cazul unui buget deficitar, când Banca emite mai mulți bani decît o cere circulația mărfurilor. Valuta fermă poate fi slăbită și atunci când, așa cum am mai arătat, balanța externă nu va fi activă, când vom cumpăra din străinătate mai mult decît exportăm, adică nu vom avea destulă valută pentru a asigura cervonețul nostru. Fenomenul este același și atunci când salariile cresc în mod necorespunzător, fără a se baza pe creșterea productivității muncii, când salariile nu corespund producției articolelor de consum. Astfel, dacă vom produce mijloace de consum în valoare de 2 miliarde de ruble și vom plăti salarii de 3 miliarde de ruble, este absolut limpede că stabilitatea valutei va fi zdruncinată, deoarece unei mase de mărfuri de 2 miliarde de ruble i se va opune o sumă de bani de 3 miliarde de ruble.

Prin ce mijloace poate fi preîntîmpinată zdruncinarea valutei ferme? Nu există o rețetă generală, dar este evident că un rol deosebit de important revine aici planificării economiei. Stabilitatea valutei noastre va putea fi asigurată numai dacă dezvoltarea diferitelor ramuri ale economiei naționale și ale industriei noastre se va desfășura în proporții juste, dacă va fi reglementată salarizarea și se va reface capitalul fix și utilajul. De îndată ce aceste proporții se încalcă, de îndată ce unul din elemente o ia înaintea, el devine inevitabil un sector bolnav, care molipsește întregul organism, și acest lucru influențează în mod obligatoriu stabilitatea valutei. Valuta este ca un termometru sensibil, care înregistrează toate anomaliile. Firește, ca să găsești aceste mijloace și să descoperi locul bolnav este deosebit de greu. Tocmai munca noastră de planificare este aceea care poate preîntîmpina aceste crize, le poate prevedea din timp și le poate evita printr-un sistem just de măsuri economice.

CONCLUZII

În încheiere voi arăta ce concluzii trebuie să tragem și cum trebuie să formulăm sarcinile care ne stau în față. Le voi formula în felul următor: trebuie să găsim mijloacele pentru a lărgi acele ramuri ale industriei, în special ale industriei grele, care determină dezvoltarea întregii economii naționale. Această lărgire trebuie neapărat planificată, adică să corespundă dezvoltării juste a tuturor elementelor și a tuturor părților componente. În același timp avem sarcina de a reface capitalul fix, de a ridica nivelul construcțiilor și al calificării și de a îmbunătăți calitatea produselor noastre. Mai departe, trebuie să realizăm concordanța dintre salarii, productivitatea muncii și masa de mărfuri existentă. Trebuie să intensificăm exportul, pentru a umple golul format din pricina exportului insuficient de cereale în raport cu planul. Trebuie să dezvoltăm în interior producția de materii prime, de metale feroase și neferoase și, în genere, de acele produse pe care le aducem din străinătate. Se impun mari economii la folosirea resurselor existente. Să luptăm pentru o valută fermă, pentru cucerirea piețelor și, în primul rînd, pentru reducerea prețurilor cu amănuntul. Să îmbunătățim și să consolidăm cooperarea și comerțul de stat. Să acordăm maximum de ajutor transporturilor noastre, ținînd seamă că dezvoltarea lor insuficientă ar putea frîna întreaga noastră dezvoltare. Să facem economii maxime la combustibili și să raționalizăm folosirea lor — sarcină ce revine tuturor cadrelor noastre din economie, și în primul rînd institutelor termotehnice. Să ieftinim prețul materialului lemnos.

Perioada în care intrăm este o perioadă grea, foarte grea, dar eu consider că *greutățile vor fi învinse*. Ele vor fi învinse deoarece partidul nostru a avut întotdeauna curajul să privească adevărul drept în față. Să ne amintim de conducătorul nostru Vladimir Ilici. Înainte de încheierea păcii de la Brest, cînd ne găseam în pragul catastrofei, el ne-a îndrumat și ne-a învățat să spunem și să vedem

mereu numai adevărul și să procedăm în așa fel, încît să putem duce înainte revoluția comunistă. Un partid ca al nostru, care nu se teme de adevăr, va fi în stare să învingă toate greutățile ce-i stau în cale. Trebuie să avem grijă, pe de o parte, să satisfacem nevoile clasei muncitoare și ale țărănimii, iar pe de altă parte să luptăm împotriva capitalului particular, pentru reducerea prețurilor cu amănuntul. *Partidul nostru, legat prin cele mai trainice legături de masele muncitoare fără partid, de masele muncitoare din Europa occidentală și bucurindu-se de sprijinul lor, va învinge toate dificultățile ce-i stau în cale și va obține noi succese în opera de construire a socialismului în țara noastră.*

CUVINT DE INCHEIERE

12 decembrie 1925

UNDE SĂ CONSTRUIM NOILE UZINE?

Mulți tovarăși au arătat la discuții că inițiind noi construcții am ocolit într-o anumită măsură Moscova și gubernia Moscova, deoarece în planul noilor construcții, pentru care conform planului redus s-au prevăzut 151.000.000 de ruble, Moscova și gubernia Moscova figurează numai cu circa 9.000.000. Iată de ce trebuie să răspundem la întrebarea: unde să construim noile uzine? Trebuie să urmăm oare tot vechiul drum al construcției neplanificate, sau să elaborăm un plan propriu?

Dacă punem astfel problema, adică prin prisma valorificării bogățiilor întregii Uniuni Sovietice, ajungem la concluzia că trebuie să lichidăm practica din vremea țarismului, că trebuie să construim uzinele noastre în primul rând în acele regiuni unde, datorită politicii țariste, nu există proletariat. Este vorba de republicile noastre de la periferie și de regiunile rurale, unde nu există centre proletare. Trebuie să construim uzinele mai aproape de materiile prime și de combustibil. Știm că în republicile din Asia centrală nu există încă fabrici textile, deși de acolo aducem bumbac; de aceea, în planul nostru am încercat să prevedem construirea unor fabrici în Uzbekistan și în Turkmenistan. Cât privește uzinele metalurgice, ele trebuie construite mai aproape de sursele de materii prime, adică în Ural și în Ucraina.

În ceea ce privește uzinele de mașini agricole, se impune să le construim mai aproape de populația sătească, mai aproape de materiile prime, adică în Ural, în Siberia și în sud-est. Mai rămîne oare în programul nostru și un loc pentru Moscova și gubernia Moscovei? Tovarăși, din

896.000.000 de ruble prevăzute pentru investiții capitale, 118.000.000 revin Moscovei și guberniei Moscova. Nu s-ar putea spune că este puțin. Din această sumă, 13.800.000 sînt prevăzute pentru construcția de locuințe și 95.000.000 pentru reparații capitale, pentru reutilizarea și lărgirea fabricilor. Trebuie să dublăm sau chiar să triplăm proporțiile reutilizării tehnice pentru a mări productivitatea.

TREBUIE SĂ INTENSIFICĂM RITMUL DE DEZVOLTARE A INDUSTRIEI

Problema următoare este aceea a ritmului și a lărgirii industriei noastre. Trebuie oare să menținem ritmul pe care l-am inițiat ori să-l încetinim? Sau, dimpotrivă, să-l intensificăm? Pentru a răspunde cum se cuvine la această întrebare, trebuie să ne gîndim care sînt, în genere, scopurile și sarcinile lărgirii industriei noastre în condițiile actuale. Care sînt aceste condiții? Am mai arătat că foamea de mărfuri, adică nesatisfacerea nevoilor maselor largi ale țărănimii și ale clasei muncitoare, constituie principalul fenomen care ne dezorganizează economia și subminează alianța dintre muncitori și țărani. Foamea de mărfuri duce la mărirea prețurilor cu amănuntul, ceea ce contribuie la creșterea acumulărilor capitaliste. Dacă vrem cu adevărat să ne opunem acestor tendințe, nu avem decît o singură cale: *trebuie neapărat să ne dezvoltăm cît mai mult și mai repede industria, deoarece dacă nu vom izbuti să lărgim industria în ritmul cerut de nevoile crescînde ale muncitorilor și țăranilor, se va pune problema — și unii o și pun în presa noastră — că agricultura, care exportă o cantitate suficientă din producția sa, ar putea importa din străinătate produse finite.*

Dacă s-ar pune așa problema, și, repet, unii tovarăși au și pus-o așa, ce urmări ar putea avea aceasta pentru noi? Pe de o parte, U.R.S.S. ar ajunge o colonie a capitalismului străin, iar pe de altă parte ar deveni pentru străinătate o sursă de forță de muncă ieftină, așa cum se întîmplă astăzi în Polonia. După cum știți, din Polonia, care avea o industrie mult mai dezvoltată decît Rusia, au trebuit să emigreze 500.000 de muncitori pentru a deveni un fel de

sclavi albi pe plantațiile din Franța. Iată la ce rezultate se poate ajunge dacă se pune problema în felul acesta. *Dacă țărani națiunilor care s-au unit și au făurit marea Uniune a Republicilor Sovietice Socialiste nu vor să aibă soarta muncitorilor și țăranilor polonezi, ei trebuie să găsească împreună cu noi și sub conducerea partidului nostru căile și mijloacele pentru a întări și a lărgi industria noastră.*

POSIBILITĂȚILE NOASTRE

Care sînt condițiile existente? Putem oare lărgi industria noastră? Da. Nu există nici o altă țară în lume care să dispună de bogății naturale atît de mari. Nu ne lipsește aproape nici una din bogățiile naturale. În același timp dispunem de o uriașă forță de muncă, de voința neclintită a unei uniuni de națiuni care doresc să-și construiască și-și construiască economia pe cu totul alte baze decît în capitalism. O asemenea forță nu există nicăieri.

Vă întreb, tovarăși: oare mijloacele de care avem nevoie și pe care trebuie să le obținem pentru a organiza și a lărgi industria noastră înseamnă mai mult decît o picătură în comparație cu populația uriașă și cu mijloacele imense de care dispunem în formă latentă? La întrebarea în ce ritm trebuie lărgită industria noastră, răspunsul este limpede: *în Statul sovietic socialist, în uniunea noastră de națiuni, industria trebuie să se dezvolte într-un ritm intens. Aceasta o cer nu numai interesele muncitorilor — și nu atît interesele acestora —, cît cele ale țăranimii.*

Alta este însă problema cum s-o lărgim. Industria trebuie astfel dezvoltată încît să nu ajungem la dezorganizare. Dacă vom dezvolta industria textilă, în sensul că vom fabrica țesături, și vom neglija pregătirea materiilor prime, adică nu vom avea bumbacul necesar, sau dacă vom dezvolta industria ușoară sau oricare altă industrie fără să-i asigurăm combustibilul și toate materialele auxiliare, este cît se poate de limpede că vom da faliment, că nu ne vom îndeplini sarcina, sau în cel mai bun caz o vom îndeplini prost. Problema pe care trebuie s-o punem nu este aceea dacă este necesar să dezvoltăm industria noastră socialistă, ci în ce măsură o putem dezvolta.

Tovarășului care a luat cuvîntul aici spunînd că trebuie să mărim salariile, eu nu-i pot spune decît: „Ai dreptate, dar cum să le mărim cînd n-avem cu ce?” Și, dacă productivitatea muncii crește mai încet decît salariul muncitorilor, de unde să luăm cantitatea de țesături, de zahăr și de tot ceea ce este necesar omului pentru a-și cheltui salariul, pentru a putea consuma acest salariu sporit?

Alți tovarăși m-au întrebat de ce pun accentul pe industria grea și nu cer dezvoltarea industriei ușoare. V-am mai spus că, dacă nu vom dezvolta industria grea, nu vom putea lărgi nici industria ușoară, deoarece pentru aceasta avem nevoie de materiale de construcție, de mașini, combustibil etc. Ne găsim în situația cînd cu utilajul existent în fabrici nu putem dezvolta nici industria ușoară. Industria grea este aceea care asigură dezvoltarea industriei ușoare. Iar pentru ca aceasta din urmă să poată crește nu cu 20—30%, cum se prevede în acest an, ci cu 50—60%, noi trebuie să pregătim din timp și în mod corespunzător condițiile de dezvoltare a industriei noastre grele.

Dar să luăm problema importului și exportului. V-am arătat că fără utilaj străin nu putem asigura acum o dezvoltare largă a industriei, că sîntem nevoiți să importăm utilaj de peste hotare. Aceasta nu se face însă chiar atît de simplu. Nu de voința sau de hotărîrile noastre depinde cît importăm. Totul este în funcție de cît putem exporta. Astfel am avut greutăți la exportul de grîne, am avut cifre de control greșite. Acum trebuie să rezolvăm în așa fel această sarcină, încît să reducem cît mai mult importul, fără ca industria noastră să sufere prea mult. Trebuie să vedem ce mai putem exporta și ce am putea importa în schimb pentru a dobîndi utilajul necesar. Aceasta cere însă o muncă uriașă. S-a mai ridicat aici problema modului de repartiție a tuturor mijloacelor care ajung în mîinile statului. Dacă am mări salariile funcționarilor, dacă am spori exagerat efectivul armatei, dacă, pornind de la nevoile reale de culturalizare, am alocă pentru cultură sume disproportionale față de posibilitățile noastre, nu am avea mijloacele necesare pentru a ne dezvolta industria. Or, noi avem nevoie de o industrie dezvoltată pentru a ieftini producția, pentru a atinge nu coeficientul dinainte de război, ci pentru a atinge și a depăși indicii obținuți de adversarii

noștri. Numai în felul acesta vom reuși într-adevăr să scoatem țara noastră, și o dată cu ea lumea întreagă, pe drumul larg al socialismului. Repet, și nu în calitatea mea de președinte al Consiliului superior al economiei naționale, interesat în aceasta, ci pornind de la sarcinile fundamentale ale înaintării spre socialism, *că dezvoltarea industriei noastre este lucrul cel mai necesar și cel mai important, pe care trebuie să-l situăm în centrul atenției noastre. De aceasta depinde apărarea țării, dezvoltarea ei culturală, mărirea salariului și toate celelalte.*

MAI MULTĂ ATENȚIE CONSFĂTURILOR DE PRODUCȚIE

Trec acum la o chestiune ridicată aici de mai mulți tovarăși, și anume la insuficienta dezvoltare a consfăturilor noastre de producție. Această observație este cât se poate de justă și de exactă. Trebuie să antrenăm tot mai mult în munca noastră masele largi de muncitori. Sînt încredințat că, dacă cadrele noastre conducătoare din economie, dacă cei pe care voi și partidul i-ați pus în fruntea întreprinderilor, trusturilor și organelor conduse de acestea, ar avea un contact mai strîns cu masele, lucrurile ar sta mult mai bine, căci masele ne-ar indica de multe ori cum să rezolvăm diferite sarcini concrete.

LUPTA PENTRU REDUCEREA PREȚURILOR DE VÎNZARE CU AMĂNUNTUL

Aș vrea să mai examinez o chestiune. Noi acordăm prea puțină atenție prețurilor de vînzare cu amănuntul. Nu putem avea un export corespunzător, deoarece nu putem achiziționa cereale la un preț ieftin din cauza prețurilor ridicate la vînzarea cu amănuntul. Produsele fiind scumpe, și cerealele vor fi scumpe, și atunci nu le vom putea cumpăra și exporta. Dacă prețurile de vînzare cu amănuntul sînt ridicate, nu putem colecta materii prime de la țărani, pentru că aceste materii prime sînt cumpărate de particulari, care oferă mai mult și care le speculează apoi obținînd cîștiguri mari. Prețurile ridicate la vînzarea cu amănuntul ne sîlesc să majorăm și noi prețurile noastre. Or, dacă vom

merge pe această linie, vom compromite valuta noastră, adică vom submina alianța dintre muncitori și țărani.

De aceea cred că *după congresul partidului nostru principala campanie trebuie îndreptată — de sus pînă jos — împotriva prețurilor ridicate la vinzarea cu amănuntul.*

Unii ar putea spune că, în acest caz, ar fi mai bine să desființăm cu totul n.e.p.-ul și să înlăturăm definitiv pe negustorii particulari. Pentru aceasta nu sîntem destul de puternici. Deoarece cooperația noastră nu are posibilitatea să cuprindă întreaga circulație de mărfuri, a-i împiedica acum pe negustorii particulari să facă comerț ar însemna să cădem în cealaltă extremă, să deschidem larg porțile speculei. Sîntem însă suficient de puternici pentru a sili acea parte a capitalului particular care nu vrea să intre în conflict cu noi să lucreze în condițiile pe care le indicăm. Avem datoria de a elabora aceste condiții, și pe viitor vor putea face comerț numai acei comercianți particulari care vor accepta condițiile noastre și vor fi de acord să facă comerț cu amănuntul pe baza sporurilor indicate de noi. Celor care vor respinge aceste condiții le vom declara un război pe viață și pe moarte. Sînt convins că sîntem destul de puternici pentru a înfrînge pe aceștia și a-i sili să accepte condițiile noastre. (*Aplauze*).

METODELE DE PLANIFICARE

Să trec acum la metoda planificării noastre.

O adevărată planificare presupune ca fiecare verigă, de la cea de bază pînă la cea superioară, să înțeleagă limpede și precis cum trebuie condusă corabia noastră pe drumul drept, ca să nu devieze și să nu se scufunde. Cei ce primesc de la centru un plan nu trebuie să-l urmeze orbește, ci să asigure toate condițiile necesare în momentul respectiv pentru a obține succesul. De aceea, dacă, de pildă, o întreprindere nu are asigurate mijloacele pentru investițiile capitale și investește mijloacele sale circulante în lucrări capitale, se subminează întreaga acțiune, căci în loc să ajungă la o dezvoltare ajunge la contrarul acesteia, deoarece, investindu-și toate mijloacele circulante în lucrările capitale, întreprinderea nu va mai avea mijloace pentru

plata salariilor etc. Cei care fără a avea certitudinea că vor căpăta materii prime și combustibil desfășoară un larg program și angajează un mare număr de muncitori procedează cu totul greșit. Planificarea noastră trebuie să se facă în așa fel, încît fiecare lucrător cu muncă de răspundere, chiar și într-un sector mic, să-și însușească acest principiu. Dacă vom fi siguri că va fi însușită ideea expusă de mine că trebuie să găsim mijloace pentru a ne dezvolta industria, este evident că vom găsi aceste mijloace și vom îndeplini planul. Pentru aceasta este suficient să avem voință și dorință și să înțelegem greutățile ce ne stau în cale. Trebuie să rezolvăm fiecare sarcină concret, nu la întâmplare, și atunci, oricît de grele ar fi condițiile, oricîte dificultăți ne-ar sta în cale, sînt absolut convins că vom obține succese. Spun aceasta nu numai pentru că sînt revoluționar, ci și pentru că țara noastră dispune într-adevăr de forțele și mijloacele necesare.

*F. E. Dzerjinski.
„Industria U.R.S.S. —
baza construcției socialiste”.
Moscova — Leningrad, 1925*

Se tipărește după textul din volum

DESPRE PROBLEMELE MUNCII IN INDUSTRIE ⁴³

Creșterea furtunoasă a industriei noastre și a întregii economii naționale a depășit cu mult prevederile cele mai îndrăznețe și mai optimiste. În ultimul an, industria noastră a cunoscut o creștere de 62% față de anul precedent, 1923—1924. Cu toate prorocirile dușmanilor noștri și în ciuda așteptărilor lor, am reușit să atingem nivelul de astăzi fără nici un ajutor din afară, ci numai datorită eforturilor clasei muncitoare, sub conducerea partidului.

În mâinile clasei muncitoare, industria este un instrument de o deosebită importanță pentru satisfacerea nevoilor întregii populații.

Numai în condițiile dictaturii proletariatului și sub conducerea partidului nostru s-a putut desfășura într-o asemenea atmosferă de unanimitate campania pentru reducerea prețurilor la produsele industriale, campania pentru efectuarea reformei monetare și consolidarea valutei, campania pentru reducerea prețului de cost și pentru mărirea productivității muncii.

Ca rezultat, am obținut creșterea bunăstării țărănimii și a clasei muncitoare. În ciuda dezvoltării impetuoase a industriei, ea nu este încă în stare să satisfacă cererea solvabilă mereu crescîndă a populației.

Anul acesta producția industriei noastre va fi de 3.985.000.000 de ruble, adică va crește doar cu 48% față de anul trecut. Astăzi sîntem în situația de a fi folosit aproape integral tot capitalul fix. Într-o serie întreagă de ramuri nu mai avem nici o posibilitate tehnică de a lărgi producția, în afară de construcția de fabrici și uzine noi.

Avem în față sarcina de a reconstrui, de a reînnoi și a lărgi capitalul fix, de a ne dezvolta industria pe o bază tehnică nouă, superioară, folosind toate cuceririle tehnicii, care în condițiile orînduirii noastre sovietice și ale dictaturii muncitorești vor trebui să asigure construirea socialismului.

Însă chiar dacă din economiile și acumulările pe întreaga țară vom reuși să investim o cantitate suficientă de fonduri pentru a reutiliza fabricile noastre și pentru a construi fabrici noi în ramurile în care capitalul fix a fost epuizat, în anul viitor, 1926—1927, vom putea obține o creștere a producției de numai 20% în comparație cu anul acesta. Atunci cînd hotărîm orientarea politicii noastre economice, trebuie să ținem neapărat seamă de aceste fapte.

În politica economică, problemele muncii au avut întotdeauna un rol însemnat. La noi, unde clasa muncitoare este în același timp și stăpîna industriei, iar partidul comunist muncitoresc — avangarda clasei muncitoare — conduce întreaga viață a țării, aceste chestiuni capătă o importanță hotărîtoare.

Dacă în țările burgheze aceste probleme constituie obiectul unei lupte de clasă crîncene și se rezolvă potrivit raportului real de forțe la un moment dat, la noi chiar și problemele cele mai ascuțite din acest domeniu, de pildă problema salariului, se rezolvă analizînd lucid și concret posibilitățile economice și perspectivele economiei naționale. Clasa muncitoare este aici aceea care hotărăște cît poate lua pentru consum sub formă de salarii și cît trebuie să acumuleze și să investească în industrie, pentru dezvoltarea și continua îmbunătățire a acesteia.

Acest principiu de planificare, care stă la baza întregii noastre construcții și care capătă forme mereu mai aprofundate, ne îngăduie să punem și să rezolvăm o serie întreagă de probleme din domeniul muncii.

Dintre acestea, cele mai importante sînt problema salariilor și problema productivității muncii. În ultima vreme, cifrele ce se referă la creșterea salariului și a productivității muncii au un aspect negativ. În industrie au fost atrase cadre noi de muncitori, nu îndeștul de calificați, iar pe de altă parte am fost nevoiți să punem în funcțiune

fabricile și uzinele, precum și mașinile și strungurile cele mai proaste, care pînă acum au stat nefolosite.

Este limpede că, dacă creșterea salariului va depăși creșterea productivității muncii, nu vom fi în stare să asigurăm creșterea salariului real. Pe de o parte, va crește încordarea financiară a industriei și vom ajunge din nou să plătim cu întârziere salariile (acest pericol există chiar și acum), iar pe de altă parte nu vom putea oferi cantități suficiente de mărfuri față de cerințele mereu crescînde.

Problema ridicării productivității muncii rămîne una dintre preocupările fundamentale ale industriei. Ca și problema lărgirii industriei, ea depinde însă de refacerea capitalului fix, de reutilarea și raționalizarea industriei.

În plus, deosebit de acută este problema reproducției lărgite a forței de muncă calificate. Resimțim de pe acum o serioasă lipsă de muncitori calificați. Pregătirea de muncitori calificați trebuie considerată ca o chestiune a fiecărei întreprinderi, ea trebuind să se desfășoare în procesul de producție.

Resimțim mari lipsuri și în ce privește personalul tehnic. Este știut că raționalizarea producției și orice trecere la un stadiu tehnic superior implică pregătirea unor cadre numeroase de specialiști cu o înaltă calificare. Trebuie să-i antrenăm pe specialiști ca să tindă spre ridicarea și aprofundarea cunoștințelor lor, creîndu-le și condițiile necesare.

Protecția muncii și tehnica securității trebuie să constituie o sarcină permanentă. În Statul sovietic ocrotirea vieții și sănătății clasei muncitoare are o importanță deosebită și reprezintă un scop în sine. Pe măsură ce industria noastră crește, iar economia națională se dezvoltă, ne interesăm tot mai mult de aceste probleme și le acordăm și tot mai multe fonduri. Cadrele noastre din industrie trebuie să înțeleagă că toate măsurile de protecție a muncii duc în același timp și la sporirea productivității muncii.

Este necesar să dezvoltăm și să adîncim neconținut consfătuirile de producție. Menținînd legături strînse și directe cu masele de muncitori și bazîndu-ne pe experiența și pe sfaturile lor, vom învinge mult mai ușor și mai repede piedicile ce ne stau în cale.

Culegerea de articole pe care am supus-o atenției membrilor celui de-al XIV-lea Congres al partidului a fost întocmită de lucrători ai secției de economie a muncii din Consiliul superior al economiei naționale al U.R.S.S. și urmărește să lămurească pe bază de material faptic o serie de probleme concrete din domeniul muncii, probleme actuale pentru industrie și pentru țara întreagă, arătând totodată situația și perspectivele în domeniul salarizării și al productivității muncii, în general, în întreaga industrie și, în special, în principalele ei ramuri.

*Apărut în 1926 în culegerea
„Problemele muncii în industrie”*

*Se tipărește după textul apărut
în culegere*

**CUVINTARE ROSTITĂ LA PLENARA COMITETULUI
CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST (bolșevic)
AL UNIUNII SOVIETICE ⁴⁴**

28 decembrie 1925

Consider că Zinoviev n-are de loc dreptate. Democrația de partid nu poate fi folosită pentru a asigura răscoala, dacă mă pot exprima astfel, împotriva hotărîrilor congresului partidului. Nici o democrație, nici un statut, nici un membru de partid și nici o organizație de partid nu oferă și nu pot oferi asemenea garanții. Statutul partidului și democrația noastră de partid se bazează exclusiv pe unitatea partidului. Vîrfurile organizației din Leningrad și conducerea ziarului „Leningradskaia Pravda” s-au răsculat împotriva unității partidului nostru. Oare d-ta, Zinoviev, nu înțelegi că întregul congres, întregul partid, cu excepția delegației voastre, a făcut zid ca un singur om împotriva voastră, deoarece ați ridicat steagul răscoalei împotriva unității partidului nostru bolșevic? Iată ce ne unește pe toți.

D-ta spui că nu este admisibilă existența a două centre la Leningrad. Dar oare la noi nu există acum două centre — atît în Leningrad cît și în întregul partid? Voi sînteți aceia care le-ați creat. Oare „Leningradskaia Pravda”, care apare într-un tiraj mare și care s-a ridicat împotriva congresului, nu reprezintă un nou organ central al partidului nostru? Argumentele voastre prin care încercați să demonstrați că nu se poate tolera existența a două centre în organizația din Leningrad sînt valabile pentru întregul partid. Iată de ce hotărîrea adoptată de congres nu poate fi revizuită. Noi nu putem veni în fața congresului cu o asemenea propunere. Eu cred că propunerea prezentată de majoritatea membrilor Biroului Politic trebuie să fie adoptată.

Să nu uităm, Zinoviev, că aici noi nu ne ținem de glume, că trebuie să menținem cu orice preț unitatea partidului nostru. Această unitate trebuie păstrată cu sfîințenie de toți, și nu în mod formal, așa cum încerci să propui și să demonstrezi, ci în mod real. Dacă congresul partidului a luat hotărîrea ca unitatea partidului să fie respectată, trebuie să ne supunem acestei hotărîri, iar dacă o organizație nu vrea să i se supună, congresul și Comitetul Central vor trebui să o constrîngă să se supună hotărîrii congresului.

*Se tipărește pentru prima oară,
după un document păstrat în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.*

CUVINTARE ROSTITĂ LA PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST (bolșevic) AL UNIUNII SOVIETICE ⁴⁵

1 ianuarie 1926

Consider că nu putem fi de acord cu propunerile lui Zinoviev, după cum nu putem fi de acord nici cu cei care cer să se publice cuvîntările lui Zinoviev, Kamenev și ale celorlalți din opoziție. Doar noi nu sîntem formalisti.

Ceea ce ne distinge pe noi, bolșevicii, este tocmai faptul că rezolvăm foarte ușor problemele formale, abordînd fondul chestiunilor prin prisma sarcinilor și țelurilor pe care ni le trasează partidul. De vreme ce congresul a stabilit că în această chestiune orice discuții sînt inadmisibile, nu mai putem publica cuvîntările lui Kamenev și Zinoviev. Ele pot și trebuie să fie reproduse, dar nu pentru a fi susținute, ci pentru a fi combătute, întrucît congresul le-a condamnat. Este greu să-i pretinzi lui Zinoviev să ia cuvîntul și să spună: am comis cutare și cutare abatere etc., așa cum a propus tov. Ordjonikidze. Nu este nevoie să cerem aceasta, dar partidul este destul de puternic pentru ca să vă ceară vouă, Zinoviev și Kamenev, ca în această chestiune să păstrați tăcere. Trebuie să faceți acest lucru dacă țineți să mai rămîneți în rîndurile partidului. Firește, nu este indicat să supunem pe cineva la constrîngeri exagerate, dar acest lucru noi trebuie să-l cerem. De vreme ce opoziția noastră a ajuns în situația de a fi condamnată de congres, care a adoptat o rezoluție împotriva ei, nu mai poate fi vorba de nici un fel de rapoarte din partea ei. Mai mult decît atît: după părerea mea, întrucît congresul a condamnat comportarea organizației din Leningrad, ar fi cît se poate de just ca delegația acesteia să nu mai figureze printre raportorii la congres, deoarece nu și-a recunoscut greșelile. (*Nikolaeva*: „Halal democrație!”) Da, niciodată

nu am fost adepții unui democratism cretin. Intotdeauna ne-am propus sarcini și țeluri precise. Dar, dacă congresul nostru a interzis discuțiile, el a făcut-o trecînd peste considerentele de ordin formal, că n-ar fi democratic să nu se discute, pentru că așa cer interesele partidului și ale statului nostru proletar. De aceea nu am admis discuțiile. Așa punem noi problema. Dar chestiunea nu se poate aborda prin această prismă. Democrația pe care avem datoria s-o înlăpătuim într-o măsură mult mai mare decît pînă acum trebuie realizată de pe o anumită platformă. Această platformă a fost făurită de congresul nostru, și democrația poate și trebuie să fie dezvoltată numai de pe platforma stabilită de congresul partidului nostru. Iată de ce nu putem admite să se publice 250 de broșurele sau numai 25 special alese împotriva partidului și congresului, ci, dimpotrivă, trebuie să fie publicate rapoarte și broșuri care vă condamnă. Acest lucru trebuie făcut, oricît ar fi el de nedemocratic și de neplăcut. (*Lașevici* : „În numele unității ?“). Da, tovarășe, în numele unității, dar nu al unei unități de zile mari, ci pentru conducerea statului. Iată pentru ce avem nevoie de o linie politică bine definită, iată pentru ce congresul a interzis discuțiile. S-a stabilit o anumită linie, și ea trebuie urmată. Poți să-ți ai părerea ta, dar numai în limitele liniei trasate. În aceasta constă unitatea noastră, bolșevică. Numai pe baza unei asemenea unități am învins pînă acum și numai pe baza ei vom învinge. Dacă d-ta vrei să-ți dezvolți propria d-tale democrație, în felul acesta vei crea mari greutăți partidului și revoluției noastre. Fără unitate, aceste greutăți nu vor putea fi învinse.

*Se tipărește pentru prima oară,
după un document păstrat în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.*

SCRISOARE CĂTRE PREZIDIUL CONSFĂTURII SPECIALE CU PRIVIRE LA REFACEREA CAPITALULUI FIX

Potrivit hotărîrii Congresului al XIV-lea al partidului, care a stabilit că *industrializarea țării prin dezvoltarea producției mijloacelor de producție este sarcina imediată a guvernului*, propun să se pună la baza dezvoltării industriei, în general, și a industriei metalurgice, în special, următoarea directivă: *construcția economică să urmărească transformarea U.R.S.S. dintr-o țară importatoare de mașini și utilaj într-o țară producătoare de mașini și utilaj.*

Propun consfăturii speciale cu privire la refacerea capitalului fix ca, la elaborarea planurilor de dezvoltare a industriei, să pornească de la această directivă. În ceea ce privește industria metalurgică, propun Direcției generale a industriei metalurgice să prezinte pînă la 5 februarie prezidiului consfăturii speciale un referat despre planul de dezvoltare a industriei prelucrătoare de metale și a industriei metalurgice, elaborat în conformitate cu directiva de mai sus, în așa fel încît să se stabilească *trecerea treptată la independența totală față de țările capitaliste producătoare de utilaj.* Încredințez această sarcină tov. Mejlauk.

Propun tuturor direcțiilor generale și directorilor ca la indicațiile tov. Mejlauk să prezinte prezidiului consfăturii speciale datele necesare despre dezvoltarea ramurilor de producție subordonate lor. Planul, examinat și coordonat, îmi va fi prezentat pînă la 15 februarie.

PENTRU UN REGIM DE ECONOMII

Convorbire cu reprezentanții presei

Creșterea continuă a industriei de stat este frînată de o serie întreagă de obstacole.

Aceste obstacole sînt generate, în primul rînd, de faptul că nu folosim toate resursele și facem cheltuieli care, deocamdată, nu sînt pe măsura puterilor noastre, iar uneori sînt absolut inutile.

Cercetările întreprinse de „Torgovo-Promîșlennaia Gazeta” au arătat absolut limpede *că lucrătorii din industria de stat nu au înțeles încă suficient că trebuie să cheltuiască cu cea mai mare economie fiecare copeică muncită de popor.*

De prea multe ori ne lăsăm antrenați de formele exterioare, uitînd esența lucrurilor, și elaborăm proiecte care, momentan, depășesc posibilitățile noastre în loc de a urmări ceea ce este realizabil. Ne-am obișnuit să operăm cu cifre prea mari, uitînd că sumele mari se adună din cele mici.

Regimul de economii trebuie să-l înfăptuiască întreaga industrie de stat, nu numai organele superioare, ci și cele de jos, atît organele care dau directive cît și cele operative, trusturile, sindicatul, fabricile și întreprinderile comerciale.

Este necesar să revizuim și să analizăm încă o dată toate capitolele de cheltuieli, chiar și cele secundare. Se impune să revizuim schemele de încadrare a lucrătorilor, cheltuielile de deplasare, formele de decontare, suplimentele de tot felul la salarii. Trebuie să verificăm cu cea mai mare atenție normele de consum de materii prime și combustibili, fără să uităm o clipă că trebuie să căutăm să

facem mereu economii. Trebuie să curmăm de la rădăcină orice filantropie pe seama industriei. Suplimentele la salarii nu trebuie să depășească normele prevăzute în contractul colectiv. Reclamele care nu sînt determinate de necesități comerciale, precum și diferitele rapoarte departamentale voluminoase, pe care nimeni nu le citește, trebuie să fie desființate cu toată hotărîrea.

În lupta pentru un regim de economii trebuie să fie antrenate cele mai largi cercuri ale opiniei publice sovietice. Aceasta este o problemă politică și economică generală, și nu una departamentală. Presa centrală, de partid și a Sovietelor, precum și presa din provincie s-au ocupat pînă în prezent prea puțin de problema economiilor. Presa are datoria să ajute cadrele conducătoare din economie să biruie greutățile ce le stau în cale și, în același timp, să semnaleze cu energie cazurile de nepăsare față de bunul poporului, de risipă inadmisibilă.

Aceasta nu trebuie să constituie doar o campanie de asalt trecătoare. *Lupta pentru un regim de economii, pentru reducerea cheltuielilor suplimentare, pentru cheltuirea cu cea mai mare grijă a fondurilor trebuie să devină principala directivă călăuzitoare în munca de zi cu zi a fiecărui conducător de întreprindere, a întregii industrii.*

Campania pentru economii trebuie să fie ea însăși un model de „economie”. Nu avem nevoie de comisii numeroase și costisitoare și nici de zarvă inutilă în jurul problemei economiilor.

Regimul de economii este un postulat fundamental și permanent al oricărei activități gospodărești. Cu atît mai mult în realitatea sovietică, *economiile reprezintă una dintre cele mai importante directive ale partidului în construcția noastră economică.*

Cadrele economice sovietice — fie că este vorba de directorul comunist, de inginer, de tehnician sau de muncitor — care realizează economii, adică fac cheltuieli minime de resurse materiale și obțin rezultate maxime, sînt adevărați eroi ai muncii.

Economiile la cheltuielile suplimentare inutile pe rețeaua de desfacere a mărfurilor trebuie să ducă la *reducerea prețurilor de vânzare cu amănuntul*.

Prin urmare, regimul de economii este, de fapt, o luptă pentru întărirea alianței cu țărăimea, o luptă pentru adevărata construcție socialistă.

„Torgovo-Promyšlennaiia Gazeta”
(„Gazeta industriei și a comerțului”)
nr. 52 din 4 martie 1926

Se tipărește după textul apărut
în ziar

**CUVINTARE ROSTITĂ LA PLENARA COMITETULUI
CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST (bolșevic)
AL UNIUNII SOVIETICE ⁴⁸**

7 aprilie 1926

Tovarăși, văd că, din păcate, discuțiile au luat o altă întorsătură decît ar fi trebuit, cred, să aibă la plenara noastră. Linia noastră politică a fost stabilită ferm și precis, cu cea mai mare claritate de Congresul al XIV-lea al partidului. Prin urmare, în discuțiile la actuala plenară ar fi trebuit doar să se facă o apreciere a situației economice de acum pe baza, repet, a liniei clare și ferme trasate de Congresul al XIV-lea, cercetîndu-se în ce măsură rezolvăm noi în mod just problemele ivite în legătură cu marile dificultăți în care se zbate economia noastră. Or, discuțiile au pornit pe cu totul altă cale, și anume se caută o nouă orientare, diferită de aceea pe care ne-a dat-o Congresul al XIV-lea al partidului.

În cuvîntările pe care le-au rostit aici Kamenev și Troțki s-a simțit cît se poate de limpede că ei sondează terenul pentru a crea o platformă nouă, care să înlocuiască ultima noastră lozincă, „cu fața spre sat”, prin lozincă „cu pumnul spre sat”. Cuvîntările rostite aici, metodele propuse pentru găsirea mijloacelor, felul în care au pus problema sursei de mijloace necesare industrializării țării — toate se pot rezuma într-o singură idee: mujicul trebuie jumulit. Pe de altă parte, ei n-au prezentat nici un calcul concret care să arate cît anume se poate lua de la acest mujic. Oare ceea ce putem lua, într-adevăr, de la mujic ar ajunge pentru ca dezvoltarea noastră să nu mai meargă în ritm de „melc”, pentru ca industria noastră de stat să se dezvolte în ritmul unei adevărate construcții socialiste? Sokolnikov a menționat aici cifra neînsemnată de 30.000.000 de ruble,

care ar putea fi luată anul acesta de la țărani. Alte propuneri concrete, reale nu s-au mai făcut aici.

Kamenev a exclamat patetic că trebuie să facem o cotitură hotărîtoare în direcția industrializării. Ce fel de cotitură? Am ascultat cuvîntarea lui Kamenev, am citit și corectările făcute de el ulterior și mă întreb: care este cotitura pe care ne-o propune? Singura propunere pe care a făcut-o este ca să luăm banii de la țăran. Dar a făcut el oare socoteala cît se poate lua direct de la țăran și ce se poate construi, ce industrializare se poate realiza cu acești bani luați în acest fel de la țărani? Kamenev, care în timpul congresului partidului lansase lozinca „încetiniți ritmul“, cere astăzi o cotitură hotărîită în direcția industrializării. În tezele asupra situației economice, pe care Kamenev le-a prezentat plenarei Comitetului Central înainte de congresul partidului și pe care plenara le-a aprobat, cheltuielile pentru construcțiile capitale au fost fixate la 800.000.000—900.000.000 de ruble, și noi căpătăm astăzi într-adevăr 820.000.000. Și, în timp ce d-ta susții că nu există nici o cotitură, că nu există o orientare spre industrializare, adevărata noastră orientare spre industrializare se întemeiază pe 820.000.000 de ruble, fără cheltuielile pentru electrificare, deci pe aproape 900.000.000 împreună cu aceste cheltuieli, adică pe o sumă stabilită anterior într-o situație nu atît de jalnică, de precară ca cea care s-a creat în realitate. În asemenea condiții d-ta mai preconizezi o cotitură. Încotro? Spre ce anume? După părerea mea, Troțki și Kamenev nu cer atît industrializarea țării, nu se preocupă atît să găsească mijloace pentru consolidarea capitalului fix al industriei noastre, ci caută mai curînd să înjghebeze un capital fix pentru scopurile și combinațiile lor politice. Iată despre ce cotitură este vorba, iată ce trebuie făcut neapărat după părerea lor.

Eu cred, tovarăși, că partidului nostru nu trebuia să i se ceară să facă o nouă cotitură spre industrializare, deoarece el s-a situat dintotdeauna pe această poziție. Trebuie să spunem că, atunci cînd Troțki se străduia aici din răsuputeri să demonstreze că întreaga noastră linie se rezuma la a frîna dezvoltarea industriei pentru a nu supăra agricultura, el a greșit, oferind o privire retrospectivă absolut inexactă. Este o greșeală grosolană să crezi că în 1923 și

încă înainte partidul nostru a avut o linie antiindustrială și că în prezent se resimte nevoia unei cotituri principiale a întregii sale politici. Aceasta este greșit, Troțki, pentru că, atunci cînd noi te combăteam, încă înainte de Congresul al XII-lea al partidului, cînd d-ta izolai industria de agricultură și industria de stat de agricultura privată, noi spuneam: țara noastră este o țară agricolă și agricultura constituie baza pe care se poate dezvolta industria noastră de stat. După Congresul al XII-lea, cînd noi am pus problema micșorării așa-numitelor prețuri de refacere, lucrul acesta nu era de loc îndreptat împotriva industriei, ci era singurul pas just pentru refacerea industriei noastre. În ceea ce mă privește, niciodată nu am avut tendințe agrare, niciodată nu am avut vreo deviere țărănească. Cînd am lucrat la Comisariatul poporului pentru căile de comunicații am fost primul care am combătut tendința practicării așa-numitelor prețuri de refacere, deoarece aceasta se întorcea împotriva industriei noastre; pentru ca să industrializăm țara a trebuit să vindem în pierdere. Numai datorită acestei politici a partidului, care nu poate fi considerată nicidecum antiindustrială, a fost posibilă creșterea industriei, la care am asistat cu toții. Acest lucru nu trebuie uitat și nu trebuie să facem abstracție de el. Avea dreptate Sokolnikov atunci cînd în cuvîntarea sa a spus că Troțki și Kamenev au uitat ceea ce el, Sokolnikov nu putea să uite, și anume că agricultura nu se poate separa de industrie, că ele sînt strîns legate una de alta, constituind un singur tot.

Dacă ar fi să ne luăm după Kamenev și Troțki, ar rezulta că nu există nici alianța dintre muncitori și țărani, că această alianță nu este fundamentul Puterii sovietice în condițiile dictaturii proletariatului, care duce în mod conștient țara spre un anumit țel, spre socialism. Iată de ce această deviere politică absolut greșită poate fi catastrofală atît pentru industria noastră cît și pentru întreaga Putere sovietică. Kamenev ar putea, la rîndul său, să mă întrebe: dar de unde să luăm mijloace pentru industrializare? Mijloacele pot fi găsite, și anume le putem găsi creîndu-le. În prezent aceste mijloace nu le avem, așa că nu putem ridica de îndată industrializarea la un nivel foarte înalt. Mijloacele se creează în procesul muncii, ele

trebuie realizate. Avem noi oare posibilitatea de a le realiza? Da. Aici Kamenev a pus chestiunea demagogic: „Voi vreți să realizați industrializarea pe seama muncitorilor“. Cred că este un procedeu necomunist de prezentare a lucrurilor. Clasa muncitoare și noi sintem una și noi știm că construim comunismul prin munca noastră, prin munca muncitorului, prin efortul muncitorilor și al țăranilor. Trebuie să facem însă în așa fel, încît această muncă să ne poată da mijloacele necesare pe care ea le poate da. Voi, Kamenev și Troțki, combateți acel punct din rezoluția lui Rikov în care se spune că exproprierea burgheziei și concentrarea în mîinile statului a întregului sistem de credite, a tuturor veniturilor provenite din industrie, transporturi etc. creează posibilitatea unor acumulări, care în sine pot asigura valorile necesare pentru construcția socialismului. Este oare greșit aceasta? Nicidecum, și totuși voi sinteți tocmai împotriva acestui alineat. Teza este absolut exactă, deoarece, avînd toate șansele în mîinile noastre, noi putem crea acumulări pentru a construi socialismul. Firește, posibilitatea nu înseamnă încă realitate, nu înseamnă că acumulările vor fi create, dar totul depinde de noi.

Eu susțin că dacă noi toți împreună — inclusiv Kamenev, care era pe atunci președintele Consiliului Muncii și al Apărării — n-am fi făcut greșeli, puteam fi astăzi cu doi ani mai avansați. De ce? Deoarece tot ceea ce a spus Vladimir Ilici despre aparatul nostru a rămas valabil pînă astăzi, cuvînt cu cuvînt. Ajunge să privești cum mai este organizată la noi producția, cît de umflate sînt schemele, ce birocratism domnește nu numai la alcătuirea planurilor, ci la fiecare pas, în conducerea trusturilor, și la voi, în trustul vostru, tov. Kosior, și în Consiliul superior al economiei naționale. Acolo unde ar putea lucra un singur om mai există și un adjunct, un ajutor al adjunctului, un secretar și așa mai departe. Cu aceasta se cheltuiesc nemăsurate milioane de ruble. Pe de altă parte, se risipește și sursa care ar putea folosi pentru acumulările noastre socialiste, pentru crearea și lărgirea capitalului fix. Cum se risipește? Prin prețurile mari la vînzarea cu amănuntul.

S-a vorbit aici de capitalul privat și de primejdia pe care o reprezintă. Aceasta a arătat-o comisarul poporului

pentru comerț, dar pentru ce oare nu ne-a înfățișat el în mod concret pericolul care ne amenință din partea acestui capital privat? El nu a prezentat încă nici un fel de date. Este greu, mai este nevoie de timp ca să știm exact cum, în ce măsură și în ce proporții s-a extins capitalul privat. În același timp însă tot Comisariatul poporului pentru comerț ne induce în eroare pe noi și partidul prin metodele sale greșite de evidență a capitalului privat. Când citiți în rezoluția noastră (am participat și eu la lucrările comisiei Rikov) că circulația mărfurilor în comerțul de stat și cooperatie a atins în 1924—1925 nu mai puțin de 74%, probabil că vă gândiți: iată cum ne-am dezvoltat, de la 50% la 74% ! Trebuie să vă spun însă că aceste cifre sînt greșite, că ele nu prezintă situația exactă, deoarece nu s-a calculat vînzarea cu amănuntul, ci toate verigile procesului de circulație.

Gîndiți-vă numai: marfa parcurge cinci verigi și în fiecare verigă circulă 1.000 de ruble, prin urmare, în cele cinci verigi vom avea 5.000 de ruble. Iau aceste cifre fără nici un fel de sporuri. Despre 4 din cele 5 verigi noi spunem că reprezintă comerțul de stat și cooperatist, iar despre ultima verigă afirmăm că reprezintă capitalul privat; în felul acesta demonstrăm că la noi în comerț capitalul privat nu reprezintă decît 20%. Dar aceasta este greșit și asemenea cifre sînt inexacte. Noi n-am învățat încă să socotim și să calculăm posibilitățile noastre, dar în același timp ne uităm la mujic să vedem dacă nu cumva are bani de prisos, pe care ni i-am putea însuși.

Eu afirm că rețeaua noastră de circulație a mărfurilor — atît cea cooperatistă cit și comerțul de stat — costă foarte, foarte scump. Ce înseamnă lozinca „să luptăm pentru scăderea prețurilor de vînzare cu amănuntul“, lansată de Consiliul superior al economiei naționale? Înseamnă să reglementăm astfel rețeaua noastră de circulație a mărfurilor, încît din cei 500.000 de oameni, să zicem, cîți lucrează în aparatul nostru, să oprim numai 200.000, iar pe ceilalți 300.000 să-i scoatem din muncă. Toată nenorocirea provine de la schemele noastre umflate și de la birocratismul nostru. Trebuie să căutăm să biruim aceste deficiențe și tocmai aici se ascund milioanele pe care d-ta, Kamenev, în zadar le cauți la țărani. D-ta spui: uitați-vă la țăran,

el are bani, și nu-i pasă, n-are de gînd să arunce cerealele pe piață. Eu însă vă întreb : de vreme ce nu-i dați mărfuri, cum vreți ca țăranul să vă dea cereale? Intr-o asemenea situație i-am putea lua țăranului cerealele numai dacă ne-am întoarce la vremurile din trecut, adică am readuce pe moșieri, care să-i pună la treabă pe zemskie nacealniki, iar aceștia, la rîndul lor, să-l ia la rost pe țăran. Dar cum noi trăim într-un stat al alianței dintre muncitori și țărani, care nu este o formulă goală, ci trăiește în mintea și în înțelegerea fiecărui muncitor care simte această alianță..., noi nu putem urma sfaturile d-tale. De ce nu ne dă țăranul cereale? Pur și simplu pentru că noi nu-i dăm mărfuri. Iată, aici se află și tovarăși de la Comitetul de Stat al Planificării, care pot confirma aceasta. Tabelele și „foarfecele“ d-tale nu fac doi bani, deoarece țăranul nu cumpără și nu vinde după „foarfecele“ din tabelele d-tale, ci vinde marfa, să zicem, pentru o rublă, dar plătește 3 ruble pentru mărfuri pe care ar trebui să dea o singură rublă. Între noi și țăran nu se află chiaburul, sau nu alit chiaburul, ci propriul nostru aparat comercial, birocrății care s-au cuibărit în organele noastre comerciale, în cooperație etc. La congresul împuterniciților Centralei cooperativelor, Hinciuk a citat următorul exemplu : 2.000 de verigi de bază ale cooperației de consum aveau un capital de 1.400.000 de ruble, iar delapidările și risipa făcute acolo s-au ridicat la 1.800.000 de ruble. Iată cine se ghiftuiește și acaparează marfa pe care trebuie să o dăm mujicului. De aceea, cînd se spune că prețurile la cereale sînt prea ridicate, eu repet că sursa și cauzele acestor prețuri ridicate trebuie căutate în produsele industriale, în prețurile pe care le au aceste produse în momentul cînd parvin la consumatorul de jos. (*Președintele* : „Tov. Dzerjinski, de cît timp mai aveți nevoie?“ *Dzerjinski* : „5 minute“. *Glasuri din sală* : „Dați-i mai mult, să nu se grăbească. Prolungiți-i timpul de vorbire, nu-l limitați“). Uneori tendința de a fi originali îi duce pe tovarășii noștri, chiar pe unii membri ai Comitetului Central, mult prea departe. Am ascultat aici teza foarte originală a lui Smilga, care spunea că în prezent trecem printr-un proces de agrarizare a țării (*Smilga* : „Anul trecut mărfurile industriale reprezentau 63,3% din comerțul global, iar anul acesta...“) Toate cifrele d-tale sînt fleacuri,

deoarece astăzi orice om știe că ne aflăm în plin proces de înaintare și că în fața noastră se deschide perspectiva dezvoltării industriei, și nu a agriculturii. Chiar și un prost știe acum toate acestea. (*Risete*). În schimb cu cei care știu multă carte o scoatem greu la capăt. Metoda oamenilor noștri cu multă știință de carte constă, din păcate, în următoarele: ei cercetează separat agricultura și declară apoi că nu văd nici o industrializare în ea, ci doar o dezvoltare a agriculturii, o agrarizare. (*Stalin*: „Ei iau cifrele medii”).

Nu cunosc metodele lor. Știu însă că, din moment ce dezvoltăm cultura sfeclei de zahăr, a inului sau a bumbacului, aceasta este o premisă pentru o adevărată industrializare a țării. În plus, dacă numai într-un singur an numărul muncitorilor a crescut cu 500.000 — adică cu un sfert din efectivul clasei muncitoare —, cred, Smilga, că aceasta înseamnă tocmai industrializare. Iată de ce așa-numita teză pe care o aperi nu-și are rostul aici, la ședința plenară a Comitetului Central. (*Smilga*: „Numai în linii mari”).

Tovarăși, trebuie să revin iarăși la problema productivității muncii și a salariilor. Vreau să arăt aici că consider drept calomniator pe acela care spune despre mine că vreau să reduc salariile. Și nu știu dacă nu cumva acesta este punctul de vedere al sindicatelor în lupta pe care o ducem cu ele uneori zi de zi.

Dacă n-ar fi fost campania energetică pe care am dezlănțuit-o în jurul productivității muncii, oare salariile s-ar fi putut ridica atât de mult în ultimul an? În nici un caz. Iar acum, dacă iau cuvântul în fața clasei muncitoare, arătându-i că salariile cresc, în timp ce productivitatea muncii bate pasul pe loc, eu îi spun de fapt: Subminezi fundamentul care te susține pe tine însuși și întregul nostru Stat sovietic. Acum se impune să ne concentrăm toate forțele pentru a ridica productivitatea muncii, și acest lucru este posibil.

Kamenev uită de țărani tocmai acolo unde ar trebui să-și amintească de ei: el uită că din 500.000 de muncitori angajați în ultima vreme 300.000 sînt țărani, care trebuie să mai treacă prin școala fabricii ca să înțeleagă ce este republica noastră. Acești muncitori mai trebuie încă să se disciplineze. Trebuie să știm cum să lucrăm cu ei pentru

ca să devină membri cu drepturi depline ai clasei muncitoare. Tendințele de acaparare, de chiul și toate celelalte vicii pornesc în special de la aceste elemente. În afară de alte cauze, pe care noi nu le-am nesocotit niciodată, am arătat mereu în ultima vreme, cînd productivitatea muncii a ajuns la un anumit nivel, că trebuie să punem la punct și să dezvoltăm tehnica pentru a organiza mai bine industria. Aceasta este esențialul, dar pentru a ridica tehnica trebuie să muncim, și nu să venim la muncitor și să-i spunem așa cum propune Kamenev: „Muncește cum poți, iar noi îl vom jumuli pe țaran și-ți vom da ție fonduri să dezvolti tehnica“. Aceasta este o mare greșeală, pentru că nu vei ajunge să-l jumulești pe țaran.

Sînt convins că înghețarea salariilor la nivelul de acum — lucru care trebuie realizat — nu este decît o acumulare de forțe. Așa se face uneori: te retragi înainte de a face un nou salt, acumulezi forțe înainte de a porni la un nou efort. La fel se petrec lucrurile și acum: clasa muncitoare trebuie să-și încordeze toate forțele pentru a rezolva problema productivității muncii și numai pe urmă statul nostru va fi în stare să rezolve problema majorării salariilor, să îmbunătățească traiul muncitorilor etc. Repet, numai în felul acesta se poate pune problema.

Tovarăși, poate nimeni nu a trebuit să lupte atît de mult pentru lărgirea diferitelor ramuri ale industriei noastre, pentru obținerea creditelor necesare cît a trebuit să lupt eu. Totuși, de la o asemenea luptă concretă de zi de zi pentru o mai bună asigurare a industriei și pînă la felul în care pun problema adversarii rezoluției este o prăpastie de netrecut. Imi aduc aminte foarte bine — d-ta, Troțki, încă nu erai pe atunci la noi, la Consiliul superior al economiei naționale — de lupta pe care a trebuit s-o ducem anul trecut pentru a dezvolta industria metalurgică. Nimeni altul decît Sokolnikov mă făcea cu ouă și cu oțet — cer iertare pentru această expresie — că mă las împins de specialiști spre lărgirea industriei, că dezvoltarea industriei ne va duce la pieire etc. La propunerea și datorită votului „marelui“ nostru industrializator Smilga, proiectul meu a fost respins la Consiliul Muncii și al Apărării și investițiile au fost reduse cu 12%. Tocmai în momentul cînd se punea

această chestiune — și trebuie să spun că Comitetul de Stat al Planificării m-a sprijinit întotdeauna fără rezerve, dar tocmai atunci nu era de față prietenul nostru Gleb Maximilianovici — Smilga s-a întors de la odihnă... (*Smilga*: „Dușmanul“) Nu dușmanul, d-ta, Smilga, nu ești un dușman, dar ești prea original. (*O voce din sală*: „Ba mult mai rău“. *Risete*). Și Smilga a spus următoarele: Este adevărat că nu m-am ocupat de această chestiune, dar din cutare și cutare considerent socot că propunerea d-tale de dezvoltare este exagerată și votez împotriva. Într-adevăr, el a votat împotriva propunerii mele și, cu o majoritate de un singur vot, ea a fost respinsă. Îmi amintesc de aceasta, Smilga, și pentru mine faptul acesta a însemnat mai mult decât pentru d-ta să ridici mina. Mi-a fost foarte neplăcut să privesc această mină și mi-am întipărit foarte bine în minte acel moment. (*Smilga*: „Și eu îmi amintesc poziția d-tale. Aveai o poziție foarte originală“).

Trebuie să spun însă că nu mi-am pierdut curajul după acel vot și că nu am tunat și fulgerat împotriva lui Smilga, nu am spus despre el că este un agrarian, că s-a vindut chiaburilor etc. De ce? Pentru că a fost o chestiune de calcul. Este adevărat că, propunând atunci reducerea alocațiilor, Smilga a făcut-o fără calcule, dar la vot el a reprezentat o unitate, și această unitate a fost hotăritoare, căci fără ea am fi avut egalitate de voturi. Vreau să vă mai spun că nu m-am descurajat și datorită unui alt fapt, și anume: ne aflam în luna noiembrie 1924. Vă aduceți aminte că aceasta era perioada în care nu puteam plăti salariile, iar trusturile noastre nu-și cunoșteau mijloacele circulante și fondurile fixe, nu știau în genere de ce mijloace dispun și manevrau într-un mod nemaipomenit. Ne aflam într-o perioadă... cînd nu trecea o săptămînă să nu vină Sudakov la Consiliul Muncii și al Apărării și să nu spună: dați-mi o jumătate de milion, dați-mi 1.000.000, 2.000.000, 5.000.000. Aceasta era situația. La Direcția generală a industriei metalurgice nu se lucra absolut de loc. Iată de ce reducerea de atunci a programului nostru cu 12% putea fi justă, după cum putea fi și greșită. Eu nu puteam răspunde cîstit dacă era absolut necesar să se dea ceea ce cerea Direcția generală a industriei metalurgice,

deoarece pe vremea aceea nu eram în stare nici măcar să plătim salariile. Tov. Rudzutak își amintește de vremea cînd veneam la el, la Comisariatul poporului pentru căile de comunicații, și-i băteam cu pumnul în masă : „Dă-mi bani“, iar el imi răspundea cu dirzenie și seninătate lui caracteristică : „N-am bani, fă ce vrei, nu-ți dau !“ (*Rîsete*). Iată cum se punea atunci problema. Prin urmare, trebuia să facem mai întîi ordine în transporturi, să găsim baza materială pentru a stabili o înțelegere între Rudzutak și Dzerjinski, trebuia să se facă curățenie în toate trusturile și să se obțină ajutor de la Sokolnikov. (*Sokolnikov* : „Și d-ta ai fost pe atunci de acord că reducerea planului era justă“). Te înșeală memoria. (*Sokolnikov* : „Nu, și d-ta însuși ai demonstrat aici că măsura era justă“).

Iată de ce greșește Troțki cînd numește codism slăbi-ciunea noastră ; în realitate, el o transformă astfel, într-un merit al nostru. În legătură cu linia pe care o urmărim în prezent aș vrea să-l întreb pe Troțki dacă aprobă sau condamnă „avîntul“ pe care l-am luat la începutul acestui an. Și știți în ce constă acest avînt ? În faptul că numai la Iugostal am angajat și am plătit cu 20.000 de muncitori mai mult decît o puteam face. De ce ? Pentru că am calculat greșit, și am calculat greșit nu pentru că am vrut aceasta, ci pentru că încă nu ne pricepeam să calculăm. Trebuie să spun că, dacă am compara situația de acum cu aceea de acum doi ani — este cert că ochii noștri s-au obișnuit cu aspectul cotidian și nu mai sint în stare să vadă deosebirea —, am constata în planificare o diferență colosală. Ceea ce ne poate comunica acum Direcția centrală a industriei de stat despre trusturile noastre, sau cel puțin în legătură cu balanța, arată că ne apropiem de momentul în care tot mai multe elemente ale industriei noastre vor deveni pentru noi mai clare și mai precise. În această privință sint intru totul de acord cu tov. Kosior, care s-a ocupat aici de metodele și ordinea de întocmire a planului. Trebuie să spun că succesul pe care l-am obținut în dezvoltarea generală și faptul că greșelile făcute de sus nu au avut efecte prea dăunătoare se explică, în primul rînd, prin prezența în rîndurile președinților de trusturi a unor comuniști, care înțeleg sarcinile și obiectivele generale. As-

tăzi, printre președinții de trusturi și sindicate avem tovarăși deosebit de devotați, pe care partidul nostru i-a selecționat cu grijă. De aceea avem acum posibilitatea de a atenua puțin centralismul excesiv, în special cel de natură birocratică, din sistemul nostru și neîncrederea față de trusturi, acordându-le puteri pe care înainte nu le aveau. În felul acesta vom putea combate mult mai bine birocra-tismul la elaborarea planurilor care ne costă sute de mii de ruble. Vom putea întocmi planurile mai bine și mai repede. Și, de asemenea, nu vom mai avea prilejul de a modifica aceste planuri prea des.

*Se tipărește pentru prima oară,
după un document păstrat în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.*

LUPTA PENTRU UN REGIM DE ECONOMII ȘI PRESA

*Raport ținut la Consfătuirea
cu conducătorii presei din Moscova*

16 aprilie 1926

Campania pentru un regim de economii severe inițiată de Consiliul superior al economiei naționale și extinsă acum în toate ramurile economiei naționale trebuie îmbrățișată și înfăptuită de întreaga noastră opinie publică — de partid și sovietică.

Dacă am aborda problema regimului de economii numai sub unghiul economiilor propriu-zise, am putea cădea în îngustime filistină, adică am ajunge la ceva asemănător regimului preconizat de Smiles și de alții de teapa lui.

Pentru că totuși campania pentru un regim de economii să capete efectiv amploarea dorită și să atingă scopul urmărit, este nevoie să ne conturăm precis conținutul și esența ei în condițiile economiei sovietice.

Care este scopul pe care îl urmărim desfășurând campania noastră pentru un regim de economii? Este vorba de îndeplinirea sarcinilor grandioase pe care ni le-am pus cit se poate de concret în prezent: consolidarea elementelor socialiste din economia noastră, încordarea la maximum a forțelor pentru industrializarea țării. Cu alte cuvinte, trebuie să traducem în viață indicațiile și linia generală trasată de Congresul al XIV-lea al partidului, care nu se reduce la sarcini abstracte, generale pentru îndeplinirea unor obiective îndepărtate, ci este o sarcină reală, pe care trebuie s-o îndeplinim chiar de pe acum, în condițiile actuale și în raport cu cerințele sporite de astăzi.

Dacă se economisesc 100.000.000 de ruble, nu înseamnă că s-au făcut economii numai de 100.000.000, ci mult mai mult, deoarece regimul de economii ca atare înseamnă re-

glementarea întregii noastre economii, a tuturor celulelor ei. În prezent, regimul de economii urmărește țeluri concrete. Cum credeți că veți asigura un salariu real fără un regim de economii? Or, fără aceasta nu se poate construi socialismul. Tocmai aceasta reprezintă lupta largă pentru socialism. Iată deci o sarcină concretă.

Altă sarcină concretă: trebuie să-i dăm țăranului produsele noastre în schimbul cerealelor sale. Aceasta este esența materială a luptei pentru economii. Când salariul muncitorilor va fi asigurat și o dată cu aceasta și situația lor, când va fi asigurată alianța cu țăranimea, schimbul cerealelor ei pe produsele noastre, viața noastră se va dezvolta și vom putea îndeplini sarcinile pe care ni le-am pus în momentul de față.

La îndeplinirea acestor sarcini care ne sînt trasate nu putem conta pe ajutor din afară. Prin urmare trebuie să găsim la noi, înăuntru, mijloacele care vor permite realizarea lor.

Sarcinile ce ne-au fost trasate de Congresul al XIV-lea al partidului nu au un caracter abstract, ele pot și trebuie să fie îndeplinite zi de zi. În îndeplinirea acestor sarcini ne lovim de o serie întreagă de greutăți, dar aceste greutăți pot fi înlăturate găsind mijloacele chiar în economia noastră. Industrializarea țării și dezvoltarea industriei noastre se lovesc de insuficiența fondurilor. Știți de asemenea prin ce greutăți trecem în prezent. În aceste condiții există numai două ipoteze: sau orientarea noastră spre industrializarea țării este greșită, sau în economia noastră există pirghii care împiedică realizarea ei.

Este cît se poate de limpede că pentru înlăturarea acestor dificultăți avem nevoie de o acumulare socialistă, dar această acumulare nu se poate baza pe metodele folosite de burghezie la acumularea capitalistă, și anume politica colonială, exploatarea muncitorilor și țăranilor, împrumuturi externe etc. Orinduirea noastră se întemeiază pe principiul muncii și nu poate să-și îndeplinească sarcina acumulării recurgînd la exploatare.

Care sînt, așadar, mijloacele corespunzătoare orînduirii noastre, bazată pe alianța dintre muncitori și țărani, în condițiile dictaturii proletariatului?

Examinînd modul cum sînt cheltuite la noi forțele și mijloacele pe care le avem la dispoziție, va trebui să recunoaștem că facem cheltuieli inutile uriașe, care nu corespund forțelor și mijloacelor noastre și care ne împiedică să aducem la îndeplinire sarcinile ce ne stau în față.

Prețul de cost al produselor noastre pe baza indicilor cu ridicata este aproape de două ori mai mare decît cel dinainte de război, în timp ce indicele prețurilor de vînzare cu amănuntul este încă de 2,5—3 ori mai mare decît aceste prețuri.

Ce înseamnă această scumpete? Ce înseamnă această mărire a indicelui? Înseamnă că pentru produsele noastre noi cheltuim muncă umană în proporții mai mari decît este necesar. Înseamnă că sistemul nostru de producție este greșit, că nu corespunde scopurilor noastre. Într-adevăr, știți care este situația în chestiunea reclamelor. Această chestiune vă privește îndeaproape. Ei bine, cercetările întreprinse de Comisia centrală de control și Inspecția muncitorească-țărănească au arătat că într-un an reclamele au înghițit peste 20.000.000 de ruble.

Erau sau nu necesare aceste cheltuieli? Este o adevărată aberație să cheltuiești cu reclamele peste 20.000.000 de ruble atunci cînd noi trecem printr-o asemenea foamă de mărfuri. Aceasta înseamnă că sîntem înconjurați de sute de mii de oameni care se hrănesc pe seama produselor lucrate de muncitori și țărani.

Firește, nu poate fi vorba că anunțurile nu sînt necesare, dar, dacă o uzină produce locomotive, nu văd de ce trebuie să se publice anunțuri în acest sens, întrucît Comisariatul poporului pentru căile de comunicații va ști oricum unde să se adreseze pentru a comanda locomotive.

Dacă am sta să socotim cîte organizații și organe inutile avem, cît de umflate sînt schemele noastre la direcțiile generale, cîte cheltuieli inutile se fac acolo, la care economia națională ar putea ușor renunța, am constata că unul sapă și ară și șapte cer mincare. Organele cărora le-a fost încredințată industria și alte ramuri ale economiei naționale se comportă și acționează ca niște funcționari de altă dată și au o atitudine deosebit de ușuratecă față de mijloacele pe care le administrează. Oamenii care lucrează în economia noastră mai au încă profund înrădăcinată

vechea psihologie, vechea atitudine față de mijloacele statului.

Sute de mii de oameni, care în interesul cauzei ar putea merge în fabrici și uzine spre a căpăta o adevărată calificare pentru producție, stau și se hrănesc din muncă ne-productivă. Adesea cadrele noastre conducătoare din economie care lucrează în întreprinderile rentabile nu se jenează să înființeze instituții auxiliare de prisos, să serbeze jubilee etc. Lucrurile stau la fel și în ceea ce privește cheltuielile în însuși procesul de producție. Foarte adesea în fabrici și uzine sînt prea mulți muncitori. Surplusul de muncitori, de forță de muncă în producție transformă fabrica într-o organizație filantropică. Acesta este un procedeu și un punct de vedere greșit în lupta care se duce împotriva șomajului. Noi știm că numai printr-o justă organizare a producției întreprinderile se pot dezvolta cu succes, și, în condițiile unei dezvoltări cu succes, extinzîndu-se, antrenează noi pături de muncitori.

Este limpede că luptăm pentru un regim de economii, pentru ca acumulările obținute să le investim în tehnică cu scopul de a o îmbunătăți. Îmbunătățirea și raționalizarea producției noastre trebuie să fie unul din punctele centrale ale campaniei pentru un regim de economii. Iată un exemplu: într-o fabrică de postav, lina străbate în întreprindere 7 verste din momentul cînd intră pe poartă ca materie primă și pînă iese ca produs finit. Se pune întrebarea: cîte mijloace și cîte forțe se cheltuiesc aici inutil? La fiecare pas se pot vedea și asemenea fenomene ca stagnarea mașinilor sau pierderea inutilă a unei uriașe cantități de energie umană.

Iată pentru ce este absolut evident că tehnica raționalizării producției constituie un moment important în regimul nostru, deoarece numai în condițiile unei tehnici superioare, realizate cu propriile noastre fonduri, și nu cu fonduri americane, pe care de altfel nici nu le avem, vom fi în stare să economisim munca și timpul nostru.

Campania pe care o ducem are o profundă semnificație politică; ea nu se poate baza numai pe conducători, ci trebuie să pătrundă de sus pînă jos în rîndul maselor muncitoare. De aceea lupta împotriva fenomenelor negative mărunte, pe care masele le simțesc ușor, trebuie să stea la

loc de cinste. Dacă vii să le vorbești maselor de sarcini și țeluri înalte, iar ele văd că fondurile se risipesc în dreapta și în stînga, ele nu-ți vor acorda încredere, ci îți vor spune pe drept cuvînt: doctore, îngrijește-te pe tine însuși.

Sarcina presei este tocmai de a arăta că datorită metodelor și organizării greșite atît a conducerii administrative cit și a procesului de producție noi împiedicăm dezvoltarea cu succes a economiei noastre. Dacă dispunem de mărturi și produse cu care putem hrăni 5.000.000 de oameni, iar noi angajăm 7.000.000—8.000.000, mărfurile nu vor ajunge, oricîți bani am alocă pentru salariu. De aceea raportul dintre aceste mărfuri și salariul nominal va scădea, salariul real va fi inferior salariului nominal. Țărănimea va acumula sume uriașe de bani, fără a avea posibilitatea de a le folosi, nu pentru că țăranii ar fi prea bogați, ci numai pentru că noi nu avem să le dăm suficiente produse. Pînă cînd masa de mărfuri ajunge la ultima etapă, la țărani, cantitatea ei scade la mai puțin de jumătate. Din această cauză țăranii nu ne dau cereale, ceea ce lovește în industria noastră și ne amenință cu primejdia unei crize. Eu susțin că, dacă vom face ordine în economie și dacă vom lupta zi de zi, fără să uităm o clipă sarcinile formulate de Congresul al XIV-lea, vom putea incontestabil folosi pentru dezvoltarea industriei mijloacele care există și se acumulează în economia noastră.

O altă sursă importantă de venituri pe care trebuie s-o folosim este comerțul nostru. Într-adevăr, cooperația reprezintă la noi unul din principalele elemente ale construcției socialiste. Cu ajutorul cooperației va trebui să socializăm agricultura și să legăm industrializarea gospodăriei țărănești de industria socialistă. Așa se prezintă cooperația în principiu, dar, din păcate, situația reală a cooperației este deocamdată cu totul altă. Hinciuk ne-a citat cazul celor 2.000 de cooperative cu un capital de 1.400.000 de ruble și cu cheltuieli de 1.800.000 de ruble. Oare aceasta să fie cooperația? Sau erau mai degrabă o adunătură de oameni care nu urmăreau decît să se căpătuiască și să primească salarii? O asemenea risipă ar fi posibilă oare dacă cooperația ar exista într-adevăr pentru populația cooperativizată?

Dacă ne-am întreba care sînt acum la noi prețurile de vînzare cu amănuntul, am obține date foarte semnificative. Astfel, reducerea cu 30% a prețurilor, pe care statul a realizat-o în ultimii doi ani, a fost consumată în procesul vînzării cu amănuntul, servind, pe de o parte, la îmbogățirea negustorului particular, care are posibilitatea să lupte cu succes împotriva cooperației, iar pe de altă parte la crearea unor uriașe aparate comerciale, care au consumat-o la rîndul lor.

Recent, la rubrica cronicii din „*Ekonomiceskaia Jizni*” („Viața economică”) a apărut o notiță care arată că în diferitele forme de cooperație există aproape 400.000 de funcționari, care primesc oficial sub formă de salariu 90.000.000 de ruble. Se poate oare construi socialismul cu un asemenea aparat de distribuție? Categorie nu.

Presa noastră nu ar trebui să treacă sub tăcere asemenea fapte. Niciodată nu ne vom atinge scopul dacă vom cînta osanale cooperației în timp ce de fapt situația ei este cît se poate de proastă. Presa are sarcina de a dezvălui aceste plăgi.

Presa noastră nu se pricepe adesea și nu dă dovadă de suficientă energie pentru a deschide adevăratele răni, pentru a arăta unde este buba, pentru a arăta unde trebuie să declarăm război elementelor pripășite pe lîngă aparatul nostru de stat.

Unul din principalele elemente care generează asemenea fenomene este faptul că aparatul nostru de stat este construit în mod birocratic. Oriunde v-ați duce, în cooperative, fabrici, veți găsi funcționari, care nu sînt adevărați constructori ai socialismului. Și totuși, în anii revoluției, s-au ridicat din mediul nostru comunist și din rîndurile specialiștilor și nemembrilor de partid cadre de oameni devotați, care doresc să construiască socialismul. Comunistul înțelege nemijlocit aceasta și pășește sub conducerea partidului; cei fără partid sînt antrenați de amploarea construcției și de perspectivele grandioase pe care le întrevăd în direcțiile partidului nostru. O serie întreagă de ingineri și lucrători fără partid sînt dornici să participe la noua operă de creație. Ei înțeleg acum ce perspective nebănuite oferă dezvoltarea noastră economică ca urmare a faptului

că la noi nu există concurență și luptă între uzine. Dar cu tot sprijinul dat de partid, foarte adesea aceste pături de lucrători din domeniul economiei nu pot zdrobi încercuirea birocratică, nu pot înlătura spiritul birocratic etc.

Din păcate, presa noastră nu alege sistematic, zi de zi, articole și teme care să concentreze atacurile în direcția dezvăluirii cu îndrăzneală a lipsurilor noastre.

Trebuie să menționăm că pînă în prezent metodele noastre de conducere se reduc, în principiu, la metoda colegiilor și comisiilor. Trebuie să punem capăt acestor metode. Este adevărat că, pe vremea cînd nu știam încă nimic, ne adunam laolaltă și ne însușeam unul de la altul ceea ce era bun. Era și multă pierdere de vreme, dar și învățam cîte ceva, transmițîndu-ne unul altuia experiența noastră. Acum însă, cînd ne-am format cadre proprii de specialiști, de organizatori și administratori în domeniul economiei, cînd mulți tovarăși de-ai noștri din organele de partid și-au însușit perfect problemele din domeniul lor, noi continuăm să lucrăm tot cu comisii și colegii.

Trebuie să renunțăm la această metodă a muncii în comisii (adesea se întîmplă de pildă la Consiliul superior al economiei naționale, ca în cadrul unei asemenea comisii să se reunească dintr-o dată zece lucrători cu munci de răspundere). Ce rost are aceasta? O asemenea muncă nu va da efecte bune. Cu totul altceva sînt — lucru pe care-l înțeleg foarte bine — adunările generale. La elaborarea actelor legislative, juridice, sau acolo unde este necesar să se traseze o anumită linie, sau există anumite interese politice, noi nu putem renunța la parlament, la adunări. Dar în sfera activității practice, atunci cînd trebuie realizate sarcini pe baza unei linii trasate, aceste adunări și comisii nu sînt necesare. Aici se impune să adoptăm conducerea unică și să stabilim o mai mare responsabilitate.

Aș mai vrea să menționez un amănunt. Dacă aș fi întrebat cîte rapoarte semnez la Consiliul superior al economiei naționale și la Consiliul Muncii și al Apărării, ar trebui să vă indic un număr uriaș de rapoarte pe care le semnez, astfel că, judecînd numai după semnături, s-ar părea că nu există un alt om mai deștept decît Dzerjinski. S-ar zice că eu sînt competent și în problema chibriturilor.

și în problema extracției de aur, și în industria textilă. Tocmai aici se ascunde birocrațismul, în sensul că nu se văd cadrele care se pricep cu adevărat în diferite domenii. Ele sint șterse, am putea spune, prin semnătura mea sau a altui șef. Noi încercăm acum să schimbăm această stare de lucruri în instituția noastră, promovind persoanele care lucrează la întocmirea diferitelor referate, acelea care cu mintea lor aduc o contribuție la muncă și o împing înainte.

Lupta pentru regimul de economii trebuie să pătrundă în toate celulele. Regimul de economii nu trebuie înfăptuit de sus, ci de toate elementele sovietice care înțeleg țelurile construcției noastre. Presa noastră reprezintă o mare putere. Burghezia își are și ea presa ei, dar țelul acesteia este de a distruge mișcarea muncitorească. În țările burgheze se duce lupta de concurență și acolo presa nu poate fi folosită pentru a face să pulseze viața economică. Acolo, diferitele grupuri se împing reciproc spre faliment. În schimb, presa noastră, care se sprijină pe oamenii muncii, poate găsi și va găsi un ecou uriaș în sinul acestor mase în problema cum trebuie orientată construcția pentru a păși mereu înainte, spre orînduirea socialistă.

Presa noastră unește pe toți oamenii muncii în vederea ducerii aceleiași campanii, dar eforturile comune nu trebuie să fie concentrate asupra unui obiectiv îngust. Care trebuie să fie aspectele acestei campanii? Trebuie să menționăm regimul de economii în cadrul conducerii, combaterea risipei, a schemelor umflate, lupta pentru raționalizarea producției, pentru folosirea cit mai rațională a forței de muncă, a mijloacelor tehnice, a materiilor prime și a materialelor, în sfîrșit lupta pentru productivitatea muncii, baza dezvoltării întregii economii naționale, inclusiv a creșterii salariilor. Amintim de asemenea problemele organizatorice principiale privind combaterea sistemului birocrațic, instaurarea unui sistem bazat pe încredere și pe abordarea gospodărească a sarcinilor. Pentru a realiza întreaga această campanie, este necesar ca de sus și pînă jos să ne sprijinim pe masele muncitoare, pe consfăturile de

producție și pe conferințele largi cu masele, la care trebuie să se discute problemele și sarcinile construcției noastre.

Care sînt sarcinile speciale ale presei de la sate în domeniul agitației? Ieftinirea aparatului de conducere. În acest domeniu există o serie întreagă de aspecte negative ca, de pildă, dispersarea instituțiilor: centrul agronomic se află într-un loc, cel medical în altul, cel veterinar într-un al treilea loc, iar sovietul sătesc într-un al patrulea. Și nimănui nu i-a trecut prin cap să le adune laolaltă, reducînd astfel cu mult volumul de muncă.

Dacă ne referim la propaganda printre țărani, această propagandă trebuie să arate cum aplicăm regimul de economii, ce obiective urmărim în legătură cu aceasta. Acestea toate trebuie spuse pentru a da posibilitate țăranului să înțeleagă că totul se face cu scopul de a aduce marfa pînă la el și cu scopul de a lărgi producția.

Trebuie de asemenea să valorificăm experiența dobîndită de capitaliști. Este neîndoielnic că noi ne ocupăm adesea cu cercetări sterile, căutînd să descoperim America, deși ea a fost demult descoperită. Trebuie, în aceste cazuri, să învățăm direct de la capitalism. Trebuie să preluăm și să ne însușim tehnica pe care aceștia o stăpinesc.

Orice campanie trebuie să' fie rațională; campania pentru un regim de economii va cere mult timp, poate tot atîta cit va trebui să așteptăm pînă la construirea socialismului.

Aș vrea încă să vă atrag atenția asupra prejudicierii unor persoane izolate. Desigur, dacă vom da peste un Maisel, va trebui să-l demascăm. Asemenea Maiseli întîlnești la noi la fiecare pas. Firește, nu trebuie să ne consoleze faptul că „nu eu am greșit, ci altul“. O asemenea demascare trebuie să scoată la lumină faptul că la noi mai există păcate, să scoată la lumină care sînt aceste păcate. Să nu uităm că nu trebuie să demascăm de dragul demascării, ci pentru atingerea unor sarcini concrete. Cred că presa noastră nu trebuie să exagereze cu atacurile individuale. Toate aceste cazuri trebuie transmise organelor noastre — Comisiei centrale de control și Inspecției mun-

citorești-țărănești, care trebuie să publice hotărârile sale și să dea explicațiile necesare în această problemă. În orice caz, nu este de dorit ca diferiți corespondenți-muncitori să publice în ziar notițe despre fapte calificabile ca infracțiuni penale. Acest lucru au datoria să-l facă instituțiile oficiale. Activitatea respectivelor instituții este insuficient popularizată. Se publică prea puține materiale ale Comisiei centrale de control, deși aceasta prezintă o deosebită importanță.

„Pravda” nr. 90
din 20 aprilie 1926

Se tipărește după textul apărut
în ziar

SĂ REALIZAM PRIN MIJLOACE PROPRII INDUSTRIALIZAREA U. R. S. S.

*Din cuvoîntarea rostită la 8 mai 1926
la Congresul minerilor din Ucraina*

În momentul de față sarcina noastră fundamentală este industrializarea țării. Vă amintiți că problema industrializării a fost ridicată încă în 1923. În vremea aceea, înflăcărați de sarcina generală a industrializării, noi am uitat principalul: că trebuie să satisfacem cerințele nemijlocite ale muncitorilor și țăranilor. Pe atunci noi nu atinsesem în producție decît 30—40% din nivelul antebelic. Lozinca industrializării era atunci neoportună, întrucît toate forțele noastre trebuiau îndreptate spre ridicarea puterii de cumpărare a populației țărănești largi. Foamea de mărfuri de acum dovedește că bunăstarea și puterea de cumpărare a populației au crescut considerabil și că, în prezent, cererea întrece posibilitățile industriei noastre.

Acum este necesar să ne orientăm cu fermitate spre industrializare. Nu putem dezvolta industria ușoară, producătoare de articole de larg consum, deoarece industria noastră grea este insuficient dezvoltată. Pentru a produce articole de larg consum, avem nevoie de materii prime, care se extrag cu ajutorul uneltelor, avem nevoie de unelte de producție pentru fabrici și uzine. Dar în primul rînd ne trebuie metal, combustibil și minereu. Industria grea trebuie să ne refacă capitalul fix. Dar cînd se pune problema să dezvoltăm industria grea, ne lovim de lipsa de mijloace. Putem noi oare găsi aceste mijloace?

Vă aduceți bine aminte, tovarăși, de anii îndelungați de luptă împotriva contrarevoluției și ruinei. Pe voi, minerii, a căzut atunci întreaga povară a luptei împotriva dușmanilor noștri. Acum, anii de atunci ni se par îndepăr-

tați, ca un basm din timpuri eroice. Ni s-a prezis că vom pieri, că mîna costelivă a foametei va dezarma clasa muncitoare. Dar clasa muncitoare a ieșit învingătoare, biruind toate lipsurile și izbutind chiar să ridice producția aproape la nivelul perioadei antebelice. În comparație cu lupta de atunci, sarcinile de astăzi trebuie să ne pară foarte ușoare. Putem și trebuie să găsim resurse chiar înăuntrul țării. Aceste resurse le avem. Dacă am socoti numai cîte materiale și combustibil se risipesc de pomană, am vedea că avem rezerve colosale din care s-ar putea obține mijloacele necesare. Încotro trebuie să ne îndreptăm în primul rînd și în mod deosebit atenția? Firește, în primul rînd, spre aparatul nostru. Vladimir Ilici a atras nu o dată atenția asupra muncii aparatului nostru, asupra schemelor sale umflate și caracterului său birocratic. Indicațiile lui Ilici nu au fost încă îndeplinite și aparatul nostru de conducere este încă departe de a fi perfect. Același lucru se poate spune și despre aparatul comercial și cooperatist. Problema îmbunătățirii aparatului nostru și a ieftinirii lui trebuie pusă cu toată hotărîrea.

Sarcina fundamentală este însă aceea a raționalizării producției. Trebuie să ne preocupăm de latura tehnică a producției noastre, de risipa nemaipomenită de forțe umane, materiale și combustibil, care se face în fabrici și uzine. Trebuie să facem economii pretutindeni și toate celelalte nevoi ale noastre să le subordonăm acestei sarcini fundamentale, căutînd la noi înșine mijloacele pentru îmbunătățirea tehnicii și a producției.

În prezent nu se pot introduce îmbunătățiri tehnice fără cea mai strînsă legătură între cadrele conducătoare din economie, masele de muncitori și activiștii sindicatelor. Cadrele din economie care cred că pot constata singure lipsurile și le pot înlătura, închise fiind în cabinetele lor, fără ajutorul muncitorilor, se înșală profund. Din păcate, la noi mai există încă asemenea cadre. Care este organul care ar putea deveni centrul eforturilor unite ale cadrelor conducătoare din economie și ale muncitorilor depuse pentru rezolvarea problemelor de producție? Acest organ sînt Consfăturile de producție. Ele nu trebuie însă să se transforme în organe în care ai ocazie să pălăvrăgești. Consfăturile de producție să studieze temeinic nevoile

producției și să traseze măsurile pentru îmbunătățirea producției și a productivității muncii. Dacă astăzi consfăturile de producție sînt întrucîtva lipsite de viață, o mare parte din vină ne revine nouă, cadrelor conducătoare din economie. Nu trebuie să ne temem că la consfăturile de producție masele de muncitori ne-ar putea trage de urechi — uneori pe bună dreptate, iar alteori pe nedrept.

Dacă cadrele conducătoare din economie vor avea o atitudine indiferentă față de aceste consfătuiri, ele nu vor da rezultatele dorite. Nimeni nu poate fi ajutat cu sila dacă nu dorește sau dacă dorința sa este pur formală, determinată de indicațiile partidului sau ale sindicatului de a participa la aceste consfătuiri.

În actualele condiții, noi ne putem reface economia, dar pentru aceasta se cer sacrificii din partea muncitorilor și a conducerii uzinelor, e nevoie de muncă colectivă și de înțelegere reciprocă.

Cred, tovarăși, că vom putea rezolva sarcinile puse în fața noastră de necesitatea unui regim de economii și a creșterii producției dacă consfăturile de producție vor deveni ceea ce trebuie să fie, dacă vom antrena la activitatea lor masele largi de muncitori de la mașină. Sînt profund convins că minerii, care au adus un aport atît de mare la construirea Puterii sovietice, vor rezolva și sarcina complexă care stă acum în fața întregii clase muncitoare.

DESPRE ÎMBUNĂTĂȚIREA MUNCII APARATULUI DE STAT

Lupta dîrză și continuă pentru un regim de economii, pusă de partid pe ordinea de zi, se desfășoară pînă în prezent mai cu seamă pe linia înlăturării celor mai supărătoare și mai evidente lipsuri, exagerări și altor asemenea aspecte ale unei gospodăriri nepricepute și nechibzuite. Abia acum ne apropiem de conținutul principal al campaniei, și anume de raționalizarea tuturor laturilor vieții economiei naționale. Firește, am face o greșală să slăbim cîtuși de puțin eforturile și perseverența în ceea ce privește continuarea și extinderea acestei prime faze a luptei pentru economii. Mai sînt încă prea multe cazuri de proastă gospodărire și de diformități și, cu toate că multe din fenomenele negative au fost scoase la lumină, mai există încă numeroase lipsuri care continuă să rămînă ascunse în aparatul nostru atît de greoi.

O dată cu aceasta a sosit însă timpul să îndreptăm campania spre o muncă mai aprofundată și tot atît de dîrză pentru o reală *îmbunătățire a metodelor și sistemului nostru de conducere și de gospodărire*. Lupta pentru un aparat de stat și un aparat economic elastic și ieftin, lupta pentru simplificarea structurii lui și pentru lichidarea tuturor excrescențelor birocratice trebuie să constituie o parte integrantă din întreaga campanie de raționalizare a economiei naționale. Baza economiei socialiste trebuie să aibă și o suprastructură corespunzătoare ei din punct de vedere calitativ. Dacă în domeniul producției căile de raționalizare sînt determinate de ritmul de acumulare, care condiționează posibilitatea reutilării și reconstrucției necesare, în ceea ce privește metodele de administrare și de

conducere economică avem obiectiv posibilitatea să obținem îmbunătățiri considerabile chiar pe baza experienței și deprinderilor dobândite de acum în conducerea aparatului de stat.

Trebuie să recunoaștem că aparatul nostru a corespuns prea puțin pînă astăzi menirii sale de factor important în industrializarea țării noastre. El lucrează încă prea slab, dînd dovadă de zăpăceală atît pe plan departamental cît și interdepartamental, ceea ce generează relații foarte complicate, stagnări, paralelism în muncă. Aparatul nostru costă încă prea scump, și noi îl plătim prin prețurile ridicate la vînzarea cu amănuntul, determinate în mare măsură nu numai de foamea de mărfuri cauzată de disproporțiile existente, ci și de proasta organizare a rețelei comerciale și de consumul exagerat al acestei rețele comerciale însăși.

În producție plătim acest aparat prin prețul de cost ridicat al produselor, prin circulația lentă a capitalului circulant și prin ritmul prea slab al acumulărilor socialiste pe întreaga economie națională. Nu ne putem declara mulțumiți cu realizările obținute în ultimii ani în ceea ce privește însănătoșirea aparatului. Aparatul continuă să rămîină birocratic, să sufere de o centralizare excesivă, să fie greoi, cu o structură complicată și să folosească nerațional personalul.

Cu toată agitația aparentă și reală, care caracterizează activitatea organelor noastre, ajunge să urmărești cum se rezolvă o problemă, cum circulă o hîrtie într-o instituție, pentru a te convinge că aparatul nostru lucrează cu viteză de melc. Inerția lui nemăsurată se datorește, în primul rînd, centralizării excesive inutile. Rezolvarea și aprobarea definitivă, chiar și în chestiunile mărunte, se face de conducătorii cei mai sus puși. Asemenea norme erau justificate și necesare în primii ani de după revoluție, dar a le menține în actualul stadiu al construcției noastre constituie una din cele mai dăunătoare rămășițe. Aceasta creează o ierarhie de instanțe birocratice cu multe trepte, scutește de răspundere pe cei ce îndeplinesc de fapt o anumită muncă și este însoțită de o tărăgăneală birocratică fără margini.

Or, metoda aceasta de muncă caracterizează în întregime relațiile dintre organele conducătoare și cele conduse. Rezultatele ei se resimt deosebit de dureros în domeniul conducerii economiei. Tocmai de aceea industria a fost prima care și-a ridicat glasul, arătând că se cere însănătoșirea sistemului de conducere. Amestecul exagerat al organelor de reglementare în munca operativă și administrativă curentă a trusturilor le răpește acestora independența necesară. La rîndul lor, relațiile trusturilor cu uzinele, bazate pe o conducere operativă directă și centralizată, încătușează inițiativa întreprinderilor. Tutela măruntă și obligativitatea de a avea o aprobare pentru fiecare pas întreprins paralizează orice inițiativă și îngreuiază posibilitățile de manevrare. Întreprinderile sînt copleșite de tot felul de cereri de a pune la dispoziție forurilor superioare diferite informații, situații, date statistice, care pînă la urmă formează un nesfîrșit șuvoi de hîrtii care silește întreprinderile să întrețină un personal numeros și în care se îneacă orice acțiune vie.

La originea unui asemenea sistem de relații economice se găsesc rămășițele vechii neîncrederi față de unitățile locale, ale neîncrederii în posibilitatea de a se alege conducători cărora să le poți încredința o sarcină fără a-i tutela în mod inutil în probleme de amănunt.

Acest sistem reclamă astăzi corective serioase. Menținerea controlului și conducerii generale, ca o atribuție a organelor superioare de reglementare și conducere, nu trebuie să înlănțuie inițiativa celor conduși. Firește că înainte de a trece la un sistem de responsabilitate și încredere, care să ia locul hărțuirii și tutelei zilnice, trebuie să fie selecționate cu o deosebită grijă cadrele conducătoare din economie. Această problemă reclamă o atenție deosebită. În același timp trebuie întărite comisiile de revizie, firește, nu numeric, ci calitativ, astfel încît și din activitatea lor să fie lichidate metodele de control birocratic.

Una din trăsăturile caracteristice ale aparatului nostru asupra căreia va trebui să ne oprim este metoda de muncă prin convocarea de comisii, consfătuiri și ședințe. Aici, mai mult decît oriunde, munca vie este înlocuită printr-o tărăgăneală birocratică. În loc să rezolve repede și precis problemele, în loc să intervină o înțelegere directă între

conducători, perfect realizabilă adesea printr-o simplă convorbire telefonică, aparatul nostru creează comisii și consfătuiri fără sfârșit, foarte comode pentru a te degaja de răspunderea directă pentru hotărîrea luată, dar unde interesele muncii se pierd cu desăvîrșire. Cît de actuale sînt astăzi, cînd sîntem chemați să rezolvăm de urgență problemele raționalizării conducerii, cuvintele rostite de V. I. Lenin la ședința din 6 martie 1922: „E de ajuns să privești cum ținem mereu ședințe, cum lucrăm în comisii, ca să poți spune că vechiul Oblomov a rămas, și va trebui vreme îndelungată să-l speli, să-l cureți, să-l scarmeni și să-l scuturi...” *

În lupta împotriva acestui fenomen negativ, conducătorii trebuie să învețe să *treacă la rezolvarea de sine stătătoare a problemelor și să fie pătrunși de spirit de răspundere*. Acestea fiind învățate, vom obține rezultate reale considerabile în domeniul reducerii aparatului și deci al simplificării lui, precum și economii uriașe de fonduri. Vom scăpa de mania comisiilor numai atunci cînd vom izbuti să ne reeducăm atitudinea față de orice clipă pierdută, numai atunci cînd fiecare cheltuială neproductivă de timp și de forță va trezi în fiecare lucrător un protest întemeiat și obiecții împotriva risipirii inadmisibile a energiei sale.

Mai există și un alt aspect în activitatea aparatului nostru căruia i se cuvine să-i dăm atenție. Este vorba de complicarea la maximum și de paralelismul din sistemul de dări de seamă și din statistică. O serie întreagă de departamente fac una și aceeași muncă, adună aceleași date. Chiar și în cadrul aceluiași comisariat al poporului, o serie de organe lucrează în același timp la aceleași probleme. Nuclee de planificare găsești la noi cîtă frunză și iarbă. Se creează astfel un ocean de hîrtii, în care bijbîie sute de oameni, fără a putea raționaliza munca. În ceea ce privește mulțimea formelor de evidență și de statistică situația este de-a dreptul catastrofală. Întreprinderile suportă cu multă greutate povara completării a zeci și sute de formulare. Formele de evidență încep să se măsoare cu pudurile. În același timp calitatea evidenței rămîne foarte relativă. Elaborarea indicatorilor tehnici „medii” pe în-

* V. I. Lenin, Opere, vol. 33, E.S.P.L.P. 1957, pag. 214.

tregul trust sau sindicat ascunde fizionomia fiecărei întreprinderi în parte și minimalizează realizările întreprinderilor care lucrează mai bine, acoperind lipsurile întreprinderilor nerentabile, care lucrează în pierdere. Reglementarea și conducerea unei industrii printr-un asemenea sistem de evidență care suferă pe lângă toate și de întârzieri cronice devin foarte dificile.

Trebuie să punem cu toată seriozitatea problema cantității și calității formelor de evidență și de statistică. Cu aceste probleme trebuie să începem. Dacă nu stă în puterea noastră să lichidăm de îndată toate excrescențele birocratismului, aceasta fiind o muncă îndelungată și migăloasă de curățire și de tratament, în schimb în problema formelor de evidență nu trebuie să renunțăm în nici un caz la intervenția chirurgicală. Trebuie să reducem categoric la proporții minime corespondența și formele de evidență, înlocuindu-le prin metoda contactului personal, prin deplasarea conducătorilor pe teren, în întreprinderi, ceea ce va fi de folos ambelor părți. Trebuie să se ceară numai un minimum de date, fără de care nu se poate conduce, nu se poate administra.

Desigur că într-un articol de ziar nu pot fi atinse toate denaturările și nici măcar cele mai importante denaturări ale sistemului nostru de conducere. M-am referit în special la domeniul industriei. Problema îmbunătățirii și raționalizării sistemului de conducere trebuie pusă însă pe scara întregului aparat de conducere a statului și a economiei. Aceasta este direcția în care trebuie aprofundată campania pentru un regim de economii. Această campanie va trebui să ne aducă economii de zeci și sute de milioane de ruble. Totuși să nu procedăm necugetat. Graba și nechibzuința sînt în cazul acesta mai dăunătoare decît orice, întrucît pot duce la rezultate contrare celor dorite, și anume la o și mai mare umflare a aparatului și la un birocratism și mai primejdios. Desigur că lupta pe acest front este grea și complexă, deoarece este strîns legată de nivelul de cultură. Dar trebuie să începem de îndată lupta și să dăm dovadă de o deosebită perseverență.

RELAȚIILE NOASTRE ECONOMICE CU ANGLIA

Ultimele cuvîntări ale ministrului de finanțe englez Churchill și ale ministrului coloniilor Birkenhead urmăresc vădit subminarea procesului de consolidare a relațiilor economice dintre U.R.S.S. și industria britanică.

Lăsînd la o parte sensul politic al acestor cuvîntări, nu putem să nu constatăm, în primul rînd, că atît tonul cît și conținutul cuvîntărilor lui Churchill și Birkenhead se află în vădită contradicție cu faptul că legăturile dintre industria sovietică și cea engleză se extind zi de zi.

Noi afirmăm că de pe acum industria engleză ocupă proporțional un loc mai important decît înainte de război în aprovizionarea U.R.S.S. cu utilaj și materii prime.

Astfel, din totalul materiilor prime achiziționate din străinătate în 1913 pentru nevoile industriei 14%¹ reveneau Angliei, pe cînd în 1924—1925 această cifră se ridică la 19,5%. În 1925—1926 aportul pieței engleze la aprovizionarea industriei noastre va ajunge aproximativ la 40%.

În 1913, din cele 133.900.000 de ruble de dinainte de război la cît era evaluat utilajul total importat de Rusia, Anglia a furnizat utilaj pentru aproximativ 6.000.000 de ruble, ceea ce reprezintă circa 5%¹ din totalul importului de utilaj. În 1924—1925 participarea valorică a Angliei la aprovizionarea noastră cu utilaj a atins 22%. Din întreaga sumă a comenzilor de utilaj făcute pînă acum pentru anul 1925—1926, Angliei îi revin 25%.

Aceste rezultate au fost obținute cu toate că guvernul englez nu a extins asupra U.R.S.S. legea creditelor pentru export și cu toate că băncile engleze, influențate probabil de cuvîntările d-lui Churchill, frînează tot timpul tendința

industriașilor de a lărgi desfacerea produselor lor pe piața sovietică. Nu ne îndoim că fără aceste două ultime împrejurări, care nu decurg din caracterul dezvoltării relațiilor noastre de afaceri cu industria engleză, participarea Angliei la aprovizionarea noastră cu utilaje și materiale ar fi fost cu mult mai importantă.

În cuvîntarea sa, d-l Churchill pune în gardă industria engleză și o sfătuiește să nu lărgască creditarea comenzilor sovietice, insinuînd că clienții sovietici ar putea să nu plătească. Acest procedeu, pe lîngă că este absolut mincinos, și-a trăit tratul și nu mai influențează nici un om de afaceri cîtuși de puțin serios. I-am sfătuit pe economiștii englezi să calculeze ce sume au pierdut industriașii englezi de pe urma polițelor neonorate de Germania, Franța, Italia și U.R.S.S. de la data reluării relațiilor comerciale dintre Anglia și U.R.S.S. Declarăm categoric că nu se întîmplă și nu s-a întîmplat niciodată ca o poliță sovietică să nu fi fost onorată integral fie în Anglia, fie într-o altă țară. Acest lucru îl cunoaște foarte bine atît ministrul Churchill cît și băncile ce-i dau ascultare. Iată de ce nu putem considera aceste aluzii ale ministrului englez al finanțelor decît ca o insinuare grosolană.

În prezent întreținem legături destul de trainice cu o serie de firme engleze importante ca : „Vickers“, „Babcock & Wilcox“, „Platt Brothers“, „Tvidel's & Smoley“, „Dobson & Barlow“, „Matter & Platt“, „James Mackinson“ și altele.

Corectitudinea cu care ne respectăm angajamentele este atestată de însuși faptul că toate firmele engleze mari cu care am avut și avem de-a face își lărgesc și își îmbunătățesc cu fiecare nouă tranzacție condițiile de creditare.

Am putea cita o serie întreagă de comenzi pe care a trebuit să le trecem altor țări, cu toate că exista între noi și firmele engleze o înțelegere asupra condițiilor tehnice, asupra prețului și creditelor. Aceasta deoarece respectivele firme aduceau invariabil același argument, și anume că nu sînt în stare să realizeze prin bănci condițiile de credit prevăzute în contracte.

Ar fi bine dacă într-unul din viitoarele sale discursuri d-l Churchill ar informa opinia publică engleză, arătînd cine este adevăratul vinovat de eșecul acestor afaceri.

În 1925—1926 industria U.R.S.S. va atinge aproape nivelul dinainte de război. Dintre țările europene, numai industria franceză și cea italiană au depășit nivelul anului 1913. Chiar și numai acest fapt este o mărturie a situației economice consolidate a U.R.S.S.

În anul operativ ce urmează industria noastră va depăși, fără îndoială, nivelul producției din Rusia țaristă. Acest lucru este apreciat de către cercurile de afaceri din lumea întreagă, dar nimeni nu trage de aici concluzia pe care d-nii Churchill și Birkenhead caută vădit s-o impună opiniei publice engleze.

Industria constructoare de mașini din Anglia, care ocupă de pe acum un loc serios în utilizarea economiei noastre termoelectrice, în construcția centralelor electrice, în utilizarea industriei noastre textile etc., cunoaște foarte bine perspectivele dezvoltării acestor ramuri de producție.

Afirmația că comerțul dintre Anglia și U.R.S.S. s-ar putea dezvolta chiar dacă relațiile diplomatice dintre ele s-ar întrerupe este cu totul lipsită de temei, deși se bazează pe exemplul comerțului dintre S.U.A. și U.R.S.S. În realitate lipsa relațiilor diplomatice între U.R.S.S. și America constituie o piedică foarte serioasă în calea dezvoltării relațiilor comerciale. Numai în cazul stabilirii unor relații diplomatice normale, relațiile comerciale ar putea căpăta o bază largă și trainică, și tocmai aceasta împinge cercuri de afaceri tot mai largi din America să ceară recunoașterea Uniunii Sovietice. Oricare ar fi relațiile dintre state, un efect și mai negativ l-ar avea ruperea relațiilor diplomatice existente. Fără să mai vorbim de nenumăratele consecințe politice grave pe care le-ar avea nu numai asupra legăturilor anglo-sovietice, ci și asupra consolidării păcii în lumea întreagă, ruperea relațiilor ar da cu certitudine o lovitură puternică și relațiilor comerciale dintre Anglia și U.R.S.S.

În încheiere trebuie să constatăm încă un fapt curios care aruncă puțină lumină asupra uneia din cauzele campaniei ce se duce împotriva U.R.S.S. Este vorba de atacurile pornite de o parte a presei engleze împotriva activității societății R.O.P.⁴⁷ Nu ne îndoim câtuși de puțin că activitatea acestei societăți nu este prea mult pe placul trusturilor petrolifere mondiale, care ar vrea să monopolizeze în-

treaga piață engleză și pe care R.O.P. le împiedică să majoreze prețurile pe piața engleză. Tot atât de neîndoielnic este însă că consumatorul englez nu dorește de loc sporirea prețurilor la produsele petrolifere. Oare această concurență în domeniul petrolului nu constituie cauza zelului deosebit al unora dintre dușmanii noștri ?

În ultima vreme, foarte adesea politica miroase a petrol și petrolul a politică.

„Torgovo-Promișlennaja Gazeta”
nr. 148 din 2 iulie 1926

Se tipărește după textul apărut
în ziar

PROBLEMELE MUNCII ȘI SALARIILOR IN INDUSTRIE

*Cuvîntare rostită la primul Congres unional
al serviciilor de economie a muncii
și al birourilor de norme și tarife*

7 iulie 1926

Tovarăși, aș vrea să vă împărtășesc unele păreri care v-ar putea fi de folos în muncă. După cum știți, întreaga economie a Uniunii Sovietice trece în prezent printr-una din cele mai grele și mai de răspundere etape de dezvoltare. Fără îndoială că aceste greutăți sînt greutăți de creștere, și nu de declin, deoarece — cum bine știți — procesul de dezvoltare a economiei noastre s-a desfășurat atît de repede, încît nici cei mai înflăcărați activiști sovietici n-ar fi putut visa la un asemenea ritm de dezvoltare. Obiective care conform planului ar fi cerut dacă nu zeci de ani, dar cel puțin zece ani, au fost realizate în numai 4—5 ani. Și tocmai această creștere furtunoasă, acest ritm vertiginos de dezvoltare creează toate greutățile de care am început să ne lovim.

Intr-adevăr, noi am epuizat capitalul fix care ne rămăsese de la burghezie; uzat peste măsură, el trebuie acum reinnoit. În același timp, atingînd aproape limita producției, în condițiile capitalului fix pe care-l avem, noi suferim totuși de o foame colosală de mărfuri. Pe de altă parte sînt secătuite și rezervele noastre de forță de muncă calificată și de personal tehnic, iar noi sîntem acum nevoiți să creăm forțe noi. Știți că marea noastră industrie de stat a angajat într-un singur an peste 400.000 de muncitori care pînă atunci nu lucraseră încă în procesul de producție; n-am mai socotit aflulul de muncitori în mica industrie. În orînduirea capitalistă, teoreticienii capitalismului subliniau dificultățile legate de antrenarea de noi muncitori, munca serioasă necesară pentru aclimatizarea și calificarea forței

de muncă provenite de la sate, astfel încît ea să se integreze în rindurile muncitorilor industriali. Firește că în condițiile noastre aceasta trebuie să se întîmple mult mai repede, dar pentru a lichida la acești muncitori noi psihologia de proprietar privat, de mic gospodar, de mic proprietar, pentru a-i ajuta să-și însușească psihologia clasei muncitoare, a proletariatului, care urmărește un singur țel și este conștient de sarcinile sale de clasă, sînt necesare eforturi colosale.

Deocamdată însă, paralel cu creșterea forței de muncă, constatăm că, în ceea ce privește productivitatea muncii, nu am atins nici măcar nivelul dinainte de război. Aceeași situație se observă și în problema salariului, cu excepția ramurilor unde muncitorii erau crunt exploatați în trecut și unde salariile sînt în prezent mai mari decît în perioada antebelică. Dacă luăm însă industria grea, vedem că aici, cu toate că salariul a crescut, nu am reușit să atingem nici măcar nivelul dinainte de război. Mă refer la industria metalurgică și minieră. Prin urmare, o dată cu creșterea noastră uriașă, se ridică în fața noastră o serie întreagă de sarcini extrem de grele și de importante, care par imposibil de rezolvat simultan, bătîndu-se uneori cap în cap. De aici provin și greutățile, și elementele de criză împotriva cărora luptăm : astfel, în prezent, ne aflăm în situația că nu putem plăti salariile la timp.

Ce sarcini ne stau în față ? Cum trebuie să le aducem la îndeplinire ? Cum trebuie pusă problema pentru a duce la capăt toate aceste sarcini — pe care trebuie să le ducem și le vom duce la capăt —, căci, dacă clasa muncitoare și organizațiile ei nu le vor duce la capăt, dacă industria de stat nu va fi în stare să le ducă la capăt, aceasta va însemna că clasa muncitoare nu a rezolvat problema puterii sale și problema conducerii statului pe calea socialistă, că nu și-a dus la capăt sarcina pe care i-a incredințat-o istoria. De aceea este necesar ca toate aceste dificultăți să fie văzute în întreaga lor amploare și nici un lucrător din industrie, în special cei ce se ocupă de organizarea muncii, nu trebuie să uite nici o clipă că ele există și că trebuie să privească cu curaj fenomenele și greutățile în adevărata lor înfățișare. Știm că există și tovarăși, nu mulți, firește, care se lasă cuprinși de panică, se înspăi-

mintă de greutate — cu toate succesele pe care le înregistram —, își pierde cumpătul și se dezarmează de îndată ce în fața lor se pun aceste probleme și trebuie să răspundă la întrebarea pe seama cui trebuie învinse toate aceste dificultăți.

Principala greutate, principala contradicție, este că fără reutilizarea industriei noastre nu putem mări suficient productivitatea muncii. Iar dacă nu vom mări în măsură suficientă productivitatea muncii, nu vom putea mări nici salariile, întrucât este un lucru clar pentru oricine că muncitorul nu poate primi mai mult decât dă el însuși. Și tocmai aici se pune întrebarea: pe seama cui trebuie să se facă industrializarea și reutilizarea industriei noastre? Mulți dintre voi au citit poate broșura lui Preobrajenski și au ascultat cuvântările unor tovarăși care răspundeau — direct sau prin aluzii — în felul următor: țara trebuie industrializată și industria reutilată pe seama țăranimii. Dar putem noi oare, într-un stat sovietic, să răspundem: pe seama țăranimii? Bineînțeles că nu putem accepta un astfel de răspuns. Și asta nu numai din punct de vedere teoretic, ideologic — deoarece problema este pusă cât se poate de greșit —, dar nici din punct de vedere practic nu putem da un asemenea răspuns. Ideologic problema este pusă greșit deoarece orînduirea noastră este în primul rînd o orînduire a dictaturii proletariatului, a alianței dintre muncitori și țărani, această alianță fiind baza materială a însăși existenței statului nostru.

În clipa cînd spui că dictatura clasei muncitoare trebuie să fie exercitată pe seama țăranilor se pierde principiul pe baza căruia clasa muncitoare a înfăptuit Revoluția din Octombrie, se distruge baza materială pe care se sprijină în prezent orînduirea noastră.

Vă amintiți că în 1923, pe vremea cînd industria noastră a neglijat legătura cu țăranimea și cînd ea a precizat ideea ca acumulările în industrie pentru refacerea utilajului uzat să se facă pe seama creșterii serioase a prețurilor, ne-am pomenit cu o criză de desfacere a mărfurilor. În felul acesta, în loc ca industria să atingă scopul pe care și l-a pus, ea a ajuns în mod automat la rezultate diametral opuse: depozitele au început să se umple, produsele clasei muncitoare nu se mai vindeau și ne-am trezit

cu o criză de desfacere, din care, e drept, am ieșit curînd, dar numai reducînd prețurile și restabilind principiile pe care se întemeiază orînduirea noastră.

Pe de altă parte, nu trebuie să uităm că, la fel ca și clasa muncitoare, țărănimea duce și ea poveri mari, consecințele revoluției, ale războiului civil, ale răsturnării burgheziei, ale luptei pentru libertatea sa. Dacă comparăm raportul dinainte de război dintre prețurile produselor agricole și prețurile la care satul cumpără produsele industriei cu raportul lor de acum, vedem că acest raport nu s-a schimbat în favoarea țărănimii. Coeficientul „foarfecelui“, dacă luăm prețurile la care își vînd țăraniile produsele și prețurile pe care le plătesc pentru produsele noastre, la anumite mărfuri ajunge foarte adesea peste 3.

Așadar, nu poate fi vorba de o reutilare a industriei pe seama țărănimii, deoarece chiar și raportul de astăzi este prea împovărător pentru țărănime. Unii susțin că industrializarea ar trebui să se facă pe seama chiaburimii, pe seama burgheziei. Pentru orînduirea noastră însă, aceasta ar fi oarecum o deviere menșevică, deoarece social-democrații din străinătate și menșevicii noștri nu concep o altă orînduire decît cea dominată de burghezie și chiaburime. Aceasta este cauza pentru care în orînduirea capitalistă partidele social-democrate cer ca din profiturile burgheziei și ale chiaburimii să mai pice cîte ceva și muncitorilor. Este limpede că veniturile burgheziei și ale chiaburimii sînt provenite din exploatarea clasei muncitoare și a țărănimii. Societatea noastră nu se întemeiază pe asemenea principii. Este adevărat că la un moment dat noi am admis și o a treia forță, dar Vladimir Ilici ne-a arătat demult că trebuie să oprim retragerea. Așa că noi nu ne gîndim cîtuși de puțin astăzi să lăsăm burghezia și chiaburimea să se dezvolte și să reorganizăm economia noastră pe baza dezvoltării lor.

În prezent sarcina noastră nu este de a favoriza dezvoltarea burgheziei și chiaburimii, ci, dimpotrivă, de a reduce acumulările lor și de a le îngădi cît mai mult. Aceasta este sarcina orînduirii noastre sovietice. Se cuvine să spunem limpede și concret că toate aceste sarcini care se ridică în fața clasei muncitoare și a Puterii sovietice pot fi rezolvate doar prin muncă, prin organizarea muncii, apli-

cînd în condițiile noastre, în condițiile Puterii sovietice, tehnica înaltă realizată în țările capitaliste. Aplicată la condițiile noastre, această tehnică ne va procura fonduri uriașe, colosale, întrucît această tehnică nouă, utilajul nou și fabricile noi vor face ca munca noastră să dea rezultate de zeci de ori mai mari decît cele de acum.

Iată sursa acumulărilor noastre, iată izvorul mijloacelor și forțelor cu ajutorul cărora putem rezolva sarcinile, putem înlătura greutățile pe care le întîmpinăm în prezent. Punînd astfel problema, răspunderea voastră, ca reprezentanți ai lucrătorilor și ai serviciilor de muncă și de normare tehnică a muncii, apare în toată complexitatea ei, cu toate dificultățile și întreaga răspundere pe care o comportă.

Intrunindu-vă aici, ați discutat lipsurile și deficiențele care există în țară, în fabrici și în uzine.

Și aceste deficiențe sînt foarte multe.

Intr-adevăr, în măsura în care absențele nemotivate iau proporții, în măsura în care baza existenței clasei muncitoare este subminată și se micșorează producția, un procent tot mai mare din această producție se consumă fără un echivalent corespunzător în domeniul producției. Din cauza lipsurilor în domeniul aprovizionării și al utilării tehnice, o serie întreagă de uzine și mașini stau inactive. Știm că în fabrici și în uzine există o mulțime de lipsuri, deoarece n-au fost suficient traduse în viață directivele partidului și ale organelor sovietice care indică ce loc trebuie să ocupe în producție personalul tehnic.

Aceasta este de asemenea una dintre problemele de care depind productivitatea, organizarea muncii și rezultatele ei. În același timp am constatat că, din diferite motive, în fabrici și în uzine există unii muncitori de prisos. Aș vrea să mă opresc puțin asupra acestei probleme. Unii privesc cu teamă această problemă, nu subliniază cît de dăunător este acest fenomen și nu ridică această problemă în toată amploarea ei în fața organelor corespunzătoare. *Existența în fabrici și în uzine a unor muncitori de prisos, care în condițiile date de organizarea muncii nu sînt necesari producției, constituie o crimă față de clasa muncitoare, întrucît fiecare muncitor de prisos din fabrică sau uzină îi împiedică la lucru pe ceilalți. Acest lucru este pentru dv. cît se poate de limpede.*

Muncitorii inutili dezorganizează disciplina și producția, înghit fondurile, care în uzina respectivă sînt limitate, împiedică întreprinderea să se întărească, să se reutilizeze, să-și îmbunătățească organizarea producției, încetinind astfel ritmul de dezvoltare a fabricii sau uzinei respective. Ce înseamnă încetinirea ritmului de dezvoltare a unei fabrici sau uzine? Înseamnă că, dacă astăzi avem 100 de muncitori de prisos, îndepărtăm vremea cînd vom putea lărgi producția și vom putea angaja poate 100—200 sau chiar 300 de muncitori noi. Șomajul ne chinuie, și ne chinuie foarte serios, dar în nici un caz nu putem lupta împotriva șomajului angajînd în uzine muncitori care nu au ce lucra acolo.

Am mai arătat că în întreprinderi disciplina în muncă a slăbit, că nu mai este o disciplină cu adevărat proletară. Aceasta s-a întîmplat pentru că fabricile și uzinele noastre au fost nevoite să angajeze sute de mii de muncitori noi. De aceea, cadrele conducătoare din economie și serviciile de organizare a muncii împreună cu sindicatele au sarcina de a elabora măsurile necesare pentru ca aceste mase noi de muncitori să capete educația corespunzătoare, suficientă și necesară, pentru a se contopi organic cu fabrica — principala bază a întregii prosperități a muncitorilor și țăranilor din U.R.S.S.

Însă serviciile voastre care organizează și normează munca trebuie tocmai de aceea să nu uite că în acest domeniu munca poate fi încununată de succes numai dacă propriul vostru aparat, aparatul de conducere al uzinei, aparatul din trusturi și cel din Consiliul superior al economiei naționale, vor lucra corect și precis, dacă productivitatea muncii tocmai în aceste organe de conducere se va afla la nivelul sarcinilor. Să nu uităm că în lupta noastră pentru disciplină în muncă, în lupta pentru reeducarea forțelor noi din producție ni s-ar putea spune adesea, așa cum s-a și întîmplat: „Medice, îngrijește-te singur”. S-ar putea să fim întrebați care este productivitatea muncii la noi. Cînd vorbim despre productivitatea muncii muncitorului, o măsurăm cu cantitatea de produse dată de el. Dar vom putea noi oare măsura productivitatea muncii în organele de conducere cu cantitatea de produse dată de noi? Dacă în metalurgie arătăm că s-a turnat atîta și atîta

fontă la atîția muncitori în atîta timp și cu atîtea cheltuieli, avem toate elementele necesare pentru a stabili productivitatea muncii. Dar dacă spunem că un trust a trimis unui alt organ 25 de puduri de hîrtie, vom putea oare măsura în acest fel productivitatea muncii lui?

Serviciile de organizare a muncii trebuie, incontestabil, să se ocupe în mod serios de această problemă, de problema aparatului de conducere, de problema tărăgănelii birocratice și de problema reducerii scriptologiei și a torențului de hîrtii în care ne înecăm. Ieri, președintele trustului cauciucului mi-a arătat un desen, înfățișînd circuitul unei hîrtii trimise trustului de o filială din Saratov care cerea prețurile anumitor produse. Această hîrtie, această mică hîrtiuță, care putea fi trimisă direct fabricii unde se produc articolele respective, primind astfel un răspuns imediat, a trecut, în conducerea trustului cauciucului, prin 32 de mîini, pentru ca să se trimită răspuns prin poștă că cutare produse, conform calculelor, costă atîta și atîta. Președintele trustului mi-a spus că aparatul de conducere, fiind sensibilizat de acest fapt, a constatat că ar fi fost suficient ca hîrtia să treacă prin 5 mîini, inclusiv curierul și expediția, pentru a se da răspunsul. Părerea mea este că și 5 oameni e prea mult. Dar de această hîrtie s-au ocupat pînă acum 32 de oameni, în cadrul a două servicii făcîndu-se chiar dosare speciale pentru ea!

Iată de ce trebuie fără îndoială să ne reorganizăm munca de sus pînă jos, astfel încît să desființăm verigile birocratice inutile, cerînd mai mult simț de răspundere din partea celor ce îndeplinesc nemijlocit sarcinile.

Trebuie să mai menționez încă ceva. Să ne ferim de rapoarte prea ample și să lichidăm obiceiul, înrădăcinat în practica noastră, ca, atunci cînd i se cere cuiva un raport, el să scrie un volum întreg. Cînd vă adresați unei instituții superioare, pentru a fundamenta și a demonstra justetea punctului vostru de vedere veniți iarăși cu tomuri uriașe. Este o metodă fundamental greșită, pentru că cei care conduc nu pot citi asemenea rapoarte, asemenea tomuri voluminoase. Cînd în cadrul aparatului nostru se întocmește un raport în care se arată că sînt necesare atîtea și atîtea mijloace, iar acest raport este înaintat Consiliului Muncii și al Apărării, vă închipuiți

că măcar unul singur dintre membrii Consiliului are timpul și posibilitatea să-l citească? În nici un caz. Niciodată. De aceea trebuie să renunțăm la sistemul rapoartelor prea ample. Trebuie să scriem concis, în stilul militarilor de la statul-major: avînd în vedere cutare și cutare, pe baza motivelor cutare și cutare, rog cutare și cutare, și să semnăm. Cînd primesc o asemenea propunere concisă și concretă, pot într-adevăr s-o citesc. Iar dacă problema mă interesează mai îndeaproape, în loc să stau nopțile și să citesc rapoarte în care nouă zecimi sînt lucruri inutile, pot foarte bine chema persoana respectivă și s-o rog să-mi dea lămuriri. În felul acesta, tovarășul chemat își ia răspunderea pentru problema respectivă. Trebuie să renunțăm la toată această muncă colosală, la rapoartele și dările de seamă voluminoase etc.

În același timp aș vrea să vă spun, tovarăși, că serviciile voastre, serviciile de muncă, nu vor putea îndeplini sarcinile mari și grele care ne stau în față în domeniul normării salariilor și al organizării muncii dacă între voi, între conducerile uzinelor, între cadrele conducătoare din economie și muncitorii care se ocupă direct de aceste lucrări, nu se va suda în mod necesar o legătură puternică, trainică. Tocmai aceasta este și rolul consfăturilor de producție. Atîta timp cît noi nu am întîmpinat dificultăți prea mari, cît timp capitalul fix nu era epuizat, iar munca noastră se rezuma la a trece de la o mașină la alta și a folosi la maximum atelierele cu mașinile de care dispuneam, cît timp reușeam să mărim astfel productivitatea muncii și să lărgim producția, creînd în felul acesta o bază pentru viitoarele acumulări, pentru reutilizarea și lărgirea întreprinderilor și pentru sporirea salariilor, puteam, de bine de rău, să ne descurcăm fără inițiativa maselor largi de muncitori. Acum însă, în situația în care ne aflăm, nu vom putea rezolva sarcinile ce ne stau în față fără contribuția, fără voința hotărîtă a clasei muncitoare, a muncitorilor care lucrează în fabrici. De aceea, cînd veniți aici și prezentați cifre despre absențele nemotivate de la lucru și despre tot felul de alte anomalii și deficiențe, vă înșelați cumplit dacă vă închipuiți că noi, cei de la centru, putem rezolva totul printr-o decizie. Voi vă găsiți la un anumit post, pe un anumit front de orga-

nizare a muncii, și sarcina de organizare a muncii o veți putea îndeplini dacă delăsării, ignoranței și indisciplinei îi veți putea opune voința și încrederea muncitorilor — ceea ce nu este greu în statul nostru muncitoresc. Folosiți însăși inițiativa muncitorilor pentru a putea îmbunătăți situația cu mijloacele și utilajul de care dispuneți. Numai în acest fel veți putea traduce în viață măsurile pe care le-am trasat, care sînt oportune și pe care trebuie să le luăm. Consfăturile de producție pot dezvălui multe, deoarece muncitorii pot vorbi acolo despre toate lipsurile constatate, făcînd adesea propuneri eficace care îmbunătățesc munca. Iar cînd propunerile lor nu sînt aplicabile, trebuie să li se explice pe loc de ce propunerile lor sînt greșite. Dacă muncitorii care lucrează în fabrică au o atitudine greșită față de producție — și la noi există diferite elemente — cadrele conducătoare din economie, conducătorii de întreprinderi și în special serviciile de muncă trebuie să țină seamă de starea de spirit a muncitorilor, de păreri și gîndurile lor pentru a le îndruma în direcția cuvenită.

În încheiere, tovarăși, aș vrea să vă spun că trebuie să depunem toate eforturile pentru ca consfăturile de producție să ia o dezvoltare cît mai mare, pentru ca conducătorii întreprinderilor noastre și voi toți să luați parte cît mai activ la aceste consfătuiri. Numai în aceste condiții toate greutățile ce ne stau în cale vor putea fi învinse. (*Aplauze furtunoase*).

SĂ COMBATEM LIPSURILE DIN APARATUL DE CONDUCERE

*Cuvîntare rostită la consfătuirea lucrătorilor
cu munci de răspundere din Consiliul superior
al economiei naționale al U.R.S.S.*

9 iulie 1926

RITMUL DE DEZVOLTARE ȘI APARATUL DE CONDUCERE

Am convocat consfătuirea de acum pentru ca toți împreună, lucrători cu munci de răspundere din Consiliul superior al economiei naționale, să ne sfătuim și să hotărîm cu seriozitate ce trebuie să facem pentru a îmbunătăți cît mai grabnic aparatul nostru, aparatul de conducere al industriei. Acest lucru este cu atît mai important, cu cît tocmai industria constituie baza pe care se sprijină dezvoltarea tuturor celorlalte ramuri și întreaga forță a statului. În același timp, ea este veriga hotărîtoare care determină forța statului, puterea lui, și care, pe de altă parte, generează dificultățile din momentul de față.

Pentru ca aparatul nostru să funcționeze bine și fără întrerupere trebuie să fim conștienți, în primul rînd, de sarcinile care se pun în fața aparatului de conducere și a organelor industriei noastre, ca și de linia pe care acestea trebuie s-o urmeze. Sarcinile și activitatea noastră se întemeiază pe linia generală, formulată de congresul partidului, și anume linia *industrializării țării*.

În problema lichidării foamei de mărfuri, adică a măririi producției industriei de stat, în problema calității și a politicii noastre a prețurilor, linia noastră a rămas tot timpul și rămîne neschimbată, iar lucrătorii noștri și-au dat pe deplin seama că aceeași politică a prețurilor este justă. Am dus această campanie în legătură cu prețurile de livrare, iar acum luăm măsurile corespunzătoare pentru a reduce prețurile de vinzare cu amănuntul, căutînd astfel să rezolvăm un întreg complex de probleme grele și de relații între diferite elemente.

De asemenea am înțeles perfect cu toții importanța *planificării economiei noastre naționale*, care reprezintă un tot unic. De aceea nu putem și nu trebuie să urmăm o linie departamentală, de izolare a industriei de restul economiei naționale, ci să urmăm linia fermă care s-a trasat, și anume linia economiei planificate, a economiei naționale unitare a Uniunii Sovietice.

Nici despre importanța *problemei specialiștilor* și despre rolul cunoașterii profunde a problemelor în sistemul nostru de conducere nu există în prezent două păreri. Același lucru este valabil și în legătură cu *productivitatea muncii* și cu descoperirea tuturor măsurilor necesare pentru sporirea ei și pentru dezvoltarea bazei materiale a făuritorilor acestor valori, adică a muncitorilor.

Am înțeles cu toții că în dezvoltarea economiei naționale nu trebuie să ne ghidăm după indicii antebelici, după indicii perioadei dinaintea refacerii economice, ci după indicii mondiali. În același timp, sintem perfect lămurii asupra sarcinii noastre cu privire la capitalul privat, cu privire la necesitatea de a pune și rezolva în așa fel problema, *încît capitalul privat să nu împiedice dezvoltarea industriei de stat și a întregii economii naționalizate, ci, dimpotrivă, să fie și el atras, în măsura în care acest lucru este necesar.*

Toate aceste sarcini sînt extrem de grele și, pentru a le rezolva, trebuie să rezolvăm o altă sarcină fundamentală, și anume să găsim mijloacele necesare în economia noastră, în sistemul nostru economic. Intreaga problemă a fost oarecum concentrată în lozinca lansată din rîndurile noastre: pentru un *regim maxim de economii*.

Ținînd seamă de condițiile în care va trebui să rezolvăm aceste sarcini — condiții de concurență atît cu capitalul privat cît și cu forțele dușmănoase din afară — este limpede că *nu trebuie și nu putem să pierdem ritmul*. Într-adevăr, dacă avem în vedere capitalul privat, deși reprezintă în cifre absolute și în comparație cu mijloacele statului, cu economia de stat și cu proporțiile acesteia o mărime neînsemnată, totuși el poate prezenta un pericol real. Tocmai de aceea este necesară o muncă uriașă în acest domeniu.

Nu mai departe decît ieri imi spunea Kuznețov, din cele cercetate în Ucraina, că acolo cu 30 de copeici de capital privat se realizează aceleași produse pe care le realizăm noi cu 1 rublă sau 1 rublă și 20 de copeici de a noastră. Capitalul privat are un circuit de 3—4 ori mai rapid, așa că, dispunînd de mijloace de 3—4 ori mai reduse, el poate produce aceleași produse pe care noi le producem cu mijloace mult mai însemnate. Aceasta ne arată că aparatul nostru, priceperea noastră de a dirija capitalurile și de a le rula este încă absolut nesatisfăcătoare și că de aceea problema ritmului are pentru noi un rol colosal.

Nu este pentru nimeni un secret că, în urma grevei minerilor englezi, noi constituim fără îndoială obiectul atenției dușmănoase a agresorilor capitaliști. Știm că diferitele lovituri de stat, mai mult cu caracter de operetă, care s-au săvîrșit într-o serie de țări vecine nu s-au petrecut fără participarea forțelor antisovietice.

Iată de ce problema ritmului joacă un rol atît de mare.

FETIȘISMUL ORGANIZATORIC

Situația noastră internă și externă ne impun să organizăm în așa fel munca aparatului nostru, încît acesta să lucreze cu o precizie maximă și într-un ritm cît mai rapid. Fiecare trebuie să-și cunoască exact și în întregime responsabilitatea, trebuie să cunoască posibilitățile aparatului. Mijloacele și energia aparatului nostru nu trebuie să fie cheltuite în mod neplanificat, deoarece în felul acesta nu ne vor ajunge mijloacele pentru sarcinile fundamentale ale industrializării, raționalizării, ridicării productivității muncii etc.

Nu de mult mi s-a comunicat că într-unul dintre cele mai mari trusturi ale noastre se cheltuiește pentru întreținerea aparatului pînă la 40% în comparație cu ceea ce se plătește muncitorilor. Aceasta denotă că o asemenea organizare nu face doi bani, de vreme ce întreținerea ei poate necesita asemenea cheltuieli. Trebuie să dezvăluim cu toată tăria și îndrăzneala noastră de revoluționari toate lipsurile din aparatul nostru, atît din cel central, din Consiliul superior al economiei naționale, cît și din organele locale —

trusturi, uzine etc., — pentru ca, dezvăluind, scoțînd la lumină aspectele negative, să le putem înlătura mai ușor.

Noi suferim de fetișism organizatoric. La noi se crede că pentru a organiza o treabă, pentru a construi ceva, ajunge să luăm o hîrtie, să ne așezăm la birou și să scriem: „Să se ia măsuri energice“, „Să se găsească mijloacele“ etc., etc. Ni se pare că acest lucru este suficient, că este de ajuns să luăm creionul în mînă și să desenăm un fel de arbore genealogic cu numeroase cercuri în vîrfurile ramificațiilor. Punem un cerc aici, dincolo altul, un cerc se ocupă de cutare, celălalt de cutare, și așa mai departe; și așa, după ce am terminat de desenat, considerăm că am organizat treaba. Acest fetișism organizatoric, această birocrație face să dispară oamenii vii; or, munca de conducere nu poate fi mecanizată, ea fiind o muncă cerebrală, individuală, deși, în același timp, profund colectivă și socială. Nu instituțiile lucrează, ci oamenii lucrează în instituții. Centrul de greutate trebuie să fie mutat asupra responsabilității celor ce lucrează, fetișismului organizatoric trebuie să i se opună oameni vii, oamenii cu simț de răspundere.

Cum se desfășoară munca la noi? Voi începe cu mine însumi. Deoarece de o anumită treabă nu răspund persoanele care o cunosc, ci instituțiile conduse de aceste persoane, mă aflu în situația de a fi nevoit să fiu îngropat într-un morman de hîrtii, iar atunci cînd vin la mine oamenii vii, care făuresc viața, să le spun că nu am timp să-i primesc. Ei se îndreaptă în mod firesc spre omul cu munca de răspundere care le poate rezolva problema. Este limpede că ei încearcă cu toate eforturile lor să ajungă la acea unică persoană sau la cele cîteva persoane care stau în fruntea aparatului, dar strădania lor rămîne sterilă, treaba nu merge.

FORȚA HIRTIEI

La consiliul superior al economiei naționale sosesc hîrtii cu tot felul de cereri; unii, căutînd să evite birocrația, au început să trimită multe hîrtii direct pe numele meu, socotînd că în felul acesta se evită tărăgănarea. Așa că, zilnic, 100—200 de hîrtii sosesc pe numele lui Dzerjinski. Am eu

oare posibilitatea să le examinez pe toate și să le înțeleg totdeauna pe toate? Eu pot aprecia linia, pot da o directivă generală, după ce oamenii competenți din aparatul de conducere au studiat problema. Și atunci hîrtia începe să circule din mîină în mîină, se scriu rezoluții și ea călătorește pe la diferite instanțe.

În curînd vom trimite Consiliului Muncii și al Apărării o dare de seamă asupra structurii și activității Consiliului superior al economiei naționale. Darea de seamă este foarte voluminoasă și ne întrebăm: care din membrii Consiliului Muncii și al Apărării va putea să o citească? Cred că nici unul din ei nu este în stare s-o citească, dar, cu toate acestea, noi întocmim darea de seamă și răpim din timpul oamenilor, pentru ca acei care hotărăsc și conduc să nu o citească de fel.

Sistemul nostru de conducere este așa cum putea și trebuia să fie acum 4—5 ani, cînd nu aveam lucrători selecționați, nu aveam baza de la care să plecăm pentru a conduce treburile pe care le-am smuls din mîinile burghéziei. Dar astăzi nu mai e nevoie de o asemenea structură complicată și de un asemenea sistem birocratic cînd noi nu știm ce facem, dar o știu alții și hîrțiile din servietele noastre.

CE TREBUIE SĂ FACEM?

Cred că se impune să înlocuim *sistemul răspunderii centralizate prin responsabilitatea tuturor lucrătorilor cu munci importante*. Trebuie să fie absolut limpede cine răspunde și pentru ce. Și de aceea consider că ar trebui să introducem și la noi, în organele noastre, responsabilitatea consemnată, dacă mă pot exprima astfel, a lucrătorilor. Trebuie introdusă răspunderea personală, pentru ca să știm cu ce se ocupă fiecare, ce anume face, pentru ce răspunde și în ce măsură. Consider că *fiecare lucrare trebuie semnată, și nu vizată, de cel care a întocmit-o*, oricare ar fi treapta ierarhică pe care se găsește. Dacă un lucrător a înmagazinat în mintea sa cunoștințe, iar ceea ce n-a putut păstra în minte a fost trecut în registru sub formă de cifre

și de alte date, el trebuie să fie cunoscut de toți cei ce se ocupă de problema respectivă.

Am dat în acest sens un ordin, dar el n-a fost adus la îndeplinire.

Dacă vreau să aflu cum stau lucrurile în campania de reducere a prețurilor de vânzare cu amănuntul la sare sau la alte produse, transmit chestiunea președintelui comisiei comerciale, care o predă secretarului său, acesta o înaintează unui serviciu, de unde pornește la instanța respectivă. Nu se știe cine se ocupă de această chestiune și cine răspunde pentru ea. Cineva ar putea obiecta că, atunci când trasezi direct sarcini lucrătorilor de jos, încalci ierarhia. Cîtuși de puțin; ierarhia trebuie să existe, fără să îmbrace însă un caracter absurd.

Trebuie să mai adaug că nenumăratele colegii, comisii, consfătuiri etc. — care cîndva au avut un rol însemnat — au devenit în ultimul timp o adevărată piedică.

Este neîndoielnic că contactul personal, specific muncii în colegiu, are o importanță covârșitoare, dar conducerea unică, pe care trebuie s-o promovăm acum, în opoziție cu munca în colegiu, nu exclude nicidecum contactul personal. Dacă șeful are un adjunct și cei doi nu sînt siguri că vor rezolva o anumită problemă la fel, adjunctul este dator să raporteze șefului cum a rezolvat-o, iar șeful îl poate corecta, îndrepta etc. Este absolut necesar să *introducem regimul contactului personal* cu cei pe care îi conducem și cărora le încredințăm o anumită sarcină. Pentru a ne informa asupra unor probleme, trebuie să avem de-a face cu oameni vii. Nici o dare de seamă și nici un raport nu vor fi în stare să ne spună ceea ce ne poate spune omul viu. Aceste relații de contact personal trebuie să existe și între trusturile noastre și uzinele subordonate.

În continuare sînt de părere că trebuie să *renunțăm categoric la rapoartele voluminoase*. Cînd trebuie să se elaboreze o lucrare științifică, să se facă un studiu, să se trateze unele probleme, aceasta este, desigur, altceva, dar rapoartele privind conducerea curentă și propunerile trebuie să fie concise. Ajunge să scrii pur și simplu: avînd în vedere cutare și cutare, rog cutare și cutare și propun cutare și cutare. Motivele trebuie să fie doar enunțate, și

nu demonstrate, iar la sfîrșit să se arate neapărat cine este raportorul în problema respectivă.

Propunerile noastre trebuie să fie concise, clare, reale și concrete, și nu așa cum se întîmplă adesea la noi cînd vrem să rezolvăm o problemă dar nu avem nici o idee și scriem ceva de felul următor: „Se vor lua măsuri” etc.

Prea multă vreme se pierde cu consfăturile și comisiile. Trebuie să spun că în sistemul nostru ele nici nu sînt întotdeauna inevitabile. Nu s-ar putea afirma că ele trebuie desființate, deoarece e nevoie ca unele probleme să fie coordonate și cu alții, dar *fără îndoială că se pot reduce la minimum consfăturile și comisiile*, deoarece sîntem pe cale de a extinde sistemul răspunderii personale.

Coordonarea problemelor se transformă adesea la noi într-o parodie; încep discuții și se discută, se discută, cu toate că de la început se poate spune care va fi hotărîrea. În sfîrșit, de cele mai multe ori coordonarea este pe deplin realizabilă prin simple convorbiri telefonice.

Firește, lipsurile care există nu le vom putea înlătura bătînd din palme. Mai depindem într-o mare măsură de alții, de exemplu, atunci cînd se cer tot felul de dări de seamă și alte informații. Trebuie să ne opunem, repet, trebuie să ne opunem, acolo unde legea permite aceasta, să cerem să nu fim hărțuiți, după cum nici noi nu trebuie să hărțuim pe alții. Este necesar să reducem nenumăratele coordonări, ședințe, nesfîrșitele trimiteri de situații etc., etc.

Dacă vom pune astfel problema în toate celulele conducerii, de sus și pînă jos, vom izbuti într-adevăr să introducem un regim de economii și să găsim mijloacele pentru refacerea tehnicii noastre, pentru industrializare și micșorarea foamei de mărfuri. Numai dacă vom introduce în acest domeniu un adevărat regim de economii, *productivitatea aparatului nostru administrativ și a muncii noastre de conducere va crește* — lucru absolut evident pentru toată lumea — și vom putea să luăm toate măsurile pentru ca în fabrici și uzine să se desfășoare în toată amploarea campania de ridicare a productivității muncii.

**CUVINTARE ROSTITĂ LA PLENARA COMITETULUI
CENTRAL ȘI A COMISIEI CENTRALE DE CONTROL
ALE PARTIDULUI COMUNIST (bolșevic)
AL UNIUNII SOVIETICE ⁴⁸**

20 iulie 1926

Tovarăși, trebuie să vă spun că, ascultînd raportul lui Kamenev și completarea lui Peatakov la raport, am fost pur și simplu uluit că, deși unul din ei este comisarul poporului pentru comerț... (*Kamenev*: „Raportul l-am prezentat din partea Biroului Politic...”), iar celălalt adjunctul președintelui Consiliului superior al economiei naționale, *ei au dovedit că nu cunosc de loc problemele pe care le-au tratat*. Să luăm, bunăoară, cuvîntarea rostită de la această tribună de comisarul poporului pentru comerț. Ca să ne demonstreze primejdia capitalului privat, ca să ne expună punctul său de vedere în problema „care pe care”, el ne-a citit din „*Ekonomiceskaia Jizn*” darea de seamă asupra ședinței Institutului de conjunctură și asupra referatului lui Kutler. Or, am impresia că tocmai Comisariatul poporului pentru comerțul exterior și interior este acel aparat și organ creat de noi care ar fi trebuit în munca sa să dispună de aceste calcule, să socotească și să ne prezinte o dinamică foarte precisă. În loc de aceasta, Kamenev a citat în cuvîntarea sa un fragment dintr-un articol apărut în „*Ekonomiceskaia Jizn*”, dovedind astfel că nu cunoaște și nu înțelege de fel problema tratată.

Intr-adevăr, ce a afirmat el? Că la noi capitalurile proprii ale negustorilor particulari se ridică la 426.000.000 de ruble, iar profiturile lor reprezintă 400.000.000 de ruble. Despre ce profituri este vorba, Kamenev? Despre venitul global, în care sînt incluse și salariile și mijloacele de întreținere ale tuturor negustorilor particulari. Dacă iuam numărul de negustori particulari despre care este vorba — cifră de ordinul sutelor de mii — și adăugăm la aceste

sute de mii pe membrii de familie, vom vedea că din profiturile colosale, din care Kamenev a și făcut un rabat de 50% (el însuși fiind de părere că această statistică nu face doi bani), nu mai rămîne decît o acumulare cu totul neînsemnată. Kamenev nu a înțeles nimic din cifrele prezentate în raportul lui Kutler, iar Peatakov, care în calitatea sa de adjunct al președintelui Consiliului superior al economiei naționale ar fi trebuit să cunoască toate acestea, a vorbit aici de un profit net, folosind metode de calcul cu totul greșite.

Și vă voi arăta ce fel de metode de calcul a folosit el. Voi da citire unui document, întocmit la cererea mea, deoarece mă ocup direct de politica comercială. M-am zbatut pentru reglementarea comerțului prin cooperatie, m-am luptat cu Comisariatul poporului pentru comerț, urmăresc îndeaproape aceste chestiuni. Peatakov n-a înțeles nota care a nimerit la el și l-a luat gura pe dinainte de la această tribună. E vorba de ceea ce ne-a spus el în legătură cu 46% și 11%. Gîndiți-vă numai ce capitaluri colosale ar trebui să dețină particularii dacă într-adevăr acumulările lor s-ar ridica într-un an de zile la 600.000.000 de ruble! Dacă acumulările nete ar reprezenta 600.000.000 de ruble, așa cum a susținut aici Peatakov, oare Kutler ar fi putut spune că negustorii particulari au profituri de 400.000.000 de ruble? Oare s-ar fi putut vorbi de capitaluri proprii ale negustorilor particulari în sumă de 426.000.000 de ruble? Trebuie să păstrăm logica și în această chestiune. Nu ne lipsesc de loc datele în problema creșterii și a dinamicii capitalului privat. Biroul Politic m-a numit președintele comisiei și în această calitate am prilejul să studiez datele respective.

Care este tabelul la care s-a referit Peatakov? „Anul trecut, la următoarele 7 mărfuri: textile, produse metalurgice, petrol, zahăr, sare, chimicale și tutun, negustorii particulari au vîndut în medie 46% din întreaga cantitate vîndută cu amănuntul”. Trebuie să te informez, Peatakov, că acești 46% nu reprezintă decît 940.000.000 de ruble, și nu 2 miliarde, cifră scornită de fantezia d-tale. Din cantitatea totală de mărfuri în valoare de 2 miliarde vîndută în comerțul cu amănuntul, negustorul particular a vîndut mărfuri în valoare de 940.000.000 de ruble. Acestea sînt

principalele date. (*Peatakov din sală*: „Am vorbit despre cu totul altceva”). Ai vorbit despre acești 46% și 11%, repartizați în mod planificat. (*Peatakov din sală*: „Am vorbit despre alte date, și nu despre acestea”). Ba nu, ai vorbit chiar despre aceste date. Permite-mi atunci să-ți prezint aceste alte date, dacă ai vorbit despre altele. Ai spus că, conform planului de aprovizionare, negustorul particular primește 11%, dar vinde în total 46%. Este același document.

Să trecem acum la prețurile de vînzare cu ridicata. Aici se constată aceeași ignoranță și necunoaștere a problemelor: Noi am redus prețurile de vînzare cu ridicata cu 27%, și nu cu 37%, cum a afirmat Peatakov. Care a fost însă adaosul la prețurile cu ridicata? Adaosurile au fost cu totul altele decît cele indicate de Peatakov, căci adaosul de 62% nu se referă la anul trecut, ci la o dată mult mai recentă, la o dată cînd, din cauza lipsei de mărfuri, l-am strîns pe negustorul particular cu ușa, cînd el a fost nevoit să plătească mai scump marfa, să angajeze șomeri ca să-i trimită la cozi, să-i plătească, într-un cuvînt cînd el a trebuit să plătească pentru toate deficiențele economice din organizațiile noastre comerciale. Iată, vă prezint toți indicii de anul trecut în comerțul particular cu articolele de primă necesitate. La 1 octombrie 1923, cînd prețurile noastre cu ridicata erau foarte mari, adaosul în comerțul particular era de numai 8%; la 1 octombrie 1924, acest adaos ajunsese de acum la 40% în comerțul particular, iar la 1 octombrie 1925, el era de 51%. Și atunci de unde ia Peatakov 62%? În continuare, indicii sînt (în ordinea lunilor): 54, 58, 56, 56, 57, 62%. (*Peatakov din sală*: „Eu am spus că în medie 60%”). Peatakov și-a dovedit ignoranța și acum își îngăduie să țipe. (*Troțki din sală*: „Dar dumneata, tovarășe Dzerjinski, ai folosit întotdeauna numai metoda tăcerii?”). Uitați ce este, tovarăși. Asistăm de mai multe zile la încercările minorității de a scoate din fire majoritatea, și de aceea voi trece peste asemenea replici, deoarece, cu cît le dăm mai multă atenție, cu atît permitem mai mult opoziției să ne dezorganizeze munca. (*Glasuri din sală*: „Just!”). Iată adaosurile de pe piața liberă. În aprilie am avut: 74% la stambă, 83% la cuie, 26% la petrolul lampant, 41% la galoși, 7% la zahăr,

41% la uleiul de floarea-soarelui, 31% la tutun și 22% la chibrituri. Aceasta era situația pe piața liberă. Să vedem acum care erau adaosurile la noi, în cadrul sistemului cooperatist. După datele Uniunii centrale a cooperativei la 1 martie: 36% la stambă, dar nu la prețurile de livrare ale fabricii, ci la prețurile Uniunii centrale a cooperativei; prin urmare, dacă am porni de la prețurile de livrare ale fabricii, procentul ar fi mai ridicat. La ață — 38%, la galoși — 32%, la fier — 42% etc. etc. După cum vedeți, deosebirea între organizațiile comerciale particulare și organizațiile noastre cooperatiste nu este chiar atât de mare, atât de colosală, încât să ateste acumulări uriașe în mâinile particularilor. Trebuie să menționăm că domeniul în care lucrează Kamenev ca comisar al poporului este cel mai dezorganizat și înghite cel mai mult din venitul nostru național. Ce legătură au toate acestea cu dezvoltarea industriei noastre? Cu energia care îl caracterizează, Peatakov propune să folosim toate mijloacele, indiferent de unde ar veni ele, pentru a le transforma în capital fix. Dar nu credeți că tocmai un asemenea fel de a pune problema înseamnă a ceda pozițiile în fața capitalului privat? Firește că, dacă noi, în organizațiile noastre industriale și comerciale, vom lua mijloacele circulante și le vom transforma în capital fix, negustorul particular de pe piață va deveni stăpînul procesului de circulație. Dacă vrem să luptăm împotriva acumulărilor private, împotriva comerțului particular, ce măsuri trebuie să ia partidul nostru și Biroul Politic? Este necesar să reglementăm relațiile dintre cooperatie și industrie, să consolidăm cooperatia prin toate mijloacele, dar nu prin asemenea metode care să-i mușamalizeze lipsurile. Personal sînt cel mai mare dușman al unor asemenea metode, după cum sînt și împotriva metodei propuse de Peatakov în legătură cu industria, și anume să înfățișăm lucrurile ca și cum în domeniul industriei toate ar merge strună, singurul lucru necesar fiind să i se dea cît mai mulți bani. Se cuvine de asemenea să facem ordine în comerțul nostru cooperatist, să realizăm hotărîrile celui de-al XIII-lea Congres⁴⁹ în această problemă și să reglementăm problemele capitalului privat și al negustorilor particulari. Toate acestea ne vor ajuta să îngrădim acumulările particulare și să constatăm în ce

ramură crește și se întărește capitalul privat. A vorbi în general despre creșterea lui este o greșeală, dar există într-adevăr sectoare în care capitalul privat crește și se dezvoltă. Și acestea sînt tocmai sectoarele pe care le conduce Kamenev, sectorul colectărilor de la țărani. (*O voce din sală*: „Vorbiți-ne despre comerțul cu ridicata”). În ceea ce privește comerțul cu ridicata, Consiliul superior al economiei naționale, cu ajutorul sindicatelor sale, l-a eliminat în așa măsură pe negustorul particular, încît el deține un rol cu totul neînsemnat în comerțul cu ridicata. Unde a rămas puternic negustorul particular? În domeniul colectărilor de cereale, al colectărilor de piei, adică în domeniul de care răspunde Kamenev. Și totuși Kamenev vine aici și se plînge că la noi toate merg prost: mujicul se îmbogățește, bunăstarea lui crește. Peatakov, la rîndul său, susține că satul se îmbogățește. Ce nenorocire! Oamenii noștri de stat, reprezentanți ai industriei și comerțului, varsă lacrimi amare din cauza prosperității țaranului. Ce mai prosperitate: țărani au strîns 400.000.000 de ruble, cîte 4 ruble de căciulă (*Risete, glasuri din sală*: „Și chiar mai puțin”).

Peatakov spune: satul ne întrece. Dacă vom compara însă cifrele dezvoltării noastre, vom vedea că în ultimii doi ani industria a înregistrat o creștere de 60%, respectiv de 40%. Care este însă procentul de creștere în agricultură? Atunci cînd Kamenev citează asemenea date: „Țăranii au primit anul trecut mărfuri în valoare de 2,5 miliarde, iar acum li se dau mărfuri în valoare de 3,6 miliarde de ruble”, eu îl întreb: la ce prețuri sînt calculate aceste sume? Să vă spun: la prețurile de vînzare cu amănuntul. Or, ce înseamnă aceste prețuri pentru țaran? Oare d-ta, Kamenev, nu cunoști raportul dintre prețurile cu care țaranul își vinde produsele și prețurile cu care cumpără el mărfurile noastre industriale? Oare atenția noastră nu trebuie să fie concentrată asupra acestui aspect? Nu trebuie să știm cum stau lucrurile în acest domeniu? Și iată că vine Peatakov și propune un program absurd, un program anti-sovietic și antimuncitoresc — să majorăm prețurile de livrare. Aceasta înseamnă lichidarea luptei noastre pentru reducerea prețurilor la vînzarea cu amănuntul. Peatakov însuși se dezice complet de ceea ce a afirmat înainte cînd

spunea că noi, cei din U.R.S.S., fiind detașamentul socialist de avangardă, trebuie să ne călăuzim după indicii de prețuri, de calitate etc. din străinătate, pentru că altfel vom fi înfrinți. Peatakov a uitat ce a spus. El a uitat ce pacoste constituie pentru dezvoltarea noastră faptul că nu am reglementat problema reducerii prețurilor.

Ce păcat că Kamenev nu ne-a explicat de ce avem cereale și n-avem export! Care este cauza? Cauza este tocmai faptul că prețurile noastre sînt prea ridicate, că nu există nici un interes pentru export. De ce oare Kamenev nu ne vorbește și nu ne-a vorbit aici despre cheltuielile suplimentare nebunești pe care le face aparatul nostru de colectare cu prilejul colectării cerealelor? De ce nu ne-a spus că aceste prețuri ridicate nu sînt provocate de acumulările prea mari din comerț și industrie, ci de modul negospodăresc cu totul inadmisibil în care ne administrăm economia? Iată un exemplu chiar din domeniul lui Peatakov. După cum știți, la noi planurile cincinale se elaborează pe fiecare ramură a economiei naționale. Între altele, am avut prilejul să cunosc mai îndeaproape una din aceste ramuri. și anume planul industriei cauciucului. Conform planului, se prevedea că vom atinge un anumit nivel în producția de anvelope și galoși abia în 1930. Dar cum necesitățile în acel moment vor fi mult mai mari decît posibilitățile tehnice ale fabricilor existente, trebuia să construim la Iaroslavl o fabrică nouă, pentru care urma să cheltuim 42.000.000 de ruble. Pînă acum s-au și cheltuit peste 2.000.000 de ruble cu pregătirea a tot felul de materiale etc. Mă refer la lipsa de gospodărire în domeniul pentru care răspund eu. (*Peatakov dă o replică, dar din cauza zgomotului general nu se aude*). D-ta ai greșit, dar eu răspund pentru Consiliul superior al economiei naționale și deci și pentru d-ta. De aceea eu nu neg greșelile noastre. Și de aceea am realizat de acum fără să mai construim o fabrică nouă ceea ce proiectasem să realizăm pe baza planului cincinal, iar cu îmbunătățirile care pot fi aduse acum se poate realiza o creștere colosală a producției noastre din toate punctele de vedere.

Trebuie să mai adaug ceva: fiindcă Peatakov spunea că vorbesc despre domeniul său, voi da acum exemple din domeniul meu, și anume din direcția generală a industriei

metalurgice, al cărei președinte sînt. Anul acesta am investit inutil în această direcție generală 45.000.000 de ruble, fapt care iese la iveală în prezent. Am blocat 45.000.000 de ruble în tot felul de semifabricate și stocuri care nu corespundeau programului.

Cînd mă uit la întregul nostru aparat, la întregul sistem administrativ actual, la birocratismul exagerat și la pierderea de timp cu tot felul de coordonări, mă apucă pur și simplu groaza. Nu o dată m-am dus la președintele Consiliului Muncii și al Apărării și la președintele Consiliului Comisarilor Poporului și le-am spus: primiți-mi demisia sau dați-mi să mă ocup de Comisariatul poporului pentru comerț, dați-mi anumite prerogative ale Băncii de Stat sau și una și alta, deoarece nu mai pot să rezolv problemele și să lucrez cu un asemenea sistem de coordonări numeroase. Am pornit campania de reducere a prețurilor de vînzare cu amănuntul. (*Președintele*: „Timpul de vorbire a expirat. Cîte minute v-ar mai trebui?” *Dzerjinski*: „10—15 minute”. *Glasuri din sală*: „Să nu se limiteze timpul”). Tovarăși, atunci cînd se pune întrebarea „care pe care”, cînd se discută pe socoteala cui trebuie să se dezvolte industria, comisarul poporului pentru comerț trebuie să urmărească să se îmbogățească cel de care avem noi nevoie și să nu afirme de la această tribună că în general satul se îmbogățește. (*Kamenev*: „Iar Dzerjinski să nu cheltuiască de pomană 45.000.000 de ruble”). Da, da, iar Dzerjinski să nu cheltuiască de pomană 45.000.000 de ruble. (*Kamenev*: „D-ta ești de 4 ani comisar al poporului, iar eu sînt doar de cîteva luni”). Și chiar dacă vei fi 44 de ani, tot nu vei fi bun de nimic (*risete*), pentru că faci politicianism, în loc să te ții de muncă. D-ta știi prea bine în ce constă forța mea. Știi, Kamenev, că eu nu mă cruț niciodată. (*Glasuri din sală*: „Așa este!”). Voi țineți cu toții la mine pentru că aveți încredere în mine. Eu nu-mi calc niciodată pe conștiință; cînd văd undeva o neregulă, mă năpustesc cu toată forța asupra ei. Dar, cum e greu să fac față de unul singur, vă cer ajutorul și sînt profund convins că, dacă Comisariatul poporului pentru comerț ar trece împreună cu noi într-un singur comisariat, am rezolva mult mai repede problema reducerii prețurilor la vînzarea cu amănuntul și problema îmbunătățirii aparatului.

Biroul Politic știe și nu se îndoiește că Comisariatul poporului pentru comerț a fost creat cu scopul de a apăra țărănimea. Da, sigur, cu scopul de a apăra pe țărani. Dar cine promovează politica de reducere a prețurilor? Cine spune că nu trebuie să admitem mărirea prețurilor? Spre onoarea Consiliului superior al economiei naționale trebuie să arătăm că el a fost acela care a preconizat tot timpul reducerea prețurilor, și tot spre onoarea lui trebuie să spunem că a realizat acest lucru, iar spre onoarea lui Peatakov trebuie să spunem că el nu ne-a împiedicat să aducem la îndeplinire această directivă. (*Petrovski*: „Numai atât? Să-i mulțumim și pentru asta!“). Vorbind acum despre acumulări, trebuie să spunem pe seama cui au fost ele realizate. Kamenev a citat unele cifre în legătură cu repartiția mărfurilor între oraș și sat, dar el a uitat un singur lucru: că satul era sărac, că predomina acolo într-o mare măsură economia naturală și că producția lui de marfă crește acum pe zi ce trece, iar munca se specializează. Culturile tehnice se dezvoltă tot mai mult, crește tot mai mult și schimbul de mărfuri dintre oraș și sat. Iată de ce susțin eu că trebuie să industrializăm țara, dar că acest lucru nu se poate realiza dacă nu vom căpăta într-o măsură din ce în ce mai mare produse ale agriculturii. De ce spun aceasta? Pentru că avem nevoie să primim de la sate cereale, cartofi, avem nevoie de piei, lână, materii prime agricole. Industrializarea nu este posibilă dacă ne e teamă de bunăstarea satului. Eu vă întreb: ce înseamnă îmbogățirea satului în comparație cu dezvoltarea pe care o va lua industria noastră în direcția satisfacerii nevoilor muncitorilor? Fondul total de salarii din marea industrie de stat, adică fondul care nu cuprinde pe toți muncitorii, ci numai 1.420.000 în octombrie 1924 și 1.904.000 la 1 aprilie 1926, a crescut din octombrie 1924 până în aprilie 1926 de la 59.000.000 la 104.000.000 pe lună, adică aproape s-a dublat. Cum putem atunci să comparăm orașul cu satul? Nici nu știu cum să calific o asemenea atitudine. Dacă vom cerceta creșterea salariului pe cap de muncitor, vom vedea că în octombrie 1924 el era de 1 rublă 69 de copeici în medie pe zi pe întreaga industrie, iar în martie 1926 de 2 ruble 38 de copeici. În industria metalurgică, creșterea a fost de la

1 rublă 87 de copeici la 2 ruble 78 de copeici în martie, în industria textilă de la 1 rublă 46 de copeici la 2 ruble 1 copeică, în industria chimică de la 1 rublă 40 de copeici la 2 ruble 40 de copeici etc.

Din toate cele de mai sus, vă puteți da seama cum au crescut salariile. Dar cum *Comisariatul poporului pentru comerț a lucrat prost, cum el nu a frinat îndestul capitalul privat*, sacrificiile suportate de industrie nu s-au oglindit decît în parte în mărirea bugetului muncitorului, deoarece, în urma creșterii prețurilor de vînzare cu amănuntul, puterea de cumpărare a banilor pe care industria îi plătea muncitorului s-a micșorat.

Iată de ce, dacă veți urmări graficul care indică creșterea salariului real, veți vedea că din cauza acestor prețuri ridicate de vînzare cu amănuntul, adică din cauză că nu am reglementat comerțul nostru, în cinci luni salariul real de fapt s-a redus într-o oarecare măsură. De aceea, în loc să discutăm în general despre salarii, trebuie să ne ocupăm de reducerea prețurilor de vînzare cu amănuntul. Dar cînd noi venim cu propuneri de îngrădire a capitalului privat, Comisariatul poporului pentru comerț se împotrivește. El se teme ca nu cumva să părăsim n.e.p.-ul, ca nu cumva să stricăm ceva. (*Peatakov dă o replică care nu se aude*). Dacă vrei, Peatakov, pot prezenta documente, deși timpul nu ne permite. Știu că d-ta n-ai face acest lucru.

(*Smirnov*: „El e mai șiret”). Eu știu că Kamenev este comisarul poporului pentru comerț. Știu și că e mai șiret. Mai știu apoi că Kamenev trage și înapoi și încolo. Dacă analizăm cum lucrează el, trebuie să recunoaștem că de lucrat nu lucrează cum trebuie, ci trage și înapoi și încolo. În aceasta constă latura lui slabă. Ce propunem noi în legătură cu negustorul particular? Noi spunem că pentru a reduce prețurile cu amănuntul la mărfurile pe care le vinde negustorul particular, trebuie să-i dăm marfă numai în mod planificat, numai pe bază de contract: „Nu ai dreptul să adaugi un spor mai mare de 20%”. Și, spre informarea lui Peatakov, propunem că trebuie să-l mai încărcăm cu 10—15% în folosul statului. Dacă îi dăm marfă pentru o anumită sumă, el trebuie să ne dea un anumit procent, pentru că îi dăm marfa noastră, marfa statului.

Întrebați-l pe comisarul poporului pentru comerț care este părerea lui în această privință. (*Peatakov spune ceva, dar nu este auzit*). Da de unde! Ce tot dai din mâini? Trebuie să știi să propui lucruri concrete, și nu să faci demagogie. Noi am venit cu propuneri cât se poate de reale și de concrete în fața Biroului Politic și în fața Consiliului Muncii și al Apărării. Cine le-a respins? Chiar Comisarul poporului pentru comerț, care se află în fruntea acestei instituții. Și în felul acesta sîntem chinuiți și hărțuiți fără sfîrșit. Ce mai propunem încă? Propunem măsuri represive împotriva speculanților. Dar tot Comisarul poporului pentru comerț intervine spunînd: Este periculos să desființezi n.e.p.-ul (*Kamenev*: „Cine a spus asta?”). Adjunctul d-tale. Figatner a asistat la discuțiile noastre. (*Kamenev*: „Dar eu eram acolo?”) În ceea ce te privește pe d-ta, cred că în general d-ta nu prea ești de găsit. (*Voroșilov*: „E ocupat cu creația literară”). Îngăduiți-mi să spun acum cîteva cuvinte despre un domeniu care trebuie să-i fie mai cunoscut lui Peatakov și în legătură cu care, din păcate, el a făcut aici confuzii rușinoase. Vă amintiți că atunci cînd Kamenev spunea că anul viitor vom lărgi producția cu 15—16%, Peatakov a adăugat că, în domeniul articolelor de larg consum, producția va crește numai cu 11%. (*Peatakov*: „Inexact”). Dar cum ai spus? (*Peatakov*: „În ramuri ale industriei care lucrează pentru consumul larg”). Exact. Fie așa cum spui d-ta. Și totuși ai încurcat lucrurile. Din păcate, Peatakov a plecat ieri de la ședința noastră de prezidiu cînd s-au dezbătut cifrele de control. Cînd mi s-a raportat la prezidiu, ieri dimineață, că industria grea va crește cu 24% sau chiar cu 25%, în timp ce industria ușoară va crește numai cu 11%, am spus: este o aberație să susții că în condițiile în care producția-marfă a gospodăriei țărănești va crește, în condițiile cînd va crește salariul, ne putem limita numai la o creștere de 11% a producției articolelor de larg consum și să nu prevedem în programul nostru nici o copeică pentru importul de produse finite. Aceasta înseamnă de fapt să propui un program greșit, nerealizabil. Înseamnă să mergi spre subminarea cervonețului nostru, iar subminarea lui înseamnă compromiterea salariului. La aceasta toți lucrătorii care

pregătiseră materialul pentru Peatakov mi-au declarat : „Nu vă temeți, noi am luat o subdiviziune artificială, am luat așa-numita industrie grea“. Ce se înțelege prin industrie grea ? Întreaga metalurgie, întreaga industrie electrotehnică, petrolul și combustibilul reprezintă industria grea, iar restul — industrie ușoară. Și se susține că așa-numita industrie ușoară și industria grea dau un astfel de procent. Știți doar că industria metalurgică lucrează pentru piața largă, mașinile agricole sînt destinate pieței largi. Iar petrolul nu merge la sate ? Oare acolo se folosește opaițul ? Dar becurile electrice nu merg la sate ? Și atunci vă întreb cum vine socoteala ? Mi s-a răspuns că, dacă am calcula în felul acesta, am obține o creștere care ar face ca atît în anul trecut cît și în anul viitor raportul să fie același, adică producția internă, destinată exclusiv industriei, transporturilor și construcțiilor, ar spori în aceeași măsură ca și producția destinată pieței largi. Iată de ce nu trebuie să te sperie această cifră, Kamenev. Chiar ieri, la ședința prezidiului, am îndreptat și o altă greșeală a lui Peatakov. Vă amintiți că, în cuvîntarea ținută aici, el a cerut să nu fie redus numărul muncitorilor din industria textilă. Dar cine a întocmit un asemenea program al industriei textile, încît a trebuit să concediem 49.000 de muncitori ? *Programul a fost întocmit după indicațiile lui Peatakov.* (Peatakov : „Eu am dat o directivă tocmai în sensul să nu se reducă“). Vezi, d-ta susții un punct de vedere filantropic : să angajezi muncitori de prisos și apoi să nu-i concediezi. D-ta ești cel mai mare dezorganizator al industriei. Eu, însă, consider că nu putem accepta ca muncitorii textiliști și mașinile noastre de țesut să stea nefolosite atunci cînd foamea de mărfuri este atît de îngrozitoare. Va trebui, Peatakov, să revizuim programul de import și să mai cumpărăm din străinătate 1.000.000 de puduri de bumbac. (Peatakov : „Este exact ceea ce am propus și eu“). Dar nu și ceea ce ai spus. A trebuit să fiu și eu de față la prezidiu, pentru ca această greșeală să fie îndreptată. Și într-adevăr, noi am îndreptat greșeala. (*O replică a lui Troțki care nu a fost stenografiată*). Firește, tot ceea ce este bun vine numai de la adepții lui Troțki, iar tot ceea ce este rău vine de la cei care nu sînt de acord cu el.

Peatakov spune: „Am scos în evidență proasta noastră gospodărire și rezervele din aparatul nostru comercial și din aparatul de producție“. Dar Peatakov își aruncă mereu privirile spre buget. Iar eu îl întreb: să reducem oare armata? Armata nu poate fi redusă, ba, dimpotrivă, acum armata și cheltuielile pentru armată trebuie să fie sporite. (*Glasuri din sală*: „Just!“; *Kamenev*: „Dar industria de război? Ce-ați făcut cu industria de război?“). Vezi, Kamenev, care este deosebirea dintre mine și dumneata: dumneata arunci toată vina pe persoana care conduce, pe cînd eu nu fac așa. (*O replică a lui Bakaev care nu a fost stenografiată*). Poftim, Bakaev, vorbește d-ta despre felul cum gospodărești. Eu nu răspund la fleacurile d-tale. Pe mine m-a numit în această muncă Comitetul Central al partidului și de aceea resping observația d-tale.

Ce să mai reducem din buget? Cheltuielile pentru învățămînt? Peatakov ar putea să vă spună cum se sufocă industria noastră din cauza nivelului scăzut al muncitorilor și a calificării insuficiente. Așa că nu putem reduce aceste cheltuieli. Putem însă și trebuie să reducem cheltuielile pur administrative ale aparatului nostru; de altfel, Consiliul Muncii și al Apărării a luat o hotărîre cu privire la reducerea acestor cheltuieli ale aparatului. Mai departe Peatakov spune: De ce ne hărțuiți atît? De vreme ce pînă la urmă tot ne dați fondurile, de ce ne mai hărțuiți? Mă alătur cu totul observației lui Peatakov. Într-adevăr, cînd fondurile sînt atît de limitate, iar conducătorii noștri de întreprinderi prezintă cereri exagerate, este un adevărat chin să repartizezi puținele mijloace pe care le ai. De vreme ce am pornit pe calea industrializării, de vreme ce am adoptat ritmul actual de dezvoltare, eu susțin că aceste greutăți în domeniul creditului și al fondurilor sînt inevitabile. Dar nu trebuie nici să exagerăm, nici să minimalizăm lucrurile. Peatakov afirmă că în trimestrul al treilea noi am cerut să nu ni se reducă nimic și să nu ni se adauge nimic. De fapt noi n-am cerut acest lucru, ci, dimpotrivă, am cerut să ni se mărească alocațiile cu 81.000.000 de ruble. Dar, în loc să ni se dea aceste 81.000.000 de ruble, Șeinman, prezent în sală, a propus să se reducă creditele cu

45.000.000. Pînă la urmă cererea noastră a fost respinsă și a fost adoptat punctul de vedere al Băncii de Stat. Este adevărat că în perioada aceea creditele nu puteau fi sporite. Dar, după ce sporirea creditelor a devenit posibilă și mai ales foarte necesară, noi am primit aceste fonduri. După cum vedeți, toate datele și argumentele aduse aici de opoziție se întemeiază nu pe lucruri concrete, ci pe dorința de a împiedica cu orice preț munca creatoare pe care o desfășoară Biroul Politic și plenara Comitetului Central. (*Aplauze*).

„Pravda” nr. 175
din 1 august 1926

Se tipărește după textul apărut
în ziar

ANEXE

CĂTRE A. E. BULGAK *

[Inchisoarea din Kovno]. 13 ianuarie 1898

Dragă Aldona,

Îți mulțumesc că mi-ai scris. Intr-adevăr, cînd n-ai aproape nimic de făcut, cînd ești cu totul rupt de viață și de muncă, să primești și să scrii scrisori poate fi un izvor de bucurie. Cum mă aflu mereu în „apartamentele“ mele, pot spune că n-am aproape nici o impresie nouă de împărtășit și că zilele sînt la fel unele cu altele... Iată de ce îmi sînt acum nespuse de prețioase scrisorile, care îmi aduc impresii noi. Dar destul despre asta. Să știi că te înșeli amarnic cînd mă compătimesți, cînd îmi spui „sărmanul“. E adevărat, n-aș putea spune că sînt mulțumit și fericit, dar nu pentru că stau în închisoare. Pot spune cu certitudine că sînt mult mai fericit decît cei care duc o viață lipsită de sens... în „libertate“. Dacă aș fi pus în situația de a alege între închisoare și o viață liberă, dar fără sens, aș alege-o pe cea dintîi, căci altfel existența nici nu are rost. De aceea în închisoare nu-mi pierd curajul. Inchiisoarea are partea bună că îți lasă destul timp pentru a-ți examina critic trecutul, și aceasta îmi va fi de folos... Inchiisoarea este groaznică numai pentru cei slabi de înger...

După toate probabilitățile, va trebui să mai stau un an pe aici, astfel încît nu văd cum s-ar realiza dorințele tale în cursul anului 1898.

...Să nu-ți inchipui că închisoarea este insuportabilă. Nu. Stas** este atît de bun și are multă grijă de mine; am cărți, învăț, studiez germana și am tot ce-mi trebuie, chiar într-o măsură mai mare decît aveam în libertate...

* Aldona Edmundovna Bulgak — sora lui F. E. Dzerjinski. Scrisorile adresate rudelor sînt date cu unele prescurtări. — *Nota Red.*

** Stanislav Edmundovici — fratele lui F. E. Dzerjinski. — *Nota Red.*

Cum îi merge cu sănătatea băiețelului tău, Rudolfic? Trebuie să fi crescut între timp. Merge? Vorbește? Caută să-l crești în așa fel, încît să prețuiască mai mult decît orice cîntea: te asigur că numai așa omul se simte fericit în toate împrejurările vieții. Am citit undeva că legănatul copilului are o influență asemănătoare cu a opiului și dăunează atît dezvoltării fizice cît și celei intelectuale și morale. Cînd legeni copilul și îl silești să adoarmă, deși el nu vrea, uzînd în acest scop de un mijloc artificial, exerciți o influență negativă asupra creierului și de aici asupra întregului său organism. Acest obicei de a adormi copilul este foarte vechi și a luat naștere nu spre folosul celor mici, ci din comoditatea părinților. Ca să nu piardă vremea, mama torcea, iar cu piciorul legăna copilul. Părerea mea e că face foarte rău copilului.

Ce s-a întîmplat cu Jadwisa? * Scrie-mi mai multe despre ea. Peste vreo săptămînă voi căuta să-i scriu și eu. Mă întreb de sănătate. Merge. Numai ochii mă cam supără.

Cum o mai duce Ghedimin? ** Vă doresc tuturor să fiți sănătoși, veseli și mulțumiți de viață. Vă îmbrățișez pe toți trei.

Fratele vostru care vă iubește, *Felix*

Publicată în 1946 în revista
„Pogranicnik” („Grănicerul”) nr. 14

Se tipărește după o copie
dactilografată, păstrată în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.

Originalul în limba polonă

* Jadwiga Edmundovna — sora lui F. E. Dzerjinski. — *Nota Red.*

** G. A. Bulgak — soțul Aldonei Edmundovna. — *Nota Red.*

CĂTRE A. E. BULGAK

[Nolinsk]. Septembrie — 5 noiembrie 1898

Scumpă Aldona !

Ieri și alaltăieri am primit scrisorile tale. Îmi dau seama, citindu-le, că ești foarte nemulțumită de mine (de altfel, nici eu n-aș putea spune că sint prea mulțumit de mine), și acest lucru se întâmplă pentru că nu mă înțelegi și nu mă cunoști cituși de puțin. M-ai cunoscut de copil, ca băiețandru, dar acum mi se pare că pot să mă consider un bărbat cu concepții formate, pe care viața ar putea doar să-l dărime, așa cum furtuna doboară stejarii seculari, dar nu să-l schimbe. Eu nu pot nici să-mi trădez convingerile, nici să mă schimb eu însumi. Pentru mine nu există posibilitatea întoarcerii din drumul pe care am pornit. Condițiile vieții mi-au dat o asemenea orientare, încît curentul care m-a luat m-a aruncat pentru cîtăva vreme pe un țărm pustiu, numai pentru ca apoi să mă smulgă cu o nouă forță și să mă ducă cu sine tot mai departe, pînă cînd mă voi mistui pînă la capăt în luptă, căci la capătul luptei mele se află doar mormîntul...

Să mă întorc totuși la chestiunea cu care începusem : îți spuneam că nu mă cunoști. Iată ce-mi scrii tu : „Voi nu recunoașteți familia, nutriți sentimente mai puternice pentru toți oamenii în general decît pentru oamenii luați în parte, care alcătuiesc familii“. În primul rînd, voi vorbi exclusiv în numele meu, deoarece, la drept vorbind, nu-mi cunosc frații. Așadar, afirmi că eu nu recunosc familia. O, cît de adînc te-nșeli ! Eu susțin doar că actuala formă a familiei dă rezultate aproape fără excepție proaste. Astăzi ea aduce aproape tuturor claselor societății doar suferințe, în loc să provoace ușurare și bucurii. Să luăm, în primul rînd,

un exemplu din viața clasei muncitoare. Cunosco o familie — iar că ea mai sînt multe mii de alte familii — în care și tatăl și mama lucrează la fabrica de tutun (aici la Nollinsk) de la ora 6 dimineața pînă la ora 8 seara. Ce le poate oferi copiilor o familie care este pusă în asemenea condiții? Ei se hrănesc prost și sînt lăsați de capul lor; de îndată ce se fac mai măricei trebuie adesea să se apuce de muncă mai înainte de a fi reușit să buchisească literele abecedarului, căci n-are cine-i întreține. Spune ce le poate oferi lor familia?

Să luăm un alt grup social, țărănimea: aici familia și-a mai păstrat întrucîtva temelie, dar cu cît timpul trece, cu atîta pămîntul îi fuge tot mai mult de sub picioare. Astăzi țăranul este nevoit de cele mai multe ori să caute un cîștig suplimentar, deoarece foarte adesea pămîntul nu-i poate asigura hrana; aceste cîștiguri suplimentare ocupă pe zi ce trece o parte tot mai însemnată din bugetul său. El trebuie să-și ajute familia, să o susțină, și nu ea pe el. Se înțelege că în asemenea condiții și familia țărănească merge treptat pe drumul distrugerii.

Să trecem acum la clasa bogătaşilor. Ceea ce sare în ochi aici de la prima vedere este că familia la naștere aproape exclusiv din considerente de ordin comercial. În al doilea rînd, în această familie femeia care a greșit este ținută la stîlpul infamiei, în timp ce bărbatul desfrînat constituie un fenomen obișnuit. La noi, bărbatului i se îngăduie totul, iar femeii nimic. Oare poate fi considerată drept model această familie în care femeia este roabă, iar bărbatul despot și în care țelurile comerciale joacă un rol dominant? Și care poate fi aici atitudinea copiilor față de părinți? Este adevărat că aici pot fi relații mai calde, deoarece părinții își întrețin copiii, îi învață, le fac toate gusturile, le oferă mijloacele de subzistență. Nu se poate spune însă că păreriile lor se potrivesc întru totul; viața înaintează, se schimbă rapid, și îndeosebi în ultima vreme. Copiii cresc într-o atmosferă cu totul diferită de aceea în care au crescut părinții lor; din această cauză ei își formează alte convingeri, idei etc., ceea ce constituie cauza antagonismului dintre părinți și copii.

Familia actuală poate satisface și satisface în parte numai clasele avute. Iată de ce acestea nu sînt în stare și

nu vor să înțeleagă critica adusă familiei de astăzi de pe poziția celor nevoiași. Lor le este bine, dar asta numai pentru că altora le este rău: familia lor poate exista numai exterminînd altele, și anume familiile de muncitori.

După cum vezi, Aldona, eu lupt și am luptat nu în genere împotriva familiei, ci împotriva formei ei actuale. Viața distruge familia, îi răpește cele mai pozitive trăsături, lăsînd pentru majoritatea covârșitoare a omenirii numai aspectele negative. Cît privește familia claselor înstărite și prostituția ce domnește acolo, acestea sînt odioase. Lucrul cel mai important nu este familia; pe mine mă interesează bunăstarea claselor exploatate, căci pe aceasta se întemeiază familia, morala, dezvoltarea intelectuală etc. Dacă e să vorbim de sentimente, țin să-ți spun următoarele: viața pe care o ducem ne cere să ne înfrîmăm sentimentele și să le subordonăm rațiunii reci. Viața nu admite sentimentalismul și vai de acela care nu posedă forța necesară pentru a-și învinge sentimentele. Tu spui că sentimentele noastre au drept obiect mai degrabă umanitatea în general decît fiecare om în parte. Să nu crezi niciodată că așa ceva ar fi posibil. Cei ce vorbesc astfel sînt niște fățarnici, care se amăgesc pe sine și pe alții. Nu se poate să nutrești un sentiment de dragoste general; toată lumea este o noțiune abstractă și doar suma unor indivizi reprezintă ceva concret. În realitate, sentimentele pot lua naștere numai în raport cu un fenomen concret, și niciodată față de o abstracție. Omul poate simți o compătimire pentru o suferință obștească numai dacă e în stare să simtă suferința concretă a fiecărui om în parte...

Societatea noastră de astăzi este astfel alcătuită încît se împarte în clase diferite ale căror interese sînt diametral opuse. Din cauza aceasta, ceea ce pentru unii constituie o fericire reprezintă pentru alții o nenorocire. Să luăm ca exemplu foametea provocată de secetă: pentru masele poporului ea este o nenorocire; există însă unii care profită de această nenorocire ca să-și umple buzunarele cu bani (negustorii de cereale)... Sau să luăm surplusul de brațe de muncă. Pentru muncitori, el este o nenorocire, deoarece îi silește să facă concesii și să consimtă să muncească pentru un salariu scăzut. Pentru domnii patroni și moșieri este o fericire etc. Astăzi „fericirea“ și în genere

idealul suprem îl constituie banii, deoarece ei oferă tot ceea ce-ți dorește sufletul.

Vezi dar, scumpă Aldona, că niciodată nu m-am gândit la întreaga societate, ci numai la clasa muncitoare, care mi-a fost și îmi este apropiată.

Am văzut și văd că aproape toți muncitorii suferă, și suferințele lor au trezit în mine un ecou, determinându-mă să renunț la tot ceea ce putea fi pentru mine o piedică și să lupt împreună cu muncitorii pentru eliberarea lor. Această luptă m-a silit și mă silește să lupt cu mine însumi și cu sentimentele pe care le-am adus din mediul meu; trebuia să înving aceste sentimente, deoarece ele dăunau muncii mele. Să nu crezi, Aldona, că este vorba numai de tine. Nu, ceea ce spun este tot atât de valabil și pentru frații mei, care — după cât mi se pare — au pornit pe un alt drum. Și este valabil nu numai pentru familie, ci și pentru cei din afara ei. Știi, Aldona, că dintre toți prietenii din liceu nu există unul pe care să-l pot numi și astăzi prietenul meu. Pentru a merge înainte pe drumul meu a trebuit să înving în mine sentimentele pe care le-am nutrit față de ei. Așadar, Aldona, există cauze mai adânci decît îți închipui tu în schimbarea relațiilor dintre noi. Dacă înțelegi acest lucru, poți evita ușor multe neplăceri.

Cele de mai sus le-am scris mai de mult, în septembrie, iar astăzi sîntem în 5 noiembrie... În acest răstimp a trebuit să schimb trei locuințe. Am trăit o lună la niște muncitori, cărora le plăteam o rublă și jumătate pe lună. Am lucrat și eu la fabrica de tutun, dar am renunțat, deoarece m-am îmbolnăvit din nou de ochi. Am o conjunctivită granuloasă și, după părerea unora, aș putea cu timpul să-mi pierd cu totul vederea. Mie mi se par toate astea prostii... În ultima vreme m-am ocupat cu transcrieri de texte, însă nu mai am de lucru. Am fost de asemenea la vreo 20 km de aici să lucrez cîteva zile la un inginer (o canalie cu manifestări de exploatator), care m-a păcălit cu 50 de copeici, adică mi-a furat o întreagă zi de muncă. În prezent nu fac deocamdată nimic. Pînă la 12 noiembrie am o locuință destul de bună. Asta-i tot despre mine.

Ce-ți fac copiii? Imi închipui cum trebuie să fi crescut Rudolf și cîte bucurii și bătaie de cap trebuie să ai cu el. Imi plac copiii, unii deportați de pe aici au și ei copii, și

prezența lor mă delectează. Din Vilno și din alte orașe se trimit mereu deportați în această gubernie. Cred că avem aici cel puțin 300 de familii de deportați. La primăvară se proiectează construirea unei căi ferate de la Veatka la Kazan.

Până acum nu mi s-au trimis lucrurile, scrie-i lui Stas să nici nu le trimită. Ar trebui să plătesc la poștă cîte 20 de copeici de funt, de aceea e mai bine să așteptăm pînă la primăvară, cînd va începe navigația pe apă. Rufe și îmbrăcăminte am destule. Cărți se găsesc pe aici.

Am auzit că la Vilno s-au făcut arestări în legătură cu monumentul ridicat „spînzurătorului”⁵⁰. Scrie-mi tot ce știi despre aceasta. Dacă Stas se află la Vilno, ar putea să se intereseze ce e cu serviciul meu militar. Oare nu s-ar putea să nu mă primească din cauza conjunctivitei?

Vă doresc sănătate și vă sărut pe toți patru.

Felix

*Publicată parțial în 1937
în revista „Molodaia Guardia”
(„Tîndra Gardă”) nr. 10—11*

*Se tipărește după fotocopia
păstrată în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.
Originalul în limba polonă*

CĂTRE A. E. BULGAK

[Inchisoarea din Siedlce]. 8 octombrie 1901

Dragă Aldona,

Am primit zilele astea scrisoarea ta. Mă bucur foarte mult că, în sfârșit, aveți perspectiva să căpătați de lucru. Înțeleg cit se poate de bine starea voastră de spirit: să nu-ți poți găsi locul tău în viață, cînd ai copii atît de minunați, pentru care părinții au datoria să muncească.

Și totuși stau și mă gîndesc adesea cum ne-a despărțit viața și cum ne-a format în mod diferit sufletele; ceea ce pentru unul este o nenorocire, pentru celălalt nu este decît o bagatelă.

Sînt mult mai tînăr decît tine, dar cred că am adunat pînă acum atît de multe impresii și atît de variate, încît s-ar putea lăuda cu ele orice bătrîn. Și, într-adevăr, cine trăiește ca mine nu poate trăi mult. Eu nu sînt în stare să urăsc pe jumătate sau să iubesc pe jumătate. Nu pot să-mi dăruiesc sufletul numai pe jumătate. Pot să-l dau în întregime, sau de loc. Din cupa vieții n-am sorbit numai tot amarul, ci și întreaga dulceață, iar dacă cineva ar veni să-mi spună: privește-ți fața zbîrcită, trupul vlăguit și viața pe care o duci acum, privește și dă-ți seama că viața te-a doborît, eu i-aș răspunde: nu viața m-a doborît pe mine, ci eu pe ea. Nu ea m-a stors pe mine, ci eu i-am luat totul, bucurindu-mă din plin de ea. Da! Oamenii au creat bogății, și aceste bogății, aceste lucruri moarte i-au încătușat în așa fel, încît oamenii trăiesc astăzi pentru avuție, în loc ca avuția să existe pentru ei!

Dragă Aldona, căile noastre s-au depărtat mult, dar amintirea copilăriei noastre dragi și nevinovate, amintirea mamei noastre, toate acestea m-au indemnat și mă în-

deamnă, fără să vreau, să nu rup firul care ne leagă, oricît de subțire ar fi el. De aceea nu fi supărată pe mine pentru convingerile mele; în ele nu-și are locul ura față de oameni. Urăsc bogăția tocmai pentru că i-am îndrăgit pe oameni, pentru că văd și simt cu toate fibrele sufletului meu că astăzi... oamenii se închină vițelului de aur, care a înlocuit sentimentele omenești prin instincte animalice... și a alungat dragostea din inimile oamenilor. Nu fi supărată, Aldona! Ține minte că în sufletul oamenilor ca mine există o scînteie... care te face fericit chiar și pe rug.

Numai de copii mi-e tare milă... Am văzut în viață copii mici și firavi care aveau privirea și vorba unor oameni bătrîni; o, cît e de groaznic! Apăsăți de sărăcie, fără dragoste de familie, fără mamă, crescuți în stradă, în cîrciumi, acești copii ajung niște bieți martiri, căci ei poartă în micul și crudul lor trupuşor otrava vieții, viciul. E groaznic! Iubesc cu patimă copiii... Cînd mă gîndesc că, pe de o parte, sărăcia înfiorătoare, iar pe de altă parte bogăția exagerată duc la degenerarea acestor copii... mă bucur de copiii tăi, mă bucur că nu sînteți nici bogați, nici săraci, că ei vor simți încă din copilărie necesitatea de a munci pentru ca să trăiască și că, prin urmare, din ei vor ieși oameni. Copiii înseamnă doar viitorul! Ei trebuie să aibă sufletul oțelit și să învețe de mici să trăiască...

Nu fi supărată pe mine pentru această scrisoare, dar cred că scrisorile nu-și au sensul decît atunci cînd sînt scrise din inimă, cînd omul scrie ceea ce gîndește...

După ce te faci bine, să-mi scrii neapărat despre copii: cum se dezvoltă, ce aptitudini au, ce anume îi preocupă, ce întrebări îți pun, cum îi crești, dacă le acorzi multă libertate sau ești severă cu ei, dacă sînt frumoși, de-a ce se joacă, dacă fac mult zgomot și se bat între ei, într-un cuvînt scrie-mi despre ei orice vrei. Aș vrea atît de mult să aflu cum se dezvoltă sufletele lor nevinovate, care nu știu încă nici răul, nici binele.

Cît despre mine, sper ca în cel mult două luni să fiu trimis de aici, probabil în districtul Iakutsk din Siberia răsăriteană. Cu sănătatea o duc cînd mai bine, cînd mai prost. Plăminii au început, într-adevăr, să mă supere puțin. Și dispoziția mi-e schimbătoare: singurătatea din celula închisorii și-a lăsat asupra mea amprenta. În schimb,

tăria sufletească îmi ajunge pentru încă 1.000 de ani, dacă nu și mai mult... Aici, în închisoare, văd arzînd o flacără de nestins — inima mea și a tuturor tovarășilor mei supuși chinurilor. De sănătate nu eu trebuie să-mi port de grijă — aceasta este aici datoria altora. Sîntem hrăniți așa încît să nu murim de foame, cu 7,5 copeici pe zi. În schimb, apă cit poțesteți, pe gratis, în butoiașe de lemn...

De bani, în general vorbind, am nevoie, căci „eu” înseamnă mii și milioane. Unde să găsești însă aurul care ar putea să ajungă pentru atîția oameni? O asemenea minune n-ar putea-o face decît o inimă care cuprinde cu dragostea sa milioane de oameni. Așa că nu-mi trimite bani. M-ai răsplătit și așa din suflet pentru că nu m-ai dat uitării și îmi scrii scrisorile tale calde, cu toate că multe trăsături ale caracterului meu nu-ți sînt pe plac...

În curînd va veni, probabil, să mă vadă cunoștința mea din Vilno. După cum vezi, trăiesc, și oamenii nu m-au uitat. Te rog să mă crezi că ar fi de o sută de ori mai groaznic dacă aici, în închisoare, ai avea grămezi de aur fără să ai pe cineva care să te iubească decît să stai fără nici un ban, dar să știi că acolo — în libertate — există oameni care se gîndesc la tine... Iată de ce-ți sînt atît de recunoscător pentru scrisorile tale, pentru inima ta bună și pentru că nu m-ai uitat.

Îmi scrii despre Jadwisa că are „o inimă de aur”; să nu mai spui niciodată asemenea cuvinte. A avea o inimă de aur înseamnă a nu avea o inimă vie; or, numai dacă este vie inima poate simți și bate în ritm cu viața. Aurul nu poate fi decît simbolul putregaiului.

Te sărut pe tine și pe copiii tăi dragi,

Al tău, *Felix*

Publicată în 1937 în revista
„Pogranicnik” („Grănicerul”) nr. 14

Se tipărește după fotocopie
păstrată în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.
Originalul în limba polonă

CĂTRE A. E. și G. A. BULGAK

[Inchisoarea din Siedlce]. In-
ceputul lunii noiembrie 1901

Dragii mei Ghedimin și Aldona !

Am primit scrisorile voastre și fotografiile copilașilor și am fost puternic mișcat de bunătatea voastră. Totuși, de cităva vreme, în relațiile dintre noi s-a strecurat o neînțelegere. Ca să fiu sincer, mi-a fost neplăcut să înțeleg că voi mă considerați „o oaie rătăcită“ care a revenit la turmă. Voi considerați că acum viața mea, gândurile și acțiunile mele vor apuca pe „drumul cel bun“, că „răul“ va dispărea, că „dumnezeu va veghea asupra mea“ (într-un cuvânt, că am redevenit catolic). Nu ! Nu m-ați înțeles cituși de puțin... Am rămas același ca pînă acum ; ceea ce mă amăra înainte mă amărăște și astăzi ; ceea ce am iubit înainte iubesc și acum ; ceea ce m-a bucurat în trecut continuă să mă bucure ; așa cum am acționat înainte acționez și acum ; așa cum am gândit pînă acum gîndesc și astăzi ; după cum în trecut amărăciunea și încercările nu m-au ocolit, tot astfel nu mă vor ocoli nici pe viitor ; drumul meu a rămas același ; urăsc răul așa cum l-am urit și înainte și năzuiesc, ca și pînă acum, din tot sufletul ca pe lume să nu existe nedreptate, crime, beție, desfrui, risipă, lux inutil, case de toleranță, în care oamenii își vind trupul sau sufletul, sau și unul și altul, oprimare, războaie fratricide și vrajbă între națiuni... Aș vrea să cuprind cu dragostea mea întreaga omenire, s-o încălzesc și s-o purific de noroiul vieții de astăzi... De ce îmi vorbiți dar de schimbarea drumului ? Să nu-mi mai scrieți niciodată despre aceasta ! Eu vreau să vă iubesc și vă iubesc cu adevărat, iar voi nu vreți să mă înțelegeți, mă ispitiți să mă abat din drumul meu, vreți ca dragostea mea pentru voi să devină o nelegiuire !...

Aș dori să vă mai scriu despre puterea iubirii, dar las asta pentru altă dată, deoarece astăzi vreau să răspund la scrisorile voastre. Sper că tonul tăios al scrisorii mele nu vă va supăra, deoarece acolo unde există credință în cauza căreia ți-ai închinat viața există și forță și asprime, și nu moleșeală. Eu cred că orice minciună reprezintă răul suprem și că este preferabil să scrii ceea ce gîndești și simți în mod sincer, chiar dacă ar fi neplăcut, decît să scrii o minciună plăcută...

Cît privește plămîinii mei, lucrurile nu stau chiar atît de prost cum vă închipuiți. În zadar v-a înspăimîntat Ignas*. Nici nu tușesc măcar, iar dacă simt o greutate ce-mi apasă pe piept, nu e de mirare după ce am stat în închisoare aproape doi ani. Sentința o voi primi poate pînă în 3 luni, dar nici gerurile din Iakuția nu mă sperie atît de tare ca răceala sufletelor egoiste, și de aceea prefer robiei sufletești Siberia. Eu sper că, orice s-ar întîmpla, vă voi mai revedea pe voi și pe copiii voștri... Iar dacă nu voi reuși, nu va fi pentru mine o mare nenorocire și nici pentru voi nu trebuie să fie. Viața este lungă, iar moartea e scurtă, și de aceea nu trebuie să ne temem de ea.

Acum aș vrea să vă vorbesc puțin despre copiii voștri. Ei sînt la fel de drăguți ca toți copiii. Sînt nevinovați, și atunci cînd fac rău sau bine acționează conform dorințelor lor, așa cum iubesc și cum simt: ei nu cunosc încă minciuna. Nuiaua, severitatea excesivă și disciplina oarbă sînt pentru copii niște dascăli nefaști. Nuiaua și severitatea excesivă îi fac să devină fățarnici și mincinoși, îi învață să simtă și să dorească un lucru, dar din cauza fricii să spună și să facă altceva. Nuiaua nu le poate pricinui decît durere, iar dacă sufletul lor este gingaș, dacă această durere îi va sili să procedeze altfel decît doresc, nuiaua îi va transforma cu timpul în sclavii propriei lor slăbiciuni, îi va apăsa veșnic ca o povară uriașă și va face din ei oameni lipsiți de suflet și de conștiință, incapabili să suporte suferința. Viața lor, care în viitor le hărăzește suferințe mult mai grele decît durerea provocată de nuia, se va transforma în mod inevitabil într-o continuă luptă între conștiință și suferință, în care conștiința va trebui să cedeze. Uitați-vă

* Ignati Edmundovici — fratele lui F. E. Dzerjinski. — *Nota Red.*

la voi înșivă, la oamenii care vă înconjură, la viața lor și veți vedea că o luptă neîncetată are loc între conștiință și viață; aceasta din urmă îi îndeamnă să procedeze în pofida conștiinței, care în cele mai multe cazuri cedează.

De ce se întâmplă oare acest lucru? Deoarece părinții și educatorii, formînd conștiința copiilor, învățîndu-i cum trebuie să trăiască, arătîndu-le ce este bine și ce este rău, nu educă în același timp și nu dezvoltă la ei forța sufletească necesară pentru a săvîrși binele. Ei îi bat cu nuiaua sau cu palma, țipă la ei, îi pedepsesc în tot felul, și astfel slăbesc forțele acestor viitori oameni, împiedicînd ei înșiși formarea conștiinței copiilor. Nuiaua, severitatea excesivă și pedepsele corporale nu pot niciodată mișca inima și conștiința copilului, deoarece ele se asociază întotdeauna în mintea copilului cu violența exercitată de cei mai puternici și educă la copil fie încăpăținarea, chiar atunci cînd el este conștient că a procedat greșit, fie lașitatea și minciuna ucigătoare.

Singurul mijloc care poate duce la îndreptarea unor atitudini greșite este acela care-l face pe vinovat să înțeleagă că a procedat greșit, că trebuie să trăiască și să se comporte altfel; numai atunci se va strădui să nu mai săvîrșască răul. Nuiaua nu acționează decît pentru scurtă vreme; cînd copiii cresc și încetează să se mai teamă de ea, o dată cu nuiaua dispare și conștiința. Atunci copiii devin niște ipocriți și mincinoși, pe care primul venit îi poate împinge pe drumul viciului și al desfriului, întrucît de nuiă și de pedepse fizice nu se mai tem, iar conștiința lor va rămîne mută. Nuiaua și pedeapsa corporală folosite împotriva copiilor constituie un blestem pentru omenire. Prin intimidare se poate educa la copil numai josnicia, depravarea, fățarnicia, lașitatea și carierismul. Teamă nu-i învață pe copii să distingă binele de rău; cel ce se teme de durere va ceda întotdeauna în fața răului.

Aldona, îți mai amintești, desigur, de încăpăținarea ce mă caracteriza de copil. Numai datorită acestei trăsături, precum și faptului că n-am fost bătut, am astăzi forța de a lupta împotriva răului fără să mă tem de nimic. Nu vă bateți copiii, însăși iubirea pe care le-o purtați trebuie să vă rețină de la acest lucru. Nu uitați de asemenea că, deși cu nuiaua ai mai puțină bătaie de cap în educarea copiilor

cînd sînt mici și lipsiți de apărare, după aceea însă, cînd vor crește, nu veți avea de la ei bucurie și dragoste, deoarece prin pedepsele corporale și prin severitatea excesivă le veți fi schilodit sufletele. Nu aveți voie să-i bateți și nu trebuie să-i loviți nici o singură dată, deoarece mințile și inima copiilor sînt atît de impresionabile și de receptive, încît orice lucru — fie el cît de mărunț — lasă urme adînci. Iar dacă totuși ți se întîmplă vreodată să-i pedepsești, să strigi la ei sau să-i lovești într-un moment de enervare, copleșită fiind de grijile ce ți le dau copiii, caută neapărat după aceea să-ți ceri scuze, să-i mîngii, să faci în așa fel ca inimioarele lor să simtă dragostea ta de mamă, să-i încălzești, să le oferi mîngîiere pentru durerea și rușinea lor, și în felul acesta să ștergi toate urmele iritării tale, care pentru ei este ucigătoare. Doar mama este aceea care educă sufletele micilor săi copii, și nu invers, și de aceea ține minte că ei nu te pot înțelege, deoarece sînt încă copii, și că nu ai voie niciodată să-ți pierzi calmul în fața lor.

Imi amintesc că, într-o zi, mama, groaznic de istovită cu gospodăria, căci grija pentru noi loți apăsă exclusiv pe umerii ei, și-a pierdut răbdarea și mi-a tras o palmă. Nimeni dintre voi nu era acasă, nici tu, nici Stas, nici Jadwiga (se pare că pe vremea aceea erați deja la Vilno, deși nu-mi amintesc exact). Nu știu ce pozna am făcut și, într-un moment de enervare, am primit de la mama o palmă. Am început să strig cît mă ținea gura și să plîng de necaz, iar cînd lacrimile mi-au secat, m-am băgat într-un colț sub etajera cu flori și n-am ieșit de acolo pînă nu s-a inserat. Imi amintesc foarte bine că mama m-a găsit acolo, m-a strîns tare la piept și m-a sărutat cu atîta dragoste, încît am izbucnit din nou în plîns; de data aceasta erau însă lacrimi liniștite, plăcute, lacrimi de fericire, bucurie și liniște, iar nu lacrimi pornite din răutate, ca înainte. Cît de bine m-am simțit atunci! După aceea am primit o chiflă proaspătă, din acelea din care mama usca pesmeți, și o bucată de zahăr; cît eram de fericit! Nu-mi mai amintesc cîți ani aveam pe atunci, cred că vreo 6—7 ani. Mai locuiam pe vremea aceea în satul nostru, la Dzerjinovo.

Acum înțelegi, scumpa mea, cum acționează dragostea și pedeapsa asupra sufletului copilului. Dragostea pătrunde în suflet și îl face pe om puternic, bun, săritor, în timp ce

teama, durerea și rușinea îl schilodesc. Iubirea este creatorul a tot ceea ce este bun, înalt, puternic, cald și luminos. Copiii nu știu și nu înțeleg ce este bine și ce este rău, de aceea trebuie învățați să distingă binele de rău. Ei nu au încă o voință puternică, și din această cauză trebuie să le iertăm pozele și să nu ne supărăm pe ei. Nu este destul să le spui: „fă cutare, dar cutare să nu faci” și să-i pedepsești cînd nu te ascultă. În felul acesta conștiința lor va fi sub imperiul exclusiv al durerii și fricii și copilul nu va ști să distingă în viață binele de rău.

Copilul se apropie întotdeauna de acela care-l iubește... El poate fi educat numai prin dragoste. Simțind dragostea părinților pentru el, copilul se străduiește să fie ascultător pentru a nu-i amări, iar dacă face cîte o poznă, datorită mobilității și vioiciunii sale copilărești, el însuși regretă apoi fapta comisă. Mai tîrziu, cînd o dată cu vîrsta își va educa și voința și va învăța mai bine să se stăpînească, el se va călăuzi după propria sa conștiință, și nu după mediul nefast, după condițiile externe ale vieții etc., care duc atît de des la decăderea morală.

Copilul simte suferința acelor pe care-i iubește. Sufletul său tînăr este influențat de lucrurile cele mai mărunte; de aceea copiii trebuie să ne știe întotdeauna perfect morali, să nu fim niciodată irascibili, certăreți, birfitori în prezența lor și mai ales să nu procedăm în dezacord cu vorbele noastre. Copilul observă defectele noastre și, chiar dacă nu le reține, ele lasă urme, iar din aceste urme și impresii ale copilăriei se formează fundamentul sufletului, conștiinței și forței sale morale. Și voința trebuie educată. Copiii răsfățați, ale căror capricii sînt satisfăcute de părinți, cresc ca niște egoiști lipsiți de voință. Căci dragostea părinților nu trebuie să fie oarbă...

Satisfacerea tuturor dorințelor copilului, îndoparea lui cu bomboane și cu tot felul de dulciuri nu este altceva decît tot o schilodire a sufletului copilului. Și aici educatorii trebuie să dea dovadă de aceeași dragoste rațională, care este infinit mai puternică decît dragostea oarbă.

Iată un exemplu: un copil bolnav cere o bucată de piine neagră, sau un copil sănătos cere prea multe bomboane; el plînge, țipă și nici nu vrea să asculte ce-i spune maică-sa pînă nu capătă ceea ce a cerut. Spuneți-mi a cui

dragoste este mai mare : a mamei care satisface capriciul copilului, sau a aceleia care-l refuză ? Este adevărat că copilul trebuie liniștit cu vorba bună, iar dacă aceasta nu ajută, copilul trebuie lăsat să plîngă fără să fie pedepsit. După ce va obosi de plîns se va liniști, și atunci i se va putea explica într-un limbaj accesibil de ce nu poate căpăta ceea ce dorește și cît îi necăjește pe părinți plînsul său...

Aveți o sarcină uriașă : aceea de a educa și a forma sufletele copiilor voștri. Fiți foarte atenți, căci defecțiunile sau meritele copiilor se întorc într-o mare măsură împotriva părinților. Aș mai vrea să scriu multe despre copii, dar nu știu cum veți primi aceste sfaturi și dacă nu veți considera inoportun amestecul meu în treburile voastre. În orice caz, fiți siguri că sint călăuzit în acest caz numai de dragostea pentru copiii voștri. Sărutați-i din toată inima din partea mea... Le doresc să crească zdaveni și voioși, plini de dragoste pentru părinții lor și pentru ceilalți oameni, curajoși și puternici cu trup și suflet..., să nu-și vîndă niciodată conștiința, să fie mai fericiți decît noi și să ajungă să vadă triumful libertății, fraternității și dragostei.

Inchei, deoarece am obosit. Cînd îmi veți scrie, trimiteți-mi cu fiecare scrisoare o marcă neștampilată, căci altfel nu vă pot răspunde, deși doresc foarte mult s-o fac. În afară de mărci să nu-mi trimiteți nimic altceva... Cît privește forța mea sufletească, fără îndoială că este destul de mare, dar nu chiar atît de mare cum îți inchipui, dragă Aldona. În scrisori și în închisoare par unilateral și foarte puternic... dar am și eu lipsurile mele, ce nu pot fi observate în scrisori... Îți scriu asta pentru ca să nu mă consideri mai bun decît sint în realitate, căci urăsc orice minciună și fățarnicie.

Și acum vă doresc sănătate și vă sărut pe toți șase.

Al vostru, *Felix*

Publicată parțial în 1937
în revista „*Molodaia Gvardia*”
(„*Tîndra gardă*”) nr. 9

Se tipărește după fotocopia
păstrată în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.
Originalul în limba polonă.

CĂTRE A. E. BULGAK

[Inchisoarea din Siedlce]. 20 decembrie 1901

Dragii mei Aldona și Ghedimin,

Vă mulțumesc pentru scrisori și pentru lucrurile pe care mi le-ați trimis... Mă răsfățați cu bunătatea și grija voastră, cu cuvintele voastre pline de căldură și-mi pare nespus de rău că nu pot fi împreună cu voi pentru a ne cunoaște mai îndeaproape unii pe alții. Au trecut doar atîția ani de cînd nu ne-am văzut, și fiecare dintre noi nu mai este astăzi cel ce a fost ieri. Este adevărat că trecutul poate fi recunoscut în prezent, și totuși cît de multe lucruri noi trebuie să li acumulat cu toții în vremea asta. Trecutul ne unește, dar viața ne desparte tot mai mult... Și totul înaintează: prin tristețe, suferințe, prin zbuciumul conștiinței, prin lupta dintre vechi și nou și prin pieirea unor vieți... Iar din toate acestea crește o floare minunată, floarea bucuriei, a fericirii, luminii, căldurii și a unei vieți admirabile.

Eu văd culorile ei bogate și încîntătoare, îi simt parfulul îmbătător, care-mi cuprinde întreaga ființă, simt irradiind din ea căldura și văd strălucirea orbitoare și jocul diamantin al razelor sale. Cînd îmi odihnesc privirile pe această floare, simt cu întreg sufletul, și nu numai cu rațiunea, că această bogăție de culori, aceste miresme care înviorează totul, această căldură, lumină și strălucire sînt roadele lacrimilor, suferințelor, tristeții și chinurilor.

Asemenea clipe cu viziuni minunate nu sînt prea frecvente, dar ele trăiesc îndelung în sufletul meu, mi-e dor de ele, aștept reîntoarcerea lor, și ele revin. Acesta este izvorul forțelor mele. De aceea nu regret nimic, iar tristețea despărțirii de oamenii dragi — de voi și de prietenii mei — nu mă ucide și nu-mi otrăvește zilele. Din aceeași cauză cred că nu este bine, dragă Aldona, să vii să mă vezi. Pe

amîndoi ne va cuprinde o tristețe adîncă, pe care n-o vom putea învinge și care ne va arde sufletele.

Imaginează-ți o întrevedere de 15 minute în fața oamenilor care mă păzesc aici, o revedere după atîția ani de despărțire între zidurile întunecate ale închisorii, printre gratii, lacăte, revolve și săbii. Nu vom reuși să ne spunem nici măcar cîteva cuvinte și vom fi deja despărțiți, căci nu vom fi lăsați să stăm de vorbă. Nu, nu veni, dragă soră. Eu și de aici te văd cu copiii și cu Ghedimin, simt grișile voastre, neliniștea, neplăcerile și bucuriile voastre, iar voi mă simțiți de asemenea alături de voi. O dată cu scrisorile mele vă trimit o părticică din inima mea, nu simțiți oare cum bate? Eu știu că simțiți. Sint convins că, chiar dacă trupul meu nu se va mai întoarce din Siberia, voi trăi veșnic, deoarece am iubit mulți, mulți oameni... Nu veni, nu are rost să-ți sporești suferințele. O știu din propria mea experiență: am avut aici cîteva întîlniri cu o persoană care imi este foarte dragă. Acum nu mai am dreptul s-o văd și soarta ne-a despărțit pentru multă vreme, dacă nu chiar pentru totdeauna. Am suferit atît de mult din cauza aceasta, încît și astăzi, după o lună și jumătate de la ultima noastră întîlnire, nu-mi pot recăpăta echilibrul sufletesc. De aceea te rog încă o dată nu veni. De altfel, o asemenea vizită este irealizabilă, deoarece se pare că mă vor deporta peste două zile; la Minsk voi fi doar în trecere, acolo nu mă vor reține, ci mă vor trimite direct la Moscova și de acolo mai departe, spre răsărit și spre nord. Vă voi scrie cît voi putea de des și scrisorile mele mă vor înlocui pe lingă voi, așa precum și pentru mine scrisorile voastre vă vor ține locul. Așadar, nu te necăji, Aldona, că nu vom reuși să ne luăm direct rămas bun.

În Polonia sărbătorile * au trecut, dar la voi ele abia se apropie... Vă doresc mult curaj în viață, încredere în forțele voastre, bărbăție în suferințe; vă doresc să vă iubiți unul pe altul, să priviți cu încredere viitorul, să faceți din copiii voștri oameni întregi, să ajungeți să vedeți roadele vieții voastre grele, plină de muncă și de griji. Oricît de grele vor fi condițiile în care va trebui să trăiți, nu vă

* Crăciunul și Anul nou. — *Nota Red.*

pierdeți cumpătul, căci încrederea în propriile tale forțe și dorința de a trăi pentru alții reprezintă o forță uriașă. Dragă Ghedimin, deși o duci mai bine cu sănătatea, din scrisoarea ta respiră atîta tristețe! Nu, nu, trebuie să ai încredere în tine, să trăiești și să nu cedezi bolii; nu te gîndi tot timpul la ea și o vei învinge mai ușor. Mi se pare că v-am vorbit în prima scrisoare trimisă de aici de un tovarăș al meu * care era foarte grav bolnav: suferea de plămîni și i se făcuse și o operație nereușită la picior. Erau clipe cînd mă gîndeam că nu va mai scăpa cu viață. Și ce credeți? Setea de viață, dorul puternic de a trăi au învins boala, iar acum e liber și îmi scrie că se simte din ce în ce mai bine cu sănătatea, în ciuda mizeriei și a șomajului. El e muncitor, iar pentru un muncitor șomajul înseamnă foame și frig. Așadar, fiți tari și curajoși! Ne vom revedea și poate că într-o zi voi veni pe la voi și ne vom depăna amintirile din zilele copilăriei noastre... Aceste zile mi se par acum foarte îndepărtate, iar amintirea lor are pentru mine un farmec aparte; dar astăzi merg pe drumul meu și, deși mă învăluie o umbră de tristețe cînd mă gîndesc la copilărie, nu-mi voi părăsi drumul de dragul ei, căci am gustat din pomul cunoașterii.

Mă bucur că peste cîteva luni nu voi mai fi în închisoare. Zidurile ei mi-au devenit atît de odioase, încît nu le mai pot privi cu sînge rece, după cum nu-i mai pot vedea pe paznici, gratiile etc. Sînt convins că, dacă m-ar elibera acum definitiv și aș veni la voi, ați spune că sînt un sălbatic. N-aș fi în stare să alcătuiesc nici cîteva fraze, iar zgomotul vieții m-ar stingheri și m-ar irita. De aceea temericii știu ce fac atunci cînd mă trimit pe 5 ani în Siberia răsăriteană (în Iakuția), pentru ca numai după aceea să mă elibereze; ei se gîndesc numai la „binele” meu, căci e nevoie de timp ca să poți să-ți revii după ce ai stat îngropat de viu timp de doi ani. Salturile sînt dăunătoare. Totul trebuie făcut treptat, și de aceea e mai bine la început să mă familiarizez cu urșii, cu mlaștinile și cu taigaua, în genere cu natura, apoi cu satul, cu tirgușorul, mai tirziu cu un orașel, iar abia după aceea cu ținuturile

* Este vorba de tînărul muncitor social-democrat Anton Rosol —
Nota Red.

natale. Sper că voi ajunge să apuc și acest sfârșit. Drumul pe care urmează să-l fac va dura vreo două luni. În orice caz, spre primăvară sper să ajung la destinație. Abia la Irkutsk, adică la 7.000 de verste de Siedlce, voi putea ști mai exact încotro sînt trimis.

Vă mulțumesc încă o dată pentru tot, vă doresc sănătate, vă îmbrățișez și vă sărut pe toți.

Al vostru frate care vă iubește,

Felix

*Publicată în 1946 în revista
„Pogranicnik” („Grănicerul”) nr. 14*

*Se tipărește după fotocopia
păstrată în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.
Originalul în limba polonă*

CĂTRE A. E. BULGAK

[Închisoarea de etapă din Aleksandrovsk]. 5 martie 1902

Dragă Aldona și Ghedimin,

Iată-mă și în Siberia răsăriteană, la peste 6.000 de verste de voi și de locurile natale, dar împreună cu tovarășii de închisoare. Nu sînt încă liber, sînt ținut închis, dar aștept venirea primăverii, pentru că o dată cu dezghețul vom porni cu 3.000—4.000 de verste mai departe, spre nord. La Moscova n-am izbutit să-i văd pe Vladîs și Ignas decît o singură dată și nu mai știu nimic despre ei, deoarece pe neașteptate ni s-au interzis vorbitoarele. Ce să vă mai scriu ? Mi-e dor de țară — asta o știți prea bine. Ei nu au reușit să-mi smulgă din suflet nici amintirile locurilor unde m-am născut, nici idealurile pentru care lupt, și nici credința în triumful cauzei. Trăiesc și aici cu aceeași credință și cu același dor ; gîndurile îmi zboară spre tovarășii mei, și atunci sînt împreună cu ei. Firește, există și clipe grele, groaznice, cînd îți vine să crezi că de durere capul îți va plesni ; și totuși numai această durere ne face să devenim oameni și să vedem soarele, deși deasupra și în jurul nostru nu sînt decît gratiile și zidurile închisorii. Dar destul despre asta ! Să vă scriu cîte ceva despre viața de aici .

Mă aflu în închisoarea din Aleksandrovsk, la 60 de verste de Irkutsk. Ziua celulele sînt deschise și ne putem plimba prin curtea închisorii, care este destul de mare. Alături, despărțită printr-un gard, este închisoarea de femei. Avem cărți și citim cîte puțin, dar mai mult ștăm de vorbă și glumim, înlocuind viața autentică printr-o parodie a ei, printr-o pierdere de vreme. Scrisorile și veștile venite din țară sînt singura noastră bucurie. Am întîlnit aici mulți polonezi deținuți de drept comun, nu politici ; și pe ei îi chi-

nuie dorul de țară și de familie ; cei mai mulți dintre ei au nimerit aici numai datorită abuzurilor administrației țariste. Caut să-i cunosc pe acești oameni și viața lor, să aflu ce i-a împins la crime și ce preocupări au... Închipuiți-vă că sînt printre ei unii care stau aici de 10 luni doar pentru a fi trimiși în locul unde urmează să li se elibereze acte de identitate... În genere, dacă despre Rusia europeană se pot vorbi și scrie multe, despre Siberia e mai bine să taci. Atît de mare e mîrșăvia aici, încît nici nu ți-ar ajunge timpul s-o descrii. O dată cu construirea căii ferate, atotputernicia lipitorilor mărunte scade treptat, dar — ca de obicei — răul dispare extrem de încet.

Drumul de la Siedlce, care a durat două luni, m-a obosit extrem de mult. Din Samara am mers 10 zile fără oprire, fără să mă odihnesc cîtuși de puțin. Acum trebuie neapărat să-mi refac puțin sănătatea pentru că ceva nu e în ordine. Din fericire, acum e primăvară, cu zile călduroase și înso-rite ; aerul este ca la munte — uscat și sănătos pentru plămîinii slabi. Închisoarea nu mă supără prea mult, deoarece pe gardian nu-l văd decît o dată pe zi, și tot timpul mă aflu în mijlocul tovarășilor, în aer liber...

Vă doresc sănătate și vă îmbrățișez din suflet.

Al vostru, *Felix*

Publicată în 1937 în revista
„*Molodala Gvardia*” („Tîndra gardă”)
nr. 10—11

Se tipărește după fotocopia
păstrată în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.
Originalul în limba polonă

CĂTRE S. S. DZERJINSKAIA

[Pavilionul X, citadela din Varșovia]. 2 februarie 1914

...Am primit astăzi cartea poștală colectivă și scrisoarea ta din 31 ianuarie și de aceea mă simt atât de bine acum în celula mea. Pentru prima oară după multă vreme am putut zîmbi din nou, și zîmbetu-mi, pornit din adîncul sufletului, îmi luminează viața și lumea întreagă...

Vreau să mă întorc și mă voi întoarce, orice s-ar întîmpla, pentru că starea mea fizică depinde aici aproape exclusiv de voința mea, de voința mea autentică, și organismul meu are o mare putere de rezistență. Cînd trăiesc clipe atât de luminoase ca cele de astăzi am certitudinea că totul poate fi suportat fără să deznădăjduiești, păstrîndu-ți pînă la capăt tăria sufletească. Eu nu pot concepe disperarea și tragedia atîta vreme cît sufletul mai este în stare să simtă, cît mai ai puteri și o gîndire vie, atîta vreme cît inima bate încă cu putere în pieptul tău. Și atunci viața redevine ceva ce trebuie privit simplu, ceva care în permanență se mișcă și se dezvoltă prin contradicții, care lasă însă întotdeauna cîmp liber sufletului omenesc — numai să vrea acesta să fie liber... Închisoarea te chinuiește și te istovește nespuse de mult, dar acesta este acum prețul vieții, al dreptului la bucuria supremă, accesibilă acum oamenilor liberi. Aceste chinuri sînt trecătoare și nu înseamnă nimic, în timp ce această bucurie este întotdeauna vie și reprezintă bunul suprem...

Al tău, *Felix*

Publicată în 1946 în
revista „Smena” nr. 1—2

Se tipărește după fotocopia
păstrată în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.
Originalul în limba polonă

CĂTRE S. S. DZERJINSKAIA

Pavilionul X, citadela din Varșovia. 24 iunie-1914

Zosea, draga mea,

Nu știu dacă ai primit scrisorile mele din 22 mai și 21 iunie și dacă am scris destul de limpede. Dacă e ceva neclar, aş putea repeta pasajele confuze, dar înainte aş vrea să știu dacă scrisorile v-au parvenit. Nu fi supărată pe mine, Zosea, că n-am scris atîta vreme. Gîndurile mele sînt mereu alături de voi. Gîndul la activitatea noastră comună este ceea ce îmi susține forța morală. Vreau să fiu demn de ideile pe care le împărtășim amîndoi. Mi se pare că orice manifestare de slăbiciune din parte-mi, dorința ca totul să se sfîrșească o dată și să trăiesc în liniște, orice „nu mai pot” ar fi o trădare și o renegare a sentimentelor față de voi și față de cîntul vieții, care a răsunat și răsună și acum în mine...

Cînd mă gîndesc la Jasik, micuțul nostru drag, mă cuprinde un val de fericire. În același timp însă mă frămîntă gîndul că întreaga povară a educației copilului a căzut asupra ta, răpindu-ți mult din timp, sau absorbindu-te chiar în întregime, în vreme ce eu nu-ți pot fi cu nimic de ajutor. Tu ești aceea care-i transmiți sentimentele și gîndurile mele, prin tine mă cunoaște și află despre mine, căci gîndurile noastre — ale tale și ale mele — sînt aceleași. Sînt convins că el va înțelege de ce mă aflu acum aici, unde ai fost și tu cu el. Acum el simte doar, dar în curînd va înțelege și-și va însuși gîndurile noastre. Pentru totdeauna îi va rămîne amintire locul unde s-a născut* și va ști să înțeleagă pentru ce s-a întîmplat aceasta, aprofundînd astfel sensul vieții.

* Fiul lui F. E. Dzerjinski s-a născut în închisoare. — *Nota Red.*

Această amintire poate deveni pentru el hotărîtoare, determinîndu-i întreaga desfășurare a vieții, cu condiția să nu-și schimbe caracterul și să nu se transforme într-un intelectual tipic modern, ale cărui cuvinte și gânduri reprezintă, în cea mai mare parte, doar „poezia” vieții, un element decorativ, fără nimic comun cu faptele și cu viața sa adevărată.

Intelectualul modern trăiește în două lumi distincte, aproape fără puncte de contact între ele: lumea gândirii și lumea acțiunii; idealismul cel mai rafinat alături de materialismul cel mai brutal. Intelectualul modern nu vede nici viața reală din jurul său, nici propria-i viață. N-o vede pentru că nu vrea s-o vadă. Pe de o parte, este mișcat pînă la lacrimi urmărind jocul actorilor de pe scenă, iar pe de altă parte este absent, indiferent sau chiar plin de cruzime în viața practică. Iată de ce este deosebit de important să-i inoculăm lui Jasik dezgust și scîrbă față de minciună și fățarnicie — trăsături atît de răspîndite la copiii care imită oamenii din societatea noastră... Ceea ce nu poate fi însă dezrădăcinat este minciuna generată de condițiile sociale; or, de aceste condiții, pe Jasik nu trebuie să-l izolăm. El trebuie să le cunoască și să le înțeleagă, pentru a ajunge să-i repugne minciuna, sau pentru a înțelege necesitatea și inevitabilitatea ei atunci cînd minciuna izvorăște din convingeri sociale pure și este cerută de lupta pentru o viață adevărată și sublimă. Jasik nu trebuie să crească ca o floare de seră. El trebuie să știe să mînuiască întreaga dialectică a sentimentelor, pentru a putea lupta în viață în numele adevărului, în numele cauzei. El trebuie să poarte în suflet un ideal mai larg și mai puternic decît sentimentul sfînt față de mamă, sau față de cei iubiți, apropiați, dragi. El trebuie să fie în stare să îndrăgească ideea care-l va lega de mase și va fi farul care-i va lumina drumul în viață. Jasik trebuie să înțeleagă că tu și toți cei care-l înconjură, de care e atașat și pe care-i iubeste, au un ideal scump, mai puternic decît dragostea pentru copil, decît dragostea pentru el, un ideal care-și are rădăcinile și în el, și în dragostea și atașamentul față de el. Acest sentiment sfînt, mai puternic decît toate celelalte sentimente, își soarbe tăria din preceptul moral: „Așa trebuie să trăiești și așa trebuie să fii”. Conștiința acestei datorii, ca și a oricărei datorii legate de sentiment, nu poate fi insuflată numai prin rațiune... Imi

amintesc de serile de neuitat petrecute în micul nostru conac : lumina lămpii se revărsa blîndă, afară vuia pădurea, iar mama ne povestea despre persecuțiile împotriva uniților, despre prigonirea oamenilor, despre impozitele care li se storceau etc. etc. Toate acestea au constituit un moment hotărîtor care m-a influențat și m-a determinat apoi să apuc pe drumul pe care am mers și să văd în fiecare violență de care aflam (ca, de pildă, Krozi⁵¹, obligația de a vorbi rușește, de a merge la biserică în zilele sărbătorilor oficiale, sistemul de spionaj în școală etc.) un act de violență exercitat împotriva mea personal. Atunci (era prin 1894) am jurat, împreună cu un grup de prieteni de vîrsta mea, să luptăm pînă la ultima suflare împotriva răului. Încă de pe atunci inima și mintea mea reacționau la orice nedreptate, la orice jignire adusă oamenilor, încă de pe atunci am învățat să urăsc răul. A trebuit să bîjbîi o vreme pentru a găsi drumul, nefiind călăuzit de nimeni, neavînd indicații de la nimeni, și de aceea inima și rațiunea mea au pierdut mult croindu-și drum spre acest ideal. Jasik însă ne are pe noi, pe tine și pe noi toți ; el nu va mai trebui să bîjbîie, căci idealul îl va moșteni de la noi. Totuși numai inima nu ajunge ; sînt necesare condițiile sociale care-i vor da posibilitatea să fie conștient de această moștenire și s-o preia. Aceste condiții sînt mai puternice decît inima... Numai printre cei asupriți nu există conflicte între generația veche și cea nouă. Și numai în acest mediu ideea noastră crește, se întărește și se răspîndește ca o forță invincibilă, fără fățarnicie și fără contradicție între vorbă și faptă. De aceea gîndul mă duce adesea la vremea cînd Jasik va ajunge la o vîrstă mai mare și cînd un asemenea mediu îi va fi cît se poate de util. Poate că acum este încă prematur să vorbesc despre asta, dar gîndul mă urmărește mereu. Aș vrea mult de tot să fie un intelectual, dar un intelectual fără viciile intelectualității. În zilele noastre mediul intelectual este nefast pentru suflet. Prin strălucirea sa aparentă, prin poezia formei și a cuvintelor, prin sentimentul unei oarecare superiorități personale, el te atrage și te îmbată ca alcoolul. Acest mediu te leagă atît de mult de manifestările exterioare ale „culturii“, de un anumit „nivel cultural“, încît atunci cînd nivelul vieții materiale intră în conflict cu nivelul vieții spirituale, cerințele celei dintîi înving și omul ajunge să se

disprețuiască pe sine însuși, devine un cinic, un bețiv, sau un ipocrit. De acum înainte dezechilibrul sufletesc nu-l va mai părăsi niciodată.

S-ar putea ca ceea ce gîndesc eu acum să fie o dovadă de primitivism. Să renunți la bunurile vieții și să lupți apoi pentru a le cuceri alături de cei ce sînt lipsiți de aceste bunuri înseamnă să cultivi un fel de ascetism. Dar aceste gînduri nu mă părăsesc, și de aceea ți le împărtășesc și ție. Nu sînt un ascet. Dar există o dialectică a sentimentelor ale cărei rădăcini sînt înfipse chiar în viață, mai precis, după cîte cred eu, în viața proletariatului. Principalul este ca această dialectică să parcurgă întregul ei ciclu, ca să ajungă la sinteză, adică la rezolvarea contradicțiilor. Iar această sinteză fiind de natură proletară, trebuie să fie în același timp și adevărul „meu”, adevărul sufletului „meu”. Trebuie să ai conștiința necesității de a merge la moarte în numele vieții, de a merge la închisoare în numele libertății și trebuie să ai forța de a suporta cu ochii deschiși tot infernul vieții, simțind în suflet imnul măreț și sublim al frumosului, al adevărului și fericirii, făurît chiar în această viață. De aceea, cînd îmi scrii că Jasik se bucură mult de mugurii copacilor, de cîntecul păsărelelor, că iubește florile și ființele vii, văd și simt că el are toate elementele pentru a ridica în viitor un edificiu al acestui imn măreț — dacă condițiile vieții vor îmbina în el sentimentul frumosului cu conștiința necesității de a năzui ca viața omenească să devină tot atît de frumoasă și măreață... Îmi amintesc cum de multe ori gîndurile despre cauza noastră mi-au fost evocate de frumusețea naturii (să stai într-o noapte înstelată de vară la marginea pădurii care foșnește lin și să privești stelele ; să cutreieri într-o zi de vară pădurea de brazi și să urmărești cu privirea cum vîntul leagănă crengile și norii alunecă pe firmament ; pe o noapte cu lună să te plimbi cu barca în mijlocul iazului și să asculți liniștea netulburată de nici un zgomot, și atîtea, atîtea alte tablouri)... Niciodată nu trebuie să renunțăm la această frumusețe, la această natură. Ea este templul tuturor rătăcitorilor lipsiți de un „cuib” cald, care leagănă și adoarme orice avînt mai larg al sufletului. Dar cei care-și pierd acum propriul lor cămin cîștigă lumea întreagă dacă urmează calea proletariatului. Dacă Jasik va putea renunța la această estetică a

„cuibului“, specifică astăzi mediului intelectual, și va păstra în suflet sentimentul și înțelegerea frumosului, iar noțiunea „al meu“ se va confunda la el cu noțiunea „al nostru“, dacă nu va simți nevoia să-și însușească frumosul, să și-l „însușească“ în sensul negustoresc al acestui cuvânt, ci va considera că această lume minunată este toată a lui, va fi cel mai fericit om, iar aptitudinile lui creatoare vor atinge culmi nebănuite. Iată-mă că mă las purtat de visuri : dacă acum el aude, vede și simte, poate că mai târziu, când va mai crește, viața îi va asculți și mai mult văzul și auzul și-i va lărgi sentimentul de dragoste față de oameni, și atunci se va contopi într-adevăr cu milioanele de oameni, îi va înțelege, cântecul lor va deveni cântecul lui, iar el va simți muzica acestui cântec și-și va da seama care este adevărata frumusețe și fericire a omului. El nu va fi un poet care trăiește numai în poezie, ci-și va făuri cântecul trăindu-și viața laolaltă cu milioanele de oameni. Visez că nu-i va fi sortit să ajungă un intelectual modern infirm, că în el se pot îmbina trăsăturile omului desăvârșit. Visuri ! S-ar putea pune însă întrebarea ce este mai bine să fii : un intelectual infirm sau un muncitor infirm... Doar și muncitorul este infirm, cu singura deosebire că cu fiecare an infirmitatea lui se micșorează, în timp ce a intelectualului crește... Se apropie momentul victoriei. Dar chiar și acum infirmitatea muncitorului are un caracter cu totul diferit. Este o infirmitate care a fost impusă muncitorului prin asuprire și violență, deci una împotriva căreia el luptă, în timp ce intelectualul își consideră infirmitatea ca un indiciu al superiorității sale asupra celorlalți, și de aceea ea este incurabilă.

Al tău, *Felix*

Publicată parțial în 1946
în revista „Smena“ nr. 1—2

Se tipărește după fotocopia
păstrată în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.
Originalul în limba polonă

CĂTRE S. G. MUSZKAT *

[Orel, închisoarea gubernială]. Martie 1915

Am primit două scrisori de la Zosea, din 15 ianuarie și 15 februarie, ultima împreună cu două fotografii de-ale lui Jasik. Sînt fericit că mă aflu din nou alături de cei dragi, măcar prin scrisori.

Scriu rar pentru că viața grea și monotonă de aici îmi dă o dispoziție prea sumbră. Mă gîndesc la infernul în care trăiți și voi acum, și iadul de aici mi se pare mai puțin îngrozitor — aproape că nici nu-mi mai vine să scriu despre el, deși mă chinuie mult, uneori chiar nespus de mult.

Ceea ce ați aflat despre condițiile în care trăim este adevărat. Este de-a dreptul insuportabil. În fiecare zi cîte cineva este luat și dus... la groapă. Din categoria noastră, numai în ultimele 6 săptămîni au murit cinci oameni, toți de tuberculoză. Pentru trei dintre ei locul de deportare era demult stabilit, dar n-au fost transferați deoarece 7 luni de zile nu s-a putut pune ordine în „hîrțile“ lor. Toți au fost aduși aici de la Piotrkov; nu primeau, firește, nici un ajutor de acasă, deoarece familiile lor se găsesc dincolo de hotarele statului, iar condițiile de aici sînt ucigătoare. În ultima vreme, din cauza acestor condiții, mulți s-au îmbolnăvit de febră tifoidă și de tifos exantematic. Se spune că în fiecare zi sînt îngropați doi-trei oameni și că între 5 februarie (stil vechi) și 4 martie au murit 30. Cei ce se îmbolnăvesc de tifos sînt luați din „instituția“ noastră și duși în fosta „instituție“ de femei, unde a fost aranjat un așa-zis „spital“ pentru bolnavii de tifos. Dar pînă să vină medicul și să pună diagnosticul trec 4—5 zile, și în timpul

* S. G. Muszkat — tatăl soției lui Dzerjinski. — *Natu Red.*

acesta bolnavului îi crește febra, continuînd să stea cu alții într-o cameră supraaglomerată. Acum este greu să găsești chiar și un felcer, ca să nu mai vorbim de medic, pe care nu-l vîd decît muribunzii, și în nici un caz contagioșii. Doctorul este un oarecare domn Rîhlinski, un polonez care îi îngîină pe „pensionarii” polonezi care nu știu să vorbească rusește și îi ocărăște cum îi vine la gură. Toți spun că e un călău și circulă zvonuri despre cruzimile lui destul de recente față de ocnașii bolnavi de la așa-numita închisoare centrală din Orel. Am aflat acum de moartea unui deținut care cu două săptămîni în urmă se îmbolnăvise în celula noastră ; după 4 zile de boală ajunsese să nici nu mai poată merge din cauza febrei prea ridicate ; atunci l-au luat de la noi și l-au dus în „spitalul” lor. Dar medicul nici nu dă pe acolo, bolnavii sînt lăsați pe seama felcerului, care se poartă cu ei mai rău decît cu un cîine. Aproape fiecare dintre noi este bolnav — nici nu s-ar putea altfel. Hrana e dezgustătoare : de 5 ori pe săptămîină aceeași varză fără nici un gust și de 2 ori ceva asemănător cu o supă de mazăre ; se mai dau zilnic 1—2 linguri de fiertură de hrișcă, dar fără grăsimi ; cui îi poate ajunge o asemenea porție ? Pentru cei ce nu primesc pachete de acasă, singura hrană o constituie cele 600 gr de pîine neagră (amestecată adesea cu nisip) sau 400 gr de pîine albă. E greu să rezisti multă vreme cu o asemenea hrană. Toți sîntem livizi, verzi sau galbeni, într-un cuvînt anemici. Rufele ni se schimbă o dată la două săptămîni, dar ni se dau rufe murdare, pline cu păduchi. De paraziți este cu neputință să scapi, deoarece în celule stăm claie peste grămadă. Eu, de pildă, stau cu încă 60 de inși (cu cîteva săptămîni în urmă eram 71) într-o celulă în care ar trebui să stea numai 37 de oameni. Și totuși, noi, condamnații la muncă silnică, ne aflăm într-o situație privilegiată, căci trecătorii și militarii stăteau cîte 150 în celule asemănătoare. Nu este de mirare că la ei a apărut cel dintîi tifosul și că tot în rîndurile lor seceră cele mai multe vieți. Acum stau într-o celulă uscată, dar cele mai multe sînt atît de igrasioase încît picură din tavan, iar pereții sînt jilavi.

Împreună cu alți cîțiva tovarăși ne-am organizat într-o comună ; învățăm împreună, pe unii dintre ei îi ajut eu la învățătură, și timpul trece repede, atît de repede încît cu

greu ai putea să crezi că au și trecut 8 luni de cînd am fost trimiși din Varșovia. Primesc „Pravitelstvennii Vestnik” („Curierul guvernamental”) și știu despre actualul război tot ce se poate afla din telegrame. Am relații doar cu un grup restrîns, deoarece în celulă mai există și alți oameni, cu totul străini nouă, sau chiar dușmani, trimiși aici pentru trădare, furt sau spionaj. Acești oameni sînt de-a dreptul respingători, dar și printre ceilalți există indivizi suspecti. Nimic nu-ți face sufletul mai dornic de viață ca această viață în comun. Cînd o cunoști, năzuința spre alte condiții de viață, spre o altă viață, devine și mai puternică. Și totuși ea te vindecă și te apără de pesimism și de dezamăgire. Dacă aș putea să scriu despre ceea ce mă ține în viață, n-aș mai scrie despre tifos, varză și păduchi, ci despre visul nostru, care astăzi ne apare doar ca o idee abstractă, dar care este în realitate pîinea noastră cea de toate zilele. ...Cînd mă gîndesc la cele ce se petrec acum, la pretinsa prăbușire universală a tuturor speranțelor, ajung să cred cu fermitate că viața va înflori cu atît mai repede și mai puternic cu cît mai zguduitoare este astăzi această prăbușire. De aceea încerc să nu mă gîndesc la măcelul de astăzi, la urmările războiului, caut să privesc mai departe și văd lucruri despre care astăzi nimeni nu vorbește...

În general mă simt perfect sănătos și am strictul necesar...

Nu știu cît timp voi mai sta aici. Cu două luni în urmă, cîțiva de-ai noștri au fost trimiși înapoi la Varșovia pentru a fi judecați. Probabil că în curînd mi se va înmîna actul de acuzare și, întrucît hîrțiile se găsesc de o lună la tribunal, e posibil să fiu în scurtă vreme transferat înapoi la Varșovia. Deocamdată, din cauza tifosului, nu se lasă să plece de aici deținuți.

I-am scris Zosei imediat ce am primit prima ei scrisoare; n-am primit încă o confirmare. Sînt fericit că este la Zürich și că Jasik se poartă bine.

Felix

Publicată în 1927 în revista
„Proletarskaja Revoliuția” nr. 7 (66)

Se tipărește după fotocopia
păstrată în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.

Originalul în limba polonă

CĂTRE S. S. DZERJINSKAIA

[Orel, închisoarea centrală de muncă silnică].

4 februarie 1916

...Orice m-ar aștepta și oricare ar fi starea mea sufletească, niciodată nu mi-e sufletul cuprins de plîngeri sterile. Chiar și atunci cînd nostalgia mă răzbește, îmi păstrez în adîncul sufletului calmul, dragostea de viață și înțelegerea ei, a mea și a altora. Iubesc viața așa cum este, viața adevărată, în veșnica ei mișcare, în armonia și în groaznicele ei contradicții. Ochii mei mai văd și urechile mai aud, sufletul recepționează și inima nu mi s-a împietrit. În ea răsună cîntecul vieții... Și de aceea cred că acela care aude răsunînd în inima sa acest cîntec nu-și va blestema niciodată viața și nu-și va dori o altă viață, liniștită și normală, oricare ar fi chinurile prin care ar trece...

Al tău, *Felix*

Publicată parțial în 1946
în revista „Smena” nr. 1—2

Se tipărește după fotocopia
păstrată în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.G. al P.C.U.S.
Originalul în limba polonă

CĂTRE S. S. DZERJINSKAIA

Moscova, 27 mai 1918

Mă aflu în focul luptei. Duc o viață de soldat, care nu cunoaște odihna, căci trebuie să-și salveze casa. Acum nu e timpul să te gîndești la ai tăi și la tine însuși. Se duce o muncă și o luptă infernală, dar în această luptă inima mea a rămas vie, aceeași ca și înainte. Tot timpul meu nu este decît acțiune neîntreruptă...

Rațiunea mă silește să fiu necruțător și simt în mine voința fermă de a fi consecvent pînă la capăt...

Cercul dușmanilor ne strînge din ce în ce mai puternic, se apropie de inima noastră... Fiecare zi ne silește să recurgem la măsuri tot mai hotărîte. Acum ne aflăm în fața celui mai puternic dușman: foametea. Pentru a găsi pîine, trebuie s-o smulgem de la cei ce o au și s-o dăm celor în lipsă. Războiul civil nu poate să nu se dezlănțuiască și să ajungă la proporții extraordinare. Am fost trimis pe un post în prima linie a focului și vreau să lupt privind cu ochii deschiși întreaga primejdie a situației și fiind eu însumi necruțător...

Fizicește, am obosit, dar nervii îmi rezistă și nu cunosc deprimarea. Aproape că nu ies din cabinet — aici lucrez și tot aici, într-un colț, îndărătul unui paravan, îmi am patul. Mă aflu la Moscova de cîteva luni. Adresa mea este: Lubeanka, 11.

*Publicată parțial în 1946
în revista „Smena” nr. 1—2*

*Se tipărește după fotocopia
păstrată în arhiva
Institutului de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.
Originalul în limba polonă*

ADNOTĂRI

1. F. E. Dzerjinski și-a scris autobiografia înainte de a fi fost numit președinte al Consiliului superior al economiei naționale. — 1.
2. „Czerwony Sztandar” („Steagul Roșu”) — organ de presă al Social-Democrației din Polonia și Lituania, înființat din inițiativa lui F. E. Dzerjinski, pe baza hotărârii din august 1902 a Conferinței de la Berlin a Social-Democrației din Polonia și Lituania. Ziarul a apărut pînă în 1918 — în total 195 de numere. — 3.
3. Este vorba de Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia, care a avut loc între 26 iulie și 3 august (8—16 august) 1917. — 4.
4. Acest articol al lui F. E. Dzerjinski ca și următoarele două au fost publicate în ziarul „Kowieński Robotnik” („Muncitorul din Kovno”) nr. 1 din 1 aprilie 1897. Ziarul era scris de mină în limba polonă, de F. E. Dzerjinski, care îl și hectografia; a apărut un singur număr. — 5.
5. Este vorba de legea din 2 iunie 1897, care stabilește ziua de muncă de 11½ ore. Această lege a fost cucerită prin luptă de muncitori de la guvernul țarist. Promulgarea ei era așteptată pentru aprilie 1897. — 10.
6. Acest manifest a fost scris de mină în limba polonă de F. E. Dzerjinski și hectografiat tot de el. — 12.
7. „Robotnic Litewski” („Muncitorul lituanian”), organ neperiodic al Partidului social-democrat lituanian. A apărut între anii 1896 și 1899 în limbile polonă și lituaniană la Paris și la Zürich. În total au apărut trei numere. — 15.
8. „Proletaryat” („Proletariatul”) — primul partid socialist al proletariatului polonez, care a existat între anii 1882 și 1886; acest partid a ridicat în Polonia stindardul luptei de clasă și a educat clasa muncitoare poloneză în spiritul solidarității internaționale, proclamînd lozinca: „Proletari din toate țările, uniți-vă!” — 22.

9. *Warynski Ludwik* (1856—1889) — militant de seamă al mișcării socialiste poloneze, întemeietorul și conducătorul primului partid revoluționar al clasei muncitoare poloneze — „Proletaryat”. — 22.
10. „*Uniunea muncitorilor polonezi*” — prima organizație proletară de masă. A luat ființă în 1889 din inițiativa lui J. Marchlewski, lui I. Leder și a lui G. Wilkoszewski. Uniunea s-a ridicat împotriva capitalismului și a propagat ideile socialiste. — 22.
11. Nu s-au păstrat originalele proceselor-verbale ale Primului Congres al Social-Democrației din regatul Poloniei. Procesele-verbale ale celor trei ședințe ale Congresului au fost publicate în organul de presă al Social-Democrației din regatul Poloniei „*Sprawa Robotnicza*” nr. 10 din aprilie 1894. — 23.
12. Stanisław Kunycki, Petr Bardowski, Jan Petrusinski și Mihail Ossowski, implicați în procesul partidului „Proletaryat”, au fost condamnați la moarte și executați la 28 ianuarie 1886. — 24.
13. *Pawiak* — închisoare preventivă din Varșovia. — 25.
14. *Vojnarowska Cezarina* — „Wanda” (1861—1911). A luat parte, începând din anul 1878, la mișcarea socialistă din Polonia. Între anii 1901 și 1904 a fost reprezentanta Social-Democrației din Polonia și Lituania în Biroul Socialist Internațional. — 27.
15. Este vorba de ședința Biroului Socialist Internațional. — 27.
16. Este vorba de nr. 134 al publicației Bundului „Ultimele știri” din 1 iulie (18 iunie) 1903, în care a fost inserată știrea despre demonstrația din 14 iunie 1903 de la Lodz. „Ultimele știri” au fost publicate de Comitetul din străinătate al Bundului, în anii 1901—1906. — 29.
17. Este vorba de „Czerwony Sztandar”, vezi adnotarea 2. — 30.
18. „*Przegląd Socjaldemokratyczny*” („Revista Social-Democrată”). Organul teoretic al Social-Democrației din Polonia și Lituania; a apărut la Cracovia între 1902—1904 și 1908—1910. Au apărut 41 de numere. — 30.
19. *Secesiune* este un cuvânt latin care înseamnă despărțire. În cazul de față F. E. Dzerjinski califică drept secesiune „Proletariatul III”, subliniind astfel înrudirea lui cu P.P.S. — 30.
20. *Ludwik Kulczicki* (Lolo), organizatorul „Proletariatului III”, a devenit ulterior fascist. — 31.
21. După toate probabilitățile, scrisoarea a fost adresată soției bundistului Mill. — 32.
22. „*Ugodoviști*” — Curent politic în rândurile marilor moșieri polonezi și ale unei părți a burgheziei. „Ugodoviști” erau adepții unui acord direct cu țarismul rus. Ei urau socialismul, lupta de clasă a proletariatului și în general mișcarea democratică. — 33.

23. F. E. Dzerjinski se referă la demonstrația din 14 iunie 1903 de la Lodz, la greva din februarie 1903 de la fabrica de iută „Warta” din Czeszochow și la pogromul evreiesc din Chișinău din 6—8 aprilie 1903. — 34.
24. Congresul al V-lea al Social-Democrației din Polonia și Lituania a avut loc între 13 și 25 iunie (stil nou) 1906, la Zakopane (Galiția). La Congres au participat 52 de delegați cu vot deliberativ și 8 cu vot consultativ. F. E. Dzerjinski a prezentat raportul de activitate al Conducerii centrale a Social-Democrației din Polonia și Lituania. — 37.
25. Este vorba de organizația „Iskra”, creată la Varșovia la sfârșitul anului 1904 de membrii ruși ai P.M.S.D.R. În 1905 ea s-a unit cu Social-Democrația din Polonia și Lituania. — 44.
26. „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ale plenarelor C.C.”, partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 58. — 55.
27. Criticînd această propunere, V. I. Lenin scria în 1914 în lucrarea „Despre dreptul națiunilor la autodeterminare”: „marxiștii polonezi au avut pe atunci concepții atît de imprecise în problema națională, încît în locul autodeterminării ei n-au propus de fapt nimic altceva decît un pseudonim al faimoasei «autonomii cultural-naționale»!” (vezi V. I. Lenin, Opere, vol. 20, E.S.P.L.P. 1956, pag. 447).
Cît privește adoptarea de către Congresul al IV-lea al P.M.S.D.R. a revendicării autonomiei pentru Polonia, această chestiune, deși prezentată de Social-Democrația din Polonia și Lituania ca unul din punctele „Condițiilor fuzionării Social-Democrației din Polonia și Lituania cu P.M.S.D.R.”, n-a fost totuși discutată. În felul acesta Congresul al IV-lea al P.M.S.D.R. nu a luat nici o hotărîre în problema respectivă (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ale plenarelor C.C.”, partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 133). — 55.
28. Proclamația „Către proletariatul din întreaga Rusie” n-a fost semnată de reprezentanții Social-Democrației din Polonia și Lituania, deoarece delegații ei nu s-au putut prezenta la conferință din cauza grevei generale care izbucnise la Varșovia. — 56.
29. „Din jurnalul unui deținut” a fost scris de F. E. Dzerjinski în 1908—1909, pe cînd se afla în pavilionul X al citadelei din Varșovia. Pentru prima oară a fost publicat în revista „Social-Democraticescoe Obozrenie”, nr. 16 și 17—18 din 1909 și nr. 19 din 1910. În ediția de față, textul este dat cu prescurtări. — 62.
30. Skalon — guvernatorul general al Varșoviei. — 77.
31. Cuvintele „Plec la Ernest” însemnau „Plec la Varșovia”. — 85.

32. Articolul lui F. E. Dzerjinski intitulat „Aliații polonezi ai lui Kornilov” a fost reprodus în ziarul „Rabocii Puti” (așa se numea pe atunci „Pravda”) nr. 2 din 18 (5) septembrie 1917. — 89.
33. În ziarul „Pravda” nr. 211 din 23 septembrie 1919 sînt date numele spionilor și trădătorilor. — 114.
34. — adică organizațiile albgardiste. — 130.
35. — este vorba de organizațiile contrarevoluționare. — 130.
36. *Ţektran* — Comitetul Central al Sindicatului unit al lucrătorilor din transporturile feroviare și navale. A fost creat în septembrie 1920. La sfîrșitul anului 1920 și începutul anului 1921, troțkiștii strecurați în conducerea *Ţektranului* au încercat să ridice împotriva partidului pe muncitorii fără partid și să dezbine clasa muncitoare. Comitetul Central al partidului a demascat și a condamnat aceste acțiuni ale troțkiștilor. Primul Congres General al Sindicatului unit al muncitorilor din transporturile feroviare și navale din Rusia, care a avut loc în martie 1921, i-a înlăturat pe troțkiști din conducerea *Ţektranului*. — 138.
37. Este vorba de decalajul puternic care s-a manifestat în toamna anului 1923 între prețurile mari la produsele industriale și prețurile scăzute la produsele agricole. — 158.
38. În rezoluția „Pe marginea raportului Comitetului Central”, Congresul al XIII-lea al partidului a arătat că ridicarea metalurgiei este una din sarcinile cele mai importante și mai actuale ale industriei de stat (vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ale plenarelor C.C.”, partea a II-a, E.S.P.L.P. 1955, pag. 10—14). — 173.
39. Plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia a avut loc la 16—20 august 1924. F. E. Dzerjinski a luat cuvîntul la discuțiile în jurul raportului comisiei C.C. și a Comisiei Centrale de Control cu privire la salarii. Vezi hotărîrea plenarei „Despre politica salariilor” în „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ale plenarelor C.C.”, partea a II-a, E.S.P.L.P. 1955, pag. 104—107. — 178.
40. Este vorba de fabrica „Halturin” din Leningrad. — 187.
41. F. E. Dzerjinski se referă la culegerea de articole și materiale „Contribuții la problema productivității muncii”, editată de Consiliul superior al economiei naționale al U.R.S.S., în 1924, în care a apărut lucrarea sa „De la vorbe la fapte”. — 196.

42. Este vorba de răscoala contrarevoluționară din Gruzia de la sfîrșitul lui august 1924, organizată de menșevicii și naționaliștii burghezi gruzini, cu sprijinul liderilor Internaționalei a II-a și al agenților imperialismului anglo-american. La lichidarea răscoalei au participat activ muncitorii și țărănimea muncitoare din Gruzia. — 203.
43. Titlul aparține redacției. Articolul a fost scris de F. E. Dzerjinski, ca prefață la culegerea de articole „Problemele muncii în industrie”, editată în anul 1926 de Direcția centrală a presei de pe lîngă Consiliul superior al economiei naționale al U.R.S.S. — 274.
44. Plenara C.C. al P.C. (b) din U.R.S.S. s-a întrunit în urma hotărîrii Congresului al XIV-lea al partidului, care a propus Comitetului Central să ia imediat măsuri în sensul schimbării și îmbunătățirii componenței redacției ziarului „Leningradskaja Pravda”, care continua să ia poziție împotriva hotărîrilor Congresului. — 278.
45. La 1 ianuarie 1926 a avut loc plenara C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. ales la Congresul al XIV-lea, cu participarea membrilor Prezidiului Comisiei Centrale de Control și a membrilor Comisiei centrale de revizie. Plenara a ales organele executive ale Comitetului Central al partidului: Biroul Politic, Biroul Organizatoric și Secretariatul. — 280.
46. Plenara C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. a avut loc la 6—9 aprilie 1926. La lucrările plenarei au luat parte membrii Prezidiului Comisiei Centrale de Control și membrii Comisiei centrale de revizie. Plenara a luat în discuție problemele construcției economice și a adoptat hotărîri corespunzătoare. Vezi rezoluția plenarei despre „Situația economică și politica economică” în „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ale plenarelor C.C.”, partea a II-a, E.S.P.L.P. 1955, pag. 277—286. — 286.
47. R.O.P. („*Russian Oil Products limited*”) Societate ruso-engleză de prelucrare și vînzare cu ridicata a petrolului și a produselor petroliifere. — 317.
48. Plenara Comitetului Central și a Comisiei Centrale de Control ale P.C. (b) al U.R.S.S. a avut loc între 14 și 23 iulie 1926. Plenara a luat în discuție o serie de probleme foarte importante legate de construcția generală de stat și de construcția economică, de viața internă de partid, precum și de situația muncitorilor. Vezi rezoluțiile plenarei în „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ale plenarelor C.C.”, partea a II-a, E.S.P.L.P. 1955, pag. 287—309. — 335.
49. Este vorba de hotărîrile Congresului al XIII-lea al P.C. (b) din Rusia „Despre comerțul interior” și „Despre cooperatie” (vezi

„Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ale plenarelor C.C.“, partea a II-a, E.S.P.L.P. 1955, pag. 36—46). — 338.

50. Este vorba de arestările în legătură cu protestul împotriva ridicării unui monument guvernatorului general Muraviov care a înăbușit cu cruzime răscoala din 1863 din Lituania, fapt pentru care a și fost poreclit „spînzurătorul”. — 357.
51. *Krozi* — tirgușor din Lituania, unde în 1893 poliția țaristă și cazacii au măcelărit în masă populația pentru că a refuzat să recunoască biserica ortodoxă. — 376.

PRINCIPALELE DATE DIN VIAȚA ȘI DIN ACTIVITATEA LUI F. E. DZERJINSKI

(1877—1926)

1877

*30 august
(11 septembrie)* La moșia Dzerjinovo, județul Oșmeansk, gubernia Vilna se naște Felix Edmundovici Dzerjinski.

1895

Toamna Elev în liceul nr. 1 din Vilno, F. E. Dzerjinski intră în rîndurile social-democrației lituaniene, aderînd la aripa stîngă, revoluționară a acesteia; conduce cercuri de elevi la școlile de meserii, precum și la fabricile din Vilno.

1896

2 (14) aprilie F. E. Dzerjinski părăsește liceul din Vilno, devenind revoluționar de profesie.

1897

18 (30) martie Pe baza hotărîrii organizației social-democrate din Vilno, F. E. Dzerjinski se mută la Kovno pentru a duce muncă revoluționară.

1 aprilie F. E. Dzerjinski scoate primul număr al gazetei poloneze ilegale „Kowieński Robotnik” („Muncitorul din Kovno”), pe care o scrie și o hectografiază el însuși.

17 (29) iulie F. E. Dzerjinski este arestat și încarcerat în închisoarea din Kovno.

Octombrie În nr. 2 al gazetei „Robotnik Litewski” („Muncitorul lituanian”) — organ al Partidului social-democrat lituanian — F. E. Dzerjinski publică un articol în care cheamă pe oamenii muncii la luptă împotriva țarismului, la luptă pentru socialism.

1898

12 (24) mai În urma unei hotărîri administrative, F. E. Dzerjinski este deportat pe 3 ani în gubernia Veatka:

la început în orașul Nalinsk, iar apoi în satul Kai-gorodskoe din județul Slobodski.

1899

*August-
decembrie*

F. E. Dzerjinski evadează din deportare și sosește, în septembrie, la Varșovia. Aici stabilește legături cu muncitorii înarmați; se ridică împotriva P.P.S., partid naționalist mic-burghez; organizează „Uniunea muncitorească a social-democrației”; pleacă la Vilno pentru a duce tratative cu organizația de acolo în vederea unificării social-democrației din Polonia și Lituania.

1900

Ianuarie

F. E. Dzerjinski scrie proiectul de program pentru congresul de unificare al social-democrației din Polonia și Lituania; pleacă la Minsk, la congresul organizației social-democrate „Uniunea muncitorească din Lituania”, la care se decide unirea acesteia cu social-democrația din Polonia. Congresul alege un comitet central, în care intră și F. E. Dzerjinski.

*23 ianuarie
(4 februarie)*

F. E. Dzerjinski este arestat și închis în pavilionul X al citadelei din Varșovia.

1901

Aprilie

F. E. Dzerjinski este transferat în închisoarea din Siedlce.

*20 octombrie
(2 noiembrie)*

Se dă sentința de condamnare prin care F. E. Dzerjinski este deportat pe 5 ani în Siberia răsăriteană.

1902

*Ianuarie-
februarie*

F. E. Dzerjinski este transferat în închisoarea centrală de etapă din Moscova (Butirki), iar după aceea în închisoarea centrală de etapă din Aleksandrovsk, lângă Irkutsk.

12 (25) iunie

Pe drumul spre locul de deportare, în orașul Viliuisk, regiunea Iakuția, F. E. Dzerjinski evadează; în iulie se întoarce la Varșovia, iar după aceea pleacă în străinătate.

*1—4 (14—17)
august*

F. E. Dzerjinski participă la lucrările conferinței de la Berlin a Social-democrației din Polonia și Lituania, care, la propunerea lui, hotărăște să înființeze Comitetul din străinătate al Social-democrației din Polonia și Lituania și să publice gazeta „Czerwony Sztandar” („Steagul roșu”), organul de presă al partidului; conferința îl alege pe Dzerjinski în Comitetul din străinătate.

1903

12—16 (25—29) iulie F. E. Dzerjinski ia parte la lucrările Congresului al IV-lea al Social-democrației din Polonia și Lituania, convocat din inițiativa lui; la congres se hotărăște unificarea Social-democrației din Polonia și Lituania cu P.M.S.D.R. Congresul îl alege pe Dzerjinski în Conducerea centrală a Social-democrației din Polonia și Lituania.

1903—1904

F. E. Dzerjinski lucrează la Cracovia ca reprezentant al Conducerii centrale a Social-democrației din Polonia și Lituania în străinătate; editează ziarul „Czerwony Sztandar”; organizează transportul de literatură social-democrată; ține legătura cu organizațiile de partid; trece de multe ori clandestin în Polonia rusească pentru a conduce munca de partid.

1904

Sfârșitul lunii decembrie F. E. Dzerjinski se mută clandestin din Cracovia la Varșovia, unde conduce munca de partid și mișcarea revoluționară.

1905

Prima jumătate a lunii ianuarie Evenimentele din ianuarie de la Petersburg îl găsesc pe F. E. Dzerjinski la Varșovia. El îi cheamă pe muncitorii polonezi să sprijine pe muncitorii ruși.

18 aprilie (1 mai) F. E. Dzerjinski organizează la Varșovia demonstrația de 1 Mai, la care participă mii de muncitori.

Mai F. E. Dzerjinski redactează proiectul de statut al Social-democrației din Polonia și Lituania.

9—11 (22—24) iunie F. E. Dzerjinski tipărește manifeste, chemînd la grevă generală de solidaritate cu proletarii din Lodz, care luptă pe baricade.

17 (30) iulie F. E. Dzerjinski conduce conferința de partid de la Varșovia. Este arestat chiar în timpul conferinței.

20 octombrie (2 noiembrie) În urma unei amnistii, F. E. Dzerjinski este eliberat din închisoare.

14 (27) decembrie F. E. Dzerjinski ia cuvîntul la fabrica „Huta Bankowa” din bazinul Dombrowski, îndemnîndu-i pe muncitori să declare o grevă generală de solidaritate cu muncitorii din Moscova, care porniseră răscoala armată.

1906

10—25 aprilie
(23 aprilie-
8 mai)

F. E. Dzerjinski participă la lucrările Congresului al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R., unde îl întâlnește pentru prima oară pe V. I. Lenin.

Iulie

F. E. Dzerjinski este cooptat în Comitetul Central al P.M.S.D.R. ca reprezentant al Social-democrației din Polonia și Lituania; părăsește Varșovia și se stabilește la Petersburg.

August-
septembrie

F. E. Dzerjinski lucrează la Petersburg, de unde comunică Conducerei centrale a Social-democrației din Polonia și Lituania că susține pe bolșevici în lupta împotriva Comitetului central menșevic și că trimite literatură bolșevică în Polonia.

3—7 (16—20)
noiembrie

F. E. Dzerjinski ia parte la lucrările Conferinței a II-a a P.M.S.D.R. de la Tammerfors.

13 (26) decem-
brie

F. E. Dzerjinski este arestat și dus în închisoarea preventivă Pawiak din Varșovia.

1907

19 mai
(1 iunie)

La Congresul al V-lea al P.M.S.D.R., F. E. Dzerjinski este ales în lipsă în Comitetul Central al partidului.

22 mai
(4 iunie)

F. E. Dzerjinski este eliberat din închisoare pe cautiune.

21—23 iulie
(3—5 august)

F. E. Dzerjinski ia parte la lucrările Conferinței a III-a a P.M.S.D.R. de la Kotka (Finlanda).

5—12 (18—25)
noiembrie

F. E. Dzerjinski participă la lucrările Conferinței a IV-a a P.M.S.D.R. de la Helsingfors.

1908

30 martie
(12 aprilie)

F. E. Dzerjinski conduce lucrările Conferinței de ținut a Social-democrației din Polonia și Lituania.

3 (16) aprilie

F. E. Dzerjinski este arestat și închis în pavilionul X al citadelei din Varșovia.

22—30 noiembrie
(5—13 decem-
brie)

Are loc Congresul al VI-lea al Social-democrației din Polonia și Lituania, la care F. E. Dzerjinski este ales în lipsă în Conducerea centrală.

1909

15 (28) ianua-
rie și 25 aprilie
(18 mai)

În baza unor sentințe date de tribunalul din Varșovia, F. E. Dzerjinski este condamnat la confiscarea averii și la deportare pe viață în Siberia.

A doua jumătate a lunii noiembrie F. E. Dzerjinski evadează pentru a treia oară din deportare, de astă dată din satul Taseevo, județul Kansk, gubernia Enisei.

Decembrie F. E. Dzerjinski sosește la Berlin.

1910

Ianuarie Partidul îl trimite pe F. E. Dzerjinski în Italia, pe insula Capri, pentru a-și reface sănătatea zdruncinată în închisori și deportări. Aici F. E. Dzerjinski îl întâlnește pe A. M. Gorki și se împrietenește cu el.

*19 iunie
(2 iulie)* Intr-o scrisoare adresată Conducerii centrale a Social-democrației din Polonia și Lituania, F. E. Dzerjinski se solidarizează cu aprecierea lui V. I. Lenin dată hotărîrilor plenarei C.C. al P.M.S.D.R. din 1910 și cu articolul lui V. I. Lenin „Insemnările unui publicist”.

Martie-decembrie Intors la Cracovia, F. E. Dzerjinski conduce activitatea social-democrată revoluționară ilegală; el luptă împotriva lichidatorismului și otzovismului; se ridică împotriva oportunismului din Conducerea centrală a Social-democrației din Polonia și Lituania.

23—24 decembrie Intr-o scrisoare adresată Conducerii centrale a Social-democrației din Polonia și Lituania, F. E. Dzerjinski cere să fie condamnată tactica scizionistă a „Pravdei” lui Troțki din Viena și să se sprijine numai „Rabociaia Gazeta” („Gazeta muncitorească”) bolșevică.

1911

*31 ianuarie-1 februarie
(13—14 februarie)* Intr-o scrisoare adresată Conducerii centrale, F. E. Dzerjinski își exprimă solidaritatea cu politica Organului Central și a lui V. I. Lenin.

*20 martie
(2 aprilie)* Intr-o scrisoare adresată Conducerii centrale, F. E. Dzerjinski critică cu asprime activitatea acestuia și insistă categoric să fie trimis în Polonia la munca ilegală.

*28 mai-4 iunie
(10—17 iunie)* F. E. Dzerjinski participă la Conferința celor 9 membri ai C.C. al P.M.S.D.R., convocată la Paris din inițiativa lui V. I. Lenin.

Iulie-decembrie Intors la Cracovia după Conferința de la Paris, F. E. Dzerjinski conduce munca de consolidare a organizațiilor de partid din Polonia rusească și

se deplasează de mai multe ori clandestin la Varșovia, Łódź, Częstochowa și în bazinul Dombrowski.

1912

- Inceputul anului* F. E. Dzerjinski sosește clandestin la Varșovia.
- 9 (22) martie* Intr-o scrisoare adresată membrilor Conducerii centrale, F. E. Dzerjinski roagă să i se trimită o dare de seamă asupra „conferinței leniniste (de la Praga)“.
- Aprilie* F. E. Dzerjinski duce muncă propagandistică și organizatorică în legătură cu împușcarea muncitorilor de la minele de aur de la Lena din Siberia.
- 1 (14) septembrie* F. E. Dzerjinski este arestat și închis în pavilionul X al citadelei din Varșovia.

1913

F. E. Dzerjinski se află tot anul închis în pavilionul X al citadelei din Varșovia.

1914

- 29 aprilie
(12 mai)* Tribunalul districtual din Varșovia îl condamnă pe F. E. Dzerjinski la 3 ani muncă silnică.
- 28 iulie
(10 august)* F. E. Dzerjinski este dus din Varșovia la închisoarea județeană din Mțensk, apoi la închisoarea gubernială din Orel și după aceea la închisoarea centrală pentru condamnații la muncă silnică din Orel.

1916

- Sfârșitul
lunii martie* F. E. Dzerjinski este transferat la închisoarea gubernială din Moscova în legătură cu un nou proces ce i s-a intentat.
- 4 (17) mai* Tribunalul din Moscova îl condamnă pe F. E. Dzerjinski la 6 ani muncă silnică.

1917

- 1 (14) martie* În urma victoriei revoluției din februarie, F. E. Dzerjinski este eliberat din închisoarea centrală de etapă din Moscova.
- 24—29 aprilie
(7—12 mai)* F. E. Dzerjinski participă la lucrările Conferinței a VII-a (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia.
- 26 iulie—
3 august
(8—16 august)* F. E. Dzerjinski participă la lucrările Congresului al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia și este ales membru în Comitetul Central al P.M.S.D. (b) din Rusia.

- 5 (18) august La ședința Comitetului Central, F. E. Dzerjinski este ales în componența restrînsă a Comitetului Central al P.M.S.D. (b) din Rusia.
- 6 (19) august F. E. Dzerjinski este ales în secretariatul Comitetului Central al P.M.S.D. (b) din Rusia.
- 31 august
(13 septembrie) F. E. Dzerjinski ia parte la ședința lărgită a C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia la care se discută problema tacticii partidului în timpul luptei împotriva rebeliunii lui Kornilov.
- 10 (23) octombrie F. E. Dzerjinski participă la ședința C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia la care se adoptă rezoluția lui V. I. Lenin cu privire la insurecția armată.
- Octombrie Împreună cu tovarășii K. E. Vorosilov, G. K. Ordjonikidze, S. M. Kirov, V. V. Kuibîșev, M. V. Frunze, Em. Iaroslavski și alții, F. E. Dzerjinski capătă din partea partidului sarcina specială de a conduce insurecția pe teren.
- 16 (29) octombrie În ședință lărgită a C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia, F. E. Dzerjinski este ales, împreună cu tovarășii Sverdlov, Stalin, Bubnov și Urițki, în Centrul militar-revoluționar de conducere a insurecției.
- 21 octombrie
(3 noiembrie) Prin hotărîrea C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia, F. E. Dzerjinski este cooptat în Comitetul Executiv al Sovietului din Petrograd.
- 24 octombrie
(6 noiembrie) Comitetul Central al P.M.S.D. (b) din Rusia îl însărcinează pe F. E. Dzerjinski să asigure ocuparea de către muncitorii și soldații revoluționari a Poștei și Telegrafului central din Petrograd.
- 25 octombrie
(7 noiembrie) F. E. Dzerjinski participă activ la insurecția armată din Octombrie.
- 25—26 octombrie
(7—8 noiembrie) F. E. Dzerjinski ia parte la lucrările celui de-al II-lea Congres al Sovietelor din Rusia; în numele Social-democrației din Polonia și Lituania, el salută adoptarea de către congres a decretului pentru pace; congresul îl alege pe F. E. Dzerjinski membru în Comitetul Executiv Central din Rusia.
- 6 (19) noiembrie În ședința celei de-a doua legislaturi a Comitetului Executiv Central din Rusia, F. E. Dzerjinski este ales membru în Prezidiul Comitetului Executiv Central din Rusia.
- 21 noiembrie
(4 decembrie) La ședința Comitetului militar-revoluționar, F. E. Dzerjinski propune să se înființeze o comisie de luptă împotriva contrarevoluției.

7 (20) decembrie F. E. Dzerjinski primește de la V. I. Lenin o notă cu privire la măsurile de luptă împotriva sabotajelor și contrarevoluționarilor.

Consiliul Comisarilor Poporului hotărăște ca pe lângă Consiliul Comisarilor Poporului să ia ființă Comisia extraordinară din Rusia pentru combaterea contrarevoluției și sabotajului. F. E. Dzerjinski este numit Președinte al Comisiei extraordinare (Ceka).

1918

10—18 ianuarie F. E. Dzerjinski ia parte la lucrările celui de-al III-lea Congres general al Sovietelor din Rusia și este ales membru al Comitetului Executiv Central din Rusia.

6—8 martie F. E. Dzerjinski participă la lucrările Congresului al VII-lea al partidului; congresul îl alege membru al Comitetului Central al Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia.

14—16 martie F. E. Dzerjinski participă la lucrările celui de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia; congresul îl alege membru al Comitetului Executiv Central din Rusia.

4—10 iulie F. E. Dzerjinski ia parte la lucrările celui de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia și este ales membru al Comitetului Executiv Central din Rusia.

7 iulie F. E. Dzerjinski prezintă în fața Consiliului Comisarilor Poporului raportul cu privire la lichidarea rebeliunii socialiștilor-revoluționari de stînga din Moscova.

18 august Prin hotărîrea Biroului organizatoric al Comitetului Central al Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia, F. E. Dzerjinski este confirmat Președinte al Secției speciale a Cekăi.

30 august Din însărcinarea lui V. I. Lenin, F. E. Dzerjinski pleacă la Petrograd pentru a face cercetări în legătură cu asasinarea lui M. S. Urițki, președintele Comisiei extraordinare din Petrograd pentru combaterea contrarevoluției și speculei.

31 august F. E. Dzerjinski pleacă de la Petrograd la Moscova în legătură cu gravul atentat la viața lui V. I. Lenin înfăptuit de terorista F. Kaplan.

August-septembrie Sub conducerea lui F. E. Dzerjinski, Ceka descoperă și lichidează unul dintre cele mai mari com-

ploturi antisovietice ale statelor imperialiste, organizat de Lockhart, șeful misiunii engleze la Moscova.

6—9 noiembrie F. E. Dzerjinski ia parte la lucrările celui de-al VI-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia și este ales membru al Comitetului Executiv Central din Rusia.

1919

1 ianuarie Comitetul Central al Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia și Consiliul Apărării înființează o comisie de partid, formată din I. V. Stalin și F. E. Dzerjinski, cu misiunea de a ancheta pentru ce a fost cedat orașul Perm și a lua măsuri de reorganizare a muncii de partid și a muncii organelor sovietice în regiunea armatelor a III-a și a II-a de pe Frontul de est.

3 ianuarie I. V. Stalin și F. E. Dzerjinski pleacă pe Frontul de est.

5—27 ianuarie Pe Frontul de est, I. V. Stalin și F. E. Dzerjinski clarifică motivele care au provocat catastrofa de la Perm și iau măsuri de consolidare a frontului și spatelui frontului armatei a III-a.

31 ianuarie I. V. Stalin și F. E. Dzerjinski îi prezintă lui V. I. Lenin un raport despre cauzele căderii orașului Perm și despre măsurile luate pentru consolidarea Frontului de est.

17 februarie La ședința Comitetului Executiv Central din Rusia, F. E. Dzerjinski prezintă raportul cu privire la reorganizarea comisiilor extraordinare și a tribunalelor revoluționare.

18—23 martie F. E. Dzerjinski ia parte la lucrările Congresului al VIII-lea al Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia și este ales membru al Comitetului Central.

30 martie Comitetul Executiv Central din Rusia îl confirmă pe F. E. Dzerjinski comisar al poporului pentru afacerile interne.

31 mai În ziarul „Izvestiia” este publicat apelul către populație „Feriți-vă de spioni!” semnat de V. I. Lenin și F. E. Dzerjinski.

6 septembrie Prin hotărârea ședinței extraordinare a Comitetului din Moscova al Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia, F. E. Dzerjinski este cooptat din partea Cekăi în grupul celor trei (Comitetul de apărare al orașului Moscova) pentru a înlăptui măsurile legate de proclamarea stării de război în Moscova.

24 septembrie La Conferința orășenească de la Moscova a Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia, F. E. Dzerjinski prezintă raportul cu privire la descoperirea complotului pregătit de organizația contrarevoluționară „Centrul național” din Moscova.

5—9 decembrie F. E. Dzerjinski ia parte la lucrările celui de-al VII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia și este ales cu acest prilej membru al Comitetului Executiv Central din Rusia.

1920

15 ianuarie În ziarul „Izvestiia” se publică o hotărîre a Cekăi, semnată de F. E. Dzerjinski, cu privire la desființarea pedepsei supreme — împușcarea — pe baza sentințelor Cekăi și a organelor sale locale.

28 ianuarie Prezidiul Comitetului Executiv Central din Rusia hotărăște decorarea lui F. E. Dzerjinski cu ordinul „Steagul roșu”.

29 martie-5 aprilie F. E. Dzerjinski participă la lucrările Congresului al IX-lea al Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia și este ales membru al Comitetului Central.

Iunie — prima jumătate a lunii iulie F. E. Dzerjinski desfășoară o muncă intensă în lupta împotriva banditismului și chiaburimii, pentru descoperirea și lichidarea organizațiilor contrarevoluționare din Ucraina care acționau în spatele Armatei Roșii.

16 iulie Comitetul Central al Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia îl numește pe F. E. Dzerjinski membru al delegației Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste.

30 iulie F. E. Dzerjinski face parte din Comitetul revoluționar provizoriu al Poloniei, constituit la Bielo-stok.

15 august F. E. Dzerjinski comunică telegrafic lui V. I. Lenin care este situația în Varșovia și în regiunile unde cu ajutorul Armatei Roșii au fost izgoniți polonezii albi.

August Afliindu-se la Bielo-stok, F. E. Dzerjinski primește telegrama lui V. I. Lenin în care acesta recomandă Comitetului revoluționar provizoriu al Poloniei să dea un decret special prin care să împartă țăraniilor cu pământ puțin o parte din terenurile moșlerești.

22—25 septembrie F. E. Dzerjinski ia parte la lucrările Conferinței a IX-a a Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia și este ales în Comisia Centrală de Control.

22—29 decembrie F. E. Dzerjinski participă la lucrările celui de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, unde este ales membru al Comitetului Executiv Central din Rusia.

1921

27 ianuarie Prezidiul Comitetului Executiv Central din Rusia îl confirmă pe F. E. Dzerjinski ca președinte al Comisiei pentru îmbunătățirea vieții copiilor.

Ianuarie-februarie În Ucraina, F. E. Dzerjinski se ocupă de problema refacerii industriei carbonifere și metalurgice din Donbass.

7 martie Comitetul din Moscova al Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia îl numește pe F. E. Dzerjinski președinte al Comisiei pentru îmbunătățirea traiului muncitorilor.

8—16 martie F. E. Dzerjinski ia parte la lucrările Congresului al X-lea al Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia și este ales cu acest prilej membru al Comitetului Central.

14 aprilie La propunerea lui V. I. Lenin, Prezidiul Comitetului Executiv Central din Rusia îl numește pe F. E. Dzerjinski comisar al poporului pentru căile de comunicație, menținându-l totodată în postul de președinte al Cekăi și de comisar al poporului pentru afacerile interne.

Înainte de 24 mai V. I. Lenin îi trimite o telegramă lui F. E. Dzerjinski, care se afla la Harkov, cerându-i să intensifice lupta împotriva speculei în Ucraina.

30 mai F. E. Dzerjinski trimite lui V. I. Lenin o telegramă de răspuns în care arată măsurile luate în lupta împotriva speculei.

22 iunie-12 iulie F. E. Dzerjinski ia parte la lucrările Congresului al III-lea al Internaționalei Comuniste, ca membru al delegației Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia.

30 iulie În ziarul „Gudok” („Sirena”) se publică apelul adresat de F. E. Dzerjinski lucrătorilor din transporturile feroviare și navale pentru a organiza ajutorarea populației înfometate din regiunea Volgăi.

- 19 septembrie* În şedinţa Biroului Organizatoric al Comitetului Central al Partidului Comunist (bolşevic) din Rusia, F. E. Dzerjinski prezintă raportul „Cu privire la ordinea şi la metodele de verificare şi epurare a Partidului Comunist (bolşevic) din Rusia”.
- 22 septembrie* V. I. Lenin şi F. E. Dzerjinski trimit o telegramă tuturor comitetelor executive guberniale, conducătorilor districtelor feroviare şi şefilor direcţiilor feroviare, indicând sarcinile transporturilor în lupta împotriva foametei.
- 23—28 decembrie* F. E. Dzerjinski ia parte la lucrările celui de-al IX-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, care îl alege membru al Comitetului Executiv Central din Rusia.
- 31 decembrie* Comitetul Central al Partidului Comunist (bolşevic) din Rusia îl numeşte pe F. E. Dzerjinski membru în Comisia Comitetului Central pentru supravegherea transporturilor de alimente şi seminţe din Siberia, din Ucraina şi de peste hotare.

1922

- 2 ianuarie* Prezidiul Comitetului Executiv Central din Rusia hotărăşte să-l delege pe F. E. Dzerjinski ca împuternicit special al Comitetului Executiv Central din Rusia, cu dreptul de a lua măsuri excepţionale în legătură cu transporturile de alimente din Siberia.
- 4 ianuarie* F. E. Dzerjinski pleacă în Siberia.
- 27 martie-
2 aprilie* F. E. Dzerjinski ia parte la lucrările Congresului al XI-lea al Partidului Comunist (bolşevic) din Rusia şi este ales membru al Comitetului Central al P.C. (b) din Rusia.
- 18 aprilie* F. E. Dzerjinski semnează ordinul Comisariatului Poporului pentru căile de comunicaţie cu privire la lupta împotriva birocratismului.
- 10 mai* F. E. Dzerjinski ia parte la o consfătuire organizată de Comitetul Central al Partidului Comunist (bolşevic) din Rusia şi prezintă un raport despre situaţia în domeniul transporturilor.
- 20 iunie* Consiliul Comisarilor Poporului îl numeşte pe F. E. Dzerjinski membru al Comitetului special provizoriu pentru ştiinţă de pe lângă Consiliul Comisarilor Poporului.
- August* În baza hotărîrii Consiliului Muncii şi al Apărării, F. E. Dzerjinski este numit preşedinte al comisiei Consiliului Muncii şi al Apărării pentru combaterea mitei.

- 5 noiembrie-
5 decembrie F. E. Dzerjinski ia parte la lucrările Congresului al IV-lea al Internaționalei Comuniste, ca membru al delegației Partidului Comunist din Polonia.
- 30 decembrie F. E. Dzerjinski participă la lucrările Congresului I al Sovietelor din U.R.S.S. și este ales membru al Comitetului Executiv Central al U.R.S.S.

1923

- 16 ianuarie La plenara Comitetului de Stat al Planificării, F. E. Dzerjinski rostește o cuvîntare cu privire la situația transporturilor.
- 26 februarie Intr-o ședință a secretariatului Comitetului Executiv Central al U.R.S.S., F. E. Dzerjinski este numit președinte al Comitetului de organizare a Săptămîinii copilului vagabond și a copilului bolnav.
- 27 februarie La ședința Prezidiului Comitetului de Stat al Planificării, F. E. Dzerjinski ia cuvîntul în problema construcției de locomotive în U.R.S.S.
- 30 martie Printr-o hotărîre a Consiliului Comisarilor Poporului al U.R.S.S., F. E. Dzerjinski este numit președinte al Comisiei pentru restructurarea tuturor departamentelor din U.R.S.S. și pentru reducerea schemei lor.
- 17—25 aprilie F. E. Dzerjinski ia parte la lucrările Congresului al XII-lea al Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia. În fața secției organizatorice a Congresului, el prezintă raportul „Despre sarcinile Inspecției muncitorești-tărănești și ale Comisiei Centrale de Control”, iar în ședința congresului citește textul final al rezoluției în această problemă. Congresul îl alege membru al Comitetului Central al Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia.
- 26 aprilie Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia îl numește pe F. E. Dzerjinski reprezentant al Comitetului Central în Comisia Centrală de Control.
- 12—23 iunie F. E. Dzerjinski ia parte la lucrările celei de-a III-a plenary lărgite a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, ca membru al delegației Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia.
- 17 iulie Consiliul Comisarilor Poporului al U.R.S.S. hotărăște cooptarea lui F. E. Dzerjinski în Consiliul Muncii și al Apărării.

- 18 septembrie* Consiliul Comisarilor Poporului îl confirmă pe F. E. Dzerjinski ca Președinte al Colegiului O.G.P.U. al U.R.S.S.
- 3 octombrie* În plenara lărgită a Comitetului din Moscova al Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia, F. E. Dzerjinski prezintă raportul „Despre unele grupuri din partid și despre măsurile în vederea lichidării lor”.
- 17 noiembrie* În ședința specială a Prezidiului Comitetului de Stat al Planificării, F. E. Dzerjinski rostește o cuvântare în problema revizuirii programului construcției de locomotive și vagoane.
- 20 noiembrie* În fața Consiliului Muncii și al Apărării al U.R.S.S., F. E. Dzerjinski prezintă un referat în problema industriei metalurgice.
- 30 noiembrie* F. E. Dzerjinski dă indicații adjuncțului său cu privire la măsurile pentru sprijinirea muncitorilor inventatori.

1924

- 16—18 ianuarie* F. E. Dzerjinski participă la lucrările Conferinței a XIII-a a P.C. (b) din Rusia.
- 19—22, 29 ianuarie* F. E. Dzerjinski ia parte la lucrările Congresului al XI-lea al Sovietelor din Rusia, la care este ales membru în prezidiul congresului și membru în Comitetul Executiv Central din Rusia.
- 22 ianuarie* Prezidiul Comitetului Executiv Central al U.R.S.S. îl numește pe F. E. Dzerjinski președintele Comisiei Prezidiului Comitetului Executiv Central al U.R.S.S. pentru organizarea funeraliilor lui V. I. Lenin.
- 26 ianuarie-2 februarie* F. E. Dzerjinski participă la lucrările Congresului al II-lea al Sovietelor din U.R.S.S., fiind ales membru al prezidiului congresului și membru al C.E.C. al U.R.S.S.
- 1 februarie* La ședința extraordinară a Prezidiului Comitetului de Stat al Planificării, la care participă și reprezentanți ai Comisiei Centrale de Control a P.C. (b) din Rusia, F. E. Dzerjinski vorbește despre situația din industria cărbunelui.
- 2 februarie* Prima sesiune a C.E.C. al U.R.S.S. în cea de-a doua legislatură îl confirmă pe F. E. Dzerjinski Președinte al Consiliului superior al economiei naționale al U.R.S.S.

- 13 februarie* La ședința Prezidiului Consiliului superior al economiei naționale al U.R.S.S., F. E. Dzerjinski vorbește despre activitatea industriei și despre sarcinile imediate ale consiliului.
- 15 februarie* Prezidiul C.E.C. al U.R.S.S. confirmă numirea lui F. E. Dzerjinski ca președinte al O.G.P.U. al U.R.S.S.
- 28 februarie* La plenara a IV-a a Biroului direcțiilor generale feroviare, F. E. Dzerjinski rostește o cuvîntare în care se ocupă de activitatea din domeniul transporturilor.
- 21 martie* Sub președinția lui F. E. Dzerjinski se creează pe lângă Consiliul superior al economiei naționale al U.R.S.S. Comitetul central de sprijinire a Donbassului.
- 15 aprilie* F. E. Dzerjinski conduce ședința Conferinței permanente pentru problemele muncii de pe lângă Prezidiul Consiliului superior al economiei naționale al U.R.S.S.
- 23—31 mai* F. E. Dzerjinski participă la lucrările Congresului al XIII-lea al P.C. (b) din Rusia, fiind ales membru al C.C. al P.C. (b) din Rusia.
- 2 iunie* La plenara a V-a a Consiliului central al sindicatelor, F. E. Dzerjinski rostește o cuvîntare în problema salariilor și a productivității muncii.
- Plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia îl alege pe F. E. Dzerjinski membru supleant în Biroul Politic și în Biroul Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia.
- 17 iunie* La ședința Consiliului Comisarilor Poporului al U.R.S.S., F. E. Dzerjinski prezintă un raport despre situația financiară a industriei.
- 17 iunie-8 iulie* F. E. Dzerjinski participă la lucrările Comisiei poloneze a Congresului al V-lea al Internaționalei Comuniste.
- 21 iunie* La plenara a IV-a a Comitetului central al sindicatului metalurgiștilor, F. E. Dzerjinski prezintă un raport în legătură cu perspectivele industriei metalurgice.
- 1 iulie* La consfătuirea organizată de Prezidiul Consiliului superior al economiei naționale al U.R.S.S., F. E. Dzerjinski rostește o cuvîntare despre productivitatea muncii și despre salarii.

- 14 iulie* La ședința Prezidiului Consiliului superior al economiei naționale al U.R.S.S., F. E. Dzerjinski ține o cuvîntare despre perspectivele de dezvoltare a economiei naționale.
- 16 iulie* La ședința Comisiei superioare guvernamentale a industriei metalurgice, F. E. Dzerjinski vorbește despre programul construcțiilor de locomotive.
- 18 iulie* La consfătuirea cadrelor conducătoare din economie și a activiștilor sindicali, F. E. Dzerjinski ține o cuvîntare despre problema productivității muncii.
- 28 iulie* F. E. Dzerjinski conduce lucrările ședinței lărgite a Prezidiului Consiliului superior al economiei naționale al U.R.S.S. în problema reducerii prețurilor la mărfurile industriale.
- 30 iulie* La ședința Comisiei superioare guvernamentale pentru problemele industriei metalurgice, F. E. Dzerjinski rostește o cuvîntare despre programul construcțiilor navale pe anul 1924—1925.
- 4 august* La ședința Prezidiului Consiliului superior al economiei naționale al U.R.S.S., F. E. Dzerjinski rostește o cuvîntare în legătură cu înființarea Direcției centrale a presei pe lângă Consiliul superior al economiei naționale al U.R.S.S.
- 16 august* La plenara C.C. al P. C. (b) din Rusia, F. E. Dzerjinski ține o cuvîntare în problema salariilor.
- 17 august* La plenara C. C. al P. C. (b) din Rusia, F. E. Dzerjinski prezintă un raport cu privire la asigurările sociale.
- 12 septembrie* La ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, F. E. Dzerjinski prezintă un raport informativ asupra industriei metalurgice.
- 18 noiembrie* La Congresul al VI-lea al sindicatelor din U.R.S.S., F. E. Dzerjinski este ales în Consiliul central al sindicatelor.
- 21 noiembrie* La Conferința a V-a a metalurgiștilor din Uniunea Sovietică, F. E. Dzerjinski prezintă un raport cu privire la situația și la sarcinile industriei metalurgice.
- F. E. Dzerjinski rostește un cuvînt de salut la Congresul al VI-lea al textiliștilor din Uniunea Sovietică.

28 decembrie F. E. Dzerjinski răspunde la salutul adresat de muncitorii, muncitoarele și funcționarii de la uzinele din orașul Vîksa, districtul muntos de pe Oka, cu prilejul celei de-a 7-a aniversări a O.G.P.U.

1925

14 ianuarie La ședința Prezidiului Consiliului superior al economiei naționale al U.R.S.S., F. E. Dzerjinski rostește o cuvîntare despre reproducția și acumularea capitalului fix în industrie.

19 ianuarie La plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia, F. E. Dzerjinski prezintă un raport cu privire la situația și perspectivele industriei metalurgice.

30 martie La consfătuirea organizată de Consiliul superior al economiei naționale al U.R.S.S., F. E. Dzerjinski rostește o cuvîntare despre producția de îngrășăminte fosfatice.

31 martie La ședința lărgită a Consiliului Muncii și al Apărării, F. E. Dzerjinski ține o cuvîntare despre sarcinile cooperăției.

1 aprilie F. E. Dzerjinski trimite un salut consfăturii unionale asupra metalelor neferoase.

La congresul unional al direcțiilor comerciale locale; F. E. Dzerjinski rostește cuvîntarea „Problemele comerțului sovietic”.

27—29 aprilie F. E. Dzerjinski ia parte la lucrările Conferinței a XIV-a a P. C. (b) din Rusia, la care prezintă raportul „Despre industria metalurgică”.

7—16 mai F. E. Dzerjinski participă la lucrările Congresului al XII-lea al Sovietelor din Rusia, fiind ales cu acest prilej membru în prezidiul congresului.

13—20 mai F. E. Dzerjinski participă la lucrările Congresului al III-lea al Sovietelor din U.R.S.S., la care prezintă raportul „Situația industriei U.R.S.S.”; congresul îl alege membru în prezidiul congresului și membru în C.E.C. al U.R.S.S.

14—16 iunie F. E. Dzerjinski se află la Leningrad, unde ia cunoștință de activitatea întreprinderilor industriale și vizitează Volhovstroï. La consfătuirea cadrelor conducătoare din economie rostește o cuvîntare despre situația și sarcinile industriei din Leningrad.

25 iunie La ședința Prezidiului Consiliului superior al economiei naționale al U.R.S.S., F. E. Dzerjinski rostește o cuvîntare despre planul cincinal de dezvoltare a industriei în regiunea de nord-vest.

- 13 iulie** La şedinţa Prezidiului Consiliului superior al economiei naţionale al U.R.S.S., F. E. Dzerjinski rosteşte o cuvîntare despre exportul mărfurilor industriale şi despre planul de muncă pentru raţionalizarea producţiei.
- 31 octombrie** F. E. Dzerjinski adresează un salut lucrătorilor de la uzina din Konstantinovsk a trustului Iugostali cu prilejul punerii în funcţiune a uzinei.
- 4 noiembrie** F. E. Dzerjinski rosteşte o cuvîntare la Conferinţa unională pentru raţionalizarea producţiei.
- 6 noiembrie** La şedinţa Comisiei comerciale de pe lîngă Consiliul superior al economiei naţionale al U.R.S.S., F. E. Dzerjinski rosteşte cuvîntarea „Industria de stat şi reglementarea circulaţiei de mărfuri”.
- 23 noiembrie** La şedinţa Prezidiului Consiliului superior al economiei naţionale al U.R.S.S., F. E. Dzerjinski ţine o cuvîntare despre reglementarea aprovizionării ţării cu produse metalurgice.
- 2 decembrie** La şedinţa Prezidiului Consiliului superior al economiei naţionale al U.R.S.S., F. E. Dzerjinski rosteşte o cuvîntare în legătură cu problema specialiştilor în industria chimică.
- 5—13 decembrie** F. E. Dzerjinski participă la lucrările celei de-a XIV-a conferinţe de partid a guberniei Moscova, la care prezintă raportul intitulat „Industria U.R.S.S. — baza construcţiei socialiste”; conferinţa îl alege pe F. E. Dzerjinski ca delegat la Congresul al XIV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S.
- 18—31 decembrie** F. E. Dzerjinski participă la lucrările Congresului al XIV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S.; Congresul îl alege membru în C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S.
- 28 decembrie** La plenara C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S., F. E. Dzerjinski rosteşte o cuvîntare despre unitatea partidului.

1926

- 1 ianuarie** La plenara C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S., F. E. Dzerjinski ţine o cuvîntare în care îi demască pe liderii „noii opoziţii”; plenara C.C. îl alege pe F. E. Dzerjinski ca membru supleant în Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S.
- 5 februarie** La şedinţa Prezidiului Consiliului superior al economiei naţionale al U.R.S.S., F. E. Dzerjinski rosteşte o cuvîntare despre organizarea industriei zahărului.

- 9 februarie La plenara Consiliului central al sindicatelor, F. E. Dzerjinski prezintă raportul „Construcția industrială și dificultățile economice ale U.R.S.S.”.
- 10—12 februarie F. E. Dzerjinski participă la lucrările celei de-a XXIII-a Conferințe extraordinare a organizației de partid din gubernia Leningrad, la care prezintă raportul „Despre construcția economică a U.R.S.S.”.
- 24 februarie La ședința Prezidiului Consiliului superior al economiei naționale al U.R.S.S., F. E. Dzerjinski rostește o cuvântare despre activitatea Comitetului geologic.
- 6—9 aprilie F. E. Dzerjinski participă la lucrările plenarei C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S., demascând esența capitulară a propunerilor lui Troțki și Kamenev în problema industrializării țării.
- 12 aprilie La consfătuirea comună a conducătorilor Consiliului superior al economiei naționale al U.R.S.S. și ai Comisariatului poporului pentru comerț, F. E. Dzerjinski vorbește despre sarcinile comisiilor pentru combaterea prețurilor ridicate la vânzarea cu amănuntul.
- 13—16 aprilie F. E. Dzerjinski conduce consfătuirea Prezidiului Consiliului superior al economiei naționale al U.R.S.S. cu prezidiile consiliilor economiei naționale din republicile unionale, cu Biroul industrial și cu consiliile economiei naționale din cele mai importante gubernii. Luând cuvântul la această consfătuire, el se ocupă de măsurile care trebuie să fie luate pentru lichidarea dificultăților economice și pentru reorganizarea Consiliului superior al economiei naționale.
- 16 aprilie La consfătuirea conducătorilor presei din Moscova, F. E. Dzerjinski prezintă raportul „Lupta pentru un regim de economii și presa”.
- 3 iunie La ședința Prezidiului Consiliului superior al economiei naționale al U.R.S.S., F. E. Dzerjinski rostește o cuvântare despre relațiile dintre industria de stat și cooperatie.
- 7 iulie La primul Congres unional al serviciilor de economie a muncii și al birourilor de norme și tarife, F. E. Dzerjinski rostește cuvântarea „Problemele muncii și salariilor în industrie”.
- 9 iulie La consfătuirea lucrătorilor cu munci de răspundere din Consiliul superior al economiei naționale

al U.R.S.S., F. E. Dzerjinski rostește cuvîntarea „Să combatem lipsurile din aparatul administrativ“.

14—20 iulie

F. E. Dzerjinski participă la lucrările plenarei comune a C.C. și a Comisiei Centrale de Control a P.C. (b) al U.R.S.S.

19 iulie

La ședința Prezidiului Consiliului superior al economiei naționale al U.R.S.S., F. E. Dzerjinski rostește o cuvîntare despre lucrările Comisiei pentru întocmirea cifrelor de control ale industriei pe anul 1926—1927.

20 iulie

La plenara comună a C.C. și a Comisiei Centrale de Control a P.C. (b) al U.R.S.S., F. E. Dzerjinski rostește o cuvîntare înflăcărată în care demască activitatea dușmănoasă a blocului antipartinic troțkist-zinovievist.

20 iulie,
ora 16,40 min.

F. E. Dzerjinski moare subit.

CUPRINS

	<u>Pag.</u>
<i>Prefață</i>	V—XI
AUTOBIOGRAFIA LUI F. E. DZERJINSKI	1—4
CATRE TOȚI MUNCITORII DIN KOVNO	5—6
FABRICA „REKOSZ”	7—8
16 APRILIE	9—11
1 MAI, SARBATOAREA MUNCITORILOR DIN INTREAGA LUME.	12—14
FABRICA „SCHMIDT”	15—20
ANTON ROSOL (<i>Amintiri</i>)	21—26
DIN SCRISOAREA CATRE C. VOJNAROWSKA	27—31
DIN SCRISOAREA CATRE O SIMPATIZANTA A MIȘCĂRII REVOLUȚIONARE DIN POLONIA.	32—36
RAPORTUL DE ACTIVITATE AL CONDUCERII CENTRALE PREZENTAT LA CONGRESUL AL V-LEA AL SOCIAL-DEMOCRAȚIEI DIN POLONIA ȘI LITUANIA. 18 iunie 1906	37—59
Cadrul general în care s-a desfășurat activitatea partidului	37
Formele de luptă	38
Activitatea organizatorică	41
Organizația profesională	46
Agitația	47
Sectorul tehnic și finanțele partidului	53
Unificarea cu Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia	54
CONDUCERII CENTRALE A SOCIAL-DEMOCRAȚIEI DIN POLONIA ȘI LITUANIA. <i>Lodz, 23 septembrie 1907.</i>	60—61
DIN JURNALUL UNUI DEȚINUT	62—80

CATRE L. TYSZKA. <i>Capri, 11 februarie 1910</i>	81—82
CATRE A. WARSKI. <i>Lodz, 4 ianuarie 1912.</i>	83—85
CATRE B. M. SCHWARZ. <i>Sanatoriul pentru cură de cumis, gubernia Orenburg, 7 (20) iunie 1917.</i>	86—88
ALIAȚII POLONEZI AI LUI KORNILOV	89—91
CUVINTAREA ROSTITA LA CEL DE-AL II-LEA CONGRES GENERAL AL SOVIETELOR DE DEPUTAȚI AI MUNCITORILOR ȘI SOLDAȚILOR DIN RUSIA. <i>26 octombrie (8 noiembrie) 1917.</i>	92
CU PRIVIRE LA DEZARMAREA ANARHIȘTILOR. <i>Interviu acordat unui colaborator al ziarului „Izvestiia”.</i>	93—95
CATRE PREZIDIUL COMITETULUI EXECUTIV CENTRAL DIN RUSIA	96—97
DESPRE REBELIUNEA SOCIALIȘTILOR-REVOLUȚIONARI DE STINGA. <i>Raport adresat Consiliului Comisariilor Poporului</i>	98—102
COMISIA EXTRAORDINARĂ DIN RUSIA. <i>De la secția pentru lupta împotriva speculei de pe lângă Ceka din Rusia. Către întreaga populație</i>	103
DESPRE ACTIVITATEA COMISIEI EXTRAORDINARE DIN RUSIA. <i>Raport prezentat la ședința C.E.C. din Rusia 17 februarie 1919. Dare de seamă pentru presă</i>	104—106
ORDINUL nr. 174. <i>Către toate Comisiile extraordinare guberniale</i>	107—108
DIN PARTEA COMISIEI EXTRAORDINARE PENTRU LUPTA ÎMPOTRIVA CONTRAREVOLUȚIEI	109—111
CATRE TOȚI CETĂȚENII DIN RUSIA SOVIETICĂ!	112—114
RAPORT PREZENTAT LA CONFERINȚA ORĂȘENEASCĂ A ORGANIZAȚIEI DIN MOSCOVA A PARTIDULUI COMUNIST (bolșevic) DIN RUSIA. <i>Dare de seamă publicată în presă</i>	115—117
NOILE CONDIȚII DE LUPTA ÎMPOTRIVA CONTRAREVOLUȚIEI. <i>Către toate Comisiile extraordinare guberniale</i>	118—119
DESPRE SUBOTNICUL DE 1 MAI.	120—122
COOPERATORII ALBGARDIȘTI. <i>De la Comisia extraordinară din Rusia</i>	123—125
TELEGRAMA CATRE V. I. LENIN. <i>(Bielostok) 6 august 1920</i>	126—127

TELEGRAMA ADRESATĂ COMITETULUI CENTRAL AL P.C. (b) DIN RUSIA. (<i>Bielostok, 18 august 1920</i>).	128
RAPORT PREZENTAT LA PLENARA SOVIETULUI DIN MOSCOVA CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA CONSILIULUI APĂRĂRII DIN ORAȘUL MOSCOVA. <i>26 octombrie 1920. Dare de seamă publicată în presă.</i>	129—133
IMBUNĂTĂȚIREA TRAIULUI MUNCITORILOR. <i>Interviu acordat unui colaborator al ziarului „Izvestiia”</i>	134—136
TOVARAȘI MUNCITORI DIN TRANSPORTURILE FERROVIARE ȘI NAVALE!	137—138
CETAȚENI! FERROVIARI!	139—140
SA FIM NECRUȚĂTORI CU DELAPIDATORII ȘI HOȚII DE BUNURI PUBLICE!	141—142
ORDINUL nr. 6. <i>Către toți muncitorii și funcționarii de la căile ferate ale Siberiei</i>	143—145
SALUT ADRESAT CELUI DE-AL DOILEA CONGRES GENERAL AL LUCRĂTORILOR DIN TRANSPORTURILE FERROVIARE ȘI NAVALE. <i>2 octombrie 1922.</i>	146—149
CINCI ANI DE ACTIVITATE. <i>Interviu acordat unui corespondent al ziarului „Pravda”</i>	150—151
CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI	152—153
CU TOȚII ÎN AJUTORUL COPIILOR. <i>Apelul Comisiei C.E.C. din Rusia pentru îmbunătățirea vieții copiilor.</i>	154—156
CĂTRE BIROUL POLITIC AL C.C. al P.C. (b) DIN RUSIA. <i>Cu privire la ședința din 3 octombrie 1923</i>	157—158
CUVINTARE ROSTITA LA PLENARA CONSILIULUI CONGRESULOR INDUSTRIEI ȘI COMERȚULUI DE STAT, <i>23 februarie 1924</i>	159—169
Lichidarea izolării departamentale	160
Manipularea mijloacelor industriei	161
Lupta pentru cucerirea pieței	162
Despre Comisariatul comerțului și al industriei	163
Economia la mărunțișuri	164
Legătura dintre industrie și transporturi	164
Despre încrederea în cadrele conducătoare din economie.	166
Linia pe care o va urma prezidiul Consiliului superior al economiei naționale	167
CĂTRE DIRECTORUL TRUSTULUI GROZNEFT	170—172
PROBLEMA METALULUI. <i>Raport prezentat la 21 iunie 1924, la plenara a IV-a a Comitetului Central al sindicatului metalurgiștilor</i>	173—177

CUVINTARE LA PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST (bolșevic) DIN RUSIA. <i>16 august 1924</i>	178—194
DE LA VORBE LA FAPTE.	195—202
CATRE PRIMA PROMOTIE A ȘCOLII SUPERIOARE DE GRANICERI	203—204
CATRE CEA DE-A XVIII-a CONFERINȚA SINDICALA ȘI CATRE ADUNAREA GENERALA A MUNCITORILOR. MUNCITOARELOR ȘI FUNCȚIONARILOR DE LA UZI- NELE DIN ORAȘUL VIKSA, DISTRICTUL MUNTOS DE PE OKA	205—206
DESPRE INVENȚIILE ȘI INOVAȚIILE MUNCITORILOR. <i>Circulara nr. 34 din 11 aprilie 1925 a Consiliului superior al economiei naționale a U.R.S.S.</i>	207—209
SCRISOARE CATRE MUNCITORII DIN DOVBIȘ	210—213
CATRE TOATE DIRECȚIILE ȘI SECȚIILE CONSILIULUI SUPERIOR AL ECONOMIEI NAȚIONALE AL U.R.S.S. ȘI ALE CONSILIILOR SUPERIOARE ALE ECONOMIEI NAȚIONALE DIN REPUBLICILE UNIONALE, CATRE SINDICATELE ȘI FILIALELE LOR, CATRE TRUSTU- RILE ȘI ORGANIZAȚIILE COMERCIALE	214—217
CUVINT DE SALUT ROSTIT LA CEL DE-AL VII-LEA CONGRES AL SINDICATULUI METALURGIȘTILOR DIN UNIUNEA SOVIETICA. <i>17 noiembrie 1925.</i>	218—222
INDUSTRIA U.R.S.S. — BAZA CONSTRUCȚIEI SOCIA- LISTE. <i>Raportul prezentat la Conferința a XIV-a guber- nială din Moscova a Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia. 11 decembrie 1925</i>	223—266
Realizările din anul 1924—1925 și perspectivele dez- voltării	223
Reconstrucția industriei — cea mai importantă sarcină a momentului de față	225
Creșterea greutății specifice a industriei de stat	227
Situația în domeniul metalelor	228
Nevoile transporturilor și ale traficului de mărfuri.	229
Trebuie să intensificăm exploatarea subsolului	230
Succesele noastre în domeniul electrificării	232
Coordonarea balanței combustibilului	233
Materialele de construcție și materiile prime	235
Situația financiară a industriei	238
Noile construcții și investițiile capitale	242
Industria și bugetul statului	245
Balanța comerțului exterior și industria noastră	247
Productivitatea muncii și salariile	253
Pregătirea forței de muncă calificate	257
Relațiile cu personalul tehnic	258
Prețurile cu ridicata și prețurile cu amănuntul.	259
Economia planificată asigură stabilitatea valutei	263
Concluzii	265

CUVINT DE INCHEIERE. 12 decembrie 1925	267—273
Unde să construim noile uzine?	267
Trebuie să intensificăm ritmul de dezvoltare a industriei	268
Posibilitățile noastre	269
Mai multă atenție consfăturilor de producție	271
Lupta pentru reducerea prețurilor de vânzare cu amănuntul	271
Metodele de planificare	272
DESPRE PROBLEMELE MUNCII ÎN INDUSTRIE	274—277
CUVINTARE ROSTITĂ LA PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST (bolșevic) AL UNIUNII SOVIETICE. 28 decembrie 1925	278—279
CUVINTARE ROSTITĂ LA PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST (bolșevic) AL UNIUNII SOVIETICE. ianuarie 1926	280—281
SCRISOARE CĂTRE PREZIDIUL CONSFĂTURII SPECIALE CU PRIVIRE LA REFACEREA CAPITALULUI FIX	282
PENTRU UN REGIM DE ECONOMII. <i>Convorbire cu reprezentanții presei</i>	283—285
CUVINTARE ROSTITĂ LA PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST (bolșevic) AL UNIUNII SOVIETICE. 7 aprilie 1926.	286—296
LUPTA PENTRU UN REGIM DE ECONOMII ȘI PRESA. <i>Raport ținut la Consfătuirea cu conducătorii presei din Moscova. 16 aprilie 1926</i>	297—306
SA REALIZAM PRIN MIJLOACE PROPRII INDUSTRIALIZAREA U.R.S.S. <i>Din cuvîntarea rostită la 8 mai 1926 la Congresul minerilor din Ucraina</i>	307—309
DESPRE ÎMBUNĂTĂȚIREA MUNCII APARATULUI DE STAT	310—314
RELAȚIILE NOASTRE ECONOMICE CU ANGLIA	315—318
PROBLEMELE MUNCII ȘI SALARIILOR ÎN INDUSTRIE. <i>Cuvîntare rostită la primul Congres unional al serviciilor de economie a muncii și al birourilor de norme și tarife. 7 iulie 1926</i>	319—327
SA COMBATEM LIPSURILE DIN APARATUL DE CONDUCERE. <i>Cuvîntare rostită la consfătuirea lucrătorilor cu munci de răspundere din Consiliul superior al economiei naționale al U.R.S.S. 9 iulie 1926</i>	328—334
Ritmul de dezvoltare și aparatul de conducere	328
Fetishismul organizatoric	330
Forța hîrtiei	331
Ce trebuie să facem?	332

CUVINTARE ROSTITA LA PLENARA COMITETULUI CENTRAL ȘI A COMISIEI CENTRALE DE CONTROL ALE PARTIDULUI COMUNIST (bolșevic) AL UNIUNII SOVIETICE. 20 iulie 1926.	335—347

A N E X E

CATRE A. E. BULGAK. [<i>Inchisoarea din Kovno</i>] 13 ianua- rie 1898	351—352
CATRE A. E. BULGAK. [<i>Nolinsk</i>] Septembrie—5 noiembrie 1898	353—357
CATRE A. E. BULGAK. [<i>Inchisoarea din Siedlce</i>] 8 octom- brie 1901	358—360
CATRE A. E. și G. A. BULGAK. [<i>Inchisoarea din Siedlce</i>] Inceputul lunii noiembrie 1901	361—366
CATRE A. E. BULGAK. [<i>Inchisoarea din Siedlce</i>]. 20 de- cembrie 1901	367—370
CATRE A. E. BULGAK. [<i>Inchisoarea de etapă din Alek- sandrovsk</i>]. 5 martie 1902.	371—372
CATRE S. S. DZERJINSKAIA. [<i>Pavilionul X, citadela din Varșovia</i>]. 2 februarie 1914	373
CATRE S. S. DZERJINSKAIA. [<i>Pavilionul X, citadela din Varșovia</i>]. 24 iunie 1914	374—378
CATRE S. G. MUSZKAT. [<i>Orel, închisoarea gubernială</i>]. Martie 1915	379—381
CATRE S. S. DZERJINSKAIA. [<i>Orel, închisoarea centrală de muncă silnică</i>]. 4 februarie 1916	382
CATRE S. S. DZERJINSKAIA. [<i>Moscova</i>]. 27 mai 1918	383
Adnotări	385—390
Principalele date din viața și din activitatea lui F. E. Dzerjinski.	391—410

ILUSTRAȚII

Portret F. E. Dzerjinski. — anul 1925	IV—V
Prima pagină a primului număr al ziarului „Kowieński Ro- botnik” din 1 aprilie 1897.	6—7
Sfârșitul interviului acordat unui corespondent al ziarului „Pravda” intitulat „Cinci ani de activitate”	150—151

F. E. DZERJINSKI OPERE ALESE

EDITURA
POLITICĂ

Lei 10,10